Bibliotek 1800

B. S. Ingemann

Erik Menveds barndom

B. S. Ingemann

Erik Menveds barndom

En historisk roman

eBibliotek 1800

2024

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af B. S. Ingemann: *Erik Menveds barndom* er baseret på originaler, som er public domain i hele verden.

Nærværende ortografisk opdaterede og let redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of B. S. Ingemann: *Erik Menveds barndom* is based upon sources in the public domain worldwide.

This orthographically updated and slightly revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of*

art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.

1. del

1

På den såkaldte Gremermosebro, under Hindsgavls vænger ved Middelfart, var der en aften i maj måned 1285 en hel del sømænd og marsvinjægere forsamlet. De betragtede med spændt opmærksomhed en stor sejlskude, der kom fra Snoghøj og med anstrengelse kæmpede sig frem mod strøm og vind for at nå denne bro, hvor landingen var mindre farlig, end ved byens slette havn. En på denne milde årstid usædvanlig storm oprørte det lille, urolige bælt. De mest erfarne færgemænd rystede på hovedet og mente, det var rådeligst, skuden søgte havn under Fanø eller jyske vald.

"Sladder, karle!" sagde en dyb, rå stemme, "her skal og må de lande! Det går brav! De må have en dygtig styrmand ombord. Men hvi står I her og råber! Stik blusset i brand på brohovedet, at de kan holde det i sigte! Læg marsvinskuden ud, at vi kan fiske dem op, hvis de kuldsejler!"

Den mand, som udstedte denne befaling, var færgemændenes og marsvinjægernes formand, den gamle Henner Friser eller Henner Hjulmand, som han også kaldtes. Han havde indtil nu siddet rolig på en stor sten og betragtet skibets bevægelser med et skarpt blik. Nu rejste han sig som en konge blandt sine undergivne, og den ærbødighed, hvormed man hørte ham, så vel som den hurtighed, hvormed man adlød ham, viste noksom hvor stor agtelse han besad blandt de raske, trodsige sømænd. Han var af en usædvanlig høj og stærk legemsbygning, og selv om han var en mand på de 70 år, syntes han dog endnu at have styrke til at leve en menneskealder. Han

roste sig af at være en brodersøn af den berømte friser, Svend Starke, der i Valdemar Sejers tid havde erhvervet sig et stort navn blandt sine landsmænd. I 33 år havde Henner Friser været bosat i Middelfart eller Melfar, som byen almindeligvis kaldtes. Der havde han bragt marsvinjagten i god gang og ved sin dygtighed erhvervet sig forsædet i disse dristige fiskeres laug, der samtidig besørgede overfarten for rejsende. Han forstod med kunst og kløgt at bygge både og havde i sin ungdom været hjulmand, hvorfor man også havde givet ham dette tilnavn, skønt han ikke mere gav sig af med den håndtering. At han i borgerkrigene under Erik Plovpenning og kong Abel havde taget virksom del i krigsbegivenhederne, var almindelig antaget og bidrog meget til hans anseelse blandt sømændene, skønt han kun med en vis hemmelighedsfuldhed ytrede sig derom. Han syntes at have forladt strandfrisernes marsklande af en grund, som han både var stolt af og dog ikke fandt det rådeligt at omtale; men at det var en tapper og forvoven gerning formodede alle. I hans rummelige bolig ved skibsbroen i Middelfart havde marsvinjægernes laug deres oplagssted ved de store fangster mellem mortensdag og kyndelmisse. Der samledes det nye kong Eriks gilde, og der havde Henner Friser også indrettet en slags herberg for rejsende, hvorpå han havde udelukkende kongelig bevilling. Når marsvinjægerne der holdt deres laugsmøder, betragtede de ofte med ærbødighed den gamle krigsmands våben, som hang på væggen i gæstestuen, og som bestod af et slags lange kastespyd, som friserne kaldte gaveloker, en dansk bred stridsøkse og en stålbue med en rusten pil, sammen med et let harnisk af linned. I sin daglige dragt udmærkede ikke den gamle Henner sig fra de andre

færgemænd og marsvinjægere. Han bar, ligesom de, en kort knævams af blåt vadmel, eller sværtet sejldug om sommeren; et par store vadestøvler nåede ham højt over knæerne, og over det stride grå hår bar han både sommer og vinter en stor sælskinshue. Hans lange, rynkede ansigt udtrykte barsk råhed og kraft, og i hans skarpe blik lå en bestemthed og følelse af overlegenhed, som virkede mægtigt på enhver af hans undergivne. Deres agtelse og hengivenhed for ham syntes dog altid blandet med en hos disse folk ualmindelig frygt for strid. Hertil var måske hans overordentlige styrke den naturligste årsag, for han havde selv i sin høje alderdom givet forbavsende prøver derpå, og han kunne uden anstrengelse endnu tvinge den stærkeste marsvinjæger til at bøje knæ, blot ved at lægge hænderne nedknugende på hans skuldre.

Et ord af denne mand var tilstrækkeligt til at sætte alle de ørkesløse tilskuere i bevægelse. Snart brændte blusset højt på en stor sten ved enden af broen, og 30 raske fiskere var i arbejde med at lægge en stor skude ud og komme de nødlidende til hjælp med tov og stænger. Så snart Henner Friser så, at hans anordning punktlig blev iværksat, satte han sig atter rolig og med ligegyldig mine på sin sten.

"Det er vel atter en ladning store herrer til Danehoffet i overmorgen," mumlede han. "Er hertug Valdemar iblandt dem, var det måske bedre for land og rige, om vi lod dem gå nedenom hjem med top og tavl."

"Hvi så, nabo Henner?" spurgte en borgermand, der stod ved hans side, og hvis skødskind, læderhue og smudsige ansigt gav ham udseende af en smed. "Den unge hertug er en klog og gavmild herre; han købte en daggert hos mig i fjor og gav mig

dobbelt så meget derfor, som jeg forlangte. Hver gang han lader sig sætte over, tjener I dog flere ører sølv, end jeg tjener ørtuger i en hel måned, og han taler så høfligt til folk, så det er en lyst at høre."

"På guld og sølv og glatte ord sparer han ikke; det må man lade ham," brummede den gamle, "og kunne han dermed stikke alle danske mænd blår i øjnene, ville han måske inden år og dag være konge i Danmark."

"Hillemænd! Mener I, han har så høje tanker?" svarede våbensmeden hastigt og kløede sig bag øret. "I siger noget! Hvem ved, hvad der kan ske? Den gamle kong Valdemar Sejer var jo hans oldefader. Den unge herre er først 20 år endnu. Han kunne gerne en gang komme på kongevalg, når han blev gammel. Men det vil have gode stunder!" tilføjede han langsomt og tænkte efter. "Vor konge er jo en ung mand endnu. Efter min regning kan han ikke være over de seks og tredive, og hans unge søn, der jo skal følge ham – ja lad mig se – han kan næppe være elleve år endnu. Nej, nej, derpå er der ikke at tænke."

"Hvad tror I, kong Abels sønnesøn bekymrer sig derom?" svarede den gamle Henner i en bitter tone. "Dristighed mangler den unge pralhans ikke. Han havde jo endnu følletænderne i munden, da han satte sig på bagbenene mod kongen og ikke ville stå under trendse og formynderskab. Man siger nu forvist, han skal have gjort fordring på hele riget, og får han ikke ved Danehoffet, hvad han peger på, er han i stand til at skaffe os svensken på halsen; vi kan nok allerede takke ham for denne ufred med de norske. Nej, det er en karl, vi skal tage os i agt for, nabo Troels! Hans farfader har vi kendt, og brodermorderens slægt skal ingen dansk mand tro!"

Den gamle tav og faldt i dybe tanker.

"Det må I vel sige, nabo Henner!" tog våbensmeden atter ordet, "vi har oplevet ulykker nok, og vi må vel korse os, når vi tænker på, hvad her er sket i landet, siden gamle kong Valdemar Sejer lukkede sit øje. Hm, hm, hans sønner blev dog alle tre konger, som det var sagt og spået ham, men Gud hjælpe os for konger de blev [Note 1)]! Og med dem fik det en brat ende. Ja det er forskrækkeligt at tænke på; jeg har ikke fyldt den tredje snes endnu, og den konge, vi nu har, er alt den femte, jeg kan huske, og af dem er de tre, den ene efter den anden, blevet ynkeligt myrdede."

"Myrdede?" gentog Henner Friser. "Nej, nabo! Det blev dog kun de to valdemarsønner, hvis det er sandt hvad man siger om vor konges fader og den fordømte klerk i Ry Kloster. – Gud forlade mig og alle gode kristne vor synd! Men klerke skulle dog være fromme Guds mænd, og når de kan forgive konger og fyrster med Guds eget hellige legeme, så er det værste mord med dolk og sværd af en lægmand fast for intet at regne. Nej, myrdede blev dog kun de to, nabo!" fortsatte han efter et tankefuldt ophold og rejste sig. "Ingen skal sige, kong Abel blev myrdet. Han faldt på sin gerning, og skammeligt nok for ham selv, men dog i åben fejde mod tro og kække undersåtter, som kun ikke ville lade sig flå af den nidding, der havde myrdet sin egen broder og skilt os ved vor retmæssige konge."

Den gamle var blevet højrøstet og talte med en næsten frygtelig heftighed. Han syntes at mærke det selv på sin nabos miner og sagde nu med dæmpet stemme:

"Lad os ikke tale for højt om disse ting, nabo! Det er urolige tider, og der er forrædere alle vegne. Kunne hertug Valdemar og

de store herrer råde, ville vi snart få nye historier at høre, og det sidste kunne måske blive værre, end det første."

Henner tav og satte sig igen på sin sten i dybe tanker.

"Det må jeg dog sige, nabo Henner!" tog våbensmeden ordet igen, "der er intet så ondt, at det jo er godt for noget. Havde de store ikke mod til at holde kong Erik Christophersøn stangen, så det galt ud både med de små og de store. Det var synd at sige, vor konge ikke er streng nok, når det gælder om at give straffelove for borger og bonde, men selv brød han sig jo hverken om lov eller ret, før han forgangen år blev tvunget til forliget om rigets ret og dele. Lidt nok har det hjulpet endda; havde marsk Andersen ikke undsagt ham og jaget ham den skræk i blodet på sidste Viborg ting, så ville nu ingen af os kunne have sin kone eller sine døtre i fred for ham."

"Det er sandt, nabo!" sagde gamle Henner, der ligesom vågnede op af en drøm og kun syntes at have hørt det sidste. "En lumpen historie var det med Stig Andersens frue, og det må jeg sige, havde jeg været i marskens sted, havde jeg næppe så længe blot hødet og truet. Og dog – Vor Herre bevare kongen og hans søn, siger jeg endnu for landets og rigets skyld! Faderen duer ikke; en skælm skal sige andet, men Gud bevare den rådne stamme for det friske rodskuds skyld! Den lille Erik har Valdemar Sejers ørneøjne, og vil Vor Herre holde sin hånd over ham, kan det måske endnu blive værd for en ærlig mand at leve i Danmark. Det er en lykke for ham og riget, at han har den kække drost Hessel til våbenmester; uden Peder Hessel og gamle Jon Litle og David Thorstensøn ville det se jammerligt ud med os alle."

"Står den unge, smukke drost sig så godt hos dronningen, som man siger?" bemærkede smeden og smiskede, "så er det intet under, han tager sig af den unge prins. Han skal være en klog og dygtig herre; lidt menneskelig skrøbelighed må man jo lige så godt holde ham til gode som andre, og når kong Glipøje kun har øjne for alle andre kvindfolk, kan man heller ikke stort fortænke dronningen i, at hun gerne rider på jagt med den unge hr. drost."

"Så tror I også den fordømmelige sladder?" udbrød den gamle heftig og fortrydelig. "Jeg har kun set dronning Agnes en gang og drost Peder Hessel to gange; det var i vor myrdede kong Eriks gilde; men er det sandt, hvad jeg tror, at hvert menneskebarn bærer sit skudsmål i sine åbne øjne, og har jeg nu i halvfjerde snese år læst det skudsmål både på høje og lave, uden stort at have fejlet, så er vor dronning i det stykke så ren som solen for Guds åsyn, og så er drost Peder Hessel en mand til hånd og til mund, som før vil lade sit liv, før han glemmer hvad han svor over lyset i vort gilde eller nogen sinde svigter landet og kongehuset. Men således går det; hvor hovedet ikke duer, der går det ud over hele kroppen, og kong Erik Christophersøn glipper ikke med de små bukkeøjne for intet."

"I kan læse mere i et øje, nabo Henner, end mangen klerk i en tyk bog, tror jeg, og man holder Jer med skel for at forstå lidt mere, end Jert fadervor. I har sagtens også eders gode grunde," fortsatte smeden og smiskede, "hvorfor I altid spærrer Jer lille, smukke Aase inde, hver gang kong Glipøje går over bæltet. Jeg så nok, hun stod i fadeburet i går, mens kongen steg til hest uden for Jeres."

"Ja så, har I mærket det, min gode Troels!" svarede den gamle kæmpe noget fortrædelig, "narrerier er det, men jeg skal sige Jer hvorlunde det har sig. Han har set hende en gang og lagt lidt mere mærke til hende, end jeg just skøtter om. Hun er min datterdatter og min øjesten, ved I. At jeg lukker fugleburet i, når katten er i stuen, følger af sig selv, om jeg end ikke var bange for at tage den største hankat ved halen og kyle ham ud af mit vindue, når han gjorde sig næsvis. Hertil kommer, at min lille Aase er et søndagsbarn, som I måske har mærket; man kan straks se det på hende; hun er lidt blegnæbbet iblandt, og hvor vild og lystig hun kan være, har hun dog af og til en slags drømmesot, men det går vel over, når hun bliver ældre. Moderen havde det så før hende, og det hører til slægten, kan jeg tro; Jeg er ikke selv ganske fri derfor. Jeg agter nu vel ikke stort på de drømmerier, men hun har dog aldrig sagt noget i den tilstand, som ikke på en måde var sandhed, hvorvel hun så ingen forskel gør på nat og dag eller på i fjor og ad åre og på hvad man ellers må skille ad, når man taler forstandigt."

"Herregud! Er det ikke rigtigt fat med eders lille Aase?" sagde smeden deltagende og gjorde en bevægelse med fingeren over panden.

"Hun er mig snarere til sine tider for klog," svarede den gamle, "og det duer ikke for denne verden, men når hun engang bliver gift og får andet at tænke på, så går det nok over. Der er forresten en god, sund natur i hende. Men det var, hvad jeg ville have sagt Jer om disse drømmerier. I går nat gik hun i søvne og kom ind til mig. Hun var forskrækket og sagde, kongen kom fra jagten med et dødningehoved under sin hat og ville ind til hende. Jeg fik hende vågen, og hun vidste nu selv intet af

drømmen. Hun lo derad og hoppede sorgløs ind igen i sin seng. Jeg tog mig vel i agt for at forskrække hende med at fortælle hende, hvad hun havde sagt, men jeg ville dog nu ikke, kongen skulle se hende i går, hvis han fik i sinde at træde over min tærskel for at skifte klæder. Se, derfor lukkede jeg hende inde som af vanvare."

"Det hjalp Jer dog kun lidt, min gode, forsigtige nabo!" sagde smeden og smålo. "Kloge høns kan dog også lægge et æg i nælder. Kongen så hende alligevel; da han red bort, tittede eders smukke datterdatter nysgerrig ud imellem stængerne i Jer fadeburglug, ligesom kongens hest gjorde et sidespring. Jeg så på blinket med hans øjne, at han havde set hende, og han så to gange tilbage mod gluggen, efter at hun havde taget sit lille, nydelige ansigt tilbage."

"Dumt, forbandet dumt!" mumlede den gamle, "det skal ikke ske oftere; det skal jeg love ham for. I skal ikke tale derom, nabo! Det er i sig selv jo ingen ting, men kunne dog straks give anledning til sladder. Barnet selv er jeg rolig for. Lad nu den fugl flyve!"

"Men hvad gør kongens kammersvend her endnu i byen?" spurgte smeden.

"Kammersvend Rane?" gentog Henner og studsede, "fulgte han ikke i går med kongen?"

"Jo vist gjorde han, men tidlig i morges så jeg ham og to lange, kongelige væbnere gå forbi eders hus. De stod stille udenfor gavlvinduet og hviskede sammen, og da vi gik herud, så jeg deres heste ved Jer bagport."

"Ja så!" brummede den gamle; han rejste sig hastig og der for som lyn fra hans øjne. "Det kunne I gerne have sagt mig før,

nabo!"

"Jeg troede, de havde ærinde til Jer, min kære Henner! Og I plejer ikke at lide, man er frittesyg."

Den gamle Henner kastede endnu et skarpt blik ud over det oprørte bælt.

"Skuden er bjerget!" sagde han med dæmpet røst, der røbede en voldsomt tilbagetrængt opbrusning: "De har den ved slæbetov. Kom, nabo! Det er ikke tid at stå længere her, når jeg har slige gæster hjemme."

Med lange, hastige skridt skred den kraftige olding hen ad vejen til den del af Middelfart, der grænsede til skibsbroen og hvor hans bolig lå. Dertil havde han en halv fjerdingvej fra Gremermosebroen, næppe kunne den stærke og ti år yngre våbensmed følge ham. Ingen af dem talte et ord indtil de kom til en gangsti, der skråede tværs over en brakmark til Henner Frisers løkke. Her standsede han og stirrede med opmærksomhed ligefrem for sig mod det lille gavlvindue i sin bolig, som han i halvmørke netop kunne øjne. Stormen drev bestandig store skyer for månen, der i dette øjeblik skinnede på gavlen af hans hus.

"Hm! – intet lys!" brummede han. "Det duer ikke."

Han fordoblede sine skridt, men standsede pludselig igen.

"Hører I ikke hestetrav hist på stenvejen til Hegnæsskov, nabo? – jo rigtigt! Hvem kan det være? De folk har hastværk. Skulle kongens foged på Hegnæsgavl få gæster fra Melfar så silde? – Gå I hjem til mit, nabo! Se om min Aase er hjemme og har sørget for gildesbrødrene! Er hun ikke hjemme og bliver jeg borte, så sig dem, hvad vej jeg er gået! Jeg er blot lidt nysgerrig."

Med disse ord sprang han i modsat retning tilbage til vejen og derfra over to grøfter og gærder ind på en sidevej, som førte fra Middelfart til Hegnæsskov og som de ryttere, han havde hørt i nærheden af byen, nødvendig måtte dreje om ad, hvis de agtede sig til borgen. Uden ret selv at vide det, havde han fremtaget sin store marsvinsjagtkniv, som han altid bar i den højre vadestøvle. Med den i hånden stod han et øjeblik stille i grotten ved den smalle vej, som han halvt kunne spærre med sine lange arme. Han hørte bestandig hestetravet komme nærmere og kunne nu på skridtene skelne hovslaget af tre heste. Der var atter en tyk sky for månen, og det var bælgmørkt. Henner havde i skyndingen tabt sin sælskindshue, og stormen susede i hans grå, stride hår. I nogen frastand hørte han rytterne holde stille. Vinden bar fra dem, og han kunne høre dem tale.

"Lad nu kun hestene trække vejr til et lystigt indtog på slottet!" sagde en pibende mandsstemme. "Nu er vi sikre, og her er vejen god. Nu kan vi med et rask firspring nå borgen inden den gamle satan kan komme hjem fra broen."

"Død og helvede!" mumlede den gamle, "det var lange Rane Kammersvends hanekyllingerøst."

"I ved jo løsenet og tegnet?" fortsatte den fine stemme: "I kongens navn og tre slag på porten med hellebarderne! Vil nogen standse os, hugger I dem ned! Jeg svarer for følgerne."

Den lyttende gamle syntes nu at høre en jamrende lyd som af en halvdæmpet kvindelig stemme, der tabte sig i stormens hvinen, og hans skarpe blik opdagede i det fremglimtende måneskin et hvidt kvindeligt klædebon, som flagrede over

sadlen foran den midterste rytter. De fo'r nu frem i galop. I et spring stod den gamle midt på vejen.

"Holdt!" råbte han med frygtelig stemme og fo'r frem mod rytterne.

Den lange jagtkniv blinkede i hans højre hånd, mens han med den venstre greb den midterste hest i bidslet. Hesten stejlede og fnyste. Et sværdslag traf den gamle kæmpe over den venstre arm, men med krampestyrke holdt han fast i bidslet og famlede med kniven i halvmørket uden at kunne støde til af frygt for at såre den kvindeskikkelse, han syntes hang afmægtig i rytterens venstre arm.

"Frem, for satan! Hug til!" lød atter den fine mandsstemme bagved rytteren. Den gamle følte endnu et hug i skulderen og fik i samme øjeblik et voldsomt stød for brystet af hestens forben. Tømmen fo'r ham af hånden; han tumlede til jorden, og hesten sprang over ham. Med fortvivlet kraft hævede han sig halvt op og slyngede sin jagtkniv med hvinende fart efter den nærmeste rytter. I det samme blev det sort for hans øjne; han hørte et gennemtrængende skrig af en mandsstemme og syntes fjernt og utydeligt at høre sin kære Aases stemme, som råbte: "Hjælp, bedstefader! Hjælp!" og tabte sig i stormen og lyden af de klaprende hestesko. Udmattet styrtede den gamle nu tilbage i sit blod uden bevidsthed. Tyve skridt fra ham stønnede en dødsrallende stemme på den mørke vej, og en vild hest med tom sadel sprang hen over marken.

Note 1: **Hans sønner blev alle konger:** Erik Plovpenning, Abel og Christopher I

2

En halv time havde vel den gamle Henner Friser ligget uden bevidsthed på vejen. Da han kom til sig selv, hørte han mange stemmer omkring sig. Han slog øjnene op og så sig omringet af sine raske venner, de unge marsvinjægere. De stod med lygter og knipler ved hans side, sammen med hans nabo våbensmeden og nogle borgere fra byen, og hjalp ham til rette under forvirrede og deltagende udråb. På en høj, stålgrå hingst holdt midt på vejen en ung ridder i mårskindsbræmmet skarlagenskappe og med en hvid fjerbusk i hatten. Ved ridderens side stod en lille, sortsmudset væbner med en nordbak ved tøjlen og en blussende fakkel i hånden. Stormen havde lagt sig. Faklen brændte klart i den stille luft og oplyste den urolige og larmende klynge.

"Så hør dog en af Jer! Hvad er her på færde?" sagde ridderen, "er her røvere i egnen! er Niels Ufred kommet herover?"

"Til visse er her røvere, ædle ridder!" svarede den gamle Henner og rejste sig med møje ved hjælp af de unge fiskere, som allerede i hast havde forbundet hans arm og skulder og som nu tilbageholdt deres deltagende udråb af ærbødighed for oldingen og den fornemme fremmede. "Det fordømte niddingepak!" fortsatte Henner, "de har voldelig bortført mit barnebarn, min lille Aase, min eneste trøst og glæde. Havde jeg ikke frygtet for at dræbe det uskyldige barn, skulle alle tre halunker have ligget med næsen i vejret, hvor jeg nu lå. Vil I vide til hvilken røverkule de hører, hr. ridder, så behøver I kun at ride en snes skridt frem ad vejen, der vil I vist finde en af

dem med min marsvinekniv i rygraden. Jeg ville for landets og kronens ære ønske, det var Niels Ufred og ingen fornemmere slyngel."

Han kunne næppe drage vejret af harme.

"En bortførelse?" spurgte ridderen, "og med vold og magt? – Altså dog røvere!"

"Koblere, sjælehøkere, fordømte sataner!" råbte den gamle, "men er I en ærlig dansk ridder, så hjælper I mig at frelse det arme, uskyldige barn. Hun er bragt til den helvedes øglerede hist på odden for at skændes."

"Til Hegnæsgavl?" spurgte ridderen og blegnede. Hans skønne, ungdommelige ansigt var netop oplyst af fakkelskinnet.

"Hvad ser jeg, drost Peder Hessel!" udbrød den gamle pludselig glad og fo'r imod ham. "Er det Jer! – Nu så være St. Christian og Hellig Erik lovet! Har de sendt mig Jer i min nød og ulykke, så skal vi snart rive lammet af ulvekløerne, om så kong Glipøje var midt i blandt dem!"

"Betænk, hvad du siger, gamle mand!" tog ridderen streng og alvorlig ordet, "bland ikke min herre og konge i den lumpne handel! Er her begået et niddingsværk, skal jeg i kongens navn undersøge det og skaffe dig ret. Kan du for dit sår, så sæt dig på min væbners hest og følg mig straks til borgen! Jeg skal vise dig og disse gode landsmænd, at kongen ikke beskytter niddinger og ransmænd. Hvor er den mand, du har dræbt? Han ligger på sin gerning, hvem han så er."

"Her, her!" råbte de unge fiskere, som allerede havde fundet liget og kom slæbende med det, "her har vi karlen. Han er stiv og børstet som et stukket marsvin. Det er en kongelig væbner."

Ridderen betragtede liget nøje og syntes med møje at skjule en harmfuld overraskelse. Det var en høj, bredskuldret karl med stivtstudset hår og skæg; han bar en skarlagensvæbnertrøje; våbenhatten, som var faldet ham af hovedet og som en af fiskerne fremviste, var uden fjerbusk, men var mærket med de to kongelige våbenløver.

"En nidding og røver er det, som har stjålet en kongelig væbners trøje og våbenhat," sagde ridderen mørkt. "Træk trøjen af ham, landsmænd! Lad ham ikke længere vanære vor konges farve! Slæb ham til rakkerkulen! lad ham der skjule sin skændsel til dommedag! – og nu afsted til Hegnæsgavl!"

Den gamle Henner følte ikke længere smerten i sit sår; han var allerede et stykke i forvejen på den lille nordbak, der næppe kunne bære ham, men dog temmelig rask skred frem under sin byrde, mens den svære rytters fødder næsten berørte jorden.

"Det var ret, min lille nordbak!" sagde ridderens raske væbner, der i få spring indhentede Henner sammen med sin herre, "kan du løbe med sådan en karl, fortjener du et dobbelt foder!"

På ridderens befaling slæbte en del af fiskerne allerede den dræbte ransmand hen til en høj ved siden af vejen, hvor der stod en galge, mens de øvrige i nogen frastand fulgte ridderen og deres sårede oldermand.

"Hvor langt har vi vel til borgen?" spurgte ridderen. "Kan du holde ridtet ud, brave gamle?"

"For mit barn rider jeg endnu til verdens ende!" svarede Henner. "Havde den slyngel, der gav mig de to rap, ikke været en ussel halunk uden kraft og marv, ville jeg dog have sagt, han duede til noget; et par lumpne synålerifter har han kun givet

mig; han skal ikke skryde af, det var ham, der slog Henner Friser til gulvs; det var hans brave jyske hingst, som sparkede mig under hjertekulen. Nu er det forvundet, og jeg kan endnu løbe bedre end denne krik. Tak for lån, søn!" sagde han til væbneren og sprang af nordbakken. "Vi har ingen fjerdingvej til borgen, og jeg må jo dog næsten gå alligevel, når jeg sidder på dit føl."

"I skal ikke laste min nordbak, fordi han er lille!" svarede den unge væbner fortrydelig, "han render om kap med en råbuk, når det gælder, men han er rigtig nok ingen elefant, som kan bære tårne."

"Nå, nå, bliver du vred, søn! Kan du ride så rask, så lad mig se, du kommer til røverreden før vi andre og lukker os porten op! I kongens navn! var de slynglers løsen, og tre slag på porten var tegnet. Vejen går lige gennem skoven."

Uden at svare et ord rakte den raske væbner faklen til Henner og red tilbage til fiskerne, der fulgte dem. Han kom på øjeblikket igen med den dræbte væbners røde trøje og våbenhat på.

"Lad mig således ride forud og berede Jer vejen, herre drost!" sagde knøsen og hviskede sin herre et par ord i øret.

"Nå ja!" sagde ridderen, "det kan ikke være af vejen, men forsigtig, Skirmen! Vi beholder faklen. Du kan ikke gå fejl af vejen; hist ser vi alt borgtårnet."

Månen var atter kommet frem mellem skyerne og belyste et stort, mørkerødt tårn med takket murkrans, som knejsede højt over skoven på odden ved Middelfart Sund.

Væbneren var alt til hest; han sporede hastig sin nordbak og var i et øjeblik dem begge af syne.

"En flink knøs!" sagde den gamle, "han har falkens øjne og hjortens ben. Han vil en gang blive en dygtig ridder. Skønner jeg ret, er han en alsinger eller ærøer."

"Min tro Claus Skirmen er fra Femern," svarede ridderen, "hans fader var en brav landets og kongens mand. Han blev derfor også forvist af kong Abel og døde i udlændighed. Farfaderen fulgte kong Erik Valdemarsøn i døden og har vist forsvaret ham kæk til det sidste. Hans lig blev fundet ved siden af kongens i Slien."

"Bærer knøsen længe Eders skjold, ædle ridder?"

"Det er først det andet år, men sølvsporen bliver næppe gammel på hans hæl. Han er ikke meget over sine femten år endnu og var med at fange Niels Ufred i fjor på Hindsholmen."

"Ak! femten år!" mumlede den gamle med et undertrykt suk, "det blev min stakkels Aase i går. Rid kun til, hr. ridder! Jeg skal nok vinde med."

Og nu løb han frem med vældige skridt.

Drost Peder gav sin hest af sporerne, men standsede straks igen. Skoven var mørk, men faklen oplyste den gamles ansigt, og med deltagelse så ridderen, at den gråhårede kæmpe var bleg. Ved anstrengelsen var forbindingen løsnet, og blodet randt ham stærkt fra den venstre arm og skulder. Den unge ridder sprang af hesten.

"Lad mig stramme forbindingen!" sagde han med et kyndigt sårlægeblik. "Dine sår er ikke så ringe, som du tror. Sæt dig på min hest! Jeg har unge ben og ingen friske sår."

"For St. Christians og alle helliges skyld! nej, gode herre! Lad os ikke sinke os med slige lapperier!" sagde den hårdføre gamle urolig, mens ridderen hastigt strammede den nedgledne

forbinding. "Godt, godt, for djævlen! – tak – siger jeg. – Se hellere, I kommer afsted og holder, hvad I lovede! Skal nogen i kongens navn være mægtigere, end han selv og hans koblersataner, må det være drost Peder. – Bryd Jer ikke om mig! – skynd Jer kun, ædle herre!"

Drost Peder betænkte sig intet øjeblik længere. Han svang sig atter i sadlen, satte sporerne i hingstens sider og red i firspring op mod borgen, mens den gamle Henner med lange og hastige skridt fulgte efter.

På det velbefæstede Hegnæsgavl Slot var der mørkt og stille, men rundt om odden, hvorpå slottet lå, brusede endnu det oprørte sund. En flok strandmåger fløj skrigende om det høje slotstårn, som mod landsiden var stærkt oplyst af måneskinnet, mens det kastede en lang, sort slagskygge til den modsatte side ud over volden mod sundet. Vindebroen var slået ned, men den store, murede port var lukket. På begge sider af en 60 fod høj jordvold var de brede borggrave fulde af mudret vand. I slotsgården skinnede der lys ud fra højenloftssalen i slottets hovedfløj, og foran den høje trappe gik et par lanseknægte alvorligt frem og tilbage. På den modsatte side af slottet holdt seks ryttere i baggården, med to ledige opsadlede heste foran en lille tillukket dør på tårnet. Her var borgen forsynet med en hemmelig udgang og en smal optrukket vindebro, der var skjult af krat og buske. Fra et kammer i tårnet, der vendte ud mod denne baggård og havde et lille vindue til forgården, skinnede der et enligt lys. I det afsides tårnkammer, hvor dette lys brændte, lå en kvindelig skikkelse knælende på stengulvet med en rosenkrans i hånden og syntes at bede. Lange, mørkebrune hårfletninger hang halvtopløste ned over den nøddebrune hals

og nakke; hun bar en mørkeblå strikket bomuldstrøje og et lærredsskørt af samme farve med mange folder; derover bar hun et kort, lyseblåt stegersforklæde. En vævet kåbe af hvidt hvergarn lå ved siden af hende og syntes faldet ned af hendes skuldre. Hun vendte ryggen til døren og syntes ikke at bemærke, at den åbnede sig sagte. En høj, bredskuldret mand, tæt indhyllet i en grå rejsekappe og med hætten over hovedet, trådte sagte ind og så sig ligesom ængstelig og forsigtig om til alle sider; derpå vendte han sig mod døren, som var blevet stående på klem og hvorfra på hans vink et ansigt trak sig tilbage, som man ville have taget for et listigt, gammelt kvindeansigt, hvis ikke det begyndende rødlige mundskæg og den blanke stålhue havde vist, at det tilhørte en ung kriger. Døren lukkedes sagte. Den høje, formummede skikkelse stod midt i tårnkammeret og betragtede den knælende pige. Hun havde bøjet hovedet mod perlebåndet i de små foldede hænder på sit knæ. Hun syntes så dybt hensunket i bøn og andagt, at hendes ydre sanser ingen fornemmelse kunne modtage.

Ved dette syn var det ligesom den formummede herre blev urolig. Han rømmede sig et par gange, som han ville tale eller give sin nærværelse til kende; men hun blev ubevægelig i samme stilling. Han gjorde nu en hastig bevægelse med hånden til panden, som om han med magt ville slå en ubehagelig og ængstende forestilling bort; hætten faldt derved af hans hoved, og et ansigt kom til syne med store, kraftige grundformer og med et udtryk af hårdhed og mægtig trods, som på det besynderligste syntes at modsiges af de blødagtige og vellystige smiltræk om munden og af det ubestemte urolige blik, som intet øjeblik syntes enigt med sig selv om, hvor det ville dvæle.

Den fremstående, af heftige lidenskaber gennemkrydsede pande var halvt skjult af et tyndt, hørgult hår, som dog på begge sider nåede ham til de brede skuldre. Han bar på ridderlig vis et studset skæg over munden og på den lange fremstående hage, og man så, han var en mand i den kraftigste alder og ikke langt fra de fyrretyve år. Den besynderlige karakterløshed i hans miner, det modsigende udtryk af hårdhed og blødagtighed, af vild kraft og svaghed, af trods og forsagthed, af heftig lidenskabelighed og listig besindighed betog ham den næsten imponerende værdighed og højhed, naturen syntes oprindelig at have villet lægge i hans åsyn; men hvad der mest vanheldede ham var det uvisse blik med de små, grå øjne og en idelig plirren og blinkende bevægelse med øjenlågene, som opvakte mistillid og frygt.

Endnu stod han som i kamp med sig selv og ubestemt om han skulle gå eller blive, da trådte han forbavset et par skridt tilbage, idet den knælende pige pludselig rejste sig og vendte sig om. Han så ikke det lidt vel blege, men muntre og livlige lille borgerpige-ansigt med de skælmske, sorte øjne, som undertiden tittede nysgerrig ud gennem gitteret i Henner Frisers fadeburglug; det var heller ikke et frygtsomt, forgrædt pigebarn, der bad om skånsel og barmhjertighed. Den af alle rejsende for sin skønhed så berømte Aase Hennersdatter, som man efter bedstefaderen benævnede hende, syntes forunderlig forvandlet, og dog var hun således på en måde endnu skønnere, end nogen sinde før. Det lille, muntre fiskerpigeansigt havde en adel og værdighed som en prinsesses, men hun var bleg som en døende. De livlige, ofte skælmsk spillende øjne var lukkede, men der var et udtryk i hendes ansigt, som om hun

gennemskuede med et indadgående blik den hele natur og dvælede i en fremmed, hemmelighedsfuld verden. Hun trådte langsomt og højtideligt frem, og i et sprog, der ellers var hendes simple natur fremmed, med en stemme som en varslende profetindes, udbrød hun, idet hun løftede pegefingeren advarende i vejret:

"Ulyksalige konge! du går på fordømmelsens veje. Jeg bad for din sjæl til vor herre og dommer – og han bød mig advare dig. Sværdet hænger i et hår over dit hoved! – vend om, vend om, før det falder!"

"Ha, en afsindig!" udbrød den høje herre og blegnede. "Rane, Satan! hvor er du? Hvem har du bragt mig?"

Han gjorde en hastig bevægelse mod døren, men besindede sig pludselig og udbrød i latter.

"Ha, forslagne, listige glut! Har du været i klerkenes skole? og er det således du vil gække mig?" sagde han mildt truende og nærmede sig hende. "Du vidste altså, jeg var her, og du kunne lade så hellig og andægtig? Nu, ingen hellige gøglerier, barn! Det klæder dig ret godt, men vi forstår nu dog hinanden."

Han rakte sin hånd ud, som han ville klappe hende under hagen, men hun trådte med et stærkt, næsten krampagtigt udtryk af foragt og modbydelighed et skridt tilbage.

"Rør mig ikke, eller I er dødsens!" sagde hun og hævede truende hånden. Blodet kom tilbage i hendes kinder; det var som hun ville åbne de store, sorthårede øjenlåg med stor anstrengelse, men kunne ikke holde dem åbne. "Hvor det lyner!" sagde hun, "hvor du er vred, bedstefader! – hu, hvor gnistrer dine øjne og fingre! – og du bløder, du bløder – – – "

"Sladder, glut! her er ingen, som bløder og gnistrer. Er du snart færdig med de gøglerfagter? eller går du virkelig i søvne? så kommer jeg vel til at prøve, om man ikke kan vække dig på en god måde!"

Med disse ord gjorde den høje herre atter mine til at nærme sig hende, men han veg nu selv ængstelig tilbage, idet hun vendte et par stift opspilede øjne uden liv og sekraft imod ham.

"Jeg ved det nok!" hviskede hun hemmelighedsfuldt: "jeg er i huset i skoven. – Den mægtigste mand i landet står for mig. – Han vil høre sin skæbne. Så hør da, herre! I er vildfarende og ulykkelig. – I er solgt og forrådt. Vil I redde liv og sjæl, så skjul Jer, fly! – forlad fordømmelsens veje!"

"Er du da besat, pige?" råbte den høje herre og stampede, idet han ængstelig så sig om, "er jeg blandt forrædere her! – Rane, satan! Hvor er du?"

"Vogt Jer! vogt Jer for ham!" fortsatte pigen i samme hviskende og hemmelighedsfulde tone, "kald ikke på ham! den onde er alt nær, når man tænker på ham."

"Vil hun gøre mig gal!" mumlede den formummede herre og så i den pinligste uro snart til døren, snart på den forunderlige pige. "Ha! jeg er en gæk, at jeg lader mig bedrage af den listige gøglerske!" udbrød han endelig højt og lo atter over sig selv, idet han kastede kappen til side og stod i en prægtig ridderdragt for hende. "Tilstå kun, lille Aase! du har villet have mig lidt til bedste – du ville se, om du kunne gøre kong Erik Christophersøn bange. Det nytter dig ikke; jeg kender mine folk og dig med, lille skælmske sortøje! Du drømte, kongen besøgte dig, ikke sandt? og at du levede som dronning på et af hans slotte. – Se, det skal alt sammen opfyldes! Det kommer kun an

på dig selv. Men tand for tunge, lille Aase! at kongen besøger dig her i enrum, er en hemmelighed, som ingen tør vide."

Nu forsvandt pludselig det højtidelige udtryk i pigens ansigt. Det var ligesom hun nu først fuldelig var vågnet af en drøm, der havde forvandlet hendes hele væsen. Hun så sig forundret om og sprang pludselig let som en kat hen imod døren, som for at undløbe, men hun besindede sig igen og tog mod til sig; hun satte begge de små hænder i siden og stillede sig trodsig lige overfor den fremmede herre. Han syntes glad forbavset over profetindens forvandling til den velkendte lille, nydelige fiskerpige med de livligt spillende øjne og med den frimodige dristighed, der nu ikke længere var overspændt og frygtelig; drømmegængerindens strenghed og alvor opløste sig naturligt i en fripostig vrede, der endnu gjorde hende mere elskværdig.

"Hvem er I, hr. ridder?" sagde hun heftig, "vil I bilde mig ind, at I er kongen? Nej, så enfoldig er jeg ikke, at jeg jo nok ved, kongen skal holde over lov og ret i landet; vel blinker I hæsligt med øjnene ligesom kong Glipping, men jeg måtte være meget tåbelig, når jeg kunne holde kongen for en røver og ugudelig misdæder."

Den høje herre blev blussende rød og betragtede nu den trodsige pige med et harmfuldt blik.

"Hun har dog gået i søvne," mumlede han sagte. "Du har ret!" sagde han højt, "jeg er ikke kongen selv, men en af hans mægtigste tjenere. Siden du har så god tro til kongens retfærdighed, mit barn!" fortsatte han i en streng og myndig tone, "så undrer det mig kun, det ikke er faldet dig ind, at du kunne være fængslet på kongens befaling. Du er en mistænkelig kvinde, der øver hemmelige trolddomskunster; med din gamle,

listige bedstefader hæler og huser du landsforrædere og kongens åbenbare fjender. Kan du nægte, at den forvovne marsk, der har undsagt kongen, for otte dage siden har overnattet under Eders tag og er blevet spået af dig? I dette øjeblik sidder formodentlig den oprørske hertug Valdemar der med sine venner og lægger råd imod kongen og landet. Man fortæller historier om din bedstefader, som kan koste ham hans hals, når jeg lader det undersøge. Vil du redde hans liv, lille Aase, så kan det kun ske ved at være venlig og føjelig mod hans herre og dommer; og det er jeg i sandhed."

"I vil kun prøve min standhaftighed, strenge hr. ridder!" sagde nu pigen mindre trodsig og i en beskednere stilling, men dog rolig og uforfærdet. "I vil kun se, om I kan bringe mig til at tvivle på min bedstefaders ærlighed og kongens retfærdighed. I ved jo lige så godt som jeg, at min bedstefader er nødt til at give alle rejsende herberg, enten de er tro undersåtter eller ej, så længe kongen ikke har forjaget dem af landet og gjort dem fredløse. At jeg ingen trolddomskunster øver, fordi jeg undertiden skal have stærke drømme og vel også for spøg har læst en og anden i hånden, det ved I meget vel. I vil kun drive gæk med mig, strenge herre! – Men er det alvor," fortsatte hun heftig og satte atter hænderne trodsigt i siden, "så er I lige så lidt en af kongens tro mænd, som I er ham selv, så er I en røver og forræder, der vover at gøre uret i kongens navn, og da vogt Jer, god karl! her er lov og ret i landet endnu, og I kan gerne blive hængt, om og I kan passe en statelig ridderkjortel, I vel har røvet eller stjålet fra en skikkelig mand."

"Uforskammede dristighed!" udbrød den høje herre harmfuld og stampede, men hans vilde blik faldt atter på

pigens skønne ansigt og bygning, og han fortsatte i mildere tone, "klædte den trods dig ikke så vakkert, lille Aase! og blev du ikke næsten endnu smukkere ved den opsætsighed – jeg tror, sandt for Herren, jeg kunne vredes på dig for alvor. – Du er ikke af de tamme fugle, mærker jeg. Du vil gøre dig kostbar, for at man siden skal sætte des mere pris på din gunst. Nå ja, for en forandrings skyld kan det også behage mig, men driv det ikke videre! Jeg kan have tålmodighed til en tid – men gør mig ikke rasende!"

"Man kommer, man kommer!" udbrød Aase nu glad og sprang til vinduet mod den store slotsgård. "Nu skal vi dog få at vide, hvem I er, og om kongen har røvere og voldsmænd i sin tjeneste!"

Der hørtes hestetrampen og mange larmende stemmer i slotsgården. Den høje herre så urolig til vinduet; i det samme fo'r døren op, og den unge, opløbne kriger, der ved hans indtrædelse havde stået i døren, trådte hastig og forvirret ind.

"Vi er forrådte, herre!" hviskede han næsten åndeløs, "gården er fuld af folk. De forlanger i kongens navn at indlades, og de har drost Peder Hessel i spidsen."

"Drost Peder? – raser du?" sagde herren og slog hastigt kappen om sig. "Hvad vil han her? hvor kom han ind?"

"Porten var lukket. Ingen ved, hvem der har lukket ham ind. Med sin kongelige fuldmagt har han forskrækket slotsfogden. De gennemsøger hele slottet og vil rive det ned, hvis de ikke får pigen. De kan være her på øjeblikket, man har set lys her fra gården. Vil I ikke røbes for foldet, så gå ud gennem løngangen, herre! Befaler I det, skal jeg tage skylden på mig og lade mig fængsle af drosten indtil videre."

"Ret så, min tro Rane! det indfald er guld værd. Luk løndøren i lås efter mig! Vore folk er vel ved bagporten?"

"Alt er i fuldkommen orden og sikkerhed, strenge hr. *ridder*!" sagde den unge kriger med eftertryk og blinkede, "og ingen djævel kan erfare, at I har været her, når hun der kan tie."

Her pegede han mistroisk på Aase, der stod lyttende med et vildt tindrende blik ved vinduet. "Tøv kun ikke længere, herre! Jeg hører dem alt på tårntrappen."

"Røber du med et ord, hvem du her har set, er du dødsens!" hviskede den høje herre hastig og urolig til den forbavsede pige, og på et øjeblik var han forsvundet gennem en skjult dør i panelet.

Den unge kriger tog hastigt nøglen af døren og kastede den ud af vinduet i baggården, og nu lå han i en bedende stilling for den unge piges fødder.

"Forbarm dig over en ulykkelig elsker, skønne, guddommelige Aase! lille uimodståelige fiskermø!" sagde han med høj pibende røst, "for din skyld har jeg udsat mig for den største livsfare og for vor retfærdige konges vrede; for din skyld har jeg vovet at bruge kongens navn, da jeg tog dig til fange!"

"Og for din skyld vil jeg smudse mine fingre på sådant et afskyeligt kællingeansigt!" svarede pigen og gav ham et par drøje velmente ørefigener, som han syntes tålmodigt at finde sig i, mens han fortsatte at kramme sin forstilte kærlighedserklæring ud. Han talte endnu i samme stilling med ryggen til døren og holdt fast i Aases forklæde, da drost Peder og hans væbner sammen med slotsfogden og en del bevæbnede fiskere trådte ind ad døren.

"I kongens navn, kammersvend Rane! I er min fange!" sagde drost Peder. "Bind ham, karle!"

Kammersvenden rejste sig, som overrasket.

"Strenge hr. drost!" sagde han med et frækt smil, "I ved bedst selv, hvad magt skønheden har over hjerterne uden forskel på rang og stand. I har grebet mig i en ubesindighed, som man i vore tider gør klogest i at bedømme skånsomt. I har desværre selv set med hvor liden lykke jeg har søgt at tæmme denne elskværdige vildkat. Vover I derfor at fængsle mig, nu vel! så får vor fælles herre, kongen, bedømme, hvem af os to der er strafværdigst!"

Uden indvendinger overgav han med disse ord sit korte sværd i drostens hånd og lod sine hænder sammenbinde af Claus Skirmen, der med den største behændighed besørgede denne sædvanlige væbnerforretning, mens han på samme tid med inderlig deltagelse betragtede den lille, nydelige Aase, der lod de undrende sorte øjne løbe rundt om blandt de tilstedeværende, som om hun ængstelig søgte nogen.

"Mit barn, min Aase!" lød nu en stærk mandsstemme i døren, og med det heftige udråb: "Bedstefader, kære bedstefader!" fløj hun i den gamle Henners arme og overvældede ham med barnlige kærtegn uden endnu at bemærke hans sår, der, hvor lidet han selv agtede dem, dog smerteligt havde forsinket ham.

3

Drost Peder Hessel og hans væbner var i den stærke storm kommet over bæltet med et stort rejseselskab. På vejen fra Gremermosebroen til byen havde de sammen med færgemændene mødt våbensmeden Troels og en flok borgere, som ilede ad vejen til Hegnæs Skov for at opsøge Henner Friser og ransmændene. Drost Peder var steget ud af skibet med en lodden hue over ørene og en stor bådsmandsvams over sin ridderdragt. De var sidst kommet i land, og førend den ridderlige herre steg til hest, havde han afkastet den lånte vams og hue, kastet sin skarlagenskappe over skuldrene og sat sin fjerhat på hovedet. Uden at bekymre sig om det øvrige rejseselskab, var han straks redet med borgerne for at stå dem bi mod de formentlige røvere. Men den øvrige del af rejseselskabet havde klaget over den anstrengende overfart og kun ønsket at nå herberget for at kunne hvile og vederkvæge sig.

På Gremermosebroen stod endnu i det vekslende månelys en bådsmand med armen i et klæde ved siden af en høj, ridderlig skikkelse i fuld sort jernrustning og med nedslaget hjelmgitter. De syntes at tale alvorligt og hemmeligt sammen og pegede på den sejlskude, som nylig var kommet, og på en mindre jagt, hvorpå den pansrede ridder syntes at være kommet og som lå noget afsides under skoven ved Middelfart Sund. Bådsmanden var kommet i land med det store selskab og syntes at fortælle ridderen, hvorledes det var gået dem og hvem der havde været ombord. Endelig skiltes de ad. Bådsmanden nikkede og syntes,

selv om han var såret, ærbødigt at påtage sig et ærinde for den høje fremmede. Sømanden gik med hastige skridt ned ad skoven til, hvor den lille jagt lå, mens ridderen gik ene og med betænksomme skridt ad vejen til byen.

Skønt hverken Henner Friser eller hans smukke datterdatter var til stede, var de rejsende af husfolkene blevet modtaget i herberget med den sædvanlige omhyggelighed. Man havde straks fået dem bænket ved ølkruset og et stort fad sødne skrubber, en slags sorte flyndere, som der altid er overflødighed af. Hermed syntes den største del af selskabet tilfredse, da det var fredag og man måtte nøjes med fastemad. Men deri var dog ikke alle enige.

"Bort med de magre flyndere! Vi trænger til kraftig kødspise!" sagde en lang, mager herre med et klogt, men stolt og myndigt ansigt og stærke, lidenskabelige træk. "For livs og sundheds skyld giver jeg os alle indulgens [Note 2)], hvad dagen angår!" tilføjede han med myndig pavemine, "for menneskelig skrøbeligheds skyld er jeg dertil bemyndiget."

Straks blev skrubberne taget bort og et stort saltmadsfad blev sat i stedet. Dermed ytrede de fleste af selskabet højrøstet deres bifald, men den gejstlige herre var endnu fortrædelig. På trods af den blå rejseklædning, han bar, var hans stand kendelig på den sorte kalot, der skjulte tonsuren, og uagtet hans magerhed syntes han vant til bedre og finere kost. Han ytrede heftigt, at der kun slet var sørget for velfornemme rejsendes bekvemmeligheder ved disse nye og ene tilladte forfriskningssteder, og at når kongen ville blande sig i husholdningssager og gøre voksne folk umyndige ved at forbyde både verdslige og gejstlige at vederkvæge rejsende, så

burde han dog sørge for, at der var ordentlige madsvende i disse kroer.

Denne misfornøjede herre var den eneste gejstlige mand i rejseselskabet; man kaldte ham mester Grand og hr. domprovst, og han lod til at stå i stor anseelse blandt dem alle. De fleste var riddere og andre fornemme verdslige herrer med store fjerplumasier i hattene og korte mårskindsbræmmede rejsekapper af fint tysk eller engelsk klæde og af de mest forskellige afstikkende farver efter deres egen eller deres damers smag. Deres livkjortler var for det meste af samme farve og stof som kapperne og overskårne eller opskårne i midten, dertil prydede med langagtige huller i bræmmerne på de fremmede ridderes vis. Dette overdådige snit på klæderne var for længe siden forbudt i Danmark, og denne trods mod et forbud, som man ringeagtede, betegnede, at disse herrer hørte til de dristige og misfornøjede aristokraters parti.

En høj, ung herre i en skarlagenskappe, med et dristigt ansigt og et fint fyrsteligt væsen, syntes at være den fornemste i selskabet; en anselig ældre herre, med et djærvt, men plumpt krigervæsen og i en stor kappe af engelskblåt klæde, viste man også særdeles opmærksomhed. Nogle af de yngste herrer glimrede i lysegule, brandgule og papegøjegrønne ridderdragter. Et par ældre herrer bar brune og leverfarvede kjortler og kapper. Der var næsten lige så mange væbnere som riddere, og deres ringere værdighed var kendelig på de kullede hatte eller våbenhuer og på de spraglede og mindre fine kapper af skotsk klæde. En ung, lystig person, som ikke syntes at høre til ridderne og deres følge, men med særdeles opmærksomhed sluttede sig til den gejstlige herre, udmærkede sig ved sin

tjenstagtighed og behændighed, selv om hans usædvanlige fedme syntes at måtte gøre ham en hver hastig bevægelse besværlig. Hans runde, godmodige ansigt skinnede af munterhed og liv. Om den brune, korte trøje bar han et bredt hjortelæderbælte med en lang, bred kniv og en fork eller en slags gaffel af samme størrelse så vel som en hornske, en peberbuddik og en del andre redskaber og småkar, der syntes at høre til stegerset og fadeburet. Han hørte med største opmærksomhed på den gejstlige herres misfornøjede ytringer om beværtningen, mens hans blik ofte faldt hen på en simpel trækasse, som han selv havde båret fra skibet og stillet i en krog ved stegersdøren.

"Det er atter talt ud af mit ringe hjerte, ærværdige hr. domprovst!" sagde han med ærbødig mine, dog i en slags skalkagtig hofnarstone, "disse kongelige kipper bliver visselig landets ødelæggelse. De er rakkerkuler – sagde vor værdige abbed i Ry i sin meget yndede fastepræken – de er rakkerkuler, hvor alle vilde fugle forsamles og hvor ørn og krage må æde af samme fad: de har bragt den ædle gæstfrihed i forfald; Derfor går nu også al enighed og munterhed sammen med de stille, huslige glæder og den ædle kogekunst til grunde. Jeg vil imidlertid inden en halv time berede mine bevågne herrer en spise og en drik, som skal bringe os alle til at glemme tidens besværlighed og forlige os med denne ugudelige verden!"

"Det var ret, søn!" sagde den gejstlige herre mildere og klappede ham på skulderen. "Nedgrav ikke dit sjældne pund, Morten Madsvend! Sørg for vort timelige behov, og befat dig ikke med fasteprækener!"

Mens den rejsende kok nu tog sin kasse og gik ud i stegerset for at tage sig af beværtningen uden at bekymre sig om husfolkenes knurren, undersøgte den ridderlige herre med den blå kappe drikken, der var sat frem i tinkander.

"Hvad? lumpent dansk porseøl!" råbte han og kastede tinkanden hen ad gulvet, "fy for satan! Sligt vover de halunker at byde os? – Sachsisk øl vil vi have og det straks!"

"Det tyske øl, der gør folk gale, skænker vi ikke her!" svarede en karl med trodsig mine, der stod ved skænken, "det er lige så strengelig forbudt af kongen som Eders og disse herres overskårne kjortler. Er I ikke tilfreds med, hvad vi har, står døren Jer åben, men grovheder og skældsord tåler hverken Henner Friser eller hans folk!"

Den blå herre studsede og betragtede karlen forundret.

"Uforskammede karl! ved du, hvem du taler til?" råbte nu den gejstlige herre, og årerne svulmede på hans pande af vrede. "Hvor der er herrer af kongeligt blod til stede, er selv en magister og domprovst en ringe mand. Her skal en tølper, som du, ikke kny, om vi så skrubbede dine øren med dine fordømte skrubber og slog dit tynde danske øl i dit flynderhoved!"

"Lad det være godt, kære mester Grand!" sagde den unge, fornemme herre i skarlagenskappen. "Karlen kendte os nok ikke, og han holder på sin husbonds ære. – Har I tysk øl i huset, så sæt det kun frem på mit ansvar!" tilføjede han ligegyldig og vendte sig til kældersvenden, idet han kastede en håndfuld blanke sølvører hen til ham på disken.

Karlen studsede og nølede.

"Nu rask!" fortsatte den unge herre. "Det er hertug Valdemar, som befaler dig det. Kongens forbud strækker sig ikke til mig

og mit følge, som du allerede viselig har bemærket på vort kjortelsnit."

"Det må I selv forstå, høje herre!" svarede kældersvenden mut, "men på dansk grund, siger min husbond, gælder kongens lov og forbud både for store og små. En tønde gammelt tysk øl ligger i vor kælder; den har ingen turdet røre i 25 år, og førend husbond kommer hjem og selv befaler det, tapper jeg intet krus af den tønde, om I så alle sammen var kejsere eller paver."

"Lad dog den trodsige karl kaste på døren, min hertug!" udbrød den heftige mester Grand, og et par væbnere nærmede sig allerede ivrigt og syntes kun at vente på et vink for at iværksætte det.

Blodet var faret den unge herre til kinderne, og han kastede et truende blik til kældersvenden, men da greb den ældre herre i den blå kappe ham om armen.

"Tøv kun lidt, hr. fætter!" brummede han halvt sagte. "Lad mig råde! her må vi være gode patrioter. Hans Nåde kongen red endnu på kæphest ved Margrethe Springhests side," begyndte han nu højrøstet, "da han udøvede den bedrift og satte pind for tappen i den tyske øltønde. Det var en tapper gerning, det må vi lade ham, det var længe før, jeg havde gjort noget som feltherre. Ved samme lejlighed viste han sig fra en glimrende side og blev vor læremester i den ædle skrædderkunst. Lad os som gode patrioter nu drikke dansk porseøl til hans ære og få vore kjortler syet sammen som ærbare danske skjorter, at man på Danehoffet kan se, vi er lige så tro og lydige undersåtter som Jon Litle og David Thorstensøn og lige så oprigtige venner af det slags klædebon som kongen selv og dronningens smukke ven,

drost Peder Hoseøl Note 3)! – Nu, kongens skål i tyndt øl, siden her ikke er andet – kongens skål, mine herrer!"

Denne spot, som blev ledsaget af et hånligt smil, vakte højrøstet latter, og alle drak eller lod som de drak af den ringeagtede drik.

"Den skål skal enhver drikke med, som ikke er en spion og forræder!" fortsatte den blå, krigerske herre. "Der gælder ingen forskel på rang og stand. Kom, du vakre svend! drik kongens skål med i dette kostelige porsevand!"

"Det skal jeg vel tage mig i agt for på den måde!" sagde kældersvenden, "jeg er for ringe til at komme i så fornemt et lag."

"Så må du finde dig i, at grev Jacob af Halland, som kongens lensmand, lader dig tugte som en forræder og hemmelig oprører!" fortsatte den blå herre. "Træk ham ud, og giv ham et godt livfuld prygl af stigremmen!" bød han væbnerne. "Vi har jo alle hørt, han er en oprører, som ikke vil drikke kongens skål!"

På et øjeblik var den strenge befaling udført, selv om den stærke karl satte sig tappert til modværge.

"Således skal man dryppe de karle i deres eget fedt!" brummede grev Jacob og kastede sig med overmodig mine ligegyldig tilbage på bænken.

"Måske dog lidt for hårdt," sagde den unge hertug, men smilede dog tilfreds, mens alle lo over denne rå spas, som ikke syntes dem usædvanlig eller på nogen måde betænkelig.

I anledning af kong Erik Christophersøns forordning om øllet og klæderne, som havde foranlediget dette optrin, fortsatte man nu i spottende tone at gennemgå adskillige andre af kongens borgerlige foranstaltninger, som man roste på

skrømt, idet man kappedes om at fremstille dem fra en latterlig side, som barnagtige og urimelige; især var den strenge Riber Ret en genstand for mangen plump spas. Denne samtale endtes først, da den geskæftige kok trådte ind fra stegerset med et stort fad krydret kødmad og opmuntrede selskabet til at prøve, om han ikke var en større post voksen, end at lave fangekost for eremitterne på Søborg.

"Skulle jeg, som jeg dog ikke vil håbe," tilføjede han, "en gang komme til at opvarte nogen af mine bevågne herrer på mit berømte slot, så glæder det mig, at jeg dog forud har haft lejlighed til at redde min ære, som den, der ikke uden held har studeret kogekunsten ved de lærdeste domkapitler i kongeriget."

"Du er en skalk, Morten!" sagde mester Grand og truede spøgende ad ham. "Mine fromme kolleger har måske lært dig at signe dig selv først med selvfornægtelsens tegn, men dine runde kinder vidner, at du som et kødeligt verdensbarn har overført lærdommen på grødskeen og forskærerkniven."

"Ikke uden lysende og højærværdige mønstre!" svarede kokken med et skalkagtigt smil. "Var jeg så sandt Eders madsvend, som jeg nu bliver de ugudelige statsfangers legemssørger, skulle I ikke længe savne mit og Eders værdige kollegers gode huld."

Han tog sig nu som en ivrig vært af anretningen og udsøgte det bedste til sin nye, gejstlige velynder. Derpå hentede han en stor træbolle fra stegerset, og anbefalede med en lovtale den styrkende og oplivende drik, den indeholdt, som en frugt af hans egen opfindelse.

"Krydret vin!" råbte grev Jacob. "Du er mig en fortræffelig karl, Morten! dét var altså den hellige kirkeskat, du og hr. domprovsten stred så tappert for i stormen, da vi andre måtte kaste alt vort verdslige gods overbord!"

"Således lønnes dyd og gode gerninger allerede her i verden!" svarede kokken. "Nu håber jeg, den ærværdige mester Grand ikke fortryder, at han så fromt tog mit hellige flaskeskrin under sin beskyttelse."

Ridderne priste den herlige drik; de blev lystige og højrøstede. Morten Madsvend skænkede flittigt for dem og sang overgivne viser. Alle ville synge med, og hver sang den vise, han led bedst, uden at bekymre sig om de andre. Til sidst fik under almindelig latter en velbekendt vise overvægten, som var en ikke uvittig, men temmelig smudsig smædesang over kongen og hans hengivne mænd, især over drost Peder Hessel, der snart kaldtes med øgenavnet Hoseøl og snart hr. Lovmand, med plumpe hentydninger til det forhold, han beskyldtes for at stå i til dronningen.

Under denne larm trådte den høje, jernklædte ridder med den lukkede hjelm, der var fulgt efter dem fra broen, ubemærket ind i stuen og satte sig tæt ved døren i en mørk krog.

"Se, nu er her kommet liv i spillet!" sagde kokken og pudsede lysene, "nu er det en lyst at se på mine bevågne herrer."

"Men hvad har du kommet i vinen?" spurgte mester Grand, "den er jo forvandlet til en nektar."

"Tillavningen er en hemmelighed, min højlærde herre!" svarede kokken. "Den lærdom forbeholder jeg mig til jeg en gang gør mit testamente; da vil jeg berige efterslægten med

min opfindelse, hvis verden har vist sig værdig dertil. Jeg har kaldet denne ulyksalige drik biskop; jeg håber, den fortjener sit navn og en gang vil gøre Morten Fynbos navn udødeligt både blandt lærde og læge."

"Kald den ærkebisp! den fortjener det bedre, end den kælling, vi nu har i Lund!" råbte grev Jacob. "En sådan bisp er i stand til at mægle en evig fred mellem de gejstlige og verdslige herrer i riget, og det kunne i disse tider gøres behov. Med Eder har vi gjort begyndelsen, højlærde mester Grand!" fortsatte han. "Når I bliver ærkebisp en gang, vil det måske se bedre ud med retfærdigheden i landet! I var mand for at låne mig en bandstråle, når mit gode sværd er for kort til at få mine forholdne lensindkomster ud af tyrannen."

Mester Grand svarede ikke, men gav den højrøstede greve et fortroligt og betydende nik.

"Vor kække domprovst, Roskilds ære og stolthed," råbte nu grev Jacob med overdøvende røst, "vor højlærde mester Jens Grand skal leve! – en skælm, hvo der ikke drikker den skål ud til bunden! – men alle krybere og kongetrælle skal ske al landsens ulykke!"

Med disse ord stødte han sit bæger mod den gejstlige herres. Hertug Valdemar og alle ridderne fulgte hans eksempel og bragte domprovsten et lydeligt hyldingsråb, som kokken med et lystigt hurra istemte.

"Jeg takker Eder, højbårne grev Jacob! såvel som Eder, min høje hertug! og Eder alle, mine kække herrer og riddere!" sagde mester Grand, behagelig overrasket, idet han rejste sig og betragtede enhver især med en alvorlig betydende mine. "Den time kan vel komme, da jeg i gerningen kan vise Eder,

hvorlunde det er mit højeste ønske at bringe en venlig forening til veje mellem riddersværdet og bispestaven. Den jordiske og himmelske kraft må visselig forenes, når der skal udrettes noget stort i verden. Dog herom på bedre tid og sted!" afbrød han sig selv pludselig – "*lates angvis in herba!* Note 4) det er udlagt: Satan har sin yngel alle vegne!"

Under disse ord faldt domprovstens skarpe blik til den høje ridderskikkelse med det sorte panser i krogen ved døren. Alles øjne vendte sig nu derhen, og der opstod en hemmelighedsfuld mumlen mellem de urolige gæster. Da rejste den mægtige kæmpeskikkelse sig og trådte frem med faste raslende skridt til lyset ved bordenden. Han bevægede hovedet, som om han gennem hjelmgitteret betragtede gæsterne nøje; derpå hævede han den jernklædte arm, slog gitteret fra sin hjelm et øjeblik og lod det straks igen falde tilbage. Det hastigt forsvundne syn af det stærkt oplyste, malmfaste krigeransigt med det strenge, frygtelige blik, der fremskød som lyn under de store, buskede øjenbryn, havde slået alle med forbavselse. Enhver havde rejst sig som for at sige ham velkommen, men han lagde fingeren for mundåbningen på sit hjelmgitter, og de blev stående som tavse støtter og betragtede ham med opmærksom forventning.

"Kom ed og løfte ihu! Forsigtighed er endnu vort løsen!" sagde den jernklædte ridder med en dyb, dæmpet stemme. "Ingen tryghed og overmodig trods, hvor forrædere går ud og ind og alle døre står åbne! Tyrannen er nær herved. Han er mægtig endnu. Drost Peder Hessel var midt iblandt Jer på bæltet, og I kendte ham ikke."

"Drost Peder?" gentog alle forbavsede.

"Fordømt!" udbrød den unge hertug og stampede. "Ser blev talt allehånde. Men hvor var han da? jeg så ham ikke. – Hvor blev han af?"

"Jeg skulle dog, for fanden, tro, man havde kendt drosten, havde han været der!" sagde grev Jacob. "På to bådsmænd og en dreng nær, var der ingen kat ombord, som jeg ikke kendte."

"Hvem var manden, der sprang fra masten og greb roret, da styrmandens arm var kvæstet?" spurgte den alvorlige ridder.

"Han, den unge, forvovne karl?" sagde grev Jacob, "han, der kom drattende som fra himlen, da det kneb, og reddede os alle livet – var det ikke en bådsmand?"

"Drost Peder Hessel var det!" sagde den sorte ridder, "og drengen, der opvartede Jer, var hans væbner, en knøs med hoved og øren."

"Fordømt!" råbte den ene efter den anden.

"I den larm og forstyrrelse var jeg både blind og døv!" tog mester Grand nu ordet, "ellers skulle jeg vel have set, om vi havde filistere ombord. På skuden så jeg ingen, men hvem var ridderen i skarlagenskappen, der fulgte os fra broen og red på eventyr efter røvere eller jomfruer eller hvad det var for verdsligt galskab?"

"Drost Peder Hessel var det!" svarede den pansrede ridder. "Hvor har I haft Eders skarpe øjne, mester Grand? Vor dødsfjende sad ved roret i dag, og I kendte ham ikke; i morgen sidder han ved statsroret og kender Jer."

"Død og ulykke! – Alt er tabt! – Vi er forrådte!" udbrød den ene efter den anden, og der blev en almindelig uro.

"Endnu ikke!" sagde den pansrede ridder rolig og hævede sin røst. "Til Danehoffet er endt, sikrer loven Eder. Mig sikrer kun

denne lov!" – her slog han på sit store, klirrende slagsværd. "I det øjeblik Danehoffet er hævet, skilles I! Om en halv time er jeg atter ombord. Endnu kun tre ord i løn til Eders og min tilkommende herre!"

Den unge hertug ilede urolig frem og greb heftig ridderens jernhånd. De gik begge nogle skridt tilbage, og den hemmelighedsfulde ridder hviskede ham nogle ord i øret, som ingen hørte, men hvorved den kække hertugs kinder vekslede farve. Ridderen betragtede ham skarpt, slog ham beroligende på skulderen og nikkede, idet hertugens kinder atter fik deres farve tilbage og han med et dristigt blik gjorde en hastig bevægelse til sværdet. Uden at mæle et ord mere, hilste den høje, sortpansrede herre selskabet og gik med faste, rolige skridt ud af døren.

En almindelig tavshed fulgte, mens den unge hertug syntes med styrke at bekæmpe den sidste rest af en urolig og ængstende forestilling. Han greb hastig sit bæger.

"Vor tro, årvågne ven skal leve!" sagde han, "gid han må komme frelst tilbage! For vor skyld har han i dag vovet meget."

Næppe havde han sagt disse ord og sat bægeret til munden, førend døren åbnedes og drost Peder Hessel med den gamle Henner Friser trådte ind, ledsaget af en hel del borgere og sømænd, som havde den bundne Rane Kammersvend imellem sig. Den gamle Henner havde sin datterdatter ved hånden. Hun kastede et venligt blik tilbage til døren, hvor væbner Claus Skirmen var blevet stående med sin herres skarlagenskappe på armen og, som det syntes, overrasket ved synet af de mange fremmede herrer, mens hans øjne hastigt forlod den skønne,

sortøjede pige og dvælede med spændt opmærksomhed på enhver af hans herres miner og bevægelser.

Idet den unge drost trådte ind, satte hertug Valdemar og alle ridderne hastigt deres opløftede bægere tilbage på bordet og så forundrede til hinanden. Drost Peder syntes ikke at bemærke den almindelige forvirring, hans indtrædelse forårsagede. Han hilste selskabet med ridderlig høflighed.

"Som jeg ser," sagde han i en munter og utvungen tone, "kommer jeg endnu tids nok, mine herrer, for at hilse på Eder i min egen kjortel og takke Eder for godt rejseselskab. Jeg havde mine grunde til at rejse som bådsmand; det kan næppe nogen af mine høje herrer miskende. Det glæder mig, at jeg som heldig styrmand har haft lejlighed til at bringe så mange vigtige fædrelandets mænd i sikkerhed. Jeg ville straks ved landingen have takket Eder for Eders tillid, mine herrer, men jeg blev hindret af et lille ubehageligt eventyr, som nu dog lykkeligt er overstået."

Den unge hertug havde fået sin fatning tilbage; han gengældte drostens hilsen med fyrstelig anstand og svarede i samme høflige tone:

"Det var smukt, I kom tilbage til os, drost Hessel! Og ikke unddrog Eder vor taksigelse; først for et øjeblik siden erfarede vi, at vi var så heldige at have Eder ombord uden at kende Eder, og at I var den kække bådsmand, der så lykkelig greb roret i vort vanheld. At nødvendighed eller hændelse, men ingen underfundig hensigt gjorde os til rejsefæller i dag, uagtet vore forskellige meninger i mange dele, det vil jeg tro. Modtag nu derfor min og mine venners taksigelse og lad os, som vi just havde i sinde, tømme dette bæger på *Eders* velgående!"

På et vink af hertugen rakte den geskæftige kok straks drosten et bæger vin, og ved hertugens højre side gjorde grev Jacob med tvungen høflighed plads for ham og bad ham tage sæde.

Den foreslagne velkomstskål gjorde imidlertid ingen mine til at udføre. Drost Peder mærkede det og tog hastigt ordet:

"Jeg takker Eder, mine herrer, for den tiltænkte ære; men tillad mig som styrmandsløn kun at udbede mig den gunst, at jeg må drikke det første bæger her på fynsk grund med hertug Valdemar og grev Jacob og alle disse værdige herrer på ønsket om et fredeligt og lykkeligt udfald af Danehoffet og på fædrelandets så vel som på vort lovmæssige kongehuses velgående!"

Med disse ord tømte han sit bæger og satte det omvendt på bordet.

"Enhver fædrelandets ven, som deler mit ønske, vil vist ikke betænke sig på at gøre mig fyldest!" tilføjede han.

Alles øjne dvælede på hertug Valdemar og grev Jacob, og da begge disse herrer, skønt med dulgt harme, dog tømte bægerne tavse og satte dem omvendte på bordet, gjorde alle ridderne det samme.

Den tykke kok smilede skalkagtigt.

"Det var en besk tilsats til min højærværdige drik!" hviskede han til mester Grand. Den gejstlige herre blussede af harme; han havde endnu ikke sat bægeret til munden; han klemte det i hånden, så vinen sprudlede ham om fingrene, og kastede det nu heftigt mod stengulvet.

"Jeg lader mig intet slavisk hyldesttegn aftvinge!" udbrød han opbragt: "på hvad fod, jeg, som domprovst i Roskilde, står med

kong Erik Christophersøn, er hver mand i landet bekendt, som ved, at St. Mikkels Kirke i Slagelse hører til Roskilde domprovsti og er mig med skammelig uret frataget. Har jeg ikke frygtet for åbenbart at protestere mod kongens lovstridige indgribelse i mine embedsrettigheder, så frygter jeg heller ikke nu for lydt og åbenlyst at erklære hans drost, at jeg for vil tørste til dommedag, før jeg drikker en eneste dråbe som en hykler og elendig kryber for verdsligt overmod og uretfærdighed."

"Deri holder jeg med vor højlærde hr. domprovst!" sagde grev Jacob højrøstet og stødte sit lange sværd hårdt mod gulvet. "Her har hver mand sin frihed, og ingen kan tvinge os til at drikke nogen anden skål, end vi lyster. Jeg drak også kun fordi jeg var tørstig og vinen var god; jeg vil derfor lige så lidt gælde for en hykler og kryber, som nogen ustraffet skal kalde mig en landsforræder."

"Det være langt fra mig at opfordre noget menneske til hykleri eller at beskylde nogen af disse herrer for så gruelig en brøde, som landsforræderi!" tog drost Peder rolig ordet, "i Danmark er endnu, Gud være lovet, tanken og dens djærveste ytring fri, hvor landsloven ikke overtrædes, og jeg anser ingen dansk mand for sit fædrelands fjende, fordi han måske ikke med samme varme som jeg forbinder vort fælles ønske om fædrelandets vel med personlig hengivelse for kongehuset. I så urolige og ulykkelige tider, som disse, må vi desværre finde os i, at de bedste danske mænds meninger i mange vigtige stykker er forskellige, men, kære herrer og landsmænd!" fortsatte han med varme, "undskylder mig, at jeg ikke anser noget sted eller nogen ledighed for upassende til at sige et alvorsord i en sag, der angår alle danske! Skal splid og tvedragt ikke snart adskille

alle, selv de bedste danske hjerter, og skal folket ikke opløses og gå til grunde i en så ødelæggende strid, må vi nødvendigvis være enige i et stykke, og det er i trofast ærbødighed for kronens hellighed og majestæt, på hvis hoved det så er, den lovlig og retmæssig hviler. Sørgeligt er det tilvisse, hvis vi, som mennesker – som riddere eller Guds ords tjenere – ikke altid kunne elske og hylde den personlighed, der dog er uadskillelig fra majestæten, men som fædrelandets tro mænd er vi dog forpligtede til med hånd og mund at forsvare majestæten til vor sidste blodsdråbe!"

"Jeg må agte Eders tænkemåde, drost Hessel, skønt den ikke er min!" svarede den unge hertug Valdemar med heftighed og trådte ham med krænket stolthed et par skridt nærmere, idet han med harme syntes at bemærke sine venners forlegenhed. "Jeg miskender ikke den iver, som her forleder Eder til at glemme, hvor I er og til hvem I taler, men jeg må bede Eder erindre, at vi her er i et offentligt herberg, og at jeg og den højbårne grev Jacob af Halland her er til stede. Som kongehusets frænder, var vi vel nærmest berettigede til her at holde bevægelige taler mod oprør og majestætsforbrydelse, hvis vi fandt det passende eller nødvendigt. Har I noget over os at klage, så forebring det for folk og konge ved Danehoffet, hvor vi nu alle skal samles, og hvor jeg håber i mindelighed at afgøre de stridige punkter mellem os og vor kongelige frænde! Men her byder og befaler vi Eder, i kraft af vor stand og værdighed, at tie og ikke fornærme mig eller mine venner med en myndighed, som ikke tilkommer Eder, og med utidige formaninger om vor pligt til den danske krone! – Og nu til hest, mine herrer! her vil vi ikke længere dvæle og give anledning til optrin, som denne

kongens og *dronningens* ivrige ven først og fremmest burde have undgået." De sidste ord var ledsaget af en bitter spottende tone og fremkaldte et hånligt smil i de unge ridderes ansigter.

"Ja vel!" sagde grev Jacob i plump spottone, "vi vil denne gang overlade den mandhaftige, unge hr. drost valpladsen, siden det er en kro, hvor man kun plejer at kæmpe med ord og i alt fald med næver og tomme krus. Træffes vi en gang på en værdigere valplads, hr. drost, er I måske så føjelig først at fortrække."

Med disse ord forlod begge de fyrstelige herrer stuen. Den gejstlige herre tillige med kokken og alle ridderne ledsagede dem. Hestene havde allerede nogen tid stået sadlet for døren. Væbnerne skyndte sig at holde stigbøjlen for deres herrer, og i et øjeblik fo'r det talrige riddertog med latter og højrøstet tale gennem Middelfarts gader.

Note 2: **Indulgens:** Syndsforladelse.

Note 3: **Hoseøl:** Strømpebånd, almuens tilnavn til drosten.

Note 4: **Lates angvis in herba:** Snogen ligger skjult i græsset.

4

Den unge drost stod tavs og tankefuld i gæstestuen og synes at overveje, om han ikke havde overilet sig. Gamle Henner havde rolig, men med største deltagelse, givet agt på ethvert af hans ord og hele hans adfærd. Borgerne og fiskerne var ligeledes efter deres formands eksempel tavse vidner til de fornemme herrers tvist. Claus Skirmen var blevet stående ved døren uden at tabe sin herres ansigt af syne, skønt han undertiden kastede et sideblik til den lille sorthårede Aase, som med nysgerrige og spillende øjne betragtede de fornemme fremmede. Den fangne listige kammersvend havde imidlertid benyttet sig af den almindelige opmærksomhed på de højrøstede herrer; han havde givet den lystige Morten Kok, der lod til at kende ham, et hemmeligt vink, og ved hjælp af den store stegerskniv i kokkens bælte var hans bånd ubemærket blevet overskåret. Heraf kunne han dog ikke benytte sig så længe de mange mennesker gjorde ham udgangen vanskelig; han blev stående rolig med hænderne over kors på ryggen, ligesom han endnu var bundet. Først nu, da døren stod åben og der var god plads, sprang han pludselig under armene på sine bevogtere og var ude af døren.

"Hvad? den satan! er han løs?" råbte de forbavsede fiskere og sprang efter ham.

"Bliv, lad ham løbe!" udbrød drost Peder hastigt og standsede dem. "Vil han undvige, er det mig kærest. Han ville dog snart blive fri. Nu vover han sig næppe til hove så snart, og vi har en fordærver mindre iblandt os."

Fiskerne stod endnu på springet for at indhente flygtningen.

"Som herren siger! lad ham rende satan i vold!" sagde den gamle Henner Friser, "den opløbne dreng kan man jo puste bort. Han skal ingen mand skræmme! Får vi en anden gang fingre på ham, knækker vi halsen på ham straks. Lad ham nu kun smøre haser!"

Det sprog syntes fiskerne at forstå, og de blev stående.

"Nu skal I have tak for Eders hjælp og deltagelse i denne sag, mine flinke landsmænd!" fortsatte drost Peder. "Gå nu hver til sit og forhold Jer rolige! For røverne er her intet at frygte, og Eders brave oldermands sikkerhed skal jeg sørge for!"

"Ham skal ingen krumme et hår på, så længe der er en marsvinjæger ved Melfar Sund!" svarede en ung fisker.

"Og kommer han i ulempe for den kongelige væbner, vi kastede i rakkerkulen," sagde våbensmeden Troels, "så er vi gildesbrødre nok til at hytte ham. Tolv af os holder vagt her i nat, og skal han rømme, er der seks mand ved jollen med øse og fyrtøj."

"Godt, børn, godt!" svarede den gamle Henner. "Gå nu kun! Den sag vil jeg summe mig på; jeg siger Jer måske min mening før dag!"

På hans vink forlod borgerne og fiskerne stuen. Den gamle greb derpå heftig drost Peders hånd.

"Gud og St. Christian velsigne Jer, velbårne unge herre, for hvad I har gjort for mig og min lille Aase i aften!" sagde han bevæget. "Glemmer jeg det nogen sinde, er jeg en hundsvot. Det ord, I før sagde til disse fornemme slyngler, glemmer jeg heller ikke så let: det har fast rørt mere op i min gamle, syndige sjæl, end jeg skøtter om."

Den tilbagetrængte, men heftige bevægelse, tonen i hans stemme røbede, syntes at forundre den lille Aase, som noget usædvanligt. Bedstefaderen bemærkede hendes forundring og slap pludseligt ridderens hånd.

"Gå nu til sengs, mit barn!" sagde han rolig, "og sov trygt til jeg kalder på dig! drøm hverken om røvere eller mægtige djævle! Denne hånd har før tugtet de mægtigste; nu er den ikke så rap til at tugte. Nu begynder den at gøre forskel på slyngler. Men verden er stor; kan vi ikke længere være i fred her, finder jeg vel på råd. Nu, god nat, barn! Bed Vorherre og vor egen gode patron St. Christian, at de vil forlade os vor skyld og ikke lede os i fristelse! Nu, rap dig!"

"Lad mig dog først efterse dit sår, kære bedstefader!" indvendte den lille Aase bønligt, idet hun greb hans hånd med inderlighed og kyssede den.

"Vist ikke, barn! de myggestik vil jeg ingen snak høre om! Hørte du ikke, hvad jeg sagde?"

På den gamles strenge tone og den tavshed, hvormed hun, skønt nødig, gjorde mine til at adlyde, så man, at den gamle bedstefader ikke var vant til indvendinger. Hun nølede dog endnu. Han gav nøje agt på hendes øjne og bemærkede rigtigt et flygtigt deltagende sideblik til døren, hvor den unge væbner endnu stod.

"Det er sandt, knøsen der ved døren – han har ingen kvældsnadver fået, og han har dog ærlig fortjent det; uden ham havde vi ikke fået dig fat. Nå, så løb da, Aase! og sørg for ham i stegerset!"

"Kom, Claus Skirmen!" sagde Aase sjæleglad og i så fortrolig tone, som hun havde kendt ham længe, idet hun sprang hen til

døren, hvor han stod, greb ham ved hånden og trak ham muntert ud med sig i stegerset.

"Forunderlige barn!" mumlede den gamle halvt rørt ved sig selv, "nu er hun den lille vildkat igen, og nu kan et ord gøre hende glad eller bedrøvet, men kommer den stærke drømmeånd over hende, skal ingen synder lystes ved at se hende i øjnene. Hm, hm, det er en jammerlig ting med vor styrke!"

Drost Peder stod i dybe tanker og havde ikke lagt mærke til, hvad der foregik. Han havde fremtaget et pergamentsblad af sin brystlomme; derpå stirrede han stift uden at han dog syntes at vide, hvad han læste.

"Har I der fået et ulykkeligt brevskab, ædle herre?" spurgte nu gamle Henner og betragtede ham deltagende, "eller er det Eders aftenbøn, I beser? Taler Eders sjæl med Herren, vil jeg ikke forstyrre Jer; men så skulle I dog se gladere ud. I er ung og kan næppe endnu have svære synder på samvittigheden. I må vel endnu kunne læse Jert paternoster og Jert ave, uden at se tilbage om den onde står bag ved Jer og griner?"

"Hvad sagde du, brave gamle?" spurgte ridderen adspredt og skjulte hastigt pergamentsbladet. "Det er nok silde ud på natten, og jeg trænger til hvile. Den megen tummel og færdsel har anstrengt mig."

"Kom, forfrisk Eder først, ædle herre! Min bedste gæstestue står rede til Jer. Jeg havde vel et ord at sige Jer først, for Gud ved når vi ses igen. Men I er træt, og jeg ser, I har vigtige ting i hovedet. Kom, hr. drost! I vrager vel ikke et krus godt dansk porseøl? – Hvad djævlen! har de fornemme herrer forvandlet mit øl til vin? – Nu vel, det var dog ganske bravt af dem."

De satte sig nu begge ved Morten Madsvends halvt udtømte kryddervinsbolle. Da et bæger af den kraftige drik havde oplivet dem, tog gamle Henner atter ordet.

"I sagde et alvorsord i aften, ædle herre! mine højbårne gæster fandt det ubetimeligt, og I finder det måske nu selv overilet; men det var et ord i rette tid for mig og mange flere. Ja, I har ret, ædle herre! kronen er hellig, hvem der så bærer den, og en konge er en salvet mand: ham skal ingen ustraffet løfte hånd imod, om det så var den lede Satan selv, vor Gud og herre en stund havde sat til vor tugtemester."

"Det sagde jeg vel ikke, gamle!" afbrød drosten ham, "men det var ikke langt fra at være min mening. – Hvor kommer du nu derpå? Kendte du disse herrer?"

"Hvem kender ikke den dristige hertug Valdemar og den mutte grev Jacob?" svarede Henner, "deres gode venner kender jeg også. Hvad de godtfolk bærer i deres skjold er ingen hemmelighed. Denne domprovst fra Roskilde skal være en farlig lærd mand, men Vorherre bevare os for ham! han er både i sind og skind den gamle ærkebisp Jacob op ad dage, han, der blev fængslet af kongens fader og bragte land og rige i band. Den lange, stornæsede provst skal også være af slægten. Man tør jo ikke tale højt derom, men I og hver mand ved dog nok, at den satans ærkebisp havde en finger med i spillet, da Vorherres hellige legeme slog kong Christophers hjerte i stykker."

"Desværre, gamle! du har ret!" sagde drost Peder, "denne forvovne mester Grand er Jacob Erlandsens frænde både i byrd og ånd. Han er den klogeste af dem alle, hvor hidsig og åbenmundet han end er i sit trodsige hovmod."

Han havde fremtaget pergamentsbladet og betragtede det.

"Kender du ridder Tuko Abildgård, hertugens drost?"

"Ja vel, det var den stolte, lystige herre med det glatte ansigt, der sad så strunk, hvor I nu sidder, med den papegøjegrønne kjortel og kappe. Jeg kendte dem alle sammen."

"Ridder Lave Litle var her, Gud ske lov, ikke," sagde drost Peder med et dæmpet suk. "Det er en ædel slægt disse Litler – slægtede de kun alle den gamle ridder Jon på! En trofastere mand er der ikke i Danmarks rige, og han har dog hartad samme uret at klage over som sine frænder."

"Dem tør vi ikke dømme for strengt, ædle herre!" tog Henner atter ordet. "Ridder Lave kom over bæltet i går. Det var en ynk at se på den mand; han havde nok besøgt sine frænder. Det kunne man se på ham. Skændsel er et hårdt kors. Den gamle Palle har jo tabt forstanden derover, og den kække, stolte Stig Andersen selv – ham kan jeg ikke tænke på, uden at hjertet fast vender sig i livet på mig. En større krigshøvding har Danmark ikke ejet siden grev Albert af Nordalbingien og kong Valdemar Sejer: ham må den mægtige svenske kong Ladelås jo selv takke for kronen. – Ak, ædle herre drost! Når jeg tænker mig i den mands sted, sortner det for mine øjne; jeg kunne dog ikke sige, kronen var hellig, når jeg så min husfrues æremorder bære den, som en løsagtig satan på sine bukkehorn."

"Og dog, brave Henner! dog måtte du sige det, selv i hans sted, hvis du havde fædrelandet kærere, end dig selv, og din sjæls salighed kærere, end hævnen."

"Salighed!" gentog Henner mørkt, "hm, tal ikke så afgjort om et menneskes salighed, herre drost! Det skulle nok ikke en gang en bisp tage sig på. Tror I da så vist, den mand må blive evig fordømt, som løfter sin hånd mod en kronet nidding?"

"Lad os ingen dømme, at vi ikke skal dømmes!" svarede ridderen med streng alvor, "men lad os sidst dømme ham, som intet menneske skal dømme, men som kun har sin dommer over stjernerne!"

"Hm, hm, I må dog vel have ret, herre! når talen er om en retmæssig konge, som frivilligt er udvalgt af folket og ikke har tilranet sig kronen med brodermord og mened som kong Abel. Dersom I så den mand, der skød kong Abel pilen i brystet, ædle herre, ville I da kunne se ham i øjnene og sige, han var en ugudelig landsforræder og kongemorder, som ville blive evig fordømt?"

"Hvor falder du derpå, gamle?" spurgte ridderen forbavset. "Jeg siger jo, jeg ingen tør dømme, og – visselig! den mand turde jeg mindst dømme, som den retfærdige dommer hist oppe valgte til den fromme kong Erik Valdemarsøns gengælder og til at styrte brodermorderen fra Danmarks trone."

"Den mand står her for Eder, herre drost!" sagde Henner Friser og rejste sig, "med denne hånd skød jeg pilen, som traf kong Abels falske hjerte – der hænger stålbuen, som hvinede dødens og fordømmelsens dom over brodermorderen!"

Med forfærdelse fo'r ridderen op og betragtede med en besynderlig gru den høje, kraftige olding, der i den halvdunkle stue stod bleg, som en frygtelig kæmpeånd, for ham.

"Har du øvet den dåd, gamle!" udbrød han med anstrengelse, "så lad mig være den sidste menneskesjæl, du betynger med så gruelig en løndom! og vogt dig! – havde hertug Valdemar før vidst, hvad hin bue har øvet, havde ingen mand i landet kunnet redde dig."

"Det er min mindste sorg!" svarede oldingen. "I forråder mig ikke, det ved jeg, og uden I ved ingen i verden, hvad gamle Henner tænker på, når det stormer ved midnat, som den vilde jæger farer hen over mit tag med sine hylende hunde. Tro ikke, jeg fortryder den bedste gerning i mit liv! Nej, Gud og St. Christian være lovet! jeg gruer ikke for den time, da jeg skal stå med kong Abel for Herrens domstol. Og dog, hr. ridder! dog er det en underlig tanke at have bortrykket en sjæl fra forbarmelsen og styrtet en synder til de fordømte, før hans rette time var kommet. Men det er alderdomssvaghed – jeg ved det nok; det er også kun om natten, slige tanker falder mig ind. Når jeg om dagen ser på den bue, føler jeg med stolthed, at denne hånd dog en gang har reddet Danmark fra undergang. Som jeg siger, det er kun om natten, jeg bliver blød om hjertet og har ynk af den døde djævel."

"Bed til den forbarmende Gud for hans sjæl!" sagde ridderen med deltagende uro.

"Nej, *det* kan jeg ikke, herre drost! og det nytter heller ikke. Hvad jeg kunne gøre for ham med en dygtig håndsrækning, det har jeg gjort, men det er forgæves: han er fordømt til evig ufred. Jeg drev en seks alens pæl af godt brændt egetommer gennem hans rådne ådsel i sumpen ved Gottorp, men hvad hjalp det? Den stolte djævel ville dog ikke sove i sumpen, og han under heller ikke andre fred til at sove. I har vel sagtens hørt, hvad man siger om hans nattejagt? Hver midnat skal han fare ravnesort på sin jagthingst over heden ved Gottorp med tre gloende helvedhunde i hælene. Jeg har, Gud være lovet, ikke set det selv, men hver midnat suser og hviner det dog således i mine øren, at jeg må vågne, om jeg sov som en sten. Måske er

det kun snak og overtro til hobe, og måske er det kun blodet, som står mig til hovedet, når jeg ligger, men jeg har nu i 33 år aldrig kunnet lukke et øje før tvende timer efter den fordømte midnat. Og – hører I, herre? nu suser og hviner det igen."

Han holdt begge hænder for ørene og rystede det grå hoved, med en urolig og ængstelig mine.

"Ulykkelige gamle!" sagde ridderen, "det er måske hverken blodet eller den døde, som foruroliger dig. Jeg vil før tro, det er en lønlig tvivl i dit ærlige hjerte om hin gerning også var retmæssig og Gud velbehagelig. Rådfør dig med en gudfrygtig klerk i den sag og søg freden hos den herre, som ene kan tage og give den i sandhed! Men sørg nu også for din timelige fred og sikkerhed – ikke blot for denne sags skyld, men også for hvad der er sket i dag! Det var ikke Rane Kammersvend selv, det ved vi dog begge ret vel, det var en mægtigere mand, der havde udset din uskyldige Aase til sit offer. Jeg kender ham desværre! Mig skåner han måske af klogskab; men han opgiver ikke sin plan, fordi den en gang mislykkedes. Det kan nu også blive dig en farlig sag med væbneren derude i rakkerkulen. Jeg ved kun et råd, gamle Henner! du må straks med pigen over bæltet, endnu før det bliver dag. Lad siden dit hus og gods sælge herovre! men drag ufortøvet til min foged på Harrestrup! Jeg skal give dig brevskab med. Han skal anvise dig mit ledige skovhus ved Finnerup. Der er både du og din Aase sikre. Vinden er god. Betænk dig ikke for længe!"

Den gamle havde sat sig på bænken; hans albue var støttet mod bordet, og den store, rynkede pande hvilede i hans kæmpehånd.

"Vel! jeg følger Eders råd og modtager med tak og ære Eders tilbud, højbårne unge herre!" sagde han nu bestemt og rejste sig, "for dette grå hoveds skyld er det ikke: var det så alt dømt til at falde for bøddeløksen, jeg flyede ikke nu på mine gamle dage for at undgå den ulempe. Men pigen må reddes; hun er min øjesten og min sjæls glæde – hun er god og uskyldig; hun forstår ikke en gang selv sine svære drømme. Gud lade dem aldrig opfyldes! Hun må frelses – og I har ret, det haster. I har også vist mig vejen til fred, herre drost! og jeg vil følge den. Jeg siger de verdslige handler godnat og forliger mig med min Gud og dommer i Eders skovhus så godt jeg kan!"

Med disse ord rystede han trofast ridderens hånd og gik ud for at anordne det fornødne til flugten.

Drosten tog hastigt det pergamentsbrevskab frem, hvori han nylig havde læst. Han rev en ubeskreven strimmel deraf og skrev med en sølvpren, han bar hos sig, nogle ord derpå til sin borgfoged på Harrestrupgård ved Viborg. Næppe havde han endt den korte skrivelse, før den længe overvundne træthed overraskede ham. Prenen faldt ham af hånden, og de store, langhårede øjenlåg lukkede sig imod hans vilje, idet han hældede sig tilbage på bænken og lænede ryggen mod væggen. Således sad han hensunket i slummer nogle øjeblikke og syntes i drømme at være beskæftiget med en kær og venlig genstand. Et svagt skin af det næsten udbrændte lys faldt det ungdommelige, men kraftige og næsten strenge ansigt, som nu dog smilede venligt, mens han med den højre hånd omfattede en rosenkrans af røde rubiner, som han bar skjult om halsen under sin kjortel, og hvori der hang en eneste ravperle, som syntes at have hørt til et kvindehalsbånd. Hans venstre hånd

hvilede endnu fast og ligesom med en halv bevidst omhu på pergamentsbrevet, der lå opslået for ham på bordet. Han slumrede endnu tryg i denne stilling, da døren sagtelig åbnedes og et ansigt tittede ind, som, skønt det var halv skjult af en lodden fiskerhue, dog med det røde, dunede mundskæg og den listige mine røbede kammersvend Rane. Han var helt forklædt som fisker; han lod døren stå på klem og listede sig forsigtigt ind i stuen. Han nærmede sig på tåspidserne til bordet, hvor ridderens venstre hånd endnu hvilede på papirerne. Efter et forskende blik på den slumrende hæftede kammersvendens små, grå øjne sig med nysgerrig opmærksomhed på brevet; han studsede og forsøgte at bortliste det, men ridderen gjorde en bevægelse med den højre hånd, og den snu lurer trak sig hastigt tilbage. Han nærmede sig atter forsigtig. Han så endnu en gang med spændt opmærksomhed i brevet og blegnede, idet han så sit eget navn på en lang navneliste, der lå løs i brevet med overskriften: "Sammensvorne." Han famlede med hånden efter en dolk, hvis blanke sølvhefte stak frem af hans brystlomme, men han syntes pludselig at betænke sig, idet han nu også fik øje på den lille seddel til borgfogden på Harrestrup; han syntes overrasket at læse den, og med et triumferende smil listede han sig lige så sagte ud af døren, som han var kommet.

Kort efter vågnede drost Peder, fuldkommen forfrisket af det korte blund, og hørte en stærk larm i stuen af højrøstet latter, bjældeklang og jernbeslåede støvlehæle med klirrende sporer. Han slog øjnene op og så en stærk, svær og temmelig fed herre med et rundt, muntert ansigt og et stærkt, brunt mundskæg, der røbede den fuldmodne manddomsalder. Med et par store guldsporer på hælene trampede den fremmede herre fast i

fliserne og slog med livlige armbevægelser sin korte kappe til side, hvorved en prægtig ridderdragt og et par glinsende guldkæder kom til syne. Han gik frem og tilbage i stuen i munter samtale med tvende mindre prægtigt klædte riddere og en lang, uforholdsmæssig bygget person, hvis korte bjældetrøje og spidse hue, med lang rævehale i nakken, betegnede hans værdighed som hofnar.

Overrasket greb den unge drost først til brevskabet, der lå opslået for ham, og stak det hastigt i sin brystlomme. Derpå rejste han sig og hilste de fremmede herrer med høflig undskyldning, fordi han ikke før havde bemærket dem.

"Ser jeg ret," sagde han, "er det den højbårne grev Gerhard af Holsten, jeg har den ære at hilse."

"Ganske rigtigt, hr. ridder!" svarede den tykke, muntre herre, "og tager jeg ikke fejl, er I min lykkelige medbejler fra i fjor ved den svenske kroningsturnering, ridder Peder Hessel – ikke sandt? og nu alt drost, som jeg hører?"

Ridderen bekræftede det med et beskedent buk.

"I ser her en lykkens yndling, mine herrer!" fortsatte grev Gerhard og vendte sig til sit følge, "denne unge herre kan allerede rose sig af at stå i større gunst ved det danske hof, end jeg og nogen fyrstelig lensmand af blodet. Han bærer den skønne dronning Agnes' farve – og våger, som I ser, over land og rige, som en tro drost."

De fremmede riddere smilede, og den lange hofnar satte et pudserligt beundrende ansigt op, idet han ringlede med sine bjælder og bøjede sin lange skikkelse næsten næsegrus til gulvet for drosten, hvorved rævehalen svingede frem over narrehuen og slog ridderen over hånden.

Drost Peder kastede et ligegyldigt blik til spasmageren og vendte sig med rolig fatning til den fyrstelige herre.

"Under den forstandige og tapre grev Gerhard mig ikke den farve, jeg bærer?" tog han ordet, "og tror I ikke, jeg er den værdig, hr. greve, så står det Eder endnu frit for at gøre mig den stridig, men kun med lanse og sværd, ikke med spotord og tom bjældeklang eller rævehaledask af Eders hofnar. Trætheden efter en usædvanlig anstrengelse har overrasket mig her et øjeblik; tykkes jeg Eder derfor ikke så årvågen en landets og kongens tjener, som det sømmer sig en drost, trøster jeg mig dog til at våge om kap både med Eder og enhver herre af fyrsteligt blod, som kalder sig en ven af det danske kongehus."

"I forstår dog spøg, vakre drost Hessel?" svarede greven med et godmodigt smil. "Det være langt fra mig at ville fornærme en mand som Eder! I må kun ikke fortænke mig i, at jeg med et oprigtigt hjerte hader Eders lykke hos en vis dame og misunder Eder den sidste turneringspris. Jeg modtager med fornøjelse Eders udæskning til at bryde en lanse med Jer igen ved lejlighed: jeg vil hjertens gerne gøre Jer rangen stridig, som den skønneste dames ridder – men uden alt fjendskab, hr. drost! i al venskabelighed, muntert og lystigt som sædvanligt, således som det sømmer kække og ærelystne riddere at tvistes. Forarg Jer ikke over min Langben Gammelmand der!" fortsatte han og pegede på hofnarren, "han har nu en gang frispas hos mig og mine venner og mener det ikke så ilde. Med al agtelse for æren, tror jeg ikke, den sidder så løst enten hos mig selv eller andre, at en privilegeret nar kan ryste den af med sin rævehale. I kunne selv trænge til en sådan karl; i disse alt for alvorlige tider er det vist nok højst nødvendigt, at man holder sig en spasmager til at

spøge, når man ikke selv kan det længere. Det er desuden både ærbart og kristeligt, mener jeg, af og til at lade sig erindre om, at vi dog er gække til hobe for Vorherre. Nu fred og god forståelse!"

Med disse ord rakte han drost Peder venligt hånden, og den unge ridder modtog det forsonende håndtryk med glæde. Han hørte nu, at grev Gerhard nylig var kommet over bæltet med sit følge og var på vejen til Nyborg i anledning af festlighederne der ved Danehoffet. Drost Peder skulle samme vej. De blev snart enige om at rejse i hinandens selskab og bryde op så snart greven og hans følge havde vederkvæget sig. Mens de nysankomne gæster satte sig muntre til bordet, der endnu var rigelig besat med, hvad de ønskede, forlod drost Peder gæstestuen. Han gik ud i stegerset, hvor han traf Henner Friser og hans datterdatter rejsefærdige. Han gav den gamle det korte brevskab til borgfogeden på Harrestrup og skyndte på flugten. Den gamle Henner lod endnu hente sine våben og sin rustning, som han tavs og tankefuld iførte sig. Med det lange spyd i hånden, det frisiske lærredspanser over brystet og den gamle rustne stålbue i en læderrem på ryggen, tog han nu ridderen hjertelig i hånden til afsked og klemte den trofast uden at sige et ord. Med tårer i de sorte øjne greb den lille Aase drostens hånd og trykkede den til sine læber uden at kunne sige andet end: "Tak, hr. ridder! Far vel!" Han klappede hende venligt på kinden, og nu først så han pigens besynderlige skønhed og den blanding af højhed og barnlig enfold, der gjorde det lille ansigt så betydningsfuldt.

Claus Skirmen syntes også at vente på en rørende afsked med Aase. Han havde taget sig en kæk mine på, for ikke at

synes blødagtig og røbe, hvad der lønligt foregik i hans hjerte, men hun slog ham spøgende til sin ridder med sin vante, idet hun tørrede sine øjne og hoppede ud af stegerset.

Førend solen var stået op, red drost Peder med grev Gerhard og hans følge med munter skæmt gennem Middelfarts gader. Claus Skirmen kom bag efter på sin nordbak sammen med grevens gravitetiske hofnar. Den unge, raske væbner så endnu en gang tilbage mod skibsbroen. Der stod våbensmeden Troels blandt en del borgere og marsvinsjægere, som alle tavse og alvorlige betragtede en lille sejlskude, der med strygende medbør fo'r hen over bæltet, og hvorfra Henner Friser og hans datterdatter endnu vinkede dem et venligt farvel.

5

Det var en skøn forårsmorgen. En let morgentåge svævede hen over engene. Klare dugperler bævede glinsende i morgenrøden i de fine spindelvæv mellem de nysudsprungne buske på landevejen. Ridderne var kommet til en høj tæt udenfor Middelfart. Solen stod nu op lige for dem og oplivede det herlige landskab, mens tusinde muntre lærker hvirvlede sig med lystig sang over deres hoveder. Idet de rejsende her red langsommere for ret at betragte det skønne syn, fo'r i stærkt firspring en lang, spinkel rytter dem forbi, klædt som en fisker og med den lodne hue dybt ned over øjnene. Ridderne havde ikke lagt mærke til ham, men Claus Skirmen red hastigt hen til sin herre.

"Det var Rane kammersvend, herre drost!" sagde han ivrigt, "hans fine rævenæse stak frem under huen. Skal jeg sætte efter ham?"

"Det behøves ikke!" svarede drost Peder og rynkede panden, "vil han den vej, træffer vi ham tids nok i Nyborg."

"Men taler han først med kongen, herre, ved I nok, hvorledes det går!"

"Det ved jeg alligevel!" svarede drosten, "lad ham ride!"

Den unge væbner tav og trak sig beskeden tilbage til sin forrige afstand fra sin herre og hans fornemme selskab.

"Et herligt land!" sagde grev Gerhard og betragtede med glæde de skinnende og duftende enge, som, forgyldte af morgensolen, lå venligt udstrakte for hans muntre, livsglade åsyn.

"Tilvisse!" svarede drost Peder med vemodig alvor. "Var folket så lykkeligt, som landet er skønt og glædeligt at se til, var Danmark endnu et jordisk paradis. Men vi er kommet et par menneskealdre for sent til verden, ædle greve! hvem der havde levet i Valdemar Sejers ungdom eller i hans store faders dage! Det var andre tider."

"Ikke blot landet er det samme, hr. drost!" sagde greven, "folket er dog i grunden også det samme. Lad kun en stor Valdemar atter opstå iblandt Eder, og I har de gamle glimrende dage igen! Den glans, I nu savner, bragte vel ofte øjnene til at rinde på mine brave forfædre, og vi holstenske grever har ikke stor føje til at ønske den herlighed tilbage; dog jeg var en slet ridder, om jeg ikke også kunne beundre hin glimrende tid, og jeg fortænker ingen dansk mand i, at han savner den. Men hvad siger I om den unge prins Erik, *den lille konge*, som vi jo allerede skal kalde ham? Jeg ved, han har Eder til våbenmester og skal allerede være en halv ridder."

"Til ham står endnu mit og alle danske hjerters håb!" svarede drosten, "og vil Gud, skal det ikke blive til skamme. Forundes det ham en gang at føre spiret, lover jeg Eder i det mindste, at ingen ustraffet skal udøve en uretfærdighed eller niddingsdåd i landet, og det er allerede store ting. Danmark behøver vel ikke altid en stor mand på tronen for at være lykkelig. De glimrende dage, da her var udødelig ære at vinde, venter jeg ikke tilbage i vor tid; om hundrede år vil måske ingen mindes de navne, vi nu hører oftest på Danehoffene, men de piller, som støtter en vaklende trone, står der dog ikke forgæves, om de også skal skjules og glemmes under dens ruiner."

"Hvem regner I vel til de piller, hr. drost, foruden Eder selv?" spurgte grev Gerhard i halvt spøgende tone og syntes nødig at ville indlade sig for dybt i så alvorlig en samtale, der ikke stemte med hans sorgløse munterhed.

"Mig selv tør jeg desværre endnu ikke tælle med blandt landets og kongehusets fortjente mænd," svarede den unge drost beskeden, "men bliver jeg så gammel og besindig en gang som vor brave Jon Litle, så djærv og dygtig som David Thorstensøn eller Benedict Rimaardsøn og så vis som prioren i Antvorskov, vor lærde mester Martin, så håber jeg også at fortjene et navn, som i det mindste i vor tid ingen ven af Danmark og det danske kongehus skulle glemme."

"Nu vel, det er fire brave og dygtige mænd," svarede greven. "Den gamle ridder Jon, har jeg dog hørt sige, skal være en stiv og hårdhjertet bondeplager."

"En streng retfærdig mand er han, og derfor må han i så slap og lovløs en tid vel høre ilde," sagde drosten ivrigt, "han holder på lov og ret og gør ingen forskel på bonde og prælat; men han er lige så klog og besindig, som han er streng og djærv; han bragte dog forliget i stand med ærkebisp Jacob og befriede landet fra band og forbud. Han var voldgiftsmand i de svenske kronstridigheder og sagde kong Magnus hårde sandheder; han frygtede ikke for at tage bladet fra munden mod sin egen konge, da han i fjor var opmand i prinsessernes arvesag; en dygtigere og retfærdigere mand skal I ikke vise mig i Danmark."

"Nu vel, jeg ved nok, han er Eders mønster på en statsmand," svarede greven og smilede, "og jeg har stor agt for manden; men den lærde herre, I nævnte, han må I dog tilstå mig er med al sin fromhed og visdom en stor gæk. Jeg vil gerne tro, han er en stor

teolog og filosof; men når han kommer ind i sine oldsager og sin Logicorum, eller hvad det hedder, bekymrer han sig ikke om, hvem han taler med og er nær ved at gøre lægfolk gale med sin visdom. Kom hid, Langben Gammelmand! du kan nok vise os, hvorledes den lærde herre tér sig – ham, vi så hos greven af Hennegau i fjor – han, som kom lige fra Paris og havde gjort den lærde opfindelse – mester Morten Mogensen –"

"Magister Martinus de Dacia, med tilnavnet Magni Filius, det er udlagt: den stores søn!" sagde den halvlærde hofnar berigtigende, "mester Morten Mogensen kan ingen lærd mand være bekendt at kalde sig, når han har været på hin side af Eideren."

Han påtog sig nu straks en pudserlig skolemestermine, satte maven ud og forandrede sin stemme til en slags hemmelighedsfuld hvisken.

"Ja rigtigt, der har vi manden!" udbrød greven og lo. På samme måde fortsatte nu hofnarren at holde en tale, fuld af logiske kunstord, om den store vigtighed af tilbørlig at kende de martinianske Modi significandi udi Logica [Note 5)].

Denne karikaturefterligning af den berømte mester Martins hele væsen og adfærd såvel som af hans ansigt og stemme morede grev Gerhard usigelig; han lo, så tårerne randt ham af øjnene, og holdt på sin mave. De tvende unge riddere, der hørte til hans følge, lo også umådeligt, og drost Peder måtte mod sin vilje smile, selv om denne spøg højligt mishagede og oprørte ham.

"Det må jeg tilstå Eder, hr. greve!" sagde han alvorligt, så snart den almindelige latter tillod ham at komme til orde, "Eders hofnar forstår virkelig til fuldkommenhed den abekunst

at gøre fornuftige folk latterlige ved at efterligne og overdrive alle deres personlige særheder og småfejl, med udelukkelse af alt det ædle og ærværdige hos dem, som ikke med grimasser lader sig efterligne. Det kaldte man i min barndom at vrænge ad folk, og det belønnedes med ris og streng tugtelse, som vanartige drengestreger. Den berømte mester Martin er min højtagtede lærer og skriftefader, og den, der, efter denne min erklæring, endnu spotter og fornærmer ham, får med mig at gøre, så længe jeg kan røre min arm og mit ridderlige sværd, om det så var Eder selv, højbårne greve!"

"Nu må I tillade mig at le på Eders egen bekostning, strenge hr. drost!" svarede greven, uden at han dog længere lo, "er man slige barbarer endnu i Danmark, at man ingen sans har for den frie mimiske kunst og ikke en gang vil tåle, andre morer sig derved? Hvad kommer Eders lærde skriftefaders dyder mig ved, når jeg kun behøver hans naragtigheder for på en uskyldig og godmodig måde at befordre min sundhed ved at få mine lunger rystet? Skal vi derfor slås, hr. ridder! nu vel! det kan også til tid og sted være mig en ganske fornøjelig spas, men om morgenen på fastende hjerte slås jeg aldrig for småting; det kan vi, om I lyster, opsætte til vi har holdt middag i Odense. Lad mig imidlertid forsikre Eder, at jeg har al agtelse for Eders lærde mester Martin og hjertens gerne tror, han er en brav og udmærket mand."

"Hvad jeg agter og ærer kan jeg ikke spotte over;" svarede drost Peder ivrigt. "Det kan måske være skik i andre lande, men derpå forstår vi danske os, Gud ske lov, ikke endnu."

"Det er netop en fejl ved Eders hele liv," svarede greven, "og derfor holder man Eder ofte med uret for enfoldige, skønt det

kun er en mangel på frisk lethed i sindet. I er alt for ensidige så vel i Eders beundring som i Eders dadel. Menneskenaturen er nu en gang ikke fuldkommen. Det befordrer sandheden og nærer ydmygheden, at man upartisk har øje så vel for jammerligheden som for herligheden, således som de ligger i hob i denne skønne pudserlige verden. Jeg kender intet menneske, som ikke har sin dårlighed og sin latterlige side; hos de mest udmærkede mennesker stikker det endog mest af, og mine bedste venner må finde sig i, at jeg ler af det latterlige hos dem, idet jeg agter deres dygtighed efter fortjeneste. Samme frihed giver jeg enhver, som kender mig, og vil I en gang le på min bekostning, skal I se, det fortryder mig ikke. Kom, Langben Gammelmand! Lad denne gode herre se, hvorledes jeg ter mig, når jeg en gang for alvor bliver gal i hovedet!"

Hofnarren bøjede sig på hesten med ærbødig mine og fremstillede nu straks en pudserlig efterligning af et muntert godmodigt ansigt, der pludselig går over fra latter til spændt alvor og derfra til den ubændigste vrede. For at understøtte dette minespil med passende bevægelser, drog han sit lange træsværd og huggede løs på hele selskabet uden undtagelse, som han var besat.

"Holdt, holdt! Det er nok, Langben! du gør os hestene gale, og det gør forbandet ondt!" råbte greven og havde møje med at tæmme sin hingst, mens han lo og gned sig på den venstre arm, hvor hofnarren havde ramt ham.

"Er det således man forlyster sig ved Eders hof, hr. greve! så har jeg ikke mere at beklage mig over, end I selv," sagde nu drost Peder og lo, "men dermed har I ikke overbevist mig om rimeligheden i Eders særegne morskab."

Under fredelig spøg fortsattes rejsen nu til Odense, hvor grev Gerhard og ridderne holdt middag. Da de om eftermiddagen begav sig på rejsen til Nyborg, syntes den lille tvist aldeles glemt. Greven og drost Peder var endogså blevet så gode venner, at de havde sendt deres følge i forvejen for at kunne tale fortroligt og uforstyrret sammen. Talen var om Danehoffet, der var bestemt til næste dag i Nyborg, og om de ulykkelige stridigheder med hertug Valdemar, der havde gjort fordring på hele riget og endnu påstod arveret til Als og flere kronens besiddelser.

"For mig må man i morgen dømme i den sag som man vil!" sagde grev Gerhard med tilsyneladende ligegyldighed, "men vil I vide min mening, hr. drost! må jeg oprigtig tilstå, jeg anser den unge hertug for at have ret, så længe han kun fordrer sit fædrenelen ubeskåret og ikke spænder buen højere. Hvad hans fader, den ulykkelige hertug Erik, måtte gå igennem, glemmer sønnen aldrig. Hans arveret til hertugdømmet var uomtvistelig; men han spistes af med tomme løfter. At han til sidst blev gal i hovedet og greb til den voldgiftsmand, hver ridder og fyrste har ved sin side, det fortænker jeg ham ikke i; men at han blev et fromt hængehoved, da det gik galt, og tog sin død af ærgrelse i klosteret, var en dum streg. Hvorledes man siden har behandlet sønnen kan I ikke forsvare; men det behøves ikke heller: havde I rådet den gang, var det aldrig sket."

"Men I må dog tilstå, det er i højeste grad uret og en mageløs dumdristighed," afbrød drost Peder ham heftigt.

"Jeg ved, hvad I vil sige," fortsatte greven, "men den ene uret har nu haft den anden ved halen. Som kongens tvungne myndling, havde hertug Valdemar kunnet blive gammel og grå

uden at eje en fodsbred land at sit fædrenelen, havde han ikke selv som dreng haft ben i næsen og påstået sin ret som en mand. Han drev det kraftigt igennem, og det kunne endnu være blevet godt alt sammen, men hvorfor fortsatte man da småligt og jammerligt at tirre ham og forholde ham de lumpne småøer? – heraf hele ulykken! Uden den uretfærdighed ville han næppe have lukket munden så højt op og truet med at sluge hele Danmark; nu er han myndig, og nu er han blevet Eder for stærk. Han er overmodig og ubændig, og nu må I se til, hvorledes I holder ham stangen. Det er urolige tider, hr. drost! de stores misfornøjelse kommer hertugen tilpas. Men lad os ikke tænke mere på de fordømte sager! Jeg blander mig ikke i disse statsanliggender, så længe man lader mig i fred. Jeg kommer, som sagt, kun til Danehoffet for at more mig og se den dejlige dronning Agnes, og det må I dog tilstå, er et skønt og værdigt mål for min rejse."

Ved denne sidste vending, greven gav samtalen, blev drost Peder rød og syntes at studse.

"Den hyldest, I viser vor ædle dronning, hr. greve," tog han alvorligt ordet, "fortjener hun visselig til fulde, og ingen kan fortænke Eder i, at I ikke vil give det danske ridderskab noget efter i høflighed, men at I alene derfor rejser til Danehoffet, kan jeg ikke tro. Agter I, som det lader, at understøtte hertug Valdemar i hans dristige påstande, så betænk Eder vel! Kronens og rigets selvstændighed står på spil. Lader man ikke sagen lovligt afgøre ved voldgiftsmænd og er man ikke dermed tilfreds på begge sider, kan en blodig borgerkrig være at frygte."

"Som jeg siger Jer, hr. drost! jeg blander mig ikke det mindste i disse statssager. – Det er dog vist, at hele hoffet er i Nyborg og

den skønne elskværdige dronning med?"

"Det var i det mindste bestemmelsen," sagde drost Peder koldt og følte sig ubehagelig stødt over denne åbenhjertighed, der endogså syntes ham fornærmelig for dronningens person og for kongehuset. "Jeg finder det besynderligt, hr. greve!" fortsatte han med undertrykt harme, "at I så uforbeholdent ytrer, hvad enhver beskeden ridder og skønhedens beundrer dog kun plejer at vise på sin farve og sit skjold, især i et tilfælde som dette, hvor den ridderlige hyldest har så snævre og bestemte grænser. Med Eders bedrøvelige enkemandsstand kan jeg heller ikke forene denne særdeles opmærksomhed for de skønne."

"Jeg har for det meste et roligt og lykkeligt sind, hr. drost!" svarede greven ligegyldigt, "og det lader til, I gør regning derpå. Jeg tager mig sjældent verden nærmere, end det kan bestå med min sundhed og munterhed. Hvad der behager og misunder mig, lægger jeg intet dølgsmål på, mindst her under fire øjne, og finder I noget besynderligt eller morsomt deri, nå, for mig gerne! det er mig ret kært, at min moro således kan forenes med andres."

"Men denne Eders åbenhjertighed og moro, hr. greve, forekommer mig fornærmende for den høje dame, hvis farve jeg med dyb ærefrygt bærer, så vel som for min herre og konge selv, og I må undskylde mig, om jeg vover at forstyrre Eders alt for rolige og lykkelige sind."

"Ja så!" afbrød greven ham og forandrede pludselig sin ligegyldige mine til spændt alvor, "hænger det således sammen? Nu ved jeg, hvad jeg ville vide og skal ret straks være til Eders tjeneste, som jeg lovede Jer i formiddags, men jeg vil dog først

gøre Jer min åbenhjertighed begribelig, hr. drost! Jeg ville kun se, om I kom i harnisk ved min ufordulgte hengivenhed for Eders høje herskerinde, for deraf at slutte, hvad jeg skulle tro om visse ubegribelige rygters sandhed, som formodentlig er Eder lige så bekendte som mig."

"Rygter?" gentog den unge drost og blev blussende rød, "er det rygter, som krænker min eller højere personers ære, så er det løgnere og æreskændere, som udbringer dem, og uforskammede niddinger, som tror dem."

"Hvad den høje dame angår, der lider mest ved disse rygter," svarede greven med gnistrende blik, "da være det langt fra mig at fæste tro dertil! Men hvad Eder angår, min unge højtflyvende herre! så har jeg nu grund til at tro, at I er blevet lidt svimmel på Eders lykkeridderhøjde, og at ørnen i Eders segl spiler vingerne så vidt, at de kan trænge til at stækkes."

Drost Peder blegnede af harme og greb til sit sværd.

"Jeg kunne vælge en anden vej til at bringe Jer til eftertanke og vække Jer af en farlig, afsindig drøm," fortsatte den opbragte greve, "I går med lukkede øjne på en tårntinde. Jeg behøver kun at nævne Eders navn på rette tid og sted for at se Jer styrte, men jeg drømmer selv på en måde den samme drøm. Jeg tilstår gerne, det er også hos mig en dårlighed, som fører til ingenting eller til dårekisten; dog det får blive min sag. Min galskab er i det mindste dog uegennyttig, og jeg bruger det ikke som et fornedrende middel til at svinge mig i vejret ved kvindegunst. Jeg har endnu ikke, som I, bragt vor ædle herskerinde i ondt rygte ved upassende fortrolighed for alles øjne. Som hendes tro ridder og beskytter, agter jeg nu at revse Eders uforskammethed. Mit sværd er draget, hr. drost! forsvar Eder!"

Som to knitrende lyn fo'r begge de ridderlige herrers sværd mod hinanden. De kæmpede længe med den største hidsighed, men omtrent med lige våbenfærdighed, uden at kunne bibringe hinanden noget betydeligt sår. Efterhånden fik drost Peder sin besindighed tilbage, og hans hug blev langsommere, men virksommere. Grev Gerhards arm og skulder blødte, men han blev nu som rasende og huggede vildt som i blinde således om sig i alle retninger, at ikke den bedste våbenmester kunne beregne og afbøde hans hug. Drost Peder blødte allerede af mange sår, og kræfterne begyndte at forlade ham, men hans opbragte modstander blottede sig nu aldeles, for ved et rasende hug mod halsen at bibringe ham banesåret. Dette farlige øjeblik benyttede den sårede ridder behændigt og afvæbnede pludselig greven, idet han gav ham et dybt sår i brystet, hvorved Gerhard segnede tilbage på hesteryggen og tabte sværdet af hånden. Næppe var det afgørende sværdslag faldet, før drost Peder sprang af hesten for at komme sin modstander til hjælp, men inden han kunne komme ham nær, sank greven afmægtig af sadlen.

Som en øvet sårlæge, undersøgte straks drost Peder såret og fandt det dybt, dog ikke dødeligt. Han fremtog de nødvendigste forbindingsmidler og en lægende salve, han sædvanlig havde hos sig i sit sadelhylster, og da greven atter slog øjnene op, var han på det omhyggeligste forbundet. Vreden var forsvundet, og han havde atter sit lunefulde, godmodige ansigt.

"Det var en vel hidsig kampleg, som der hartad ingen moro var ved," sagde han, "jeg har rakket Jer slemt til, drost! I bløder jo djævleblændt, og I har forbundet mig først! det var mere, end

man kunne forlange af en medbejler. Lad mig nu gøre Eder gentjeneste! eller kan I selv? – Jeg duer nok ikke til det."

Han ville rejse sig, men sank mat tilbage.

"Jeres sår er temmelig dybt, men ikke farligt, ædle greve!" sagde drost Peder. "Når I har samlet nogle kræfter, skal jeg hjælpe Eder i sadlen. Jeg tænker vel, vi når Nyborg, når vi farer i mag. I har hakket mig så bagvendt på kryds og kvær uden alle regler, at det næsten ikke kan hjælpe, jeg tænker på at lappe alle de småhuller, men det har intet at betyde. Riften i halsen forulejliger mig mest; jeg tror, I havde i sinde formelig at halshugge mig."

"Naturligvis!" svarede greven, "uden hoved havde I mindst stukket mig ud hos den skønne dame, til hvis ære vi nu kan vise os ved Danehoffet som levende hakkemad. Jeg har dog vel ikke hugget Jer dybere i halsen, ædle ridder, end at hovedet godt kan sidde fast? Når jeg nu ret betænker det, var det dog kun en urimelig fordømt sladder, vi ivrede os over. I har hugget mig så brav sønder og sammen, at jeg ikke mere kan tro noget ondt om Jer."

Drost Peder havde imidlertid bundet et linklæde om sin blødende hals og havde derfor måttet afløse rubinrosenkransen med den lille ravperle. Med et roligt smil rakte han nu dette klenodie til sin sårede modstander.

"Til min retfærdiggørelse vil jeg kun sige Eder, gæve grev Gerhard, at denne perle er en fæstensgave af min tilkommende hustru. Vel har jeg ikke set hende siden hun legede med dukker og jeg selv red på kæphest, men hun er dog min bestemte brud. Det lovede jeg min døende fader i barnlig uforstand. Hun står nu kun for min sjæl som en uskyldig barndomsengel og som et

halvforglemt drømmebillede; måske vil jeg aldrig kunne elske hende, når jeg ser hende virkelig i verden igen, men ingen anden rækker jeg dog nogen sinde min hånd, og – ved min ridderlige ære! jeg er mig ingen troløshed mod hende bevidst. Hvad jeg føler for vor fælles høje herskerinde, er kun beundring og ridderlig ærbødighed, som ingen kærlighed og intet had nogen sinde skal berøve mig."

"Der er min hånd!" udbrød grev Gerhard hjerteligt, "vi to er nu fuldtro venner i liv og død. Den, der i dag siger et ondt ord om drost Peder Hessel, skal jeg hugge både næse og øren af, så sandt jeg hedder grev Gerhard!"

Drost Peder gengældte med hjertelighed det trofaste håndtryk og hjalp ham på hesten. Selv svang han sig rask i sin sadel, og under en venlig hjerteudgydelse fortsatte begge de sårede herrer langsomt rejsen. Først sent ud på aftenen nærmede de sig Nyborg. De var redet nord om mellem Helletofte og Sprotofte, hvor indfarten var til byen, men endnu kunne de ikke se staden for den store skov af eg og bøg, som fra landsiden næsten skjulte den. Det var en smuk klar forårsaften. Den aftagende måne var nylig opstået og oplyste de knudrede ege, der endnu stod med nøgne grene, mens de skønne nysudsprungne bøgekroner hvælvede sig fredeligt som tempelbuer over de rejsende. Den hidsige kamp og dens følger så vel som det venlige forhold, der siden var opstået mellem de ridderlige herrer, havde således sat alle deres livskræfter i bevægelse, at de nu red tavse gennem skoven og syntes kun beskæftigede med deres egne tanker, mens nattergalen slog sine første triller for dem i den stille skov.

Note 5: **Martinianske Modi significandi udi Logica:** En hentydning til et spidsfindigt lærd skrift af mester Martin.

6

"Men hvor bliver byen af? Jeg troede, vi var der!" sagde endelig grev Gerhard noget utålmodig og ømmede sig lidt ved sit sår. "En anden gang må I slibe Eders sværd bedre, drost Peder! Så river det mindre i kødet, om det også går lidt dybere. – Jeg kan for min død ikke lide den krilren."

"Havde det gået en fingersbred dybere, ædle greve, havde vi ikke hørt nattergalen her sammen i aften," svarede drost Peder, "men Gud og vor frue være lovet! det har ingen fare, og det sår skal ikke smerte Jer længe, når I vil være lidt forsigtig. Jeg kender min salve; den er efter Henrik Harpestrengs forskrift."

"Så må den sagtens være god!" svarede greven, "han smurte jo plaster til kong Valdemar Sejers øje. Men hvor skal jeg nu hen med dette lapperi?" fortsatte han noget fortrædelig. "Således vil jeg ikke vise mig på slottet som en børstet hane, og jeg er ikke stort kendt i byen. Er der et ordentligt herberg?"

"Det fattes vel ikke, ædle herre! siden Danehoffet så jævnligt holdes der, har det lille Nyborg udvidet sig prægtigt. Men da I dog ikke vil komme såret til slottet og sætte alle dronningens smukke terner i angst, tager I vel til takke med herberg og pleje hos mig?"

"Hos Jer, drost ungkarl? når har I da taget borgerskab og er blevet en nyborger-husvært?"

"Siden i fjor, om I vil, skønt på en egen måde. I min stilling, ved I, har man fast ingensteds hjemme. Min fædreneborg Harrestrup ser jeg næppe en gang om året. Når hoffet er i Ribe, bor jeg hos prinsen der på slottet, men det er jo aldrig længe.

Når jeg er her, bor jeg hos mig selv. De mange fyrstelige herrer, der samles til Danehoffet, kan slottet næppe rumme. Jeg har derfor fulgt de sidste drosters skik og ligesom ridder Jon ladet mig bygge et godt muret stenhus ved Nordre-Dam; der er jeg nær ved slottet og Danehoffet, midt blandt alle lensmændene og rigets råder og dog min egen herre."

"Ih, det er brav! Så er jeg Eders gæst for det første. Siden I, efter god gammel skik, forstår Jer lige så dygtigt på at hele kød som på at hugge det sønder, kan det jo dog aldrig falde mere belejligt."

"Det skal visselig være sidste gang, denne hånd selv skaffer sig badskærdont hos Eder!" svarede drost Peder og rakte sin rejsefælle hånden med trofast hjertelighed. "Nu må I kun tage til takke med lejligheden, som den kan falde hos en ungersvend. Jeg forstår mig ikke på husvæsenet, men min gamle Dorthe Fostermoder er flink. For i nat havde jeg allerede tænkt på at være Eders vært, og min væbner vil vist alt have sørget for en forfriskning."

"Det kan gøres behov!" sagde greven, "et bæger kraftig vin må der til på sådan en åreladning."

"Det er just ikke efter gamle mester Henriks lægebog, men jeg tænker vel, I med Eders stærke natur kan vove det."

"Å, snak med Eders lægebog og gamle mester Henrik! Han var jo en klerk. Hvad forstod han sig på de holstenske grevers natur? Vin kan jeg tåle, om jeg så lå med den sidste salvelse, ret ligesom min højsalige fader – Gud glæde hans sjæl! – Så længe en god slurk vin smager mig, dør jeg ikke, og så længe får hverken det ene eller det andet slags hjertesår bugt med mig. Det er just ikke mange, der bliver fede af ulykkelig kærlighed,"

tilføjede han med et let suk, "men jeg tror dog, det lader sig drive, så længe der er vin og hofnarre til. Jeg skal ikke rose mig af min kærlighedslykke, men jeg er dog ganske godt i stand, som I ser."

"I sørger dog altså endnu over Eders unge gemalindes død," sagde drost Peder deltagende, "det kunne jeg nok vide."

"Sørger! – hvem tør sige, jeg sørger?" afbrød greven ham. "Når nogen sørger ved mit hof, lader jeg ham prygle med marekattehaler af min hofnar. Siden I nu er min fuldtro ven," fortsatte han, "skal jeg ærligt sige Jer, hvorledes det er gået mig i verden. Havde jeg set den danske dronning før i fjor, havde jeg måske været ungersvend endnu, men ikke enkemand, og jeg havde aldrig bejlet til en svensk prinsesse. Det var den fordømte statskløgt, som hartad gør alle fyrster til gække, men jeg fik løn som forskyldt. Prinsessen fandt den holstenske greve for ringe til at leve med. Se, derfor døde hun også, og hele æren, jeg vandt, var at blive svigersøn til en nar af en ekskonge, som en kæk, dansk ridder kunne rive af pinden og som nu løber omkring, som en gal mand, fra land til land med en slegfred kvinde."

De red nu tavse en stund.

"Eders ulykkelige svigerfader kan man vel ikke agte stort," sagde drost Peder tankefuld og dvælede ved den alvorlige forestilling om den svenske kong Valdemars afsættelse. "Han gør ikke sit store navn ære – det er sandt – men han var dog Sveriges konge med ret og skel. Det er mig en sørgelig tanke og et ulykkeligt eksempel for andre folk, at en kronet og salvet konge således kan fornedres. Det var ene vor stolte Stig Andersens værk, og deri gik han langt videre, end kongens bud

gav ham ret og myndighed til. Det svenske folk skal heller ikke glæde sig ved byttet: for en svag og vellystig, men dog godmodig og undertiden selv from konge fik de en stærk og klog, men grum og blodig tyran. De fik en hydra for bjælken, de foragtede. Kong Magnus har nu lært dem med sine bøddeløkser, at ingen svensk ridder bærer hovedet så højt, at oprørskongen ikke kan afhugge det."

"En dygtig konge er Sveriges Magnus, det må I dog tilstå!" svarede greven. "Jeg roser ham ikke, fordi han er min svoger; men det ved jeg, han hedder hverken Magnus eller Ladelås forgæves. Slår han undertiden endog vel rask hovederne af de kæphøjede store, så kan de små dog prise ham med rette: han har sat lås for deres lader i sandhed og tåler ingen småtyranner, hvor han fører spiret."

"Deri har I ret, grev Gerhard! han mener, Sverige har nok af en stor tyran og – med Eders og dronning Hedvigs tilladelse – det er han mand for selv at være. Så galt går det dog endnu ikke til i Danmark, hvor slet det går; men fik Stig Andersen og hans venner lov til at afsætte og indsætte konger, som de vel har lyst til, så skulle I snart se, i hvilket blodhav vi ville svømme."

Under denne alvorlige samtale var de kommet til stadsporten, hvor de blev standset af en bevæbnet borgermand, der i fogdens navn spurgte i streng tone om deres navn og hvor de agtede at tage ind. Så snart drost Peder nævnte sit og grev Gerhard af Holstens navn, bukkede den strenge retsbetjent dybt, men erindrede dog på embeds vegne de fornemme rejsende om den sjette artikel i Nyborg stadsret.

"Godt!" svarede drosten, "det er ret, I husker os derpå!" Og de red uhindret videre.

"Her må det gå strengt til," sagde greven, "når selv drosten må lade sig minde om loven. Hvad angår deres kedsommelige bylove os?"

"Det er i sin orden!" svarede drost Peder, "ingen fremmed må bære sine våben her længere end til herberget, og enhver rejsende skal erindres derom. Kongens nærværelse og de mange fremmede gør slig forsigtighed nødvendig. Hvad hjalp strenge love, når de ikke hævdedes? Karlen kendte mig nok, men han ved, jeg tåler ingen undtagelse med mig selv i det stykke."

"For den pokker! er vi da krigsfanger her midt i freden? Det er jo latterligt!" udbrød greven. "Den bestialske Ribe bylov gælder dog vel aldrig her? Gud bevare os for Ribe ret! siger man også i Kiel."

"Lad os ikke tale for højt derom, ædle greve!" svarede drost Peder og red ham nærmere, idet han med dæmpet stemme fortsatte, "det er vist nok en stor ulykke, når loven selv gør dens overtrædelse nødvendig. Hvad der har gjort Ribe ret mest berygtet, er her til dels bortfaldet. I nogle punkter er dog byloven også her for hård og næsten grusom. Vil Gud, skal det med tiden blive anderledes."

De red nu forbi den gamle Frue Kirke, som stod med sit høje spir på en grøn plads, der kaldtes Helletofte, hvor der foruden kirken stod nogle enkelte afsondrede bygninger, i samme gotiske stil som kirken, med takkede gavle og små, runde vinduer.

"Hvem bor her?" spurgte greven. "Her ser jo så øde og stille ud som i en klostergård."

"Her bor klerkene og værgerne for Vor Frue Kirke," svarede drost Peder. "Længes I efter liv og lystighed, så vil det vel ikke mangle, når vi kommer hist op ved slottet. Her er vist to gange så mange mennesker i byen som ellers, og på mjød og stærkt øl spares her ikke ved slig lejlighed. Deraf følger også slagsmål og uordener; man er måske mere årvågen og strengere i at hindre det, end man behøver. De bevæbnede karle, I der ser, er fogdens folk. De vil formodentlig også anholde os."

Det skete som drost Peder formodede, og de rejsende herrer måtte finde sig i, at deres heste blev standset af seks bevæbnede borgere, som spurgte, om de ikke kendte byloven, siden de rede med våben. På drostens erklæring, at de nu først var ankommet til byen og red lige til deres bolig, lod man dem uhindret drage videre, men tre af de strenge retstjenere fulgte opmærksomme efter dem.

"Her må kongen endelig være sikker!" hviskede grev Gerhard ærgerlig. "De karle ser jo på folk, som de ventede en landsforræder i enhver fremmed."

"Det har desværre sine grunde, ædle greve! – men her er man vant dertil. Det forstyrrer ikke borgernes lystighed. Hører I, hvor de synger hist ved det gamle stenhus med de spidse gavle? Det er borgervagten ved rådhuset. Nu drikker de nok kongens skål."

"Der er ikke så få. Har Nyborg så mange borgere?"

"Det er kun en tredjedel af dem. De øvrige holder vagt på slottet. Kongen har ikke mere hengivne folk. Han har også gjort meget for staden og ynder den særdeles. Var han ikke sikrere her, end nogensteds, ville Danehoffet blive forlagt til en anden stad, og da var det forbi med Nyborgs velstand og opkomst."

De red nu forbi slottet. Det var en fast, anselig bygning med fire grundmurede fløje af kampesten og brændte mursten og forsynet med stærke fæstningsmure, dybe grave og fire høje tårne. Fra de små, runde vinduer glimtede mange lys, og der hørtes musik af giger og fløjter. En stor, blandet menneskevrimmel bevægede sig udenfor slotsmuren, men uden betydelig larm og med en orden og sagtfærdighed, der næsten røbede ængstelighed, mens de bevæbnede retstjenere gik frem og tilbage og idelig formanede til rolighed.

"Hvad er her at se?" spurgte greven.

"Over muren hist kan man se dansen i riddersalen," svarede drost Peder.

Grev Gerhard blev opmærksom; han syntes at se en høj, majestætisk kvindeskikkelse svæve forbi det midterste vindue, og han standsede sin hest.

"Dronningen! – se dronningen!" hørte han de nysgerrige tilskuere hviske til hinanden.

"Det er hertugen, hun danser med," sagde andre.

"Nej vist ikke; det er den unge, smukke drost Hessel – se hvor strunk han danser! – Han har høje tanker, kan I tro."

"Kom, ædle greve!" sagde drost Peder nu hastigt, "lad os ikke komme ind i vrimlen med de urolige heste! Vi er straks ved min bolig."

De red frem et kort stykke og standsede ved et mørkt grundmuret hus, hvor der stod en væbner på den høje stentrappe med en fakkel.

"Kommer I endelig, herre!" sagde Claus Skirmen og sprang ham i møde med faklen. "Der er dog aldrig mødt Jer en ulykke?

Jeg turde ikke overtræde Eders befaling og selv forlade huset, men jeg har sendt alle huskarlene ud efter Eder."

"Vi har haft en lille våbendyst undervejs med et par hidsige, unge riddere," sagde drost Peder. "Min ædle gæst er blevet værst såret. Hjælp ham forsigtig af hesten! Alt er vel i stand?"

"Som I har befalet, herre! men er I ikke selv såret? skal jeg hente en badskær?"

"Det behøves ikke, så længe du og jeg er her. Vi vil ingen larm have over den sag. Sørg du kun for greven!"

Ikke uden smerte og besvær kom den sårede grev Gerhard af hesten og op ad den høje stentrappe, hvor hans tvende riddere og den lange hofnar kom ham med urolig deltagelse i møde.

"Ingen kællingesnak!" sagde greven, "jeg er både forbundet og lapsalvet. Lad mig kun komme til bords og få noget at leve af!"

Claus Skirmen gik hastigt foran med sin fakkel og lyste herskabet gennem forsalen til en rummelig, hvælvet stue, hvor der stod et dækket bord med høje vokslys og vel besat med stærke fødemidler og blanke sølvvinkander.

Grev Gerhard så veltilfreds på opdækningen og kastede sig straks i en stol; men for at komme bedre til sæde spændte han sværdet fra sit bælte. Da han holdt det i hånden, erindrede han, hvad der var blevet sagt ham ved stadsporten.

"Hilledød!" sagde han, "forholder det sig virkelig, som I siger, hr. drost! må vi nu vel som formelige krigsfanger overrække Eder vore våben, siden I er husvært."

"Nu ja!" svarede drost Peder, "det er vel, I selv erindrer det – jeg havde sandt at sige, glemt det og ville desuden nødig anmode Eder derom."

"Men når jeg nu ikke vil opfylde det lovbud?" spurgte greven, "hvad følger så derpå?"

"Når I ikke vidste forbuddet og kunne værge Eder med helgenes ed, var bøderne kun en mark penninge til fogden og en mark til byen. Samme bøder betaler husbonden, når han ikke underretter sine gæster om forbuddet."

"Men når jeg nu ved det dumme forbud og dog ikke lader mig afvæbne, hvad stor ulykke følger da derpå?"

"Lad mig uden fortrydelse svare Eder med lovens ord, grev Gerhard! Var gæsten påmindet og bar sit våben alligevel – hedder det – da skal han med samme spyd, sværd eller kniv gennemstinges."

"Av, for en ulykke! gennem hjertet eller maven dog ikke?"

"Gennem hånden, ædle greve! hist hænger lovtavlen. I kan selv læse det."

"Fanden i vold med de narrestreger! Der ligger mit sværd. Gør I lige så, mine herrer!"

Med disse ord kastede greven sit sværd hen i en krog. Hans riddere gjorde ligeledes. Drost Peder tog selv sit sværd og satte ved siden.

"Jeg vil her være samme lov underkastet," sagde han med en høflig hilsen, "og jeg håber, mine højtærede gæster, at I ikke regner mig denne bys strenge love til onde. Tag sæde, mine herrer, og lad os være lystige!"

Denne opfordring til lystighed understøttedes af hofnarren, som allerede havde sat sig, men nu med gravitetisk vigtighed rejste sig. Han nærmede sig drost Peder med højtidelige skridt og overrakte ham med et dybt buk sit lange træsværd.

"Pas vel på det, ærede hr. vært!" sagde han, "det er det berømmelige sværd Tyrfing, der ikke kan blottes, uden at det må udgyde blod; se vel til, at det ingen ulykker gør i denne fortræffelige stad!"

Drost Peder gav ham narresværdet smilende tilbage, som et ærestegn, og alle lo nu ret hjerteligt, idet man tog plads på de svære, højryggede egestole. Sølvstagerne og det kostbare bordtøj vidnede nok som, at det var en formuende stormands hus, man var i; på mandlige opvartere og tjenstagtige disksvende var der ingen mangel. Dog så der temmelig uordentligt ud: det bonede gulv var ikke fejet, og der lå tykt støv på stoleryggene og i de brede vindueskarme.

"Hvor er gamle Dorthe?" spurgte drost Peder sin væbner, mens grev Gerhard og de fremmede herrer allerede gav sig i færd med aftensmåltidet, "hun plejer jo at holde huset så blankt som et skjold."

"Ak, det er sandt, herre!" sagde Skirmen, "med den arme Dorthe Fejekost er det rent galt; hun skal have taget et lille stykke bly fra en rude i Vor Frue Kirke for at helbrede en elleskudt pige. Hun er kastet i tyvehullet, og de siger, hun skal dømmes i morgen."

"Gud forbarme sig!" udbrød drost Peder heftigt og fo'r op fra bordet, "den ulyksalige!"

"Hvad er der på færde, min ærede vært?" spurgte grev Gerhard, "er her sket nogen ulykke i huset? Med kone og børn ved jeg da, I har ingen ulejlighed. Hvad husbekymring kan sådan en ungersvend hjemsøges af?"

"Det er mig en større bekymring, end nogen tror," sagde drost Peder. "Jeg har en gammel, retskaffen amme; hun har

elsket og plejet mig fra jeg var ganske lille. Hun er mig en tro og hengiven sjæl, som gerne går i døden for mig. Hun er den bedste kone af verden og holder hus for mig med den største orden og troskab; men hun har hovedet fuldt af historier om ellefolk, nisser og underjordiske; så snart nogen er syg, tror hun i sin hjertens oprigtighed, at man har set ellekongen eller er forhekset af en nisse, og så vil hun råde bod derpå med helligt kirkebly og slige sære midler. Hun anser det ikke for nogen synd at tage sand fra en grav eller bly fra en kirkerude i så from en hensigt. – Nu er hun grebet og fængslet som kirketyv for et stykke bly, som ingen ørtug kan være værd, den ulykkelige!"

Nogle af herrerne smilede, og hofnarren gjorde en pudserlig mine.

"Nu, hvad stor ulykke er der da i?" spurgte grev Gerhard, "den stump bly kan I jo opveje med en halv sølvøre. Kællingen kan vel komme i hullet et par dage, og så længe må I lade en anden feje Jert gulv."

"Hun er dødsens, grev Gerhard! selv om det ikke var sket i kirken. I kender ikke Nyborg stadsret. Enhver mand, som stjæler, bliver hængt, men er det en kvinde, skal hun levende begraves."

"Men er I da gale?" spurgte greven, "skal en kvinde straffes så umenneskeligt? og er brøden større hos hende, end hos en mand? I spøger dog vel, hr. drost?"

"Tror I mig ikke, ædle herre, så læs det selv! Der på dørstolpen står byloven opslået. Læs kun den 29. artikel, og I skal se, jeg spøger desværre ikke."

"Læs du det, Langben!" råbte greven til sin hofnar. "Jeg har besvær med at rejse mig. Slig forbandet lov er heller ikke værd

at rejse sig for."

"Den 29. artikel!" gentog hofnarren og tog et lys, hvormed han oplyste den store lovtavle på dørstolpen. "Her har jeg det. Giv agt, mine herrer! det er gyldne retfærdighedens ord, og her er gyldig grund anført" – og nu læste han med vigtig dommermine: "'Hvilken kvinde, som stjålet haver og fortjent med tyvnet Note 6) at hænges, skal, for hendes kvindelige hæder, levende begraves.' – Nu i sandhed, det er en hæder, hvorover man straks tager glæden med sig i evigheden – det er ingen forfængelig hæder, mine herrer! – Derfor er den også det skønne og lykkeligere køn forbeholden."

"Men er I da besatte?" råbte greven, "hvad hæder er der da ved at begraves levende?"

"Hvor er Eders visdom, velbårne herre!" svarede hofnarren, "det er jo åbenbart en langt hæderligere og sømmeligere måde at omkomme på for en dame, end om man ville hænge hende som en simpel mandsperson og tyveknægt i en galge – betænk den forargelse, det kunne give hendes skriftefader!"

"For satan! nej, det er dog rasende!" udbrød greven, "er det af lutter fordømt ærbarhed, man her er så grusom? – nu, så gid fanden havde de klerke og hængehoveder, her giver love og stadsretter! Er I endnu lige samvittighedsfuld, drost Peder! og vil I lade Jer gamle, gode amme blive levende begravet, blot for at Eders vise konges love ikke skal overtrædes?"

"Hun skal, hun må reddes!" udbrød den unge drost, der hidtil havde stået tavs og tankefuld med hånden på brevskabet ved sit bryst. "Undskyld mig, mine herrer! Jeg skal til kongen."

Med disse ord var han ude af stuen.

Den alvorlige stemning, denne begivenhed et øjeblik syntes at have fremkaldt, blev dog ved hofnarrens bestræbelser snart bortjaget, idet han med pudserlig alvor holdt en lovtale over den strenge Ribe Ret, hvorved han i særdeleshed dvælede ved en forargerlig og berygtet straf, som han udmalede omstændeligt og ikke just på den sømmeligste måde. Han sluttede med den kendte jyske spøg: "Tak Gui, min søn, du kom it for Ribe-Ret! sagde kællingen, hun så sin søn hænge i Varde galge."

Grev Gerhard lo, så hans øjne randt, og skreg derefter af smerte i brystet, hvor såret ved den voldsomme latter var blevet revet op. Han blev pludselig dødbleg og sank tilbage på stolen uden bevidsthed.

Nu kom den største uro og bekymring i overgivenhedens sted. Man sendte bud på bud efter badskær og læge, og man frygtede med rette for grevens liv. Man fik bragt ham i seng, og Claus Skirmen påtog sig i sin herres fraværelse at stramme forbindingen og standse blodet med vin.

En halv time gik hen; endnu lå greven uden bevidsthed, og der var ingen læge kommet. Ridderne var utålmodige, og den lange hofnar teede sig som en afsindig. Han rev håret af sit hoved og anklagede sig for at have myrdet sin herre med sin fordømte spas. Endelig åbnedes døren og drost Peder styrtede ind. Han var allerede underrettet om sin gæsts sørgelige tilstand og ilede ham til hjælp. Han fandt såret rigtig forbundet af sin snilde væbner og skolar. Ved hjælp af en brændt fjer bragte han greven endelig til live. Så snart han så ham i øjnene, blev han rolig og erklærede ham uden fare. Til des større beroligelse for de fremmede riddere og den i sin bekymring ubændige hofnar, sendte drost Peder dog sin væbner op på

slottet for at hente den kongelige sårlæge. Han lod imidlertid alle forlade stuen og blev ene med den syge.

Så snart grev Gerhard var kommet fuldkommet til besindelse og så drost Peder ved sit leje, rakte han ham hånden og nikkede.

"Det var Eders fordømte Ribe-rets skyld," sagde han, "men lad mig ikke tænke derpå! ellers ler jeg mig ihjel endnu en gang."

"Det er ikke godt, I taler ret meget!" sagde den ridderlige læge og undersøgte med tilfredshed hans puls.

"Jo vist er det godt. Slog I mig just ikke til ridder i dag, så slog I mig dog heller ikke til et umælende bæst, ved jeg. Men hvorledes gik det Jer med kongen og kællingen? skal hun hænges eller kun begraves levende for sin kvindelige hæders skyld?"

Han var nær ved at le igen, men betvang dog latteren, da han følte smerte i brystet.

"Hun er, Gud ske lov, reddet denne gang," svarede drost Peder, "men det holdt hårdt; kongen var ikke at få i tale."

"Så tog I hende vel selv ud af fængslet? Det var ret! Det kan jeg lide!"

"Nej, grev Gerhard! før jeg havde grebet til slig opsætsighed mod statsloven, havde den ulykkelige kone måttet underkaste sig sin skæbne."

"Men, for den pokker, hvad gjorde I da?"

"Jeg gik til dronningen."

"Ha, ha, det kan jeg forstå, – lyksalige ridder! men hvorfor lod I ikke mig bede om nåde for den gode stakkels kone? – Jeg har dog også hjerte i livet, ved jeg, og jeg skulle, sandt for herren, ikke være stået op fra dronningens fod eller taget

hendes hånd fra mine brændende læber, før kællingen var reddet, om det så havde varet til den lyse morgen."

"I taler for meget for Eders sår, ædle greve! og I tænker på ting, som ikke tjener til at bringe Eders blod i ro. Nu vil jeg sende Eder min befriede amme herind, for at hun kan våge over Eder. Vil I da endelig sværme for de skønne, så sværm i Guds navn kun for hende og sov vel!"

Med disse ord forlod drost Peder sin muntre, syge gæst, og straks efter trippede en gammel, rynket kone ind til greven og satte sig ved hans hovedgærde. Greven lukkede ærgerlig sine øjne og ville ikke se på hende.

Note 6: **Tyvnet:** Det stjålne gods, som ophænges ved siden af tyven.

7

Det var over midnat. Drost Peder gik uroligt op og ned i sit sovekammer. Han havde fået sine ridderlige gæster beroligede og bragte til hvile. Men den kongelige sårlæge var ikke kommet, og hofnarren havde ikke villet tro, at hans herre var uden fare. I værelset ved siden af grevens sovekammer sad den alvorlige spasmager lyttende ved døren for at være ved hånden ved den mindste uro, han mærkede. Drost Peder tænkte heller ikke på at sove. Han frygtede vel ikke for sin sårede gæst, men måtte dog straks kunne komme til hjælp, hvis vågekonen kaldte. Hans sind var desuden i en bevægelse, som forbød ham at tænke på hvile. Tildragelsen med Henner Friser og lille Aase og hans faste formodning om kongens hemmelige deltagelse i denne sag foruroligede ham. Den listige Rane Kammersvends undvigelse og den hævn, han af denne kongens yndling med grund kunne frygte, løb ham også gennem hovedet. De vigtige formodninger om en sammensværgelse, hvorom han forgæves havde villet tale med kongen, syntes ham nu i nattens ensomhed langt betydeligere, jo mere han tænkte derpå. Hans strid med grev Gerhard og anledningen dertil beskæftigede ham også højst foruroligende. Det for hans egen og dronningens ære så krænkende rygte, han først ved denne ledighed havde erfaret, bekymrede ham særdeles, og han gennemgik med prøvende samvittighedsfuldhed det hele sidste år af sit liv, fra den dag han første gang havde talt med dronning Agnes ved turneringen i Helsingborg. Han kunne ikke nægte sig selv, at hendes skønhed og ædle kvindeværdighed så vel som hendes

kække og bestemte karakter udøvede en forunderlig magt over ham. Han skyldte unægtelig den kloge dronnings gunst de hastige fremskridt, han havde gjort fra simpel ridder til rigets drost, og skønt det krænkede ham dybt, derfor at dadles som en lykkeridder, der ved kvindegunst havde svunget sig i vejret, var denne misundelsens sædvanlige hvislen dog ikke i stand til at overdøve den kække selvbevidstheds stemme i hans bryst: han var sig fuldelig bevidst, at han var den høje plads voksen, han beklædte, og at kongehuset ingen virksommere tjener havde i denne farlige tid. Hans vigtige kald, som den unge prins Eriks opdrager og våbenmester, gav desuden hans liv og virksomhed en betydning for ham selv og en vigtighed for land og rige, som han, ikke uden en slags stolthed, var sig bevidst, og han følte med dristige forhåbninger, at han umiddelbart havde den hele tilkommende slægts og Danmarks skæbne i sin hånd. Han stod på et højt, men farligt trin ved den vaklende trone og måtte vogte sig for ikke at svimle eller styrte. En ondskabsfuld fjende behøvede kun at hviske kongen et ord i øret om, hvad rygtet sagde om den unge drost og dronning Agnes, for inden 24 timer at bringe ham i Søborg fangetårn på livstid eller vel endog, uden lov og dom, på hjul og stejle. Som disse foruroligende tanker løb om i hans hoved, bankede det stærkt på hans dør. Han fo'r uvilkårligt sammen, men besindede sig og åbnede døren rask. Forbavset så han sin unge væbner Claus Skirmen stå bleg og forpustet i døren med et sammenrullet pergamentsblad og tvende sværd i hånden.

"Hvad er det? hvad vil du mig så sent?" spurgte drosten hastigt. "Du er bleg – er her sket en ulykke? Nu, så tal dog, knøs! hvad er det?"

"Læs, herre! Læs, og tag Eders sværd!" svarede væbneren og rakte ham bladet og det ene sværd. Han greb hastigt begge dele og gik hen til lyset. Han betragtede de gotiske skrifttegn og kongens velkendte navn og segl med stirrende øjne og blegnede.

"Afsat!" sagde han, "og ikke det alene – fordømt uden lov og ret til hemmeligt fængsel! – og før Danehoffet begynder, skal det være fuldbyrdet. Hvor kom det ulyksalige blad i din hånd, Skirmen? Det er et hemmeligt kongebud. Bring det tilbage! eller det gælder dit liv."

"Ligemeget, herre! Det gælder også Eders liv. Når I er sat i fængsel, skal I hemmeligt myrdes. Jeg ved det alt. Jeg har hørt det med mine egne øren."

"Raser du? Er det muligt? Rane altså –"

"Ja rigtigt, herre! Rane Kammersvend har udvirket dette fængselsbud. – Resten har han selv og hans gode venner udruget. Han sad triumferende med dette brev i hånden i et drikkelag på slottet mellem hertug Valdemar, mester Grand, grev Jacob og hele det smukke selskab, vi kom over bæltet med. Jeg søgte på Eders befaling kongens egen sårlæge til grev Gerhard, og man viste mig på slottet til den vestlige fløj. Jeg skulle gennem den mørke gang, som fører til hertugens værelser. Døren stod på klem, der hang et tæppe for. Jeg hørte Eders navn nævnes – jeg skjulte mig bag tæppet og –"

"Og du lurede. – Kun ud med det! meget smukt og ærligt var det just ikke, – og så hørte du?"

"Hvad jeg har sagt Jer, herre! vel ikke med rene og tydelige ord, men ved at lægge et og andet sammen, kunne jeg vel slutte mig til meningen. I måtte forsvinde, hed det, og således, at I

ikke kunne komme til syne igen, om hofvinden og kongens lune vendte sig. I måtte for alting ikke få mindste nys derom og ikke få kongen i tale, og i morgen tidlig eller endnu i nat måtte I være grebet og hemmeligt fængslet."

"I morgen, Trefoldigheds søndag, før Danehoffet – står her, men det kan være så tidligt, det skal, efter denne midnat. Nå ja, så længe denne lap er i min hånd, skal de vel give tid. Det gælder altså en væddedyst om, hvem der nu først kan få kongen i tale, dernæst hvorledes han har sovet i nat, og om han har øre for sandhed eller løgn i morgen. Men hvor fik du dette helvedes blad? kunne de være så dumme at slippe rebet, når de allerede så godt som havde det om min hals?"

"Jeg forlod ikke mit smuthul, herre, til de havde drukket så længe på hertug Valdemars, grev Jacobs og Stig Andersens velgående, at man kunne prikke dem alle på øjnene. Med den sårede herre vidste jeg det havde ingen fare, men med Eder des mere, og jeg tog ikke i betænkning at blive. Rane varede det længst med, inden han kunne blive drukken, men så gjorde de ære ad ham for hans frændskab med Stig Andersens hustru, og fordi han så listigt holdt gode miner med kongen og dog var sine venner og frænder tro. Hertugen lovede at skaffe ham den rige grev Mindre-Alfs datter; man hilste ham allerede som tilkommende greve af Tønsberg, og derpå drak han så velment, at han til sidst måtte ud for at skaffe sig en smule luft. Jeg var ikke sen, og da jeg var ene med ham i den mørke gang, var det en håndevending at rende ham omkuld og få brevskabet fra ham."

"Altså var det ikke blot mig, det gjaldt – og Rane gjorde fælles sag mod kongen? hørte du intet om, hvad der skulle ske, når jeg

var myrdet i fængslet?"

"Ak jo, herre! forskrækkelige ting om krig og opstand og hjælp fra Sverige og Norge – men jeg brød mig ikke om andet, end om Eder. – Betænk Jer nu intet øjeblik, herre! Vil I flygte, skal vore heste straks være sadlet."

"Nej, min raske Skirmen! du har aldrig set din herre vige i turnering og skarpdyst; her skal du ikke heller se det! Her kan jeg vel ikke forsvare liv og ære med dette sværd, men, vil Gud, med et andet, som jeg, uden at være landsforræder, kan bruge mod min herre og konge selv. Nu må tungen være mit sværd og retfærdigheden mit skjold! nu gælder det ikke blot mig – det gælder kronen og riget. Fra Sverige og Norge skal altså oprøret understøttes? Nu vel! jeg må til kongen, om så vejen går til ham mellem slanger. Men der skal rolighed og kraft til. I tre timer er her endnu intet at gøre. Jeg vil se, om jeg kan hvile så længe. Det er nu den tredje nat, jeg våger. Du kalder på mig, så snart det dages!"

"Men skal jeg dog ikke for en sikkerheds skyld kalde i stilhed på huskarlene og give dem våben?"

"Det er lovstridigt, Skirmen! kan jeg ikke frelse frihed og liv med ret, med uret vil jeg ikke. Det er allerede, som det er, at dette blad er i min hånd, i stedet for i stadsfogdens; dog det vil jeg forsvare for Gud og mennesker. God nat!"

Med en rolighed, som kun en ren bevidsthed og en fast beslutning sammen med en vis stolt foragt for hans fjender kunne give ham, gik drost Peder derpå hen til sit leje og kastede sig i sine klæder på løjbænken.

"Sæt lyset på mit skjold og lad det brænde!" sagde han til den tro væbner, "og så Gud befalet! – jeg er mødig."

Væbneren adlød og forlod sin herres værelse, men gik ikke tre skridt fra døren; han satte sig med ryggen imod den på stengulvet, for således at bevogte sin herres søvn til det dagedes.

Næppe galede hanerne i gården, førend Claus Skirmen rejste sig. Han så det første svage dagglimt falde ind i den mørke gang fra et lille gittervindue. Han åbnede døren til sin herres sovekammer og fandt ham i en dyb og rolig søvn. Væbneren nænnede næppe at forstyrre ham; men nu syntes han at høre en lyd på gaden som af fodtrin og dæmpet våbenklang, og han tøvede ikke med at vække sin herre.

"Det er morgen," sagde han, "og der er flere vågne, end vi. – Gør hastigt, hvad I har i sinde, herre!"

Drost Peder fo'r op og greb til sit sværd, men han besindede sig og satte det hastigt fra sig igen.

"Nej," sagde han, "det vil jeg ikke medtage. Endnu kan ingen have lovlig befaling til at angribe mig. Jeg vover at vække kongen. Det gælder hans egen sikkerhed, som min. Du følger mig! Du kan jo med ed bevidne, hvad du har hørt?"

"Det kan jeg, herre! men lad os dog tage våben med! Hvem ved, hvad der kan møde? Fogdens folk er vanskelige at tale til rette, og ridder Lave Litle har vagt på slottet blandt drabanterne."

"Hr. Lave? – store Gud! min lille Inges fader! – han var med i hertugens følge i Jylland, og jeg tror ham ikke. Hm, måske er dette dog en lykke. Han var altså ikke med blandt forræderne i aftes?"

"Nej, herre! han skal være kommet i forgårs og steget af hos gamle ridder Jon. I går aftes fik han vagt på slottet."

"Kan den gamle, kloge Jon tro ham, så kan jeg også. Kom! Lad sværdet stå! den retfærdige Gud må nu beskytte os."

Uden længere betænkning slog drost Peder sin store skarlagenskappe om sig, satte sin høje fjerhat på hovedet og gik ud af døren med faste, bestemte skridt. Væbneren fulgte ham tavs og så mismodig endnu en gang tilbage til de forladte våben. Uden at gøre larm i huset, gik drost Peder og hans væbner ned ad stentrappen og lukkede døren efter sig. Der var stille og øde på gaden. Den første svage morgenlysning viste dem slottet i nogen frastand. Det lå mørkt bag de stærke mure, og alle syntes der endnu i dyb ro, på et par lanseknægte nær, der holdt vagt udenfor den tillukkede slotsport og gik med afmålte skridt frem og tilbage med deres hellebarder og lanser. Drost Peder og hans væbner nærmede sig slotsporten med hastige skridt. Den unge drost havde ikke forsømt at medtage et tegn, der på hans vigtige embeds vegne gav ham ret til at fordre adgang til slottet og til kongens person på enhver tid. Dette tegn bestod i en guldplade, hvori det kongelige segl med de to kroner var indtrykt. Med dette tegn i hånden skred drosten frem mod de yderste skildvagter og gik forbi hjørnehuset ved den brede Kongegade, da han pludselig så sig standset og omringet af tolv bevæbnede borgere. En anselig mand med en stor sølvstav i hånden trådte frem midt iblandt dem og sagde med streng alvor, idet han hævede sin stav:

"Hr. Drost Peder Hessel! Stadens foged tager Eder i kongens navn til fange. Behag at følge os!"

"Ikke et skridt," svarede drost Peder, "før I fremviser mig min herres og konges udtrykkelige befaling til denne handling!"

"Jeg kan ingen skriftlig befaling forevise," sagde fogden, "men at en sådan befaling i går er udstedet af kongen og ved Eders folk med list og vold frataget hans kammersvend, er mig ved anselige mænds vidnesbyrd bevist. Vil I ikke følge mig godvillig, må I undskylde, at jeg bruger magt. Gør Eders pligt, mænd!"

De bevæbnede borgere nærmede sig for at lægge hånd på deres fange. Da fremrakte drost Peder med kæk myndighed tegnet med det kongelige sigil.

"Kender I dette?" sagde han. "I kraft af min magt og myndighed som rigets drost, befaler jeg Eder at følge mig øjeblikkelig til kongen selv. Uden I kan fremvise min konges egenhændige befaling, skal ingen vove at lægge hånd på mig. Er her sket noget bedrag, og kan jeg ikke retfærdiggøre mig for kongen, er jeg villig til at følge Eder til fængslet eller – når kongen befaler det – til døden. Men nu følger I mig! Endnu er jeg rigets drost og Eders herre."

Den bestemthed og myndighed, hvormed han talte, forbavsede borgerne. De så forvirrede til hinanden og til deres foged, som også syntes overrasket og ubestemt.

"Efter lovens bogstav synes I at have ret, hr. drost!" tog fogden ordet, "men hvad nytter det Eder at gøre alle disse ophævelser. I ved dog selv bedre, end nogen anden, at I er afsat, og at det er kongens udtrykkelige befaling, vi adlyder. I vil kun lidet forbedre Eders sag ved på denne tid at vække ham for at høre Eders dom af hans egen mund. Det er desuden strengelig forbudt at lade Eder nærme Jer slottet."

"Ikke af kongen, men af hans og mine dødsfjender!" afbrød drost Peder ham ivrigt. – "I har ladet Jer give et ugyldigt

kongebud af dem, som efterstræber kongens liv og vil forhindre mig fra at advare ham. Vil I ikke dømmes som landsforrædernes og majestætsforbrydernes håndlangere, så følger I mig straks!"

"Gud bevare os i nåde!" udbrød de forfærdede borgere i munden på hinanden, "hvad skal vi gøre, herre foged? – I må svare for alt. – Vi ved af ingen ting."

"Er det sandt, som I siger, og er kongens liv i fare," sagde fogden betænkelig, "hvem siger os da, at I ikke selv er forræderen? Skinnet er meget imod Jer, hr. drost! hvad ville I her ved slottet på denne tid?"

"Som I hører! det samme, som jeg endnu vil, og som I ikke skal forbyde mig – til kongen vil jeg og efter embedspligt advare ham mod forræderne. Ingen indvendinger, foged! I følger mig straks eller det gælder Eders liv!"

Uden at vente på svar gik drost Peder med disse ord med stærke skridt hen imod slottet. De forskrækkede borgere gjorde ærbødigt plads for ham.

"Velan!" sagde fogden, "vi må følge ham, når han endelig vil, men længere end til drabanterne skal han ikke komme. Pas kun på, at han ikke undviger! Og hvad skal du med, unge knøs?" sagde han til Skirmen, som urolig fulgte sin herre i hælene. "Skal du måske hjælpe din forslagne herre med at holde os for nar? Bort, pak dig! Vi har ingen befaling til at bevogte dig."

"Han følger mig, og I lader ham gå!" bød drost Peder og vendte sig, "hvem jeg tager med til kongen, svarer jeg selv for."

Fogden tav, og man gik videre. Slottets skildvagter, som kendte drosten, gjorde ingen indvendinger mod at åbne ham

porten, men de ville ikke indlade borgerne og stadsfogden; dertil troede de sig ikke berettigede.

"På mit ansvar! de hører til mit følge," sagde drosten. Fogden og borgerne indlodes nu, og de syntes at få bedre tanker om deres mægtige fange, som så forunderligt beherskede dem alle. De gik gennem slotsgården til den nordlige hovedfløj, som kongen selv beboede.

"Er det en vildfarelse, herre drost!" sagde fogden i nedstemt tone, da de nu gik op ad slotstrappen, "og er jeg blevet bedraget af forrædere, så beder jeg Eder for Guds og vor frues skyld, at I ikke fører mig og disse brave mænd i ulykke! Vi troede at handle efter bedste skøn."

"Hvem gav Jer ret dertil, stadsfoged? Efter lov og ret skal I handle, men ikke efter Eders eller nogen mands skøn. Dog jeg ved det; man har bedraget Jer. Nu kan halvdelen af Eders folk blive her på trappen for ikke at forurolige kongen med for megen larm. Skulle Rane Kammersvend eller nogen af hertug Valdemars folk fra denne fløj ville op ad denne trappe, så spærrer I dem opgangen på mit ansvar! Forstår I mig?"

"Som I befaler, herre drost!" svarede en af borgerne og blev med seks mand tilbage på trappen. De øvrige fulgte drosten og hans væbner til drabanthallen. Her lod drosten de andre borgere blive udenfor døren med samme befaling, som de ligeledes uden indvending modtog. Selv trådte han med stadsfogden og sin væbner ind i den store drabanthal. Tolv ridderlige herrer, bevæbnede med lange hellebarder, bevogtede der døren til de kongelige gemakker. Nogle gik frem og tilbage, uden mindste larm, på tykke, uldne fodklæder. Andre stod i sagte samtale hist og her på gulvet. Ingen sad; der var ikke

heller nogen bænk eller stol i salen. Det matte skin af tolv næsten udbrændte vokskærter blandede sig med dagskæret. Kærterne var anbragt under blanke skjolde på væggene, og for enden af salen skinnede det kongelige våbenskjold, hvorpå tvende løver og tvende kroner var afbildede. Over skjoldet hang der korsvis to brogede bannere, hvorpå rigsfanens hvide kors vel fandtes i midten, men næsten skjult af de mange sværd, stjerner, nøgler, halvmåner, ankere, hjul og andre vilkårligt sammendyngede prydelser og symboler, som man var vant til at se på de kongelige mønter.

Da døren åbnedes, opløftede drabanterne deres hellebarder og så med forundring på de indtrædende.

"Drosten! – den unge drost Hessel!" sagde den ene til den anden, og man hilste ham med ærbødighed.

"Hvad bringer drost Peder Hessel her så tidligt?" spurgte en aldrende mand af middelhøjde og trådte ham i møde med et besynderlig ubestemt og uroligt ansigt, hvis hyppigt afvekslende miner ingen tillid indgød. Han bar, som de andre riddere, en høj drabanthue med store fjerplumaser og en lang hellebard, men udmærkede sig ved sin pragt; over brystet hang en prægtig guldkæde, og hans korte drabantkappe af rød sindal var prydet med ædelstene.

"Det må vel undre Eder, strenge ridder Lave, at se mig her på så usædvanlig en tid," svarede drost Peder og betragtede den aldrende herre med et skarpt gennemtrængende blik, "men jeg har på embedsvegne en vigtig og hemmelig sag at forebringe kongen og må nødvendig tale med ham uden ophold."

"En vigtig og hemmelig sag?" gentog ridder Lave og skiftede farve. "Jeg ved dog, her er ikke oprør i byen, hr. drost! var det

også tilfældet, turde jeg ikke derfor vække kongen så tidligt, så længe slottet er sikkert og vel bevogtet."

"Men om her nu var hemmelige forrædere indenfor slottets mure, strenge hr. ridder!" sagde den unge drost halv sagte uden at vende det skarpe blik fra ridder Laves urolige ansigt.

"Kors bevare os! hvad siger I?" hviskede drabanthøvdingen og greb ham krampagtigt om armen, idet han drog ham til side. "For Eders tilkommende svigerfader har I dog ingen hemmeligheder, min unge ven?" fortsatte han med sagte og bævende stemme. "Tror I at have opdaget en sammensværgelse eller noget lignende, så sig mig det! at vi betimelig kan forebygge ulykken. Dog nej, det er umuligt! – Skulle måske nogle af de misfornøjede lensmænd have ladet ord falde, som kunne synes mistænkelige – så betænk dog vel, hvad I gør, inden I påtager Jer den forhadte dont at være angiver og måske styrte brave mænd i ulykke, som betragter den nærværende tingenes tilstand med et friere blik! Har I beviser mod nogen?"

"Det tør jeg ikke sige her," svarede drost Peder, "vore private forhold, hr. ridder, må vige for de offentlige. Jeg må kun bede Eder uden ophold at vække kongen. Det er Eders pligt, når jeg fordrer det. Hvorfor det sker, skal jeg selv forsvare. Som I ved, behøver jeg i nødsfald ikke at meldes, og ingen er berettiget til at nægte mig indgangen."

"Det skulle jeg dog tro, min unge, kække herre!" svarede ridder Lave og påtog sig en streng og myndig mine, "den, som kongen betror til at bevogte sin søvn, kan med rette fordre at vide, hvorfor han skal forstyrre den – og jeg med disse herrer har befaling til at våge over, at ingen uden tilbørlig grund forstyrrer kongens nattero."

"Om vore rettigheder er det her ikke tid og sted til at tvistes," tog drost Peder atter ordet med dæmpet heftighed, idet han så den spændte opmærksomhed i drabanternes ansigter. "Kun et ord i fortrolighed, ridder Lave!"

Her drog han den forvirrede ridder endnu mere til side og fortsatte sagte med hjertelig deltagelse:

"Det skulle bedrøve mig smerteligt, ridder Lave Litle! skulle jeg være nødt til at nævne Eders navn i en forbindelse, hvori Eders trofaste frænde, den gamle ridder Jon, som jeg ser af Eders vigtige post her, ikke vil tro, det kan nævnes. Det selskab, I forlod for otte dage siden, var ikke kongehusets venner, men jeg vil tro, at om I end deler deres misfornøjelse, I dog ikke er delagtig i deres planer, og at det endnu kan være tid at drage foden tilbage fra den åbne uundgåelige afgrund."

"Hvorledes? hvilke planer? jeg forstår Eder ikke, drost Peder! I vil dog aldrig anklage mig for meninger, som en fri dansk ridder vel uden fare tør ytre blandt sine frænder?"

"Jeg er ingen spejder og hemmelig anklager, som vil bringe Eder eller nogen brav mand i ulykke for tanker og meninger," svarede den unge drost. "Jeg ved, Gud ske lov, endnu intet om Eder, som kunne berøve mig håbet om en gang at kalde Eder fader. Jeg ved, I var ikke med i det lønråd i nat, som på egen hånd fældede min dødsdom, for siden des tryggere at kunne fælde kongens."

Ridder Lave studsede og blev dødbleg. Der syntes at foregå en flygtig kamp i hans urolige sjæl, men han greb pludselig den unge ridders hånd.

"Nej, nej!" sagde han, "i det råd har jeg hverken lod eller del. Havde jeg vidst, det var meningen, havde jeg ikke valgt min

post ved denne tærskel. I var endnu i går mig og mine frænder en farlig mand, ridder Hessel!" fortsatte han med spændt fatning. "Det kommer an på mig, om I skal være det i dag. Et skridt over denne tærskel kommer det måske kun an på. Jeg *kan* forbyde Jer indgangen og med rette. Jeg har lovet det, om jeg vil holde det løfte, beror på mig selv. I er i dette øjeblik ikke rigets drost og har intet her at sige. Jeg har set et kongebrev for, at I er afsat og dømt til fængsel fra den time, hanen gol efter midnat. En samtale med kongen kan måske redde Jer. Gjaldt det kun Eders post og Eders frihed, lod jeg Eder uden betænkning fængsle her på stedet på kongens bud, men gælder det Eders liv – er det sandhed ..."

Han holdt inde og stirrede forskende på den unge ridder, som havde skiftet farve og stod som lynslagen.

"Jeg siger Eder ingen usandhed!" sagde drost Peder og fattede sig. "I er i dette øjeblik en mægtig mand. I har måske mit og kongens liv i Eders hånd, men hvad I gør i denne time, skal I forsvare for den retfærdige Gud i Eders dødsstund!"

"Hvem er disse to personer, I bringer med?" spurgte ridder Lave.

"Stadens foged, som skulle bringe mig til fængslet, og min væbner, som var vidne til det hemmelige blodråd. Tøver jeg et øjeblik her endnu, er det måske for sent. Mine dødsfjender våger under samme tag som vi; døren til mit fængsel og min morderhule har de åben."

"Vel, jeg vil tro Eder!" sagde ridder Lave med spændt uro, "til at styrte Eder ville jeg række hånd, men Eders blod vil jeg ikke have på mit hoved, og jeg står ikke her for at forråde det liv, jeg bevogter. Mellem os to er fra i dag alle bånd løste, men – jeg var

Eders faders ven – redder jeg måske Eders liv i dag, så tænk derpå, unge mand, hvis en gang min og mine frænders skæbne skulle komme i Eders hånd!"

Tårerne stod ham i øjnene, og han trykkede den unge ridders hånd næsten krampagtigt. "Jeg går at vække kongen!" sagde han derpå bestemt og gik hastigt ind ad døren til de kongelige gemakker.

Drost Peder stod nogle minutter som på gløder. Han hørte højrøstede stemmer udenfor, som fordrede at indlades, og han kendte kammersvend Ranes pibende røst, som i kongens navn bød borgerne åbne ham døren. Drabanterne studsede. To af dem ilede ud på gangen for at se, hvad der var på færde. Døren til drabantsalen åbnedes straks efter igen, og drost Peder så Rane Kammersvend mellem begge drabanterne ved indgangen. I samme øjeblik åbnedes døren til kongens gemakker. Ridder Lave Litle trådte hastigt over tærsklen og gav drost Peder et vink. Med ilsomme skridt fulgte han vinket. Ridder Lave lukkede døren til kongens gemakker efter ham og bød drabanterne stille sig for den uden at bekymre sig om den forbitrede kammersvend, som dristig og højrøstet stod midt i forsalen og beskyldte drabanthøvdingen for at have sveget sit ridderlige løfte og overtrådt kongens bud.

"Om drost Peder Hessel uberettiget er indladt ad denne dør eller ikke, vil vi straks få at vide!" svarede ridder Lave. "Så længe jeg ikke har kongens forbud, er det min pligt at indlade drosten, men en kammersvend har her intet på denne tid at skaffe, om han så er kongens yndling ti gange. Behag at hjælpe ham ud, mine herrer!"

Tre drabanter nærmede sig den forbitrede Rane med hævede hellebarder; han bed tænderne sammen og forlod hastigt drabantsalen med et hævngnistrende blik til ridder Lave.

8

Imellem drabantsalen og kongens sovekammer var et stort hvælvet værelse, med guldvirkede tapeter og med et rundt bord i midten, prydet med et skarlagenstæppe og lange guldfrynser. Der modtog kongen, hvem han ville se og tale med, og her måtte drosten vente nogen tid, mens de opvartende disksvende gik kongen til hånde ved påklædningen. Ved døren til kongens sovekammer stod en dejlig dreng, omtrent på en elleve år, i kærtesvendenes røde sindalstrøje og med en voksfakkel i hånden; han gned søvnen af sine øjne, idet han forundret og med ærbødighed betragtede den høje, alvorlige ridder, der således vovede at forstyrre kongens morgenro. Det var den lille prins Eriks legebroder, Åge Jonsen. Han var jævnaldrende med prinsen og deltog daglig med ham i våbenøvelserne og den hele ridderlige undervisning, under drost Peders vejledning. Drengens kærlige, næsten jomfruelige ansigt var oplyst af faklen, og som han således stod der med de lange, gule lokker over linkraven og hans mørkeblå øjne dvælede med ærbødig forundring på hans ridderlige lærer, var det som synet af den venlige dreng gav drost Peder sin rolighed tilbage og vakte kække, livlige forhåbninger i hans sjæl, med fortrøstning til hans uskyldighed og hans sags retfærdighed. Han klappede drengen venligt på kinden.

"God morgen, Åge!" sagde han, "er du kommet for tidlig på benene i dag? Du står jo endnu, som du drømmer. Din lille konge sover vel endnu?"

"Ja, kære hr. drost! Vi var begge så trætte af at brydes i går aftes med junker Christopher, og så fik jeg kærtevagt. Jeg har våget her hele natten ved døren, men i morgenstunden kunne jeg ikke holde øjnene åbne, og da ridder Lave nys kom, var faklen nær ved at gå ud. I er dog ikke vred på mig derfor?"

"Jeg ved, du er en rask, årvågen dreng, som ellers ikke sover, hvor du skal våge, og det er en vigtig ting, Åge! Det er tider, hvori man tidligt må lære at våge og bede."

"Bedt har jeg også!" svarede drengen, "jeg bad til Gud og vor frue både for prins Erik og for Eder og for dronningen og alle gode mennesker, men øjnene faldt dog sammen på mig, og havde kongen kaldet, havde jeg været ulykkelig."

"Jeg skal give dig et godt råd, Åge! Når du skal våge ved kongens eller prinsens dør og du er søvnig, så tænk dig kun ret levende, at der lurer mordere udenfor, som vil bryde ind og gøre ulykke, så snart du lukker et øje! og jeg lover dig for, du skal holde øjnene oppe."

"Kors bevare os, herre drost! – det er dog noget, som aldrig i verden kan ske. Derfor sørger vel Vorherre og den hellige jomfru."

"Visselig sørger de for os, ellers hjalp det kun lidt om alverdens hære bevogtede os," svarede drosten, "men derfor må vi ikke leve trygge og sorgløse i verden, og en tilkommende ridder og kongevogter mindst."

Nu hørtes der en fin klang som af en sølvklokke. Begge fløjdørene til kongens sovekammer sprang op, og der stod en dreng med en fakkel ved hver. Drost Peder trådte langt tilbage mod salens ende, og den lille Åge vendte sig hastig mod den åbne dør. Han bøjede sin fakkel mod stengulvet og gik baglæns

frem i salen. En høj, anselig herre trådte over dørtærsklen med korte og uvisse skridt. Et stort sværd, tre fingre bredt og syv kvarter langt, med krydsfæste og en forgyldt messingknap, bar han i den højre hånd, som en stok, og den korte kappe hang ham løst over skuldrene. Han blev stående et øjeblik og så med et skarpt, uroligt blik rundt om i salen, til endelig det blinkende øje dvælede et øjeblik mistænkelig på dronningens yndling, der hilste kongen ærbødig og blev stående i den lange frastand. Kongen gik endnu et par skridt frem, derpå gav han kærtesvendene et vink. De satte deres fakkelstænger fast i dertil anbragte forgyldte messingringe i en halv alens frastand fra tapeterne; derpå bukkede de for kongen og gik baglæns tilbage til sovekammeret, hvortil døren blev stående halvåben, og hvor man så fire drabanter bevæge sig med deres blanke hellebarder. Kongen gik så langt fra døren som det behøvedes for ubemærket af uvedkommende at kunne tale med ridderen.

"I vover at komme for mine øjne, ridder Hessel! og på denne tid!" sagde han i en hård og heftig tone. "I drister Jer til at foregive en vigtig og hemmelig sag, som angår os selv og vor kongelige persons sikkerhed! Tror I med slig ny dumdristig anmasselse at skaffe Jer ledighed til undskyldning og benådelse, så tager I fejl. Tal! men ikke et ord om Jer selv! hvad ved I, som kan angå min og tronens sikkerhed?"

"Jeg ved og kan bevidne, herre konge!" svarede den unge ridder frimodig, "at I har i nat sovet under tag med mænd, som for otte dage siden oplagde råd mod riget og kronen med marsken, den forvovne Stig Andersen på Møllerup Gård."

"Bevis det!" sagde kongen og blegnede.

"Det kan jeg, hvis I anser den ærværdige prior på Antvorskov, mester Martin Mogensen, for en retskaffen og troværdig mand og vil tro hans vidnesbyrd mere end mit."

"Mester Martin!" gentog kongen, "ja vel, han er mig tro og hengiven, og han har ikke ved utidig artighed trængt sig frem ad krogveje til min trone. Er han her tilstede?"

"Nej, herre konge!" svarede ridderen med blussende kinder og betvang med møje sin krænkede æresfølelse, hvor retfærdiggørelse var ham forbudt, "men han har givet mig et vink, som jeg kun halvt er berettiget til at åbenbare. I kender hans håndskrift og segl, herre konge!"

"Det skulle jeg tro! han var i tre år min kansler."

"Så læs dette brevskab, min strenge herre og dommer! og I vil se, det var ikke alene for at bede om en nåde, jeg i går aftes så påtrængende bad om tilladelse til at tale med Eder, og at det ikke blot er for at retfærdiggøre mig selv, jeg står for Eder i dette øjeblik!"

"Intet ord om Eder selv! Nu ti!"

Kongen læste hastigt og urolig brevet, mens han ofte kastede øjnene fra det og betragtede ridderen flygtigt og mistænkeligt.

"Nu vel! det er sandt – et højst betænkeligt møde!" sagde han, "men her er dog kun mistanke og gisninger, ingen sikre beviser, ingen handling, som jeg kan lade nogen henrette for – og hvor er de velkendte navne, her tales om?"

"I min erindring, herre konge! det blad, hvorpå de stod, var det pålagt mig at tilintetgøre."

"Nævn forræderne! de må fængsles!"

"Til så voldsomme skridt være det langt fra mig at opfordre Eder! Hvem loven ikke har fældet, vil min konge ikke

fordømme. Jeg kommer ikke som angiver, men som advarer. Hvad mester Martin her skriver, fælder ingen. Det er kun et vink, men et vigtigt vink, herre konge, i så urolige tider!"

Kongen gjorde en urolig og ængstelig mine.

"Den fromme herre lader til at vide mere, end han tør sige," fortsatte ridderen, "jeg vil næsten tro, at en angergiven medskyldig kan have betroet ham, som sjælesørger, hvad han ikke tør røbe. Men de mænd, han har nævnt mig, som mistænkelige, har han alle selv talt med og forgæves formanet til troskab. De fleste af dem har jeg selv nylig rejst med over bæltet, og skønt jeg ikke endnu kan fremstå med sikre beviser mod en eneste af dem, har jeg dog højlig grund til at istemme mester Martins ord og bede Eder vogte Jer for de misfornøjede lensmænd og have øje med et hvert af deres skridt. Med mødet på Møllerup har det sin rigtighed. Eders fortrolige kammersvend Rane vil kunne bevidne det, for han var selv til stede."

"Rane?" udbrød kongen forbavset, "det har han ikke talt om. Han er min spejder, vil jeg sige Jer, og har ret til at søge, hvad selskab han vil og sige, hvad han vil, når han kun underretter mig om det. Har han været med i dette møde, må det altså have været for at udspejde de misfornøjede, og han må have vigtige grunde, hvorfor han der."

Ridderen rystede på hovedet.

"Jeg tror ham ikke, herre konge! men så meget er vist, dette møde har fundet sted, og de misfornøjede kender vi. Om en af dem skal jeg måske inden otte dage skaffe klare beviser for, at han står i forbindelse med rigets fjender og har et lige så dristigt som farligt værk i sinde."

"Hvem af dem er det? sig frem! han skal ikke komme levende her fra!"

"Det må han, Eders nåde!" svarede drost Peder uforfærdet, "her er han gæst og våbenløs, og Danehoffets love beskytte ham. Jeg nævner ham heller ikke nu. Førend jeg kan bevise, anklager jeg ikke, herre konge!"

"Husk på, hvem I taler med!" afbrød kongen ham og søgte forgæves at skjule sin uro ved en streng og myndig tone. "Hvad har I mere at berette?"

"Tillader I mig nu at berøre en sag, der angår mig selv, skal jeg med et edeligt vidne bevise, at et hemmeligt råd i denne nat har besluttet min død, for at jeg ikke skulle røbe, hvad jeg vidste og for at forræderne des sikrere kunne udføre deres forbryderske planer mod kronen og riget."

"Hvad? Hvem vover her at dømme til døde uden jeg? Til fængsel har jeg dømt Jer, det er sandt! Men førend jeg dømmer Jer til døde, vil jeg betænke mig. Først til hovedsagen! De forbryderske planer mod kronen og riget, I tror at være på spor efter, vil jeg vide. Hvem er den, der har hørt det?"

"Min tro væbner, Claus Skirmen. Jeg har bragt ham med. Han står her udenfor og vil med sin ed bekræfte sit udsagn."

"Lad ham komme!" bød kongen.

Drost Peder åbnede døren og vinkede. Kæk og frimodig trådte den unge væbner ind og berettede kort og tydeligt, hvad han havde hørt bag dørtæppet. Da kongen havde hørt ham til ende, rakte han korshæftet af sit sværd hen imod ham.

"Sværg!" sagde han, "forband dig på, at du intet usandt ord her har sagt for at redde din herre!"

"Så sandt hjælpe mig Gud og den hellige jomfru!" sagde Claus Skirmen med høj og sikker røst og lagde sin hånd på sværdhæftet.

"Godt! Nu kan du gå!"

Claus Skirmen bukkede tavs og gik med et deltagende blik til sin herre.

"Rane Kammersvend også her med?" sagde kongen betænkelig. "Nu vel! dertil har han lov. De værste oprørsord, han har sagt, var med min tilladelse for at udforske de andre. Han vil selv underrette mig om alting i dag."

"Vogt Eder for ham, herre konge! Jeg tror ham ikke."

"Men jeg tror ham. Intet ord om ham! Jeg ved, I hader ham. At hertugen og hans venner er misfornøjede, har vi længe vidst, men hvad går deres planer ud på?"

"Så vidt jeg formoder, på en lignende statsomvæltning, som den, Eders nåde selv ved marsk Andersen og grev Jacob har fremskyndet i Sverige."

"Formodninger og atter formodninger! Ved I dog intet bestemt, hvad nytter mig da Eders vink og advarsler? Er her forrædere og majestætsforbrydere i landet – formaster de sig selv til at trænge sig ind som gæster her på slottet – så grib dem og lad bødlerne hente! – så er det tid til at vise de forvovne herrer, at vi har lige så skarpe økser her som i Sverige."

"Husk på, herre konge! den trone, de svenske økser uden lov og dom grundfæstede i blod, var ikke den gamle og retmæssige, men den selvtagne, som oprørerne rejste på rigslovens og kongedømmets ruiner. Skal kronens ret og majestæt være hellig, må loven kun være dens værge, og her kan ikke være tale

om at forebygge en opstand med et tyrannisk og oprørende blodbad."

"Hvad vil du da, jeg skal gøre? – Sig frem, min vakre drost Peder!" sagde kongen ængstelig. – "Du er mig en brav undersåt. Hvad der var os imellem vil jeg glemme. Nu, sig frem! hvad tror du, her er at gøre?"

"Det klogeste tror jeg nu er, at vi forholder os aldeles rolige, herre konge, og ikke giver mindste formodning til kende om muligheden af et sådant forræderi midt iblandt os. Så længe Danehoffet varer, besætter vi kun alle vagterne dobbelt om natten, men behandler de fornemme gæster med al høflighed. Ved Danehoffet må sagerne gå deres ordentlige gang, uden mindste ængstelse for at støde modpartiet. Lovlig udvalgte opmænd må på ed og samvittighed afgøre de stridige punkter. Men når sagen med hertugen er afgjort, da er det tid at give agt på ethvert af de misfornøjedes skridt. Drager hovedmanden ud af landet, så er det åbenbart, at han søger fremmed bistand og vil komme tilbage i spidsen for en hær, og da må der træffes hastige foranstaltninger til at hindre det. Drager han sig rolig tilbage til sit slot, nu vel, så har vi for det første intet at frygte; så er den storm forbi, og så kan endnu måske rolighed og besindig kraft, men fremfor alt streng retfærdighed redde land og rige."

"I er en perle i min krone, drost Peder! og jeg var en dåre, om jeg kastede den bort for en grilles skyld!" sagde kongen nu beroliget og klappede ham venligt på skulderen. – "Den befaling, jeg i et ondt lune i går udstedte ..."

"Den bringer jeg Eder her, min herre og konge, for at høre den stadfæstet eller tilintetgjort af Eders egen mund."

"Hvad, for pokker! den er i din hånd og ikke i stadsfogdens? Nu, det må jeg sige, kan du være lige så snu, når det gælder din konge, som når det gælder dig selv, er du guld værd, Peder Hessel! Giv hid!"

Drost Peder rakte ham arrestbefalingen. Kongen sønderrev den og kastede den på gulvet, idet han lo og sagde i spøgende tone:

"Se, der ligger Eders fængselsmure, min tro drost! jeg ser, jeg kan lide på Jer i vigtige ting, og vil ikke gå i rette med Jer for småting. Siden her altså endnu er ingen fare, og I lover mig at forebygge, hvad der kan være at frygte, vil jeg følge Eders råd og forholde mig rolig for det første. Men tilstå mig nu oprigtig, min unge, snilde hr. ridder!" fortsatte han i tilsyneladende ligegyldig tone, "kan I rose Eder af nogen særdeles fortrolighed med en vis skøn dame, hvis farve I bærer? – Nu, bliv ikke rød! Ingen ved bedre, end jeg, hvor fortryllende hun til sine tider kan være, og for et forelsket ord, et dristigt blik – selv et fortroligt håndtryk dømmer jeg Jer ikke fra livet. Jeg kender så temmelig de skønne: ikke den strengeste og ærbarste er ufølsom for en ung, elskværdig ridder, som både har kløgt og fin levemåde. I har måske mærket, at jeg ikke regner slige småting så nøje, og at jeg selv af og til glemmer kronens byrde og majestætens strenge ærværdighed ved et og andet lille muntert eventyr."

Drost Peder stod under denne tiltale blussende rød og bluedes ved at slå øjnene op på den konge, der nedlod sig til slige ytringer. Endelig fattede han sig og betragtede det listige og urolige smil i kongens åsyn med en blanding af krænket stolthed, ringeagt og hemmelig gru, som ikke undgik hans

lunefulde og ustadige behersker. Han lagde hånden alvorlig på sit bryst og tav.

"Nu vel! I forstår dog spøg?" sagde kongen pludselig alvorlig, "men man burde måske ikke spøge med sligt. Hvilken dame en ridder i tugt og ære tilbeder, kommer ingen konge ved. Nok derom! Hvad de misfornøjede angår, står I mig altså inde for, at her ingen fare er! I tager de nødvendige forholdsregler så vel ved slottets bevogtning som ved Danehoffet! Så snart det er endt, giver I agt på hovedmanden, og så snart han sætter fod på skånsk grund, er han vor fange!"

"Dog vel alene, Eders nåde! hvis de oplysninger indtræffer, som jeg endnu venter?" bemærkede drost Peder, "et så voldsomt skridt kan kun de mest tvingende omstændigheder forsvare, når sandsynligheden grænser til vished, og efter rigens ret og dele –"

"Ti dermed!" udbrød kongen heftigt, "mod forrædere binder ingen lov min arm. I er mig alt for samvittighedsfuld, drost Peder! men nok derom for det første! Besørg nu alting vel og forsigtigt! Til bevis på, at jeg endnu som før anser Eder for en af mine klogeste og dygtigste tjenere, modtager I denne hædersgave!"

Med disse ord tog han en stor guldkæde, besat med kostbare ædelstene, af sin hals og hang den om drostens, hvorpå han rakte ham hånden hen til håndkys.

Tavs og med den bitre følelse af at han ikke, som han så inderligt ønskede, kunne af hjertet højagte den menneskehånd, kongeværdighedens hellige spir dog bød ham at hylde, bøjede ridderen sit knæ halvt mod gulvet og berørte den benådende

hånd svagt med sine læber. Derpå rejste han sig og ventede på tegn til at bortfjerne sig.

"Endnu et ord!" sagde kongen, "min kammersvend Rane Jonsen, ved jeg, I længe har mistanke til og ikke lider. I har grebet ham i et letsindigt eventyr og ladet ham fange. Han undløb og tog sin tilflugt til min nåde. Jeg har tilgivet ham. Lad dermed den sag være glemt! Men hvad grund har I til bestandig at mistro ham, selv nu, da I hører, hvorledes han kun på skrømt omgås mine fjender for lønligt at tjene mig?"

"Oprigtigt talt, herre konge! de forretninger, hvortil han lader sig bruge, gør ham ingen ære, og et sådant tvetunget menneske bør ingen tro. Hvad han sidst har foretaget på Møllerup har han dog ikke berettet Eder; måske vil mester Martin derom bedre kunne give oplysning."

"Send ufortøvet et ilbud til Antvorskov efter den fromme, kloge herre!" sagde kongen, "jeg vil have klarhed i sagen, og den mand må kunne sige os mere."

"Han er allerede på rejsen herhid, og vil være her inden middag. Men jeg så kammersvenden i drabantsalen; han vil vist ikke mangle kløgt til at retfærdiggøre sig. Jeg beder Jer, herre konge! tro ham ikke for vel! husk på, han er en søstersøn af Stig Andersens ulykkelige hustru!"

"Godt!" svarede kongen koldt og skiftede farve, "derom behøver I ikke at erindre mig. Den brave ridder Jon og ridder Lave på Flynderborg, Eders egen tilkommende svigerfader, er jo af samme slægt. Så længe Rane adlyder mig tro og står mig an, har jeg ingen grund til at mistænke ham. Med blot ærlighed kommer man ikke gennem verden. En listig tjener kan også være god til sit brug. Men nok derom! Nu afsted, min vakre

drost Peder!" sagde kongen derpå pludselig mild og i fortrolig tone. "Lad mig nu se, I viser jer min tillid værdig! Underret ridder Jon og David Thorstensøn om alt, og tag dem på råd med i, hvad der foretages! Gud befalet!"

Kongen vendte sig hastigt, og drost Peder gik. I drabantsalen var ridder Lave blevet afløst af sin frænde, den gamle ridder Jon Litle. Det var en lille, men stærktbygget mand, med kort, stift og aldeles gråt hår, men rask og næsten ungdommelig i sine bevægelser. Hans kloge, gennemtrængende øjne og strenge feltherremine, så vel som den korthed og bestemthed, hvormed han som oftest udtrykte sig, røbede den gamle kriger og befalingsmand, og ved siden af de anseligste drabanter vidste han, uden al udvortes pragt, allerede ved sin blotte fremtræden at gøre sin overlegenhed gældende, som første drabanthøvding og øverste rigsråd. Denne mærkelige mand, i hvem den unge drost agtede og elskede en faderlig ven, havde denne morgen usædvanlig tidlig begivet sig til slottet og overtaget sin frændes post, som drabanthøvding. Han var allerede underrettet om den fare, drost Peder nu lykkelig havde undgået. Han stod i en alvorlig samtale med stadsfogden, da han så drost Peder med kongens velkendte guldkæde om halsen træde ud af døren fra de kongelige gemakker. Med hjertelig glæde gik han ham i møde og trykkede ham deltagende i hånden. Der glinsede en tåre i hans strenge øjne, men uden at sige et ord til sin unge ven, vendte han sig rolig og smilende til stadsfogden.

"Som I ser, min gode stadsfoged!" sagde han i en næsten ligegyldig tone, "hr. drost Peder Hessel medbringer et nyt bevis på kongens nåde og tilfredshed. Det hele må have været en

misforståelse. I har fejlet, men omstændighederne undskylder Jer. Gå med Gud!"

Fogeden bukkede tavs og ærbødig så vel for den gamle rigsråd som for drost Peder og gik.

"Kan I skænke mig en times samtale før Danehoffet, hr. rigsråd?" spurgte drost Peder. "Jeg har vigtige ting at meddele Eder."

"Vel, når jeg har talt med kongen. Vent mig hjemme om en halv time! Thorstensøn er her. Slotsvagten er fordoblet. Her er ingen fare. Kun rolig og besindig!"

Med disse ord vendte han sig hastigt. Han gav en af drabanterne et vink og gik straks ind til kongen.

Den ridder, den gamle herre havde givet dette vink, var en høj, mørkladen herre med et langt, mørkebrunt mundskæg, som hang ham ned på halskraven i tvende fletninger og løb sammen med to store buske af tætkrøllet kindskæg, der næsten skjulte halvdelen af et endnu temmelig ungdommeligt, men magert og kraftigt krigeransigt. Hans mørkebrune øjne var fulde af ild og røbede heftighed og lidenskabelighed. Han overtog drabanthøvdingepladsen i rigsrådens fraværelse og stillede sig nærmest ved døren til kongens gemakker. Det var ridder David Thorstensøn. Drost Peder nærmede sig ham som en fortrolig ven, og rakte ham hånden. De talte et par hemmelige ord sammen. Ridder Thorstensøn nikkede og kastede et skarpt blik til døren, drost Peder hilste derpå de opmærksomme drabanter og forlod drabantsalen med raske skridt, dog uden at røbe hast eller uro. Hvor han kom frem, trådte tjenerskabet og hoffolkene ærbødigt til side og betragtede ham med forundring og nysgerrighed. Rygtet om, at

der var noget usædvanligt på færde og at drost Hessel, dronningens mægtige yndling, var faldet i unåde, havde bragt alle i bevægelse på slottet; nu kappedes alle madsvende, terner og fadeburpiger om at få ham at se, idet han gik ned ad slotstrappen med kongens store guldkæde over brystet.

At være genstand for folkets opmærksomhed var den unge drost intet nyt og var ham ikke heller ubehageligt; at han følte sig smigret derved, kunne han ikke nægte sig selv, skønt han af og til så nogen hviske og småle på en måde, som ville have krænket ham dybt, hvis han havde hørt, hvad der sagdes om hans formentlige forhold til dronningen. Men de nysgerrige blikke, hvormed han betragtedes, røbede som oftest dog agtelse og velvilje, og hans smukke, statelige udseende syntes i særdeleshed at anbefale ham hos alle de små nydelige terner, der betragtede ham. Ved slotsporten mødte han en del fremmede riddere og stadselige herrer, som det var usædvanligt så tidligt at se i bevægelse. Blandt dem så han hertug Valdemar og Rane Kammersvend. De stak hovederne sammen, da de så ham, men han gik roligt fremad og følte med hemmelig stolthed, at han her gik dem i møde som sejrherre. Dog han vogtede sig vel for at røbe denne følelse i miner og adfærd; han gik dem tavs og alvorlig forbi og hilsede dem koldt, men med al ridderlig høflighed, som de også, uden at røbe mindste uvilje eller ubehagelig overraskelse, med tilsyneladende ligegyldighed gengældte. Væbner Skirmen havde ventet sin herre ved slotstrappen og fulgte ham nu med ufordulgt glæde. Da Skirmen gik Rane og hertugen forbi, kunne han dog ikke afholde sig fra at smile selvtilfreds, idet han

hilste og knejsede en del højere, end sædvanligt. Hans herre bemærkede det.

"Lad os ikke triumfere for tidligt, min tro, vakre Skirmen!" sagde han alvorligt, "vore fjender er mægtige endnu, og hovmod går som oftest for fald. Jeg tør ikke ganske frikende mig selv i dette stykke. Vi har alle hang til overmod i lykken; men det er en fristelse, vi må se at bekæmpe."

Skirmen rødmede og tav; den overmodige mine forsvandt af hans ansigt, og med beskeden hengivenhed fulgte han sin ridderlige herre til hans bolig.

9

Drost Peder fandt sin sårede gæst vågen og munter. Han undersøgte selv såret sammen med den kongelige sårlæge, som nu var ankommet. Det blev pålagt greven i nogle dage at blive i sengen og holde sig stille. Denne rolighed behagede grev Gerhard kun slet. Han underhandlede med lægen om dog inden otte dage at måtte røre sig og være til stede ved hoffesten, hvormed Danehoffet sluttedes. Derom gav man ham håb, og han slog sig på den betingelse til ro, men det var ham en hård pønitense, at han i otte dage hverken måtte drikke vin eller le af hjertens grund og fordrive den kedsommelige tid med sin hofnar. Drost Peder overlod ham nu til sårlægens og sine husfolks omsorg, idet han bad greven og hans følge være som hjemme i hans hus og undskylde hans fraværelse, som embedspligter gjorde nødvendig. Derpå skyndte han sig til ridder Jons bolig, hvor den gamle rigsråd kort efter indtraf. De havde en times hemmelig samtale med hinanden om de højst vigtige statssager. Derefter gik de sammen til messen i Vor Frue Kirke, hvor hele hoffet var til stede og hvor ridder Jons hustru fru Ingefried og hans datter Cæcilie sad i den kongelige stol nærmest ved den høje, skønne dronning Agnes. Da ridder Jon og drost Peder trådte ind i kirken, vendte alles øjne sig til drosten og til den kongelige stol. Man troede at bemærke, at en let rødme fo'r over dronningens hvide kinder, idet hun flygtigt besvarede ridder Jons og drostens hilsen. Så snart messen var forbi, strømmede riddere og gejstlige herrer i store skarer op til slottets lange riddersal, hvor Danehoffet i de første dage

holdtes i stedet for under åben himmel, hvilken gamle sædvane, til folkets misfornøjelse, efterhånden gik mere og mere af brug, idet man søgte at udelukke borger og bonde fra delagtighed i Danehoffets forhandlinger. Denne dag uddelte og stadfæstede kongen kun nogle privilegier og gaver til kirker og klostre. Han syntes noget urolig og forstemt og endte forhandlingerne så hastigt som muligt. Næste dag gav han sig bedre tid, og sagerne ved Danehoffet gik nu roligt og uforstyrret deres sædvanlige gang. De forsigtighedsregler, som hemmeligt blev iagttaget af ridder Jon, David Thorstensøn og den årvågne drost Peder, betryggede kongen fuldelig og lod ikke til at bemærkes af de misfornøjede lensmænd. Tvistigheden mellem kongen og hertug Valdemar ville man ikke skulle betragtes som nogen hovedsag, skønt den spændte alles forventning i høj grad. Dommen i denne sag var blevet udsat til Danehoffets sidste dag, den 28. maj. De syv foregående dage anvendtes til at afgøre mindre betydelige stridigheder mellem lensmændene og deres bønder og til at bilægge de almindelige uenigheder mellem adelsmændene og de gejstlige herrer, der hyppigt beskyldte hinanden for vold og overlast eller indgribelser i deres friheder og rettigheder. De anseligste gejstlige og verdslige herrer i landet var på dette Danehof til stede. Man så der ærkebisp Johan Dros af Lund og biskop Tyge af Århus, så vel som bisperne af Viborg, Ribe, Roskilde, Odense og Børglum. Disse gejstlige herrer havde allerede om søndagen, i forening og overenskomst med lensmændene og ridderne, eller efter de bedstes råd, som det hed, taget den beslutning, at der skulle udnævnes tolv forstandige mænd af Danmark til et såkaldet *worthel*, eller en ret af edsvorne, som skulle sige og sværge,

hvem det land og gods tilhørte med rette, om hvis besiddelse der var strid imellem kongen og hertugen. Blandt disse edsvorne var også den gamle, strenge ridder Jon blevet valgt. Inden dommen skulle afsiges var de edsvorne dagligt forsamlede i rigsrådens hus, hvor de overvejede sagen i stilhed inden lukkede døre.

Ridder Jon førte et stort og gæstfrit hus og modtog alle med ridderlig høflighed. Han ejede en af de største gårde i Nyborg, hvor hans frue og datter boede hos ham under Danehoffet. Hver aften var der en stor mængde både gejstlige og verdslige herrer her samlet, og man bemærkede, at hertug Valdemar og hans tilhængere lige så ofte her sås, som drost Peder, David Thorstensøn og andre kongehuset hengivne mænd. Undertiden så man selv dronningen med hendes damer og de unge prinser i disse aftenselskaber. Den gamle herre var da særdeles munter og opvakt, men når nogen ville tale et ord til ham om statssager, tav han pludselig eller straffede den ubeskedne fritter med en bidende spøg. Fra den time, de edsvornes ret var sat, modtog ridder Jon ingen uden på denne tid, når der var selskab hos ham, og han talte ikke ene med nogen, ikke en gang med drost Peder, som ellers daglig havde fortrolig adgang til ham. Han havde endogså erklæret, at han til Danehoffets slutning ikke kunne eller måtte tale ene med kongen.

Dagen før Danehoffets slutning sad ridder Jon om formiddagen for sidste gang i de edsvornes ret inden sine lukkede døre. Det var strengelig forbudt hushofmesteren at lukke nogen ind, hvem det så var. En høj, stærk mand i en hættekappe, som ikke lod til at kende eller bekymre sig om nødvendigheden af denne forsigtighed, forlangte imidlertid

med myndighed at indlades. I hans heftighed gled kappen til side, hushovmesteren blev pludselig forskrækket; han tabte både mund og mæle, og uagtet det strenge forbud tog han i største hast stangen fra den spærrede dør. Men i det samme blev der slået en skodde for døren indenfor.

"Vi er her alle tolv!" råbte gamle ridder Jon, "til den trettende er der ingen plads, om han så bar krone og spir."

Den høje mand i hættekappen trampede harmfuld i gulvet og forlod ridderens hus med hastige skridt uden at sige et ord. Inden aften var denne tildragelse blevet kendt over hele Nyborg med adskillige oplysende tillæg, og ridder Jon pristes højlig for denne djærvhed af hertug Valdemar og hans tilhængere, som deraf drog de ønskeligste slutninger for deres sag.

Om aftenen var der, som sædvanligt, stort selskab hos ridder Jon. Dronningen og de unge prinser ventedes der også. Drost Peder var en gang for alle indbudt til hver aften tillige med hans gæster. Da grev Gerhard hørte, at dronningen kom der, sprang han op fra lænestolen, som han nu dog havde fået byttet sengen med, og svor højt og dyrt på, at han ville med, om han så skulle ligge en hel måned for det siden.

"En fugl i hånden er bedre, end ti i luften!" sagde han, "når det kommer til stykket, får jeg hverken lov i morgen eller overmorgen at komme til hoffesterne, og dør jeg af kedsommelighed forinden, ligger jeg så der med en lang næse i min grav. Det er mig en kedsommelig karl den sårlæge. Gør han mig ikke et væsen af den rift, som jeg var en jomfru, og svøber mig ind som et pattebarn. Og I, lykkens yndling, som jeg dog næsten havde hugget hovedet af! I knejser jo nok så rask og

strunk – jeg tror endog, I har fået hovedet lænket til halsen med hæderskæder."

"Jeg har god hud til at læges," svarede drost Peder, "og stort indenfor huden gik sværdet mig ikke den gang. På en måde har I dog ret!" tilføjede han, "løsere har hovedet ikke siddet mig i lang tid, og denne kæde har virkelig styrket det en del. Men lad de gildegriller nu fare, ædle greve! Huden er kun tynd på Eders sår, og I kunne let i aften komme i en bevægelse –"

"Bevægelse er det just, jeg trænger til!" afbrød greven ham, "ånde må man dog drage, hvor tyndhudet man så er. Jeg kan ikke længere leve på denne måde, som en mumie. Jeg ved dog, jeg er herre over min krop; det er ulykke nok, vi skal lade klerke og skriftefædre være herrer over vor syndige sjæl. Bring mig hofkjortelen og den nye kappe, Langben! noget tyk bliver jeg sagtens med dette svøb, men jeg vil dog lade det sidde, for at fornøje Jer."

Der hjalp nu ingen indvendinger. Han tog sin højrøde sindalskjortel på, satte fjerhatten på sit hoved og kastede en stiv, guldbroderet purpurkappe over sine brede skuldre.

"Se så!" sagde han, "nu ved jeg da, jeg ser hel og holden nok ud. Nu overlader jeg Dorthe Fejekost til dig, Langben! – Du skal dog også vide, hvad det er at have det godt."

"Gid I må finde de højfornemme damer lige så deltagende for Eders person, som hun har været, nådige herre!" svarede hofnarren, "men siden I dog sjældent kommer dem så nær, at de kan se Jer, skulle I tage min velklingende trøje på, for at kunne høres i frastand."

"Der hører I, drost Peder, hvad jeg må døje og tilmed give den grobrian kost og løn for, alene for at øve mig i kristelig

ydmyghed og tålmodighed. Du har i øvrigt ret, Langben, jeg er lidt for bly af mig ved visse lejligheder, men det er en dyd, som din slyngel skulle have ærbødighed for og selv lægge dig efter. I aften skal du ellers se, du får ære af mig, Langben," fortsatte greven muntert, "jeg har ikke i lang tid haft et sådant heltemod til at tale med damer. Øvelsen gør mesteren, kan jeg tro. Eders amme kan vidne, hr. drost, at det dog er løgn og sladder, når de onde tunger vil sige, jeg taber mund og mæle hos damer."

"Det skal ingen længere sige Jer på, nådige herre! og jeg har skammelig uret," svarede Langben og bukkede, "kunne jeg ikke høre Jer snorke i disse nætter, som jeg ville givet meget til, har jeg dog tit haft den glæde at høre Jer allersomnådigst brumme, og jeg takkede den hellige jomfru derfor. Det er dog altid et livstegn. Gid I nu ville prygle mig for tidsfordriv, nådige herre! men blive hjemme!"

Uden længere at høre på sin hofnar, gik greven ud af døren med sine riddere og drost Peder. På vejen til gamle ridder Jons bolig ilede han så stærkt, at hans omhyggelige vært måtte holde ham tilbage og erindre ham om, at den hastige bevægelse kunne være ham farlig. Men så snart de kunne se den prægtigt oplyste bygning, hvor der under lindetræerne ved den høje stentrappe stod to rækker kongelige huskarle med fakler, gik greven pludselig langsommere.

"Jeg får altså de unge prinser at se i aften?" sagde han. "Eders lærling, den unge tronarving, skal jo ligne moderen. I er dog lykkelig, drost Peder, som kan danne og udvikle så ædel en spire!"

"Det erkender jeg til fulde," svarede drost Peder med varme. "Jeg håber, han skal blive en værdig ætling af Valdemar Sejer.

Sin store oldefaders ridderlige tænkemåde og agtelse for ret og sandhed tror jeg, han har arvet; med Guds hjælp vil han gøre slægten ære."

"Men er moderen der virkelig også, i en simpel ridders hus?"

"En simpel ridder?" gentog drost Peder noget fortrydelig. "Gamle ridder Jon er en sønnesøn af Esbern Snares datter. Han tæller den store Absalon i sin slægt, men var han også en simpel ridder, uden anselig byrd, er han dog så fortjent en mand, at konger og dronninger uden skam kan være hans gæster. Både hans frue og hans datter Cæcilie er dronningens kæreste veninder."

"Sandt at sige, min gode ven," sagde grev Gerhard halvsagte og drog drost Peder til side, "jeg giver fornemheden en god dag, men jeg undser mig næsten ved at vise mig for dronningen. Jeg har kun set hende ved den satans turnering i Helsingborg, hvor I tog prisen fra mig, og jeg fik ikke talt et eneste ord med hende af lutter fordømt blyhed. Blandt mænd har jeg dog ikke ord for at være undselig, og når jeg træder konger og kejsere under øjne, føler jeg mig lige så godt en fyrstelig herre, som de, men fanden står skinbarlig i det, når jeg skal føje mine ord sirligt for de skønne."

"Uagtet Eders tilbageholdenhed er I dog ikke dronningen ukendt, ædle greve!" svarede drost Peder. "Eders kækhed og beskedenhed ved dystriddet blev ikke ubemærket – og jeg var en gæk, om jeg ville rose mig af det fortrin, et blot tilfældigt uheld berøvede Eder."

"Hun har talt om mig, siger I, og uden at opholde sig over min ubehændige hyldest, da jeg ville hilse hende under fægtningen?"

"Om hun endogså har smilet derover, ædle greve, så tør jeg dog forsikre Eder, at hverken spot eller ringeagt – "

"Spot og ringeagt?" afbrød greven ham stolt, "for satan! hvem tænker derpå? havde den elskværdigste dame i kristenheden ringeagtet grev Gerhard, måtte hun stille mig en ridder i marken for at give mig oprejsning. Så beskeden er jeg dog ikke, at jeg frygter derfor. Men sig mig oprigtigt," fortsatte han, "er jeg ikke alt for tyk og stiv i dette frygtelige svøb til at vise mig anstændig i et sådant selskab?"

"Det klæder Eder ikke ilde," svarede drost Peder og smilede, "en forbinding over brystet vanhelder aldrig en ridderlig herre. I mine øjne giver det Eder endogså noget majestætisk i holdningen."

"Nu vel, min brave ven! den majestætiske holdning må jeg takke Eder for, men I har ret! når en ridder kun har ryggen hel og holden, må hjertet gerne hænge ham i laser ud af livet; således må han i det mindste agtes for vakrest af alle ædle og højhjertede damer."

Grev Gerhard gik nu kæk opad trappen til ridder Jons bolig, ledsaget af drost Peder og de tvende riddere. I forstuen modtog tjenerne deres kapper, hvorpå de åbnede den store egedør til en prægtig hvælvet højenloftssal; den var oplyst af vokslys i de høje kandelabrer, der blev båret af malmulve. Riddere og damer stod hist og her grupperede på de bonede egefliser i munter samtale, mens andre sad ved brætspillene og de små forgyldte tavleborde. Fra en anden endnu større sal, hvortil døren stod åben, tonede fløjter og giger dem i møde. Der spilledes en kæmpevise, ledsaget af en mængde unge pigers sang og af sirligt afmålte dansetrin; man så en prægtigt klædt ridder

bevæge sig statelig forbi en høj, majestætisk dame med en skarlagenskjortel, der glimrede af guld og ædelstene.

"Dronningen!" hviskede grev Gerhard drost Peder i øret og blev stående forbavset ved den første dør.

"Og hertug Valdemar," tilføjede drost Peder; han blev ligeledes stående og studsede, men ikke over dronningens skønhed og ædle anstand, som han så ofte havde beundret. Den unge hertugs forvovne og selvtilfredse åsyn faldt ham først i øjnene. En foruroligende tanke for ham pludselig som et lyn igennem sjælen, og han greb uvilkårligt grev Gerhard fast i armen.

"Hvad fattes Eder, min gode ven?" hviskede grev Gerhard, "bliver I også svimmel i hovedet ved det syn? Jeg har allerede fået min rest – det er, sandt for Herren, en utilladelig dejlighed."

Nu blev ridder Jon de nysindtrådte gæster var og gik dem med munter høflighed i møde.

"Velkommen, mine herrer!" sagde den gamle ridder. "Det glæder mig, at den ædle grev Gerhard nu selv kan modsige det rygte, der gik om et farligt sår."

"Et falskt rygte, hr. rigsråd! det har endog forledet mig selv i nogle dage til at holde stuen," svarede grev Gerhard i spøgende tone. "Her er liv og lystighed, ser jeg, og man måtte ligge i høj grad for døden for ikke her at befinde sig vel. Behag at forestille mig for Eders ædle frue og for Eders datter og – når dansen er forbi – for Hendes Nåde dronningen!"

Dette sidste tilføjede han med dæmpet stemme og trak langt efter vejret, da ordet var sagt, idet hans øjne atter vendte sig mod dansesalen.

"Som I befaler!" svarede den gamle, livlige herre med et gækkende smil. "Man mærker straks, hvilken halvdel af menneskeslægten den tapre grev Gerhard sætter mest pris på. Min datter, ser jeg, står just færdig til en dans, men for min hustru kan jeg straks forestille Eder, hvis I behager –"

Grev Gerhard havde ikke hørt et ord. Han stirrede som en drømmende ind i dansesalen, hvor den skønne dronning just i dette øjeblik hilste sin fyrstelige danser med ædel værdighed og bevægede sig ved hans arm henad gulvet til sit sæde blandt de unge glimrende ridderdøtre, som hun fordunklede alle. En ny musik og sang begyndte, og et nyt par bevægede sig på gulvet. Den unge danserinde var ridder Jons datter, frøken Cæcilie. Hun kom ikke dronningen nær i glimrende skønhed og majestæt, men vel i ynde og lette bevægelser; med en alvor, som bedre passede til sangen, end hendes dansers smilende mine, betragtede hun med sine mørke, ildfulde øjne den ridderlige herre, der rakte hende hånden og som i belevenhed og finhed syntes at kappes med hertug Valdemar. Denne artige ridder var hertugens drost, hr. Tuko Abildgård, en dristig og ærgerrig herre, der var kendt for sin indflydelse hos den unge hertug og havde lige så meget ord for sin lykke hos de skønne, som for sin ustadighed i elskovssager og sine dristige, højtflyvende fordringer. Han syntes påfaldende at udmærke frøken Cæcilie blandt alle damerne ved Danehoffet. Sangen, hvorefter han dansede, lod han ikke til at bekymre sig om. Den havde en smuk, men vemodig tone; det var visen om hr. Sverkels ulykkelige kærlighed til sin ukendte søster. Drost Peder lyttede efter med deltagelse, og den ellers så lystige grev Gerhard stod tavs og alvorlig, mens de unge piger sang:

Bed du hjort og bed du hind!
Så forglemmer du hin liden Kirstin.

Bed du hjort og bed du rå!
Så forglemmer du den elskovs attrå.

"Fanden heller!" mumlede grev Gerhard ved sig selv, og til hans egen forundring var hans øjne nærved at løbe i vand, da de unge piger fortsatte:

Han bedte både hjort og hind,
Aldrig kom jomfruen ud af hans sind.

Han bedte både hjort og rå,
Han kunne ikke glemme den elskovs attrå.

Grev Gerhards adspredthed og indstirren i dansesalen bragte også gamle ridder Jon til at kaste et opmærksomt blik derind, og synet af den ufordulgte deltagelse, hans datter skænkede ridder Abildgård, syntes ikke at behage ham. Hans muntre ansigt forandrede sig pludselig til streng alvor, idet de unge piger nu sang:

Så blev den herre af landet dreven,
Den jomfru blev i kloster given.

Både den gamle og begge de yngre riddere syntes et øjeblik sunket hen i samme drømmeagtige stemning, som den alvorlige sang, hvorefter man dansede, vel kunne fremkalde, skønt på de forskelligste måder, efter de særegne forestillinger, enhver forbandt dermed. Under festens glans og den almindelige munterhed, syntes dog kun få at lægge mærke til sangens indhold. Slutningen af visen lod især til at virke underlig vemodigt på drost Peder, og han greb uvilkårligt til

rubinrosenkransen ved sit bryst, hvor han forvarede mindet om sin halvforglemte barnebrud, idet pigerne sang:

Der fløj aldrig så liden en fugl af land,
Hun spurgte jo efter sin fæstemand.

Der fløj aldrig så liden en fugl under ø,
han spurgte jo efter sin fæstemø.
Det er så høvisk en jomfru, der mig tvinger!

"Som det lader, er I en elsker af sang og dans, højbårne grev Gerhard!" sagde nu gamle ridder Jon i sædvanlig selskabstone og vendte sig med munter mine til sin adspredte gæst. "Hvis I nu ønsker det, skal jeg føre Eder ind til dronningen og de unge damer."

Grev Gerhard bukkede stift og fulgte den gamle herre, uden at bemærke det anstød mod høfligheden, han havde gjort sig skyldig i ved ikke at hilse den ædle husmoderlige fru Ingefried, der gik om blandt gæsterne og modtog deres hilsen, ledsaget af en terne, som bar fyldte vinbægere på et stort sølvfad. Mens drost Peder, som en velkendt og daglig gæst, hilste den ærværdige husmoder, blev gamle ridder Jon og hans anselige ledsager, inden de nåede dansesalen, standset af to prægtigt smykkede drenge i skarlagens trøjer og med guldkæder om de fine linkraver. De blussede begge af vrede og kom fra et terningbord, hvor de havde leget sammen og var kommet i tvist. Det var den elleveårige prins Erik, der fra sit andet år bar kongenavn, og hans broder junker Christopher, der var to år yngre og et halvt hoved mindre, men dog syntes ham overlegen i styrke, derimod ikke i livlighed og skønhed.

"Du skal dømme os imellem, ridder Jon! du ved hvad ret er!" sagde den lille konge heftigt. "Når guldterningerne er øer og lande og tavlebrikkerne riddere og svende, har jeg jo lov til, som ældst, at tage først? og når jeg så med mine riddere og svende omringer og erobrer alle Christophers øer og lande, så er de jo mine med rette? det skal han blot tilstå, så må han gerne få dem igen. Hvad bryder jeg mig om de terninger!"

"Det kommer an på lovene for Eders leg, mine små, hidsige herrer!" svarede den gamle ridder. "Forresten bør den ældste ikke alene tage først, men være den første i klogskab og højmodighed. Den leg duer i øvrigt ikke!" tilføjede han med alvor, "har drost Hessel ikke lært Jer endnu, min lille konge, at man ikke spiller terninger med øer og lande og ikke skal gøre riddere og svende til tavlebrikker?"

Prins Erik gik tavs og skamrød bort. Christopher fulgte ham med en spottende drengemine. Drost Peder var blevet opmærksom på prinsernes tvist og havde nærmet sig, da han hørte sit navn nævne.

"Ser I, hr. rigsråd!" hviskede han, "vor lille konge overlader nu med ridderlig højmodighed sin broder det hele tavlebord."

"Ja vel, af krænket stolthed!" svarede den gamle sagte. "Kunne vi kun få letsindigheden og forfængeligheden ud af ham i tide, kunne land og rige vente sig noget af ham."

Drost Peder tav og faldt i dybe tanker.

"Undskyld, grev Gerhard! I ville jo forestilles for dronningen," sagde nu gamle ridder Jon højt og vendte sig til greven. "Lad mig vise Jer vejen!"

Han skred rask foran og grev Gerhard fulgte ham til den bonede tærskel ved indgangen til dansesalen. Der blev greven

stående med ryggen til dørstolpen og bukkede stift for dronningen i den lange frastand uden at bekymre sig om ridder Jon, der med raske skridt gik ind i salen.

"Den ædle grev Gerhard af Holsten ønsker at hilse på Eders nåde," sagde den gamle ridder, som allerede havde nærmet sig dronningen og troede, han endnu havde greven ved siden. Dronningen havde nylig rejst sig. Hertug Valdemar stod i en livlig samtale med hende.

"Grev Gerhard!" gentog hun med deltagelse, "hvor er han da? jeg ser ham ikke."

"Hvad! Er han forsvundet?" sagde ridder Jon og så sig forundret tilbage.

"Hist ved døren, Eders nåde!" tog hertugen ordet med et spottende smil og i stolt følelse af sin overlegenhed. "Den ædle greve anstrenger sig med stort besvær for at bevidne Eders nåde sin ærbødighed i beskeden frastand. Jeg tror vist, han vil udbede sig den nåde at måtte beæres med en dans, men han synes at fattes ord til sit ønske."

"Sig ham, hr. rigsråd, at jeg gerne træder en dans med ham!" sagde dronningen til den gamle ridder. "Bed ham komme nærmere! Jeg har længe ønsket at tale med så kæk og agtet en herre."

Ridder Jon bukkede og bragte grev Gerhard den overraskende nådesytring.

"Den hellige Jørgen stå mig bi!" sagde greven forskrækket, "jeg har aldrig danset i mine livfødte dage, og i dette helvedes svøb kan jeg ikke røre mig, men når dronningen befaler det, må jeg kunne flyve! – Du min Gud!" mumlede han sagte, "slipper jeg levende herfra, er det et underværk!"

Han fattede sig hastigt, og for ikke at synes forlegen, tog han sig en sådan tapper mine på, som han stod i begreb med at løbe storm mod en skanse. Med lange skridt og stiv holdning trådte han frem for dronningen og bukkede. Hertug Valdemar vendte sig til siden og skjulte kun halvt sin latter. Men den ligefremhed, hvormed dronningen tiltalte grev Gerhard, bragte ham snart til besindelse og gav ham sin jævne, godmodige naturlighed tilbage. Han talte om sit uheld ved turneringen i Helsingborg, hvor han havde vovet at kæmpe for dronningens farve uden at hædre den med sejr, og den lunefulde måde, hvorpå han beklagede sig herover og selv syntes at spøge med sin ubehændighed, behagede dronningen særdeles.

"I kan vel spøge med det ringe uheld!" svarede hun med ufordulgt velvilje og agtelse. "Eders ridderlige hæder har I grundfæstet ved vigtigere og alvorligere lejligheder. I befinder Jer vel!" tilføjede hun, idet hun smilende bemærkede hans runde skikkelse og besværlige armbevægelser. "Som jeg ser, tærer verden ikke på Eder, hr. greve!"

"Jeg burde vel, som en ung enkemand, se mager og ynkelig ud," svarede grev Gerhard og rødmede, "men I må gunstigst undskylde mig, Eders Nåde! Den lyksalighed, hvis tab man ikke kan se på mig, har jeg ikke været så heldig ret at kende. Det er vist nok et af mine største uheld i verden; men jeg har den besynderlige skæbne at trives ved uheld; det har jeg selv ganske nylig erfaret. Dog skinnet bedrager, Eders Nåde! jeg håber om otte dage at kunne være en hel del smallere, hvis Eders Nåde befaler."

"Hvorledes?" spurgte dronningen og lo, "kan I blive smal efter behag? Det er mig kært, at I således bevarer Eders munterhed."

Uden dog længere at indlade sig i den åbenhjertige grev Gerhards hjerteanliggender og det lidet passende emne om hans personlighed, afbrød dronningen pludselig samtalen med et par ligegyldige spørgsmål, som han noget forvirret besvarede, idet han frygtede at have sagt noget upassende. Ridder Abildgård og frøken Cæcilie var allerede for noget siden trådte ud af dansen og stod ved en vinduesfordybning i underholdende samtale. Nu begyndte gigerne og fløjterne en rask og livlig musik, og de unge piger sang dronningens yndlingsvise om kong Didriks og løvens kamp med lindormen.

"Den vise lider jeg godt!" sagde dronningen. "Enhver tid har sine lindorme, mener jeg, men mod kongen med løven i pagt formår krybet intet."

"Det var et sandt ord, ædle dronning!" svarede greven med deltagelse og bemærkede vel hentydningen. "Ved den danske trone har endnu løverne hjemme; dog i vore ridderlige tider tror jeg, de hellere vil tjene dronninger, end konger."

"Hvis I behager, kunne vi træde dansen sammen til den sang!" tilføjede dronningen afbrydende.

Grev Gerhards forlegenhed kom nu med pinlig styrke tilbage, men han tog sin tilflugt til sit sædvanlige middel og trådte frem med dristige stormskridt, med dronningen ved hånden, midt på gulvet. Han kendte ikke det mindste til dansen, men bevægede sig, så godt han kunne, på samme måde som dronningen, og efterlignede enhver af hendes vendinger til modsat side, med den mest spændte opmærksomhed. Til lykke var dansen i sig selv højst simpel, og han havde af naturen øre for takt og tonefald. Med al den stivhed, hvormed han drejede sig, og skønt han trampede i gulvet med de besporede

støvlehæle, så det dundrede, klædte det ham dog ikke ilde; han så endogså helt anselig og majestætisk ud derved. Da det første skridt var vovet, forsvandt det tvungne i hans adfærd. Den raske sang og dronningens velvillige smil opmuntrede ham, hans godmodige ansigt skinnede af kæk og livlig glæde, og han slog vældigt ud med armene, da pigerne sang:

Det var mester kong Didrik
Ville prøve om sværdet kunne due.
Han hug i den hårde hald,
Så bjerget stod alt i lue.

Han dansede endnu med det lykkeligste ansigt af verden, da man sang det 33. vers i sangen:

Løven grov og konning Didrik hug,
Bjerget stod alt i gløde –
Havde den løve ikke fået ham ud.
Den havde sig sørget til døde.

Men nu så han pludselig dronningen blegne og hørte det udråb: "Min Gud! Han bløder!" og nu mærkede han først selv, at blodet randt ham strømmevis fra det atter oprevne sår i brystet.

"Undskyld, Eders Nåde!" sagde han hastig og skjulte det fremstrømmende blod med armen. "Jeg skulle vel egentlig have ligget stille endnu et par dage, efter en lille våbenøvelse, men så måtte jeg ikke have været indbudt til denne fest. Det er første gang, jeg danser i mine dage, men Eders Nåde har gjort mig alting muligt. Dette er måske den eneste måde, hvorpå det forundes mig at udgyde mit blod for den skønneste og ædleste dame."

Han gjorde en bevægelse, som han ville anbefale sig, men nu mærkede han først, at fødderne vaklede under ham. Han var blevet dødbleg. Drost Peder og grevens egne riddere ilede ham hastigt til hjælp og fulgte ham ud af salen. Han kastede endnu et ærbødigt blik tilbage til dronningen, som var i stor uro, og uden at vide, hvad der mere foregik med ham, blev han bragt tilbage til drost Peders bolig, hvor den deltagende hofnar modtog ham med et forfærdelsesskrig, og hvor han straks med største omhu blev plejet af sårlægen og sine bekymrede venner.

Festen hos ridder Jon var ved dette uheld blevet afbrudt. Dronningen havde kort efter forladt selskabet. Næste morgen tidlig lod hun spørge til grev Gerhards befindende. Efter sårlægens erklæring var han uden fare, skønt han nu ikke så snart kunne forlade lejet og endnu ikke var kommet ret til besindelse.

10

Danehoffets sidste dag var kommet. Denne dag skulle forhandlingerne på gammel vis foretages under åben himmel på den store, grønne slotsplads. Ikke blot de adelige lensmænd sammen med rigets prælater og bisper havde adgang dertil, også bønder og borgere, især de formuende købmænd påstod endnu denne ældgamle ret, skønt der hvert år mødte færre, og deres indflydelse i de sidste urolige år var så godt som aldeles ophørt. Pladsen var omringet af kongelige lanseknægte, men på pladsen selv måtte ingen bære våben. Omkring en ophøjet stol med en rød fløjlstronhimmel og store guldfrynser stod i en halvkreds på højre side en stor række af alle rigets bisper og prælater i deres gejstlige ordensdragter, med den gamle ærkebisp Johan Dros af Lund i spidsen. Nærmest ved ham stod mester Martinus de Dacia. Denne lærde herre var for otte dage siden ankommet fra Antvorskov, hvor han var prior. Han havde straks haft en lang og hemmelig samtale med kongen og var nu anden gang blevet udnævnt til rigets kansler og kongelig seglbevarer. Det var en mand over de 50 år, af anselig legemsbygning, skønt uden stor gejstlig værdighed i miner og adfærd. Han udfyldte næsten aldeles den brede dominikanerdragt, han bar, og hvori han som oftest skjulte hænderne i ærmerne, ligesom han frøs, mens han snart stod nedbøjet og stirrede ubestemt hen for sig, som i dybe tanker, og snart pludselig fo'r op og så sig forundret om, eller hastigt forlod sin plads for uden al indledning at tale til en af de lærdeste bisper og prælater om en særegen teologisk eller

filosofisk genstand. Hans tonsur, der forøgedes af en naturlig hårmangel, strakte sig ud til hele hovedet, som dækkedes af en sort ottekantet fløjlsbaret. På de sorte glinsende sko bar han hvide hæle på pariserklerkenes vis. Han syntes i det hele at ynde pragt og pyntelighed i klædedragt, skønt alting sad skævt og uklædeligt på ham.

Blandt de gejstlige herrer så man også hertug Valdemars rejsefælle, den anselige Roskildske domprovst, mester Jens Grand, der stolt og trodsigt betragtede det endnu ledige kongesæde, med et spottende sideblik til den lærde kansler. På den venstre side af tronen stod en halvkreds af fyrstelige lensmænd, grever, riddere og adelige styresmænd. Øverst blandt dem så man den unge hertug Valdemar i en glimrende ridderdragt af rød sindal og med en purpurfarvet fløjlskåbe, prydet med de slesvigske våbenløver i guld. På det spidse, bruntkrusede hoved bar han en russisk hat med rubiner og strudsfjer. Han talte sagte, med en klog og listig mine, med sin broder, grev Erik af Langeland, der nylig var ankommet til Danehoffet. Nærmest ved disse herrer stod den plumpe grev Jacob af Halland i sin feltherredragt og svøbte sig trodsig i sin blå kappe, mens hans sidemand, den pyntelige ridder Abildgård, syntes at underholde ham med satirisk eller letfærdig skæmt over nogle af de gejstlige herrer. I ridderrækken stod otte af kongens råder, blandt hvilke drost Hessel og gamle Jon Litle endnu savnedes. Blandt de riddere, som var kommet med hertugen, så man mange kække og trodsige ansigter, især syntes Jakob Blåfod og grev Jakobs broder, Niels Hallandsfar, i deres miner at røbe en urolig forventning efter udfaldet af denne dags forhandlinger.

Bag ved begge disse halvkredse af gejstlige og verdslige herrer stod en del velhavende bønder i deres korte, blå søndagskofter med blanke sølvknapper og med deres slaghætter som oftest i hånden, mens de rige købstedborgere i de lange stadsekjortler trængte sig frem foran dem blandt mange nysgerrige tilskuere af alle stænder.

En sagte mumlen hørtes i forsamlingen, og man så ofte utålmodigt hen mod slotstrappen. Endelig åbnedes den store, snørklede egedør, og en kongelig våbenherold trådte frem med en hvid stav i hånden og gjorde plads for kongen og hans følge. I sin kongelige purpurkåbe med krone og scepter så man den høje, anselige konge træde langsomt ned ad stentrappen mellem begge prinserne, ledsaget af drost Hessel så vel som af marskallen, undermarskallen, kammermester Ove Dyre, kammersvend Rane og en del disksvende, blandt hvilke den vakre Aage Jonsen gik forrest. Folket veg ærbødigt til side, og riddernes halvkreds åbnede sig, mens kongen og hans følge gik op mod tronen. Han hilste flygtigt til alle sider, idet hans urolige blik fløj gennem forsamlingen. Så snart han havde taget sæde på tronstolen med prins Erik på højre side og junker Christopher på venstre, tilkendegav trende stærke trompetstød, at Danehoffet var sat. Efter en forventningsfuld tavshed rejste kongen sig og tog kronen af sit hoved; han lagde den på en rød fløjlspude, der af hofmarsken overraktes til ærkebispen. Ligeledes overraktes scepteret til den lærde kansler Martinus, der holdt det nedlagt på en fløjlspude med omhu og ærbødighed og med synlig anstrengelse for ikke at falde i andre tanker og tabe det.

"I dag er jeg ikke dommer her," sagde nu kongen, "jeg er selv del i sagen, hvori der skal dømmes, den gælder rigets og kronens rettigheder. Herold, lad de edsvorne træde frem!"

"I Danehoffets navn!" råbte herolden, "træd frem, I edsvorne mænd!"

Og nu trådte gamle Jon Litle med ni anseelige og alvorlige herrer midt i kredsen. De edsvorne var alle velkendte og agtede mænd fra rigets forskellige provinser. De blottede deres hoveder for tronen og forsamlingen, og deres grå hår viste, at de hartad var de ældste af alle her forsamlede herrer. Som deres formand og ordfører, stod ridder Jon forrest. Han bøjede sig for tronen og dernæst til begge sider, hvorpå han med høj røst sagde:

"Oplæs sagen for folket og Danehoffet, hr. drost!"

Drost Peder hilste ligeledes, idet han trådte frem, med den høje fjerhat under den venstre arm, og udfoldede et stort pergamentsblad, hvoraf han langsomt og tydeligt oplæste stridsspørgsmålet mellem kongen og hertug Valdemar om besiddelsen af øen Als. Derpå tav han og trådte tilbage på sin plads blandt rigets råder.

Gamle ridder Jon tog nu atter ordet.

"Det er os alle vitterligt," begyndte han med fast og rolig stemme, "at den højbårne hertug Valdemar af Sønderjylland for tvende år siden, da han endnu stod under den danske kong Erik Christophersøns formynderskab, har troet sig berettiget til fordringer, der af kongen og rigets råd afvistes, som stridende mod rigets grundlove og kronens rettigheder. Desuagtet har kong Erik Christophersøn ikke nægtet sin højbårne frænde, som fuldmyndig hertug af Sønderjylland, at fremlægge de

fordringer, han endnu tror sig berettiget til, for dette Danehof, og er sagens afgørelse af begge høje parter overladt til nærværende retterting. Med rigets bedste mænds råd er jeg, rigsråd og ridder Jon Litle, med elleve danske mænd under ed og pligt bemyndiget til at afsige dom i denne sag. De tvende af disse mænd er udtrådte af retten og har vægret sig ved at vidne og dømme i sagen, som dem ikke fuldkommen vitterlig; men efter modent overlæg har vi andre ti mænd, som her står, på ed og samvittighed afsagt dommen, som vi agter at forsvare det for Gud og mennesker. Vil nogen gøre indsigelse mod dommen formedelst de tvende mænds vægring, så sige han til i tide, inden dommen bekendtgøres, og så må sagens endelige afgørelse opsættes, indtil et nyt worthel ved næste Danehof kan udvælges. I andet fald erklærer nærværende retterting de ti edsvornes dom for ret og gyldig at være."

Den gamle herre holdt inde og betragtede forsamlingen med et alvorligt, gennemtrængende blik. En almindelig tavshed fulgte, og man så en spænding i alle ansigter, der bebudede en høj grad af deltagelse og ængstelig forventning. Kongen gjorde en urolig bevægelse, men tav også. Hertug Valdemar, grev Jacob og mester Grand betragtede kongen opmærksomt; de gav hinanden et betydende blik og tav.

"Altså skrider vi til dommens forkyndelse!" tog ridder Jon atter ordet, og på hans vink rakte den ældste af de edsvorne ham et stort pergamentsbrev, hvorunder der hang sytten vokssegl i grønne silkebånd. Den gamle rigsråd udfoldede dokumentet og læste højt og tydeligt:

> "Vi underskrevne edsvorne danske mænd: Mogens Pedersøn, Niels Due, Ture Menerssøn af Jylland, Johan

Bartssøn af Fyn, Niels, fordum foged over Lund, Jon Litle, Mogens Corvigsøn af Skåne, Anders Nielssøn, Oluf Tygessøn af Sjælland og Jakob Flep af Laaland, siger og sværger for dette ganske råd os fuldvitterligt at være, at herredømmet over ganske Alseland med fæstninger og slot og indbyggere sammesteds er kronen og Danmarks rige med ed forpligtet. Bønderne hører kongen til på kronens vegne, dog undtages kongernes børn deres faderlige arvelod, som findes sammesteds og dem efter kong Valdemars død blev tilmindet. Om fornævnte gods er os sligt vitterligt formedelst et åbent instrument, som fordum hertug Erik af Sønderjylland, hertug Valdemars fader, derpå er givet; hvis dennem nu alt landet tilhørte, var ikke godset særskilt angivet; thi tildømmer vi kongen og kronen herredømmet over al Als med et fuldkommeligt herredømme og ret. Til vidnesbyrd har vi besvoret dette på det hellige sakrament i ærkebispens og seks bispers nærværelse, og disse har til ydermere bekræftelse hængt deres segl herfore sammen med vores."

Han oplæste nu alle underskrifterne. Derpå tav han og betragtede roligt de højst forskellige udtryk i ansigterne omkring sig. I kongens ansigt sås et triumferende smil, mens han dog uroligt glippede med øjnene og kastede et mistænkeligt blik til hertug Valdemar og grev Jacob, hvis kinder blussede af harme, mens deres hænder krampagtigt knyttede sig om folderne i deres kapper.

Drost Peders øjne forlod ikke hertugens ansigt, der dog hastigt skiftede miner, idet han smilede og med et skuldertræk

lod til at ringeagte dette tab. Alle tav endnu. Men da trådte af de gejstlige herrers række den dristige mester Grand frem.

"Dommen er ugyldig!" sagde han med høj røst: "tvende edsvornes navne mangle. Det er intet fuldstændigt worthel. Her behøves en udtrykkelig gejstlig bekræftelse."

"Denne indsigelse gælder ikke!" svarede ridder Jon roligt. "Danehoffet har på min betimelige opfordring tiet og derved erkendt dommen for gyldig. Behag at tilføje den gejstlige bekræftelse, værdige herre ærkebisp Johannes!"

På denne opfordring trådte den gamle ærkebisp frem; med rolig følelse af sin myndighed hævede han sin krumstav og sagde:

"I den hellige kirkes navn må jeg her erklære, hvad jeg, som bilag, under mit og kirkens indsegl skriftligt skal tilføje nærværende dokument, og det skal alle vide, at fornævnte gods udi hertugdømmet Sønderjylland, med penge af mønten, udbudsløsen, som gives i Sønderjylland, det alt er lovligt tilsagt og tildømt kongen af Danmark på dette retterting på kronens vegne til evig tid at besidde, og forbyder vi under bandstraf, at ingen befatter sig med herredømmet over Als eller med fornævnte gods i nogen måde uden kong Eriks og hans efterkommeres vilje og vidskab."

Selv om den gamle ærkebisp ved siden af mester Grand syntes helt uanselig og ubetydelig, fremsagde han dog disse ord med en stille værdighed, der ikke forfejlede sit indtryk. Han trådte derpå tilbage. Mester Grand bed harmfuldt læberne sammen og tav, idet han ligeledes trådte tilbage til sin plads. Der var et øjeblik dødsstille i den store forsamling. Nu rejste kongen sig pludselig og erklærede Danehoffet hævet. Hans ord

ledsagedes uf tre stærke trompetstød. Ærkebispen og kansleren fremtrådte derpå for tronen med kronen og scepteret kongen trykkede kronen fast på sit hoved, greb scepteret og steg hastigt ned af tronen. Riddernes række åbnede sig, folket veg til side, og kongen gik med prinserne og sit følge tilbage til slottet. I største orden adskiltes forsamlingen, men med en tavshed, som var usædvanlig og ængstelig, betragtede ridderne af de forskellige partier hinanden. Kun af grev Jacob og mester Grand hørte man et par højrøstede ord, som et ufrivilligt udbrud af dæmpet harme. Men hertug Valdemar holdt gode miner; hans kloge øjne fo'r gennem rækken af hans hengivneste riddere, idet han gjorde en hastig bevægelse med pegefingeren til munden og gik med sin muntre drost ved siden ud af forsamlingen til den del af slottet, hvor han havde sine værelser.

Om aftenen efter denne vigtige forhandling blev der afholdt en prægtig fest på slottet, hvori dronningen og den lille prinsesse Merete med deres damer deltog og hvor kongen selv var til stede med begge de unge prinser og sin hele prægtige hofstat. Både slottet og staden var glimrende oplyst. Giger og fløjter tonede fra riddersalen. Dagens alvorlige sysler syntes aldeles glemte for den selskabelige munterhed og for det hele mangfoldige spil af skæmt og alvor, ridderhøflighed og skjult lidenskabelighed, hvorved tusinde små hemmelige hjertebegivenheder foregik. Kærlighed og skinsyge, håb og frygt, forfængelighed og glimrelyst kappedes nu om at sætte de flygtige, ungdommelige sjæle i en lige så livlig bevægelse, som musikken og dansen bevægede riddernes og damernes fødder på det bonede plankegulv.

Ligesom ved den forrige aftens fest hos ridder Jon var hertug Valdemar her særdeles oprømt. Der var intet spor af misfornøjelse at se i hans ansigt, og han tildrog sig den almindelige opmærksomhed lige så meget ved sin munterhed og artighed, som ved sin fyrstelige anstand og sin glimrende pragt. Hans spændte forhold til kongen var skyld i, at han ikke endnu var blevet hædret med ridderslaget, som han ikke kunne modtage af nogen ringere hånd, end kongens. Han klædte sig alligevel som den sirligste ridder, og for at skjule manglen af de gyldne sporer, bar han sølvsporerne tæt besatte med ædelstene. Han lod ingen lejlighed gå forbi til at vise sig som en opmærksom og hyldende ridder for dronningen, ligesom hans snilde og dristige drost, ridder Abildgård, påfaldende udmærkede rigsråd Jons smukke datter, frøken Cæcilie.

Drost Peder var, til alles forundring, besynderlig tilbageholdende og stille. Han plejede sædvanlig ved hoffesterne at være sjælen i selskabet og i særdeleshed at underholde dronningen og hendes damer med en åndrig blanding af alvor og skæmt og med en frihed og livlighed, som kun bevidstheden af den yndest, hvori han stod, kunne give ham. Siden Danehoffets første morgen, da man havde sagt ham styrtet og i unåde, men kort efter set ham forlade kongens gemakker, som den mest begunstigede yndling, troede alle at have bemærket en besynderlig forandring med ham. Han var blevet alvorlig og stille, og man troede, det var overmod. Han syntes med flid og næsten med ængstelighed at undgå enhver nærmelse til dronningen, mens han dog ofte betragtede hende og gav nøje agt på hertug Valdemars bestræbelser for at behage hende. I denne adfærd troede dronningens skarpsynede damer

at se den skinsyge yndling, som trak sig tilbage af krænket forfængelighed og holdt sig for god til at kappes med hertugen i ridderlig artighed. Selv troede han at have en vigtigere grund til sin tilbageholdenhed. De sidste dages erfaring havde lært ham, hvor voveligt det var ved et hof, som dette, ufordulgt at følge sin åbne og livlige natur og som en artig ridder at hylde skønheden uden forbeholdenhed, hvor han ærede den i forbindelse med sand medfødt højhed. Den eneste gang, han havde talt med dronningen siden sin ankomst til dette danehof, var på en usædvanlig tid og i en bevægelse, som let kunne mistydes; det var straks om aftenen efter hans ankomst, da han forgæves havde søgt adgang til kongen og hans ulykkelige fostermoders redning gjorde denne tilflugt nødvendig. Han havde som sædvanlig fundet den kloge, elskværdige dronning særdeles nådig og gunstigt stemt for ham og hans anliggender. Ved øjeblikkelig at opfylde hans bøn og bevirke den fangnes frigivelse, havde hun givet ham et nyt bevis på sin velvilje. Den fare, hun dagen efter hørte, han havde været i og lykkelig var undgået, havde hun med største deltagelse erfaret, men grunden dertil vidste man kun halvt, og hvad man troede at vide, havde ingen fundet passende at sige hende. Hun havde ikke talt et eneste ord med ham siden. Den øjensynlige omhu, hvormed han her undgik at nærme sig hende, syntes at forundre og mishage hende, og da han nogle gange havde forsømt den mest passende lejlighed til at nærme sig hende, syntes hun heller ikke mere at bemærke hans nærværelse, men underholdt sig udelukkende med hertug Valdemar, grev Jacob og de andre fyrstelige herrer i selskabet.

Det var sent ud på aftenen. Kongen havde i stilhed forladt riddersalen med kammersvend Rane. Drost Peder havde bemærket, at han var gået pludselig bort på et lønligt tegn af den listige kammersvend, hvilket syntes at have hensyn på en hemmelig aftale og på et af de lidet ærefulde stævnemøder, som var hyppige, og hvorved Rane altid var kongens fortrolige og den hemmelige underhandler. Drost Peder turde ikke følge ham og advare ham for Rane, der allerede måtte have vidst at retfærdiggøre sig og atter vinde kongens fortrolighed. Den unge drost stod under en vild og lystig dans ene og mismodig ved et vindue i riddersalen. Han følte med uro sin besynderlige stilling ved et hof, hvor det var hans første pligt, blandt så farlige eksempler, at værne den unge tronarvings liv og sjæl mod fordærvelsen, det gjordes ham næsten umuligt at våge over en konges sikkerhed, som idelig udsatte sig for beskæmmelse og fare ved sine udsvævelser og ved at skænke mennesker sin fortrolighed, der kun smigrede hans tilbøjeligheder for at hæve sig selv og lede ham i fordærvelse.

"Hans bedre del kan jeg ikke redde!" sagde drosten ved sig selv. "Kronens sikkerhed må jeg nu kun tænke på!"

Han stod med en kongelig fuldmagt på sit bryst til at tage hertug Valdemar til fange i det øjeblik han gjorde mine til at forlade riget. Vigtige oplysninger var indtruffet, som retfærdiggjorde et sådant skridt, hvis det behøvedes. Lod man hertugen drage uhindret til Sverige, ville han upåtvivlelig komme tilbage i spidsen for en fjendtlig hær, for i forening med marsk Stig og hans venner at ødelægge landet og styrte tronen. Sandsynligheden for, at dette var de sammensvornes plan, var nu så stor, at den grænsede til vished, skønt et lovligt og

fuldstændigt bevis endnu savnedes. Drosten havde med ridder Thorstensøn befaling til at bevogte et hvert af hertugens skridt. Deres heste stod sadlede inderst i slotsporten, og en let smakke lå sejlklar i havnen, for hvad øjeblik det skulle være at sætte dem over Store Bælt. Mange grundede betænkeligheder for den alvorlige drost gennem sindet. I dette øjeblik besad han kongens højeste gunst og tillid, og af det lige så vigtige som vanskelige hverv, der var betroet ham, afhang måske landets og rigets skæbne; men i hans fraværelse kunne det være let for den listige Rane og hans frænde, kammermester Ove Dyre, at styrte ham hos den ustadige konge og tilintetgøre frugterne af hans farlige foretagende. Dog så længe mester Martinus og ridder Jon var i kongens råd, troede han denne frygt ugrundet. Hans øjne faldt nu just på den unge prins Erik, der let og munter dansede ham forbi. Også for denne så højst vigtige persons sikkerhed havde han grund til at frygte, og det beroligede ham kun, at gamle ridder Jon i hans fraværelse skulle opfylde drostens pligt hos tronarvingen.

Prinsen dansede sorgløs og glad med sin søster Merete ved hånden. Hun var kun tolv år gammel og allerede så godt som forlovet med den svenske prins Birger. Derved var uenigheden mellem det nye svenske og det danske kongehus blevet bilagt, efter at den vægelsindede kong Erik Christophersøn forgæves havde forsøgt at genindsætte den afsatte svenske kong Valdemar, som han selv havde bidraget til at styrte fra tronen. Endnu troede man kun halvt på freden med den mægtige kong Magnus Ladelås, og man havde ilet med at søge pavelig dispensation til denne forbindelse med hensyn på slægtskabet.

"Atter et offer for vor vaklende statskunst!" hviskede en velkendt, dyb stemme drost Peder i øret. Det var den alvorlige ridder Thorstensøn, som havde nærmet sig ham, uden at bemærkes, og som med et medlidende blik havde betragtet den lille, muntre prinsesse.

"Ridder Thorstensøn!" sagde drost Peder og fo'r op af sine alvorlige drømmerier, "er I også i aften en ledig betragter af denne verdens forfængelighed? Jeg ved vel Eders tanker, brave ridder! måske har I dog nogen uret i, hvad I så ubetinget misbilliger."

Han drog ham til side til næste værelse, hvor tavlebordene stod ledige, og hvor de kunne tale ubemærket sammen.

"I ynkes over prinsessen," fortsatte han, "hende sørger jeg mindst for. Sverige håber lige så meget af sin tronarving, som vi af vores. Disse barneforlovelser hører nu en gang til dagens orden, såvel i ridderstanden som blandt fyrstehusene. Jeg var selv, som I ved, på samme måde forlovet fra vuggen, og jeg følte mig ikke ulykkelig derved. Det bånd er nu opløst, og jeg føler mig ikke lykkeligere. De umyndiges sjæle har deres engle for Guds åsyn, siger mester Martin. Gud ved dog kun, hvad der tjener os bedst, og han må lede enhver beskikkelse til det bedste. Det vil måske ikke vare længe, inden vi hører en lignende forlovelse med vor lille tronarving og det dejlige kongebarn i Sverige, vi så ved turneringen. Kongen syntes at ønske det ivrigt, og jeg tør intet indvende derimod."

"Barbarisk! Afskyeligt!" mumlede ridderen, "men jeg har andet at sige Jer. Er I rejsefærdig?"

"Endnu er det ikke tid. Så længe den smukke herre danser og glimrer derinde, tænker han næppe på at forlade riget."

"I ved dog, han har taget afsked med kongen? Han rejser endnu i nat ad Slesvig til, hedder det, men jeg ved, der går to meget fornemme herrer over til Korsør i nat. Det er sikkerlig ham og hans drost. Skibet, de har hyret, er svensk, siger man; men jeg tror, det er norsk og selv måske et fribytterskib."

"Jeg ved det!" svarede drost Peder. "Vor lille smakke ligger stilfærdig. Alt er på rede hånd. Fuldmagten har jeg her. Ridder Benedict Rimaardsøn på Tårnborg følger os i Sjælland. Så snart fuglen er fløjet, flyver vi efter ham, men på denne side Sundet har han sin frihed. Vil han se sig om i Sjælland, kommer det ingen ved."

"Det forstår sig!" svarede Thorstensøn og nikkede, "vi gør jo også kun en lystrejse for at besøge gode venner. Hos ridder Lave Litle på Flynderborg kan vi allerbedst bevogte overfarten over Sundet."

Drost Peder studsede, som overrasket af en tanke, der gjorde ham halvt forlegen. "Nu vel! det kan vi bestemme i morgen!" sagde han hastigt, "men vi må være på vor post. Bliv I her til det øjeblik, den snilde herre forlader slottet! jeg sender min væbner til skibsbroen, for at holde øje med den fremmede skude. Inden midnat står jeg i slotsporten ved vore heste."

Han trykkede Thorstensøns hånd og gik hastigt forbi de dansende rækker gennem riddersalen. Han kom tæt forbi dronningen og ville gå videre med en ærbødig hilsen.

"Et ord, drost Hessel!" sagde dronningen i en usædvanlig herskerindetone og tog sæde på en stol i nogen frastand fra de dansende. Drost Peder standsede og nærmede sig hende opmærksom. "Hvorledes befinder Eders syge gæst sig?" spurgte

hun. "Det gør mig ondt, at jeg på en måde var skyld i hans farlige tilbagefald."

"Han er uden livsfare, Eders Nåde! Jeg går just bort for at se til ham."

"Sig ham, at jeg tager del i hans uheld!" fortsatte hun, "så meget mere som jeg hører, han har fået dette sår i en ridderlig dyst for en dames ære!"

Drost Peder blev blussende rød.

"Hvorledes, nådige dronning?" stammede han. "Hvem har sagt ..."

"Lige meget!" afbrød dronningen ham. "Man har fortalt mig for ganske nylig, at han kom i strid på vejen fra Middelfart med en vis indbildsk ung ridder, som pralede for højt og ubeskedent af sin lykke hos den dame, hvis farve han bærer, men hvem det dog aldrig kan falde ind at være genstand for anden hyldest af en ridder, end den tro beskedne tjeners."

"Den, der har sagt Eder det, ædle dronning!" svarede drost Peder med dybt krænket æresfølelse, "må jeg erklære for en nedrig æreskænder, om han så bar en fyrstekrone, og jeg vil hævde min påstand ved en æreskamp på liv og død. Så meget er kun sandhed, at vor fælles beundring for den ophøjede dame, hvis farve jeg bærer, unægtelig var skyld i denne uheldige strid. Men, ved min ridderlige ære, den ædle grev Gerhard selv kan vidne, at hans modstander ikke har gjort sig skyldig i nogen ubeskedenhed."

"Eders æresord, brave drost Hessel, er mig borgen for sandheden af Eders ord!" sagde nu dronningen med mildhed, "men det er min bestemte vilje, at der intet ord mere tales om den sag, og at I omhyggeligt undgår enhver strid, hvorved mit

navn kan nævnes som fjerneste foranledning. For fremtiden bærer hverken I eller nogen ridder her med min tilladelse *min* farve. Jeg ser Eder kun, når det er højst nødvendigt og når jeg kalder Eder, jeg ved, I vil ikke miskende denne forholdsregel. Gå nu til Eders syge gæst, ædle ridder! Og vær forsikret om min uforandrede velvilje!"

Med en smertelig følelse afløste drost Peder en rosenrød silkesløjfe, som han bar på sin kjortel. Han overrakte dronningen den med et undertrykt suk, idet han bukkede tavs ærbødig og bortfjernede sig.

11

Det var ikke langt fra midnat. Grev Gerhard lå utålmodig på sit leje og kunne ikke sove. Han syntes at høre gigerne og fløjterne fra slottet og havde siden sit første forsøg i dansekunsten forrige aften fået en så umådelig danselyst, at han bestandig ville bevæge benene i sengen, skønt sårlægen havde pålagt ham at holde sig stille og rådet ham til at lade sig binde, hvis han ikke kunne betvinge denne underlige lyst, som han selv mente måtte være en følge af sårfeberen. Tildragelsen hos ridder Jon forrige aften forekom ham næsten som en drøm, og han ville ikke spørge nogen om, hvorledes det var gået til. Alt selskab og al munterhed var ham strengelig forbudt; han så intet andet menneske, end sårlægen og den gamle Dorthe, som vågede trolig ved hans leje. Når han dog ikke kunne sove, fortalte hun ham spøgelseshistorier og sagn om nisser og trolde, hvis sandfærdighed hun dyrt og helligt forsikrede. Greven svarede kun med brummen og med de korte udbrud: "Dum snak! Fordømt sladder, kælling!" men i den godmodigste tone af verden. Dorthe lod sig heller ikke anfægte af slige indvendinger; hun mærkede vel, at hendes fortællinger morede den syge, og hun anså hans misfornøjede ytringer kun for talemåder og velmente tegn på, at han hørte efter. Hun sad rolig ved hans leje, med det magre, rynkede ansigt imod lampen, og havde netop endt en lang fortælling om nissen, der havde sin rede i Vor Frue klokketårn og drillede folk i allehånde omskabninger, snart som en hest ved et vadested, hvor den tog alle rejsende på ryggen for at slå dem af og le dem ud midt i

sumpen, snart som en dejlig prinsesse eller fedronning, som dansede med de forfængelige lykkeriddere på sit dunstslot og blev forvandlet til en visk halm, når de ville omfavne hende.

"Sladder, fordømt sladder!" brummede greven igen, "men du har dog ret, kælling! det var til pas til narrene, når der var sådanne nisser til. – Er du ikke selv en fordømt heks, som vil plage og drille mig?"

Den gamle kone korsede sig. Da åbnedes døren sagte, og drost Peder stak hovedet ind for at se til den syge. Han havde iført sig en grå, simpel borgerdragt for at være ukendelig på den hemmelighedsfulde rejse, og i stedet for den ridderlige fjerhat havde han sat en rød klædes rejsehue på sit blonde hoved. Da Dorthe så ham i denne dragt, sprang hun forskrækket op:

"Hjælp os, St. Gertrud og alle hellige mænd!" udbrød hun, "der har vi ham!"

"Hvem?" brummede greven. "Plager satan dig, kælling? hvem er der?"

"Sover I ikke, ædle greve!" sagde drost Peder og trådte ind, "så vil jeg blot ønske Eder en snar helbredelse og sige Eder farvel. Jeg skal gøre en rejse i nat og har bevæbnet mig mod natteluften."

"Ak min nådige unge herre! er det Eder!" råbte Dorthe. "Jeg troede, sandt for Herren, det var den grå nisse med den røde hue, der havde forvandlet sig til en velvoksen, smuk herre, for at bedåre mig."

"Eders amme er gal og er færdig at gøre mig gal med!" sagde grev Gerhard, idet han nu kendte drost Peder og rakte ham hånden. "I skal rejse – og jeg ligger her. Nu, rejs med Gud! jeg

lider ingen mangel, som I ser, og har underholdende selskab. Men var I ved hoffesten? hvorledes går det til? hvem danser dronningen med?"

"Med hertugen og fyrsterne af blodet. Hun spurgte til Eder og bød mig sige Jer, at hun tog del i Eders uheld. – Gå et øjeblik ud, Dorthe!"

Dorthe adlød, men så sig nysgerrig tilbage og lod døren stå på klem. Drost Peder, som kendte hendes små svagheder, lukkede døren helt til og satte sig derpå i stolen ved grevens leje.

"Spurgte hun virkelig til mig?" sagde greven. "I har dog aldrig noget af nissenaturen i Jer, min gode ven? I vil dog vel ikke se, om jeg er en af Eders ammes lykkeriddere, der har lyst til at danse med et knippe halm?"

Drost Peder så forundret på ham og troede, han talte i vildelse.

"Det er sladder, dum ammestuesladder, ved jeg nok!" fortsatte greven. "Jeg ligger her og har ikke andet at gøre end at drømme, ser I, og så falder der en allehånde galskab ind. Nu, bryd Jer ikke derom! Hvad var det, I sagde om dronningen?"

"Hun er urigtigt underrettet om anledningen til vor strid," svarede drost Peder. "Jeg har ikke talt derom til noget menneske. I må altså selv –"

"Kun i fortrolighed til min kære Langben, og på en højst forblommet måde; men hvad sagde hun så dertil?"

"Det er dronningens vilje, at der ikke mere må tales om den sag," fortsatte drost Peder, "hun tillader ingen ridder mere at bære hendes farve, og, ser I, min røde sløjfe er borte."

"Det har jeg intet imod!" udbrød greven med ufordulgt glæde. "Den klædte Jer ikke godt. I skal altså rejse og følger ikke med hoffet?"

"Ikke for det første. Men nu kun til afsked et vigtigt alvorsord i fortrolighed! Jeg ved meget vel, at I ikke kan være det danske kongehus særdeles hengiven, og I må misbillige meget af, hvad her sker; men I hader al underfundighed. – I mener det godt og ærligt med alle –"

"Nu vel! Det forstår sig. Kan jeg vise Jer det i gerningen, så sig frem!"

"Det er en forvildelsens og forblindelsens tid, ædle grev Gerhard! og selv den bedste kan misledes. Kongens venner er få, og jeg tør ikke regne Jer iblandt dem; hans fjender er mange og mægtige; men den ædle dronning Agnes gælder ikke mindre i Eders øjne, end i mine. Lov mig for hendes skyld – hvad her så sker og hvor meget I end kan misbillige den danske regerings foretagender – at I dog ikke vil indlade Eder i noget hemmeligt forbund mod kronen og riget, men som en tro lensmand gøre fælles sag med mig i at beskytte den lovmæssige tingenes orden i Danmark!"

"Den har jeg i det mindste ikke tænkt på at forstyrre endnu," svarede greven og smilede, "og som jeg ligger her, har I sørget for, at jeg ikke i hast skal blive Jer en farlig nabo. Jeg er – rent ud sagt – ingen stor beundrer af Eders statskunst og Eders konge, og jeg kunne intet have imod, om her skete en ordentlig opstand, som den, han selv understøttede i Sverige. Det gav folk noget at bestille, og man fik ikke tid til at ligge og drømme om nisser og fortryllede prinsesser. Men I har ret! for dronningens skyld var det synd og skam at ønske opstand. Jeg

ved nok, de store og lensmændene er urolige, men jeg har hidtil holdt mig på mit eget; jeg vil ikke være med i deres råd, når det ikke gælder en åben og ordentlig fejde, og som derhos både er lovlig og retmæssig."

"Mere ønsker jeg heller ikke, ædle greve! giv mig derpå Eders ridderlige håndslag!"

"Der har I det! Jeg har intet imod, at man slås, når man ikke kan forliges; men med sammensværgelse og mytteri vil jeg intet have at skaffe, derpå har I mit ord."

"Det ord er mig mere værd, end den formeligste traktat!" svarede drost Peder og trykkede hans hånd med glad tillid. "Lev nu vel, ædle greve, og bliv snart rask! Vær som hjemme i mit hus, så længe I vil, og bevar mig i venlig erindring, hvorledes end den ustadige lykke får i sinde at lege bold med mig! Hvor uens vi er i mange stykker, i et er vi dog enige: den ophøjede skønne, som mod sin vilje bragte os i harnisk mod hinanden, hun skal herefter, som en fredens og forsonlighedens ånd, forbinde vore hænder og vore hjerter i denne natlige kamp, hvori venner og fjender ikke kender hinanden. Gud være med Jer! Farvel!"

Med disse ord trykte han endnu en gang heftigt grevens hånd og forlod ham hastigt. Greven nikkede og faldt i dybe tanker. Straks efter trippede gamle Dorthe atter ind i stuen og indtog sin herres plads ved grev Gerhards leje; men hun fandt ham så fordybet i alvorlige tanker, at hun ikke vovede at forstyrre ham med flere eventyr den nat.

Det var to timer efter midnat. Festen på slottet var forbi. Der var øde og stille på Nyborgs gader. Der var ingen måne at se på himlen, men det var stjerneklart, og i den svage lysning gik

tvende høje herrer, indsvøbte i store hættekapper ned ad slotstrappen. De gik tavse og med hastige skridt ned mod skibsbroen. Straks efter red et par ryttere i grå kapper ud af slotsporten og forsvandt hastigt i samme retning uden mindste larm, som om deres heste var forsynede med uldsokker. Ved den yderste ende af skibsbroen lå en skude med røde sejl, hvorpå en mængde tavse skikkelser bevægede sig. Der var øde og stille på broen. Endelig lod der nogle raske trin og klirren af sporer på skibsbroen, og under den yderste planke ved bolværket skjulte et lille lyttende krushoved sig hastig. De to høje herrer i hættekapperne stod nu stille; den ene hostede og nævnte med dæmpet stemme et navn eller løsen, der blev besvaret fra skibet med et stød i en pibe. Derpå steg de ombord. I et øjeblik var de røde sejl udspændte. En rask kuling blæste fra sydvest, og med susende fart fo'r skuden langs med den østlige odde ud af havnen. Så snart skibet var i fart, kom det lille, sortkrusede spejderhoved atter frem over bolværket. Med et spring stod Claus Skirmen i en båd, og med nogle få raske åreslag var han ved siden af en lille jagt, der lå inderst i havnen, og hvorpå hans herre med ridder Thorstensøn allerede ventede ham. Næppe var skuden med de røde sejl kommet forbi Knudshoved, det yderste punkt af odden eller Østerøen, førend den mindre og langt raskere jagt løb ud fra Nyborg havn; den holdt sig i starten med nogen besværlighed så nær som muligt til det så kaldte Vesterland eller den skovbegroede vestkyst ved fjorden for ikke at drive for højt mod nord, men i bestandig skrålinje at kunne styre syden om Sprogø mod Sjælland. Drost Peder sad selv ved siden af stavngemmeren ved roret. Han var alvorlig og tavs. Ridder Thorstensøn og Skirmen iagttog

ligeledes en dyb tavshed, og på hele overfarten hørtes kun de nødvendigste og sædvanlige befalingsråb til bådsmændene. Skuden med de røde sejl var straks kommet dem af syne og var styret norden om Sprogø. Det begyndte alt at dages. Man var tæt ved Korsør. Drost Peder stirrede uafladelig og noget urolig mod nord. Endelig skimtede han de røde sejl og så, at den fremmede skude krydsede ned ad bæltet. Nu lod han jagten løbe i land ved Korsør Skibsbro. Begge ridderne steg ukendte i land; i deres grå kapper stod de som rejsende købmænd på broen, hvor de tog deres huer af og bøjede sig stille for det store krucifix, der, omgivet af en forgyldt cirkel eller glorie, stod på brohovedet. Skirmen bragte hastigt hestene i land. I et øjeblik sad ridderne på deres vælige hingste; væbneren sprang på sin raske nordbak, og uden at tøve fo'r de tre tavse ryttere gennem den slumrende stad. Næsten over hver husdør stod der et kors i en ring ligesom på broen. Dette hellige tegn, som samtidig var byens ældgamle våben, og hvoraf man forklarede dens navn, savnedes ikke heller på noget håndværksskilt. På trods af der intet vågent menneske var at se i byen, hilste ridderne derfor næsten ved hvert hus og glemte ikke i deres hast dette sædvanlige ærbødighedstegn. De red gennem stadsporten om ad venstre langs med fjorden eller noret, hvor vejen slyngede sig om forbi Tårnborg. I skoven tæt ved Tårnborg standsede de det stærke ridt og lod hestene puste.

Nu først afbrød drost Peder den lange tavshed.

"Du var dog fuldkommen vis på, det var dem, Skirmen?" sagde han til sin væbner.

"Så vis, som jeg er på, at det er Eder og ridder Thorstensøn, her rider!" svarede væbneren. "Hertugen og hans drost stod på

bjælken over mit hoved på skibsbroen, og jeg kunne tælle hver sjæl på skuden."

"Hvor mange var der da?"

"Jeg talte 29 mand med krigsfolk og bådsmænd. De så ud som det arrigste røverpak. Man kunne næppe se, de havde ansigter, for lutter sort og rødt skæg; de, som ikke sad på rorbænkene, havde store knive i bælterne og brede stridsøkser i hænderne. Han, der peb, så værst ud af dem alle; det var en stor, stærk prygl og havde et ansigt som en bjørn. Jeg så det vel kun halvt for det røde sejl, der fløj ham om ørene, men jeg tør sætte mit hoved på, det var ingen anden, end Niels Ufred selv, den jyske røverhøvding, som rendte fra os i fjor."

"Niels Ufred!" gentog begge ridderne forbavset.

"Men var fartøjet da ikke norsk?" spurgte drost Peder.

"Alle bådsmændene var norske, herre! forvovne karle med store huggerter og lodne huer. Han, der sad ved roret, var også en nordmand; det var en lille, stærk karl, klædt som en prægtig ridder, med et forgyldt dolkhæfte i bæltet. De kaldte ham grev Alf –"

"Algreven! – Mindrealf!" udbrød begge ridderne og så forbavset på hinanden. Idet ridder Thorstensøn nævnte dette navn, blev han bleg af harme, og hans stærke hånd knyttede sig om sværdhæftet.

"Stå!" råbte han og standsede sin hingst. "Kunne jeg knække halsen på algreven, ville jeg give mit halve liv derfor, men hvem har sagt, de kommer denne vej?"

Drost Peder holdt sin kappeflig ud for vinden.

"Ser I?" sagde han, "vinden er sprunget over i nord. De kan allerede være i land her på kysten. At de vil til Sverige ved vi jo,

og at de styrede ned ad bæltet så vi. De vil vist søge land enten her eller ved Skælskør for at gå over sundet ved Ørekrog. Er vi rigtigt underrettede, må hertugen først til Sjælland; her har han og marsken mægtige venner."

"Ved Skælskør går de ikke i land!" sagde Thorstensøn, "der kender man algreven fra i fjor."

"Så vil vi snart se dem her!" sagde drost Peder. "De norske vikinger vover sig næppe langt fra skibet. Hertugen vil vel også betænke sig på at drage åbenlyst med en flok røvere gennem landet. Med stort følge kommer han næppe; vi må dog i alt fald kunne byde hele flokken spidsen, hvis det behøves."

"Det kan vi med en halv snes af ridder Rimaardsøns kystjægere!" sagde Thorstensøn. "Hist ligger jo Tårnborg. Jeg mener, vi tager vor post her ved vejen og sender Jer væbner til borgen."

Drost Peder nikkede og sendte straks Skirmen med mundtligt budskab op til Tårnborg, mens han selv og ridder Thorstensøn lod deres heste græsse på en lille eng i skoven tæt ved vejen og besteg en høj, hvorfra de havde en vid udsigt over bæltet. Her så de fribytterskibets røde sejl under en skovbegroet skrænt ved kysten, og de var nu forvissede om, at de var på det rette spor. Tårnborg lå næppe tre hundrede skridt fra skovhøjen, hvor ridderne stod. Snart kom den hurtige Skirmen tilbage, men han bragte det budskab, at ridder Rimaardsøn var draget på jagt før dag og ventedes ikke tilbage til Tårnborg før aften.

"Så må vi hjælpe os, som vi kan!" sagde drost Peder. "Indtil hertugen er draget forbi, kan vi tøve her. Enhver kongelig

slotshøvding skal stå os bi; men jo færre vi kan være, jo bedre. Vi må undgå al opsigt."

"Men afskærer røverpakket os vejen, må vi dog hugge løs!" bemærkede Thorstensøn, "jeg tager mig på at knække halsen på algreven og måske et par af hans halunker; men vi er dog kun halvtredje mand stærke."

"I kan gerne regne os for tre hele mænd om ikke lidt mere, strenge hr. ridder!" sagde Skirmen og knejsede kækt, "hvad jeg mangler i længden har jeg måske på anden vis; i alt fald kan I og min herre nok gælde for tre dygtige mænd alene."

"Ingen pralerier, Skirmen!" afbrød drost Peder sin væbner. "Spring nu hen og læg dig under stenkisten hist ved vejen og bring os budskab, så snart du ser dem! De kan ingen anden vej komme over åen."

Skirmen sprang straks af sin nordbak og lod den nu også græsse på skovengen. Derpå løb han til den anviste post, og begge ridderne tog sæde bag højen.

"Ha, kunne vi fange algreven!" udbrød ridder Thorstensøn heftigt.

"Det er en bisag, ædle ridder!" svarede drost Peder roligt. "Lad os ikke af iver for at fange en fribytter, glemme det langt vigtigere foretagende, vi har for!"

"I har ret!" sagde Thorstensøn. "Over den fordømte viking har jeg fast glemt alt det andet. Med hertugen er det ellers et betænkeligt foretagende. Skal vi give ham tid til at komme over Sundet, vil der lykke til at få ham i vor magt; men lykkes det os også, er det dog et stort spørgsmål, om vi ikke derved just fremskynder, hvad kongens og landets venner vil forebygge; mener I ikke, at slig tilsyneladende voldsomhed mod så mægtig

en lensmand vil give den almindelige forbitrelse luft og alle landsforræderne våben i hænderne?"

"Det er et voveligt skridt, men nødvendigt," svarede drost Peder, "og efter hvad vi nu ved, er det ingenlunde uretfærdigt. Står den høje herre desuden i forbindelse med landets åbenbare fjende, denne mægtige norske fribytter, og selv med lovfældte forbrydere i landet, som Niels Ufred, så kunne vi forsvare det, om vi greb ham her på stedet. Men var det os også muligt, vi ville dog intet skridt gå udenfor vor fuldmagt."

"Kunne vi få fat på algreven med det samme, var det dog ikke afvejen!" begyndte ridder Thorstensøn igen efter et ophold, og hans øjne tindrede af lidenskabelig harme. "Er den fordømte sælhund så næsvis at vove sig i land for vore øjne, barer jeg mig næppe for at gøre jagt på ham først, hvordan det så går med alt det andet. Det var dog en skam og skændsel, skulle den berygtede algreve kunne drage midt igennem Sjælland uden at blive hængende ved en galge undervejs. Der er fast ingen søstad i Danmark, han ikke har plyndret; han har gjort flere ulykker i verden, end der er hår på hans krusede hoved."

"Kender I ham af andet, end af rygtet?" spurgte drost Peder. "Mod og snildhed skal han ikke mangle."

"Jeg kender ham bedre, end nogen klerk og bisp kender den lede satan!" svarede den heftige ridder. "Han gælder for en helt og stor mand både i Norge og Sverige, men her gælder han med ret kun for en ussel sørøver, en mordbrænder og fordømt kvindeskænder; og en sådan karl tør pukke på sin fyrstelige byrd og lade hånt om en ærlig og ulastelig ridder; ved I ikke, det er ham, der med laugmand Algot i Vestgothland og hans

mægtige sønner er frændeværge for fyrst Svantopolks datter, og at han er skyld i al min ulykke?"

"Jeg ved, I taler nødig om den sag, ædle ridder! Eders hu stod til den skønne fyrstedatter, og hun gav Jer sin tro mod sine frænders vilje, men så vidt jeg vidste, var det ikke algreven, men laugmand Algots søn, der bortførte frøken Ingrid."

"Så var det også, men ved algrevens hjælp, og det var ikke af kærlighed en gang, men af stolthed og rovsyge. Den hele hovmodige slægt har sammensvoret sig imod os. Kansler Peder og biskop Brynjulf i Sverige vil tvinge hende til klosteret, og den fordømte algreve vil give hende til ridder Algotsøn, når hælvten af hendes len og godser kun må blive i hans røverklør. Mit eneste håb står nu kun til den djærve svenske konge selv og til at se algreven en gang i en galge."

"Men, kære brave Thorstensøn! gør I ikke for store fordringer til konger og fyrster, når I for alvor vil hæve Jert øje til en fyrstedatter?"

"Jeg er lige så dygtig og velbåren en ridder, som Algotsøn," svarede Thorstensøn, "men var jeg den ringeste skosvend og elskede en kejserdatter, ved den levende Gud, jeg ville vise verden, jeg var hende værd, og sætte mit liv på at vinde hende, til trods for alverden og dens stolte beherskere."

"I kan dog ikke ganske foragte de skranker, fødsel og stand sætter for vore ønsker," fortsatte drost Peder med venlig deltagelse. "Hvor højt I agter den frie menneskenatur, min kække ven, må I dog tilstå mig, at der gives noget større og højere, end blindt at følge sin drift til lyksalighed. Selvfornægtelsens store lov kan I ikke miskende. Den må jo selv jordens mægtigste mest af alle adlyde. De, der står kongerne

nærmest, deler heri deres skæbne, og hjertet, min ven! ja, hjertet må tie, hvor en højere stemme taler."

"Fanden i vold med Jer højere stemme og med Jer selvfornægtelseslov!" svarede Thorstensøn, "lad den unaturlige lov gælde for regerende fyrster til nød! – de er en gang fødte og bårne til at være ofre for statskunsten og for deres folk. Derfor bærer de krone og spir; derfor kan de herske over os og skjule deres elendighed i purpuret; men frie, ædelbårne riddere skal ingen nødvendighed erkende, som strider mod Guds og naturens bud. Jeg ved vel, hvad der har bragt Jer på det galskab, min brave ven! det var from ærbødighed for en død faders sidste dårlighed. Nu ja, det får så være! men fædres og frænders indgreb i børnenes menneskeret bliver aldrig nogen hellig beskikkelse, hvorfor vi skal ofre frihed og lykke og kvæle de bedste følelser i vor sjæl! I kan nu være glad, siden det er forbi med Jer dumme barneforlovelse; nu behøver I ikke længere at gække Jer selv med de drømmerier."

"Jeg tænkte ikke på mig selv i dette øjeblik, ædle ridder!" svarede drost Peder med stille begejstring, mens han lænede sig tilbage på den grønne fløj, og hans klare, blå øjne dvælede i forårshimlens dybe hvælving over hans hoved. "Jeg tænkte på vor unge tronarving og den lille prinsesse Ingeborg i Sverige. De er jo allerede så godt som brudgom og brud, skønt de endnu begge er børn. De legede sammen ved den turneringsfest, hvor stolt Ingrid gav Eder sin tro, og I med myndig selvtillid troede at kunne bestemme Eders lykke. Det var mig en forunderlig tanke, når jeg så børnene lege, at jeg vidste, hvad ingen af de kongebørn endnu drømte om, at disse to uskyldige barnesjæle allerede var lønligt bestemte for hinanden og udkårne til et

kærligt bånd mellem to riger og folk. Det oprørte mig ingenlunde; det forekom mig ikke som en formastelig indgribelse i Forsynets planer af en kold beregnende statskunst eller som en unaturlig anmasselse af kortsynede menneskers egenrådighed, som I kaldte det; det forekom mig som en hemmelighedsfuld bebudelse af Guds vilje; det var mig som disse barnesjæle måtte være bestemte for hinanden, førend nogen af de mennesker blev til, efter hvis råd og planer det en gang skulle fuldbyrdes. Jeg vil ikke forsvare denne synsmåde; jeg ved, I kalder den sværmerisk eller vel endog overtroisk og tåbelig, men på samme måde har min egen dunkle beskikkelse hidtil stået mig for øje; dette sværmeri, som I gerne må kalde det, har dog – Gud være lovet! – bevaret mig for en hjerteforvildelse, der kunne have bragt mig til afsindighed – eller hvad værre var – til fortabelse af min sjælefred her og hisset."

"Jeg tror at ane, hvad I mener, brave ven!" sagde ridder Thorstensøn og rystede trofast hans hånd. "Jeg vil ikke gå i rette med Eders fromme drømmerier. Jer aristokratiske overtro har Eders hjerte mindst del i; dermed har I lykkelig ladet indbildningen gøgle hjertet i blund; men forlang ikke, at jeg således rolig skal betragte de dumme hindringer for min lyksalighed, som en viis beskikkelse! Jeg priser Eder lykkelig, at I ikke virkelig kender den lidenskabs magi, I synes at frygte for: den ville forstyrre Eders drømmeverden lige så rask, som et stormpust hine glinsende spindelvæv."

"Alle hjerter er ikke ens!" svarede drost Peder og hans mandige stemme bævede af en dyb tilbagetrængt følelse. "Når det koger og bruser i Eder, som i det mægtige Vesterhav, så

brænder det dybt og stille i min sjæl; kunne jeg da ikke fæste øjet på det store, rolige evighedsdyb hist oppe og finde fred i afsigelse, ville jeg fortæres i løndom, mens I får luft og husvalelse i mægtige udbrud."

De talte endnu en halv time fortroligt og hjerteligt sammen. De havde længe været venner, til trods for den store forskel i deres tænkemåde, så vel som i deres væsen og adfærd. Den iver og troskab, hvormed de begge tjente deres konge, grundede sig langtfra på en fælles synsmåde af kronens og kongemagtens hellighed. Et stadigt hensyn herpå gjorde drost Peder til, hvad han var for kongen og riget, og det store håb om at kunne støtte den vaklende trone og bevare kronen ukrænket for den håbefulde og retmæssig udvalgte tronarving, gav ham kraft til enhver opofrelse. Hos ridder Thorstensøn var det alene begrebet om ære og ridderløftets ubrødelighed, der bandt ham til en konge, som han hverken kunne elske eller agte. Han delte i mange måder de misfornøjede adelsmænds foragt for en kongemagt, der, så indskrænket den var, dog så idelig misbrugtes til uretfærdighed og vilkårlighed; men han hadede i næsten lige så høj grad aristokraternes slægtsstolthed og egenrådighed, så vel som de gejstlige herrers stræben efter et åndeligt tyranni. Han var derimod tilbøjelig til at billige den undertrykte almues vilde oprørsånd, og han var en stor beundrer af den svenske kong Magnus Ladelås, der beskyttede almuens rettigheder, idet han med voldsomhed og undertiden med grusomhed kuede de mægtigste adelsslægter. Herover kom han nu atter i en ivrig ordstrid med drost Peder, der siden Folkungernes grusomme henrettelse, uden lov og dom, havde fået en afsky for den svenske konge, som han uforbeholdent

ytrede, idet han priste Danmark i al dets elendighed lykkelig, der dog ikke havde slig en blodig tyran og oprørskonge til hersker.

"Nej, min gode ven!" råbte Thorstensøn opfarende, "hellere en dygtig tyran, der træder alle love under fødder, end en ussel vendekåbe, der giver love hver dag og holder ingen! Hellere en rask, kraftig helt, der hugger hoveder af som kålstokke, end en ussel harejæger, der kun kan rende efter kvindfolk i mørke, men ikke tør se en ærlig mand stift i øjnene ved lys dag! – Nej, nej!" fortsatte han og stødte sit sværd i jorden, "jeg priser Sverige lykkelig med sin Magnus, om han så lagde det halve land øde for at bringe resten i flor og glorie; hellere en egenrådig hersker med mægtig vilje, der tør vriste kronen af et afsindigt hoved og forsvare den, end et lovmæssigt dårekistelem, en kællinghue uden hoved og hjerne, der krymper sig som en klud under majestætens symbol! – Vi tjener den usleste herre af verden," fortsatte han med dæmpet heftighed, "det vil vi ikke nægte. I er ham tro, drost Peder! men forsvare ham med et sandfærdigt ord, det lader I være. Jeg vil have lov til at sige om ham, hvad jeg vil, om I også bliver vred derfor; men han har nu en gang mit ord, og på min troskab kan han lide, hvorvel han ikke er værd at have en ærlig hund i sin tjeneste. Stor ære vinder ingen af os her, som ridder og kriger, det må I selv tilstå; men den, jeg har, vil jeg derfor ikke miste! Får vi nu krig med Sverige, skal jeg, til ære for mit ridderord, ikke gemme mit sværd i balgen, før jeg har aftvættet pletten af den hånd, der gav mig det, med de heltes blod, som nu med rette foragter os."

Drost Peder rejste sig nu heftigt.

"Med rette kan ingen foragte os," sagde han, "og med uret skal ingen vove det ustraffet. Danmarks glimrende hædersdage er forbi, det er sandt; men æren skal vor værste fjende lade os urørt. Håner vi den herre, vi tjener, så håner vi os selv!" fortsatte han. "Kongens fejl og synder vil jeg ikke forsvare. Det var foragteligt, ville vi hylde dem, men skjule dem bør vi med kristenkærlighedens kåbe, hvor vi kan, som hans tro tjenere, og ikke sætte vor ære i at blotte hans skam."

"Til Eder og under fire øjne kan jeg vel sige min mening uden omsvøb," svarede Thorstensøn, "blandt fremmede, ved I, jeg tier om den sag, og vovede en fremmed at sige mig, hvad jeg her både har sagt og ment, ville jeg ikke betænke mig på at knække hans hals på stedet. Men hvad er dette? Skoven er jo fuld af mennesker!"

Han sprang hastigt op.

"Og hvor er vore heste? jeg ser dem ikke på engen."

Drost Peder så sig forbavset om. De hørte mange stemmer og larm af jægere og jagthunde omkring sig, og de så nu en høj, ridderlig herre i grøn jagtkjortel fare på en let, brun hingst op imod dem på højen.

"Hvem er I?" råbte jægeren med streng høvdingsstemme. "Her er kommet røvere til lands, og jeg har ret til at spørge: jeg er kongens høvding på Tårnborg."

"Vi har søgt Eder forgæves, ridder Benedict Rimaardsøn!" svarede drost Peder og tog sin røde købmandshue af, idet han samtidig rakte ham kongens fuldmagt. "Hvem vi er, ser I heraf, hvis I ikke allerede har genkendt os."

"Drost Hessel! Ridder Thorstensøn!" udbrød ridderen forbavset og sprang af hesten. "Hvem skulle vente Jer her og i

denne dragt!"

Han rakte dem velbekendt hånden og kastede hastigt et blik i fuldmagten, idet drost Peder pegede derpå og lagde fingeren på munden. Skønt jægeren syntes at have vanskelighed ved at læse, forstod han dog hastigt meningen.

"Ja så! Tand for tunge altså!" sagde han forbavset og rakte drost Peder pergamentet tilbage. "Så har jeg nu andet at gøre, end gå på jagt efter hestetyvene. Men det er dog en forbandet næsvished!" fortsatte han fortrædelig, "så I ikke en flok langskæggede karle, der så ud som skibbrudne søfolk? De har for et øjeblik siden taget alle vore raske jagtheste, på min nær, som jeg til lykke sad på. Det skete i en håndevending, ligesom mine jægere holdt davre hist ved mosen. Jeg vil straks sende folk efter dem og så følge Jer."

"Vore heste er også forsvundet!" sagde ridder Thorstensøn. "Her er ingen tid at spilde. Skaf os først tre andre heste!"

"Er I da flere end to, mine herrer?"

"Min væbner ligger på udkig ved vejen," svarede drost Peder. "Se, der har vi ham!"

Let som en hjort, kom væbner Skirmen nu springende.

"De kommer!" sagde han. "Der er fire herrer til hest. Jeg kendte hertugens røde kappe og den lille norske herre med krølskægget."

"Algreven!" råbte Thorstensøn. "Død og ulykke! lad os komme efter dem!"

"Her må den høje herre jo ikke standses, hvis jeg forstod de kragetæer ret," sagde jægeren, "men vi må vide vist, om det er ham; hvor falder I på algreven? Følg mig, mine herrer! jeg kender skoven. De skal komme os tæt forbi uden at se os!"

Mens Skirmen holdt jægerens hest, førte den lette, raske ridder drost Peder og Thorstensøn til et krat af hvidtjørn og unge bøge tæt ved landevejen. Der lagde de sig på jorden efter hans anvisning og havde et stykke af landevejen fra Korsør lige for øje, mens de selv skjultes af de grønne grene. I denne stilling havde de ikke ventet ret længe, førend de hørte hestetramp tæt ved sig på vejen. Drost Peder bøjede grenene til side, og Thorstensøn gjorde en heftig bevægelse.

"Stille! Stille, gode herrer!" sagde jægeren, "det slags vildt må ikke skræmmes. Der har vi dem. Ja rigtig! Det er hertugen og hans drost. Den lille, stadselige herre med det forvovne tyreansigt kender jeg ikke – dog jo!"

"Algreven! – Mindrealf!" udbrød ridder Thorstensøn med dæmpet røst og var nær ved at springe op.

"Husk på hovedsagen og betving Eders heftighed!" hviskede drost Peder og holdt ham tilbage.

"Lad dem kun komme forud! så er de os sikre," hviskede jægeren, "men hvem er den svære karl i væbnerkappen, der rider bag ved? han ser ikke ud som en fin herres væbner."

"Niels Ufred, den jyske røver," svarede drost Peder sagte. "Men lad ham fare, mine herrer! i hertugens væbnerkappe har han nu frit lejde gennem Sjælland."

De fire vigtige rejsende var draget forbi, og ridderne rejste sig.

"Det er hårdt nok!" sagde Rimaardsøn, "skal jeg, som høvding på Tårnborg, se to så berygtede ransmænd drage ind i landet lige forbi min næse, uden at jeg tør standse og gribe dem! Var det deres røverbande, der tog vore heste, er her ingen sikkerhed mere i landet for det første. Tillad mig at ride forud op på

Tårnborg, mine herrer! i et øjeblik skal alle anstalter være truffet. Vi skal måske endnu nå Slagelse, inden hertugen er kommet derfra; i nogen frastand må vi holde os og ikke være for mandstærke, ellers mærker han uråd."

Han satte sig hastigt på sin hest, som Skirmen på hans vink havde trukket nærmere. I firspring red han op mod borgen. Ridderne og Skirmen fulgte ham med hastige skridt.

Ridder Benedict eller Bent Rimaardsøn var en mand på 40 år med et kækt, af sol og luft brunet jægeransigt. Han var høj og mager og særdeles let i sine bevægelser. Hans forfædre havde alle været danske, men på mødrene side var han beslægtet med markgreverne af Brandenborg og dronning Agnes. Formedelst sin troskab mod kongen var han kommet i uenighed med sin yngste broder, ridder Lave Rimaardsøn, der som landsforræder og bondeoprører havde mistet sine godser og var dømt fredløs. Denne familiesorg nedtrykte den ellers raske og kække ridder i høj grad; hans vilde, uregerlige broder var ham endnu bestandig kær, og det krænkede ham ofte dybt at høre navnet Rimaardsøn nævnes ved de formasteligste overtrædelser af landsloven. Han levede ugift, med sin broder Jon, som høvding på Tårnborg, hvor han med strenghed vågede over kystens sikkerhed og bestandig lå på vagt mod de norske fribyttere. Han var en udmærket søkriger og havde ofte været heldig i at opbringe fribytterne med sine langskibe. Hvad der undertiden hindrede hans årvågenhed, var hans lidenskab for jagten, som var hans eneste adspredelse på den øde borg. At et norsk fribytterskib i dag var landet ved Korsør og havde sat røvere i land, mens han troede farvandet sikkert og forlystede sig ved jagten, harmede ham højlig, men det nye vigtige hverv, kongen

havde betroet ham, gav ham andet at tænke på. I få øjeblikke havde han nået borgen, og da hans gæster kom, fandt de allerede de nye heste sadlede i borggården. De gav sig ingen tid til at betragte det høje berømte tårn, hvoraf borgen havde navn, eller til at forfriske sig. Høvdingen overgav borgens bevogtning til sin broder Jon; han sendte hastigt en flok jægere ud i skoven efter røverne og satte sig, som han var, i den grønne jagtkjortel, til hest, sammen med sine gæster. Fire jægere lod han i nogen frastand følge efter sig, og det gik nu i firspring ud af Tårnborg slotsport ad vejen til Slagelse.

12

På vejen mellem Korsør og Slagelse overskæres ved Vaarby en del af det vestlige Sjælland af en å, som løber mellem temmelig høje bakker og tilforn var så bred og dyb, at den var sejlbar for små fartøjer. Mellem Vaarby Banker blev vejen bestandig smallere, og hvor den var dybest, førte en plankebro over åen. Broen var ikke bredere, end at en vogn kunne køre derover; den hvilede på bjælker, højere end skibsmaster, og var, efter sædvane, ikke forsynet med rækværk. Åen var på dette sted dybest, skønt den ikke nær stod så højt, som da broen var bygget, hvilket man deraf sluttede, at der fra broen til vandet var en dybde af over seks favne. Nogle uhyre store, næsten klippeagtige sten, som i vild uorden ragede frem af vandet ved begge broenderne, syntes at være levninger af en undergået stenbro, som, hvis den var revet bort af strømmen, og samtidig var et bevis for, at denne å havde kunnet svulme til en mægtig flod. De stejle åbredder var bevoksede med vildt krat, som næsten skjulte dem. Her havde Niels Ufreds tolv forvovne stimænd, med ni velbevæbnede norske fribyttere fra sørøverskibet, skjult sig i krattet sammen med de ranede heste. For at skuffe jægerne og kystbevogterne, der forfulgte dem, havde et mindre antal af de norske fribyttere med larm og støj taget flugten i modsat retning og var i god behold på deres skib, inden kystbevogterne kunne nå dem. Fribytterskibet havde straks hejst sejl og var sejlet sydom under Egholm og Aggersø.

I krattet under Vaarbybro holdt de vilde, skæggede karle et kort råd, mens de strakte sig i græsset og gjorde sig til gode ved

en af jægernes madkurve. En ung, høj mand, med en ridderlig fjerhat på det smukke, bruntlokkede hoved og forresten klædt som en sømand i beget vadmel, stod alene oprejst imellem dem og syntes at være deres formand. Han havde et dristigt ansigt med fine ædle grundformer, og et par sorte øjne gnistrede forvovent frem under de buskede øjenbryn.

"Her er ingen tid til at dovne og række sig!" sagde han i myndig høvdingstone. "Giv agt, karle! Jeg er i dag både greven af Tønsberg og Niels Ufred. Den, der ikke lystrer, hugger jeg ned på stedet."

Denne tiltale lod karlene til at forstå, uden dog at lade sig skræmme. De syntes vante til slige talemåder og rejste sig kun halvt i lejet, men betragtede ham dog tavse og med opmærksomhed.

"Over denne bro," fortsatte han, "må ingen komme levende fra Korsør i dag, om det så var kongen af Danmark. Enhver, som sætter fod på broen, er vor fange. Gør han indvendinger, hugger vi ham ned eller styrter ham i åen uden lang sladder! Jeg bliver på denne side med de norske bjørne; du, Morten Langkniv! bevogter den anden ende af broen med vore egne! Dersom I viger en fodsbred, når det kniber, koster det Jer hals. Til Korsør må der rejse, hvem der vil, men ikke en kat til Slagelse, forstår du?"

En høj rødskægget karl, med en alenlang kniv i bæltet og en stor økse i hånden, var sprunget op samtidig med ti andre stærke og smudsige karle.

"Det er nemt at forstå, strenge ridder!" sagde han i jysk bondemundart og nikkede, "I og nordmændene vil knække

rygben i dag, og vi jyder skal flække pander. Det kan jeg lide! det er tegn til, I kender os."

"I ligger stille i krattet histovre til jeg piber, så springer I frem og spærrer broen i tre rækker! Så snart jeg råber: hug løs! hugger I ned for fode, hvem der kommer! Nu afsted til Eders post!"

Morten Langkniv nikkede. Han gik straks med sine ti mand over broen og forsvandt i krattet på den modsatte åbred.

Drost Peder red imidlertid mellem ridder Thorstensøn og Bent Rimaardsøn i stærkt trav henad vejen mod Vemmeløv og Vaarby. Alle tre herrer var tavse og syntes at overveje, hvorledes de klogest skulle udføre deres vanskelige foretagende. Væbner Skirmen fulgte dem på en mager jagthest og var ganske bekymret over tabet af sin nordbak. Dog snart var han i munter samtale med ridder Rimaardsøns fire jægere. De fortalte ham mangt dristigt vovestykke af deres herre, når han lod fribytterne gå i land for at fange dem og lade dem hænge. Til gengæld fortalte Skirmen dem om sin herres bedrifter i den slesvigske fejde og ved ridderspillene, og han beskrev dem den prægtige turnering i Helsingborg, som han selv havde set. Derpå sang han lystigt turnérvisen og hoppede i sadlen, mens han sang:

Der skinner i det fjerde skjold
En ørn og han er rød.
Den fører han Holger Danske,
Han hugger de kæmper til døde.

"Den ørn fører nu min herre i sit segl!" tilføjede han. "Var jeg i hans sted, satte jeg ørnen i skjoldet i stedet for de røde bjælker. Ved I, hvad jeg vil have i mit skjold, når jeg en gang bliver

ridder? det skal være Folker Spillemands mærke; men der må dog mere til. Om mit skjold skal det hedde en gang:

Der stander en jomfru i det skjold
Og sværd hos fedel og bue.
Det fører han Skirmen Femrer,
Han vil sjunge og ikke sove."

Mens den unge væbner således gav sine livsglade forhåbninger luft, var de kommet forbi Vemmeløv og nærmede sig Vaarby Kro. Man hørte nu en fin vrinsken, som af et føl i krattet ved åbredden, og Skirmen udbrød overrasket:

"Min lille nordbak!"

I et øjeblik var han ved sin herres side og meddelte ham sin opdagelse.

Drost Peder standsede sin hest. Alle holdt stille.

"Har min væbner hørt rigtigt," sagde drosten, "så træffer vi uden tvivl vore hestetyve her. De vil måske have rytterne med eller dog spærre os vejen. Har man nys om, hvem vi er, og i hvad ærinde vi rejser, var det ikke uklogt af dem at besætte denne vigtige post."

Begge ridderne studsede og betragtede den lange, snævre bro med betænkelige miner.

"Den bro vil jeg spærre med tolv mand for en hel hær!" sagde ridder Rimaardsøn. "Her er kun to vilkår, enten må vi fare til i firspring og forsøge, om vi kan hugge os igennem, eller vi må ride hastigt neden om og se, om vore heste kan svømme. At ride tilbage og forsinke os for at hente hjælp, vil jeg ikke foreslå så kække herrer. Desuden har jeg ikke en eneste dygtig rytter hjemme for øjeblikket."

"Vi hugger os igennem i firspring!" sagde ridder Thorstensøn, "men der er jo ikke en sjæl at se –"

"Har Skirmen ret, vil vi snart få flere at se, end vi skøtter om," svarede drost Peder. "Svømmer Eders heste godt, hr. Rimaardsøn?"

"De to, som I og Eders væbner rider, står jeg inde for, når der ikke er alt for dyndet!" svarede ridderen, "min og ridder Thorstensøns er for tunge; de bliver bestemt siddende, hvor der er mindste dynd."

"Så er her intet valg!" sagde drost Peder. "Vi følges ad og må i Guds navn hugge os igennem. Slut Jer tæt til os, jægere!"

"Afsted!" råbte Thorstensøn og sporede allerede sin hest.

"Tøv et øjeblik!" sagde drost Peder. "Om vi kommer levende over broen er uvist, men vor fuldmagt må vi sikre. Min raske væbners behændighed kan jeg stole på. Det vil ikke være vanskeligt for ham at svømme over, mens vi giver stimændene andet at tænke på end at standse ham. Er I enige med mig, I gode herrer, så betror vi ham kongens brev og fuldmagt; skulle vi få forhindring, bringer han det til befalingsmanden på Haraldsborg eller tilintetgør brevet, hvis han ikke kan undvige."

"I er forsigtig, ædle ridder!" sagde hr. Rimaardsøn, "men jeg giver Eder ret. Man må være betænkt på ethvert tilfælde."

"Nu vel!" sagde Thorstensøn, "skal vi gøre vort testamente, så lad det ske i en fart! mine fingre klør efter at få fat i de hunde."

"Der, min tro Skirmen!" sagde drost Peder og rakte væbneren det omhyggeligt indsvøbte brevskab. "Du har jo forstået os? Det gælder kronens og kongehusets sikkerhed! – fordrer jeg ikke dette brevskab af dig på denne side af broen, gør du mig regnskab for det på denne side af den største bro!"

Han pegede alvorligt mod himlen og tav.

Blodet fo'r den kække væbner til kinderne.

"Jeg skal altså flygte, som en skræmmet vildand, og tør ikke hugge mig lystig igennem ved Jer side? det er et hårdt bud, herre drost! men I vil det, og jeg adlyder, Gud være med Jer! vi ses vist på hin side *denne* bro!"

Nu vrinskede det atter i krattet.

"Min nordbak!" råbte Skirmen glad, idet han sporede sin jagthest og red hastigt ned ad en lille sti, der løb til krattet ved åen. I samme øjeblik fo'r de tre riddere med deres fire jægere i stærkt firspring og med dragne sværd imod broen.

"En ad gangen! eller vi styrter hinanden i åen!" råbte Thorstensøn og fo'r frem i spidsen. De havde næsten nået broen, og intet menneske lod sig se. "Blind alarm!" råbte Thorstensøn, "her er jo ingen."

"Kun fort, fort!" råbte drost Peder og red ham forbi.

"Det var ikke min mening!" brummede Thorstensøn ærgerlig og ville afvinde ham forspringet, men de forreste hestesko klaprede allerede på den smalle bro, og ridder Thorstensøn måtte standse sin hingst for ikke at styrte sin ven i dybet. Til deres forundring var der ingen, der standsede dem; den syvende hest satte allerede forbenene på broen, og drost Peder var kun et par favne fra den modsatte åbred. Han troede allerede, deres formodning var ugrundet; Da lød der bag ved ham et stærkt stød i en pibe; pludselig blinkede det fra krattet, og der stod en tredobbelt uigennemtrængelig mur af kæmpestore, skæggede mænd med løftede hellebarder for enden af broen og spærrede den. I samme øjeblik dannede der

sig en ligesådan mur af de norske fribyttere bag ved dem, og en stærk stemme råbte bag ved:

"Holdt, eller I er dødsens!"

Drost Peders hest stejlede for de blanke hellebarder, og han var nær ved at styrte baglæns i åen.

"Fort, fort!" råbte Thorstensøn og fo'r frem ved hans venstre side, idet han greb den stejlende hest i bidslet og drog den ned. De urolige heste tumlede sig jævnsides på den yderste rand af broen, og det så ud, som de svævede over afgrunden. "Fort, fort!" råbte Thorstensøn endnu, men både han og drost Peder søgte forgæves at tvinge deres sky og fremmede heste fremad. Den pludseligt standsede fart bragte alle de følgende heste tæt sammen i den største uorden og ingen af dem kunne nu røre sig uden at de måtte støde hinanden ud over broen.

"Kast Eders våben!" råbte stemmen bag ved dem, "eller vi styrter Jer ned alle som en!"

Nu klang drost Peders sværd mellem hellebarderne, og Morten Langkniv faldt, idet hans lange kniv svirrede forbi drost Peders øre.

"Styrt dem da ned, de hunde! – hug løs!" råbte den unge røverhøvding bag ved. Med et vildt skrig begyndte der et rasende angreb fra begge sider på en gang. Drost Peder og Thorstensøn kæmpede en fortvivlet kamp på kanden af broen, hvor de lange hellebarder sårede deres stejlende heste i bringen. Et forfærdelsesskrig lød bag ved dem – der trængte de norske sørøvere frem, og de fire bageste jægere styrtede med knuste rygben sammen med deres heste i dybet. Nu først kunne Rimaardsøn at røre sig. Han vendte behændigt sin hest for ikke at få samme skæbne som de ulykkelige jægere; han ville

hugge ind på de vilde, skrigende fribyttere, da traf hans blik den unge røverhøvding med ridderhatten – sværdet faldt ham af hånden og begge blegnede.

"Hold inde, karle! Giv dem plads!" råbte røverhøvdingen med mægtig røst, "i Satans navn, lad dem ride!"

I et øjeblik var der ingen røver mere at se på broen. Drost Peder og ridder Thorstensøn studsede, som der var sket et mirakel, og fo'r hastigt over den pludselig ryddede bro. Ridder Rimaardsøn fulgte dem, tavs og bleg som en dødning. De red op på højen over krattet; der standsede de og vendte deres udmattede og blødende heste. Nu så de, hvorledes de ti røvere flygtede med deres faldne kammerats lig over broen og forsvandt i krattet på den modsatte åbred.

"Hvad var dette?" sagde drost Peder, "kæmpede Herrens dødsengel med os og slog morderne med forfærdelse? Blev I også frelst, ridder Rimaardsøn?"

"Frelst!" gentog han mørkt, "ja, i Satans navn blev jeg frelst. Det havde været mig bedre, om jeg nu lå knust blandt mine jægere!"

"Hvad fattes Eder? er I såret?" spurgte Thorstensøn. "Der er ikke en blodsdråbe i Eders kinder, og I er ikke den mand, der blegner i faren."

"På legemet fik jeg intet sår," svarede ridderen, "men der fo'r mig et tveægget sværd gennem sjælen. Den ulyksalige røverhøvding med ridderhatten var min fredløse broder Lave. Gud være hans syndige sjæl nådig! falder han i mine kystjægeres hånd, må jeg selv dømme ham til hjul og stejle."

Begge ridderne forstummede og følte med gru deres rejsefælles bitre sjælekval, idet de nu samtidig kunne forklare

sig grunden til deres forunderlige redning.

"Tænk ikke mere derpå, brave hr. Bent!" tog endelig Thorstensøn trøstende ordet, "i vore gale tider kan et ungt vildhoved let forløbe sig. Var han høvding for disse karle, fortjente han at stå i spidsen for en hær af helte. Planen var snild og foretagendet dristigt, hvis han kendte os."

"Var det synet af Eders trofaste åsyn, der slog ham med anger og gru, ædle ridder!" sagde drost Peder, "så er der endnu håb om hans redning. – Vor ædle dronnings frænde kan ikke være faldet dybere, end at han med Guds og den hellige jomfrus bistand kan rejse sig, hvis der undes ham frist."

Rimaardsøn rystede på hovedet og tav.

"Velkommen, velkommen på denne side broen, ædle herrer!" råbte nu en glad og livlig stemme, og væbner Skirmen kom farende nede fra åen og svingede lystig sin hue. Han red på sin lille nordbak og havde drost Peders og ridder Thorstensøns heste ved en line efter sig. I et øjeblik holdt han ved deres side på broen. Han sprang af og rakte sin herre det betroede brevskab tilbage. "Her har I kongens brev, herre!" sagde han glad, "der er ikke kommet en dråbe vand til det, hvorvel der ikke er en tør tråd på min krop."

"Min gamle Abildgrå!" udbrød Thorstensøn og sprang af sin sårede hest, som han lod løbe. Den høje, grå hingst sprang lystigt, da den så sin herre; han klappede og kyssede den, som en genfunden ven, og svang sig glad i sin egen sadel. Drost Peder havde forvaret kongens fuldmagt og berømmet den tro væbner for hans raskhed. Han var også steget af den fremmede hest, der blødte stærkt og næppe mere kunne bære ham. Han undersøgte først dens sår og bandt sit skærf om dens bringe,

derpå overlod han den til sin væbners omsorg og klappede så roligt sin kære brune, som utålmodigt sparkede i jorden. "Det var flinkt!" sagde han til Skirmen, idet han svang sig i sadlen. "Hvorledes fik du hestene fat?"

"Mens I andre sloges, ville jeg dog ikke være ledig," svarede Skirmen "jeg fandt straks min lille nordbak; han havde mere sparket mig ihjel af glæde, den engel! – Begge de andre bæster græssede også ved åen. Øget, jeg red på, gav jeg et smæk og lod rende hjem, og havde jeg ikke haft min nordbak, var jeg blevet siddende i dyndet."

"Du er en Fandens knøs!" sagde Thorstensøn, "når du ikke var så stumpet, kunne der blive en dygtig karl af dig."

"I har vel også været stumpet en gang, strenge ridder!" svarede Skirmen stødt, "ellers skulle Pokker have været Eders moder."

De var nu alle til hest, og Thorstensøn var snart et godt stykke vej forud.

"Men mine arme jægere!" udbrød ridder Rimaardsøn og standsede, "skulle ingen af dem endnu kunne reddes?"

"Jeg så dem styrte ned," svarede Skirmen. "Det var et fælt syn. Jeg var allerede over åen, men jeg red ud igen for at bjerge dem. Den sorte hingst var flink; han svømmede i land, men de tre vallakker blev i dyndet"

"Men menneskene, de ulykkelige jægere?"

"Ak, det var en jammer," svarede Skirmen med et let suk, "dem var der ikke liv i eller et helt lem på – jeg fik dem slæbt i land, og jeg bad i hast to fadervor og et ave for deres sjæle. Ligene lovede en gammel bondekone mig at sørge godt for."

"Broder! Broder! Det blod kommer over dig!" sukkede Rimaardsøn med dæmpet stemme og gav sin hest af sporerne. Snart indhentede de alle ridder Thorstensøn, og de fortsatte nu tavse og i alvorlige tanker deres rejse.

13

Det var hen imod aften næste dag. På den såkaldte Flynderborg, der lå ved Ørekrog eller Helsingør, næsten på samme sted som det nuværende Kronborg, sad i et stort, hvælvet værelse en aldrende ridder i brun husdragt ved skakbrættet lige overfor en ung, dejlig pige. Det var hr. Lave Litle og hans datter Inge. Hun bar ridderdamernes sædvanlige sorte husdragt og et rødt perlebånd med små indvirkede liljekonvaller om den rige, gule hårfletning. Den ængstelige og vaklende ridder Lave havde, efter samtalen med drost Peder i drabantsalen på Nyborg Slot og efter den korte tvist med Rane Kammersvend, ikke haft en rolig time. I sin strenge frændes, den gamle ridder Jons ansigt havde han troet at læse, at man havde ham mistænkt for hemmelig forståelse med de oprørske adelsmænd. Hans bevidsthed retfærdiggjorde ham ikke, og næppe var han på den usædvanlige tid blevet afløst af ridder Jon fra drabanthøvdingsposten, førend han over hals og hoved havde forladt Nyborg og Danehoffet, for ikke end mere at blive indviklet i de farlige begivenheder, man syntes at vente. Han var kongelig befalingsmand på den vigtige Flynderborg, der med store blider på sine volde beskyttede indløbet til sundet og hævdede den ældgamle toldret, ligesom på en fuldkomnere måde det langt anseligere Kronborg siden.

Ridder Lave Litle havde vel endnu ikke gjort sig skyldig i nogen handling, der efter landets love kunne tilregnes ham, som bevisligt landsforræderi; men han havde nylig været med i mødet på Møllerup hos Stig Andersen, og han havde der med

mere bestemthed, end nogen sinde tidligere, erklæret sig for sine venners og frænders sag imod kongen. At dette møde og dets forhandlinger var røbet, vidste han; nu frygtede han med rette at drages til ansvar for ytringer, han ej kunne nægte, eller endogså uden lov og dom at blive afsat fra sin vigtige post som befalingsmand på denne borg. Den hemmelige uro pinte ham så meget mere, som han måtte indeslutte den i sit eget bryst. Han havde ikke fortrolighed til noget menneske på borgen. Han levede der, som enkemand med sin datter, hvem han dels endnu anså for et halvt barn, dels endogså frygtede for at lade skue for dybt i hans inderste. Dette sit eneste barn elskede han dog højt, selv om hun så lidet stemte med ham i alt, hvad der angik de vigtige offentlige anliggender, som hun viste langt mere deltagelse for, end man kunne vente af en pige i hendes alder. Hun var næppe femten år, men var af en høj, rank vækst, og hun ytrede allerede en så bestemt og fast vilje, at den vaklende fader ofte forbavsedes derover. Hun var en datterdatter af den mægtige, nylig afdøde ridder Absalon Andersøn, der regnede sin slægt fra Asker Ryg og Skjalm Hvide og i sit testamente rigelig havde betænkt ridder Lave Litle og hans datter. Stolt Inge, som den djærve pige allerede kaldtes af borgens folk, lignede fornemmelig sin højhjertede afdøde moder og havde ikke alene arvet moderens og den hele absalonske slægts ægte danske udseende, men også deres forrige fædrelandske ånd, i uadskillelig forening af trofast kærlighed til fødelandet og hengivenhed for det retmæssige kongehus. Når der taltes om de farer, der truede kronen og riget, glinsede hendes mørkeblå øjne, og hun ønskede kun, at hun, som hendes ædle frænde, Jon Litle, eller David

Thorstensøn eller drost Peder Hessel, kunne våge over landets og kronens sikkerhed med mandlig adkomst og kraft. Drost Peders navn nævnte hun dog sjældent og, som det altid syntes, med en vis uvilje. At hun allerede som barn var bestemt til hans tilkommende hustru var hende en utålelig tanke og oprørte hendes følelse af menneskefrihed og kvindelig værdighed på det bitreste. Hun kunne kun svagt erindre sig den unge drost, som en ret smuk og venlig dreng, hun som barn havde leget med. Den gang syntes hun ret at have haft ham kær, men fra det øjeblik, det var sagt hende, at hun var bestemt til hans hustru, havde det været hende modbydeligt at erindre sig ham. Det var ligesom en usynlig magt havde gjort ham til hendes arvefjende, og han var det eneste menneske, hun var tilbøjelig til at tro ondt om uden tilstrækkelig grund. Det meget gode og fortræffelige, hun siden hørte om den unge, virksomme drost og hans fortjenester af landet og kongehuset, kunne hun vel ikke nægte en vis deltagelse og højagtelse; undertiden kunne hun endogså herover glemme dette forhadte forhold og selv udbryde i ufrivillige ytringer af beundring; men det ufordelagtige rygte, der i de sidste år havde udbredt sig om den unge drost, var også kommet hende for øre. At han for en stor del kunne takke sin skønhed og artighed for sin hastige ophøjelse, var en almindelig mening blandt folket, selv hvor man ytrede sig finest og skånsomst. Denne formentlige plet på drost Peders ære, som misundelsen kun var alt for ivrig i at udbrede, havde forvandlet Inges agtelse for den hende forudbestemte brudgom til foragt og næsten til afsky. Hun havde ofte på det indstændigste bedt sin fader, hellere at begrave hende i et kloster på livstid, end nogen sinde opfordre

hende til at ægte en mand, som hun med alle hans fortjenester dog aldrig i verden kunne agte eller elske. Hidtil havde faderen kun givet ubestemte svar på disse bønner og bedt hende betænke sig, i det mindste til hun havde set ham og fornyet det halvglemte barndomsbekendtskab. Drosten var en udmærket mand, en sand lykkens yndling – sagde han – uden nødvendighed måtte man ikke bryde et løfte, som var givet en afdød ven; det havde tvende høje slægters lykke og bevarelsen af deres velstand og indflydelse til hensigt. Men i det sidste halve år havde faderen selv ofte ytret sig med misbilligelse om drost Peder og hans ivrige virksomhed for at hævde den misbrugte kongemagt. Mod denne dadel forsvarede vel stolt Inge hans handlemåde ivrigt, hun priste ham endog, som en djærv ven af landet og kongehuset; men hendes glæde var dog stor, da faderen nu ved sin hjemkomst fra Danehoffet havde erklæret hende fuldkommen løst fra enhver forpligtelse med hensyn til drost Peder Hessel. Han havde givet hende sin hånd på, at hun aldrig skulle ægte denne ivrige kongetjener, som enhver frisindet dansk mand havde den største grund til at sky, om man end ikke kunne nægte ham en vis agtelse for hans klogskab og oprigtige djærvhed.

Aldrig havde stolt Inge følt sig så glad og let om hjertet, som i disse sidste dage, og hun greb nu enhver lejlighed til at vise faderen sin taknemmelighed over dette løfte, der først gav hende den fulde bevidsthed af hendes kvindelige værdighed og af at være en fri, ædelbåren ridderdatter. Hvor nødig hun spillede brætspil og skak, opfordrede hun nu ofte faderen til at forjage sin mismodighed og uro ved denne adspredelse, som han særdeles yndede. Hun gjorde sig den største flid for at

skjule ham med hvor liden deltagelse, hun flyttede de døde brikker, mens hendes tanker gennemfløj den frie herlige verden, hun nu så vidt åbnet for sig, og hun med glæde udmalede sig billedrækken af sin berømte slægt, hvori de ædleste danske kvinder fra hendes tidligste barndom havde stået hende som herlige lysbilleder for øje.

Fader og datter sad endnu tavse ved skakspillet, og jomfru Inge så, at den urolige fader heller ikke gav agt på sine træk, men ofte flyttede brikkerne som i drømme.

"Men sig mig da, kære fader!" afbrød hun endelig den lange tavshed, "tror du, det er muligt, hvad man her har sagt, mens du var borte – skulle kong Abels sønnesøn, den dumdristige hertug Valdemar, virkelig tragte kongen efter kronen og livet?"

"Tys, barn! tal ikke sådanne ord! de kan koste vort liv!" svarede faderen ængstelig og så sig om. "Det er en dum, løs snak. Men den, der bringer slig farlig snak i omløb, burde aldrig mere se dagens lys. Hør aldrig efter slig tale, min kære, gode Inge! og tænk aldrig på slige ting, som du dog ikke forstår dig på! Beskedne unge piger taler ikke om statssager, men passer deres væv og deres husgerning; det har jeg sagt dig så tit. Jeg sætter dig nødig i rette, mit gode barn! men du gør mig mangengang angst og bange ved din tale."

"Men når det gælder land og rige, fader, så er vi unge piger dog lige så godt danske, som de unge riddere og svende! Før har danske kvinder dog også måttet tænke på vigtige ting. Havde fru Inge og stolt Ingefried ikke turdet tænke på andet, end deres væv og deres stegers, så havde de ikke boret Svend Grathes flåde i sænk, og så var den store kong Valdemar måske aldrig blevet konge i Danmark."

"Hvor får du alle de historier fra, bedste, kæreste barn! hvor har du hørt de gamle, dumme eventyr, som du altid kommer med? af mig hører du aldrig sligt, det ved jeg."

"Ih, det fortalte moder mig, da jeg var ganske lille, og hun lærte mig så mange smukke, gamle viser derom."

"Viser! der har vi det – alle viser og krøniker lyver. Barn, det er ikke andet, end digt og overtro, som folk hitter på, der ikke har andet at gøre, end at binde børn og tåber noget på ærmet. Når hører du mig fortælle historier eller synge viser? Folk, der har alvorlige ting i hovedet, tænker ikke på sligt fjas."

"Jeg har rigtig nok aldrig hørt dig synge eller fortælle, fader, men moder sang og fortalte jo dog så smukt, og hun holdt meget af de gamle sange. Var der ingen sandfærdige viser til, og ville unge piger ikke synge om vore gamle konger og kæmper og vore tro, ædle kvinder, så ville jo ingen stor mand eller kvinde erindres længere, end de levede, og så var det ikke værd at leve i verden; så var det herligste, der sker iblandt os, jo også kun forgængeligt tant. Hvad hjælper det os, om vi er rige og mægtige, når vi dog intet udretter, som fortjener at huskes, når vi er døde? og hvad kunne de største menneskers liv være for deres efterkommere, når man ikke med hjertens lyst ville bevare deres navne og deres bedrifter i krøniker og sange?"

"Ak, barn, kæreste barn! det er sværmeri og overtro. Hvad der er værd at huske, det husker man nok, uden at man behøver at læse krøniker eller synge viser derom, og i vore tider kan man have andet at tænke på, end fjas og sang og gamle eventyr. Dog syng i Guds navn så meget du vil om gamle helte og konger! de gør ikke flere ulykker, end de har gjort; men bryd dig kun ikke om, hvad der sker i vore tider! det er hverken værd at synge eller

tale om. Ingen er lykkelig, før han er kommet i sin grav, sagde en gammel vismand; og det var et sandt ord. I så urolige tider, mit barn, kan man ikke være forsigtig nok: et ubesindigt ord kan gøre større ulykker, end du drømmer om. Se en gang på banneret derude, hvorledes vinden står!"

Inge rejste sig og så ud af det runde vindue i slotsgården, hvor et højt banner med de to kongelige våbenløver vajede over den murede porthvælving.

"Vinden er gået mod øst," sagde Inge ligegyldig og satte sig igen. "Venter du måske nogen fra Skåne i aften?"

"Det just ikke!" sagde ridderen og rejste sig. "Østenvind? – hm! – og den var dog nordvestlig for en time siden, men den vind kan nu ingen gå over Sundet i aften. Jeg må ud og tale med færgefolkene. Jeg venter nogle fremmede herrer, barn! – det er fornemme folk og mine gode venner. Skulle de komme, mens jeg er borte, så tag venlig imod dem og sæt det bedste frem, du har i huset! Underhold dem, som jeg ved du kan! men spørg dem hverken om deres navn eller deres rejse! Det sømmer sig ikke. Tal for alting ikke et ord om statssager og om, hvad du mener eller ikke mener om deslige ting! Det er noget, du ingen mening må have om. Nu, nu! du bliver rød, mit barn! du kan dog ikke vredes på din fader? Forstår mig ret! Du må i Guds navn mene, hvad du vil, det kan ingen forbyde dig; men det er ikke tider til at sige for højt, hvad man mener, og du er aldrig forsigtig, lille Inge! Du taler tit højt og dristigt om ting, som jeg næppe tør tale sagte om i mit lønkammer. Glem nu ikke, hvad jeg har sagt! Jeg rider kanske de fremmede i møde og bliver måske borte en times tid. – Skulle de komme en anden vej, end jeg formoder, og være her før jeg, så sørger du for dem, som en

flink husmoder! Portneren og gårdsfogden ved besked, ok borgen står i aften åben for enhver rejsende, uden at nogen behøver at nævne sig. Da er dog ikke bange for at være ene, mit barn! du har jo dine terner i nærheden, og borgestuen er fuld af huskarle."

"Bange!" gentog stolt Inge og blev endnu mere rød. "Nej, fader, hvad skulle jeg være bange for? dine venner kan jo ikke være din datters fjender. Men du er så underlig, min fader! så hemmelighedsfuld, og du er ikke glad og rolig; du er dog ikke syg?"

"Nej vist ikke, barn! Men jeg har nogle fortrædelige ting at tænke på, som du ikke forstår dig på. Bryd du dig ikke derom! – Sid nu ikke ene her i halvmørket! tænd lys og lad dine terner komme ind og synge viser med dig! Du må gerne synge viser, barn! det passer for din alder. Hvad jeg før sagde om viserne, mente jeg ikke så nøje. Vær nu kun munter! og vær ikke urolig for mig! Jeg fattes intet."

Han klappede hende venlig på kinden og gik.

Det begyndte at mørknes. Faderens hemmelighedsfulde uro og slet skjulte ængstelighed havde gjort et besynderligt indtryk på den unge pige, der ellers aldrig vidste, hvad frygt var, og da hun nu sad ene i den store, dunkle hal, faldt der hende allehånde foruroligende tanker ind. I de sidste urolige tider havde man hørt mange til dels ugrundede rygter om røvere og stimænd. Dette ængstede hende dog mindst; men at landet var fuldt af hemmelige forrædere, som truede kongen og alle hans tro hengivne mænd med undergang, var et almindeligt og for jomfru Inge langt frygteligere rygte. Denne vigtige borg blev sædvanlig holdt strengt tillukket for enhver fremmed, der ikke

først på det nøjagtigste angav sit navn og sit ærinde. Hvorfor der hermed skete en undtagelse denne aften, var hende ubegribeligt, og hvad der bevægede hendes fader til at forlade borgen på denne tid, når han dog ventede så vigtige og fornemme gæster, kunne hun heller ikke begribe. Af hans urolige opmærksomhed for vinden og hans misfornøjelse med, at den var østlig, så vel som af hans forbud om at spørge de rejsende om deres navn og rejse, formodede hun, at han måtte vente nogle venner eller frænder, der måske var under forfølgelse og agtede sig til Skåne i nat. På trods af faderens tilbageholdenhed og forsigtighed havde hun mærket, at han tog ivrig del i Stig Andersens og hans andre frænders harme mod kongen, som hun dog ikke ret vidste grunden til. At kongen havde fornærmet Stig Andersens hustru og derfor var blevet undsagt af den mægtige marsk, havde hun vel hørt tale om, men de nærmere omstændigheder kendte hun ikke. Efter det begreb, hun gjorde sig om en konge, og de forestillinger om en sådan mand, hun alt som barn havde dannet sig af hendes moders fortællinger om de store Valdemarer, havde hun en så dyb ærbødighed for kongenavnet, at det var hende ubegribeligt, hvorledes en undersåt således kunne fornærmes af sin konge at han nogen sinde kunne have ret til at sætte sig op imod ham. At hendes fader for venskabs og slægtskabs skyld kunne lade sig forlede til at glemme sin troskab mod kongen, var vel en tanke, som hun gruede for at tænke sig klart; men hun begyndte dog nu lønligt at frygte for en sådan ulykke, som hun af alle mulige anså for den største. Hun følte sig for første gang i sit liv ret ængsteligt stemt. Hun så sig om i den dunkle hal; og det var hende som, der i hver krog stod en lurende kongemorder med

blinkende dolk. Hun rejste sig hastig for at kalde på sine terner og få tændt lys. Næppe havde hun rejst sig, for døren åbnedes sagte og en plump, svær mandsskikkelse, tæt indhyllet i en mørk vadmelskappe, trådte listende og forsigtig over tærsklen. Det sidste glimt af det forsvindende dagslys viste hende et vildt, rødskægget og smudsigt ansigt, som mere lignede et glubende dyrs, end et menneskes. Hun veg et skridt tilbage og var nær ved at udstøde et angstskrig; men hun bluedes over sin frygt og betvang den, idet hun erindrede sig sin faders bud, at hun skulle tage med husmoderlig værdighed mod hans gæster.

"Velkommen, fremmede!" sagde hun så kækt, som det var hende muligt, skønt med bævende stemme, og gik et skridt fremad, hvorved hun dog ikke kom længere, end et par skridt fra døren til stegerset. "Min fader kommer straks!" tilføjede hun. "Tillad, jeg henter lys!"

"Nej intet lys, skøn jomfru! – Er I ene her på borgen?"

Dette spørgsmål af en dyb, rå stemme, der dæmpet og hemmelighedsfuldt lød hende i møde, forøgede hendes angst, og den høje, plumpe kæmpeskikkelse trådte et par skridt længere frem i salen. Hun trådte hastigt tilbage og greb fast i klinken fil stegersdøren, men fattede mod igen og blev stående.

"Ene?" gentog hun, "nej, vel er jeg en ridderdatter, men jeg påtager mig dog ikke alene at forsvare en kongelig borg. Vil I se borgens besætning, kan den være her på øjeblikket –"

"Lad mig ikke kyse Jer bort, skøn jomfru!" sagde den fremmede og gik et skridt tilbage. "Jeg kommer fra en søfart og jeg har ikke fået mig pudset og opstadset til at lade mig se for fine kvindfolk. Jeg er kun en ringe staldknægt og er sendt hid i min herres ærinde for at spørge om ridder Lave Litle kan huse

sine venner i nat, og om ikke et kobbel kongelige jagthunde er kommet hertil i aften."

"Min faders venner er velkomne!" svarede ridderdatteren. "Han er selv draget dem i møde og vil være her på øjeblikket. Hundene ved jeg ingen besked om. Er I de fremmede herrers tjener, så skal I straks blive bænket i folkestuen."

Hun ville gå og greb i klinken for at åbne stegersdøren, men den fremmede hævede hånden advarende, næsten truende:

"Bliv! intet lys! – jeg går straks!" mumlede han, "her er altså ingen fremmede gæster? ingen rejsende fra Nyborg?"

"Ikke, så vidt jeg ved," svarede Inge, "men borgen er stor, og skønt her ligger mange kongelige krigsmænd, er her plads nok til gæster, som er kongen og landet tro."

"Godt! – Jeg skal bringe min herre det svar, og er han tilfreds dermed, ser I os snart. Farvel, skøn jomfru! hvorvel I ikke synes at have lyst til, jeg skal komme jer nær, tør jeg dog bande på, I er lige så køn, som I er kæk. For min skyld behøver I ellers ikke at gøre kvalm eller kalde borgens besætning sammen. Her kommer jeg som en god ve; min herres gode venner er også mine."

Med disse ord gik han hastigt ud af samme dør, han var kommet ind ad. For at han dog ikke skulle komme igen, førend der var lys og flere mennesker til stede, gik jomfru Inge først hen og slog en skodde for døren efter ham. Derpå kaldte hun på sine terner og lod dem tænde alle vokskærterne, der i den store sal var anbragt under blanke skjolde på de kalkede vægge. I det runde sideværelse lod hun dække bord til de bebudede hemmelighedsfulde gæster, og selv gik hun gennem stegerset til borgestuen for at se, om huskarlene var til stede. Hun så dem

alle, tolv i tallet, sidde ved nadverbordet, og hun gik tilbage til stegerset uden at lade sig mærke med sine betænkeligheder for nogen. Så snart hun havde givet madsvenden og fadeburpigerne de fornødne befalinger, gik hun, tilsyneladende rolig, ind igen i den oplyste sal, slog skodden fra forstuedøren, efter husets gæstfrie skik, og lod kun et par terner blive hos sig. De satte sig, som sædvanlig, ved deres sømmebord og fremtog deres kvindelige håndarbejder. Den ene af ternerne var en ung, munter pige, som altid vidste nyt og havde meget at fortælle. Hun så forundret på de mange kærter og den prægtige anretning og spurgte nysgerrig, hvad det var for gæster, man ventede så sent og med så usædvanlig stads.

"Jeg kender dem ikke," svarede Inge i ligegyldig tone, "men fortæl os noget nyt, lille Else!" tilføjede hun hastigt og som det synes for at adsprede sig, "har du nylig hørt noget fra din kærest? kommer han ikke her over og henter dig i sommer?"

"Det har gode veje, jomfru!" svarede Else og var nu straks inde i sit yndlingsemne. "Han bryder sig mere om sin mandhaftige herre på Møllerup, end om mig og alle piger i verden. Siden han var med marsken i den svenske krig, er han blevet lidt storagtig, men det fortænker jeg ham ikke i. Han kan dog sige, han har været med at rive en konge af pinden. I gør store øjne, jomfru! men det er dog både vist og sandt. Blev den forrige svenske konge ikke afsat? og det voldte dog vor drabelige marsk Andersen og hans raske folk. Mads Jyde er marskens højre hånd. Han er næsten lige så høj som sin herre, og han er en forvoven karl, må I tro. Var han ikke en fattig bondesøn, kunne han skam gerne blive ridder en gang. Men lader han nu ikke snart høre fra sig," fortsatte hun og slog

nakken tilbage, "så er jeg heller ingen kastekæp; bryder han sig ikke mere om lille Else, så giver jeg ham en god dag og ser mig om en anden. Her er også smukke og kække karle i Sjælland, og jeg behøver ikke at lægge mig syg for en jysk lanseknægt."

"Du ligner ikke din trofaste navne i visen," sagde jomfru Inge, "hende, som sørgede sig til døde over ridder Aage."

"Det har vist været meget længe siden den historie skete, det må I tro, højbårne jomfru! Nu er verden mere oplyst og pigerne ikke så enfoldige. Ville man nu om stunder sørge sig ihjel over de unge karles vægelsind, så blev der snart ingen levende piger mere i landet. Nej, nej," fortsatte hun og nynnede:

"Alt som man træder på Trøskebro,
Så er de unge karles tro.

Alt som man griber en ål om hale.
Så er de unge karles tale."

"Den vise er ny," sagde jomfru Inge, "således hedder det ikke i de gamle; der går de tro elskende i graven med hinanden."

"Velbekomme!" sagde ternen, "det kan jeg dog ikke sige, jeg havde lyst til, om Mads Jyde døde; en død brudgom bliver jo heller ikke levende, om man så ti gange gik i graven med ham."

"I gamle dage var der dog mere troskab blandt folk," sagde Inge alvorlig, "da stod det også bedre med land og konge. Det har været lykkelige mennesker, der levede i Danmark i gamle dage."

"Hvad lykke var der da i at dø af sorg, ædle jomfru? det kan jeg slet ikke begribe; og hvad kommer det kongen og landet ved, at der ingen stadighed er ved de forvildede krigsknægte?"

"Det skal jeg sige dig, lille Else! når der ingen stadighed er ved krigsmændene i det stykke, så er der lige så lidt i alt andet, og så kan man heller ikke stole på dem, når de skal forsvare land og rige. Den, der kan glemme og forlade sin kærest, kan endnu lettere glemme og forlade sin herre."

"Det gør, min tro, Mads Jyde ikke!" svarede Else. "Han slår heller alle andre mennesker ihjel, før han tåler, at nogen siger et ondt ord om hans herre. Han har selv en gang løftet kniv imod mig for den sags skyld, hvorvel han forbandede sig på, at han holdt af mig som sin øjesten. Han skulle ikke være bange for at tage et tag i kongen selv, hvis det kom til ordentlig krig mellem kongen og marsken."

"Er du afsindig, pige!" udbrød jomfru Inge forbavset. "Marsken er jo kongens undersåt. Ville han føre krig mod kongen, var han jo en forræder og skammelig oprører."

"Det forstår jeg mig ikke på," sagde Else, "men det ved jeg nok, at når marsken ikke har kunnet have sin hustru i fred for vor konge, mens han dog førte krig for ham som en brav karl, så var det ikke så urimeligt, om den tapre herre blev vred i hu og tog sig selv til rette, så godt han kunne."

"Det er vist en skammelig usandfærdig snak. En ægte Skjoldung kan aldrig vanære sin høje slægt."

"Mig er det lige kært!" svarede ternen, "men jeg var tilfreds, Mads Jyde kun ville holde sig fra de store og deres klammerier. Det går til sidst dog ud over de små, og han kan gerne komme i stor ulykke derover til sidst. Jeg husker nok, hvad der står i visen," og nu nynnede hun:

"Ridderen og hans svende
De rede fra tinge i trop.
Ridderen lod man rende,
Men svendene hængte man op."

"Lad os før synge en af de gamle, gode viser, lille Else!" afbrød jomfru Inge den letsindige terne, "og læg dig ret på hjerte, hvad du synger! Så kommer du måske også en gang ihu, at du er en dansk pige."

"Det har jeg godt ved at huske," svarede Else "aldenstund jeg ikke forstår et tysk ord og har ulykke nok med det jyske."

"Men en dansk pige er sin fæstemand tro, og en dansk mand svigter ikke land og konge. Husker du visen om kong Didrik? Lad os synge den!"

Jomfru Inge begyndte nu, og begge ternerne sang med:

"Kongen råder for borgen
Og så for alle land,
Og så for mangen rasker helt
Med draget sværd i hand.
    Men kongen råder for borgen!"

Idet de sang, åbnedes døren; men jomfru Inge tænkte nu kun på heltesangen, som hendes moder havde sunget for hende i hendes barndom og hvorved hun altid ubevidst havde tænkt på sit drømmebillede af en konge, som kong Valdemar den Store, og på en borg, som Flynderborg, hvor hun var født, og som var den eneste borg, hun kendte. Hun kom altid ved sangens raske tone og de barndomserindringer, den vakte hos hende, i en glad og lykkelig stemning og følte sig ret tryg på borgen, som kongen rådte for med de raske helte. Også denne gang havde

heltesangen samme betryggende virkning. Hun havde glemt alt, hvad der nys ængstede hende; hendes øjne tindrede af livlig begejstring, og ternerne gav kun agt på hende, mens hun med sin rene og usædvanlig dybe sangstemme fortsatte:

"Lad bonden råde for sin bo!
Den hofmand for sin hest!
Kongen udaf Danmark
Han råder for borg og fæst',
Men kongen råder for borgen."

Nu mærkede jomfru Inge og ternerne først, at der trådte besporede støvlehæle på fliserne. De rejste sig overraskede og jomfru Inge med en heftighed, som var hende usædvanlig. De så tre fremmede herrer midt i hallen. Den ene var i jægerdragt, de tvende andre var klædte som borgerlige rejsende, dog med store riddersværd under deres grå kapper. Det var ridder Rimaardsøn med drost Peder og ridder Thorstensøn.

14

Ved riddernes indtrædelse havde den skønne sangerindes miner og udtryk forbavset dem; de var uvilkårligt blevet stående og havde ikke villet afbryde hende. Nu nærmede de sig med artighed og hilste den skønne ridderdatter. Skønt de ikke var i ridderlig dragt røbede deres anstand og belevne adfærd dog straks, at de var mænd af høj stand og værdighed, og jomfru Inge antog dem for de fornemme gæster, hendes fader havde talt om. Det første blik på deres deltagende og venlige ansigter beroligede hende.

"Vær velkomne, ædle herrer!" sagde hun fattet og besvarede deres hilsen, "min fader har ventet Eder og er redet Eder i møde. I er vel altså kommet en anden vej, end han formodede. Eders staldknægt eller væbner har vel sagt Eder, at her ingen fremmede er?"

"Vi kom først i dette øjeblik, ædle jomfru," tog ridder Thorstensøn ordet, "og vor væbner har intet kunnet sige os om husets lejlighed; han er endnu ikke kommet længere end til stalden. At Eders hr. fader har ventet os, kan jeg heller ikke formode; vi troede, vi skulle overraske ham."

"Til vor forundring åbnede man os borgporten uden at spørge os om navn og ærinde," sagde ridder Rimaardsøn. "Denne tillid er os smigrende; Eders sang, skønne jomfru, vovede vi ikke at afbryde; den var os en kær forsikring om, at vi selv som ukendte var Eder velkomne, som landets os kongens tro mænd."

"For andre står ikke denne borg åben!" svarede Inge. "Om Eders navn og ærinde spørger heller ingen endnu, ædle herrer! I er min fader særdeles velkomne, det kan jeg forsikre Eder."

Med disse ord betragtede hun de djærve, ærlige ansigter med tillid og velbehag. Drost Peder havde endnu intet ord sagt, men stod forvirret og næsten undselig for hende med et forunderligt udtryk af overraskelse og vemodig, næsten drømmeagtig glæde i det stille, alvorlige blik.

"Træd nærmere, mine herrer!" fortsatte jomfru Inge med let hjerte og følte sig fuldkommen befriet fra enhver tvivl om noget ulovligt i hendes faders forbindelser, så vel som fra enhver uro over de forventede hemmelighedsfulde gæster. "I træffer her en åben fruerstue, hvor jeg, sandt at sige, er glad ved at se venner af min fader, som kan udfylde hans plads her i hans fraværelse. Han forlod mig for en halv time siden og ville være her om en time igen, hvis han ikke mødte Eder. En karl, som udgav sig for Eders staldknægt, havde nær forskrækket mig her i skumringen. Borgen er ellers aldrig så tilgængelig. Under disse omstændigheder er I mig des mere velkommen. Hvis I ønsker en vederkvægelse, mine herrer, er den allerede beredt."

Ridderne så forundrede til hinanden.

"Her må en fejltagelse finde sted, ædle jomfru!" sagde ridder Rimaardsøn, "men hvis I tillader det, vil vi benytte den og opsætte forklaringen til Eders hr. fader kommer."

"Forund mig et spørgsmål, ædle jomfru!" tog endelig drost Peder ordet og syntes nu først at være opvakt af en underlig skøn drøm, mens hans øjne med venlig deltagelse havde dvælet på den høje jomfrus åbne åsyn og ædle skikkelse, "tilgiv mig, hvis det synes ubeskeden! er Eders døbenavn virkelig Inge, og

er I en datter af befalingsmanden her på borgen, hr. ridder Lave Litle, og den ædle henfarne frue Margaretha, Absalon Andersøns yngste datter?"

"I har kendt min moder, ædle herre?" udbrød jomfru Inge glad og glemte i sin glæde derover hans spørgsmål og det besynderligt højtidelige deri. "Ak, nej! I har dog næppe kunnet kende hende, ellers ville I vel også have kendt mig, for jeg skal ligne salig moder påfaldende."

"Jeg har set Eders moder i min barndom," sagde den unge drost, "men da var hun ikke ung længere; hun var på Eders højde, I har arvet hendes øjne, ædle jomfru! og, som jeg hører, hendes dybe sangstemme og forkærlighed for vore gamle heltesange. Den vise, I nys sang, synes jeg at have hørt i min vugge. Den kaldte mig en tid tilbage, da jeg drømte lykkelige drømme om Valdemarernes dage og om ham, der råder for borgen og så mangen rasker helt."

"Det var vel ikke blot drømme, ædle ridder!" svarede Inge med livlig deltagelse, "at I og disse gode herrer er riddere, må I tillade mig at tro for det første, skønt jeg ikke er berettiget til at spørge derom. At kongen, Gud ske lov, endnu råder for alle danske borge og lande og for mangen rask og dygtig helt, det ved jeg dog, er ingen drøm. Sligt ville I og disse gode herrer vel mindst indrømme. Har I hørt heltesange ved Eders vugge, ædle herre!" tilføjede hun med et tillidsfuldt blik, "da er de vist heller ikke sunget forgæves."

Drost Peder rødmede, men hævede øjnene kækt og frimodigt:

"Vil Gud og vor frue," sagde han, "er der ingen god drøm så stor, at den ikke kan opfyldes, og de gamle tider kan vel komme

tilbage."

Nu åbnede en bordsvend døren til spisesalen.

"I har formodentlig rejst langt og kan behøve en vederkvægelse!" sagde jomfru Inge, idet hun erindrede sig sin husmoderlige pligt, og pegede på den åbne dør. Drost Peder, som var vant til hofskikken og sædvanlig var en af de første i rangen, rakte ridderdatteren uvilkårlig sin arm. Hun førte ham til enden af bordet i den runde tårnstue og gav ternerne et vink med hensyn på opvartningen. Ridder Thorstensøn og hr. Rimaardsøn fulgte den unge værtinde, og Thorstensøn tog plads ved hendes højre side. Et par stadselige bordsvende fremsatte braset vildt og ristet havrebrød på den frynsede dug, mens en geskæftig mundskænk sørgede for at fylde vinbægerne med sin store sølvkande. De tvende terner stod ærbødig bag jomfru Inges stol med beskedent nedslagne øjne, men kastede dog af og til et nysgerrigt blik til de fremmede herrer, af hvilke den unge, smukke drost i særdeleshed syntes at behage dem.

Snart var samtalen atter i fuld gang. Jomfru Inge vogtede sig vel omhyggeligt for enhver ytring, som kunne synes at røbe nysgerrighed, men hun havde dog intet imod om hendes gæster selv ville røbe, hvem de var.

"Danehoffet skal være endt, siger man," tog hun ved en passende overgang ordet. "Jeg beklager, at jeg aldrig har været til stede ved et Danehof. Man hører og ser ikke meget på denne afsides borg. I har vel sagtens set kongen, ædle herrer! jeg gad vidst, om han ser ud, som jeg tænker mig ham."

"Hvorledes tænker I jer ham da, ædle jomfru?" spurgte ridder Thorstensøn. "Jeg tør bande på, I tænker Jer ham et helt hoved

højere, end mig i det mindste, og som kong Didrik af Bern eller en af de andre drabelige kæmpekonger, I synger om."

Jomfru Inge betragtede den høje ridder med det lange, flettede mundskæg.

"Drabeligere, end I ser ud til, behøver han just ikke at være," svarede hun, "men således tænker jeg mig ham dog ikke. I spidsen for en flok raske ryttere ville jeg før tro, I havde hjemme, men tillad mig, hr. ridder! I ser mig ud til at være vel hastig i sindet til at kunne styre land og rige."

Thorstensøn strøg sig om skægget.

"Det kan I vel have ret i, skøn jomfru!" mumlede han og bekræftede med sin misfornøjede mine den unge dames frimodige ytring.

"Skulle jeg sammenligne nogen af Jer med min forestilling om kongen," fortsatte jomfru Inge, "så skulle det før være denne herre," her dvælede hendes rolige, blå øjne forskende på drost Peder; han studsede ved denne artighed, som et spøgende smil dog straks syntes at modsige. "Men så måtte en sådan sammenligning ikke forundre Eder, ædle herre!" fortsatte hun, "så ville I vel heller ikke have savnet de store Valdemarers dage, men have magt til at kalde dem tilbage."

Ridderne så forundrede på den unge ridderdatter, der med godmodigt lune lod til at spøge, idet hun samtidig med en prinsesses værdighed udøvede et lønligt herredømme over dem, som hun selv ikke syntes at ane. Drost Peders kinder blussede; han følte sig forunderlig både tiltrukket og tilbagestødt af den kække, rolige pige. Men ved hendes sidste ord var det som, han glemte sig selv og sine egne forhold over en højere og vigtigere tanke.

"Den magt, I taler om, ædle jomfru!" tog han stille og alvorlig ordet, og hans store øjne tindrede med ild og kraft, "den magt, som skal kalde forgangne dages herlighed tilbage over et folk, den må I vel savne, hvor den ikke uden et vidunder kan findes. Den magt havde ikke den bedste helt og ridder i Danmark – den magt har ingen konge i verden; den må komme her ovenfra, og den blev det ikke enkelt mands lod at eje og udøve; tindrer den ikke forenet fra mange tusinde øjne og strømmer den ikke ud fra alle Danmarks hjerter, så kan ikke den største konge i verden rejse det sunkne og kalde de høje fædres ånd tilbage over folket."

"I må vel have ret, ædle herre!" svarede jomfru Inge med en deltagelse, der gav hendes kinder en forhøjet rødme og hendes øjne en næsten strålende glans, "men hvem har sagt Eder, at denne ånd er bortvegen? Vor konge selv kender jeg ikke, og han dadles formasteligt af mange, men jeg ved dog, han har mænd ved sin side, som våger tro og djærvt over kronens sikkerhed og folkets ære. Blandt dem tør jeg nævne min egen frænde, den gamle ridder Jon. Ham ved jeg hver dansk mand vel må agte. Var den stolte marsk på Møllerup så tro, som han er kæk, havde Danmark måske endnu en Axel Hvide eller grev Albert. David Thorstensøn har jeg også hørt nævne blandt vor tids helte, og I kender vist selv mange flere navne, som gør vor tid ære."

Ridder Thorstensøn nikkede og følte sig hjertelig smigret ved at høre sit navn blandt den unge piges heroer. Hans og hans venners eventyrlige stilling her morede ham, og han fik lyst til at høre, hvad den unge fædrelandskbegejstrede dame syntes om hans rejsefæller.

"Der glemmer I dog fast de bedste, skøn jomfru!" sagde han munter, "hvad siger I da om ridder Bent Rimaardsøn på Tårnborg?"

"Han skal jo bevogte kysterne som en anden Vetheman, siger man – ham takker jeg og alle sjællandske kvinder for, at vi ikke her behøver at frygte for den vilde norske algreve og den grumme Niels Ufred."

Rimaardsøn bed sig harmfuld i læben og tav ved denne berømmelse, som hans egne øjne så nylig havde vist ham var ufortjent. Thorstensøn ville gøre sin mislykkede spøg god igen og tænkte at give sin anden rejsefælle bedre grund til at takke ham for dette indfald.

"Men vil I nævne landets og kongens gæve mænd," sagde han hastigt, "så burde I dog først og fremmest have nævnet den unge drost Peder Hessel: her er næppe en ridder i landet, som så tidligt har haft det held at stå tronen så nær og fortjene det."

Jomfru Inge tav et øjeblik, og hendes begejstring syntes pludselig forvandlet til kulde. Der fulgte en kort almindelig tavshed, men det var en pinlig evighed for den unge drost, om han end ikke ventede at høre sig berømmet og beundret af sin skønne barndomsbrud, ventede han dog ikke heller at være en genstand for hendes uvilje og ringeagt.

"Min fader bliver længe borte," afbrød nu ridderdatteren den forstemmende tavshed. – "Jeg taler om ting her med Eder, ædle herrer, som måske ikke passer sig blandt fremmede," tilføjede hun, "men I må undskylde mig, mine herrer! ved visse genstande glemmer jeg undertiden, at man sjældent vil indrømme mit køn den lille glæde, blot at tale om det lykkelige, dådfulde liv, det blev os nægtet at tage virksom del i. Den

mand, I sidst nævnte, må I tillade mig her at tie om. Ham bekymrer det vist også kun lidet, hvad en dansk pige dømmer om ham, når hun ikke, som dronningen, kan forøge hans lykke og magt."

Drost Peder blegnede. Han følte sig så slagen og dybt krænket ved disse ord, at han stod i begreb med at nævne sig og i det mindste retfærdiggøre sig for den sidste hårde beskyldning, men døren åbnedes nu til den forreste sal og man hørte velkendte stemmer i nærheden.

"Hertugen!" hviskede ridder Rimaardsøn og med forbavselse så de hertugen og hans drost sammen med algreven og hr. Lave Litle nærme sig døren til spisesalen.

Jomfru Inge rejste sig for at modtage sin fader og de nye gæster. Ridderne stod også fra bordet. Thorstensøn og Rimaardsøn så tvivlrådige på hinanden, men drost Peder følte sig nu fuldkommen rolig. Den krænkende miskendelse havde vakt hele hans stolthed; bevidstheden om, at han ved egen kraft og fortjeneste var blevet med ære, hvad han var, gav ham en frimodighed, der grænsede til overmod. Han følte sin vigtige stilling her, hvor han rejste i sin konges ærinde, og hvor han havde ret og magt til, hvis det behøvedes, at handle med kongelig myndighed. Han trådte hertugen og hans følge med høflighed og værdighed i møde, men uden at lade som han kendte dem i deres simple grå rejsekapper, hvori de således havde indhyllet sig, at han så, de ikke ville kendes. Han henvendte sin hilsen fornemmelig til ridder Lave, som borgens befalingsmand og herre. Den forbavsede ridder Lave kendte drosten straks og skiftede farve, men han greb hastig anledning

af drostens borgerlige forklædning til at hilse ham som en ringe fremmed mand, han aldrig før havde set.

"Jeg og disse herrer er Eder dog ikke uvelkomne?" sagde drost Peder, idet han uden mindste forlegenhed forestillede ham sit rejseselskab, dog uden at nævne dem. "Vi har, som I ser, uden betænkelighed taget vor tilflugt til Eders gæstfrihed, hr. ridder. Vi har desuden et ærinde til Eder, som kongelig befalingsmand her. Det skal vi meddele Eder, når det er Eder belejligt."

Ridder Lave bukkede tavs og fremmed, med et ængsteligt sideblik til hertugen og hans følge, der ikke syntes mindre overraskede ved dette møde og hastigt havde vendt ryggen til drost Peder og hans venner.

"Vi smigrer os med at være Eder bekendte," fortsatte drost Peder, "selv om vi har foretrukket at rejse i fremmed dragt. Rygterne om vejenes usikkerhed er ikke længere ugrundede; vi har haft alvorlige prøver derpå. Jeg ser, disse gode herrer har brugt samme forsigtighed."

Her pegede han på hertugen og grev Mindrealf, der samtidig med ridder Abildgård var trådte tilbage i den mindst oplyste del af den forreste sal, hvor de, tæt indhyllede i de store kapper og med ryggen til spisesalen, talte hemmeligt sammen.

Ridder Lave havde imidlertid fået tid til at fatte sig.

"Behag at følge mig til mit lønkammer, mine herrer!" sagde han pludselig bestemt med tilsyneladende rolighed. "Jeg ser, min datter har sørget for Eders vederkvægelse; jeg er til Eders tjeneste straks og kan uden ophold høre Eders andragende. Sørg du imidlertid for mine nye gæster, min datter!"

Han gav bordsvendene et vink, hvorpå de hastigt greb en vokskærte i hver hånd og åbnede en liden skjult dør i væggen på

den runde spisesal. Den ene bordsvend gik foran gennem en lang, mørk gang; den anden blev stående ved døren.

"Lad mig vise Eder vejen!" sagde ridder Lave og gik foran. Da drost Peder og hans tvende ledsagere var kommet ind i den mørke gang, forsvandt bordsvenden, der havde holdt døren åben for dem. Der blev pludselig mørkt bag ved dem. Døren sprang i lås med en hul klang, og ridderne studsede.

"Det er en nem indretning," sagde ridder Lave i ligegyldig tone. "Jeg er beredt på alle slags gæster, må I vide. Herrer som Eder, der, som jeg ser, kommer i vigtige statsanliggender, taler jeg aldrig med uden så afsides som muligt, hvor ingen uberettiget kan høre det."

Den lange gang førte til slottets østlige fløj og til det tårn, der vendte ud imod sundet. Gangen endte ved en snæver, hvælvet vindeltrappe.

"Jeg må bede Eder gå en ad gangen her!" sagde ridder Lave, "trappen er lidt smal, og I må ulejlige Eder nogle trin opad. Denne gang falder mig ofte besværlig; men man kan ikke være forsigtig nok i disse tider, og lønlige kongebud må høres i løndom."

Han steg hastigt foran og så sig ikke tilbage. Drost Peder, som gik nærmest bag ved ham, standsede et par gange og kastede nogle ligegyldige spørgsmål om borgens bygningsmåde, hvorved han pegede tilbage, men ridder Lave fortsatte at stige opad og besvarede hans spørgsmål uden at standse eller vende ansigtet imod ham.

"Besynderligt!" hviskede ridder Rimaardsøn til Thorstensøn, "var han ikke den brave Jon Litles frænde, burde vi ikke tro ham. Så I hans forvirring og hans blik til hertugen?"

"Forråder han os, skal det koste hans liv!" hviskede Thorstensøn og holdt hånden om sit sværdhæfte. "Vi lader ham ikke slippe tre skridt fra os!"

Drost Peder mærkede, at hans ledsagere hviskede betænkeligt bag ved ham; han vendte sig og lagde fingeren på munden. "Vinden er nok østlig endnu," sagde han derpå i ligegyldig tone. "Ingen kan vel tænke på at komme over Sundet i aften?"

"Næppe muligt," svarede ridder Lave. "I får slå Jer til ro hos mig i nat, mine herrer!"

"Det er ikke vor bestemmelse," sagde drost Peder, "I har desuden fået gæster, som måske har større fordring på Eders gæstfrihed, og hvis selskab vi nødig berøver Eder ret længe. Er vi ikke snart ved Eders lønkammer, hr. ridder?"

"På øjeblikket!"

Han fordoblede sine skridt. Drost Peder havde hemmelig talt trappetrinene. Nu talte han det tresindstyvende, og man standsede ved en afsats. En jernbeslået egedør åbnedes, og man trådte ind i et snævert tårnkammer, hvor der kun var et eneste vindue, der stod åbent og var forsynet med svære jernstænger. Vokskærterne viftede i trækvinden, og bordsvenden tændte en stor lygte, som hang under loftet.

"Eders lønkammer ligner næsten et fængsel," sagde drost Peder.

"Dertil bruger jeg det også undertiden," svarede ridder Lave, "det er det sikreste sted her på borgen. Dette tårn står halvt i vandet, må I vide. Man har en herlig udsigt her over Sundet. – Nu kan du gå!" sagde han til svenden. – "Her må ingen forstyrre os! Sig min datter og de fremmede, at de ikke skal vente på os!"

Svenden gik. Ridderen lukkede selv den svære dør i lås efter ham og stak nøglen i lommen.

"Se! nu er jeg ganske til Eders tjeneste, mine herrer! Hvilken vigtig befaling sender kongen mig ved tre så vigtige mænd? Forsigtigheden har ikke tilladt mig for at kende Jer."

"Vi er udsendte af kongen i et vigtigt anliggende," tog drost Peder rolig og besindig ordet, "og jeg, drost Peder Hessel, er bemyndiget til at fordre virksom understøttelse i denne anledning hos enhver kongelig befalingsmand i landet. Hensigten med vor rejse er en hemmelighed, som ingen er berettiget til at spørge om. Men at I, hr. Lave Litle, som kongens tjener og befalingsmand her på slottet, er forpligtet til uden ophold at forsyne os med tredive krigsmænd og et fartøj, ser I af dette åbne brevskab til alle kongelige slotsbefalingsmænd i landet."

Med disse ord overrakte han den studsende ridder et åbent brev af dette indhold, som han foruden sin egentlige fuldmagt klogelig havde forsynet sig med.

Ridderen gennemlæste befalingen med synlig uro og gav sig gode stunder, mens han syntes at have besværlighed med at læse skriften.

"Her imod kan jeg intet indvende, hr. drost!" sagde han endelig. "Skib og mandskab er til Eders tjeneste, når I befaler. Men med denne vind, som I selv har bemærket, kan ingen tænke på at komme over Sundet i aften."

"I ser af samme kongelige skrivelse," fortsatte drost Peder, "at jeg er bemyndiget til på eget ansvar at fordre mandskab hos enhver kongelig befalingsmand til at fastholde og føre til

Søborg hvilken dansk ridder eller lensmand, jeg træffer på mistænkelige veje."

"Jeg ser det med forundring!" svarede ridder Lave, "så udstrakt og vilkårlig en myndighed vil jeg dog håbe, I ikke agter at gøre brug af, herre drost! En sådan fremfærd strider åbenbart, som I selv ved, mod kongens forpligtelse i rigens ret og dele. Han må intet brev give på at fængsle nogen mand, førend han er lovligt anklaget på et herreds- eller landsting og ej har villet stå til rette med lov eller bod."

"I glemmer undtagelsen, ridder Lave!" svarede drost Peder, "denne frihed gælder ikke for røvere eller voldsmænd og naturligvis endnu mindre for landsforrædere, og i kraft af dette kongebud må jeg nu i kongens navn fordre, at I lader borgen lukke og overleverer mig under sikker dækning enhver fremmed, der i dette øjeblik er indenfor disse mure."

Ridder Lave blegnede.

"I er noget vel streng, hr. drost!" sagde han ængstelig og så til vinduet. "I vil dog ikke tvinge mig til at forråde mine gæster? De er ikke anklagede for nogen brøde, og uden at frygte en sådan behandling har de med tillid betroet sig under mit tag."

"Denne borg er ikke Eders, men kongens!" svarede drost Peder og syntes at bekæmpe en vemodig følelse, idet han betragtede den ængstelige slotsherre. "Jeg opfylder en tung pligt," fortsatte han, "men hvor jeg træffer kongens og fædrelandets fjender, må jeg uden hensyn på personlige forhold fordre dem anholdte. Den ene af de herrer, I har åbnet denne kongelige borg for, er endogså landets åbenbare fjende: den mest berygtede norske fribytter og mordbrænder, greven af Tønsberg."

"Hvad siger I! – Algreven?" stammede slotsherren forskrækket og som højlig forbavset. "Er det sandt, da er jeg vist nok at dadle, men jeg forsikrer Eder – den ene af disse herrer er mig aldeles ukendt – han kom i hertugens følge, og jeg kunne umuligt tro –"

"Jeg vil endnu tro Eder, hr. Lave, skønt skinnet er imod Eder! Ved I da heller ikke, at Eders højbårne ven og gæst har den berygtede røver Niels Ufred med, som sin væbner?"

"I forfærder mig, ædle herre!" stammede slotsherren højst forvirret, "havde jeg drømt derom, skulle de aldrig sat deres fod her på borgen. Hvad er nu herved at gøre? Er borgen fuld af røvere og forrædere, vil næppe hele besætningen være stærk nok til at modstå dem."

"For Satan! lad os sørge derfor!" tog nu Thorstensøn utålmodigt ordet. "Luk kun døren op straks, hr. ridder! nu ved I vort ærinde."

"Høflighed skal jeg for det første udbede mig, og den sag må dog vel overvejes," svarede ridder Lave og nølede. "Med så mægtige voldsmænd er det en vanskelig sag. Jeg vil straks give gårdsfogden et hemmeligt tegn, at han stænger for porten og spærrer alle udgange."

Han løb ængstelig til det åbne gittervindue og råbte med dæmpet røst:

"Luk porten i lås, karle! der må ingen levende sjæl slippe ud!"

Derpå greb han hastigt i lommen, rev den store nøgle op og slog på gitterstængerne med den.

"Luk os hellere selv ud!" sagde drost Peder og gjorde en hastig bevægelse for at gribe ham nøglen af hånden, men i samme

øjeblik hørtes der en fjern klang på stenene under tårnet i vandet.

"Hvad gjorde I, herre drost!" udbrød ridder Lave, som i den højeste forfærdelse, "der rev i mig nøglen af hånden. Nu er vi alle fanget her. Sundet bruser stærkt; ingen sjæl kan høre os; her vover ingen at komme så nær, at man kan befri os. Og min datter, mit arme barn! nu er hun ene blandt de forrædere, det røverpak!"

Alle studsede.

"Eders datter!" udbrød drost Peder med heftig uro, – "nej, nej!" tilføjede han beroliget, "hende skal røveren som forræderen ære! Hertugen og hans drost er dog ikke rå, æreløse voldsmænd, om de end har niddinger i deres følge. Havde I frygtet for Eders datter, hr. Lave, havde I næppe selv bragt hende de farlige gæster og måske heller ikke tabt nøglen til vort fængsel her."

Ridder Lave tav og gik urolig frem og tilbage. Drost Peder og Rimaardsøn betragtede den ængstelige slotsherre med forskende blikke, der samtidig røbede deres harme over dette besynderlige fangenskab i så vigtigt et øjeblik. Ingen af dem tvivlede længere på, at hertugen havde kendt dem og formodet hensigten med deres rejse. Det var sandsynligt, at han nu ville gribe ethvert middel til at undvige og udføre sine dristige planer. Overbevisningen herom var først på vejen til tårnet blevet drost Peder og hans venner klar. Thorstensøn og Rimaardsøn havde derfor nikket bifaldende til hinanden, da de hørte drostens raske beslutning, på eget ansvar at fastholde hertugen på stedet, på trods af den kongelige fuldmagt egentlig bød dem opsætte dette skridt til de traf hertugen på skånsk

grund. Nu var denne nye dristige plan tilintetgjort, og mens slotsherren her delte sine uvelkomne gæsters fangenskab, ville hertugen og hans farlige følge rimeligvis sætte sig i fuldkommen sikkerhed. Mens disse tanker som hastige lyn for drost Peder og den besindige Rimaardsøn gennem hovedet, gav Thorstensøn sin harme luft og udbrød i de heftigste udtryk mod den urolige slotsherre, som han uden betænkning kaldte en listig forræder, der stod oprørere og fremmede fribyttere bi. Han søgte straks at sprænge døren og fo'r som rasende mod den med sine jernbeslagne støvlehæle, men forgæves.

"Skaf døren åbnet på stedet!" råbte han nu og trak sit lange sværd, "eller, ved St. Knud! det gælder Eders liv, feje, listige bedrager!"

Ved denne voldsomme trussel sprang drost Peder til.

"Det er mig umuligt!" stammede den forfærdede hr. Lave. "Beskyt mig mod det rasende menneske, hr. drost, til jeg selv kan forsvare mit liv og min ære! I må være mit vidne, at det er Eder og ikke mig, som har indespærret os!"

"For hvad her er sket skal denne herre stå os til ansvar, når vi fordrer det," sagde drost Peder og stillede sig mellem hr. Lave og den rasende Thorstensøn. "Slotsbefalingsmanden er ubevæbnet, som I ser, ædle ridder! Hvorledes hans forhold så er i denne sag – her står han under ridderlovens og min beskyttelse. Lad os nu se, om vi med forenede kræfter kan sprænge vort fængsel! Hvis ikke, får vi give tid til nogen kan høre os og komme os til hjælp!"

"I har ret, hr. drost!" brummede Thorstensøn og stak heftigt sværdet i balgen. "Niddinger er dog aldrig sikrere, end når de går våbenløse blandt ærlige mænd! Lader os da løbe mod døren

på en gang! og den må vel give efter. Brug nu Eders kræfter, hr. slotsbefalingsmand! Og lad os se, I ikke sparer Eders støvlehæle! så kan I dog sige, I har fægtet tappert for Eders ære med hælene."

Uden at svare på denne spot, fo'r ridder Lave, som det syntes, med spændt anstrengelse, sammen med de tre andre riddere mod den jernbeslåede dør; det forenede stød gav et frygteligt bulder, og det dundrede hult gennem hvælvingerne i det øde tårn; men døren gik indad; den var forsynet med stærke egestolper og lod sig ikke på denne måde sprænge.

Forbitret fo'r Thorstensøn til det åbne vinduesgitter og råbte med en røst, som om han ville opvække døde:

"Herop, karle! det gælder slotsbefalingsmandens liv!"

Men der hørtes intet svar. Det brusede højt fra det urolige sund nedenunder, og der mærkedes intet tegn til mennesker på denne side tårnet i den stormfulde, bælgmørke aften.

15

Imidlertid havde jomfru Inge i sin faders fraværelse sørget for de sidst ankomne gæster og indbudt dem til det på ny dækkede aftensbord. Så snart hertugen og hans følge mærkede, at deres forsigtige vært havde befriet dem fra det uventede og ubehagelige selskab, stolede de på hans snildhed og besluttede at afvente hans tilbagekomst eller i det mindste slå sig til ro til Niels Ufred bragte dem budskab om, det var muligt at afsejle. De havde kastet de grå kapper af sig og viste sig for deres smukke værtinde i deres ridderlige dragt. Den unge hertug havde med artighed og let fyrstelig anstand taget plads for bordenden ved den unge værtindes venstre side. Ridder Abildgård indtog hr. Rimaardsøns forladte plads, og den forvovne norske fribytter strakte sig plumpt på stolen, hvor Thorstensøn før sad. De fremmede herrer havde ikke nævnet sig, men ved deres indtrædelse havde Inge hørt Rimaardsøns dæmpede forbavselsesudbrud: "Hertugen!" og hun formodede med hemmelig gru, at en af dem måtte være den hende så forhadte hertug Valdemar af Sønderjylland. Ingen anden hertug vidste hun af at sige, og hvad der fortaltes om hertug Valdemars ærgerrige og farlige planer mod kronen og riget, havde bibragt hende så ugunstige forestillinger om denne herre, at hun havde dannet sig billedet af hans udseende så afskyeligt som muligt. Da hun hørte ham nævnes blandt sin faders nye gæster, blev hun så forfærdet, at hun havde møje med at skjule det, og da hendes fader forlod stuen med de andre tre herrer, kostede det hende stor overvindelse, med

tilsyneladende rolighed at opfylde sine husmoderlige pligter mod disse farlige gæster, hvis hemmelige forbindelse med hendes fader opfyldte hendes sjæl med pinlig frygt.

Ordknap og tilbageholdende, sad hun nu ved bordet midt i blandt dem og hørte kun halvt alle de artige ord, hertugen og hans drost kappedes om at sige hende. Disse to unge herrer syntes hun mindst at bekymre sig om, selv om deres lette, utvungne væsen røbede, at de var fine, hofvante herrer. Deres letsindige ansigter og den betydningsløse tale, de førte, syntes hende ikke at røbe mænd, der kunne være farlige, og hun troede ikke i nogen af dem at se den dristige hertug. I den tredje herre derimod troede hun vist at se den hende så forhadte efterstræber af kongens krone og liv. Han havde endnu intet ord sagt; men hans skarpe blik og hans frække, forvovne ansigt røbede en forslagenhed og dumdristighed uden lige. Med høflighed, men uden deltagelse, besvarede jomfru Inge hertugens spørgsmål om hun aldrig havde været ved hove, om hun elskede dans og ridderspil, falkejagt eller brætspil, og hvad hun morede sig med i sin enlighed på dette øde slot. Hun syntes ikke at bemærke hertugens forbavselse over hendes skønhed og hans let henkastede smigrende ytringer derover til hans drost. Hun gav derimod nøje agt på den lille, stærktbyggede herre ved bordhjørnet på hendes højre hånd; han var halvt klædt som sømand, halvt som en fyrstelig ridder. Han strakte sig med plump skødesløshed på stolen og lod de glubske øjne løbe rundt i salen, som om han ikke troede sig fuldkommen sikker og dog foragtede enhver fare. Hans brede, stejle tyrepande røbede kraft og forvoven trods; hans korte, tætkrusede hår var rødbrunt og løb sammen med et kort, filtret

skæg, der skjulte en dyrisk, næsten uformelig underkæbe. Den brede mund svulmede i rå, begærlig fylde og skjulte kun halvt to mægtige rader af stærke, glinsende hvide tænder. Tæt ved den puklede næse mødtes næsten de vilde, rullende øjne, der lå dybt under et par buskede øjenbryn. Han spiste hastigt og knasede med plump grådighed de stærkeste ben, mens den seneknudrede hånd ofte hvilede på et med prægtige stene besat dolkhæfte. Man satte aldrig bægeret til munden uden at tømme det til bunden, og det skete hyppigt. Endelig syntes han at have tilfredsstillet hunger og tørst, hans brune kinder blussede, ophidsede af vinen, og han kastede frække, forvovne blikke snart på jomfru Inge, snart på hendes terner, som om han sammenlignede dem og gjorde valg imellem dem.

"Nu lystig, mine herrer!" tog han endelig ordet med en rå, barsk stemme i den norske, syngende mundart. "Hvad djævlen skal det fornemme væsen betyde her på rejsen? og hvorfor står de smukke glutter der bag jomfruens stol? Tag I den ærbare stumpnæse, hr. drost! Jeg vil holde mig til den lille, skælmske brune, så vil vi lade Hans Nåde beholde den højbårne stolt frøken for sin egen mund!"

Han gjorde en bevægelse, som han ville rejse sig, og ternerne fo'r forfærdede tilbage.

Jomfru Inge forfærdedes også, men hun overvandt sin frygt øjeblikkelig. Gæstens uforskammethed og rå tone oprørte hende. På den fremmede mundart hørte hun straks, at denne herre ikke var hertugen. Med et foragteligt blik til den frække fribytter rejste hun sig fra bordet og vendte sig med rolig værdighed til de to andre herrer.

"En af Eder må altså være hertugen," sagde hun, "og det er mig kært, skønt jeg, som en dansk ridderdatter, ikke kan glæde mig ved at se en mand, der har vovet at sætte sig op mod den danske krone. Men hvem af Eder det så er, tager jeg dog nu min tilflugt til ham, som en mand af ædel kongelig byrd, og beder ham forskåne mig for at være i selskab med dette rå menneske, der formodentlig må være en af Eders staldkarle."

"Hvad! plager Satan den stolte glut?" råbte fribytterhøvdingen og lo. "Holder hun mig for en staldknægt, stolt jomfru, fordi jeg ikke gider snakke fint og pænt som disse artige hofmænd? Når det behøves, forstår jeg også den kunst, så godt som nogen, og ingen dronning skal agte sig for god til at sidde til bords med greven af Tønsberg eller tage ham i favn."

"Besind Jer, kække greve!" tog hertugen med rask myndighed ordet og rejste sig. "Vi er ikke her ombord eller til kros, men i en ædelbåren ridders hus og hos en af mine venner. Her står denne dame og hendes terner under min beskyttelse."

"Hvad Djævlen! min unge, stornæsede hertug! Er I allerede ked af kammeratskabet og vil have klammeri?" brummede algreven og strakte benene fra sig, idet han lænede sig tilbage på stolen og slyngede armene sammen over brystet; "den spas vil jeg dog råde Jer fra! Greven af Tønsberg kan søbe kål af fad både med den norske og svenske konge, uden at han behøver at gøre sig til hund for den nåde. Jeg lader mig ikke kue af nogen kejser i verden og end mindre af en lille hertug. Som jeg sidder her, vil jeg tage mig på at vende op og ned både på Jer og Eders lette drost, hvis I har lyst til at vide, om I eller algreven er stærkest."

Hertugen blegnede af harme. Ridder Abildgård var sprunget op og havde stillet sig ved hans side med hånden på sit sværd.

"Kald på huskarlene!" sagde jomfru Inge til ternerne. De forskrækkede piger løb ud af stuen med et angstskrig for at gøre larm. Selv blev den høje, alvorlige jomfru stående rolig og betragtede de opbragte mænd med opmærksomhed.

"Her er ikke stedet til at prøve kræfter, grev Alf! og jeg er ingen bådsmand, som vil trækkes om reb med havheste!" tog den unge hertug nu ordet med stolt ringeagt og med hånden på sit sværd. "Vinen har været Eder for stærk, og hvad I siger i aften, vil I næppe gentage i morgen. Dersom I kom i hu, hvor I var og hvad vind vi har, kom I måske til besindelse," tilføjede han i stolt truende tone. "Her gælder greven af Tønsberg ikke stort mere, end Niels Ufred eller en anden lumpen stimand, og vil I ikke prøve kræfter med de danske bødler og måle højde med Ørekrogs galge, tæmmer I vel Eders ubændige bersærkermod, uden fangefogdens og huskarlenes hjælp."

Man hørte allerede larm udenfor, og stegersdøren fo'r op.

"Spær udgangene!" bød jomfru Inge og vinkede.

Stegersdøren lukkedes igen.

Øjnene rullede vildt i hovedet på den berusede fribytter. Han greb et svært sølvfad fra bordet og gjorde en bevægelse, som han ville kyle hertugen det i hovedet, men han besindede sig og nøjedes med at dreje det svære fad så smalt som et tov. Da han således havde givet sin harme luft og givet sine modstandere en forbavsende prøve på sine uhyre kræfter, syntes han fuldkommen rolig og formildet.

"Man forstår dog vel spøg i Danmark!" mumlede han. "Vi norske søgutter bruger ikke at veje ord. Vær hun kun rolig, stolt

jomfru! og sæt Jer kun til ro igen, mine unge, højbårne herrer! Vinen er måske løbet mig lidt til skallen – derfor gider jeg ikke stå. Og vi sidder jo også ret godt. Nu, hvor blev hun af den lille, skælmske brune? Lad hende komme hid og skænke for mig, så giver jeg alle jer andre døden og djævlen; men den første huskarl, der sætter sin fod her i stuen, slår jeg for panden som en stud!"

Han syntes døsig og tung i hovedet, og strakte sig magelig tilbage på stolen, ligesom han agtede at tage sig et blund; men han holdt dog øjnene halvt åbne; hans venstre hånd hvilede på dolkehæftet, dg han krummede den højre om det fordrejede sølvfad, der var forvandlet til en vægtig kølve.

"Han er beruset, som I ser, ædle jomfru!" sagde hertugen nu sagte til jomfru Inge, idet han tilbød hende sin arm og fulgte hende ind i den forreste sal. "Undskyld, at vi bragte den rå rejsekammerat med! det er ellers en brav, norsk ridder af ædel byrd, men i den tilstand er der intet udkomme med ham: så bliver han som afsindig og bilder sig ind, at han er den mægtige fribytter grev Mindrealf af Tønsberg. Man må da snakke ham efter munden og true ham med hjul og stejle for at tæmme ham. Fra drikkebordet rejser han sig nu ikke, så længe der er en dråbe i kanden, derpå kan vi forlade os. Ret nu falder han vist i søvn; så lader han sig bære ombord som en sten uden at røre sig. I morgen er han igen den flinkeste ridder af verden; så drømmer han ikke om, at han har været greve af Tønsberg i aften."

"Det er en besynderlig svaghed hos så stærk en herre," svarede jomfru Inge og betragtede hertugen med et alvorligt

forskende blik; "måske det da også var en følge af hans berusede tilstand, at han antog Eder for hertugen?"

"Nej, deri havde han ret, ædle jomfru! – Jeg er virkelig hertug Valdemar, og skønt jeg ikke er Eder velkommen, har Eders fader dog modtaget mig venligt som sin gæst. Såvel for hans som for min skyld beder jeg Eder derfor vise huskarlene tilbage og ikke ved unødvendig larm røbe dette hemmelige besøg. Selv om jeg fortrøster mig til at kunne retfærdiggøre mig for enhver beskyldning, er jeg dog for øjeblikket miskendt og under forfølgelse. Det kunne koste Eders hr. faders liv, hvis man her kendte mig."

Jomfru Inge vaklede og blev bleg. Huskarlene havde imidlertid spærret alle udgange og nogle stormede nu med larm ind i salen.

"Tilbage!" sagde Inge og trådte pludselig fattet, med stille myndighed imod dem: "Det var en vildfarelse. Her er ingen fare på færde. Det er fredelige rejsende og min faders venner. En af dem er kun blevet beruset og har forskrækket os med forvildet snak. Han sover allerede. I kan gå tilbage til borgtrappen og forholde Jer rolige til jeg kalder, men tre af jer bliver tilbage i stegerset!"

Huskarlene adlød og gik tilbage. De forskrækkede terner vovede ikke mere at lade sig se, og Inge var alene med hertugen og hans drost.

"I er altså hertug Valdemar," sagde hun og betragtede den unge, stolte herre med et roligt, gennemborende blik, idet hun stillede sig så nær ved stegersdøren, at hun kunne åbne den, hvad øjeblik hun ville; "Eders berusede staldbroder derinde er lige så vist landets åbenbare fjende, den berygtede norske

fribytter og mordbrænder; Eders staldknægt er også en røver, og med et sådant følge vover I at gæste en kongelig borg? Min fader har I bedraget – hans liv står måske i fare. Hvor han bliver af, ved I vel bedre end jeg: – de forfølgere, I taler om, er måske her i huset. Det er mig alt en frygtelig gåde, men det ved jeg, i dette øjeblik råder jeg for Eders frihed!"

Hertugen studsede og betragtede den høje, alvorlige pige med forbavselse, mens ridder Abildgård så sig urolig om og gjorde en uvilkårlig bevægelse mod døren.

"Udgangen er spærret," fortsatte jomfru Inge, "men det koster mig kun et vink, og den står Eder åben. Lover I mig dyrt og helligt, hertug Valdemar, at I fra denne time intet vil foretage mod land og rige, så skal jeg ikke hindre Eder i at forlade borgen, men kan eller vil I ikke love mig det, kalder jeg øjeblikkelig på huskarlene og lader Eder gribe, som denne dumdristige fribytters staldbroder."

Hertugen og ridder Abildgård så med den højeste forbavselse til hinanden; de syntes begge et øjeblik rådvilde.

"Velan!" sagde derpå hertugen i høflig, letsindig hoftone, "for et damelune kan vi med al ære give efter."

Men idet han betragtede jomfru Inges skønne, alvorlige åsyn og bestemte mine, forandrede han pludselig tonen.

"Jeg lover Eder, ædle jomfru!" fortsatte han alvorlig, "at jeg intet skridt vil foretage, som jeg ikke fortrøster mig til at kunne forsvare for det danske folk på ethvert lovligt retterting. Mine forhold kan I ikke bedømme, og I har ingen anden ret og magt til her at være vor herskerinde, end den, vi frivillig indrømmer Eders skønhed og patriotiske lune. Vil I nu ikke sætte Eders

egen fader i åbenbar dødsfare, lader I borgen stå os åben og røber ikke for noget menneske hvilke gæster her har været!"

Jomfru Inge tav. Der syntes at foregå en mægtig strid i hendes voldsomt bevægede bryst. Hun holdt svimlende den ene hånd for øjnene og gav dem med den anden vink til at gå. Derpå åbnede hun stegersdøren og gav huskarlene befaling til at forlade de spærrede udgange.

Straks efter åbnedes forstuedøren, og hun så den samme svære karl stå i døren, som med sit vilde, dyriske ansigt havde forskrækket hende i mørkningen.

"Hun kuler mod sydøst, og vi kan sejle!" sagde karlen, "alting er klart."

"Godt!" sagde hertugen, "vi er færdige. Sørg du for herren derinde! – Farvel, ædle jomfru!" sagde han derpå til den skønne ridderdatter med et sandt udtryk af højagtelse. "Jeg må desværre regne Eder blandt mine fjender, men jeg skal dog aldrig glemme denne time og aldrig ophøre at agte og beundre Eder. Havde Danmark mange slige kvinder, behøvede det fast ingen mænd for at rose sig af heltemod."

Med disse smigrende ord førte han hendes hånd til sine læber, bukkede høflig og gik hastigt ud af døren med sin drost.

Den høje, plumpe staldknægt var imidlertid på hertugens anvisning gået ind i spisestuen, hvor han først i hast gjorde sig til gode, med hvad der var tilbage i vinkanden. Derpå stak han alle sølvbægerne i sin lomme og tog den sovende algreve sølvkølven af hånden. Da han også vel havde forvaret denne, som et godt bytte, ville han løfte den berusede herre på sine skuldre.

"Behøves ikke, Niels!" hviskede algreven, "jeg er ikke mere drukken, end at jeg godt kan gå, men jeg har gjort dumme streger og må lade som jeg er pærefuld. Tag mig kun under armen og lad os sejle vor sø!"

Derpå begyndte han at brumme som en bjørn noget af en liderlig vise og ravede ved sin stærke staldbroders arm ind i den næste sal. Der stod Inge endnu med hånden på klinken til stegersdøren.

"En stolt lækkerbisken, Niels!" hviskede algreven til sin stærke følgesvend, "kunne vi tage hende med, forlod vi dog ikke Sjælland uden godt bytte."

"Det skulle være mig en smal sag at snappe hende," hviskede Niels Ufred, "men gi'er hun hals, er vi forrådte. Her er allerede ugler i mosen."

"Nu, så fanden i vold da med den storagtige kvinde! jeg tog hellere den lille, skælmske brune. Men lad de fugle flyve! – Farvel, stolt jomfru!" sagde han højt, idet han svinglede hen imod hende og kyssede på fingeren. "Hils vor gode ven, Eders værdige hr. fader! tak ham smukt, fordi han lod os drikke et bæger her i ro og gav snushanerne en lang næse!"

Jomfru Inge svarede ikke: hun stod som fastnaglet af gru, men så snart de frygtelige gæster var ude af døren, fo'r hun hen og slog skodden for døren efter dem; derpå sank hun, udmattet af den spændte anstrengelse og næsten bevidstløs, ned på en stol. Hun syntes endnu at høre fodtrin i gården, men snart blev der stille, og borgporten smældedes i med et hult bulder. Ved denne lyd fo'r hun op af sin halve dvale. Hun samlede sine kræfter og tænkte over, hvad der var sket. – Tanken om hendes faders forbindelse med de frygtelige gæster faldt hende som en

uhyre byrde på sjælen. En strøm af tårer styrtede hende pludselig ud af de store øjne, og hun vred sine hænder i dyb, grænseløs jammer.

"Men hvor er han?" udbrød hun atter i angst, "og hvor er de tro, brave mænd, han gik bort med?"

Den forvorpne sørøvers afskedsord faldt hende ind, og hun gjorde en hastig bevægelse mod døren, uden endnu at vide, hvad hun ville foretage sig. Da bankede det stærkt på den lukkede forstuedør. Hun studsede, men betænkte sig ikke længe. Hun slog skodden fra døren. En rask, fremmed knøs i væbnerdragt trådte ind og hilste hende ærbødigt.

Det var Claus Skirmen.

"Bliv ikke forskrækket, ædle jomfru!" sagde han hastigt, "men jeg må sige Eder det, hvis I ikke alt ved det – der er røvere på borgen – min herre og de to riddere, der fulgte ham, sammen med slotsbefalingsmanden selv er indespærrede i det østre tårn."

"Indespærret af røverne! Min fader indespærret!" udbrød jomfru Inge med et heftigt udtryk af glæde, som var den unge væbner ubegribeligt. "Er det vist, røverne har indespærret ham? hvoraf ved du det?"

"Hvem der har lukket dem inde, ved jeg ikke," svarede Skirmen, "men, ædle jomfru, forstå mig ret! de sidder fanget i tårnet. Jeg var ude at skylle vore heste i stranden, da hørte jeg en af herrerne råbe højt oppe fra, og jeg red ud i vandet ved tårnet efter lyden. Lige under tårngitteret bød man mig søge om fængselsnøglen. Den lå til lykke på en stor sten, og her er den, men opgangen til tårnet kunne jeg ikke finde. I gården skreg man på, her var røvere, og ingen ville høre mig –"

"Giv hid!" udbrød jomfru Inge ængstelig og rev nøglen af væbnerens hånd. "Hent lygten i stalden! Skynd dig!"

Hun ilede foran over slotsgården. Skirmen løb til stalden efter lygten. I slotsgården var der stor larm. Alle huskarlene var i bevægelse, og den gamle gårdsfoged kom hende forskrækket i møde.

"Ak, Gud nåde os!" jamrede han, "de gudsforgående kroppe! er der sket nogen ulykke, jomfru?"

"Fader er fanget," svarede hun hastigt, "de fremmede er vel borte? Luk os det østre tårn op!"

"Ak, Gud nåde os!" jamrede atter gårdsfogden og skyndte sig til tårnet, "det var efter Eders hr. faders befaling, jeg lukkede de djævle både ind og ud og spurgte dem hverken om navn eller ærinde. Den satan, der sidst gik ud, rev mig nøglen til borgporten ud af hånden og smældede porten i lås for min næse. Det må have været røvere og kættere; jeg så på borgmuren, at de hejsede sejl og fo'r ud af havnen ad Skåne til og i denne flyvende storm. Gud lade dem i nåde forgå med top og tavl!"

"Min fader er spærret inde," sagde jomfru Inge utålmodigt. "Luk os tårnet op! siger jeg, skynd dig!"

"Ak, de fordømte skælmer! Har de spærret husbond inde? Gud give de må forgå!" jamrede den gamle gårdsfoged, og adlød.

"Hent nu hammer og tang og bryd borgporten op i en hast! – Skynd dig!"

16

Tårnporten var nu åben. Skirmen kom med lygten og løb foran Inge op ad tårnets snævre vindeltrappe gennem denne kortere og sædvanlige opgang. Da Inge kom hen imod enden af trappen, hørte hun højrøstede stemmer indenfor den lukkede fængselsdør og kendte sin faders og de fremmede herrers røst.

"Det forræderi skal I få betalt, hr. Lave!" hørte hun en barsk stemme sige og kendte på røsten den fremmede herre med det store, flettede mundskæg. "Vil drost Hessel endog være Eders forsvarer," fortsatte den vrede stemme, "han skal dog ikke kunne redde Eders liv, når jeg anklager Eder for landsforræderi og beviser det."

Den ulykkelige datter var nær ved at synke til jorden ved disse ord, som kun alt for vist bekræftedes af hendes egen gruelige overbevisning. Navnet drost Hessel spændte også hendes opmærksomhed på det højeste, og nøglen faldt hende af hånden. Den rullede nogle trin ned ad trappen og Skirmen hentede den.

"Endnu er her intet bevis for så skammelig en brøde," hørte han nu den herre sige, der havde kendt hendes moder og som havde forekommet hende så kongelig. "Skinnet er påfaldende imod Eder, ridder Lave!" fortsatte den undskyldende stemme, "men ridder Jons frænde bør vi så længe som muligt tro det bedste om, for hvad her endnu er sket, kan ingen fordømme Eder."

Et glimt af håb fo'r ved disse ord gennem den storsindede datters sjæl.

"Ja! han må dog være uskyldig!" udbrød hun og stak nøglen, som Skirmen rakte hende, hastigt i døren. Hun åbnede den rask, og synet af den behjertede pige forbavsede ridderne. Faderen syntes dog mest overrasket ved at se hende.

"Er de fremmede herrer her endnu?" spurgte han hastigt.

"Nej!" svarede datteren og vovede næppe at betragte sin faders åsyn, for ikke i hans miner at læse bekræftelsen på den brøde, *hun* dog endnu håbede at kunne tvivle på.

"Ha, undkomne! – fordømt!" udbrød ridder Thorstensøn og stampede. "Nu er da hensigten med vor indespærrelse klar nok."

"Ved I, om de er draget herfra til søs eller til lands, ædle jomfru?" spurgte drost Peder. "Kan I sige os med vished, hvad vej de er rejst? Eders ord er mig borgen for, at de virkelig er draget bort og ikke skjulte inden for disse mure."

Jomfru Inge ville svare, men faderen greb hende hastigt om armen.

"Du tier, min datter!" bød han i en strengere tone, end han nogen sinde plejede. "Mine forfulgte gæster er, som I hører, ikke længere her på borgen," sagde han til ridderne og syntes nu pludselig helt kæk og bestemt. "Det er nu Eders sag at forfølge dem fremdeles, hvis I tror Eder berettigede dertil. Jeg er forpligtet til at medgive Eder krigsfolk og skaffe Eder en sejlbåd, hvis I fordrer det, men ikke til at være angiver eller spejder. Til den fornedrelse skal I heller ikke tvinge min datter, og ingen af mine folk her på borgen skal afgive noget vidnesbyrd i denne sag, førend de stævnes til landstinget og for deres lovmæssige dommer. At jeg har modtaget kongens egen frænde, hertug Valdemar af Sønderjylland her på borgen, det

behøver jeg hverken at nægte eller skamme mig ved. Der er mig ingen dom bekendt over ham, som kongens eller fædrelandets fjende. Hvem han havde i sit følge ved jeg ikke, og det kommer mig ikke ved. Hans tjenere og følge var mine gæster som han. Det er mig kært, at dette besynderlige tilfælde har reddet ham fra en forfølgelse, som jeg anser for lige så ulovlig, som tyrannisk."

Thorstensøn og Rimaardsøn så forundrede på den før så forsagte slotsherre. Thorstensøn stødte harmfuld sit sværd mod stengulvet. Men drost Peder gik roligt et skridt frem.

"Det gælder kronens og rigets sikkerhed!" tog han streng og alvorlig ordet. "Hvad her er sket kan betragtes som et tilfælde, og jeg agter ikke at pådrage hr. Lave Litle noget ansvar derfor. Men ved I, ædle jomfru Inge Litle, hvorhen forræderne og deres røverfølge er undveget, så opfordrer jeg, drost Peder Hessel, Eder nu i kongens og fædrelandets navn til at åbenbare det, at vi ikke, ved at forfejle vejen, skal udsætte kongehuset og fædrelandet for den største fare."

Ridder Lave blegnede. Jomfru Inge betragtede den unge, myndige drost med store øjne. Hun så sin faders forvirrelse og bemærkede et hemmeligt tegn, han gav hende ved at pege mod vest, men hendes beslutning var taget.

"Er I drost Peder Hessel?" sagde hun fast og rolig, "så ved jeg også, at I her med kongelig magt og myndighed kan fordre et sandfærdigt vidnesbyrd af enhver tro undersåt. Som en fri ridderdatter nedværdiger jeg mig ikke til at være angiver eller spejder og endnu mindre til at forråde min faders venner og gæster. Men de herrer, I taler om, kan ikke være min faders venner. De er ikke kommet her som gæster, men som

formummede røvere. De er flygtet herfra over Sundet ad Skåne til efter gårdfogdens beretning, som selv har set det."

"Jeg takker Eder i kongens og fædrelandets navn for dette vigtige vidnesbyrd, ædle jomfru Inge!" sagde drost Peder og greb hendes hånd med varme. "Endnu kun et ord i mit eget navn, for Eders faders og disse brave mænds åsyn! Jeg håber, den tid en gang skal komme, da I lige så lidt vil miskende drost Peder Hessels hjerte og vandel, som I nu miskender hans troskab mod kongen og fædrelandet; måtte I da ikke forskyde den hånd, jeg nu kun rækker Eder som ven, men som det ville være min største lykke og stolthed en gang at kunne række Eder med et kærere navn!"

"Aldrig, aldrig skal den time komme, så længe mine øjne er åbne!" udbrød ridder Lave forbitret og rev deres hænder fra hinanden. "Ti, og gå til dit kammer, min datter! jeg befaler dig det!"

Jomfru Inge kastede endnu et blik fuldt af inderlig højagtelse, til den før så miskendte og forhadte barndomsbrudgom. Hun hilste ham og hans venner tavs og rolig, og gik. Skirmen løb foran hende ned ad trappen og over borggården med lygten. Da han vendte tilbage, gik hans herre og begge ridderne allerede ud af den åbnede slotsport. Skirmen skyndte sig at hente hestene fra stalden og følge sin herre. Han traf dem alle tæt udenfor borgen på skibsbroen, hvor ridder Lave befalede færgefolkene, ufortøvet at bringe disse herrer til Helsingborg på den hurtigste smakke. Tredive mand af slottets besætning stod bevæbnede på skibsbroen og modtog slotsherrens befaling til at følge og adlyde de fremmede herrer. Derpå tog ridder Lave en kort og kold afsked med drost Peder

og hr. Rimaardsøn. Ridder Thorstensøn rakte han stiltiende sin handske og gik med hastige og urolige skridt tilbage til borgen. Thorstensøn kastede handsken foragtelig tilbage efter ham og sprang ombord.

I et øjeblik var alle tre riddere med deres bevæbnede følge indskibede. Skirmen sørgede for hestene. Man havde sidevind, og det kulede stærkt. Drost Peder satte sig selv til roret. Han lod alle sejl sætte til, og med hvinende fart gennemskar smakken det oprørte sund.

Det var bælgmørk nat. Kun få stjerner var at se. Man måtte krydse for at nå Helsingborg. Drost Peder sad tavs og stille ved roret. Thorstensøn gik forbitret op og ned på dækket med Rimaardsøn og gav sin harme luft mod den listige slotsherre.

"Hvem skulle have troet det om ham?" brummede han, "jeg har altid holdt ham for en flynder og ment, det var hans eneste adkomst til at være befalingsmand på Flynderborg."

"Tal ikke så højt, ædle ridder!" hviskede Rimaardsøn, "det er hans folk, vi har ombord, og ser I, hvor de stikker hovederne sammen! Gør de mytteri her i mulm og mørke på skibet, kan det sidste blive værre, end det første."

"Den første, der knurrer, hugger jeg ned!" brummede Thorstensøn. "Alle danske mænd er dog vel ikke forrædere?"

Skirmen kom nu op fra skibsrummet og nærmede sig sin alvorlige herre, der sad tankefuld med armen over roret og kastede af og til et blik tilbage til den store, mørke borg, hvor der nu kun skinnede et enkelt lys fra et tårnkammer på borgens sydøstlige hjørne. Der vidste han, jomfru Inge havde haft sit kammer i hendes barndom, og der havde de ofte leget sammen, som børn.

"Herre!" sagde Skirmen og trådte ham nærmere, "bliv ikke vred, hvis jeg forstyrrer Eder i vigtige tanker! men styrer I ikke for meget mod syd?"

"Du har ret, Skirmen!" sagde drost Peder, idet han hastigt drejede roret. "Ja, således må det være! Det er mørkt, og vi må have øjnene med os. Det er en lykke, jeg kan se dette lys. Nu, fortæl mig noget! du fulgte jo jomfruen ned af tårnet. Hvorledes var hun til mode? Talte hun med dig?"

"Ikke et ord, herre, førend jeg havde sat lygten fra mig og ville gå, da spurgte hun, om jeg var Eders væbner."

"Og hvad svarede du så?" spurgte drosten hastigt.

"Ih, hvad skulle jeg svare andet, herre, end ja? – men nu styrer I atter lidt for sydlig."

Drost Peder rettede hastigt den lille fejl.

"Talte hun så slet intet mere til dig?" fortsatte han efter et ophold.

"Jo, det er sandt, hun tabte sit røde hårbånd, ligesom hun ville gå ind ad døren; jeg tog det op og rakte hende det. For dog ikke at stå som en klods, der ingen ting kunne sige, bemærkede jeg, at hun bar dronningens farve, ligesom min herre, drosten. Jeg mærkede, hun studsede ved at høre det; jeg brystede mig da også en smule derved, for det er en ære, ved jeg, som ingen anden ridder, end I, kan rose sig af."

"Dumt, fordømt praleri!" udbrød drost Peder med usædvanlig heftighed. "Det er desuden ikke sandt, jeg bærer ikke dronningens farve længere."

"Det vidste jeg ikke, strenge herre! I bar den dog endnu, da vi rejste fra Melfar."

"Men nu bærer jeg den ikke længere, som jeg siger dig, og du skal ikke, for at prale, sige andet, end hvad du ved, med vished er sandt."

Skirmen tav forbløffet.

"Nå, hvad sagde hun så til det dumme praleri?" fortsatte drosten i en mildere tone.

"Intet, strenge herre! dog forekom det mig som hun blev ganske bevæget derover. Men bliv ikke vred, strenge herre! – nu er det lidt galt igen med roret."

"Vist ikke! – Lad du mig passe det! Bevæget, siger du? hvoraf tror du, hun blev bevæget? hvad er det for en tåbelig snak?"

"Jo, hun vendte sig hastigt fra mig, herre! Hun var blevet ganske rød, og det syntes mig, der var ligesom tårer i hendes øjne."

"Snak, Skirmen! du har set fejl. Spring hen og bring det sejl i lave!"

Skirmen skyndte sig at adlyde sin herres befaling og kunne ikke begribe, hvorfor han var så underlig adspredt og kort for hovedet. Men den unge drost drog et dybt suk os så endnu en gang tilbage mod lyset i tårnvinduet. Det var ikke mere at se, og det var ham som med dette fjerne lys en skøn nysoprunden stjerne fra hans barnehimmel også var slukket. Rask susede nu blæsten i sejlene, og man begyndte allerede at skimte lys på den skånske kyst. Da hørtes pludselig et vildt skrig på skibet, og et par fakler blussede op imellem klirrende sværd og lanser. Drost Peder sprang forbavset fra roret og så med forfærdelse ridder Thorstensøn og hr. Rimaardsøn i en morderisk kamp med de tredive lanseknægte fra Flynderborg.

Drosten fo'r frem blandt de kæmpende med draget sværd.

"Rolig her, i kongens navn! eller I er alle dødsens!" bød han med en stemme, som, uden at være larmende, havde en besynderlig myndighed og vægt. Alle holdt inde og betragtede ham. Selv den rasende ridder Thorstensøn, der allerede havde nedlagt en mand og såret en anden, bekæmpede sin forbitrelse og stod rolig.

"Tal, hvad er her på færde?" spurgte drosten, "her er jeg øverste dommer."

"Oprør, mytteri!" råbte Thorstensøn, "der ligger ophavsmanden!"

"De tror, vi har egenmægtig tvunget slotsbefalingsmanden og vil føre dem i ulykke!" sagde Rimaardsøn.

De oprørske lanseknægte trængte sig nu trodsigt frem og råbte vildt i munden på hinanden:

"Vi er frie danske mænd – vi lader os ikke kue af tre røvere – vi ved det nok – I ville myrde slotsherren i tårnet – her føres vi bort som slagtekvæg i mulm og mørke, og ingen ved hvorhen!"

"Stille!" råbte drosten, "er der nogen i blandt Jer, der kender kongens hånd og segl?"

"Det gør kloge Christen – ja det gør Christen Fynbo!" råbte karlene.

"Lad ham komme hid!" bød drosten og fremtog det kongelige brev til slotsbefalingsmændene, "hid med en fakkel! Hør nu efter!"

Og nu oplæste han dem højt og tydeligt befalingen om, at der skulle gives dem mandskab, hvor det fordredes.

"Der ser I kongens hånd og segl!"

"Det har sin rigtighed, kammerater!" sagde den boglærde fynbo, og de fleste tav, dog hørtes endnu enkelte murrende

stemmer.

"Nu har I set sort på hvidt for vor ret og myndighed, karle!" fortsatte drost Peder strengt, "men også uden det skulle I lystre, når Eders befalingsmand har sagt Eder det. Nu er I alle mine fanger; slige karle kan jeg ikke bruge i kongens tjeneste. Formanden ligger på sin gerning. Kast ham overbord og lad fiskene fortære ham! selv nedlægger I Eders våben straks!"

Krigsfolkene nølede, og der lød en dæmpet murren imellem dem.

"Betænker I Jer?" spurgte drosten, "vil I da dømmes som landsforrædere? Bortkast oprørerens lig! hans dom er fældet her – Gud være hans sjæl nådig!"

Et par af lanseknægtene, der stod drosten nærmest, greb tavse den faldne kammerats lig og kylede det overbord. Det plaskede i dybet, og der var et øjeblik en frygtelig tavshed. Ingen nedlagde endnu sine våben.

"I har været misledte og i vildfarelse, landsmænd!" sagde nu drosten mildere. "Jeg skal gå i forbøn for Jer for denne gang; men nu lægger I Eders våben stille og går ned i øserummet! Adlyd straks! hvem, der knurrer, har sit liv forbrudt!"

De overraskede krigsmænd adlød. I et øjeblik var de alle afvæbnede og indespærrede blandt trællene i øserummet. Nu gik drost Peder tavs og rolig tilbage til roret, som Skirmen imidlertid på hans vink havde påtaget sig at styre. Der var dødsstille på skibet. Ridder Thorstensøn og Rimaardsøn stod med deres dragne sværd ved lugen til fangerummet. Skirmen passede sejlene. Stormen havde lagt sig. Det begyndte at dages over den skånske kyst. Det sidste slag var gjort, og skibet gled i lige retning ind mod havnen ved Helsingborg.

2. del

1

Det var endnu svag morgendæmring. I højenloftssalen på Helsingborg Slot gik den unge hertug Valdemar og hans drost frem og tilbage på det blanke flisegulv. Deres rejsekapper lå, gennemtrukne af søvand, på en bænk.

"Det var en hård pust, unådige herre!" sagde ridder Abildgård og gned sine hænder. "Det var en lykke, vi havde algreven med! Hvor drukken han var, bragte han os dog på det tørre, som en brav karl."

"Den rå, vilde søbjørn!" sagde hertugen, "han havde nær forplumret os alting. Til søs er han ubetalelig, men på landjorden skal han aldrig mere sætte sin fod ved min side. Han var dog vel ædru, da vi gik i land, og forstod min mening?"

"Han gjorde ingen indvendinger, min hertug! og det lod til, han fortrød sine dumheder. Det var godt, vi ikke brød med ham! Det er dog en karl, man kan bruge."

"Den forvovne Niels Ufred blev vel hos ham? Han er også god at have i baghånden i denne tid; men her vil vi ikke have de karle med. Deres ansigter er alene i stand til at gøre os mistænkte."

"Der kom ingen sjæl i land, min hertug! Jeg gentog strengelig Eders befaling, at de straks skulle lette. Jeg hjalp algreven med at stave den norske konges og marskens breve, og han forbandede sig på, at han inden otte dage skulle være ved Stockholm med de tredive førselsskibe til krigsfolket."

"Godt, godt!" sagde hertugen betænkelig. "Var vi kun vel over den skånske grænse, så har det ingen nød og det skal og må

lykkes! Når kong Magnus hører vor store plan, må han gribe den og række os hånd. De dumme børneforlovelser og alle deres elendige kunster skal ikke redde dem! Men hvor bliver man af?"

Det begyndte stærkere at dages. Den store slotssal vendte med den vestlige side ud mod havnen, og fra svalen så de greven af Tønsbergs fribytterskib, hvorpå de var kommet, løbe for en rask sidekuling ind af havnen.

"Se! der sejler algreven!" sagde ridder Abildgård. "Det holder ham vist hårdt at løbe fra en dansk kyst uden bytte. Men hvad er dette? der ligger en smakke med blå sejl ved broen. Den så jeg ikke, da vi steg i land. Det er ingen skåning."

"Guds død!" udbrød hertugen, "det er jo en kongesmakke fra Ørekrog. Man kan dog aldrig have sat efter os? Skulle ridder Lave have ladet sig forbløffe og sluppet den fordømte drost løs? Hvor bliver slotsherren af? Lod du ham ikke sige, hvem vi var, og at vi straks skulle have bedækning, som kongelige gesandter?"

"Jo, herre! og der var intet i vejen. Så snart man hørte Eders navn, fik vagten og tjenerskabet stor hast. Slotsherren var ikke stået op, men han vil være her på øjeblikket."

"Her er ingen tid at spilde!" sagde hertugen urolig, "får vi ikke straks bedækning, må vi rejse foruden. Hestene er vel på rede hånd?"

"De står sadlede ved slotstrappen, herre! Men hør! der kommer man!"

De hørte en urolig bevægelse på slottet. Bevæbnede folk løb frem og tilbage. Den store sal havde på den østlige side udsigt til slotsgården. Der hørte de nu også larm og gik urolige til vinduet.

"Man lukker slotsporten, herre!" sagde ridder Abildgård, "og se! gården er fuld af krigsfolk."

"Guds død! Hvad betyder dette? Er vi forrådte?" udbrød hertugen. "Kom, Tuko! Her må vel være en udgang. – Vi må bort!"

Der var fire store døre på salen. To af dem fandt de tilspærrede. De gik til den tredje. Den var ikke låst. De åbnede den hastigt, men udenfor stod seks bevæbnede mænd af borgens besætning med det danske våben på deres hjelmhuer.

"Her kommer ingen ud!" lød dem en barsk stemme i møde. De ilede forfærdede til den fjerde dør, men inden de nåede den, åbnedes den og drost Peder stod for dem sammen med ridder Thorstensøn og hr. Rimaardsøn, ledsagede af en aldrende herre i dansk ridderdragt og med slotsbefalingsmændenes feltherrestav i hånden. Det var slotsherren på Helsingborg. Tolv bevæbnede krigere fulgte ham.

"I kongens navn! Eders våben, mine herrer!" sagde drost Peder rolig, "I er vore fanger."

"Hvad! hvorledes?" råbte hertugen, og stampede i fliserne. "Hvem formaster sig til at fængsle hertug Valdemar?"

"Jeg, drost Peder Hessel, og disse danske riddere, i Eders herres og konges navn."

"Jeg kender Eder ikke. I har ingen magt over en hertug af blodet og en fri, kongelig lensmand."

"Så kender I dog vel kongens hånd og segl, højbårne herre!" svarede drost Peder og rakte ham sin fuldmagt.

Hertugen gennemlæste den med harmgnistrende øjne.

"Det er ulovligt!" råbte han, "det strider mod rigets ret og dele: jeg er ikke anklaget på noget herredsting eller landsting.

Jeg gør formelig indsigelse mod denne handling, som vilkårlig og uretmæssig. I er mit vidne, slotsbefalingsmand! jeg erklærer denne fuldmagt for ugyldig. Jeg vil forsvare for land og rige, at jeg tilintetgør den."

Med disse ord gjorde han en rift i den kongelige fuldmagt og kastede den til jorden.

"Som kongens frænde og hertug af Sønderjylland befaler jeg nu," fortsatte han med fyrstelig herskertone, "at I straks fængsler denne formastelige herre, der vover at misbruge den kongelige myndighed til slig lovløs anmasselse."

Slotsherren så betænkelig snart på hertugen, snart på drost Peder og syntes uvis om, hvad her var at gøre. Thorstensøn stødte harmfuld sit sværd mod fliserne, og Rimaardsøn gjorde mine til at tale, men drost Peder kom ham i forkøbet.

"Om denne handling er retfærdig eller ej," tog drosten ordet, "og om kongen er berettiget til at lade denne højfyrstelige herre fængsle, førend han er anklaget for landstinget, det er her ikke spørgsmål om; det må kongen selv forsvare. Min fuldmagt og det kongelige bud har I set; det lader sig ikke tilintetgøre, og i kraft deraf fordrer jeg kongens vilje ufortøvet og uden indvending adlydt. Vil I ikke godvilligt overrække mig Eders våben, mine herrer, nødes jeg til at bruge magten."

Drost Peders rolige og bestemte fremfærd forvirrede hertugen og overvandt nu enhver betænkelighed hos slotsherren.

"For øjeblikket må I finde Eder i nødvendigheden, højbårne hertug!" sagde denne alvorlige herre høfligt, idet han selv bøjede sig og tog den kongelige fuldmagt. "Måske det er en vildfarelse, og Eders retfærdiggørelse står Eder da frit for, så vel

som Eders tiltale til denne herre, hvis han har misbrugt den kongelige myndighed. I dette øjeblik er han i fuldgyldig besiddelse deraf og må adlydes."

Hertugen skar tænder og overrakte drost Peder sit sværd uden at se på ham. Ridder Abildgård fulgte sin herres eksempel, og de forbitrede statsfanger sagde nu intet ord mere. På slotsherrens høflige spørgsmål, om de høje herrer ingen forfriskning ønskede, inden de gik om bord igen, rystede hertugen harmfuld på hovedet. Han gjorde derpå mine til at gå. En tæt kreds af krigere indesluttede de tvende vigtige fanger. Drost Peder og hans ledsagere hilste høfligt slotsbefalingsmanden, som tilbageleverede drosten den sønderrevne fuldmagt og ledsagede dem alle til skibsbroen. Inden solen endnu var stået op, sejlede drost Peder for fulde sejl med sine vigtige statsfanger mod Sjælland. De oprørske lanseknægte fra Flynderborg var overleveret til slotsherren på Helsingborg, der på et andet skib besørgede dem bundne til Ørekrog. Hermed havde Claus Skirmen haft fuldt op at tage vare på. Han betragtede nu sin herre med stolt glæde, men vogtede sig dog vel for at krænke fangerne med nogen overmodig mine. Ridder Thorstensøn og hr. Rimaardsøn rystede drost Peder trofast i hånden og priste hans lykke, da de et øjeblik stod ene hos ham ved koret.

"Men harmeligt er det dog at være på farlige eventyr med Jer!" brummede Thorstensøn, "førend jeg får ledighed til ordentlig at bruge mit gode sværd, har I med sværdet i balgen udrettet langt mere med et par ord."

"Eders gode sværd kan vi måske alt for snart trænge til," svarede drost Peder med dæmpet røst, "det er et større

vovestykke, vi har rakt hånd til, end måske nogen tror."

Der blev nu ikke vekslet flere ord mellem de alvorlige riddere. Deres fyrstelige statsfange værdigede dem ikke et ord. Med skjult forbitrelse fandt han sig i sin skæbne; ved sin medfanges side gik han op og ned ad dækket med en mine, som han var herre på skibet. Til sidst syntes han endogså munter og ligegyldig; men drost Peder bemærkede ofte et udtryk af hævngerrigt håb i hans blik, som satte ham i en højst alvorlig og betænkelig stemning. Den årvågne drost sad selv ved roret, da han atter så de mørke tårne på Flynderborg. Han kastede et vemodigt blik op til det lille tårnvindue, hvor han om natten havde set lyset blinke. Vinduet var lukket og syntes indvendig tilhyllet af et mørkt tæppe. Den hele mægtige borg, som han ikke denne gang agtede at betræde, lå i den rolige forårsmorgen halvt indhyllet i tåge og syntes ham dunkel og gådefuld, som hans fremtid og det ulykkelige fædrelands skæbne.

Snart var det kendt over hele landet, at hertug Valdemar og hans drost var ført fangne til Søborg. Dette dristige skridt af kongen og hans virksomme mænd slog de misfornøjede adelsmænd med forbavselse, og det syntes nu som selv de forvovneste lensmænd havde tabt modet til at trodse kongemagten eller tænke på farlige foretagender mod riget og kronen. En stor del af den mægtigste danske adel så vel som mange fremmede fyrster forsøgte i mindelighed at bilægge denne farlige stridighed mellem kongen og hertugen og udvirke den unge misledede herres befrielse af fængslet, men

den ene måned gik efter den anden, og der kom intet forlig i stand. Kongen drog om sommeren som sædvanlig om i riget og tilbragte vinteren på Ribehus. Drost Peder, hed det, var i stor anseelse, og de betingelser for hertugens frihed, drosten og den gamle, strenge ridder Jon anså for nødvendige til kronens sikkerhed, tvivlede man med rette på, at den unge, trodsige hertug ville underkaste sig, så længe han kunne stole på sine mægtige forbindelser både i riget og udenlands.

Det var en af de sidste dage i marts 1286. Den fangne hertug og hans ridderlige medfange, drost Tuko Abildgård, sad om eftermiddagen lige overfor hinanden ved skakbrættet i et dunkelt tårnkammer på Søborg Slot, hvor de nu således havde tilbragt tre skønne sommermåneder og over seks lange efterårs- og vintermåneder. De blev bevogtet strengt, men uden hårdhed og med al den agtelse og udmærkelse, som så anselige statsfanger kunne fordre. De savnede ingen af de fornødenheder og småbehageligheder, som på dette afsides sted kunne erholdes, og som kunne forundes dem uden fare for, at de skulle undvige eller vedligeholde nogen forbindelse med deres venner og tilhængere. Hver af de fangne herrer havde sit eget værelse, men det var dem ikke forment at være hinanden til selskab, og deres værelser stod i forbindelse ved en dør, som de selv rådede for. De snævre tårnkamre holdtes rene og luftige og så varme, som fangerne selv ønskede det. Kamrene var forsynet med allehånde boskab til deres bekvemmelighed, desuden med adskillige slags brætspil og nogle håndskrevne krøniker. Et par homiliebøger og nogle andre opbyggelsesskrifter fandtes der også sammen med en lyre, en davidsharpe og flere slige ting, der kunne lette dem

fangenskabet og forkorte dem tiden. Men lys og skrivertøj var dem forment, og de så intet menneske uden den døve tårngemmer, der aldrig talte et ord, når han opvartede dem, og den strenge slotsfoged Poul Hvit selv. Han besøgte dem daglig på ubestemte tider, og han veg aldrig fra deres side i den time, når de daglig havde tilladelse til under hans bevogtning at bevæge sig i fri luft i slotsgården. Hver dag bragtes deres veltillavede spise dem på sølvfade, og enhver årstids mest udsøgte frugter prydede altid deres enlige bord. I hanken på deres sølvvinkande var som oftest en frisk blomsterkost anbragt, selv i de strengeste vintermåneder, men hvem der viste dem denne venlige opmærksomhed, havde det endnu ikke været dem muligt at opdage.

For dog at give deres ensformige liv nogen forandring, skiftedes de til at være gæster hos hinanden, og denne dag var drost Tuko Abildgård værten. Middagsbordet var taget af bordet, men vinkanden og to sølvbægere stod endnu på bordet.

"Nu, munter, min ædle gæst!" sagde den artige ridder. "Er I ked af at gøre mig mat, så lad de dumme brikker stå! og lad os hellere drikke et bæger sammen endnu! Vinen er fortræffelig. Havde vi nu kun et par smukke, muntre småpiger her til selskab, ville vort fangenskab ikke forekomme mig som så stor en ulykke. Hvem ved, fra hvilken dejlig hånd disse smukke blomster bestandig bringes os, og om ikke en af os har gjort sin lykke her blandt de vævre terner og fadeburpiger!"

"Du har et lykkeligt sind, Tuko!" svarede hertugen, "men jeg misunder dig det ikke. Når du kun ikke savner vin og letfærdige kvinder, tror jeg, du gerne kunne være lykkelig i Helvede selv. – Der var dog en tid, Tuko, da du delte mine stolte drømme!"

fortsatte han efter et tankefuldt ophold og kastede skakbrikkerne over ende, "selv i vore letsindigste galskaber glemte du ikke, at du var en forurettet fyrstes ven og skulle virke med ham for det største, man kan attrå. Du var indviet i mit livs store hemmelighed, du hævede dit hoved stolt med mig over hoben og foragtede dukkerne, vi legede med, hver gang du tænkte på, hvad også du kunne udrette, når hertug Valdemar en gang bar sin store oldefaders sejrskrone."

"Tro ikke, jeg har glemt det endnu, ædle herre!" svarede ridderen, "men hvad nytter det at græmme sig bleg og mager her mellem disse tykke mure, hvor vi dog intet skridt kan gøre mod målet?"

"Kæmpeskridt kan vi gøre her, Tuko! Jeg har måske i dette snævre rum allerede gjort et vigtigere skridt, end om jeg havde stået fri midt i den larmende og gøglende hofverden. Læs om de største mænd i krøniken, og du skal se, hvorledes de begravede sig i ørkener og ensomme huler for at prøve sig selv og deres kræfter i løndom, inden de begyndte på en gerning, som skulle forbavse efterslægten og mindes gennem århundreder! Når du har sovet her og drømt om fjas og tant og smukke piger, har jeg våget mangen nat hist inde i min hule. Den store, mægtige tankeverden var opladt for mig i mit fængsel, mens de forgangne tiders store ånder var mig nær."

"Kors bevare os, ædle herre! er I blevet en åndeseer! Så er det intet under, I er blevet så bleg og mager. Slig nattevågen og slige grublerier ødelægger Eders sundhed og bringer Eder dog ikke et skridt videre. Hvad har I da udtænkt? og hvad er frugten af så farlig en anstrengelse? I er blevet mig så alvorlig og

højtidelig, som en forfastet klerk, og jeg kender Eder næppe mere."

"Men du og verden skal lære at kende mig!" sagde hertugen, "nu kender jeg først mig selv, og nu ved jeg, at jeg før var en letsindig gæk. Elendige, trodsige drengestreger var det, at jeg ville unddrage mig tyrannens formynderskab og kævles med min mægtige undertrykker om småøer og usle møntrettigheder, når jeg havde hans krone for øje. Dumt, umådelig dumt var det, at jeg lod mig forlede af dig og de andre ubetænksomme herrer til at gøre fordring på land og rige, førend jeg var vis på, at jeg var folkets åndelige herre."

"Jeg forstår Eder ikke, ædle herre! et åndeligt herredømme er det jo ikke, I kan attrå. Det må vi overlade til kleresi og pave. Men I har ret til at slå spiret af hånden på en tyran, der bevogtes af stærke, forblindede slaver, dertil behøvede I vist nok en feltherrestav og en hær. Det var unægtelig en fejl, at I for tidligt røbede, hvad I bar i skjoldet og gav modstanderne våben i hænderne mod Eder, inden I selv var tilstrækkelig rustet."

"Det var min mindste fejl, Tuko! og den har jeg længe nok afbødet inden disse mure. Min største forblindelse var, at jeg indbildte mig, der gaves et virkeligt herredømme over et folk, når det ikke frivilligt havde valgt og hyldet sin hersker, og at en krone kunne vindes, som en borg eller et dødt stykke land, ved dristigt heltemod og fremmede hære, så længe det folk, jeg ville beherske, endnu havde gnist af ånd og kraft, og jeg ikke først havde vundet de sjæle, hvis herre og konge jeg ville være i sandhed."

"Det er sværmeri, ædle herre! det er følger af fængselsluften, utidig nattevågen og mangel på bevægelse. Hvad tror I den

store, stupide folkemasse bekymrer sig om sin herskers indre væsen og værd? Den, der har magten og myndigheden, adlydes af hoben; den hersker, der har de største hære og kan svinge det længste sværd over folkenes hoveder, ham kalder de gerne deres konge og hjertenselskede fader, når han kun ikke lægger højere skatter på, end hans forgængere, og nogenlunde overholder lands lov og ret."

"Nej, Tuko! nej!" tog den blege, alvorlige hertug heftigt ordet igen, "den ukloge foragt for folkeliv og folkeånd har misledt de største herskerånder i verden. Et sådant blot udvortes herredømme, der ikke har sin rod i folkenes dybeste hjertegrund og ikke knytter sig til store folkeminder og heltenavne, er usselt og foragteligt, om det så strakte sig over en verden: det er en trone, bygget i luft af hovmods og dum forfængeligheds dunstskyer. Et vindpust kan bortvejre den, og den første frie, kraftige ånd, der rejser sig hos et således undertrykt og af plump legemskraft behersket folk, er mægtig til at omstyrte en sådan skyggekonge med alle hans åndløse hære."

"Du forbavser mig, ædle herre! hvor har I al den nye visdom fra? – Jeg må dog næsten tro, I har haft åbenbaringer derinde i Eders visdomshule og plejet omgang med ånder eller slige galskab."

"Kom! du skal se mine ånder!" sagde hertugen og rejste sig. "Jeg skal vise dig, at jeg ikke er den første, som indenfor disse mure har tænkt alvorligt over folkenes og herskernes vilkår!"

"Søborg har vel før indesluttet vigtige statsmænd," sagde ridderen, "men jeg tvivler dog på, at nogen af dem har delt Eders nye, besynderlige synsmåde. Den mærkeligste, jeg ved

der har beboet dette statsfængsel, var den rasende biskop Valdemar, der stræbte sjette Knud og Valdemar Sejer efter livet og kronen og endte som en vanvittig helgen i Lockum Kloster."

"Det er vel muligt, at han blev afsindig til sidst," svarede hertugen, "men hvad der har gjort andre afsindige, kan måske gøre os kloge. Du har gættet rigtigt, Tuko! Jeg har fået mit sovekammer i den fængselscelle, hvor denne ulykkelige bisp af kongelig æt og sind sad lænket til blokken og gav sin harme luft i forbandelser over verden og menneskene; men at han også har haft lyse øjeblikke og mangen gang har skuet klarere hen over verden og dens blinde beherskere, end måske nogen drømte om, det skal jeg vise dig mindesmærker om, som måske aldrig for min tid noget menneskeøje har set."

De var trådte ind i hertugens snævre fængselskammer, som vendte ud til slotsgården med et lille gittervindue atten alen fra jorden. Her stod endnu en blok med en rusten bøjle og en svær jernlænke, der var fastgjort i muren. Ved siden af lænken lå der en stor, oprevet gulvsten, som syntes at være brugt til at spærre døren med indvendig. Disse sørgelige efterladenskaber fra dette fængsels ældre beboere ville slotsfogden have fjernet, men hertugen havde udtrykkelig ønsket at beholde dem, da han hørte hvilken mærkelig frænde de mindede ham om. På de smudsige mure så man mangfoldige ridser, der lignede runer og østerlandske cifre. Hertugen pegede derpå, men det begyndte at mørknes, og det var ikke muligt at skelne noget tydeligt skrifttegn; desuden syntes udlægningen af disse indskrifter at udfordre en lærdom, som hverken ridder Abildgård eller hans fyrstelige herre besad.

"Er det visdomsbogen, I har læst i om natten, ædle herre," sagde den lystige, unge ridder, "så må I være blevet bandsat sprænglærd i en hast, og så må I have lånt et par øjne hos en af de venskabelige ugler eller katte, der dog af og til gør Jer deres skyldige opvartning gennem gitteret. I denne krog skal I ikke en gang ved højlys dag være i stand til at kende et X fra et U, om I aldrig var så klarøjet."

"Du har gættet rigtigere, end du tror, Tuko! Visdomsfuglen selv har her med sine ildøjne været en lygte på min forvildede sti."

Med disse ord åbnede hertugen en kasse, der ellers tjente ham til at gemme skotøj i.

"Se her!" sagde han og fremtog en stor, tam tårnugle med skønne, guldgule fjer og med et par usædvanlig lysende øjne.

"Fy, herre!" sagde ridderen og sprang tilbage, "det er jo den afskyelige skrighals, som man kalder lighanen; hvad vil I med den? den er ikke værd at have til gæst, og pokker skulle røre ved den! Har I ikke hørt, at der altid skal komme lig i det hus, hvorpå den sætter sig?"

"For mig må der gerne komme pest på Søborg, når vi først er vel herfra!" sagde hertugen, "men jeg og lighanen er nu gode venner, som du ser. En nat, som jeg lå vågen i urolige tanker, så jeg disse øjne lue mig i møde hist fra kanten på muren. Jeg blev forfærdet, og det var mig, som der stod en djævel og stirrede mig med gloende øjne gennem sjælen i den tavse, hemmelighedsfulde nat. Jeg sprang op og så min vildfarelse. Men idet jeg nærmede mig for at gribe den ubudne nattegæst, drejede den de funklende øjne mod muren; et glimt og måneskinnet faldt i det samme her ind, og om det var fuglens

lysøjne eller måneskinnet, der oplyste muren, ved jeg ikke, men jeg blev en dunkel skrift va'r, som jeg dog ikke kunne bese. Jeg lagde vel mærke til stedet. Jeg satte min fange der i kassen og sov ind. Men næste morgen tidlig undersøgte jeg muren og skriften. Når morgensolen skinner herind, kan den beses et øjeblik. Det er latin, og det har kostet mig stor møje at læse og forstå det. Du ved, vi drev det ikke vidt med den høflige klerk, der skulle gøre os til boglærde."

"Hvad fik I da ud af de kragetæer, højbårne herre!" spurgte Tuko. "Men kast dog den afskyelige lighane ud af gitteret! Den glor jo på os, som den ville hakke vore øjne ud for den visdom, den har lært Jer."

"Nej, denne kloge fugl skal nu være min staldbroder i lykke, som i ulykke!" sagde hertugen, idet ban klappede fuglen venligt og satte den tilbage i kassen, "vil den forkynde død, skal det være for vore fjender!"

"Men hvad læste I da, herre?" spurgte ridder Abildgård ivrigt.

"Jeg læste mange gruelige ord, som jeg ikke vil nævne. De har mangen gang bragt håret til at rejse sig på mit hoved, men et ord står der, som har sagt mig, hvorfor jeg er kommet hid, og hvad jeg har at gøre i denne forunderlige verden. Du, som drømte om en trone og vågnede i lænker! – står der – grib det spir, som tvinger ånder! og din krone skal lyse som solen!"

"Det er helgenglorien, der allerede her har spøget i den forrykte bisps hjerne," sagde ridder Abildgård, "eller også er det den sorte kunst og magiske åndebesværgelser, han har grublet over. Bliv dog ikke også forstyrret, min ædle herre, og sæt Jer dog ikke det galskab i hovedet at ville være en helgen! Det tør

jeg forbande mig på hverken I eller jeg driver det til i denne verden."

"Således forstår jeg det ikke," svarede hertugen og hans øjne tindrede. "Jeg udlægger disse ord på verdslig vis, og således er det ikke galskab, men dyb og sand herskerklogskab. Jeg opgiver ikke min store, dristige livsplan – jeg opgiver den ikke så længe der er en dråbe af Valdemar Sejers blod i mit hjerte. Hvorledes? er kun spørgsmålet. Midlerne og magten søger jeg nu ikke længere hos fremmede fyrster og hære, ikke heller i en uværdig sammensværgelse med oprørske undersåtter. De vil siden lige så godt svige deres troskab mod mig, som mod min forgænger. Hindre og bestride vil jeg vel ikke et foretagende, som dog rimeligvis kan være mig gavnligt, men jeg har lært at foragte det. Den hånd, som vil bære spiret uden at skælve, må være ren for frændeblod. Den pande, kronen ikke skal brænde, må ikke bære et lønligt kainsmærke under sin prydelse –"

"Der har vi det!" afbrød Tuko ham, "I vil dog være en helgen. Nu vel! men der er måde med alt, nådige herre! på anden hånd må I dog i det mindste vide, hvad der foretages, og hvad I allerede ved –"

"Jeg vil intet vide, som jeg nogen sinde skal behøve at blues ved for Europas riddere og fyrster!" fortsatte hertugen, "og hvad jeg ved, Tuko! – ja det vil jeg glemme og begrave i sjælens dybeste afgrund, som en afsindig drøm. Jeg vil ikke bære kronen, som min ulykkelige, forvildede farfader bar den for efter en stakket herlighed selv at myrdes af mit opbragte folk. Vil forræderne arbejde mig i hånden, nu vel, så lad dem det! Jeg fremkalder ikke stormen. Nu gælder det kun om at give tid og vinde tillid. Jeg vil afstå Als, ja selv min hertugkrone! – Mere vil

man vel ikke fordre for min frihed. Den undergravede trone må dog falde, og uden mig. Men rejse den igen, det skal ingen uden en Valdemar! Jeg vil vise folket, at jeg ikke bærer Valdemar-navnet forgæves, og at jeg kan overvinde mig selv. Ved at lide uret vil jeg vinde hjerter som borge. Først vil jeg gribe det usynlige spir, som tvinger ånder, og rækkes kronen mig da ved en lykkelig tingenes vending – så, Tuko, så er det ingen drømmekrone – og vel heller ingen helgenkrone, men så skal den sidde fast på disse lokker og lyse som solen gennem århundreder, som de store Valdemarers."

"Nu ja, jeg begynder at forstå Jer, nådige herre!" svarede ridder Abildgård og gjorde store øjne, "den storm, der skal vælte den rådne stamme, kan også medtage grene og skud, mener I, og uden at I behøver at puste Eder en lungesyge på halsen derfor. – Jeg begynder også at blive klarøjet og få respekt for Eders gode ven der i kassen. Kom, min ædle herre! på denne ædelmodige beslutning vil vi drikke et bragebæger, som vore gamle hedenske forfædre. Eders visdomsfugl skal leve! Min ædle herre og fyrste! Når I kommer i Eders rige, tager vi løven af Eders skjold og sætter den kloge fugl i stedet!"

Hertugen fulgte sin muntre ven til drikkebordet og var nu atter den livslystige, overmodige yngling. Hans blege kinder blussede, og hans noget indfaldne øjne tindrede af de store dristige forhåbninger. Det var imidlertid blevet mørkt, men snart skinnede månen ind til dem gennem jerngitteret og oplyste det lille drikkebord. Ridder Abildgård sang lystige viser, og hertugen istemmede dem med vild heftighed, mens han hyppigt tømte sit bæger. Under denne støj mærkede de ikke, at der rasledes med låse og stænger, førend fængselsdøren

åbnedes og en stærk, alvorlig mand i pelstrøje og lodden hue trådte med en lygte i hånden ind til dem.

"Heida, Poul Hvit! vor dybsindige menneskekender – vor brave, forsigtige vært! Eders skål!" råbte ridder Abildgård overgiven, "alting er her i den bedste orden, som I ser."

"Skål, min gode ven!" sagde hertugen. Og de halvberusede fanger tømte lystigt deres bægere på slotsfogdens sundhed.

"Jeg takker skyldigst for den ære, I beviser mig, mine højbårne, unge herrer!" sagde den rolige og alvorlige Poul Hvit og bukkede høfligt, idet han lettede på sin hue og betragtede dem med et opmærksomt og selvtilfreds blik. "Det er mig kært, at I lader vinen smage Jer og ikke tager Eder verden med dens ustadige lykke nærmere, end det er værd. Jeg kender verden og menneskene," tilføjede han med selvtillid og nikkede. "Det er altid et godt tegn, når statsfanger er lystige. Jeg har ellers et budskab at bringe Eder, som jeg tænker vil være Eder velkomment," fortsatte han og lod lygtelyset falde på deres ophidsede ansigter, mens han omhyggeligt syntes at studere deres miner. "I morgen tidlig, når I er mindre lystige og bedre oplagte til alvorlige betragtninger, vil man have den ære at bringe Eder et forslag til forlig med kongen, min herre. Hvis I, som jeg håber, tager derimod, kan jeg snart have den fornøjelse at åbne Eder denne dør for bestandig. Nu ønsker jeg Eder en god og rolig nat."

Derpå hilste han og gik. Den svære dør blev låst med stor omhu, og fangerne sad atter ene i måneskin. Slotsfogdens efterretning havde bragt de unge herrer til alvorlig besindelse igen. De talte endnu længe om, hvilke betingelser der kunne antages eller ikke. Endelig gik de til hvile i spændt forventning,

om den næste morgen skulle bringe dem frihed eller måske skærpet og forlænget fangenskab.

2

Slotsfogden var gået tilbage til den gamle riddersal, som i hans tid var blevet istandsat og pudset op, og hvor han modtog fornemme gæster. Der brændte det muntert i den store kamin. Midt i salen stod et rigelig opdækket aftensbord med trearmede messingstager. En ung, ridderlig herre gik med faste skridt op og ned i salen. Det var drost Peder Hessel. Claus Skirmen stod ved kaminen og varmede sig.

"Nu, min gode Poul Hvit!" sagde drost Peder og gik den veltilfredse slotsfoged i møde, "hvad sagde Eders fanger for godt? Vil de helst se mig i aften eller i morgen?"

"Det er en fornøjelse at besøge de fanger!" sagde slotsfogden, "de sukker og jamrer ikke som ulykkelige forbrydere, og I må tro, herre drost, der er med al deres forvildelse et godt, ærligt sind i dem. De havde gjort sig så lystige med vinkanden, ædle herre, at talen ikke kunne være om at afgøre ting af vigtighed med dem i aften. I den tilstand havde de måske underskrevet ethvert forlig, men det ved jeg hverken I eller min herre kongen kunne ønske eller være tjent med. Mennesket er et indskrænket væsen, skal jeg sige Eder, og når vi mennesker ikke er fuldkommen ædru, handler vi ikke som frie fornuftsvæsner – så sagde min værdige ungdomslærer i Horsens. Gud glæde hans sjæl!"

"Det forstår sig!" svarede drost Peder, "kun ved fuldkommen besindelse skal de høre mit forslag. Det er en alvorlig samvittighedssag, som de skal have tid og ledighed til at overveje. Altså i morgen! Jeg kan vel overnatte her på slottet?"

"Det følger af sig selv, herre drost! det har jeg allerede sørget for. Vi er alle mennesker, og legemet må ikke savne hvile og vederkvægelse, når sjælen skal være virksom til gode gerninger. Tag nu sæde! og, hvis I tillader det, er her også plads for Eders væbner. Oksen, som pløjer, skal man jo ikke binde munden på, og mennesket – nå ja, mennesket er dog også et menneske," tilføjede han hastigt, da ingen dybsindigere bemærkning ville falde ham ind.

Drost Peder smilede ad slotsfogdens ilde anbragte sentenser og satte sig ved bordet. Skirmen stillede sig beskeden bag ved hans stol og rødmede, idet den høflige slotsfoged pegede på den ledige plads ved drostens side.

"Sæt dig kun, Skirmen!" sagde drost Peder venligt, "her er vi ikke ved hove."

Skirmen adlød og satte sig på kanten af stolen. Han iagttog, som han var vant til, en beskeden tavshed, når de ældre talte, og gav nøje agt på, hvad hans herre ønskede for at gå ham til hånde.

"Eders vigtige fanger, min gode Poul Hvit, finder sig altså uden harm og bitterhed i deres skæbne," sagde drost Peder. "Det glæder mig: uagtet deres gruelige forblindelse, er der dog fortræffelige, ja fast store egenskaber hos dem begge. Det er en sørgelig nødvendighed, at vi så længe har måttet berøve dem friheden, men jeg ved, I har ikke gjort dem fangenskabet mere surt, end nødvendigt."

"Jeg har punktlig fulgt Eders befaling, herre drost! og – jeg tror at kende en smule til verden og menneskene. Den fange, man behandler vel, tænker mindst på at undvige. Nu vil vi se, om ensomheden har bragt dem til eftertanke. Er de

genstridige, og vil I, de skal behandles hårdere, kan det også ske. Jeg er kun en ringe tjener, og hvad der befales mig, udretter jeg uden persons anseelse. Mennesket – sagde den uforglemmelige ludimagister i Horsens – Gud glæde hans sjæl! mennesket kan ikke altid tåle gode dage."

Nu trådte en tyk, rundkindet madsvend ind og satte et fad på bordet. Drost Peder betragtede ham og studsede, men tav til han var gået ud igen.

"Har I haft den madsvend længe, min gode Poul Hvit?" spurgte han nu, "og er I vis på hans troskab?"

"Han har tjent mig siden sidst i maj forrige år," svarede slotsfogden, "og jeg måtte slet kende menneskene, hvis jeg kunne tvivle på hans troskab. Han passer sin dont og bekymrer sig om ingen anden ting i verden. Han ler og synger altid i stegerset og taler aldrig et alvorligt ord. Havde jeg lutter sådanne folk, kunne jeg sove trygt, om jeg så havde konger og kejsere at passe på. Jeg tror, som sagt, at kende lidt til verden og menneskene, herre drost! Har I ellers nogen grund til at tvivle på min madsvends troskab, ædle herre?"

"Det vel ikke," sagde drosten, "men giv dog vel agt på ham! Det var måske blot tilfælde, men jeg så ham i fjor kort for Danehoffet i Henner Frisers herberg i Melfar med et rejseselskab, som just ikke bestod af rigets og kronens venner."

"Det må have været et blot tilfælde, ædle herre!" svarede slotsfogden med rolig selvtilfredshed. "Jeg kender mine folk, og ingen skal så let sætte mig en voksnæse på. Morten Madsvend bekymrer sig, min tro, ikke om statssager; han er en lystig, godmodig karl, som jeg har megen moro af. Han er samtidig urtegårdsmand her på slottet, og jeg har benyttet mig af ham til

at prøve fangernes sind og forøge min menneskekundskab. Jeg har tilladt ham hemmeligt at forsyne de fangne herrer med blomster. Fangerne ved ikke hvorfra den artighed kommer, og jeg har mærket, det tjener til at adsprede de unge herrer og sætte dem forelskede griller i hovedet. Folk, der kan tænke på sligt narreri, er ikke farlige for land og rige, mener jeg. Den tykke Morten ser aldrig fangerne, men han er færdig at le sig fordærvet, når han hører dem synge forelskede viser over den dejlige hånd, der binder dem blomsterkoste."

Drost Peder smilede, men rystede på hovedet og ville dog fraråde slotsfogden denne måde at studere sine fangers karakter på.

Imidlertid trådte Morten Madsvend ind igen, og straks efter meldte dørvogteren en gejstlig herre, der bragte hilsen og budskab fra abbeden i Esrom.

"Lad ham træde herind!" sagde slotsfogden. "I har vel intet derimod, herre drost? det er formodentlig en af abbedens venner, som vil afgøre en sag med mig om nogle jorder. Men det er en underlig tid at komme på," tilføjede han betænkelig.

Drost Peder svarede med en høflig hilsen og syntes at tænke på ganske andre ting. Døren åbnedes, og en anselig gejstlig mand trådte ind. Man rejste sig for at hilse ham, og han trådte forbavset et skridt tilbage, da han så drost Peder. Drosten studsede også. Slotsfogden lagde ikke mærke til den gensidige overraskelse, men modtog sin nye gæst med høflig opmærksomhed og en deltagelse, som røbede, at det var ham en magtpåliggende sag, dette besøg gjaldt.

"Formodentlig en ven af den værdige abbed Magnus?" sagde han. "Behag at træde nærmere! Hvad vi har at afhandle, ser jeg

gerne, at denne kongens tro mand, hr. drost Hessel, er vidne til, så meget mere, som jeg i denne tid ellers ikke tør modtage nogen fremmed så sent her på slottet. Man kender verden og menneskene, skal jeg sige os, og strenge forholdsregler er her nødvendige. Tør jeg spørge om min værdige herres navn?"

"Hr. drost Hessel kender mig," svarede den gejstlige herre og trådte med stolt mine nærmere. "I den lærde verden er navnet magister Janus Roskildensis mig anbefaling nok; for lægmænd kalder jeg mig domprovst Jens Grand. Er I slotsfogden Poul Hvit?"

"Til tjeneste, ærværdige herre!"

"Godt! Hvad jeg har at sige Jer kan alle høre: jeg kommer fra Esrom Kloster, og da jeg just skulle her forbi, har jeg påtaget mig på abbedens og konventets vegne at bringe Jer skødet på de bevidste jorder i Grimstrop og bringe den sag i orden efter Eders ønske. Men hvis I har forhindringer eller betænkeligheder ved at modtage mig, kan det opsættes, og jeg sætter mig straks på min ambulator [Note 7)] igen."

"Gud bevares, gør mig ikke den tort, herre! I er mig hjertelig velkommen!" sagde Poul Hvit hastigt. "Tag ikke min forsigtighed ilde op! – Vi er alle mennesker, og man må se sig vel for i disse tider; her kommer ofte ulve i fåreklæder, og jeg må kende, hvem jeg her modtager. Siden hr. drosten, kender Eder, kan jeg uden mindste betænkelighed byde Eder velkommen; jeg måtte slet kende menneskene, når jeg ikke kunne se, I var den lærde Herrens tjener, I siger, og en værdig ven af den værdige abbed Magnus. Har I skødet med, kan det bringes i orden i morgen. Vær nu så længe min gæst, ærede hr.

domprovst, og tag til takke med lejligheden! Vær så god at sidde hos!"

Med disse ord bragte han det forøgede selskab til sæde.

Drost Peder var stille og ordknap. Domprovsten syntes heller ikke at befinde sig vel i dette selskab. Skirmen havde ved hans indtrædelse rejst sig og taget plads bag ved sin herres stol. Slotsfogden alene var særdeles oprømt. Han nødte flittigt sine gæster og søgte at bringe underholdningen i gang. Han berørte alle de ting og begivenheder, som man sædvanlig på denne tid talte om. Den norske krig og den tønsbergske grev Mindrealfs dristige plyndringer på de danske kyster omtalte han med en iver, som viste, at han var en tro, fædrelandsk-sindet mand, han havde familie i Horsens og fortalte omstændelig, hvad denne stad havde lidt ved hin grumme fribytters angreb.

"Greven af Tønsberg er vel vor fjende," tog mester Grand nu ordet, "men en kæk og berømt fjende, som man ikke bør skælde ud for en røver og fribytter. Han er vel ikke af den fine slags riddere, som stikker damerne i øjnene ved turneringer, men vi har dog ingen dygtigere ridder her til lands. Han er den største norske søkriger i vor tid og kan snart vente at blive ophøjet til jarl."

"Men når han på egen hånd med grumhed og grisk rovsyge plyndrer og brænder på vore kyster, som den vildeste hedning," svarede drost Peder, "så gør han dog ridderskabet ingen større ære. Han er en almindelig plump sørøver, hvor kæk og mægtig han er, selv om han er af kongelig byrd og, som I siger, nu attrår jarlenavnet. Vi danske lægmænd har ingen grund til at hædre ham med noget ædlere navn, og vore kristendomslærere vel endnu mindre."

Mester Grand tav og søgte at skjule sin harme. Slotsfogden bragte atter samtalen i gang. At grev Jacob af Halland midt under krigen havde modtaget ridderværdigheden af den norske konge, bragte han nu på tale og misbilligede det højligt; deri gav drost Peder ham ret og betragtede den ærlige slotsfoged med agtelse, men mester Grand kunne nu ikke længere betvinge sin harme.

"Det er dog godt," sagde han spotsk, "at danske mænds fortjenester påskønnes af fremmede fyrster, når de miskendes og forurettes her hjemme. Det er højmodigt af den norske konge, at han således vil hædre en agtet fjende, og jeg kan ikke dadle den kække grev Jacob, fordi han modtager en så velfortjent ære."

"Tillad mig, hr. domprovst!" sagde drost Peder roligt, "en tro, dansk mand modtager aldrig æresbevisninger af sit fædrelands fjende. Dog det kan umuligt være Eders alvor, som fædrelandsven, at forsvare en sådan handlemåde."

"Så ivrig som en begunstiget hofmand behøver jeg vel ikke at dreje kappen efter hofvinden," svarede mester Grand bittert, "for at være en fornuftig og kristelig ven af fædrelandet. I min stand behøver man, Gud ske lov, ikke at fordølge sandheden eller forsvare ugudelig slethed for at opfylde sin embedspligt. Med Guds hellige ord og den kanoniske ret for øje, frygter jeg ikke for at sige kongens og dronningens mægtigste yndling frit og åbent, at jeg kun agter og elsker dette jordiske fædreland, for så vidt mit høje himmelske fædrelands guddommelige love her agtes og overholdes. Vil I overbevise Eder derom, hr. drost, så skaf mig tilladelse til blot at holde en eneste bodsprædiken for kongen og dronningen, med samt alle deres fine, høflige

smigrere, og I skal høre, jeg er mand for at holde denne verdens mægtige et sandhedsspejl for øje, hvorved mangen kind måske dog vil rødme, hvis der endnu en er rest af samvittighed og ære ved hoffet i Danmark!"

"En sådan straffeprædiken, ærværdige herre!" sagde drost Peder med vægt, "kunne vist nok ofte gøres behov, så vel blandt læge som blandt lærde. Jeg ville ønske, I med samme oprigtighed ville føre det sprog, når I på Eders fromme veje træffer fyrstelige herrer og kongelige lensmænd, der i deres overherres synder og fejl søger retfærdiggørelse for deres egne – forbrydelser!"

Mester Grand tav. Slotsfogden betragtede sine uenige gæster med forbavselse og afbrød hastigt en samtale, hvis bitre vending han ingen grund indså til. Han spurgte hastigt, om ingen af de ærede herrer på deres rejse var kommet gennem Sorø og havde set den nylig genopbyggede kirke, og da dette besvaredes med et kort nej, spurgte han om ingen af dem vidste, hvor den afsatte svenske konge nu opholdt sig, og om det var sandt, at han havde forladt sin dronning for en vis berygtet jomfru Kristine.

"Det er kun alt for sandt!" svarede domprovsten ivrigt og syntes at gribe denne ledighed til at give sin harme luft. "Der har vi atter et bevis på vore tiders ugudelighed og den syndepest, som udgår fra de store. Det er intet under, Herren hjemsøger sådanne fyrster og viser denne verdens mægtige herrer, at der er en dommer over os alle, der ikke lader sig spotte, men som ser over skyerne, når Jordens store hovmoder og bryster sig. Det er en trøstelig og opløftende tanke," tilføjede han med en overmodig mine, "at den stærke, som har al verden

i sin hånd, lige så let kan fornedre konger og fyrster og deres yndlinge, som han kan ophøje de ringe og de ydmyge af hjertet."

Slotsfogden havde andægtigt foldet sine hænder som ved en prædiken.

"Ak ja," sukkede han, "vi er alle mennesker! – Magt og højhed er forfængelig!"

"Vist nok er mange af vor tids ulykker vel forskyldte, ærværdige herre!" tog drost Peder temmelig heftigt nu ordet med et skarpt blik til domprovsten, "ville kun syndige mennesker ikke formaste sig til ukaldet at udføre herrens straffedomme! Den ulykkelige konge, I taler om, vil jeg ikke forsvare, men kan folkene med rette afsætte deres konger, fordi de ikke er som de bør være, så kan jo ingen trone og intet rige bestå, førend der sendes os rene engle fra Himlen til at regere folkene i verden."

"Det behøves ikke!" svarede domprovsten og brystede sig med myndig pavemine, "så længe Herrens statholder sidder på St. Peders hellige stol og så længe hans og ordets tjenere agtes som Guds og sandhedens sendebud blandt folkene – så længe behøver intet folk at være tvivlrådigt om, hvor stor en verdslig byrde de tålmodigt skal bære, og hvor stor en synder herren vil tåle blandt sine salvede. Dersom I ikke er en ærkekætter, hr. drost, så kan I umuligt have noget derimod at indvende!"

Drost Peder tav, og Morten Madsvend, der just satte en udsøgt ret for den gejstlige herre, syntes med sit skalkagtige smil at more sig over, at den kække provst således havde bragt drosten til tavshed.

Uden at røbe mindste vrede vendte imidlertid drost Peder sig til den triumferende domprovst igen.

"Jeg har som ridder svoret at ofre mit liv for troen som for min retmæssige konge!" sagde han med det ham egne udtryk af dyb alvor og kraft, "og jeg frygter ikke for at dømmes som kætter til bål og brand, om jeg endogså er af den mening, at en lovlig kronet og salvet konge ikke kan styrtes fra sin trone ved den mægtigste bandstråle fra Vatikanet eller Lund. At i det mindste vore danske konger hidtil har været af samme tro, har blandt andre Eders egen frænde, ærkebisp Erlandsen, erfaret. Jeg vil ikke råde nogen prælat i Danmark til at følge så misligt et eksempel. Dette fangeslot, ærværdige herre, kunne i det mindste erindre Eder om, at selv en ærkebispestav er for svag til at sprænge disse porte, når de på kongen af Danmarks bud er lukkede."

Med disse ord rejste drost Peder sig og bad den forbavsede slotsfoged om, at hans sovekammer måtte blive ham anvist. Mester Grand rejste sig også fra bordet med trodsig mine og ytrede samme ønske.

Slotsfogden ledsagede selv med en trearmet lysestage drost Peder. Skirmen fulgte sin herre med hans kappe og sværd. Man hilste hinanden tavs og koldt. Morten Madsvend fulgte på slotsfogdens vink den gejstlige herre til et kammer ved siden af riddersalen. Det var snævert og skummelt. Døren var kun til at åbne udenfra og blev stående på klem. En stærk trækvind havde nær slukket lyset. En løjbænk, en stol og et bord udgjorde hele boskabet, og for lyshullet i muren var der jernstænger.

Da mester Grand trådte ind i dette kammer, studsede han og så sig urolig om.

"Hvad betyder dette?" spurgte han, "anviser man mig et fangehul til sovekammer?"

"I må derfor give os absolution, ærværdige!" svarede Morten, idet han satte det viftende lys på stenbordet og lukkede med en lang stang en luge for det lille, runde jerngitter, der sad højt oppe i den tykke mur. "Se, nu er her lunt og godt!" fortsatte han. "Her overnatter ellers aldrig nogen, uden af og til en forvildet ugle. Her er kun et gæstekammer på slottet, hvori gæsten er herre over døren, og det har drosten nu fået. For uventede gæster har vi kun dette lille, vakre kammer. Det har i gamle dage været et marterkammer, siger man, og her skal have hængt allehånde slemme redskaber til at pine forstokkede forbrydere til bekendelse med. Nu er her dog ganske hyggeligt, som I ser. Men det er skade, jeg ikke kan vise Jer de gamle, kunstige pineredskaber; jeg ved, I er en stor elsker af slige lærde snurrepiberier."

Den stolte domprovst blegnede, og der fo'r en uvilkårlig gysen igennem ham.

"Min gode ven!" sagde han uroligt til kokken, "mig synes, vi skulle kende hinanden – Morten Madsvend fra Ry, ikke sandt?"

"Til tjeneste, ærværdige herre! At I kunne have plads i Eders lærde hjerne til min ringe, men temmelig fyldige person, havde jeg ikke ventet, men så længe mit hoved får lov at sidde mellem mine skuldre, og min hals ikke bliver gjort smallere, end jeg kan drikke og synge en lystig vise, så længe glemmer jeg ikke heller Eders lærde og kække ærværdighed."

"Tal alvorligt, Morten! hvad vil du sige med den snak?"

"Vi er jo her under fire øjne," fortsatte den tykke kok, "og I er jo en vel justeret Guds mand, som jeg uden fare kan tylle mine synder i. Så vil jeg da betro jer, at da I på jagten i fjor over Lille Bælt reddede mit flaskeskrin fra at kastes over bord, befriede I

mig med det samme fra en fordømt krilren om halsen for visse brevskabers skyld, som lå under de uskyldige flasker. Jeg havde af lutter forbandet tjenstagtighed og dyd taget dem med for en god ven, som jeg er bange for, Fanden tager en gang. Hvad der stod i de elskovsbreve ved jeg ikke, og det rager ikke mig, men det ved jeg, var de blevet fisket op eller set af nogen moderssjæl, havde jeg været vis på en ophøjelse, som ville have forulejliget mig bandsat med min førlighed. Se derfor har jeg lovet den benedidede jomfru og den hellige Martinus, at være Eder til tjeneste igen, når jeg kan; og har I noget at befale, skal jeg stå på pinde for Eder af alle livsens kræfter!"

Mester Grand studsede.

"Ja så, min søn!" sagde han kækt, og drog roligt vejret igen, "har du i disse urolige tider givet dig af med at være brevdue? Din munterhed vidner om, at du forresten har en god samvittighed, og jeg giver dig på dit ærlige ansigt absolution for, hvad du den gang kan have syndet. – Hvor bragte du de breve hen, søn!"

"Til en af Eders skriftebørn og gode venner, ærværdige!" svarede Morten med et smil. "Dog det føler jeg just ingen trang til at skrifte Eder endnu; men vil I pålægge mig nogen bod derfor, så sig til!"

"Godt, søn! godt! Jeg forlanger ikke at vide det, men det var en lovstridig handling og kunne komme dig dyrt at stå, for at afbøde det, kan du måske nu i min og den hellige kirkes tjeneste besørge et trøstens ord til en forvildet sjæl, som behøver mit råd inden disse mure, eller, hvad jeg hellere så, hjælpe mig til et lovligt stævnemøde –"

"Hjertens gerne, ærværdige! men I spøger vel? I ser mig ikke ud til at have det på samme måde som vi andre skrøbelige verdensbørn."

"Det er ikke af den natur, Morten, jeg har afsagt det forfængelige dårskab, du i din verdslighed tænker på. I min hellige stand bør kun ren kristenkærlighed lede vore hemmeligste som vore mest åbenbare skridt. Den unge hertug, som her sidder fanget, er uerfaren, ser du – han er blevet misledt til ubesindige skridt, som kan gøre ham højst ulykkelig, hvis han ikke angrer dem og omvender sig. Omhu for hans sjæls frelse har bevæget mig til at komme hid, for om muligt at få ham i tale eller få bragt ham et godt råd skriftligt."

"Vil I have ham i tale, fromme herre, må I kunne forvandle Jer til en ugle eller flagermus!"

"Men var det dog ikke muligt, blot at besørge mig to ord til ham, inden han taler med drost Hessel i morgen?"

"Er det bogstaveligt kun to ord, tænker jeg vel det kan lykkes," svarede kokken med en listig mine efter et øjebliks betænkning, "men jeg må vide de to ord og selv give dem røst og vinger. Tror I mig ikke, ærværdige! så kan hverken jeg eller den hellige Martinus hjælpe Jer. Er I bange, væggene skal høre det, så hvisk mig ordene i øret! Hvem ved, om de ikke også kan omvende mig og frelse min syndige sjæl, og så kunne I jo slå to fluer med et smæk, fromme herre!"

"Letsindige spøgefugl, som du er!" sagde domprovsten alvorligt og betragtede ham med et forskende blik; derpå bøjede han sig langsomt og hviskede ham et par ord i øret.

"Godt!" svarede Morten. "Ak ja, ved St. Martinus! tror jeg ikke, jeg straks et blevet from deraf, ærværdige! og jeg begynder at få

skrupler. Var det nu en pagt med den Onde, der var tale om, hvad så, ærværdige? Men I er en from Guds mand; det ved jeg nok, og Eders højbårne skriftebarn skal vist få Eders søde råd i morgen på fastende hjerte!"

"Endnu et! – bliver den unge hertug ikke fri før sol går ned i morgen, må jeg nødvendigvis tale med ham."

"Det vil holde hårdt, ærværdige! – hvor mange nætter gør I os den ære at studere oldtidens barbari i dette marterkammer?"

Mester Grand så sig atter urolig om.

"Sæt stolen over tærsklen, søn! Og lad døren stå på klem!" sagde han, "indespærres vil jeg ikke! Jeg bliver nødig længere her end højst nødvendigt – men jeg må dog se at drage det ud til i overmorgen –"

"Nu vel, så hitter man vel på råd!" svarede Morten og flyttede stolen. "Mod, ved jeg, mangler I ikke. Er det Eder kun om at gøre at holde en bodspræken for den højbårne fange, så viser nok en eller anden helgen Jer vejen. En engel i Eders skikkelse på en himmelstige eller i mangel deraf på en brandstige ville kunne virke højst opbyggeligt på en forvildet sjæl. Nu, god nat, ærværdige! I morgen tidlig bringer jeg Eder øllegrøden. Dersom det ikke spøger her, kan I sove trygt. – Nu må jeg ud og synge i stegerset, ellers tror slotsfogden mig ikke."

Med disse ord var den lystige kok allerede ude af døren og sang så højt så det skingrede i riddersalen:

"Det var højen Berner Rise
Han vokste over alle mure,
Han var galen og aldrig vis,
Ingen mand kunne hannem styre.
– Men skoven stander alt udi blomster!"

Note 7: **Ambulator:** Pasgænger

3

Næste morgen, da hertug Valdemar vågnede, stod der allerede en sølvskål med varmt øl på hans bord ved sengen. Han stod hastigt op og klædte sig på. Så snart han var påklædt, løftede han skålen som sædvanligt ved hanken for at drikke, men satte den straks forundret fra sig igen og betragtede en sommergæk, der var faldet ham i hånden og som lod til at have været løselig hæftet til hanken.

"Hvem vil gantes her med mig?" sagde han fortrædelig og kastede blomsten på bordet, men blev i det samme en lille strimmel pergament va'r, som stak ud af den fine blomsterkalk. Han greb det lille blomsterbrev og læste blot de tvende ord: "*Skriv under!*" Han stirrede længe på den løndomsfulde skrift og faldt i dybe tanker. "Hvad betyder dette?" udbrød han endelig, som han vågnede af en drøm. "Hvem sender mig her hemmelighedsfulde råd? Er det ven eller fjende? Hm, *skriv under!* Det er let sagt, men gælder det min ære – gælder det sjæl og sind eller det store mål for mit liv, så måtte jeg før underskrive min egen dødsdom, end det forlig, jeg i dag kan vente."

Han stirrede atter på sedlen og faldt i grublende tanker.

"Allerede i statsrådet, ædle herre?" sagde hans muntre medfange og trådte ind. "Hvis jeg ikke hørte fejl, har I allerede modtaget et morgenbesøg af Eders vise og underholdende ånder. Mig syntes, I talte med nogen. Var det måske med Eders gode ven der i kassen?"

"Nej, Tuko!" svarede hertugen, "men årvågne ånder er os nær. Det er ikke blot den døde bisp, der taler til mig fra disse mure, også levende væsner tager del i min skæbne og vil råde over min vilje, før jeg kender den selv. Se hvad jeg fandt i denne blomst!"

Han rakte ham blomsten og pergamentsstrimlen.

"En sommergæk! Den må I vogte Eder for, ædle herre! hvis den ikke kommer fra en lille, nydelig hånd, som kun vil gække på skrømt, for at gøre sin vinternar lyksalig for alvor. *Skriv under!* Ih, det var et godt og kort råd i en fuldkommen herskerindes tone. Havde det været på tysk, ved jeg nok, hvem jeg ville gætte på."

"Ja så! tror du, min usynlige skytsånd er tysk? sig frem! hvem mener du?"

"Ih, hvem anden skulle jeg mene, end den lille, nydelige helgeninde, hertugdatteren i Sachsen, der bekymrede sig mere om Eders tro og rare sjæleklenodie, end om Eders hertugkrone og alle Eders stolte forhåbninger! I bærer dog endnu hemmeligt hendes usynlige lænker."

"Sophie, det fromme, gode barn?" udbrød hertugen og rødmede, idet han fo'r med hånden til panden, "mener du, hun tænker på mig og min skæbne endnu? Nej, Tuko! det ville jeg ikke en gang ønske; det ville forstyrre mig fortrædeligt. I halvandet år har nu dette forunderlige billede været udslettet af min sjæl; jeg har haft vigtigere ting at tænke på, end en lille hertugs datter og hendes fromme, indskrænkede gudsfrygt. Jeg har lykkelig løsrevet mig fra det dårskab. Jeg lader mig nu ikke blænde eller standse af et par fromme dueøjne, som hører hjemme i et kloster eller på en altertavle. Tal aldrig mere om hende, Tuko! Du ved, det tjener kun til at forvirre mig – og,

sandt at sige, siden vore planer drog os til de høje danehofsskønheder, har jeg måttet rødme for mig selv, når jeg tænkte på hende. Men du har dog ret!" fortsatte han bevæget, "disse stille, beskedne blomster, der så mildt og venligt næsten et helt år her har mindet os om vår og sommer og livets stille glæder i vort fængsel – de måtte vel have mindet mig om hende, og denne hvide, uskyldige vårblomst, som nu endog har fået røst og bedt mig give efter og underskrive – ha, underskrive en pagt, der måske vil gøre mig til en from slave af min egen samvittighed til min dødsdag! – og dog – der var en tid, da en sådan trældom syntes mig den rette frihed –"

Han tav og faldt atter i dybe tanker.

"Det var en jammerlig tid, herre!" tog Tuko hastigt ordet, "den havde nær gjort Jer til et hængehoved. Jeg siger også: skriv under – hvad pokker det så er! – friheden kan ikke købes for dyrt. Men bliv derfor ingen slave af et pennestrøg! Den lille, smukke sværmerinde gør Eder dog til sidst til en stille, føjelig hertug af Sønderjylland, der aldrig tænker på at blive mere i verden, men opgiver alle dristige planer, tager sig en stille from hustru, siger godnat til denne verdens forfængelige herskerdrømme og sover sødeligt ind på Slesvig Slot, som en tro og lydig dansk vasal. Det kan blive et rørende liv, herre! Hvad vi her har døjet, vil vi ikke tænke på at hævne – fy, det var uædelt og ukristeligt. Vi kysser, som fromme børn, på riset og bliver kønt artige. Og hvilket dejligt, fredeligt liv! I vil i det højeste kun ruste Jer for at beskytte gæssene mod ræven eller for med egen høje hånd at nedlægge en velsmagende rå til det tarvelige hertugtaffel, hvor den fromme husmoder sidder med foldede hænder, mens de stille, artige børn læser bordbønnen."

"Tuko, ha nej!" udbrød hertugen heftigt og fo'r op som af drømme, "jeg skal vise dig, at jeg har Valdemar Sejer til oldefader. Han sad også en gang i fængsel, men han glemte ikke hævnen før han blev gammel og grå – han glemte ikke sin krone og sin kongelige værdighed i ulykken."

Nu bankede det på fængselsdøren, og samtalen var afbrudt. Det var den høflige slotsfoged. Han åbnede først døren, da man havde råbt: luk op! Nu trådte han ind og spurgte, om det var den højbårne hertug belejligt at modtage drost Hessel.

"Drost Hessel?" gentog hertugen med bitter harme, "nu vel! lad ham komme!"

Derpå satte han sig stolt og rolig i lænestolen ved bordet, mens ridder Abildgård påtog sig en ærbødig tjeners skikkelse og stillede sig med et listigt smil bag ved sin fyrstelige herres stol. Slotsfogden bukkede ærbødigt og gik. Straks efter trådte drost Peder ind.

Han hilste høfligt og alvorligt. Hertugen rejste sig halvt i sædet og satte sig atter tilbage.

"Hvad har drost Hessel at forebringe hertug Valdemar af Sønderjylland?" spurgte han med rolig stemme og tilbagetrængt harme.

"Højbårne herre!" tog drost Peder ordet, "min herre kongen har på grund af Eders venners forestillinger besluttet at tilbyde Eder forlig og frihed, hvis I vil underskrive og bekræfte de vilkår, jeg her i kongens navn overbringer Eder."

Med disse ord fremtog han et stort pergamentsbrev, som han med en høflig bøjning overrakte hertugen.

"Læs mig det, min drost!" sagde hertugen og rakte ridder Abildgård brevet over skulderen, mens han lænede sig tilbage i

stolen og påtog sig en ligegyldig mine. Ridder Abildgård trådte frem for sin herre og læste. Brevet var affattet af kansleren på dansk i den sædvanlige stive og pedantiske dokumentstil, der syntes dannet efter de lærde sprog. Drost Peder gav nøje agt på hertugens miner, idet han blev stående i beskeden frastand. Hertugen syntes ikke at bemærke ham, men stirrede mørk og tankefuld på den dunkle, beskrevne fængselsmur. Indledningen til forliget nævnte hertugens venner, som havde udvirket det, og blandt dem syntes han især med deltagelse at høre hertugen af Sachsen nævnt, hvis datter han nylig havde talt om. Også den godmodige grev Gerhard af Holstens navn syntes her at overraske ham, idet han måske erindrede sig, hvorledes han ved Danehoffet i Nyborg havde søgt at gøre denne kække herre latterlig. Indledningen til forliget lød således:

> "Alle, som dette brev ser eller hører læst, Herman, af Guds nåde biskop til Schwerin, Johannes, hertug af Sachsen, Gerhard, Johannes og Adolph, grever af Holsten, Helmold, Claus, grever af Schwerin, Geert, greve af Hoya, Johannes og Henrik, grever af Mecklenborg, evindelig hilsen med Gud! Det skal alle vitterligt være, at på hertug Valdemars vegne af Slesvig var ydmygeligen begæret af os, at vi skulle love for hannem, at han skulle holde disse punkter, som udi efterskrevne brev findes inddragne, som er en forligelse imellem kong Erik af Dannemark og hannem."

"Hvem har på mine vegne bedet de gode herrer så ydmygelig at love for mig, hvad jeg endnu ikke ved?" sagde hertugen, "dog det er vel en sædvanlig formel. – Til sagen!"

Nu læste ridder Abildgård forliget op selv, der i hertugens navn således begyndte:

> "Valdemar, af Guds nåde hertug udi Sønderjylland, evindelig hilsen med Gud! Det er fyrsters lov og ære, at de nådeligen hører og efterlader de påråbendes deres begæring, og for den gunst og nåde skyld, de meddeler de klagende, fødes udi deres underdane lydighed og troskabs forøgelse, så at – tilvoksendes sig undersåtternes hyldest og yndest – skal sig og formerer de regerendes ære, titel og navn –"

"Det er drost Hessels smukke tanker og mester Martins smukke stil!" afbrød hertugen med en spottende mine oplæsningen. "Bliv ved, drost!"

> "Derfor skal alle vitterligt være," fortsatte ridder Abildgård med et undertrykt smil og i ydmyg tone, "at vi af ungdoms uforfarenhed og barnlige råd er forførte, at indtage det, kronen tilhørte på Als, imod vor herre kong Eriks i Danmark befaling, hvorudinden vi kendes os ilde have gjort, så det synes os og andre vore venner, at vort fædrenelands lov er os for skarp og for strenge, hvorfore forbemeldte konge, efter vor ydmyge supplicering, hans prælaters råd og andre tro mænds, haver efterladt os al skyld og brøde, som vi uforsynligen have beganget imod hannem."

Og nu fulgte alt, hvad der angik stridighederne om Als, om møntrettigheden og om forpligtelse til at lade kongen udbyde

leding i Sønderjylland. Til alt dette smilede hertugen ligegyldig og syntes næppe at værdige det sin opmærksomhed, mens han dog med lønlig spænding gav agt på hvert ord, men nu forandredes hans påtagne ligegyldighed til synlig uro, idet ridder Abildgård læste:

> "Vi lover derhos, at vi aldrig skal til kongens død eller fængsel gøre og skaffe, råde eller befordre, han skulle tabe jord, byer, stæder, fæster, ej heller at forbinde os, konspirere eller praktisere imod riget eller hannem; ikke heller tilskynde, forhandle eller nogen del gøre, som kan hedde crimen læsæ majestatis [Note 8)], men vi skal bevise hannem al ære, underdanighed, reverens, troskab. Gøre vi noget vitterligt her imod, heller kan os overbevises efter fædrelands lov og brug, nemmeligen at have skaffet, da skal alt vort len og gods dermed være forbrudt, så at vor herre og konge af egen magt må det annamme på kronens vegne og gøre deraf til evindelig eje, hvad hans nåde tykkes, tilmed at straffe os på livet, efter retten, eller benåde os, som hans nåde tilsiger."

Her standsede ridder Abildgård og betragtede sin herre forbavset, men den unge hertugs uro var forsvundet og en stolt trods tindrede i hans øjne, mens han hævede sit hoved dristig og kæk.

"Nu kender jeg både Eders ord og ånd, drost Hessel!" sagde han, "således vil I gerne føre ordet, når en forblindet konge vil give Eder myndighed dertil."

Drost Peder rystede alvorligt på hovedet og tav.

"Bliv ved!" sagde hertugen, og ridder Abildgård fortsatte:

> "Vi tillade hermed, at Danmarks prælater må lade forkynde kirkens band over os, intet varsel gjort, om så skete, det Gud forbyde, at vi gjorde noget imod dette, foreskrevet står."

Ridder Abildgård holdt atter inde og betragtede sin herre med et forskende blik.

"Ret så!" sagde hertugen, "glem ikke den hellige bandstråle! den kan gøres behov. Er der mere?"

Ridder Abildgård oplæste endnu nogle punkter om hertugens forpligtelse til at stå kongen bi i leding og møde på herredagene, hvorpå han kun lidet syntes at agte. Men nu hed det:

> "Vi skal ikke heller holde fredløse folk. Item for dette vort fængsel skal vi ikke fejde kongen, hans sønner eller nogen i riget eller uden, eller noget ondt noget menneske derfore tilføje, men derfore lade vi dennem qvit og ledig. Vi skal ingen forpligt eller forbund gøre med nogen person i verden, ved hvilken Hans Majestæt og riget nogen skade kan tilføjes, og have vi nogen sådan forbund gjort, skulle vi dennem opsige."

Endelig hed det til hertugens største forbavselse:

> "Og på det hvis nu lovet er, ikke skulle stiles udi tvivl, da have vi med en korporlig ed svoret og lovet på de hellige evangelia, at vi uden al bedrageri skulle holde hvis foreskrevet står, vedersigendes al eksception, som kan tjene til besvigelse, magt eller trussel eller og

undervisning, gejstlig eller verdslig rettens behjælpning, lov eller brug, hvorved fornævnte brev kan brydes."

Hertugen blegnede; han hørte ikke slutningen, som indeholdt de bispers og fyrsters navne, der havde overværet forhandlingen og hængt deres indsegl derhos, han syntes først at være kommet til sin fulde samling, da han hørte de sidste ord:

"Og ville vi det forsegle med første lejlighed."

"Ja vist, så snart vor lejlighed falder!" udbrød han med den heftigste forbitrelse og fo'r op. "Et sådant oprørende forlig vover I at overbringe mig, drost Hessel! og I kan bilde Jer ind, jeg skulle være fej og ussel nok til at underskrive og besegle det! I har haft et værdigt mønster for dette smukke forlig i sorte grev Henriks djævelske pagt med den fangne kong Valdemar. Deri vil jeg dog ikke træde i min store oldefaders spor og købe min frihed så dyrt. Tænker I at tvinge mig, så forsøg det! Har I lænker med, så kom med dem! Kald Eders bødler frem og se, om jeg lader mig pine til at fornedre mig!"

"I miskender mig svarlig, højbårne herre," tog drost Peder med en smertelig følelse ordet, "tro ikke, det glæder mig at se en ædelbåren herre som Eder på dette sted! Og tro end mindre, jeg er så lavhjertet, at jeg ville se Eders frie vilje tvunget ved uværdige midler! Ikke af had eller hævn, men kun for rigets og kronens sikkerhed er friheden her berøvet Eder. I det øjeblik I opgiver det uforsvarlige og tilstrækkeligt oplyste foretagende, som har gjort Eders fangenskab her nødvendigt, står I atter fri på den ophøjede plads, hvortil I er født og båret. I beholder alle

Eders lovlige rettigheder, som hertug af Sønderjylland, ubeskåret – og alt er glemt. I det øjeblik, I underskriver dette forlig, har slotsfogden befaling at åbne Eder disse fængselsdøre og med sikkert lejde ledsage Eder til min herre kongen. Så snart I da på herredagen offentligt har vedkendt Eder underskriften og bestyrket den med segl og ed, kan I uhindret drage til Eders hertugdømme, og hverken min herre kongen eller nogen retsindig mand i Danmark vil nogen sinde tvivle på Eders troskab mod land og rige for fremtiden."

Med disse ord lagde drost Peder sin sølvpren på bordet sammen med pergamentsbrevet, som ridder Abildgård havde tilbageleveret ham. Men hertugen stod ubevægelig og stirrede på muren uden at værdige kongens udsending et ord eller blik.

"Herre!" fortsatte drost Peder, "rådfør Eder nu med den alvidende Gud og Eders egen samvittighed! Jeg overlader forliget i Eders hånd. I kan tilintetgøre det eller underskrive det, som I vil. Til sol går ned kan jeg vente på Eders bestemmelse, og i 24 timer står fængselsdøren Eder endnu på disse vilkår åben. I det øjeblik I har underskrevet og draget i klokkestrengen hist, vil Eders fængsel åbnes. Jeg forlader Eder nu med det håb, at I vel overvejer Eders timelige som Eders evige velfærd. Miskend i denne sag hverken min herre kongen eller mig! Den alvidende Gud og alle hellige mænd er mine vidner! Her er intet sket af personligt nag til Eder. Jeg tør vidne for Guds åsyn på den yderste dag, som i denne time. Jeg har kun handlet imod Eder efter min ed og pligt til riget og kronen."

Med disse ord hilste drost Peder, ikke uden bevægelse og vemodig deltagelse, den fangne hertug og forlod hastigt tårnkammeret.

Fængselsdøren var atter lukket og låset. På bordet lå det vigtige pergamentsblad sammen med sølvprenen, som drost Peder havde ladet ligge til underskriften. Ridder Abildgård betragtede sin herre med et uroligt forskende blik. Hertugen gik nu med heftige skridt op og ned ad gulvet. Hans øjne rullede vildt, og hans kinder blussede af harme.

"Aldrig, aldrig i evighed underskriver jeg den helvedpagt!" udbrød han, "skal jeg så sidde her til min dødsdag! Skal jeg besværge, hvad her står med min saligheds ed, må jeg enten opgive hele min store livsplan eller blive en meneder og nidding for al verden. Nej, ha nej, aldrig i evighed! Jeg skal vise dem, at hertug Valdemar ikke elsker friheden og sin usle hertugkrone højere, end sin ære og sin frie, ubetvingelige vilje. Jeg vil ikke fej og nedrig sælge dem min sjæl og min indre frihed, for at kunne drage fri luft i et større fængsel, som en fornedret åndelig slave. Nu, Tuko, nu er det tid at tænke alvorligt på flugt og på at sprænge disse mure med list eller vold, på enhver tænkelig måde. Står jeg først fri udenfor dette helvedslot og udenfor Danmarks grænser – da vil jeg ikke længere betænke mig på, hvad jeg var nær ved at opgive i mine sygelige drømmerier – jeg ryster støvet af mine fødder og sætter ikke fod på dansk grund igen, før jeg står her i spidsen for en hær, som kan omstyrte tyrannens trone og knuse ham med alle hans elendige rådgivere!"

"Var det første skridt kun gjort!" svarede ridderen og trak på skuldrene, "var vi kun først vore egne herrer, så ville jeg hjertelig gerne beundre Eders høje tanker og kække beslutninger. Dog så længe Eders store rådgiver kun kan tale til Eder fra disse mure, men ikke, som en dygtig ånd burde, kan blæse dem bort som

spindelvæv, så længe, nådige herre, er alle Eders heltemodige planer kun luftkasteller og skønne drømme, og dem må I dyrt betale med tabet af et frit, lystigt liv og Slesvigs hertugkrone."

"Hvorledes, Tuko, ville du ikke foragte mig, hvis jeg kunne underskrive dette forlig?"

"Det være langtfra, herre! det var en dårlig fugl, der ikke fløj ud, når buret var åbent. Se! her ligger brækkejernet, som uden hekseri kan sprænge os disse mure. Her har den gode hr. drost ladet sin sølvpren ligge. Et eneste træk med denne tryllestav på pergamentet! og vort fængsel er åbnet – den vide, skønne verden står os opladt – vi drager bort fra dette ulykkesland, til vi kan sige kongen af Danmark tak for sidst! Hos hertugen af Sachsen er vi velkomne, og hvor vil ikke den skønne prinsesse Sophie glæde sig –"

"Ti, ti, frister!" afbrød hertugen ham opfarende, "er det din standhaftighed, Tuko! er det din begejstring for mit høje, fjerne mål? Hvad nytter det, fuglen er fri, når den er stækket for livstid? Er du ked af at dele min skæbne, nu vel, dig kan jeg vel skaffe fri! – sværg du dig den onde i vold og gå! – jeg bliver."

"I miskender mig, min ædle hertug!" svarede ridder Abildgård alvorligt, "jeg har delt Eders fangenskab og været lystig til denne time; jeg skal dele det fremdeles uden at beklage mig, så længe I lyster. Hovedmålet har jeg ikke tabt af sigte. I har jo selv fundet ud af, hvorledes I kan nå det uden at røre en hånd; Eders samvittighed skal lettelig forliges med vor frihed. Vil I høre mig!"

"Nej, nej, intet ord vil jeg høre. Lad mig være ene, Tuko! I morgen skal du vide min bestemmelse. Det gælder mig selv og mit hele tilkommende liv; jeg vil selv kaste loddet, som skal

afgøre det. Hverken du eller nogen menneskesjæl skal her lede min vilje!"

Ridder Abildgård tav og gik ind i sit eget fængselskammer. Hertugen lukkede, mod sædvane, døren efter ham og spærrede den med stenen. Derpå kastede han sig på sin stol i mørke tanker. Således sad han den hele dag uden at røre sig og uden at ville indlade noget menneske eller modtage nogen vederkvægelse. Der var stille som sædvanlig på borgen. Først da solen gik ned, forstyrredes han et øjeblik i sine betragtninger ved lyden af hestetrin i slotsgården. Det var drost Peder og hans væbner, der forlod slottet. Hertugen rejste sig og gik til gitteret. Hans hånd knyttede sig krampagtig, da han så den unge drost fri og djærv tumle sin brune hingst i aftenglansen. Den fyrstelige fange drog et dybt suk, lukkede lugen for gitteret og gik hen til den dunkleste afkrog af fængslet, hvor han kastede sig på det uredte leje.

Den indvendige luge for jerngitteret, som fangen kunne åbne og lukke efter behag, var forsynet med en lille hornrude, som næsten intet dagslys kunne gennemtrænge. Denne luge lod han ellers bestandig stå åben. Ikke en gang om natten plejede han at have den lukket, undtagen når det var meget koldt og vinden stod på, for når den var lukket om natten, var det hændt ham nogle gange, at han ved midnat var faret forfærdet op i halvsøvne og havde troet sig levende begravet i sine fædres gamle gravkapel. Men nu var lyset og ethvert glimt af liv og munterhed ham forhadt, og han havde med et slags trodsig glæde berøvet sig det sidste sparsomme dagglimt, han var herre over.

"Kom frem, min ulykkesbroder, og lær mig at se lystigt ind i min nat med dine gloende øjne!" mumlede han, "lad dem længe nok kalde dig dødsfugl og lighane! du ser dog klart, når vi andre er blinde; skriger du om død og ulykke, nu vel, desbedre! den vise huer mig nu bedst."

Mens han således med dæmpet røst gav sine mørke tanker luft, åbnede han kassen og tog den store natfugl frem. Den satte sig fortrolig på hans arm og lod sig klappe. Han lænede sig tilbage på lejet og blev således liggende i mørk grublen. Imidlertid blev det nat. Der var dødsstille på slottet. På den svage lysning gennem hornruden kunne fangen se, at det var måneskin. Endelig lukkede hans øjne sig, og han blundede ind uden at han først, som sædvanlig, havde indespærret uglen. Han vidste ikke, at han havde sovet, da den samme gruelige forestilling, der for havde vakt ham ved midnat, nu på samme tid overvældede ham. Det var ham, som han lå i ligkisten i sine fædres gravkapel, og han rejste sig ængstelig halvt op i lejet. Han var endnu ikke fuldkommen vågen, da et afskyeligt skrig rev ham ud af drømmen. Han slog øjnene op, og på kanten af muren ved den hemmelighedsfulde indskrift så han atter lighanens lueøjne. Den skreg endnu en gang og langt afskyeligere, end den nogen sinde plejede, idet den stirrede på hornruden i den tillukkede gitterluge. Nu vendte hertugen også blikket derhen, og med forbavselse troede han at skimte et mørkt ansigt, halvt skjult af en hætte udenfor gitteret. En forunderlig rædsel fo'r over ham, og han blev liggende ubevægelig i den halvt oprejste stilling og stirrede på ruden. Nu hørte han en sagte banken på gitterlugen og fo'r op.

"Hvem er der?" råbte han, "er du et menneske, så tal!"

Det bankede stærkere på lugen, og han hørte en dyb, dæmpet stemme hviske hemmelighedsfuld:

"Luk op, hertug Valdemar! en god ven vil tale med Jer."

"Er det muligt!" udbrød han, "et menneske? En god ven? Ha, er du den onde selv? Jeg frygter dig ikke."

Han gik hastigt hen og åbnede lugen. Et menneskeligt ansigt stod tydeligt nok for hans øjne bag gitteret, men så aldeles i skygge, mens månen kun oplyste omridsene, at det ikke var ham muligt at skelne noget træk.

"Kender I mig ikke, hertug Valdemar?" spurgte den uventede nattegæst. "Jeg vover måske mit liv for at tale med Eder. I må underskrive eller alt er tabt!"

"Grand! Mester Grand!" udbrød hertugen forbavset.

"Er I en heksemester og kan I flyve? Hvad står I på?"

"En stormstige!" svarede den dristige klerk. "Morten Kok holder ved den og passer på. Tiden er kort, min hertug! *Skriv under!*"

"Fra Eder kom altså det gode råd i morges, fromme herre! Men jeg skriver ikke under, om så både himmel og helvede råbte: skriv under! Skal jeg afsværge enhver tanke på min store id? skal jeg selv afsværge hævnen? Hvad har jeg da vovet så meget for? Hvad har jeg udholdt alt dette for? Jeg skriver ikke under! Vil I have mig fri, så befri mig med list eller magt! og jeg er Eders. Jeg stiller mig åbenbart i spidsen for de sammensvorne, og det skal briste eller bære!"

"På den måde er alt tabt, herre! Førend I er lovlig fri og sikret, kan der intet foretages. Eders fangenskab holder alle hænder bundet, men skriv under, herre! og alle hænder er løst med Eders! Vil I ikke holde eden, kan den hellige fader lige så godt

løse den for Eder som for Eders oldefader – og vil I holde den, nu vel! så kan I stå udenfor det hele og dog være hovedet. Marsken og hans venner handler ene – I ved intet deraf – og den ledige plads bliver Eders. Forstår I, herre? I kan holde Eders ed og med frelst samvittighed træde til, når det er. I griber med lov og ret den umyndiges spir, og når I har vundet folkets hjerter og vist, I er kronen voksen, så falder den af sig selv på Eders hoved – og I har ikke brudt forliget eller eden."

"Ha, er det dig selv, kloge mester Grand! eller er det den døde bisp, der har lånt din røst og din skikkelse for at lære mig visdom! – Ja, du har ret! – således kan jeg gribe det spir, som tvinger ånder, og vinde den krone, der stråler ren som solen! Nu ved jeg, hvad jeg vil. Du har ikke først lært mig det. Du har kun sagt mig hvorledes. Godt! jeg skriver under. Men fra den time, jeg har underskrevet, ved jeg intet og vil intet vide af Eders foretagender. Gør hvad I vil! og forsvar det, som I kan! Jeg går min egen vej, og når vi mødes ved målet, da – først da kender jeg Eder og tør nævne Eder venner. Forstår du mig, Grand?"

"Jeg forstår, herre! Det er altså vist, I skriver under og drager herfra i morgen. På Danehoffet i Nyborg bekræfter I forliget og venter så rolig på de ting, som skal komme –"

Nu blev den hemmelige samtale afbrudt ved en pludselig larm i slotsgården.

"Jeg har ham, husbond! Jeg har ham, den listige klerk!" råbte Morten Madsvends stemme. "Nu skal han ikke undslippe! Jeg mærkede straks, hvad han bar i sit skjold og hjalp ham selv op på stormstigen. Skal jeg nu rive stigen om med ham og lade ham brække halsen? eller vil I have ham levende?"

"Jeg er forrådt!" udbrød mester Grand forfærdet, "den fordømte kok har forrådt mig. Nu gælder det!"

Han steg hastigt ned af stigen og stod omringet af ti huskarle med fakler, og midt iblandt dem stod slotsfogden, halvt påklædt, med et stort sværd i hånden.

"Skal jeg tro mine egne øjne, hr. domprovst!" sagde den ærlige Poul Hvit, "I er kommet hid for at skuffe min årvågenhed og hjælpe de vigtige statsfanger til flugt!"

"Hør mig, værdige Poul Hvit!" svarede mester Grand med kæk og myndig stemme, "og I skal ikke miskende en Herrens tjener, som selv på hemmelige og usædvanlige veje kun går i sin himmelske konges tjeneste! At min hensigt ikke har været, imod lands lov og ret, at befri Eders fanger, derom kan I overbevise Eder ved at undersøge fængslet og mine klæder. Jeg har hverken haft fil eller noget værktøj med mig, hvorved det var muligt at åbne jerngitteret og hjælpe fangerne til flugt."

Slotsfogden syntes forvirret og ubestemt.

"Jeg fordrer denne undersøgelse for min egen æres skyld!" fortsatte mester Grand, idet han slog sin kappe til side og vendte selv hastigt alle sine lommer. "Er I nu overbevist om min uskyldighed i denne henseende, så kan I med rette fordre at vide min hensigt med dette nattebesøg. Jeg vidste, adgangen til fangerne var mig forment, men jeg vidste samtidig, at et kraftigt Guds ord til rette tid kan virke meget på en forvildet synders hjerte. Den unge, trodsige hertug, ved I, ville ikke underskrive forliget med kongen og ikke opgive sine oprørske planer. Jeg har nu således talt ham til med et mægtigt knusende Guds ord, at han er gået i sig selv og med ruelse har erkendt sin store synd. Han vil nu straks underskrive forliget og blive en tro

kongens undersåt. Se! Det har jeg bevirket, og det er min brøde. Tror I at have ret til at drage mig til ansvar for så kristeligt et foretagende, så er jeg Eders fange. Men er I, som jeg formoder, en gudfrygtig mand, som forener ærbødighed for min stand og mit hellige embede med streng troskab mod Eders konge, så lader I mig blot bevogte her, til I selv har undersøgt fængslet og overbevist Eder om sandheden af mit udsagn, derpå lader I mig drage herfra i Herrens fred endnu i denne time!"

"Bevogt ham!" sagde slotsfogden og gik hastigt med en lygte op i tårnet til fangerne. Han åbnede fængselsdøren og fandt alt i orden i det første tårnkammer hos ridder Abildgård. På hans forlangende åbnede hertugen sin spærrede dør. Slotsfogden trådte ind, og uden at sige et ord undersøgte han først gitteret nøje. Derpå satte han lygten på bordet og betragtede hertugen opmærksomt.

"Sig mig, højbårne herre!" spurgte han, "er det sandhed, at domprovst Grand har talt med Eder, og at I er gået i Jer selv og vil underskrive forliget?"

"Det har sin rigtighed!" svarede hertugen og greb sølvprenen. "Det kan ske straks. Se så! her står mit navn."

Han rakte slotsfogden det underskrevne forlig og kastede sig tankefuld i stolen.

"Så lykønsker jeg Eder til Eders frihed og fædrelandet til en tro mand!" sagde slotsfogden glad, "så bedrog jeg mig dog heller ikke denne gang! Jeg kender verden og menneskene, og jeg så vel på Eders væsen og adfærd, at I var en ædel, ung herre, der kun af ungdoms ubesindighed havde overilet sig. Hvil nu, hvis Eder så behager – på Eders gode og fromme beslutning til

det bliver dag, højbårne herre! Så skal jeg med ære udføre Eder af dette fængsel og selv ledsage Eder til min herre og konge!"

"Godt!" sagde hertugen, "gå nu kun! Og lad den værdige mester Grand intet ondt vederfares! Han har kun holdt en natteprædiken for mig, og I ser selv, han har lykkelig omvendt mig."

Slotsfogden bukkede og gik. Ridder Abildgård, der i døren havde hørt og set, hvad der nys var foregået, ilede veltilfreds ind til sin herre for at få fuldstændig oplysning om, hvad der så hastigt havde bestemt ham til at underskrive.

Imidlertid stod mester Grand blandt de forundrede huskarle, der efter slotsfogdens befaling bevogtede ham nøje, men med en ærbødighed, som hans myndige mine vidste at vedligeholde. Morten Madsvend stod smilende ved stormstigen og syntes at more sig over det natlige eventyr. Mester Grand kastede et bebrejdende og foragtende blik til ham uden at sige et ord.

"Det havde jeg mindst tænkt, at han således skulle slippe fra det," sagde nu kokken til huskarlene. "Jeg har aldrig før i mine dage set en ærværdig domprovst på en stormstige, og den fristelse kunne jeg umuligt modstå; men jeg skulle vel have vogtet mig for den farlige spas, havde jeg ikke vidst, I og slotsfogden var i nærheden. Nu vil det give sig, om jeg har gjort den fromme herre uret eller ikke. Ingen kan fortænke mig i, at jeg holdt ham for en listig gavstrik; hvor finder man ellers i verden så ivrig en sjælesørger, at han sætter sin hals i vove for at redde et par sjæle. Det var en lykke for den lærde herre, at I kom; jeg havde allerede fat i stigen for at trække den fra ham, og så havde den ærværdige herre måttet hænge med hænderne

om jernstængerne deroppe, som en kat ved et fuglebur, til jeg havde hentet Jer."

"Usle, troløse sjæl!" udbrød mester Grand heftig, "jeg sagde dig jo, at min hensigt var from og gudfrygtig, og du kunne således forstille dig og stræbe en Herrens tjener efter livet!"

"Det vil jeg forsvare for min husbond og hans nåde vor dyrebareste konge!" svarede Morten. "Her gør vi aldrig forskel på folk. Fyrster og store herrer spærrer vi inde, når vi får befaling til at anse dem for kæltringer; jeg sætter dem skyldigst på spid, når jeg får befaling til at anse dem for kapuner; og vil kejseren eller paven selv krybe ind ad vinduerne til dem, vil jeg forsvare det for hele den højstærede kristenhed, om jeg lader højstsamme brække deres høje og hellige halsben."

Morten Madsvend var blevet højrøstet, og slotsfogden, som nu ilede tilbage fra fængslet og hørte disse dristige ord, bød ham holde måde med sin tjenesteiver og tale med mere ærbødighed til den fromme, ærværdige hr. domprovst, der var aldeles uskyldig og havde tilmed udøvet en gerning, hvorfor enhver brav dansk mand måtte takke ham.

"Jeg tror at kende så temmelig til verden og menneskene," sagde han med selvtilfreds mine til mester Grand, "og det glæder mig, ærværdige, at jeg ikke heller har fejlet i min gode mening om Eder. At I mener det godt med landet og kongen, det ser jeg nu, hvorvel I talte hårde ord i går aftes mod de stores fejl og synder. Dertil har I, som en streng Guds mand, vel ret, men, herregud! vi er alle mennesker, og selv den dydigste mand kan mistænkes og få skinnet imod sig. Det har I nylig selv erfaret, fromme herre! Nu står det Eder frit for at rejse herfra, hvad øjeblik I vil, men vil I være min gæst til det bliver dag, skal

det være mig kært. Natten er dog intet menneskes ven, og skønt I er en from Herrens tjener, kunne I dog fare vild."

"Derfor frygter jeg ikke!" svarede mester Grand. "Jeg har intet mere her at udrette. Med mageskiftet er I jo også tilfreds, min gode, ærlige Poul Hvit?"

"Fuldkommen, fromme herre! bring abbed Magnus min ærbødige hilsen og far da med Gud! siden det endelig så skal være."

På slotsfogedens befaling blev straks mester Grands pasgænger trukket frem. Den høje, gejstlige herre hilste slotsfogden med rolig værdighed og gjorde velsignelsens tegn med de tre fingre til de ærbødige huskarle, hvorpå han sammen med en lægbroder, der tjente ham som rideknægt, forlod Søborg i den stille, månelyse nat.

Få timer efter, da solen stod op, red hertug Valdemar og hans drost, ledsagede af Poul Hvit og tolv bevæbnede ryttere, ud af Søborg slotsport ad vejen til Korsør for at drage over til Nyborg, hvor kongen og hans bedste mænd opholdt sig, og hvor forliget med segl og ed måtte stadfæstes ved Danehoffet, inden hertugen og hans drost kunne sættes i fuldkommen frihed.

Note 8: **Crimen læsæ majestatis:** Majestætsforbrydelse

4

Efter en usædvanlig streng vinter, hvorved Østersøen endogså havde været tilfrosset, bredte nu atter våren sig ud med hastige skridt sin skønhed og blomsterrigdom over Danmarks yndige sletter. I midten af maj stod bøgeskovene udsprunget, og på trods af folkets sørgelige tilstand og den hemmelige tvedragt, der adskilte så mange hjerter, syntes dog landet for den, der ikke kendte dets indvortes sønderrevne tilstand, et fredeligt og lyksaligt paradis.

Det var en af de skønneste forårsdage, da et ridende rejseselskab af tvende fornemme riddere og tvende damer sammen med en anselig gejstlig herre, ledsagede af en ung væbner, to rideknægte og to terner, drog ind af porten på Flynderborg Slot ved Ørekrog. På slotstrappen stod befalingsmanden, hr. Lave Litle, ærbødig med blottet hoved for at modtage de ærede gæster, og den høje jomfru Inge stod ved faderens side. Mens ridderne hjalp deres damer af hestene og førte dem hen imod slotstrappen, blev den svære gejstlige herre rolig siddende på sin pasgænger for at læse den latinske indskrift over døren; det var rigets kansler, den lærde mester Martinus de Dacia. Den lille, gråhårede, men endnu raske og kraftige ridder, som først gik op ad slotstrappen med en høj, aldrende dame under armen, var rigsråden, hr. Jon Litle, med sin hustru fru Ingefried. Hans datter Cæcilie blev ledsaget af en ung, ridderlig herre, på hvis ranke skikkelse jomfru Inge straks med blussende kinder havde genkendt drost Peder Hessel.

Ikke uden en vis forlegenhed og hemmelig uro modtog hr. Lave Little disse gæster. I særdeleshed syntes han, med al sin høflighed, ængsteligt at undvige sin gamle frændes blik. Drost Peder hilste han med frastødende kulde. Den lærde kansler, som endelig også var kommet op ad trappen, syntes hr. Lave at betragte med et sky, mistænkeligt blik, men da den lærde herre straks erkyndigede sig om slottets ælde og oldtidsmærkværdigheder, syntes hr. Lave noget beroliget og henviste ham til sin datter, der, som han udtrykte sig, bedre kendte alle slige snurrigheder, end nogen anden på borgen.

"Her kan du jo leve som en lille konge, min gode Lave!" sagde ridder Jon og så sig om i den store, hvælvede hal, som indtog hele hovedfløjens bredde og hvor to store fløjdøre stod åbnede til slotshaven med den skønneste udsigt over sundet.

"O ja, hr. rigsråd! Slottet er kongeligt nok, og Eders nærværelse giver det først sin rette glans," svarede ridder Lave i en ydmyg tone, som straks angav det ulige afhængighedsforhold, han stod i til sin ældre, berømte frænde, hvis overvægt både i stilling og åndsgaver han kun alt for trykkende følte.

"Du er alt for høflig, fætter!" sagde ridder Jon. "Glansen ved du nok, er ikke min sag. Men er denne borg så fast, som den er smuk og anselig, gad jeg nok være befalingsmand her i krigstider. Har I været her før, drost Peder?"

"I min barndom var jeg ofte i disse haller. Jeg genfinder her mine kæreste og skønneste barndomserindringer!" svarede drost Peder med et blik til jomfru Inge, som han endnu kun tavs havde hilst, og som alene syntes beskæftiget med fru Ingefried og frøken Cæcilie. Hendes øjne mødte nu hans, og han syntes

med glæde at bemærke, at denne erindring heller ikke var hende ligegyldig.

"Har I ikke været her siden?" spurgte ridder Jon, men drost Peder hørte det ikke.

"I falder i staver, tror jeg. Har I været her siden, Peder Hessel?"

"I fjor," svarede drost Peder noget forvirret, "ved min ubehagelige forretning angående hertugens fængsling."

Ved disse ord vendte ridder Lave sig højst urolig til den gamle rigsråd og overvældede ham på en gang med en halv snes spørgsmål til dels om ligegyldige ting og om hofnyheder.

"Om alle de narrerier bekymrer jeg mig ikke!" svarede ridder Jon alvorlig og betragtede sin urolige frænde med et skarpt, forskende blik, "men det bedste og vigtigste nyt ved du vel, fætter? siden kongen nu har vundet en tro undersåt igen i hertug Valdemar, håber vi dog en gang at få fred og enighed i landet. Vi venter nu med føje, at enhver dansk ridder, som har været på afveje, men dog mener det ærligt med sit fædreland, følger den unge hertugs eksempel og afsværger i sit hjerte enhver tanke på fordømmelig opstand og trods mod landsloven. En streng undersøgelse vil måske hist og her blive nødvendig," tilføjede han, "men jeg håber, der ikke findes mange tilhængere af den dumdristige marsk Andersen her i landet."

Ridder Lave var blevet dødbleg, og over den strenge ridder Jons åsyn fo'r et udtryk af harme og dyb smerte, som dog øjeblikkelig igen var til jomfru Inge, med hentydning til en af hendes barndoms heltinder, stolt Dotte, hvis historie var afbildet på de gamle, virkede tapeter.

"Holder du endnu med den stolte krønikejomfru?" spurgte han og pegede på billedet, der forestillede en lænket jomfru, med et lille anker i hånden, på et skib. "Kan du endnu visen om hendes osteankere, hvormed hun ville holde hele Harald Hårdrådes flåde fra Danmark?"

"Husker I det endnu, min ædle frænde?" svarede jomfru Inge og rødmede. "Da jeg sang den vise for Eder sidst og forsvarede Dotte mod Eders spøg, da var jeg endnu et barn. I lo ad min iver; men jeg må endnu forsvare hende, min ædle frænde! Havde de danske mænd i hendes tid været så kække, som hun stolede på, havde de nok lagt stål for hendes osteankere og ikke tilladt den norske sørøverkonge at bortslæbe en dansk pige i lænker for et dristigt ords skyld. Lidt overmod og barnagtig trods mod overmagten var der vel i den hele spøg," fortsatte hun med varme, "men det lille, uskyldige praleri var dog tegn til, hun havde god tro til den danske manddom og troskab. Havde hun været Eders datter, er jeg vis på, I med glæde havde betalt den dobbelte løsningssum for hendes frihed."

"Det kan vel være!" svarede ridder Jon og klappede sin kække slægtning på kinden. "Ret så, stolt Ingelil! Du er din brave moders datter. Pigen har dog ret i noget," fortsatte han og vendte sig til den lærde kansler, "hun er færdig at kende de gamle helte bedre, end jeg; stort andet, end en rask, dygtig sørøver, var den berømte Harald Hårdråde dog nok ikke; en høj, kongelig sjæl har han aldrig været. Hans dåd i Danmark som i Myklegård gør ham ingen ære; jeg anser den dristige jarl Mindrealf i vor tid for en værdig frænde til ham."

"I sind og gerning kunne de vel nævnes frænder med blodige hedningsjæle i de kristne kroppe," svarede mester Martin.

"Jarl Mindrealf?" gentog jomfru Inge og studsede, "den rå, plumpe algreve, den lille glubske, dyriske sørøver, er han jarl? Jeg troede, han kun var greve af Tønsberg."

"Han er nu en mægtig jarl og, næst kong Erik Præstehader og hertug Hakon, den største mand i Norge," sagde ridder Jon, "men du har ret, barn! han er en grov karl, og ligner mere et dyr, end et menneske. Vovede han at hjemsøge Flynderborg, var du dog næppe bange for at spærre ham inde i dit fadebur, som en almindelig smørtyv. Du har vel aldrig set ham?"

"Jeg har hørt mere om ham, end jeg ønskede!" svarede hun hastigt og undveg dette spørgsmål, der satte hendes fader i en dødelig angst.

Drost Peder håbede dog endnu, at ridder Lave havde været mere ubesindig, end skyldig, ved dette mistænkelige besøg, hvorom nu den tilfældige erindring syntes at pine denne ængstelige herre. For at rive ham ud af sin uro og befri ham fra al frygt for at drages til ansvar i denne anledning, henvendte den unge drost sig nu med oprigtig velvilje til jomfru Inges fader og fortalte ham uopfordret, at den egentlige hensigt med denne rejse, der gav ham lejlighed til at gense så kært et sted, var et gesandtskabsanliggende til det svenske hof i Stockholm og at ridder Jon med det samme ville bringe sin familie til deres sommerbolig, Tømmerup Gård i Skåne. Denne efterretning opklarede mærkelig ridder Laves ansigt. Han syntes at mærke drostens velvillige hensigt med denne meddelelse og rakte ham, ikke uden bevægelse, hånden.

"I er mig velkommen, hr. drost!" sagde han med bævende stemme og drog ham til side til de åbnede havedøre. "Hvad der er forefaldet imellem os," fortsatte han ængstelig og gik ned

med ham ad havetrappen, "det kommer ingen ved!" Han kastede et blik tilbage i havesalen, og da han så gamle ridder Jon i munter samtale med kansleren og damerne, drog han drost Peder hastigt ind i en afsides gang i haven. "Et ord i fortrolighed, Peder Hessel!" fortsatte han i den faderlige tone, der mindede drosten om hans barndom. "Hvad her sidst tildrog sig kunne mistydes på en måde, der var farlig for min ære og min stilling, men jeg har haft den tillid til Eders retsind, at I ikke ville misbruge den overvægt, omstændighederne gav Jer over mig, til at styrte mig i fordærvelse. Kan I derpå give mig Eders æresord?"

"Ved min ridderlige ære!" svarede drost Peder og rakte ham bevæget hånden. "Jeg har, Gud være lovet, ikke troet mig forpligtet til at fremtræde som Eders anklager. Himlen forbyde, jeg nogen sinde skulle nødes dertil!"

"Godt!" sagde ridder Lave beroliget. "Jeg ville kun vide mig sikker for Eder, hvad den forgangne tid angår, og derfor er Eders ære mig nu borgen; for fremtiden skal jeg selv sørge. Vore gamle forhold er opløste; mellem os kan intet nyt finde sted. Vi to kan nu være som døde for hinanden."

Han vendte sig for at gå; men drost Peder holdt ham tilbage.

"Hør mig, ridder Lave!" udbrød han heftigt, "jeg har også et vigtigt ord at sige Eder. Jeg anser ikke det forhold for opløst, som jeg først lærte at skatte højt i det øjeblik, det syntes sønderrevet. Hvad der fjerner Eder fra mig, knytter mig netop fast til Eders hus og Eders ædle slægt med et bånd, som ingen jordisk magt kan opløse. Det er det samme bånd, som binder Danmarks krone og Danmarks hjerter sammen. Derom deler Eders højhjertede datter min synsmåde, og det med et liv og en

begejstring, som har gjort min sjæl uadskillelig fra hendes, trods alle stridige og mislige forhold. Jeg har intet ord talt til hende, uden hvad I selv har hørt, om hvad jeg nu med vished ved, jeg føler for hende. Om hun føler det samme for mig, tør jeg endnu ikke sige, men jeg har et stort og skønt håb. Det opgiver jeg ikke så længe jeg lever, med mindre hun selv – som Gud forbyde – skulle berøve mig det –"

"Derom er et hvert ord nu overflødigt, hr. drost!" afbrød ridder Lave ham kold og fremmed. "For mig må I håbe og føle, hvad I vil! Min vilje, som fader, ved I. Eders forbindelser og grundsætninger gør mig og enhver frisindet dansk mand til en borgerlig kætter i Eders øjne, og jeg kan aldrig tænke på noget samfund med Eder for fremtiden. – Lad os gensidigt agte hinandens hjerte og gode vilje, hvor uforenelige vi så er forresten!" tilføjede han, mindre kold. "Lad os, som bekendere af en forskellig statstro, ikke fordømme og anklage hinanden for meningers skyld og så hermed sige hinanden et fredeligt farvel – for bestandig!"

Med disse ord rakte han drost Peder hånden med bortvendt åsyn.

"Så er det da sidste gang, I rækker mig hånden, ridder Lave?" udbrød drost Peder med dæmpet smerte, "o! kunne jeg holde fast ved denne hånd og drage Jer fra den gruelige skillevej, I vakler ved!"

"Slip mig, menneske! og ti!" hviskede Lave og så sig uroligt om. "Vil I styrte mig i ulykke med Eders snak? Min vej er ikke Eders; men jeg havde lært at gå ene, før I blev født. Slip mig! Vi hører ikke sammen."

"Desværre, I har ret!" sukkede drost Peder med lønlig gru og slap den kolde, bævende hånd. Uden at se på ham, forlod ridder Lave ham hastig og gik tilbage til sine andre vigtige gæster, mens drost Peder gik, heftigt rystet, ind i en mørk buegang i haven.

I den store havesal så ridder Lave endnu, til sin store beroligelse, den gamle ridder Jon i en spøgefuld samtale med mester Martinus, mens fru Ingefried og hendes datter var i færd med at gå ud af havedøren med jomfru Inge for at bese slotshaven.

"Drost Hessel sværmer allerede derude over de skønne udsigter!" sagde slotsherren til de fremmede damer og hilste dem. "Min datter vil vist kunne vise Eder alle de steder, hvor det klare vand og de grønne træer gør dem, der har forstand på sligt, til lidenskabelige beundrere af alle fædrelandets herligheder. Jeg er ikke så lykkelig at forstå mig derpå."

Damerne smilede høfligt til denne ligegyldige bemærkning og gik ned ad havetrappen. Ridder Lave kastede et forskende blik ud til vindhanen over slotsporten og nærmede sig derpå de tvende samtalende herrer uden at forstyrre dem.

"I forbavser mig, lærde hr. kansler!" sagde ridder Jon og lo hjerteligt. "Hvem skulle tro, den tørre filosofi kunne være så morsom! Og det er Eders egen opfindelse alt sammen?"

"Visselig, hr. rigsråd!" svarede den lærde kansler alvorlig og med selvtilfreds mine, "det er frugten af mange vågne nætters granskning. Jeg tænkte allerede derpå, før jeg promoverede i Paris; men først udi mit rolige otium på Antvorskov blev det mig selv ret klart, og nu doceres det på alle Europas højskoler."

"Og det er de berømte Martinianske Modummer? eller hvad er det, I kalder det?"

"Modi significandi Martiniani," rettede kansleren ham hastigt, "det er et lærd liggendefæ, et videnskabeligt fund, som jeg ikke bør hovmode mig af, men jeg håber dog i al ydmyghed, med Guds og den hellige jomfrus hjælp, at denne vigtige opfindelse udi logica skal bevare mit navn udi filosofiens historie og erindres så længe, der er grundig filosofi og universiteter til."

"Nå ja, det kan jeg forstå!" svarede ridder Jon med et undertrykt smil, "det må sagtens være lærd og filosofisk, for jeg vil give Jer mit hoved, om jeg forstår en tøddel deraf. Men hvad forstår lægmænd, som jeg og mine lige, sig på sligt?"

"Hvorledes, hr. rigsråd?" udbrød kansleren forundret og tørrede sveden af sin skaldede pande, "er det ikke klart og indlysende, som Guds klare dag? og jeg har dog anstrengt mig for at oversætte Eder alle de græske og latinske talemåder, der er en stor prydelse udi slige materier, men som måske kunne være de uindviede dunkle. Tillader I det, skal jeg udvikle Eder hele systemet forfra. Ved modis significandi forstås udi logica –"

"Nej, for Himlens skyld, nej, bedste hr. kansler!" afbrød ridder Jon ham hastigt, "bring mig ikke dybere ind i den lærdom! Jeg har al ærbødighed derfor og tror gerne, I til evig tid vil blive udødelig derved blandt de lærde, men kan jeg ikke blive udødelig på anden måde, sker det, så skam, aldrig, og jeg får i Guds navn nøjes med at gøre, hvad jeg kan, mens jeg lever, og lade Vorherre sørge for resten. Alvorlig talt, hr. kansler, kunne man ikke være en forstandig og dygtig mand, uden alt det

bryderi, og skulle jeg på den måde vende og dreje mine tanker, inden jeg selv vidste, om de var visdom eller galskab – så blev jeg, sandt for Herren, hundrede år inden jeg fik tænkt en eneste ordentlig tanke, og kunne behøve tre menneskers alder inden jeg bragte en dygtig tanke i udøvelse. Nej, jeg bruger en anden måde. Når jeg ved, hvad jeg vil sige, så siger jeg det, og når jeg ved, hvad jeg vil og bør gøre, ih, så gør jeg det, og bryder mig så ikke om, hvad enten verden står eller falder. Se, der har I hele mit system. Det er ikke så lærd som Eders, men at I dog også i grunden følger det, har I givet mig dygtige prøver på, som jeg har al agt og ære for."

Med disse ord rystede han trohjertig den lærde kansler i hånden og kastede et blik til ridder Lave.

"Se! der står min fætter slotsbefalingsmanden," fortsatte han muntert, "han er næsten femten år yngre end jeg, og han kan måske dog endnu lære noget i verden. Kan I bringe ham til at indse, hvorledes man bør tænke rigtigt og fornuftigt i disse gale tider, så kan det måske ikke være af vejen. Jeg må ud og drage frisk luft i haven!"

Idet han således overlod ridder Lave til den noget trættende filosofiske kansler, gik han hastigt ud af havedøren og fordybede sig snart i alvorlige tanker i buegangen.

På en grøn høj, med den herligste udsigt over Sundet, stod imidlertid drost Peder mellem jomfru Inge og frøken Cæcilie i en livlig samtale om de mærkelige oldtidsbegivenheder, denne herlige egn endnu bevarede sagn og formentlige minder om. Imod jomfru Inges mening påstod dog drost Peder, at disse begivenheder måtte henføres til andre og ham velkendte steder i Jylland. Det var nemlig de store tragiske sagn om Hamlet, der

var blevet genstand for deres underholdning. Fru Ingefried havde også med deltagelse hørt, hvorledes den fædrelandsk begejstrede jomfru Inge vidste at oplive disse oldtidserindringer ved sagn og brudstykker af gamle folkesange, idet hun pegede på ethvert sted, hvor hun som barn havde hørt og tænkt sig, at disse store begivenheder måtte være sket. Nu så fru Ingefried sin mand ved enden af buegangen og gik ham i møde for at vise ham denne udsigt. Drost Peder og jomfru Inge talte endnu om Hamlet og hans dristige id, hvori drost Peder vel beundrede kløgten, men dog savnede sandhed, retfærdighed og ædel storhed.

"Denne underfundige snildhed," sagde han, "denne blot tilsyneladende sandhedskærlighed, hvorved sandheden just fordølges, idet den siges tvetydigt og forblommet – dette listige spil med klogskab og vanvid, med spøg og gruelig alvor har for mig noget forfærdeligt, men disse træk i sagnet, hvor udanske de end synes, grunder sig dog unægtelig på en mærkelig særegenhed ved folket."

"Hvorledes mener I, drost Peder?" spurgte jomfru Inge med krænket selvfølelse. "Beskylder I Eder selv og os alle for smålig hang til list og falskhed?"

"Forstå mig ret, ædle jomfru! Den hamletske snildhed er vist i grunden ægte dansk, skønt jeg ikke priser den, som noget ædelt og stort; den slags list røber dog endnu ærbødighed for sandheden, selv da, når den ikke kan eller tør siges åbenbart. Enhver urolig og indvortes oprørt tid i Danmark vil vise os, at det ædleste og bedste hos folket, vor ærlighed, oprigtighed og sandhedskærlighed, aldrig ganske forsvinder, men røber sig endogså der, hvor det blotte skin af sandhed kun synes at være

tilbage som et skalkeskjul. Den største nidding og bedrager iblandt os vil dog endnu stadig blues ved åbenbart at nægte eller dølge sandheden; han er for stolt til at lyve, om han så kunne frelse sit liv derved, og han siger sandhed, selv hvor det kunne være ham farligst, men så dunkelt og forblommet, at kun han selv og hans venner forstår det, men hans fjender må tro det modsatte."

"Deri kan I måske have ret," sagde jomfru Inge alvorligt, "men derfor ligger det dog ikke i folkets tænkemåde, at ville fordreje sandheden."

"Det være langt fra mig at påstå!" svarede drost Peder, "men selv hos de retsindigste blandt vor almue har jeg ofte fundet en besynderlig lyst til i spøg at binde folk noget på ærmet, som de kalder det, uden dog at sige nogen egentlig usandhed. Deri består jo for en stor del vor almuesmands hele lystighed og vid. Det kan være højst godmodigt og uskyldigt, men i tider som disse er det dog en farlig egenskab, som gør det højst vanskeligt at skelne mellem kronens sande venner og dens hemmelige fjender."

"Nej, nej!" udbrød jomfru Inge glad, "deri fejler I storlig, drost Peder! jeg kender vore brave, tro landsmænd bedre. Jeg ser og taler ofte her med de fattigste og ringeste iblandt dem. De klager åbenmundet og utålmodigt over deres hyrder og sparer ikke de store og mægtige i deres ord. De frygter ikke for at sige selv den dristigste sandhed selv om kongen og hans fortrolige, men taler jeg til dem om kronen og riget, og hvad de ville sige til en uretmæssigt påtvungen konge, så skulle I se, hvor snart de glemmer al deres egen nød og hvor oprigtigt de ytrer deres tro hengivenhed for det gamle, retmæssige kongehus. Når de

spøger, det er vel sandt, da finder de ofte stor moro i forblommet tale og i at gække hinanden med gamle ordsprog og talemåder, men denne godmodige skalkagtighed holder jeg just af, og der er jo intet ondt deri."

"Jeg dadler heller ikke, hvad der er et folk så naturligt og ligesom medfødt," svarede drost Peder. "Ingen af os er vel ganske fri derfor," tilføjede han, "vi har måske begge i dag, ædle jomfru Inge, og selv i denne time, uden at sige et usandt ord, skjult hvad vi vidste og undveget sandheden, for at skåne os selv eller andre."

Jomfru Inge rødmede.

"Dertil har ethvert menneske ret," sagde hun alvorligt, "hvad jeg ikke vil eller bør sige, kan ingen magt i verden aftvinge mig et ord om. Kunne vi ikke være sanddru og oprigtige, uden at sige alt, hvad vi vidste, var der jo intet ærligt menneske til. I må dømme os imellem, gode Cæcilie!"

Her vendte hun sig spøgende til sin beslægtede veninde, som hidtil tavs havde hørt efter.

"Tror I, drost Peder selv er så oprigtig, at han, uden at skuffe os, blot ville sige os, når vi spurgte ham derom, hvilken farve han holder mest af?"

"Derom behøver vi ikke at spørge ham," svarede Cæcilie, "den farve, I der bærer på Eders hårbånd, bar hr. drosten i det mindste i fjor."

Drost Peder blev blussende rød.

"Jeg bar den i fjor, fordi det var dronningens farve!" sagde han, "ved ridderspillet i Helsingborg havde jeg vundet ret til at bære den. Siden maj måned i fjor bærer jeg den ikke længere, men siden den tid er den blevet mig mere kær, end nogen sinde;

dette rosenrøde perlebånd med de små liljer tror jeg at kende fra min barndom; det er det eneste bånd, jeg ville tåle at bindes med som fange, men om jomfru Inge nu endogså ville skænke mig det, turde jeg dog ikke bære det åbenbart. Grunden dertil er unægtelig en hemmelighed."

Jomfru Inge havde gjort en hastig bevægelse med hånden til det rosenrøde hårbånd, som hun ville afløse det, men da hun hørte drost Peders sidste ord, satte hun det kun fastere og vendte hastig samtalen på en anden genstand.

"Se min smukke årvågenhedsfugl!" sagde hun munter, "havde Hamlet haft den, ville han vist have forstået at bruge den."

Hun klappede med disse ord en stor, tam gårdhane, der var fløjet op til hende på højen, skræmmet, som det lod til, af Claus Skirmen, der søgte sin herre for efter befaling at melde ham, hvad vinden var. Drost Peder gav ikke agt på, hvad hans våbner berettede. Han priste den stolte, ridderlige fugl og betragtede dens herskerinde med en underlig blandet følelse af glæde og vemod, idet mange kære barndomserindringer fløj ham forbi sjælen og forbandt sig med det nærværende øjeblik. Det var ham næsten, som han drømte og som den høje, skønne ridderdatter atter var forvandlet til barnebruden fra de gamle dage.

Imidlertid nærmede ridder Jon sig langsomt højen med sin hustru. Han standsede og betragtede de unge mennesker på den grønne strandhøj.

"En brav karl! en flink ung mand!" sagde han og pegede på drost Peder, "han er en anderledes drost end ridder Abildgård. Vor Cæcilies deltagelse for denne forslagne ridder huer mig ikke. Den mistanke, der hviler på ham siden hans fangenskab,

burde dog have helbredt hende for den grille. Har hun endnu ikke bestemt sig?"

"Din tavshed har gjort hende ængstelig," svarede moderen bekymret, "og uden din vilje giver hun ham intet afgørende svar."

"Hun er fri! Men af mig får hun intet ord om den sag. Hvad jeg tænker om ham, ved hun."

"Så bliver hun aldrig drost Abildgårds hustru. Gud styrke hende!"

"Drost Peder giver sig gode stunder!" afbrød ridder Jon hastigt.

"Hans barndomsbrud hader ham ikke længere," svarede fru Ingefried. "Han foreslog næppe dette ophold blot for vindens skyld."

Ridder Jon kastede et blik til fanen på slotstårnet.

"Du har ret! Vi må afsted. Vil min gode drost Peder holde os for gæk, skal han komme til kort!"

De var nu tæt ved højen.

"Drost Peder!" råbte ridder Jon, "vinden er god nok! Vi er sejlfærdige. Vil I med, så kom!"

Derpå gik dm gamle herre hastigt tilbage til havesalen, og hele selskabet fulgte ham.

Da Jon Litle trådte ind i den store havesal, fandt han den lærde mester Martinus alene og fordybet i et lille, pynteligt håndskrift.

"Atter til halsen i studeringer!" sagde ridder Jon. "Er det endnu Eders logica?"

"Nej, nej, ædle herre!" udbrød den lærde kansler, og hans øjne tindrede af et næsten ungdommeligt liv, "se, her finder jeg de

herligste ældgamle, danske sange, som jeg har hørt i min barndom, og mange ægte nationale, som jeg aldrig har kendt. Eders fætter slotsbefalingsmanden må ret være en brav, fædrelandssindet mand og vel bevandret udi vore gamle sagn og historier. Her er skrevet højst fortræffelige bemærkninger i randen ved sangene, og her er øst af den sande, levende kilde, af folket selv."

"Det var brav!" sagde ridder Jon med særdeles deltagelse. "Det var mere, end jeg havde troet om min gode hr. fætter, og det er mig kærere, end I tror. Viserne selv kan være artige nok. Det klammeri forstår jeg mig ikke på, men når man synger sligt, hører jeg det gerne. Det halve af, hvad der står i slige viser er vel sagtens løgn og digt, men meningen er god, og det har været brave danske folk, der har gjort dem."

Jomfru Inge og de andre damer var nu sammen med drost Peder også kommet ind.

"Ingelil, barn!" råbte ridder Jon hende i møde, "når er din fader blevet så lærd og har fået lyst til sang og gamle viser? Han kunne jo før aldrig udstå sligt."

"Det er ikke faders, det er min egen lille visebog!" svarede jomfru Inge. "Salig moder har skrevet mange af dem –"

"Og randgloserne? noterne?" spurgte mester Martinus.

"O! det er ikke andet, end hvad jeg har hørt af mine gamle spindekoner, og hvad der sommetider er faldet mig selv ind derved."

Mester Martinus syntes ved denne opdagelse næsten at blues over sin iver for et arbejde, man havde kvinder og ulærde lægfolk at takke for, men hans oprigtige kærlighed til de gamle sange overvandt dog dette anstød af lærd stolthed. Han greb

med varme jomfru Inges hånd, idet han rakte hende håndskriftet tilbage.

"I har glædet min sjæl, ædte jomfru!" sagde han bevæget, "og jeg ville fast for dette ulærde kvindehåndskrift give Eder mit eget nok som kendte værk de Modis Significandi –"

"Det bytte kunne pigen ikke stå sig ved, hr. kansler!" afbrød ridder Jon ham. "Men hvor er din fader, Ingelil? Vi må sige ham farvel og straks om bord!"

"Jeg vil søge ham!" svarede Inge og gik hastigt.

"Hr. slotsbefalingsmanden taler nok med en god ven i sit lønkammer," sagde mester Martinus. "Jeg havde rent glemt ham over bogen. Den rejsende herre havde stor hast."

"Kendte I den gode ven?" spurgte ridder Jon tilsyneladende ligegyldig.

"Det lod jeg vel være!" svarede kansleren, halvt adspredt, og betragtede endnu håndskriftet, som jomfru Inge havde lagt fra sig på bordet. "Han bar lukket hjelmgitter – det var en drabelig skikkelse."

"En formummet krigsmand?" spurgte ridder Jon opmærksom.

"Formodentlig en kystvogter," svarede kansleren. "På en kongelig borg er man vel altid på krigsfod. Slotsbefalingsmanden lader til at være lige så forsigtig, som årvågen; jeg fortænker ham ikke i, om han i så urolige tider betjener sig af spejdere og formummede tjenere."

Jomfru Inge kom nu tilbage. Hun var dødbleg og søgte forgæves at skjule en gruelig angst og forvirrelse.

"Min fader," sagde hun med halvkvalt røst, "min fader kommer straks."

Drost Peder ilede forskrækket med et par heftige skridt imod hende, og et udbrud af bekymret deltagelse svævede ham på læberne, men han standsede og tav, idet han pludselig anede årsagen til hendes forvirrelse.

"Hvad fattes dig, mit barn?" spurgte ridder Jon med et uroligt forskende blik. "Du har vist løbet for stærkt," tilføjede han besindigt, ligesom for at lægge hende svaret i munden.

"Jeg er ikke ret vel," svarede hun og holdt sig fast ved en stol. "Han kommer vist straks – jeg har sendt bud efter ham."

"Han har embedsforretninger, som jeg hører, og vi vil ikke forstyrre ham. Hils ham og sig, vi havde hast! Gud velsigne dig, barn! – Kom, mine herrer!"

I den gamle herres åsyn var en dyb græmmelse og harme synlig, og idet han betragtede den blege jomfru Inge, trådte en tåre ham i øjet – men som sædvanlig var han i et øjeblik atter tilsyneladende rolig.

"Se, der har vi jo vor årvågne hr. slotsbefalingsmand!" sagde han i sædvanlig munter tone, idet ridder Lave åbnede døren og trådte ind med et spændt, men høfligt smilende ansigt. "Ingen undskyldninger, fætter!" tilføjede ridder Jon. "Kongens tjeneste går før alt. Derfor må jeg nu også i al hast sige dig farvel."

"Allerede, hr. rigsråd!" stammede ridder Lave, "jeg troede, vinden –"

"Vi har ikke den bedste medbør, hvis *din* vindhane er at lide på," svarede den gamle herre, "men jeg tror, man forregner sig, fætter, hvis man stoler på den! Jeg går med kongejagten; det fartøj kender jeg: det krydser ret godt med modvind. Jeg forstår mig desuden selv lidt på sejladsen, og vi har en god styrmand i drost Peder. Farvel!"

Disse tilsyneladende ligegyldige ord, som den gamle rigsråd sagde med en vis vægt, skønt med den roligste mine af verden, havde for hr. Lave en alvorlig og frygtelig betydning, som betog ham mund og mæle. Han bukkede forlegen og høflig, idet han fulgte sine gæster til døren. Den gamle Jon rakte endnu en gang jomfru Inge hånden med en heftighed og hjertelighed, som var ham usædvanlig. Drost Peder hilste hende med et blik, der trængte hende trøstende og velgørende gennem sjælen, og mester Martinus takkede hende endnu en gang for den moro, hendes visebog havde ydet ham. Fru Ingefried og frøken Cæcilie syntes lige så lidt som kansleren at ane grunden til hendes upasselighed. Damerne ville ikke tillade hende at følge dem til døren. De omfavnede hende med hjertelig velvilje, og moderen gav hende omhyggeligt alle de husråd, hun vidste for pludselig hjertebeklemmelse.

Næppe var de andre ude af døren, for jomfru Inge brød ud i heftig gråd og sank med begge hænder for øjnene hen i en stol. Således sad hun ubevægelig nogle minutter. Da hun tog hænderne fra øjnene, stod hendes fader for hende.

"Hvad er det? hvad betyder denne opførsel, barn?" spurgte han i næsten hård tone. "Kære, bedste Inge!" tilføjede han mildere, "fat dig dog! hvad er det?"

"Fader, fader!" udbrød hun heftigt og rejste sig, "er den fremmede ridder endnu på dit lønkammer?"

"Hvad bringer dig til at bekymre dig om mine embedssager?" spurgte faderen forvirret. "Jeg lider ikke denne indblanding i mine anliggender. Gå på dit kammer og gør min rejsevadsæk i stand! Jeg skal rejse herfra om en halv time."

"Du rejser, fader! og lader mig ene her tilbage? – hvor længe bliver du borte?"

"Nogle få dage. Det er nødvendige forretninger. Når plejer du at være bange for at være ene? For borgens bevogtning i min fraværelse skal jeg sørge. Du kan være rolig – –"

"Også for dig, fader? Nej, nej, jeg kan ikke udholde denne kvælende tavshed. Du må vide det, fader! – Jeg gruer for dine hemmelige foretagender – jeg gruer for dine skrækkelige venner – jeg pines af den forfærdeligste angst for din sjæl –"

"Raser du, pige!" udbrød den urolige fader fortørnet og stampede heftigt, "har du også sammensvoret dig imod mig? Er det ikke nok, at min egen tyranniske frænde og hans håndlangere skal ængste mig i mit eget hus og true mig lønligt med den despotiske kongemagt? Skal mit eget barn være min forræder? Skal jeg ikke kunne tale med en fortrolig ven i mit lønkammer, uden at mistænkes og forrådes af mine egne? Gå på dit kammer, barn! og græd ikke! Græd i det mindste ikke, når nogen ser det! og vogt din tunge, at du ikke forråder din faders liv med din barnagtige uforstand! Mine handlinger forstår du ikke at bedømme, og for min sjæl behøver du ikke at sørge! – Jeg ved, hvad jeg tør gøre – min sjælesørger er en mand, som bedre forstår sig på min salighed, end du og den samvittighedsfulde drost Peder. Gør som jeg siger, mit gode barn, og vær fornuftig! Jeg får siden ikke tid til at sige dig farvel. Den herre, jeg rejser med, er min ven, og en mand, jeg kan lide på. Farvel!"

Med disse ord gik han hastigt bort. Den ulykkelige datter græd ikke længere. Hun syntes rolig, næsten kold, og gik op på sit kammer for at udføre sin faders befaling.

Næppe havde hun pakket faderens vadsæk, før en rytter trådte ind for at afhente den. Det var en høj, fremmed karl i fuld jernrustning og med et vildt, trodsigt ansigt.

"Hvad er dit navn? Og hvem er din herre, landsmand?" spurgte jomfru Inge, idet hun betragtede ham roligt og skarpt.

"Her behøver jeg ikke at skjule mit ærlige navn!" svarede karlen med jysk udtale, "man kalder mig Lange Mads Jyde. Min herre har et bedre navn, men det tør jeg ikke nævne på sjællandsk grund. De trevne halunker her ovre er ikke værd, at de skal se en sådan herres ansigt. Han sætter heller ikke fod her på landet uden i slebet stål fra top til tå, og hvem der blot ser hans øjne gennem hjelmrifterne, får, med tugt at melde, bugvrid på stedet. Med Eders fader, bitte jomfru, er det en anden sag: han er en brav mand, mærker jeg. I ser mig heller ikke ud til at være tabt bag af en vogn."

"Mads Jyde?" gentog jomfru Inge, "min ternes, liden Elses kæreste?"

"O ja, bitte jomfru!" smiskede karlen og strøg sig om skægget, "en smule kæreste må man jo have, hvor man kommer; det hindrer aldrig; det er både godt for rytteren og hans bæst. Men der går alt min herre ned til skuden. Farvel, bitte jomfru!"

Han greb hastigt med et par fingre den temmelig svære vadsæk i remmen og kastede den på nakken. Jomfru Inge var gået til vinduet. I døren stod Else for endnu en gang at sige sin drabelige kæreste farvel; han gav sig dog ikke tid til nogen lang og rørende afsked: han gav hende kun i forbigående et drøjt kys i den smalle gang og puffede hende til side for at indhente sin herre.

Jomfru Inge stod som fastnaglet til vinduet. Hun så sin fader, tæt indhyllet i sin rejsekappe, gå over slotsgården ved siden af en høj, mægtig ridderskikkelse, som i sort anløbet stålharnisk med lange, stolte skridt gik hen imod borgporten. Slotsherren standsede et par gange, som han havde glemt noget eller var tvivlrådig. Den fremmede ridder syntes ikke at agte derpå. Først ved indgangen til den sorte porthvælving standsede den høje kæmpeskikkelse og vendte sig. Jomfru Inge så nu, at hans ansigt var skjult af et sort jerngitter. Han hævede den malmklædte arm og vinkede. Ridder Lave tøvede endnu et øjeblik. Da klang den fremmede ridders sværd hårdt mod stenene ved hans fod; han vinkede atter med en myndig armbevægelse, som en feltherre, og vendte sig. Ridder Lave fulgte ham hastigt, og de forsvandt begge i den mørke porthvælving. Det var for jomfru Inges øjne som hendes fader var draget i en afgrund af den frygtelige jernkæmpe.

"Forbarmende Gud! Stig Andersen selv!" udbrød hun og sank med et skrig tilbage på gulvet uden bevidsthed.

Da hun kom til sig selv, befandt hun sig i sine terners arme, og lille Else var med al sin letsindighed dog nær ved at græde over sin kære jomfrus tilstand. Snart var jomfru Inge imidlertid fattet. En pludselig tanke syntes atter at have givet hende kraft og mod. Hun rejste sig hastig og forlod ternerne. Hun gik til sin faders lønkammerdør, med sit nøgleknippe i hånden. Ved døren standsede hun betænkelig og famlede urolig mellem nøglerne, men til sin forundring fandt hun lønkammerdøren på klem. Hun undersøgte låsen og fandt, at den havde været lukket, men rimeligvis med en sådan hast og uro, at stålfjederen, som skulle holde den, var sprunget. Dette tilfælde

syntes at betage hende enhver betænkelighed. Hun trådte bestemt over tærsklen og så sig om. Hvad hun først betragtede, var et hende velkendt lønskab i muren, hvori hendes fader altid forvarede sine hemmeligste brevskaber. Stålknappen, hvorved skabet kunne åbnes, skinnede hende som et farligt slangehoved i øjnene. Hun trykkede på stålknappen, og skabet sprang op. En bunke papirer og breve kom til syne, som hun kendte: kort før hertug Valdemars besøg forrige år havde hun set faderen med stor ængstelighed modtage denne meget kendelige pakke af en munter, fed mand, der havde sunget lystige viser i folkestuen og hjulpet pigerne i stegerset med maden. At disse brevskaber var af et vigtigt og farligt indhold, var hende kun alt for klart. Uden at kaste et blik i papirerne, kastede hun dem i et stort jernskrin, som stod tomt og åbent ved døren, og hvori faderen plejede at opbevare de kongelige toldpenge. Hun lukkede skrinet i lås og gemte nøglen på sit bryst. Derpå sank hun tavs hen i en bedende stilling og blev således resten af dagen i det ensomme lønkammer. Så snart det blev mørkt, slæbte hun det store jernskrin hemmeligt ned i slotshaven, hvor hun med stor anstrengelse nedgravede det i højen ved sundet.

"Gud forlade mig!" sukkede hun dybt. "Han er min fader – jeg begraver hans skændsel! – jeg redder hans navn og ære! men bort fra mit bryst med den gruelige hemmeligheds nøgle! den knuger mig med centnervægt."

Som grebet af en mægtig rædsel, tog hun nøglen til skrinet fra sit bryst og kastede den med al sin styrke ud i det dybe sund, der brusede ved foden af højen. Derpå gik hun stille og tankefuld tilbage til borgen.

5

I Århus stift lå i Felballe Sogn i Sønderherred den berømte borg Møllerup tæt ved en å med nogle vandmøller og ved en mørk skov af en halv mils udstrækning. Det var et velbefæstet slot i svær gotisk bygningsstil med tykke kampestensmure og et højt firkantet tårn i midten af våningsfløjen. Borgen var beskyttet af jordvolde og brede grave både forinden og foruden. Der boede den berømte og mægtige marsk Stig Andersen Hvide med sin familie. Han havde selv ladet denne borg opføre og befæste. I lang frastand kunne det høje tårn ses over skoven. På den flade pynt af tårnet stod indenfor murkronen dag og nat en udkigsvagt af fire stærke, jernklædte mænd, der uafladeligt stirrede mod de fire verdenshjørner, som stenkæmperne på Kolding Slot. Den svære vindebro var altid optrukket, og over porthvælvingen vajede et stort banner, prydet med borgherrens våben: en syvoddet stjerne i blåt felt under en hjelm med to hvide vinger. På voldene stod mægtige blider eller valslynger, en slags store træmaskiner, hvormed uhyre stene kunne udslynges. Med megen bekostning havde marsken her samlet en mængde forsvarsmaskiner, der til dels var forfærdigede i Roskilde af tyske kunstnere. Man så her de frygtelige igelkatte med børster på ryggen af egepigge til at knuse belejrerne med; her fandtes også de farlige brynkøller af jern med krumme, stålhårde torne og med piggede jernkæder forneden til at fange folk med og drage dem op på volden. Skudvogne til gloende sten stod dag og nat beredte til forsvar. Syv hundrede jernklædte mænd bevogtede borgen. Der var en orden og

rolighed, som vidnede om den strengeste mandstugt. De mørke jernmænd bevægede sig blandt hinanden med en tavshed og stilhed, som frygteligt betegnede den mørke stemning, der herskede på borgen.

Den mægtige borgherre selv var ikke til stede, men han ventedes daglig, og borgen var fuld af stille, alvorlige gæster. Hver nat nedrullede vindebroen på et hemmeligt tegn, og porten åbnedes for tavse, formummede herrer i gråbrødrekapper eller i fuld ridderlig rustning. I den store riddersal og de høje, hvælvede gemakker sås daglig et større antal gæster bevæge sig. Der klirredes med knive og andet bordtøj, men der hørtes ingen højrøstet tale og ingen lyd af selskabelig glæde. Blandt gæsterne sås intet kvindeligt væsen, men i en afsides fløj af borgen levede den kvindelige del af borgens beboere i næsten klosterlig afsondring fra mændenes krigerske samfund.

Det var eftermiddag, tredje dag efter at ridder Lave havde forladt Flynderborg med den pansrede ridder, i hvem jomfru Inge første gang og med så stor forfærdelse havde set den mægtige marsk. I den hvælvede fruerstue på Møllerup sad en tavs, sortklædt ridderfrue, med ansigtet skjult af en sort hoveddug. Tvende småpiger, ligeledes sortklædte, men uden slør, sad på høje skamler ved hendes side. Det var et par dejlige pigebørn med lyse hår og klare blå øjne. Den ene var næsten et hoved højere end den anden, og bar de glatte hårfletninger sammenbundet med et sort perlebånd. Hun syntes at kunne være fjorten år gammel; hendes kinder var så svagt farvede, og hendes hud var så skær og hvid, at hun næsten lignede et dejligt marmorbillede, der ved et underværk havde fået liv, men dog

endnu kun halvt tilhørte menneskenes verden. En dyb, stille vemod var udbredt over det fine, alvorlige ansigt; dog det smertelige deri havde intet pinligt og fortærende, men var mildnet af et så fromt og venligt udtryk, som om hun allerede havde overvundet en uhyre sorg og havde fundet sin tabte barneglæde i den fremmede, hemmelighedsfulde verden, hun syntes at tilhøre. Hun sad med en håndvæv på skødet og afbildede med silke- og guldtråd den hellige jomfru og frelseren som barn, i en glorie af tilbedende engle. Den anden lille, sortklædte pige havde hørgule hår, der hang hende i krøllede, frie lokker om halsen. Hun syntes ikke ældre end ni år, og havde et muntert, højst livligt barneansigt, brændende, højrøde kinder og et par vildt spillende øjne, som aldrig stod stille og som hun bestandig blinkede med. Hun var ellers et nydeligt barn, men heftig, utålmodig og urolig i alle sine miner og bevægelser. Hun sad næsten intet øjeblik stille på skamlen, kastede ofte sit lille håndarbejde og greb det igen og havde tusinde indfald, som hun lige så snart forkastede og blev ked af.

"Stille, Rikke!" sagde den tilslørede dame, uden at se på barnet eller tage sløret til side. "Vil du igen ud i ammestuen?"

"Ja, gerne, moder! der er meget morsommere!" sagde den lille, urolige pige og løb ud.

Den tilslørede dame drog et dybt suk og sank atter hen i den forrige tavshed. Hun var beskæftiget med at gnide rustpletterne af et stort, bredt slagsværd, der lå over hendes skød, men hun syntes med besværlighed at holde tankerne ved arbejdet, og hænderne faldt hende ofte uvirksomme ned i skødet.

"Moder!" sagde den stille, alvorlige pige ved guldvæven, "jeg tænker på, hvad vor herre og frelser ville sige, når han endnu gik omkring her i verden og kom ind til os her –"

"Stod den retfærdige iblandt os, barn! – så ville han vel spørge, hvi retfærdigheden her slumrede så længe."

"Ak, moder! mener du ikke, han ville sige, som han sagde til den hellige Peder i den nat, han blev forrådt af den falske Judas?"

"Det har jeg glemt," svarede moderen, "har pater Anton lært dig det? Nå, hvad sagde han da?"

"Det står jo i den hellige læst, kære moder!" og nu fremsagde hun med foldede hænder og i syngende læsetone stedet hos Matthæus: "Stik dit sværd på sit sted! for alle de, som tage sværd, skulle omkomme ved sværd. Eller mener du, at jeg ikke nu kunne bede min fader, at han skulle tilskikke mig mere end tolv legioner engle?"

Moderen tav og faldt hen i mørk grublen.

"Du er et fromt barn, min Margrethe," sagde hun endelig, "men du ligner kun lidet din kække fader. Du er endnu for ung til at forstå den gruelige uret og den uhyre skændsel, der er gået over dette hus. Du kan endnu ikke forstå, hvorfor din moder ikke vil lade noget menneske i verden se sit beskæmmede åsyn. Der gives pletter, uforskyldte pletter, min barn, som kun kan afvaskes i en tvæt, der er kostbar og farlig og forfærdelig, men nødvendig som den evige retfærdighed. Din moder har heller ikke ganske glemt sin fromme børnelærdom. Ved du, hvad vor retfærdige herre og dommer sagde, da han forudså den gruelige uret, han skulle lide? Hvem som ikke haver sværd, sælge sit klædebon og købe et, sagde han!"

"Ja, rigtigt, rigtigt, min datter Ingeborg!" lød nu en lallende oldingsstemme fra en mørk krog i fruerstuen, "således står der skrevet. Det er Guds egne ord. Køb mig et sværd for mit klædebon! Jeg behøver ingen klæder – al verdens klæder kan dog ikke skjule vor skændsel."

Den, der således talte, lod sig nu se: en lille, kroget oldingeskikkelse ravede frem som i blinde med et forfærdeligt udtæret ansigt. De røde, halvtillukkede øjne var uden sekraft. Hans hoved var næsten aldeles skaldet. Det så ud som forkradset, og der sad kun enkelte hvide hårlokker. Den gamles filtrede, grå skæg sad ligeledes i totter, ligesom det var halvt udrevet; hans magre fingre var krumme og forsynede med uhyre negle. Hans klædedragt var af nyt og fint sort pelt, men hang forreven om ham i pjalter, og det vilde, vanvittige udtryk i hans ansigt røbede, at han selv i raseri således havde mishandlet sig.

"Ak, stakkels morfader!" sagde den lille Margrethe, "nu har han atter gjort sig selv fortræd og fået hænderne løse."

"Løb ud og kald på et par huskarle, barn!" hviskede moderen hastigt, "men i al stilhed! måske kan jeg dog selv tale ham til rette."

Den lille Margrethe gik hastigt ud med de foldede hænder over brystet, som om hun bad.

"Stille, stille, min fader!" sagde nu den tilslørede frue, idet hun lagde sværdet under bordet og gik ham langsomt i møde. "Vor time er endnu ikke kommet, men den nærmer sig. Du skal endnu måske, før du dør, høre din datters stemme uden at blues. For at se mig og min skændsel er du jo fri."

"Ha, ha!" lo den gamle vildt, "den frihed tog gamle Palle Litle sig selv! derom spurgte han hverken kongen eller paven! Vil du binde mig igen, min datter, så gør det! men skynd dig, og rør ikke mine ravnekløer! det råder jeg dig – de vokser godt til at rive tigerhjertet ud og de glippende bukkeøjne. Men lov mig vist, at du vil løse mig og selv række mig Tokes sværd, når det er tid!"

"Det har jeg lovet og svoret dig dyrt og helligt, min fader! Men så må du også holde, hvad du lovede mig og hverken mishandle dig selv eller os andre så længe!"

"Vel, så bind mig da, barn! og led mig tilbage til min uglekrog! Du talte om sværdet, min datter! og jeg troede, timen var kommet. Det varer længe, længe. Det er jo nu ni lange vintre. Der er ikke meget liv i mig tilbage – og dø kan jeg dog ikke, før det er sket – det ved du jo."

"Ulykkelige fader!" sukkede den høje kvindeskikkelse, idet hun knælende udstrakte sine udtærede hænder. Hun greb sagtelig de krumme, skælvende oldingshænder, som hun ærbødigt kyssede gennem sløret, mens hun bandt dem lempelig over kors på hans ryg med et silkebånd. "Nu er du bundet igen, min fader!" fortsatte hun og rejste sig. "Lad mig nu lede dig tilbage til din forventningskrog! – Forsag ikke, fader! Gengældelsens dag kommer vist: den er ikke langt borte."

Tavs og stille fulgte den skælvende olding tilbage med hende til sin krog og faldt sammen, som om han slumrede.

Den lille Margrethe kom nu tilbage med tvende huskarle, som stille blev stående i døren.

"Bliv kun borte! jeg behøver Jer ikke," sagde husfruen og gav dem et vink til at bortfjerne sig. Huskarlene bøjede sig ærbødigt

for deres ulykkelige frue og gik tavse tilbage.

"Den kære, hellige frue være lovet! nu sover morfader rolig igen," sagde lille Margrethe og satte sig stille til sit arbejde. Moder og datter sad en tid lang tavse, og der var dødsstille omkring dem, da hørtes der larm i gården af heste. "Hør, nu kommer her fremmede igen," sagde Margrethe. "Det er vel endnu flere af faders gode venner, som skal forsvare os." Hun gik til vinduet. "Det er fader selv med en fremmed herre!" sagde hun hastigt. "Han stiger af på den store sten ved trappen. Gud ske lov, han kom! jeg var næsten blevet bange for alle de fremmede."

Den ulykkelige husmoder hørte denne efterretning med en bevægelse, som røbede en øjeblikkelig glæde. Hun rejste sig hastigt, men satte sig atter med et dybt suk uden at sige et ord.

I den store riddersal på Møllerup ventede tretten alvorlige fremmede på borgherrens ankomst. De havde taget sæde ved et langt egebord, der stod midt i salen, overtrukket med sort klæde. Der stod atten stole omkring bordet. En af stolene var højere, end de andre, og beklædt med rødt fløjl. Den stod ledig. På venstre side af denne stod ligeledes et sæde ledigt, men på højre side af den fløjels stol sad den svære grev Jacob af Halland og strakte benene fra sig, mens han trommede på bordet med fingrene. Mellem ham og hans broder Niels Hallandsfar, der lignede ham i væsen og adfærd, sad den anselige domprovst, mester Jens Grand, og betragtede med alvorligt forskende blik de forsamlede herrer, hvoraf de fleste var hans frænder og regnede sig stoltelig, ligesom han, til den store absalonske slægt. Han syntes især med velbehag at betragte fire riddere, hvis mørke ansigter og trodsige miner røbede misfornøjelse og

dristig hævnlyst; det var hr. Jacob Blåfod, Arved Bengtsøn, Peder Jacobsen og Niels Knudson af Skåne, som alle havde udmærket sig under Stig Andersen og grev Jacob i den svenske krig, men var sammen med deres feltherrer faldet i unåde for deres egenmægtige fremfærd ved den forrige svenske konges afsættelse. Domprovsten havde lige overfor sig en pyntelig, ung herre med et stolt, men samtidig muntert og letsindigt ansigt. Det var hertug Valdemars drost og medfange på Søborg, ridder Tuko Abildgård. Næst ham sad en mand, der længe havde været anset for en af kongens tro mænd, kammermester Ove Dyre. Han og hans sidemand, Peder Porse, havde nylig åbenlyst brudt med kongen, for en gælds skyld, som kongen ikke havde villet erkende, og hvorover de endogså havde taget deres tilflugt til kong Magnus i Sverige. Alle disse herrer syntes den kloge domprovst at betragte med tilfredshed. En gammel, adelig væbner, Åge Kagge, der var blevet tilsidesat af kongen og længe forgæves havde ventet på ridderslaget, syntes domprovsten også at betragte med tillid og tilfredshed, men han kastede et mistroisk blik til hans lange, opløbne sidemand, hvis forslagne ansigt smilede selvtilfreds og som syntes at føle sig som en højst vigtig mand i dette hemmelige råd. Det var kongens tvetydige forlystelsesråd, den listige kammersvend Rane. Med en bondestolt, beskyttende mine sad midt i dette selskab en lille, plump, prægtigt klædt herre med diamanter på dolkhæftet og store guldkæder om den tykke tyrehals. Hans glubske ansigt var barskt og fortrædeligt, og han syntes at kede sig over den lange tavshed. Det var den norske fribytterhøvding jarl Mindrealf.

"Nå, for Satan! hvor længe varer det, inden han kommer af hesten?" afbrød han endelig tavsheden, "han skal vel først ind og trøste kvinden, skal vi se. Jeg har redet tre bæster ihjel for at komme tids nok, og så må jeg endda vente. Min tid er knap, og nu sidder jeg her en halv time, som en tom tønde, og har hverken fået vådt eller tørt. Jeg har kun tre ord at sige Jer fra min konge, I gode herrer! men de er guld værd. Gør I mig tiden for lang, rider jeg, Gud fordømme mig, min vej straks, og da skal vi se, hvad der kommer ud af al Jer hvisken og surmulen!"

"Højbårne herre jarl!" svarede mester Grand hastigt, "på slig en ilrejse må I nødvendig først have en hjertestyrkning, inden I tænker på alvorlige ting. Behag at følge mig ind i værelset her næst ved! der finder vi herlig skinke og en fortræffelig gammel vin, som I næppe har erobret mage til i noget af vore klostre."

"Nu, det kan jeg forstå!" brummede den svære herre og rejste sig, "I er en mand, der forstår sig både på krop og på sjæl. I ved, hvad en ærlig søgut kan trænge til på den fordømte landjord. Et hus uden vært og vin og kvinder skal fanden satte fod i. Kom da! men det skal dog kun være en lille hjertestyrkning!" tilføjede han betænksomt, "sætter jeg mig ordentlig til drikkebordet, får I næppe et ord af mig i dag om de lumpne landkrabbesager."

Mester Grand tog ham nu hastigt under armen og førte ham med sig ud af riddersalen.

"Ved St. Knud! Jeg tror, jeg går med!" sagde grev Jacob og rejste sig. "Min gode krigskammerat marsken husker nok ikke på, hvem han har budt til gæst."

"Her er han! – der er marsken!" sagde den ene ridder til den anden, og grev Jacob blev stående, mens alle herrerne rejste sig og så med spændt opmærksomhed mod døren, der sprang op

for den mægtige borgherre. Stolt og majestætisk trådte den velkendte kæmpeskikkelse over tærsklen med sit sorte ridderharnisk og det lukkede hjelmgitter. Han var ledsaget af ridder Lave Litle, der ængsteligt så sig om og syntes højst urolig, da hans blik traf kammersvend Rane.

Marsken hilste selskabet tavs og gik op til bordet, hvor han stillede sig på venstre side af den ledige fløjlsstol. Derpå slog han hjelmgitteret til side og betragtede selskabet med et skarpt prøvende blik. Over det strenge, kraftige feltherreåsyn var en fast forfærdelig græmmelse udbredt, som virkede besynderligt på dem alle.

"Tager sæde!" sagde han med dæmpet stemme. "Min svigerfader og min hustru er enige i, hvad vi beslutter. Deres sæder kan stå ledige, men jeg savner tvende vigtige mænd –"

I det samme åbnedes døren til sideværelset, og mester Grand førte den formildede jarl ind i salen. De hilste begge, tavse og tog sæde på deres ledige pladser. Den høje marsk blev ene stående.

"Spær dørene! vi er her alle," sagde han nu med et vink til de tvende nederste ved bordet.

Væbner Kagge og kammersvend Rane rejste sig og satte stængerne for salens tvende døre. De tog atter sæde, og der var en forventningsfuld stilhed, mens alles øjne var hæftede på marsken.

"I ved alle, hvorfor vi her atter er forsamlede, mine tro venner!" tog endelig den alvorlige marsk ordet med den dybe, dæmpede røst, der røbede en uhyre tilbagetrængt kraft og harme. "I ved alle, hvad der i ni år har gjort denne borg til en sorgens og forfærdelsens bolig. Jeg har kundgjort det for

Danmarks folk og for al verden i den stund, jeg på Viborg ting undsagde kongen af Danmark og svor at hævne min skændsel eller lade mit liv. Endnu er det ikke sket, og marsk Stig Andersen lever endnu. Havde jeg tøvet så længe af ussel frygt, og havde jeg hellere villet være en storpraler og meneder, end vove livet for min ære, da måtte I foragte mig alle – da måtte hver bloddråbe, der er i mit legeme, nu farve disse kinder med blusel for mine venners og fjenders åsyn, men se! jeg blues ikke! jeg er rolig og kold, som det sømmer den mand, der kunne gemme hævnen til hans hår blev gråt og lod tanken vokse til den blev moden. Min egen forsmædelse har jeg båret så længe for Eders skyld og for fædrelandets skyld, jeg har haft et større og vigtigere mål for øje, end blot at udslette edderpletten på min egen og mit hus' ære. Endnu er den store gengældelsens time ikke kommet, men den nærmer sig. Ingen utålmodighed! Ingen overilelse, venner! og den kommer vis. Jeg ser ingen mand her, som ikke er dybt krænket og forurettet af den samme tyran, jeg har undsagt og svoret død og undergang, men ingen af Eder har så meget at hævne som jeg – så længe Stig Andersen kan tøve, kan I også."

Grev Jacob gjorde en utålmodig bevægelse og syntes at ville tale, men et blik af marsken bragte ham straks igen til ro.

"Det gælder mere, end enkelt mands hævn," fortsatte marsken, "mere, end hele vor slægts ve og vel tilsammen: det gælder et udartet, men dog ædelt, underkuet og ulykkeligt folks redning. Det er ikke nok, at vi styrter tyrannen, som trodser menneskelige og guddommelige love: *han* må falde, men tronen må stå! Idet vi styrter den kronede nidding, må vi ikke alene kunne sikre os selv og vore rettigheder, men samtidig bevare

tronen for en værdigere hersker! Vi håbede vist at have fundet ham, og vi håber det endnu, men hans fangenskab standsede vort store foretagende; hans ed og afsigelse har nu berøvet os hans deltagelse i vort råd; vi ser ham ikke her iblandt os; hans ophøjede sæde står ledigt. Dog ser jeg hans ridderlige ven og medfange her; jeg ser hans skriftefader, den kloge, ærværdige hr. domprovst. Tal, ædle herrer! hvad kan vi vente af hertugen?"

"Alt – alt muligt!" svarede drost Tuko Abildgård og rejste sig. "Dette er vel ikke min herres og fyrstes udtrykkelige ord, men mine. Eden binder hans tunge, men jeg kender ham; jeg tør sætte Jer mit hoved i pant på, at han nu, som før, er Eders ven og hemmelige beskytter, og at han vil træde kraftig frem og virke, når tid er."

"Jeg bekræfter dette vidnesbyrd!" tog mester Grand højtideligt ordet og rejste sig med kæk værdighed. "Vor lønligt udkårne David har valgt mig til sin ordfører her. Jeg har med livsfare vist ham vejen til frihed, som I ønskede det; han tjener nu vor afsindige Saul, til den domfældedes time er kommet. Han er for samvittighedsfuld til at bryde sin ed; han er selv for storsindet til at fordre den løst af kristenhedens fader. Han vil og kan nu ingen åbenbar del tage i Eders store foretagende. Han vil og bør selv intet vide af, hvad hans venner beslutter til fædrelandets befrielse. Men når timen er kommet, som han i rolig selvfornægtelse forventer, når vejen og pladsen står ham åben, da vil han med kirkens og den almægtiges hjælp fremtræde, som han kan og bør, og med ære sætte kronen på værket. Det tør jeg i hans navn og i hans højfyrstelige sjæl sværge Eder dyrt og helligt."

"Vel!" tog Stig Andersen atter ordet, "tvende så agtværdige vidnesbyrd må vi lide på. Men tyrannen har kloge og dristige venner; en stor del af det forblindede folk hænger ubegribelig fast både ved ham og ved sønnen; uden vished om mægtig bistand hos den ædle norske konge, ville vort foretagende være en afsindighed. Jeg ser vor tro, svorne ven, den kække jarl Alf af Tønsberg i vor midte. Det svar, han har at bringe os fra sin konge, må bestemme, når tid er at handle."

"Nå da, for fanden! kommer det endelig en gang til mig at tale et ord med!" brummede fribytterhøvdingen, der længe havde siddet utålmodig og gnedet juvelerne på sit dolkhæfte. "Min konges svar er kort og godt, marsk Andersen," fortsatte han højt, idet han hævede sig langsomt og mageligt fra sædet og blev stående med benene vidt fra hinanden som på et slingrende skib. "I er en mand til mund og til hånd, siger min herre og konge, og han er Jer en fuldtro ven i lykke og ulykke. Eders venner er også hans, og hvem der vil Eder til livs, får med ham at gøre. Med Eders hemmelige råd vil han just ikke have at skaffe; men han vil, som en tro og ærlig nordmand, åbenbart forsvare Jer mod enhver fjende og stå Jer bi med en flåde, når det kniber. Hans land og rige står Jer og Eders venner åbent, hvis et uheld skulle møde, og jeg, hans jarl og søkrigshøvding, forlader ikke disse kyster med mine egne knorer og søgutter så længe I behøver en smule håndsrækning og her er noget at tage hånd i. Hermed er jeg klar og færdig. Hvad I her har at afgøre, kommer mig ikke stort videre ved. Hvad der er gået mig ind ad det ene øre, vil jeg lade gå ud af det andet. Sladder er ikke min sag, og I har nu en gang min ed, men, sandt at sige, her går det mig for stille og surmulet til. Jeg lider heller ikke hemmelige råd

og fine anslag. Jeg duer ikke til anden færd end den grove, hvorved man kan råbe højt og slå til uden omsvøb. Med et ord – jeg brænder Jer hele Danmark af for alles øjne, hvis det kan hjælpe Jer! Forresten rager det ikke mig, hvem der er konge i landet. Så længe her er godt bytte at gøre, er jeg med, og hvor jeg er at træffe, ved I. Lad mig nu drikke Eders skål derinde og ikke spilde tiden med snak! I har jo forstået mig?"

"Fuldkommen, herre jarl!" svarede marsken, "endnu kun et ord! Vil I holde det løfte, I gav hertug Valdemar for min husfrues søstersøn, kammersvend Rane Johnsøn, som sidder hist? På det vilkår vil han vorde vor ven. Hans bistand er os af større vigtighed, end I måske tror."

Ved disse marskens ord havde kammersvend Rane rejst sig og nærmet sig jarlen.

"Er det dig, som vil være min svigersøn, gut?" spurgte jarlen og smålo, idet han målte ham med et stolt blik. "Nå, det må jeg sige, du ser mig just ikke ud som en karl, der kan bejle til en jarledatter. Jeg gav hertugen det ord i en ærlig rus, og jeg tvivler på, min datter vil sige ja dertil. Men er du så snild en gut, som du har ord for, så kan vi tale derom, når tid er. Vrager glutten dig så ikke, nu vel, så kommer jarlen ædru til at svare for, hvad greven af Tønsberg har vrøvlet i sin rus."

"Videre går mit dristigste ønske ikke, herre jarl!" svarede Rane. "Når betingelsen fra min side er opfyldt, skal jeg vise Jer, at jeg ikke har sigtet højere, end jeg vel kan nå!"

"Godt! den tid, den sorg!" mumlede jarlen.

"Vis mig først ved en dygtig bedrift, hvad du duer til! og jeg skal oven i købet slå dig til ridder, så det skal knage i dit tynde kraveben!"

"Det er et ord, herre jarl! I hører alle derpå, mine herrer!" sagde Rane og så sig dristigt om i forsamlingen. Derpå gik han tavs med et listigt smil tilbage til sin plads, mens fribytterhøvdingen uden videre at agte på ham, hilste de øvrige herrer med et nik og gik ind i drikkestuen. Alle tog på marskens vink sæde igen, og der blev atter dødsstille i forsamlingen.

"Vi har rådslået længe og ofte nok!" tog marsken nu hemmelighedsfuld ordet. "Hvad der skal og må ske, ved vi alle. Timen er endelig kommet, da vi kunne tage den sidste afgørende beslutning. Men hvad der i denne time besluttes i vor sjæl, skal selv disse tavse mure ikke høre. Et bifaldende eller benægtende tegn er os nok, og vi forstår hinanden."

Derpå bøjede han sig og hviskede grev Jacob nogle ord i øret, som straks besvaredes med et alvorligt nik. På samme måde meddeltes det hemmelige ord fra mand til mand. Der herskede under denne forhandling en lang og dyb tavshed. Mange af herrerne betænkte sig længe inden de nikkede, og blandt dem var ridder Lave Litle. Han var blevet dødbleg ved de ord, der hviskedes til ham. Endelig gjorde han en bevægelse med hovedet, der ansås for et nik, men som snarere syntes en ufrivillig krampagtig muskeltrækning. Til sidst kom raden også til kammersvend Rane. Marsken betragtede ham med et gennemborende blik, og mester Grand havde ikke øjnene fra hans ansigt. Den listige kammersvend havde hørt de hviskede ord; han gjorde store øjne, som højst forbavset, idet han med hemmelig glæde syntes at nyde den triumf, at se den almindelige opmærksomhed henvendt på sig alene. Han gav sig en højst betænkelig mine og tøvede endnu med at give det afgørende nik. Alle måtte nødvendigvis være enige ved et

foretagende, som den ringeste medvider kunne røbe og tilintetgøre. Kammersvenden var den sidste og, næst væbner Kagge, den ringeste i rangen af dem alle, men, som kongens fortrolige, var han dem en vigtig mand, og han syntes med stolthed at føle, hvorledes en konges liv og måske et helt folks ve eller vel nu alene afhang af en liden bevægelse med hans forslagne hoved. Mens han endnu således stod betænkelig og syntes ubestemt, bankedes der tre slag på den lukkede gangdør. Alle studsede og så til døren; på marskens vink åbnede væbner Åge Kagge den, og fast med forfærdelse stirrede alle mod den åbne dør, som en høj, sortklædt og tilsløret dame trådte ind ad, med en blind, krumrygget olding ved armen. Et stille, men grueligt vanvid stod malet i oldingens åsyn, og hans hænder var bundet på ryggen. De tvende tavse skikkelser blev stående for enden af bordet. Alle rejste sig og stod som forstenede støtter.

"Frænder og venner!" udbrød marsken med en røst, som næsten syntes kvalt af den uhyre harm og græmmelse, "ætlinger af den store absalonske slægt! ser her min hustru og hendes ulykkelige fader! behøver jeg at sige et ord mere? Vil I se den uforskyldte skamrødme gennem det slør, som i ni år har skjult mig min husfrues åsyn? Vil I høre fortvivlelsens vanvidsskrig af hendes beskæmmede fader? – Er der en eneste blandt Jer, som endnu betænker sig på den afgørende beslutning, der skal styrte tyrannen og befri det ulykkelige fædreland?"

Med disse ord hvilede hans skarpe blik på kammersvend Rane, der også et øjeblik syntes overrasket og bevæget.

Rane nikkede.

"Velan!" fortsatte marsken, "I har alle bifaldet, så læg da nu Eders hænder på de hellige evangelier og sværg!"

Han gav mester Grand et vink, og den gejstlige herre fremtog en tyk evangeliebog med sort fløjlsbind.

"Så sandt hjælpe os Gud og hans hellige ord, det ske!" sagde domprovsten langsomt og højtideligt og lagde selv først sin hånd på bogen. Derpå gik han med den fra mand til mand. Enhver gentog de samme ord og lagde hånd på bogen. Efter en heftig indvortes kamp, som var synlig i hver mine, lagde også ridder Lave Litle sin skælvende hånd på bogen og fremstammede eden. Da raden kom til Rane, sagde han højt og tydeligt de samme ord, men bevægede læberne efter at eden var udsagt, uden at dog nogen kunne høre de ord, han syntes hemmeligt at tilføje; han lagde derpå uden al betænkning hånden på bogen.

"Løs mig! løs mig, min datter Ingeborg!" råbte den afsindige gamle, som fo'r han pludselig op af drømme, "jeg vil også sværge – jeg vil sværge og forbande mig, så han skal høre det, den mægtige deroppe, og alle djævlene skal ryste og bæve!"

"Stille, stille, fader! husk hvad du lovede!" hviskede fru Ingeborg, og marsken gav tegn til, at man skulle føre den ulykkelige olding ud, men inden nogen kunne forebygge det, havde han med en næsten ubegribelig styrke sønderrevet sine bånd. Han strakte de befriede arme ud med en vild, frygtelig latter.

"Evig, evig fordømt, hvis jeg ikke er den første!" råbte han og slog i evangeliebogen med knyttet hånd. "Er gamle Palle ikke den første, der støder til, vil jeg gå således her i verden til dommedag!"

Mester Grand havde nær tabt bogen, og alle syntes forfærdede. Marsken vinkede atter, og tvende riddere førte den

afsindige olding hastigt ud af salen. En almindelig tavshed fulgte på dette optrin. Domprovsten havde snart fattet sig. Han stod nu med den hellige bog i hånden for fru Ingeborg. Han hviskede hende de hemmelige ord i øret, som de alle således havde modtaget. Hun bøjede hovedet bekræftende, og med en stemme, som trængte skærende i sjælen på enhver, der hørte det, fremsagde hun den samme ed, de alle havde svoret, idet hun bøjede sit knæ og berørte bogen med den udtærede hånd. Hun blev liggende ubevægelig. På marskens vink bortfjernede alle sig tavse. Som uvilkårligt udbredte den mørke borgherre sine jernarme mod sin ulykkelige hustru, men med et dybt suk lod han dem atter synke. Han greb heftigt i en klokkestreng, hvorpå fru Ingeborgs terner trådte ind og bar deres afmægtige frue tilbage til fruerstuen.

6

Hvad der var foregået på Møllerup var en hemmelighed, som ingen uden de indviede vidste. De fremmede, formummede herrer havde forladt borgen, en ad gangen, til forskellige tider og for det meste om natten, ligesom de var kommet. Selv i den nærmeste omegn syntes ingen at have bemærket dette hemmelige møde. På borgen selv skete ingen forandring. Man så endnu bestandig de fire jernklædte vægtere på tårnet. Vindebroen var som sædvanlig trukket op, og trods den stærke besætning, var der så stille, som om borgen var forladt og øde.

Forliget med hertug Valdemar havde gjort de kongeligsindede trygge, og rigsrådet syntes ikke at frygte for nogen fare. Kongen og dronningen tilbragte den skønne sommer på Skanderborg Slot, omgivet af hele hoffet og landets bedste mænd. Den gamle ridder Jon og mester Martinus var sammen med drost Peder kommet tilbage fra Stockholm med gode tidender om udfaldet af deres sendelse. Deres underhandlinger med kong Magnus angik fornemmelig begge kongehuses nøje forbindelse ved et dobbelt svogerskabsbånd. Den lille danske prinsesse Merete, der var trolovet med den svenske tronarving, skulle inden et år bringes til hoffet i Stockholm, hvor hendes opdragelse efter overenskomsten skulle fuldendes. På samme måde skulle den lille svenske prinsesse Ingeborg opdrages ved det danske hof, hvis det fordredes. Forlovelsen mellem hende og den danske tronarving var ved et skriftligt dokument bestemt, men den offentlige erklæring om denne forbindelse var endnu dog udsat et par år.

Med glæde havde de danske gesandter betragtet den lille svenske prinsesse, som man således kunne håbe en gang at se som Danmarks dronning, og selv den gamle ridder Jon, der ikke ventede at opleve den tid, kunne ikke tale om dette skønne, venlige barn uden med en besynderlig begejstring, som om han i hende ventede en anden Dagmar, der skulle bringe Danmark fred og velsignelse. Såvel denne statskloge herre, som drost Peder, satte lønligt alt håb om bedre tider i Danmark til den kommende slægt og den unge, håbefulde tronarving. Ridder Jon søgte ofte at virke gavnligt på den unge prins, men med al sin agtelse for drost Peder, rystede han mangen gang på hovedet, når han så, hvorledes den unge, ridderlige drost søgte at nære prinsens æresfølelse og retfærdighedsiver i en grad, som syntes ham farlig.

En dag havde den gamle herre med dronningens hofstat på Skanderborg været til stede ved prinsens våbenøvelser og lagt mærke til, hvorledes den unge konge, som han bestandig kaldtes, søgte at forvandle disse øvelser og lege til kostbare og glimrende efterligninger af ordentlige ridderspil, hvorved han uddelte kongelige gaver blandt væbnerne og med overdreven strenghed fældede dom over enhver overtrædelse af ridderloven, hvor den i disse lege kunne anvendes. Den gamle rigsråd smilede og synes at finde behag deri, så vel som dronningen og drost Peder, men da legen var endt, kaldte han drosten til sig i enrum.

"Jeg er gammel," sagde han alvorlig, "men jeg tror dog ikke, jeg er gerrig eller smålig, om jeg end sætter større pris på de nødvendige midler til udvortes lykke, end I kan billige. Det er smukt, at prinsen er gavmild og storsindet, men lær dog ikke

vor tilkommende konge at være en ødeland og at foragte folkets guld og ejendomme, som det støv, han træder på! Vogt Jer for, at han ikke får mere øje for glans og ridderlig pomp, end for stille kraft eller sand bedrift og storhed!"

"Det forbyde Gud!" sagde drost Peder, "men skal de store Valdemarers dage komme tilbage –"

"Godt, godt! Jeg ved, hvad I mener," afbrød den gamle ham, "men vil I danne en Valdemar Sejer af prins Erik, så vogt Jer, at hans ærelyst ikke bliver tom glimresyge og hans retfærdighedsiver utidig hårdnakkethed! Det er en dreng, der med Guds hjælp kan blive meget af. I har et stort ansvar, drost Peder! betænk det vel! Den raskeste falk bliver dog aldrig en ørn. Det er farligt at ville omskabe Guds værk, og det er dårskab at ville lægge en alen til sin egen eller andres vækst."

Med disse ord trykkede han sin unge ven kraftigt i hånden og forlod ham. Siden fandt drosten ham munter som sædvanlig, og det lod ikke til, at den gamle havde lyst til oftere at sige ham sin mening om den sag. Ridder Jons advarsler havde imidlertid stemt drost Peder højst alvorlig, og han kunne ikke nægte, at den kloge, gamle herre havde ret i mange af sine betænkeligheder.

Også den lærde mester Martinus tog sig på sin vis med kærlig iver af prinsens oplæring, men han søgte forgæves at gøre ham til filosof og lære ham sine tørre logiske Modos Significandi. Prinsen havde stor ærbødighed for den lærde kansler, men var dog aldrig gladere, end når han slap fri for hans latin. Den muntre, livlige tronarving glædede sig mest på Skanderborg ved de ridderlige lege med de raske væbnere og disksvende, blandt hvilke den lille venlige Åge Johnsøn var hans

kæreste legekammerat. Når junker Christopher undertiden fordærvede dem legen ved slette drengestreger eller ved at sætte splid mellem disksvendene, var den lille konge altid voldgiftsmanden, og hans strenge upartiskhed gjorde ham lige så elsket af disksvendene som ilde lidt af den stridige broder. Når de daglige våbenøvelser var forbi, glædede det ofte prins Erik at tumle om på Skanderborg Sø, hvor hans kyndige våbenmester drost Peder også lærte ham at styre en sejlbåd let og sikkert, selv når søen var mest urolig.

Drost Peders virksomme deltagelse i rigsrådets forhandlinger så vel som hans omsorg for den vigtige tronarving forbød ham næsten at tænke på sig selv og sine lønlige hjerteanliggender. Men når han undertiden tumlede om på Skanderborg Sø med sine lærlinge til sent ud på aftenen, faldt han ofte i dybe tanker, idet han styrede sejlbåden efter lyset i fruerstuen, der fra det høje tårn vendte ud imod søen, ligesom jomfru Inges kammer på Flynderborg. Han kunne da ofte sidde længe som en drømmer og stirre på det fjerne lys uden at mærke, hvad der foregik omkring ham, indtil et stærkt stormpust eller en urigtig slingring med båden bragte ham til besindelse. Undertiden fo'r ham da helt urolig op og bebrejdede sig sine drømmerier, når den dristige prins Erik på egen hånd havde gjort en farlig vending med sejlene og junker Christopher trættedes heftig med broderen derover.

Kongen morede sig for det meste med jagten, som han lidenskabeligt elskede, og hvorover han ofte glemte de vigtigste statssager. Kammersvend Rane var endnu bestandig hans yndling. Den listige kammersvend var ofte fraværende i hemmelige ærinder, men dette syntes alene at angå de

sædvanlige elskovshandler og elendige eventyr af den laveste slags, der ofte stod i forbindelse med kongens hyppige jagtrejser. Dronningen syntes intet at ville vide herom. Hun var siden Danehoffet i Nyborg forrige år blevet besynderlig stille og alvorlig. Hun yndede vel endnu kongelig pragt omkring sig og viste sig med værdighed ved hoffesterne, men hun tog ingen del mere i dansen og drog sig efterhånden mere og mere tilbage fra hoffets forlystelser. Hun syntes nu at foretrække et stille, afsondret landliv på det skønne slot, hvor hun til dels var beskæftiget med veldædige sysler. Undertiden, når kongens fraværelse satte rigsrådet i forlegenhed, indtog den kloge dronning hans plads i rådet, og alle beundrede den finhed, hvormed hun i slige tilfælde vidste at lede forhandlingerne og undgå et hvert skin af anmasselse, idet hun søgte at bevare tronens værdighed og fremme et hvert foretagende, der kunne lette folkets byrder og dæmpe den endnu lønligt ulmende oprørsånd. Drost Peder omgikkes hun med tillid og velvilje, men med en påfaldende opmærksomhed på den strengeste hofskik; hun talte aldrig med ham uden i rigsrådet eller i gamle ridder Jons nærværelse, når hun havde vigtige ting at sige ham med hensyn på prinsens opdragelse.

Trods den beundring, drost Peder nu mere end nogen sinde før troede at skylde den kloge, skønne dronning, var det ham dog stedse, som han i hendes nærværelse følte sig sin sædvanlige frihed og livlighed berøvet. Den beundring, han endnu af fuld overbevisning ydede hende, tog hans hjerte dog ikke længere den heftige og lønlige del i som den gang, da han, som hendes ridder og udmærkede yndling, bar hendes farve. Når han nu så hende i den røde skarlagenskjortel og med

rubindiademet i de mørke lokker, fandt han hende vel skøn og majestætisk, men den kække, høje jomfru Inge stod i al sin simpelhed ham dog langt elskværdigere for øje, og det rosenrøde hårbånd i hendes gule lokker forekom ham langt skønnere, end dronningens glinsende diadem.

Trods kongens fortrolighed til Rane viste han dog stedse drost Peder stor tillid og gav ham mange hædrende beviser på sin nåde, især siden drostens vigtige og heldige foretagende med hertugens fængsling og efter forliget med denne farlige herre, der siden den tid havde holdt sig rolig på slottet i Slesvig. Der udstedtes intet kongebrev af vigtighed uden at drosten sammen med Jon Litle og kansleren havde underskrevet og beseglet det. Mange vigtige kongebud blev endogså affattede af drosten alene, og han ansås med rette for en af kongens vigtigste og mest begunstigede mænd.

Kongen havde ofte talt om at besøge drost Peder en gang på hans fædreneborg Harrestrup, hvor råjagten i omegnen i særdeleshed var fortræffelig om efteråret. Dette hædrende besøg var bestemt til september måned, og drosten havde ladet alting på det prægtigste indrette på sin gård til kongens og hoffets modtagelse. For andre jagttog og forlystelser blev dette besøg imidlertid udsat den ene uge efter den anden. Oktober måned gik hen, og drosten troede, at kongen havde glemt det eller udsat det til næste efterår.

Det var allerede midt i november. Efteråret syntes denne gang ikke at ville vige for vinteren, og det mangfoldig farvede efterårsløv var endnu ikke ganske affaldet i skovene. En morgen overraskedes drost Peder med det budskab fra kongen ved kammersvend Rane, at kongen næste dag ville besøge ham på

Harrestrup og more sig en otte dages tid hos ham med jagten. Det var ikke usædvanligt, at slige øjebliklige bestemmelser af kongen, helst når de angik jagtrejser og de daglige forlystelser, bekendtgjordes mundtlig af kammersvenden. Skønt det var drost Peder ubehageligt at modtage sine forholdsregler i denne anledning af kammersvenden og i en temmelig myndig tone, fandt han sig dog høfligt deri, og forlod ufortøvet Skanderborg, for at kunne indrette alt som kongen ønskede det og selv modtage ham næste dag på sin gård således som hofskikken og den ridderlige artighed fordrede det. Med tilfredshed hørte han dog først, at ridder Jon skulle ledsage kongen, og ridder Thorstensøn blive tilbage på Skanderborg, som drabanthøvding hos dronningen og de unge prinser.

Fra Skanderborg til Harrestrup Gård var der på de krumme og ulige veje en afstand af over ti mil. Det var noget op ad dagen, da drost Peder forlod slottet. Han red ene, blot ledsaget af sin væbner, Claus Skirmen, der havde tvende heste med til skifte.

Drosten red så hastigt og var så fordybet i sine egne tanker, at hans væbner mange gange begyndte og afbrød en underholdning, som han ikke kunne bringe sin herre til at tage mindste del i. Det var noget over middag, da de kunne øjne en meget høj bakke, tæt ved Harrestrup, som mod sønden og vesten kan ses i fire miles frastand og er kendelig på den blå tåge, der næsten bestandig står over den og stiger op fra den nærliggende store mose.

"Ser du Daugberg-Dås, Skirmen?" sagde nu drost Peder og pegede på bakken, idet han standsede og steg af for at skifte

hest. "De seks mil gik hastigt. Vi når endnu mageligt Harrestrup inden kvæld."

"Vi kommer tids nok til Harrestrup denne gang!" sagde Skirmen, idet han sprang af sin nordbak og bragte sin herre den anden hest. "Var vi så vel derfra, herre!"

"Hvorfor så, Skirmen? Når plejer du at have betænkeligheder? Hvad er der i vejen med dig? Du ser mig så fortrædelig ud."

"Med mig er der ingen ting i vejen," svarede Skirmen og holdt stigbøjlen for sin herre. "Er her kun intet i vejen for Eder, eller måske for kongen selv! I må tro mig, om I vil ... det er dog ikke rigtig fat. Vel havde de drukket tæt, og de kunne ikke kende en flue på væggen; men drukken mands snak skal man dog ikke altid foragte. I gamle viser hedder det jo ofte, at man kan lære visdom af fuglenes sang, når man forstår den; så kloge er folk vel ikke nu om stunder; men jeg tror dog nok, jeg kan gætte, hvad hanen galede om i morges."

"Er du tosset, Skirmen? Jeg forstår jo ikke et ord af al den snak."

"Da er det, såmænd, ikke min skyld, strenge herre!" svarede Skirmen, idet han atter steg til hest og red frem ved sin herres side. "I har nu i fem stive timer ikke villet svare et ord på alt, hvad jeg har sagt Jer, men ladet mig tale for døve øren. I kan tro mig, der stikker noget under med denne rejse til Harrestrup. Så I, hvor glad den listige kammersvend blev, da han fik Jer jaget afsted? Og lagde I mærke til, hvor ivrigt han gentog, at kongen ville træffe Jer hjemme, som en omhyggelig husvært, og at I på ingen måde måtte ride ham i møde i morgen."

"Nu ja, det er en nådig grille af kongen."

"Men ingen kunne dog bedre vise kongen, hvor I bor, end I selv, herre! Og det er dog helt besynderligt, at I skal sendes i forvejen og danse efter kammersvendens pibe – I, som dog både er ridder og drost."

"Ingen barnagtig forfængelighed, Skirmen! Kongens bud må jeg adlyde, hvem der så bringer mig det; jeg finder lige så lidt mærkeligt deri, som i alt andet, jeg nok har hørt, du finder mærkværdigt ved gråbrødremunke og høns og Ribe borgere. Vil kongen besøge mig, følger det jo af sig selv, at jeg må være hjemme i forvejen for at tage anstændigt imod ham. Ridder Jon følger ham jo med sine tro jægere, og her er fuldkommen roligt og sikkert i landet."

"Hvor ved I det, herre? Niels Ufred ved jo ingen, hvor er, og algreven krydser bestandig ved kysterne; ikke at tale om marsken på Møllerup."

"Han er ridder og ingen stimand, og Niels Ufred er ingen feltherre; en klog røver løber aldrig kongen på ærmet, og ingen fribytter vover sig indenfor strandvagten. Når ridder Jon og jeg ikke frygter for stimænd og oprørere, kan du være ganske rolig, min gode Skirmen!"

"Men har I ikke hørt om de mange gråbrødremunke i Ribe?"

"Kommer du igen med dine munke? dem er der jo mange af alle vegne."

"Men de plejer dog ikke at ride om i klynge ved nattetide; og har de haft sværd og ridderpanser under de grå kapper, som man vil sige, så er det nok ikke for Guds skyld, de gode herrer er krøbet i munkehætten."

"Hvem har fortalt dig det eventyr?" spurgte drosten opmærksom.

"De tre mænd fra Ribe, som endelig i går ville have haft kongen i tale – det var dem, kongen lod sige ved kammersvenden, at han havde andet at gøre end høre på deres dumme vrøvlerier. Derfor var det, de var blevet så vrede. Da jeg traf dem i kroen i aftes, var de rigtig nok drukne, men så meget mening fik jeg dog ud af deres snak, at det ikke var for ingen ting de havde set de tre sole på himlen –"

"Snak, Skirmen! drukne folk kan jo se så mange sole på himlen, det skal være!"

"Mange ædru folk har jo også set det, herre! Det betyder en stor ulykke, sagde de, og de kunne åbenbare kongen vigtige ting; men nu kunne han hytte sig selv, siden han var for stolt til at tale med fattige borgere."

"Ha, det er troskaben nu om stunder!" sagde drost Peder harmfuld, "når en mand er selv fornærmet, giver han land og konge en god dag. Troede du, det var andet, end dum overtro og praleri i den ølsnak, Skirmen! hvorfor sagde du mig det da ikke straks?"

"I var hos dronningen med ridder Jon og prinserne, herre! For slig løs tale ville jeg ikke heller gøre blind alarm straks. De Ribe borgere lod til at ville slå sig til god ro nogle dage i kroen; i morges tidlig var jeg der igen for at træffe dem ædru; men de var forsvundet i nat, sagde man, og ingen vidste, hvor de var blevet af. I morges kunne jeg jo ikke komme Eder nær for kammersvenden og de mange fornemme herrer; og siden I kom til hest, har I jo ikke hørt et ord af alt, hvad jeg har sagt Jer før nu, ikke en gang om den smukke hane med halsbåndet."

"Det fjas har jeg hørt nok af; men hvad kommer det denne sag ved? og hvad tror du, jeg har tid at tænke på dine haner og

deres kamp?"

"Men når det nu var den samme hane, som I selv beundrede så højt på Flynderborg?"

"Flynderborg?" gentog drost Peder og studsede, "hvem taler om Flynderborg? Var det ikke på Skanderborg det vidunder af hane var at se, som vandt sejr over alle de andre?"

"Jo vist, herre! men den er kommet fra Flynderborg; det er den selv samme, som I beundrede og holdt den smukke tale over for jomfru Inge, da hun klappede den i haven på strandhøjen. Jeg stod hos og turde ikke afbryde Jer; I havde nylig talt om Hamlets list med de svedne trækroge og med bremsen og strået, og jomfru Inge mente, at hendes årvågenheds-fugl havde været et forståeligere advarselstegn mod forræderi og livsfare."

"Og den hane, siger du, er nu på Skanderborg?"

"Der er ingen tvivl om, det er den samme; den opdagelse har jeg gjort i morges. I husker nok den sjællandske hønsekræmmer, der forleden aften trængte sig ind til Jer på slottet og endelig ville have haft Jer til at se på sine høns? I lukkede døren i for ham og troede, han var fjantet; jeg troede også, manden var tosset, da han løb bort og slap sin bedste hane løs i slotsgården. Først i morges faldt det mig ind, at den tapre, stridbare fugl var en gammel bekendt. Falkedrengene havde fanget den for et rødt perlebånds skyld, som den bar om halsen. Jeg tog båndet, og jeg tror vist, jeg kender det; I kender det måske også, herre!" Med disse ord fremtog han et rosenrødt virket perlebånd med et par små hvide, indvævede blomster.

Med blussende kinder kendte drost Peder jomfru Inges hårbånd.

"Giv hid!" sagde han hastigt, "det er mit!"

Han trykkede det hemmeligt til sine læber og forvarede det ved sit bryst, mens han gav sin hest af sporerne og red forud i den forunderligste stemning. Han følte sig lyksalig over al måde og dog samtidig besynderligt ængstet og urolig. Snart forsvandt dog næsten aldeles det glædelige håb, besiddelsen af dette bånd havde vakt i hans hjerte. Den hemmelighedsfulde advarsel og opfordring til årvågenhed, der var forbundet med dette kære minde, fik en betydning for ham, som næsten forbød ham at tænke på sig selv og sin kærlighed. Hvad den fædrelandsk-sindede pige således ville sige ham ved et hemmelighedsfuldt vink, syntes ham nu alene at gælde kronen og kongehuset. Han standsede pludselig sin hest og overvejede, om han ikke skulle ride tilbage til Skanderborg og selv ledsage kongen næste dag eller bevæge ham til at opgive dette besøg. Men det urimelige og næsten latterlige, kongen og hele hoffet ville finde deri, bragte ham selv til at smile derover.

Skirmen havde imidlertid indhentet sin herre.

"Nu vel!" sagde drosten, "den hane kan have ret; vi vil være årvågne, men nogen overhængende fare er her ingen fornuftig grund til at frygte. Kongen rejser med et anseligt følge; jeg rider ham dog i møde i morgen og følger ham gennem skoven med mine folk. På Harrestrup kan han være tryggere, end på Skanderborg selv."

"Det tror jeg med," svarede Skirmen, "her er vel heller ikke videre at gøre; men at der er ugler i mosen, tror jeg vist."

De red nu tavse og betænkelige videre. Det begyndte at mørknes, da de var kommet forbi Daugberg Kirke og red norden for byen gennem en langagtig dal mellem store høje,

hvori det betydelige kalkstenbrud havde dannet dybe gruber. Ovenpå højene stod over gruberne den mørkegrønne nysopkomne vintersæd mellem enkelte stendysser og halvt nedfaldne grupper af træer. Synet af dette malerisk vilde sted vakte skønne barndomserindringer i drost Peders sind og adspredte hans urolige tanker.

"Her har jeg ofte leget røver i min barndom," sagde han. "Den gang tænkte jeg ikke på, at jeg nu skulle ride her i disse alvorlige tanker."

"Se, herre!" sagde Skirmen og red tæt hen til sin herre. "Ser I ikke noget blinke og bevæge sig i den store, mørke grube?"

"Drømmer du om røvere?" spurgte drosten, "jeg ser intet."

"Nu ser jeg heller ikke noget," svarede Skirmen, "men den grube er jo halvfjerdsindstyve alen dyb. Den må kunne skjule en hel flok."

"Stedet var belejligt nok for slige karle," sagde drosten, "men hidtil har denne egn dog været sikker. Så nær Harrestrup vover ingen røver sig. Min raske Tyge Borgfoged er ikke at spøge med. Ser du den gamle retterpæl på Daugberg Dås? Den står også der endnu, som et alvorligt advarselstegn for stimænd og røvere. Skoven var slige folk tjenligere, men der passer gamle Henner på."

"Henner Friser?" udbrød Skirmen heftigt og studsede, "er han her?"

"Nå ja, det er sandt! det skulle du ikke have vidst, Skirmen! men du kan vel tie? Du husker nok, han nedlagde en kongelig væbner i selvforsvar. For ikke at komme i ulejlighed derfor, er han tyet til et af mine skovhuse."

"Hvilket, herre? det ved Finnerup?"

"Nå ja, siden du dog ved det. Der bor han, men du tier dermed!"

"Det forstår sig, herre!" svarede Skirmen sjæleglad. "Jeg skal vel vogte mig for at bringe den brave gamle og den lille, dejlige Aase i ulykke. Men gjorde de ikke bedst i at forlade skovhuset i disse dage? hvor let kan kongen og hans jægere ikke komme derhen? og kommer den fordømte snushane hane med – "

"Du har ret, Skirmen!" svarede drosten, "du er mere betænksom end jeg. Du kan i morgen tidlig ride hen og advare dem."

"Tak, herre, tak!" sagde Skirmen og hoppede lystigt i sadlen.

De red nu ind i en lille plantet lund af unge bøge og popler. Mørket faldt på; men endnu kunne man dog se de ranke hvide poppelstammer.

"Jeg kender næppe mit lille Kælderris igen," sagde drosten. "Se hvor stolt mine popler er vokset!"

"Hvor godt Henner Friser passer på, er her dog nok vildttyve, herre!" sande Skirmen. "Jeg hørte klangen af en stålbue – og hører I, hvor det rasler hist i krattet?"

"Snak, Skirmen! det er mine popler, der suser mig: velkommen!" svarede drosten. "Hvad der rasler i løvet er nok en opjaget råbuk. De krabater skulle rigtig nok holdes herfra!" tilføjede han. "Hegnet må ikke være godt i stand."

De var snart ude af lunden og red gennem en dyb dal. Det sidste svage dagskær oplyste endnu åsen af en stor bjergagtig høj, der ragede mægtig frem over dalen. Der lå Harrestrup Borg for deres øjne på den flade, næsten cirkelrunde pynt af højen. Borgen var lille, men så vel befæstet af naturen, at den ingen kunstige grave behøvede. Med sine høje stejle mure og bratte

skrænter syntes den utilgængelig for den dristigste stormløber. Hele borgen syntes næsten at bestå af et eneste rundt tårn, opført af kampesten og brændte mursten. En eneste stejl og smal vej førte op fra dalen mod tårnborgen. De udmattede heste havde møje med at stige op ad denne vej, som bestandig blev smallere og stejlere. Drost Peder og hans væbner sprang til sidst af og trak deres heste over det vanskeligste sted mellem to bratte dybder, hvorover en smal vindebro førte. Som sædvanligt i fredstider, var broen slået ned. Endelig stod de rejsende ved borgporten. Den var lukket. Højt over drost Peders hoved vajede nu fra murkransen over borgporten et stort, ridderligt banner, prydet med borgherrens våben: tre røde, lige nedgående bjælker i gult felt.

"Du har jo hornet med, Skirmen!" sagde drosten, "nå, så blæs da et lystigt stykke, så de kan høre, vi er her!"

Skirmen bar et forgyldt krumhorn i en rem over skulderen. Han satte det til munden og blæste begyndelsen af den lystige kæmpevise om hr. Jon, der tog bruden fra sin klodsede medbejler. Dette tegn besvaredes straks fra tårnet af en rask, ungdommelig mandsstemme, der sang omkvædet på den angivne velkendte vise:

"I binder op hjelmen af røden guld
og følger hr. Jon!"

"Er det Eder selv, strenge herre?" spurgte derpå stemmen fra tårnet.

"Ja vist, luk kun op, Tyge!" sagde drosten.

Straks efter åbnedes den store, jernbeslåede port, og drost Peder blev modtaget med hjertelig glæde af sin unge, kække borgfoged og en talrig flok huskarle, der ligeledes var unge,

raske mænd og ligesom borgfogden var bevæbnede med runde stålhuer og blanke hellebarder. En del stalddrenge og kærtesvende trængte sig også frem for at se og hilse deres herre.

Drost Peder rystede sin borgfoged trofast i hånden, klappede nogle af huskarlene på skulderen og nikkede venligt til dem alle.

"Har I nu alt i orden?" spurgte han. "I morgen har vi kongen her!"

"Kom her selv en kejser, herre!" svarede borgfogden, "I skulle ingen skam have af huset. Dorthe har over i to måneder haft vokslysene i stagerne og bordene dækkede. Den hele borg er pudset og blank, som vore hellebarder. Fadeburet er fuldt af gammelmad og kælderen af godtøl og sød vin. – Blev kongen her også den hele vinter, han skulle ikke komme til at suge på labben."

"Og jagthestene? Hundene? Falkene?" spurgte drosten.

"De er raske og øvede. I skal have ære af dem, herre!"

"Endnu et, Tyge! er egnen sikker? er her ingen vildttyve i Kælderris og ingen løsgængere eller mistænkelige folk i Daugberg Kalkgruber?"

"Hvor vil I hen, herre! hvor falder I derpå? Rakkere og kedelflikkere kan vel trække her forbi en gang imellem; vi giver dem i Guds navn brød og sul, og de rører ikke et dyr i skoven eller en fjer i hønsehuset. Var egnen usikker, måtte vi dog vel have hørt det. Så nær Harrestrup Borg skal ingen tyv eller røver vove sig, så længe Eders banner hænger over porten! Har I mærket noget, herre?"

"Jeg ikke; det var kun et indfald, Skirmen fik på vejen."

"Hvad, Claus Skirmen!" sagde den muntre borgfoged, "når plejer du at have kællingesyner?"

"Vil I betro mig en halv snes huskarle, herre!" sagde Skirmen rask og bestemt til drosten, "så skal jeg måske endnu inden I går til sengs vise Eders trygge borgfoged, at jeg ikke har haft kællingesyner."

"Nu vel, har du lyst til at se dig lidt om, så for mig gerne! tag ti karle med! men bræk ikke halsen i gruberne! Inden midnat er du her igen! Månen står sent op; har du fakler?"

"Det behøves ikke!" sagde Skirmen, "jo mørkere jo bedre! – til fods kan vi finde vejen i blinde. Sørg I godt for min norbak, drenge! Ingen af Jer vil jeg have med, – men dig, raske Jon! og dig, Søren Gårdsfoged! og dig –"

Han udvalgte nu selv ti af de raskeste huskarle og skyndte sig ud af porten med dem, mens stalddrengene trak hestene til stalden. Drost Peder gik med borgfogden over gården og op ad stentrappen til våningshuset.

7

Inden den unge borgherre gav sig tid til at hvile og vederkvæge sig efter rejsen, beså han hele borgen. Han fandt alting i den skønneste orden og på det prægtigste indrettet til at modtage kongen og hans følge. Drost Peders gamle amme, den geskæftige Dorthe, var med en støvekost og en karklud i hænderne trippet ham i møde fra stegerset og havde med overvættes glæde omfavnet ham. Hun var ikke lidet stolt af at være betroet overopsigten med hele borgens husvæsen. Hun græd af glæde ved den stolte tanke, at hun skulle være værtinde for det kongelige herskab, og det var hende en ære uden lige at være regerende dronning i stegerset og fadeburet ved så vigtig en lejlighed, som var en hovedbegivenhed i hendes liv. Hun trak sin kære, unge herre om med sig alle vegne for at vise ham alle de udsøgte retter, hun ville gøre kongen og de store herrer til gode med, og hun var uudtømmelig i at udvikle for sin herre, hvorledes hun havde indrettet det til hver time på dagen, så længe det kongelige besøg varede.

"Godt, godt, min kære Dorthe!" sagde endelig drost Peder noget utålmodig, idet han dog venligt klappede hende på skulderen, "du har indrettet alting fortræffeligt. Jeg forstår mig ikke derpå, men jeg ved jo nok, du sørger for husets ære, som du kunne være min hustru."

"Ak, kære, unge herre!" svarede Dorthe og kyssede hans hånd. "Når skal jeg dog have den hjertens glæde at se Jer forsørget og modtage en from og dejlig, ung husfrue her på borgen? I fortjente, så sandelig, at en af de kære Guds engle skulle gå ind

til Jer! her er Guds velsignelse, og I er jo som den velsignede Joseph blevet den første mand i landet næst efter kongen, og det tør jeg sværge på, ville Potiphars hustru endogså friste Jer – –"

"Godt, godt, Dorthe!" afbrød drost Peder hende og rødmede, "jeg tvivler ikke på dine gode tanker om mig –"

"Ak ja!" fortsatte Dorthe, "men hvad hjælper al den ære og lykke Jer, min kære, unge herre, når I dog således lever som en enlig fugl i verden? Tro mig, gode herre! det er ikke godt, at mennesket er ene. Det sagde altid min salig mand. Gud glæde hans sjæl! Vel slog han mig en gang imellem, den salig sjæl, når han ikke fik varm hakkemad til kvældsnadver – det var såmænd hans livret – og hver menneskesjæl har sin skrøbelighed, men han var dog en hjertens god mand og så from som en engel, når han havde fået sin mad. Ak ja, alt i verden er forgængeligt. Min lykkelige tid er forbi. Nu har jeg ingen anden glæde, end at se Jer til gode, min dyrebareste herre! og kunne jeg en gang se min lille, gode Peder Hessel gift og hjemfaren og vugge Eders børn og de velsignede børnebørn på mine arme, så ville jeg såmænd gerne lukke mine gamle øjne og sige denne forfængelige verden godnat."

Med disse ord tørrede hun et par tårer af sine rynkede kinder med stegersforklædet uden at bekymre sig om Tyge Borgfogeds tørre bemærkning om, hvor langt hun kunne være over de hundrede, inden alle de ønsker blev opfyldte.

"Men kom nu dog ind, min kære, unge herre, og få noget at leve af!" tilføjede hun og trippede i forvejen for at åbne ham døren. "I vansmægter, Gud hjælpe mig! i Eders eget hus midt i al denne Guds velsignelse."

Med disse ord løb hun tilbage og trak ham ind med sig i den blanke, bonede dagligstue, hvor hun nødte ham til at sætte sig til bords, mens hun geskæftigt sørgede for hans vederkvægelse.

Drost Peder havde endnu meget at aftale med borgfogden. Han fik endelig Dorthe til at gå til ro og blev ene med Tyge Borgfoged tilbage i stuen. Han erkyndigede sig om godsets og sine undergivnes tilstand, og nogle timer gik hen.

Borgfogden var gået ud for at se til folkene og kom nu ind igen.

"Det bliver sent, Tyge!" sagde drosten og følte sig træt. "Hvor bliver Skirmen af? Det er på tiden, at vi alle kommer til ro. Før dag må vi ride kongen i møde med de raskeste svende. Du har vel sørget for, at de kan lægge sig for at være tidlig på færde?"

"De sover allerede som sten, de knægte!" svarede borgfogden, "men det var ikke efter min husskik. Tre af de karle, der fulgte med Skirmen, skulle holde vagt i nat, men deres poster står nu ledige. Det er en slem uorden, herre drost! det er aldrig hændt mig før; og I må gunstigst undskylde mig. Det er sært nok, herre, men vi to er i dette øjeblik de eneste vågne sjæle her på borgen. Vore huskarle er ellers brave ædruelige karle, men af glæde over Eders hjemkomst har de alle set lidt for dybt i ølkruset og slået hul på den tyske tønde."

"Hvad? har I tysk øl her på borgen?" spurgte drosten misfornøjet, "det ved du jo, jeg har strengelig forbudt; det strider mod kongens anordninger, og dem må jeg og mine folk først og fremmest adlyde."

"Det har jeg også sagt, strenge herre! men det var Dorthes skyld. Hun lod mig ikke få rist eller ro, før jeg lod hente et par tønder fra Viborg. Uden tysk øl, mente hun, kunne man

umuligt med anstændighed beværte kongens folk, om så kongen havde forbudt det ti gange. Når han selv og hans folk fik godt deraf, var det ingen synd, troede hun."

"Det ligner hende!" sagde drosten og smilede. "Det får nu så være! Men i morgen tidlig lader du hver dråbe tysk øl, her er på borgen, løbe i rendestenen, enten Dorthe så ser surt eller mildt!"

"Det skal ske, herre! men vil I ikke selv sige hende det for den kære husfreds skyld! – Hvad er nu dette?" fortsatte han og lyttede, "mig syntes, det knirkede med døren i riddersalen. Jeg troede, Dorthe sov sødelig. Skulle hun endnu pusle om derinde? hun er så ivrig i sin huslighed, at hun tit står op midt om natten og støver af. Bliver hun ikke gal af glæde over al denne herlighed, er det en Guds lykke. Tillader I, herre, vil jeg dog se, om det er hende."

Han tog et af lysene og nærmede sig døren til riddersalen, men inden han nåede døren, åbnedes den sagte på klem, og et vildt, skægget ansigt tittede ind til dem. Det forsvandt i samme øjeblik, hvorpå døren straks lukkedes igen.

Drost Peder rejste sig hastigt, og den unge borgfoged stod som forstenet med lyset i hånden midt på gulvet.

"Død og ulykke!" hviskede han, "Skirmen er rendt med gårdsfogden og har ladet porten stå åben – her er bestemt tyve eller røvere i huset, herre! Lad mig vække huskarlene! Man ved ikke, hvor mandstærke de kæltringer kan være. Jeg går gennem stegerset. Luk ikke denne dør op, før jeg kommer igen!"

Derpå satte han hastigt stang for døren til riddersalen.

"Vel! skynd dig!" sagde drost Peder, "så jeg ret, var det Niels Ufreds tyreansigt. Hm, så havde Skirmen dog ret!"

Borgfogden gik hastigt, og drost Peder stod alene i stuen. Han havde draget sit sværd. Han støttede sig besindigt til det og lyttede. Han hørte mange stemmer i riddersalen.

"Er han der? er han der? hvor mange er der?" spurgte en hel del stemmer lavrøstet i munden på hinanden.

"Der er kun to mand, og den fordømte drost er den ene!" lød en dyb, rå stemme. "Kom, karle! han skal nu ikke oftere føre os i ulykke!"

Man greb voldsomt i døren, men stangen holdt fast.

"De har stænget for døren. – Den pind kan vi vel knække!" lød nu den samme rå stemme, "løb til, karle! lad os sprænge døren! den går ind ad –"

Med et forfærdeligt bulder knækkede stangen. Døren fo'r op, og ni vilde, stærke karle, med Niels Ufred i spidsen, styrtede ind med korte stridsøkser og blanke daggerter i hænderne. Drost Peder gik nogle skridt tilbage og stillede sig med ryggen mod væggen i en stilling, hvori han kunne forsvare sig en stund og med sit lange riddersværd holde stimændene fra livet. Han betragtede de vilde karle med et skarpt blik.

"Er I slige feje niddinger?" sagde han, "vil I fægte ti her mod en? Jeg ser i det mindste en mand iblandt Jer, som en gang blev hædret med ridderslaget af Danmarks konge. Så vidt jeg ved, er det endnu ikke med kogende vand skoldet af hans skulder. Træd her frem, ridder Lave Rimaardsøn! I er den eneste af disse karle, jeg endnu vil agte værd at kæmpe en enekamp med på liv og død. Er der gnist af ære i Jer endnu, så kom ene!"

Niels Ufred og hans rå kammerater lod ikke til at bekymre sig om denne udfordring, men trængte frem for at overvælde deres enlige modstander.

"Af vejen, slyngler!" råbte nu en heftig, ungdommelig stemme, og en smuk karl med en rød fjer i hatten og et stolt, forvovent ansigt sprang frem. "Hvem der rører drosten uden jeg, hugger jeg ned på stedet!" fortsatte han. "En om en og ti om fanden! – Kom, drost Peder Hoseøl! det er anden gang, vi træffes, siden I gjorde mig fredløs i Danmark. På Vaarby Bro fik jeg forfald; havde mit broderblod ikke den gang været lidt tykkere, end vandet i åen, skulle I aldrig være sluppet over den bro. Nu står vi på en større skillevej; den fører fra jord til himmel eller helvede, alt som det kan føje sig. Her må nu enten I eller jeg sige denne skønne, lystige verden godnat!"

Med disse ord kastede han sin stridsøkse fra sig og drog sit riddersværd, der var af samme længde som drost Peders; sin fjerhat kastede han hen ad gulvet for ikke at have nogen fordel for sin modstander, der stod med blottet hoved for ham.

"Nu vel, skal det endelig være en ordentlig hanekamp, så for mig gerne!" brummede Niels Ufred, "men gør I det ikke straks af med ham, ridder Storsnude, så skal jeg!"

Den plumpe røverhøvding og hans vilde kammerater lo veltilfreds og slog en tæt kreds om de tvende herrer. Derpå begyndte der en heftig og alvorlig fægtning, men efter alle kunstens og ridderlovens regler. De satte fod mod fod og veg ikke en hårsbred fra deres plads. Ingen af dem brugte spidsen af sværdet; de huggede med den skarpe æg og kun efter hoved og bryst eller mellem de fire lemmer, som det kaldtes. De tvende lys på bordet oplyste værelset kun halvt, men ridderne stirrede hinanden stift i øjnene, og de klirrende sværd mødtes så hurtigt, at man næppe kunne øjne dem. Hvert øjeblik truede et dødeligt hug de tvende blottede hoveder, men de syntes

begge lige kyndige våbenmestere. Ingen af dem kunne bibringe sin modstander noget sår, som idelige lyn knitrede klingerne over deres hoveder.

"Skal jeg gøre ende på legen?" brummede Niels Ufred og hævede sin brede stridsøkse.

"For satan! er I da sårfri?" råbte nu den ridderligt fægtende røver utålmodig og sprang imod reglerne ind på sin modstander med et forvovent og farligt udfald, men i samme øjeblik fo'r sværdet ham af hånden og fløj hen ad gulvet sammen med de tre forreste fingre på den højre hånd.

"Nu skal I ikke oftere sværge kongen og ridderskabet falsk ed!" råbte drost Peder forbitret.

Den unge røver blegnede og tumlede til gulvet.

"Hug ham ned, den satan!" råbte nu de rasende røvere og fo'r ind på drosten, der, med ryggen mod væggen, forsvarede sig fortvivlet. Han havde allerede et par sår og blødte stærkt. Da sprang stegersdøren op, og Tyge Borgfoged styrtede ind med seks halvberusede huskarle. De kom tumlende deres herre til hjælp, og der begyndte en blodig kamp med daggerter og økser. Røverne havde dog endnu en stor overvægt over de ravende huskarle, der næppe kunne skelne ven fra fjende. Under vilde skrig styrtede huskarlene omkuld mellem hinanden. Kun drost Peder og Tyge Borgfoged kæmpede besindigt og med sikkerhed, men de var nær ved at overvældes, da hørtes der larm i gården og lyden af et krumhorn.

"Skirmen!" udbrød drost Peder og Tyge Borgfoged på en gang med glæde, idet de huggede fra sig med fordoblede kræfter. Røverne studsede og trak sig med deres snu anfører tilbage mod døren til riddersalen, men et øjeblik efter fløj den

sønderslåede dør helt op, og Skirmen fo'r sin herre til hjælp med sine ti raske huskarle, af hvilke de to dog havde møje med at tæmme tre bundne uregerlige mænd, som de havde imellem sig. Efter en kort, men drabelig modstand blev nu den stærke Niels ufred og alle hans kammerater afvæbnede og bundet. De bandede og støjede; men på drostens bud blev de straks ført til fangetårnet. Lave Rimaardsøn lå endnu med sin lemlæstede hånd på gulvet. Den unge, stolte røver havde nogle øjeblikke ligget uden bevidsthed; nu kom han til besindelse og så, hvad der var sket; han så sig bundet og i sine fjenders hænder. Drost Peder var i færd med at forbinde hans sårede hånd, men han sprang op, skar forbitret med tænderne, sparkede vildt om sig og ville ikke lade sig forbinde; man bandt hans ben og nødte ham dertil. Så snart han var forbundet, løsnede man hans fødder.

"Pas nøje på ham!" sagde drost Peder, idet borgfogden slæbte den genstridige fange mod døren, "giv ham det bedste fængsel og god kost! Der kunne være blevet en stor mand af den karl. Nu er hans liv i kongens hånd; men kan han frelses fra hjulet, skal det glæde mig."

"Drost Peder Hessel!" sagde den unge røver og standsede ved døren i en fast og trodsig stilling, "jeg hader Jer til døden; men I er en brav karl, og jeg ville ikke skamme mig ved at falde for Eders hånd. Kan I befri mig for stejlen, så gør det! ikke for min skyld – jeg dør lige så gerne på et hjul i fri luft, som i en lumpen seng – men jeg har en broder – og jeg bærer et riddernavn – I forstår mig – " Han holdt inde og en bævende muskelbevægelse ved hans mund røbede en følelse, som han syntes at blues over og øjeblikkelig betvang. "Husk på, jeg er Jer smukke dronnings

frænde og måske lidt i svogerskab med Jer selv!" tilføjede han med et bittert smil, "men bild Jer ikke ind, jeg frygter for døden, og vent ingen tak af mig, hvis I redder mig!"

"Bort, bort med ham!" råbte drost Peder, forbitret over den rå spot og den frække beskyldning, der lå i hans ord og trodsige miner. "Af en ménsvoren og æreløs ridder kan ingen ærlig mand fornærmes!" tilføjede han og vendte sin fange ryggen, idet borgfogden stødte ham ud af døren.

"I bløder, herre!" udbrød nu Skirmen. "Lad mig forbinde Jer!"

"Giv tid!" svarede drosten. "Jeg vil først høre, om du fortjener tak eller utak. Trak du gårdsfogden fra den åbne port og lod røverne smutte herind i stedet for at opsøge dem?"

"Blev porten ikke lukket efter os, må Tyge Borgfoged forsvare det, strenge herre!" svarede Skirmen. "Jeg bekymrede mig ikke derom. – Jeg førte karlene lige til Daugberg store kalkgrube, og noget af, hvad vi søgte, fandt vi dog: tre balstyrige røverknægte har vi bastet og bragt med og dertil så meget guld og sølv, som vi kunne slæbe. Da vi kom tilbage, stod porten åben, og vi mærkede straks uråd. Det var en Guds lykke, vi kom tids nok."

"Du er en flink knøs, Skirmen!" sagde drosten og klappede ham på skulderen. "Jeg har set dig fægte som den bedste ridder. Byttet skal du selv bringe kongen, og slår han dig ikke til ridder inden år og dag, så kan jeg selv."

"Herre! kære, gode herre!" råbte væbneren glad og kyssede hans hånd med varme, "når jeg en gang har fortjent ridderslaget, så lad mig kun få det af denne hånd! den vil hædre mig langt mere, end en sådan konges –"

"Skirmen!" afbrød drosten ham streng og alvorlig, "vover du også at mestre min herre og konge? Nu tjener du kun mig; men

bliver du ridder en gang, tjener du land og konge, og ingen tjener skal ringeagte sin herre!"

"Men kan I da selv i Eders hjerte, ædle herre drost – –!"

"Jeg kan tie, hvor hjertet ikke kan tale uden at gøre tungen til landsforræder, og det er den, når den spotter majestæten. Ti du nu også og forbind mig! Hm! der var dog helteblod i den arm, der slog mig disse sår," tilføjede han vemodigt, idet han blottede sin sårede arm. "Han fægter godt, den forvildede Rimaardsøn. Gud styrke hans ædle frænder, når de hører, hvad her er sket!"

Drost Peder gik nu med sin omhyggelige væbner ind i sit sovekammer, og snart var der så stille på Harrestrup Borg, som der intet var forefaldet.

8

Inden det blev dag næste morgen sad drost Peder allerede til hest sammen med tolv pyntelige huskarle og red kongen i møde. Borgfogden og de øvrige huskarle havde han ladet blive tilbage for at udslette sporene af det natlige overfald inden kongen kom og for at bevogte de fangne røvere, der lå lænkede i tårnet. Skirmen var med sin herres tilladelse redet til skovhuset, hver Henner Friser og hans datterdatter boede, for at underrette dem om kongens ankomst og sørge for deres sikkerhed.

Drost Peder anså ikke selv sine sår for betydelige og havde ikke bekymret sig om Skirmens betænkeligheder eller Dorthe Fostermoders besværlige omsorg for ham. Først længe efter at larmen med røverne var forbi, var gamle Dorthe vågnet og havde fået at vide hvad der var sket, og i sin bekymring for sin kære, unge herre havde hun vækket ham i hans bedste søvn for at spørge til hans befindende. På trods af hans forbud havde hun våget ved hans dør den hele øvrige del af natten. Først da hun så ham rask og munter til hest, gav hun sig tid til at korse sig over ødelæggelsens vederstyggelighed i de ellers så blanke og bonede stuer, og mens hun rådede bod derpå med gulvklud og støvekost, havde hun på fastende hjerte den sorg at se den ubarmhjertige Tyge Borgfoged udtappe alt det tyske øl i rendestenen.

Solen var endnu ikke stået op, da drost Peder med de tolv huskarle red forbi Daugberg Gruber. Man standsede for at betragte stedet og spurgte Jon Huskarl, der havde været med

Skirmen, hvorledes de havde båret sig ad med at fange de tre røvere og bemægtige sig det anselige bytte.

"Det skal jeg snart sige Jer, herre!" svarede huskarlen. "Da vi stod på dette sted, så vi lys i den store hule. Ingen af os havde vist lyst til at krybe derned; men den gale Skirmen skammede os ud og krøb straks ind i hulen. Vi tog da mod til os og fulgte ham. Lyset, vi havde set, var pokker i vold, og vi var vist hundrede alen under jorden inden trappetrinene fik ende. Den ene kunne ikke se den anden, og mange af os faldt næsegrus på de fordømte glatte kalksten. Vi var så stille som mus, og jeg kunne bestandig høre Søren Portner trække vejret gennem næsen. Hvor Skirmen var blevet af vidste pokker; men da hørte vi pludselig et fælt skrig og larm af våben og slagsmål i mørket noget fra os. Vi styrtede frem efter lyden. Jeg fik fat i en lang næse og holdt fast, men der hørte et par dygtige næver til den næse, og jeg måtte brydes længe med krabaten inden jeg fik ham til gulvs. Søren Portner havde også sin hyre med en karl, der endnu var stærkere. En havde Skirmen fået bugt med, og de, der ingen røvere fik fat på, brødes med hinanden af hjertens grund uden at vide, hvem de droges med; men nu kom Jesper Kulsvier med en brand, han havde opsnuset og pustet i lue. Så snart vi nu så, hvem vi var, og at vi havde alle dem fat, der var at finde, så var det snart bestilt at bagbinde dem og lede skatkammeret op og dermed var den sag klar."

"Den gang var lykken bedre, end forstanden!" sagde drost Peder, "men det må jeg tilstå, Skirmen er dristig. Det vovestykke ville jeg betænke mig på at gøre ham efter."

Som de nu talte herom, fo'r en rytter i grå munkekappe og på en grå hest dem i fuldt firspring forbi. Ingen havde set ham på

vejen og det så ud som han kom fra en af gruberne. Alle så forundrede efter ham, men i et øjeblik var den grå skikkelse forsvundet i morgentågen.

"Tænd faklerne, karle!" sagde drost Peder og steg af sin hest. "Vi må undersøge disse røverhuler inden vi rider et skridt videre!"

Nogle af de fakler, man havde medtaget for at oplyse vejen for kongen, hvis han skulle komme sent, blev nu tændt, og mens seks af huskarlene blev ved hestene, undersøgte drost Peder selv med de andre seks karle de betænkelige huler. I den første grube opholdt de sig længst, og derfra medbragte de nogle våben og tvende store grå kapper med maskehætter. Forresten havde de fundet gruberne tomme og intet spor til, at der havde været nogen langvarig eller vel indrettet bolig for røvere. For en sikkerheds skyld lod drost Peder dog fire karle blive tilbage, som vagt ved gruberne, og red derpå med de andre i alvorlige tanker videre frem ad vejen til Skanderborg.

Kongen var efter sin bestemmelse meget tidlig redet fra slottet. Hvor ofte han end i alle andre ting forandrede sine beslutninger, var han dog højst punktlig ved slige lystrejser. Drost Peder mødte ham på halvvejen til Harrestrup, og da drosten straks berettede, hvad der var sket og omtalte det store bytte, der var frataget røverne, syntes kongen særdeles tilfreds og fortsatte rejsen uden ophold. Gamle Jon Litle, der sammen med kammersvend Rane og et stort antal jægere og falkedrenge ledsagede kongen, syntes med en vis betænkelighed at høre drostens beretning, idet hans skarpe blik opdagede en urolig spænding i Rane Kammersvends ansigt, men da drosten fortalte, hvorledes han selv havde undersøgt Daugberg Gruber

og sat vagt ved dem, syntes den gamle herres betænkeligheder forsvundet. Han lo og spøgte muntert, mens han dog umærkeligt havde øje med enhver af kammersvendens miner og bevægelser.

Det var noget over middag, da kongen og hans følge standsede ved det mærkelige kalkbrud, som han desuden havde foresat sig at bese, og som han nu end mindre kunne ride forbi uden opmærksomhed. Da han så de bevæbnede huskarle udenfor gruberne, studsede han og spurgte drosten, om det var hans folk, og i hvad hensigt de holdt vagt der, når røverne var grebet og hulerne undersøgte.

"Det var dog muligt, at vi ikke havde fået dem alle, herre konge!" svarede drost Peder. "Måske står de også i forbindelser, som det kunne være vigtigt at opdage. Så længe Eders nåde er på Harrestrup, anser jeg det for min pligt at bevogte disse farlige smuthuller nøje."

Kongen var steget af sin hest. Huskarlene havde tændt deres fakler og stod ventende ved indgangen til den største grube. Kongen gik et par skridt frem og så flygtigt derned.

"Det er ikke værd at spilde tiden med!" sagde han pludselig og steg til hest igen. "Hvem der har lyst, kan gå derned! Løb du, Rane! det var jo dig, som gjorde så meget væsen af det kalkbrud."

"Det er vist værd at bese, herre konge!" svarede Rane hastigt og begav sig med megen iver ned i gruben sammen med en stor del af jægerne og falkedrengene. Gamle ridder Jon var også steget af. Han tog selv en fakkel i hånden og beså med deltagelse den store grube, uden dog at stige helt ned.

"Det var en god fangst, drost Peder!" sagde kongen og red langsomt frem. "Det var en forvoven og farlig bande. Nu skal denne berygtede Niels Ufred ikke oftere undvige! Endnu før kvæld lader jeg dem alle henrette. Så kan vi sove roligt i nat og behøver ikke at opsætte jagten i morgen tidlig."

Drost Peder tav.

"Nå, hvorfor tier I?" fortsatte kongen. "Er de ikke grebet af Jer selv i åbenbart indbrud og røveri? Med slige karle behøves ingen lang rettergang."

"De er alle skyldige til døden, herre konge!" svarede drost Peder, "men det var dog ønskeligt, om de fik frist til at skrifte for en klerk og sørge for deres forvildede sjæle."

"Dertil er der ingen tid!" sagde kongen. "Jeg vil ikke sove under tag med røvere og mordere. Skal jeg være Eders gæst, drost Hessel, må Eders uventede gæster sove på stejlen i nat!"

"Når I befaler det, herre konge! kan de i aften føres til Viborg fangetårn, og I behøver hverken at sove under tag med dem eller udstede så brat en bloddom. Der er mænd iblandt dem, som er født til noget bedre end at ende deres liv så brat og grueligt."

"Dertil er vel ingen fød!" svarede kongen og faldt i tanker. "Vidste nogen, hvad der var sunget ved hans vugge, og havde sligt noget at betyde," fortsatte han, "så gad jeg selv vide, hvad der var sunget ved vores. Det kunne være godt i disse tider. Er der fornemme folk iblandt dem?"

"Der er i det mindste én mand iblandt dem, som ikke hører til udskuddet af menneskeslægten, og som der endnu er rest af ære og højt sind i; hans sjæl stod måske endnu til at redde i denne verden; hans stand og fødsel er vist nok nu hans største

anklagere. Han er af høj og ædel byrd; I har selv en gang hædret ham med ridderslaget, herre konge!"

"Det hjælper ham ikke – deri har I ret! Han må dø: en ædelbåren ridder burde selv straffes tifold strengt, når han blev grebet blandt røvere og stimænd. Hvem er han?"

"Ridder Lave Rimaardsøn, Eders ædle dronnings frænde og den trofaste Bent Rimaardsøns broder."

Kongen studsede. Han standsede sin hest og betragtede drost Peder med et skarpt blik, hvori en hemmelig mistanke syntes at spores, idet han glippede uroligt med øjenlågene.

"*Dronningens frænde,* siger I! Den fredløse Lave Rimaardsøn? han, som har vovet at trodse mig og oprøre bønderne? han, som I selv var med at domme fredløs?"

"Han selv, herre konge!"

"Og nu vil I forsvare en oprører og gå i forbøn for slig farlig forbryder, drost Hessel?"

"Forsvare ham vil jeg ikke, herre konge! men bede for en synder tør jeg vel! Hos den retfærdigste af alle dommere er jo barmhjertigheden størst. Jeg vil kun bede min konge betænke hans broders fortjenester af land og rige og hans forhold til Eder selv og kongehuset."

"Hm! Jeg skal nu vise Eder og mine tro undersåtter," sagde kongen med lønlig tilfredshed, "at jeg i retfærdighedens udøvelse intet hensyn tager til frændskab og venskab eller til høj byrd og fødsel, ikke en gang til mit eget svogerskab og fyrsteligt blod! Ridder Lave Rimaardsøn vil jeg selv se på stejlen før sol går ned. – Afsted!"

Kongen sporede sin hest. Alle fulgte ham. De, der havde været i gruben, skyndte sig at indhente ham. Ridder Jon red nu

atter ved hans side. Den gamle herre havde ikke hørt, hvad der var talt om. Han så, kongen var urolig og heftig, og han red nogle øjeblikke tavs i det usædvanlig hurtige trav, mens han nøje gav agt på kongens vrede miner og drost Peders forstemthed.

"Hvorfor haster I så, herre konge?" spurgte endelig den gamle ridder. "Der ser I Harrestrup borgtårn, og solen står endnu højt på himlen."

"Desbedre!" sagde kongen. "Hvor henrettes forbrydere her? – hvor bor stedets bøddel?"

"Daugberg Ås er det befalede rettersted, herre konge!" svarede ridder Jon, der var vel kendt med alt, hvad der hørte til rettens pleje i landet. "Det var retterpælen, vi så hist over kalkgruberne. Den rettens tjener, I spørger om, har fri bolig i Daugberg."

"Godt! lad ham straks hente!"

Den gamle ridder studsede, men adlød uden indvendinger og lod straks en jæger ride tilbage til Daugberg efter bødlen. Han red derpå tavs igen ved kongens side til han troede, den øjeblikkelige opbrusning havde sat sig. "I vil dog ikke gøre Eders indtog her på borgen mærkværdigt ved en pludselig bloddom, herre konge?" sagde nu den gamle, alvorlige rigsråd, da han et øjeblik red ene hos kongen på den smalle vej. "Jeg agter ikke at gå i forbøn for så grove forbrydere; strenghed er vist i vore tider højst nødvendig; men hvor man har sikre fængsler og der ikke er oprør i landet, priser jeg ikke så ilsom en retspleje."

Kongen tav og blinkede uroligt.

"Slig hast, min konge!" fortsatte gamle Jon, "kan let blive uretfærdig eller anses som tegn på en frygt, der kan svække tilliden til statens overlegenhed. En kæmpe, der er sig sin kraft bevidst, behøver ikke ilsomt at dræbe en flok bundne dværge for sin sikkerhed. Uden lov og dom bør desuden ikke den største misdæder falde."

"Misgerningen er jo åbenbar!" udbrød nu kongen opfarende. "Loven er kendt nok – og dommen fælder jeg straks: de skal stejles! – I fører misdæderne til retterstedet, ridder Jon! I er mig ansvarlig for, at loven og dommen fuldbyrdes på dem i dens hele strenghed, og det inden sol går ned. Ingen indvendinger! det er min kongelige vilje."

Ridder Jon tav, og man red langsomt op ad den stejle vej til borgen. Her sprang drost Peder af og gik ved siden af kongens hest. Følget var standset, og der hørtes hastige hestetramp og rumlen af et par hjul bag ved dem. Jægerne og falkedrengene så tilbage; det var den jæger, ridder Jon på kongens bud havde sendt bort. Han kom i fuldt firspring med en lille, bredskuldret rytter på en skindmager hest. Den fremmede bar en lodden hue og en kort blodrød kappe; han holdt en stor, blank økse i hånden og havde et usædvanlig langt sværd over sadelknappen. Et par lurvede karle kom bagefter med lænker, bøjer, hjul og allehånde gruelige henrettelsesredskaber på en smal kærre.

Med dette frygtelige følge drog kongen og hans selskab op mod Harrestrup Borg. Drost Peder var tavs og stille. Ridder Jon talte heller intet ord. Gamle Dorthe havde uden sin herres vidende fået en æreport rejst udenfor borgporten; den var prydet med kranse af buxbom, taksgrene, vintergrønt og alle de blomster, hun på denne årstid havde kunnet skaffe til veje; selv

stod hun, i hvide klæder og med en stor urtekost i hånden, foran alle sine fadeburpiger og malkepiger ved siden af æreporten, beredt til at modtage kongen på en måde, som hun mente skulle overraske og behage både ham og hendes kære, unge herre. Siden kongen havde benådet hende, den gang hun for sin kvindelige hæders skyld skulle have været levende begravet, havde hun ikke nok som kunnet berømme hans mildhed og nåde. For nu at vise ham sin taknemmelighed ved denne overordentlige lejlighed, havde hun over i to måneder øvet sig og alle borgens piger i en vise, som de vel aldrig før havde hørt nogen synge, men som til nød kunne gå på en gammel folkevisetone. Sangen havde hun fået af sin skriftefader; det var en fri oversættelse af den schwabiske mestersanger hr. Reinmar von Zweters smigrende hæderssang over kongen, hvori dog enkelte sande, kongelige træk var opfattede. Udenfor æreporten stod, lige overfor Dorthe og hendes piger, Tyge Borgfoged med en del af borgens mandlige besætning. Dorthe havde pyntet deres hjelmhatte med silkebånd og grønt, og med deres blanke hellebarder stod de i en ærbødig stilling ubevægelige som træmænd. Da drost Peder så disse festlige tilberedelser, der så lidet passede til hans egen sindsstemning og til dette indtogs barske udseende, blev han helt underlig og næsten ængstelig til mode. Den slet byggede æreport var ikke ulig en galge, og den gamle hvidklædte amme erindrede ham om de såkaldte ligkvinder, der ved begravelser i købstæderne gerne anførte ligtogene. I spidsen for de latterligt udpyntede malkepiger, der skulle forestille fornemme damer, følte Dorthe sig, i sin husmoderlige værdighed, som en dronning. I en mindre alvorlig stemning ville dette syn måske

have afnødt den unge, livlige drost et smil. Nu forøgede det skærende og næsten pinligt hans mørke forstemmelse. Kongen syntes ikke at lægge mærke til disse hyldingstegn, som han i de små købstæder var så vant til, selv hvor han vidste, at han var forhadt af de fleste; som oftest skete slige kunstlede hyldinger på foranstaltning af den listige kammersvend, der klogelig beregnede, at om de end ikke altid fandt bifald, mishagede de dog sjældent den smigrede konge.

På trods af det smagløse og farceagtige i dette optog, som Dorthes købstedskultur var skyld i, var det dog sand ærbødighed for kongen og enfoldig velvilje, der ytrede sig, da den gamle amme nu med sin falske skingrende sangstemme, ledsaget af de jyske skraldende malkepigestemmer, således bragte kongen den tyske mestersangers hylding på dansk:

"En konning jeg priser foruden al bram:
Mer kronen han pryder, end den pryder ham.

Han frelser den fattige enke af nød,
Han giver de faderløse småbørn brød.

Han hæger og freder om folk og land;
I hu er han kær hos kvinde og mand.

I hjerte og mod er han gæv og snel;
Hans mund er os allestund vennesæl.

Hans hånd er fuldrund mod store og små;
Ej guldet i skrinet ham skimle må.

Den konning med ære jeg nævne kan –
Og det er kong Erik af Danmarks land!"

Nu først fæstede den gamle, ivrige forsangerinde sine kortsynede øjne på kongen, og da hun så hans barske åsyn og de blinkende øjne, blev hun dødbleg; hun stirrede på ham som en troldkvinde, der har fremmanet en forfærdelig ånd og pludselig gruer ved at se den mægtige ukendte, hun kaldte på i sin tryllesang. Hun korsede sig uvilkårligt og vendte øjnene fra ham, men nu var det som synet af bødlen og de lurvede rakkerknægte, der sluttede toget, bragte hendes forfærdelse til det højeste og betog hende sans og samling; med et krampagtigt skrig styrtede hun til jorden, mens kongen tumlede sin sky hingst og red rask ind ad porten med sit følge.

9

Drost Peder havde ikke mærket, hvad der var hændt. Han hjalp hastigt kongen af sadlen og førte ham op ad stentrappen til den store riddersal. Her stod et prægtigt taffel beredt, og her modtoges kongen på Dorthes foranstaltning af en mere lystig end velklingende taffelmusik, som udførtes af de landlige gigemænd og skalmejeblæsere, der plejede at stryge fiddelen ved bondebryllupper. De gned og blæste med den største anstrengelse. Sveden stod dem på panden, og de bøjede sig ærbødigt, mens de, i deres ærefrygt og iver for at behage kongen, fremkaldte de mest skrigende og skærende mislyd. Drost Peder tyssede ad spillemændene og gav dem tegn til at bortfjerne sig, idet kongen harmfuld holdt for ørene, og kammersvend Rane med et skadefro smil beundrede drost Hessels opfindsomhed i behagelige overraskelser for Hans Majestæt.

"Det er mere velmente, end heldige indfald af min gamle fostermoder, herre konge!" sagde drost Peder. "Jeg håber, I undskylder slige uskyldige fejlgreb af mine husfolk; de forstår sig ikke på hofskikken."

Kongen syntes at stå i dybe tanker og svarede ikke.

"Jeg er just ikke blødhjertet," tog ridder Jon nu ordet, "men jeg kan på Eders vegne, min konge, blive ganske øm om hjertet over slig kattemusik, så snart jeg blot mærker, det er godt og ærligt ment."

Kongen gav heller ikke agt på hans tale, og ridder Jon vendte sig til drosten.

"Var det Eders amme, der sang for os derude, drost Peder? Jeg kendte hende ikke i den stads."

"Jeg kunne næppe selv kende hende, men det var rigtig nok hende; hun har i sin enfoldighed også villet overraske mig ved dette optog."

"Hun skreg som en ugle, men det var dog ganske rørende," sagde den gamle ridder og søgte ved sin sædvanlige muntre og ligefremme tone at bringe kongen i bedre lune og måske få ham til at udsætte den så pludseligt besluttede henrettelse. "De gode kvinder besang Eders nåde og mildhed, min konge!" fortsatte han, "men de tabte både mund og mæle, da de så dragehalen i Eders følge. Vil I dog ikke sove på Eders beslutning i nat og lade os sende fangerne til Viborg? Var det nu ikke bedre, om vi fik en hjertestyrkning her, end straks at tænke på så alvorlige ting?"

Denne sidste opfordring, som drost Peder understøttede med en ærbødig henvisning til hæderspladsen ved bordet, syntes kongen at billige. Han tav, men tog sæde ved bordet, hvor han hastigt vederkvægede sig med et par bægere vin. Gamle ridder Jon søgte nu at bringe en munter bordsamtale i gang, men det ville ikke denne gang lykkes ham at få kongen i godt lune. I gården, lige udenfor vinduerne, holdt bødlen på sin benradhest og ventede med sine glubske håndlangere på kongens befalinger. Dorthe var bragt syg til sengs, og det syn, der havde virket så voldsomt på hende, havde også gjort et besynderlig grueligt indtryk på alle husfolkene. Tyge Borgfoged sørgede imidlertid for de kongelige jægere så vel som for falkedrengene og disksvendene, som i tre forskellige stuer blev prægtigt beværtede. Men der var dødsstille på borgen, som det var et jordefærdsgilde, der holdtes.

Nu rejste kongen sig pludselig fra bordet.

"Jeg vil se de karle!" sagde han bestemt. "Her stikker noget andet under. Lad dem bringe hid, drost! men i forsvarlige lænker og under sikker bevogtning!"

Drost Peder gik straks ud for at iværksætte kongens befaling. Et øjeblik efter trådte han ind igen i riddersalen. Kongen gik med heftige skridt frem og tilbage på flisegulvet. Ridder Jon og kammersvenden stod tavse og syntes begge med lige opmærksomhed at give agt på de uroligt vekslende miner i kongens ansigt. Drost Peder blev også stående tavs, indtil kongens øjne mødte hans.

"De er her på øjeblikket!" sagde han derpå og trådte nærmere. "Tillad mig endnu kun et ord, herre konge! Ingen af fangerne er grebet her i noget ran. De har intet berøvet mig af mit gods, og ridder Rimaardsøn har ikke anfaldet mig, før jeg selv udæskede ham til ridderlig enekamp. Førend sagen nærmere oplyses, kan han ikke efter landsloven dømmes som røver."

"Ti!" svarede kongen. "En fredløs mand har ingen ret. Der har vi dem. Jeg vil selv forhøre dem."

Tyge Borgfoged trådte nu ind med de bevæbnede huskarle, der havde Niels Ufred og tolv lænkede røvere imellem sig. Huskarlene opstillede sig i tvende rækker på begge sider af fangerne. Niels Ufred trådte med stolt frækhed frem i spidsen for sine kammerater, men Lave Rimaardsøn syntes at blues ved det selskab, han var kommet i, og blev stående længst tilbage.

"Hvem er Eders formand?" spurgte kongen.

"Jeg!" svarede Niels Ufred og så ham så dristigt i øjnene, at kongen trådte et skridt tilbage.

"Hvad er dit navn?" spurgte kongen.

"Det kender hver dreng i Danmark!" svarede den trodsige røverhøvding, "med det kan mødrene få deres ravneunger til at tie, om de så har en kniv i halsen. Mit navn kan skræmme alle småpiger og mange stornæsede karle i et musehul. Havde jeg blot en arm fri, herre konge, skulle I ikke give Jer tid til at høre mit navn til ende. Niels Ufred hedder jeg ellers til tjeneste. Var I så dygtig en konge, som jeg er røver, ville det se bedre ud med land og rige, og jeg havde måske da nu været Eders højre hånd."

"Du tilstår altså selv, at du er røver, og at alle disse karle er dine medskyldige?"

"Ville vi nægte det, var vi halunker og lumpne karle!" svarede Niels Ufred. "Løgn og falskhed er I måske vant til ved høre. Jeg og mine lige er dog ærlige i det stykke."

"Godt!" sagde kongen, "så ved I alle, hvad straf loven dømmer Jer til. Bered Jer på at dø i denne time!"

"Lige så godt først som sidst, herre konge! – Vi skal dog alle den vej. Men vil I lade mig leve til i morgen, skal jeg fortælle Jer noget nyt, som kan være Jer gavnligt og måske hindre, at vi skulle mødes alt for snart igen på et andet sted."

Kongen gjorde store øjne og kastede et blik til kammersvend Rane, som gav ham et lønligt vink og pegede på et dolkhæfte, der stak frem af røverhøvdingens brystlomme.

"Ja så!" sagde nu kongen og vendte sig til røveren igen, "du vil gøre mig bange og nyfigen, karl, for at få frist til at bryde ud og gøre nye ulykker i morgen. Det kneb er gammelt og forslidt; kan du intet bedre hitte på, lever du ikke denne time til ende."

"Nu vel da! så lad mig gå i forvejen og skaffe Jer plads! den tjeneste vil jeg dog gøre Jer endnu for godt kammeratskabs skyld. Nå, nå! Det skal I ikke se så storagtigt til, Eders nåde! Vi

to er snart lige højt på strå. Hvad I og Eders lige gør i det store, når I duer dertil, det gør jeg og mine lige i det små, ser I, det er hele forskellen. Vil I nu derfor gøre mig til Jer herold i den anden verden, så får jeg finde mig deri. Dertil har I endnu magten i dag, men I vil fortryde det, herre konge! Vi ses snart igen, så skal I dog tilstå mig, at Niels Ufred mente Jer det bedre, end I selv."

"Før ham til side!" bød kongen, "han skal være den sidste, som henrettes. Tilstår han ikke, hvad han vil bilde os ind at vide, skal han pines dertil på det strengeste! – hører I, ridder Jon! på det strengeste!"

Ridder Jon besvarede det strenge kongebud med et tavst buk. Et smerteligt udtryk var synligt i den gamle herres ansigt, men han fo'r hastigt med hånden over den rynkede pande og syntes atter kold og rolig.

"Træd frem, Lave Rimaardsøn!" bød nu kongen, og den vilde, fortvivlede yngling trådte fe med et åsyn, som vakte den dybeste gru og medlidenhed hos alle, undtagen hos kongen og kammersvend Rane, der begge syntes at betragte ham med hemmelig ængstelighed.

"Det var Jer, jeg slog til ridder med dette sværd for tre år siden," sagde kongen. "Nu skal bødlen i Eders fødeby knuse Eders ridderlige våben og hænge Eders skjold med spidsen i vejret under galgen. Tilstår I at have været i ledtog med denne frække og berygtede røver?"

"Ja, kong Erik Christophersøn!" svarede den unge røver, "jeg tilstår end mere: var vi to mødtes i Daugberg Gruber for en halv time siden, skulle I lige så lidt se solen gå ned i dag, som jeg nu venter det."

"Ha, et mytteri!" udbrød kongen. "I er ikke blot røvere – landsforrædere, kongemordere er I – formastelige stimænd! Hvem har betalt Jer kongen af Danmarks liv?"

"Jeg er ingen lejet stimand!" svarede Lave Rimaardsøn stolt, "jeg er en ridder af fyrsteligt blod, og mig skal ingen konge fornærme ustraffet. I den stund, du gjorde mig fredløs, svor jeg dig død og undergang, kong Erik! Var så sandt min højre hånd løs i denne stund, jeg skulle endnu holde min ed, og denne time skulle være din sidste."

"Afsindige!" udbrød kongen og trådte et skridt tilbage, "tænker du med slig formastelig tilståelse at vinde et øjebliks frist, tager du fejl: har du så tusinde medskyldige, jeg skænker dig ingen time for at nævne mig dem."

"Deri gør I klogt, kong Erik!" svarede den bundne ridder og lo hånligt, "spar på de timer, I har at skænke bort! I har ikke brev på, hvor mange de er, og når Eders regnskabstime kommer, har I mere at gøre rede for, end de syndere, I nu dømmer til hjul og stejle."

"Ti, elendige!" råbte kongen forbitret, men han blinkede ængsteligt, og der syntes pludselig at foregå en forandring i hans urolige sind. "Dit liv er i min hånd," fortsatte han, "du er en fredløs oprører – du er røver og morder – du har selv stræbt din herre og konge efter livet, men drost Hessel har vidnet, at der endnu er rest af ære og ridderligt sind hos dig; din broder Bent er mig en tro og vel fortjent mand – din æreløse død blandt disse forbrydere vil selv kaste skygge på min trone – tror du ikke, kong Erik Christophersøn endnu kunne benåde dig?"

"O jo, med evigt fængsel på det skønne Søborg – ikke sandt?" svarede den trodsige fange, "for jeg sælger ikke min sjæl og

salighed ved en mened og afsværger hævnen. Den skal og må komme, om ikke ved mig så ved andre. Når høsten er kommet, findes mejerne nok –"

"Satan, bekend! hvem mener du?" råbte kongen i pinefuld uro. "Elendige forbryder! Tror du ikke, jeg har pinebænke? – se ud af vinduet! der holder en mand, som vel kan løse dit tungebånd."

"Det behøves ikke, kong Erik!" svarede den stolte fange med dæmpet røst, idet han hævede sit blege åsyn og stirrede på kongen med et frygteligt blik. "Eders bødler behøver ikke at skære mig for tungebånd! Vil I høre sandheden, skal jeg ikke fordølge Jer den i min dødsstund. Hvor stor en forbryder jeg end kan være," fortsatte han og hævede sin røst, "så står jeg dog højt over den nidding, der forrådte sin bedste ven og beskæmmede hans hustru, mens den tro ven blødte for niddingens ære i en berømmelig kamp. Hvis den kække Stig Andersen ikke blodigt hævner sin hustrus ære – hvis fru Ingeborgs blinde, vanvittige fader ikke har så meget syn og vid tilbage, at han med sit riddersværd finder vejen til dit falske hjerte, kong Erik – så er der ikke en ærlig blodsdråbe mere i den danske adels hjerter, og så fortjener de ingen bedre konge, end du er!"

Kongen var blevet bleg som et lig. Fråden stod ham for munden af rasende forbitrelse; han havde krummet hånden krampagtigt om sit store sværdhæfte. Nu fo'r sværdet ham af skeden, og som afsindig fo'r han ind på den trodsige fange, der blev stående urokkelig og lo vildt. Da sprang drost Peder til og stillede sig imellem fangen og den forbitrede konge.

"Her er intet rettersted, herre konge!" sagde han heftigt, "og I er ingen bøddel, som kan fælde en værgeløs fange. Han er en formastelig majestætsforbryder, og jeg beder ikke længere for hans liv, men mit hus skal ikke plettes med en dåd, som er Eder og kronen uværdig. Vil og må I straks se denne forvildede ynglings blod, så har I jo bragt bødlen med!"

Kongens rasende forbitrelse gik nu pludselig over, og han bed sig harmfuldt i læben, idet han stødte sværdet i balgen og kastede et blik til den dristige drost, som tydeligt nok sagde ham, at det var sidste gang, han lod sig styre af så forvoven en rådgiver.

"Vel, drost Hessel!" sagde han kold, "I har ret! jeg var nær ved at forglemme min kongelige værdighed over denne frække forbryders uforskammethed. I har heller ikke været langt fra at glemme den ærbødighed, I skylder Eders konge. Denne gang skal jeg imidlertid følge Eders vise råd. Bring fangerne til retterstedet, ridder Jon! Lave Rimaardsøn er den første, som falder. Den ære vil jeg forunde hans høje byrd. Han skal henrettes med sværdet, men hans hoved skal sættes på stage og hans legeme fortæres af ravnene på stejlen. På drost Peders forbøn skal af særdeles nåde hans ridderlige skjold blive skånet. De andre skal stejles og radbrækkes levende. Nu bort!"

Ridder Jon gik og gav borgfogden vink til at føre fangerne ud. Lave Rimaardsøn kastede et foragteligt blik til kongen. Man lagde sin højre sårede hånd på brystet, og med fravendt åsyn trykkede han med den venstre hånd drost Peder tavs i hånden, idet han gik.

Niels Ufred gjorde ved døren et uhyre spring og raslede med sine lænker.

"Nu lystig, kammerater!" råbte han med vild latter. "Lad mig nu se, I holder Jer som karle og række tungen brav langt ud, til den er afbidt! Se på mig til det sidste og gør Eders høvding ære! – Når jeg har set dem alle på stejlen, herre konge!" råbte han spottende og vendte sig endnu en gang trodsig om i døren, "så kommer raden til de fornemme folk. Kom så selv og giv mig nådestødet, som en barmhjertig bøddel! og jeg skal hviske Jer en hemmelighed i øret, som I ellers ikke får at vide før St. Cæciliæ dag er forbi."

Med disse ord var han ude af døren.

Kongen vendte sig hastigt om med en foragtelig mine, men syntes dog urolig over den frække røverhøvdings afskedsord.

"Bi!" råbte han, "dog nej, de skal ikke gække mig, det listige pak! jeg kender deres kneb; med slig forblommet tale har mangen forstokket skælm snakket sig fra galgen. Lad min hest trække frem, Rane! Jeg vil i afstand dog se, om de holder den trods vedlige til det sidste."

Rane gik ud og kom straks efter tilbage.

"Hestene står for døren, Eders Nåde!"

"Din vel også?"

"Efter befaling, herre konge!"

"Jeg tror dog, jeg har betænkt mig. Man sover ikke godt på sligt et syn, og vi skal tidligt op i morgen. Alt er vel i stand til jagten, drost Hessel?"

"Der skal intet mangle, herre konge!" svarede drost Peder og betragtede ham med et blik, som ikke dulgte hans oprørte følelse.

"Jeg rider alligevel derhen!" sagde kongen, "det er dog en adspredelse. Man kan jo lukke øjnene, for hvad man ikke gider

se. I må nu selv tilstå, min samvittighedsfulde drost, at jeg både har været retfærdig og nådig!"

Drost Peder bukkede og tav.

"Min artige vært ledsager mig vel?" tilføjede kongen med venlig tone og dulgt harme.

"Jeg gør det såre nødigt, min konge! men hvis I befaler det, må jeg adlyde. Her sker ingen uretfærdighed, det må jeg nu tilstå; men det er intet kongeligt syn, og jeg ønskede Jer en værdigere forlystelse ved dette besøg, som jeg nu ikke tør kalde nådigt."

"Lad mig derom! I følger mig!" sagde kongen og gik.

Rane smilede, og inderlig oprørt fulgte drost Peder i den mørkeste stemning sin kongelige gæst.

10

Næste morgen, da solen stod op, skinnede den på de tretten henrettede røveres lig på Daugberg Dås. Nedenfor på den dybe hulvej hørtes lystig larm af jægerhorn og hundeglam, og et stort, prægtigt jægertog drog forbi. I spidsen red kongen i en stadselig grøn jægerdragt mellem gamle ridder Jon og drost Peder. Efter dem fulgte seks pyntelige disksvende med falke og jagtredskaber, og blandt dem var den lille, venlige Åge Johnsøn, der bar kongens yndlingsfalk. I spidsen for en flok kongelige jægere, der førte tredive hunde i kobbel, red dernæst kammersvend Rane, der ligesom jægerne var let bevæbnet med bue og jagtkniv; desuden bar han en prægtig, smal kårde, med glimrende ædelstene på sølvhæftet, dermed havde kongen nylig givet denne sin yndling et iøjnefaldende bevis på sin nåde.

Væbner Skirmen var ikke med i jagtselskabet; han var endnu ikke kommet tilbage fra besøget hos Henner Friser i skovhuset. Han havde tilladelse til at blive borte til denne dags aften, og i hans sted fulgte Tyge Borgfoged nu drosten og sluttede jagttoget med skytten og nogle raske jægere fra Harrestrup.

Da kongen red forbi Daugberg Dås, lukkede han det venstre øje for ikke at se retterstedet, og sporede sin jagthingst. Da de var kommet et stykke fra højen, vendte han sig til højre side, hvor gamle ridder Jon red.

"Nå, de holdt sig jo standhaftig i deres trods?" sagde han, "i går aftes ville jeg ikke forstyrre min gode nattesøvn med at høre Eders beretning til ende, og jeg kom ikke selv så nær til stedet,

at jeg kunne høre, hvad de sagde. Ville den forvovne Niels Ufred slet intet bekende?"

"Intet ord, herre konge!" svarede ridder Jon, "men han lo afskyeligt i døden og truede med, inden otte dage at fortælle Jer, hvad han vidste."

Kongen blinkede uroligt og blev bleg.

"Sig mig, min kære Jon!" sagde han, "tror I, alle de forblommede trusler og advarsler, de karle lod sig forlyde med, var andet end listige påfund, hvormed de ville få galgefrist og ledighed til at undvige?"

"Jeg ved det ikke, herre konge! men i Eders sted havde jeg dog ikke ilet så meget med fuldbyrdelsen af denne dødsdom. Den omstændighed, at en fredløs ridder af så høj byrd var med blandt disse røvere, syntes mig, også uden deres eget udsagn, et sandsynligt bevis for, at de har været her i et farligere og vigtigere foretagende end at plyndre fadeburet eller vinkælderen på Harrestrup. De kunne måske have givet os vigtige oplysninger."

Kongen var ved disse ord blevet endnu mere urolig.

"For djævlen!" sagde han heftigt, "man måtte jo haste for at gøre dem et hvert farligt foretagende umuligt. Hvorfor sagde I mig ikke Eders betænkeligheder, mens de levede? Nu kommer Eders klogskab for sent, ridder Jon!"

"I ville intet ord høre, herre konge! Når jeg har et bestemt kongebud for mig, må jeg tie og adlyde, helst hvor det, som her, unægtelig var retfærdigt og efter lovens bogstav."

"Nå, for pokker, så vil vi ikke tænke mere derpå!" sagde kongen og betvang sin uro, idet han gav sin jagthingst af sporerne og lod jægerne spille et lystigt jagtstykke.

Drost Peder var alvorlig og stille. Kongen havde endnu ikke talt et ord til ham den hele morgen, og den skarpsynede drost troede tydeligt at læse så vel i kongens som i den listige kammersvends miner, at hans fald var besluttet, men at man blot ikke ville forstyrre disse dages forlystelser med at lade ham formelig vide, at hans magt og indflydelse var til ende. Denne nedslående forestilling overvejedes dog af andre, ham langt vigtigere betænkeligheder angående land og rige, hvortil jomfru Inges påmindelse om årvågenhed, og hvad der nylig var hændt med stimændene gav ham tilstrækkelig grund. Ridder Jon syntes nu derimod at have bortslået alle mørke, foruroligende tanker. Han havde i sin ungdom været en rask jæger, men havde nu ikke i mange år deltaget i denne forlystelse. Klangen af jægerhornene og den lystige jagtlarm vakte livlige ungdomserindringer i hans sind, og, som kongens ledsager på denne lystfart, anså han det for sin pligt, at være så munter og underholdende som muligt. Så snart det første vildt var jaget op, var kongen lidenskabelig beskæftiget med at forfølge og nedlægge det. I denne færdighed kom ingen ham nær. Han fo'r afsted med vild heftighed blandt jægerne og de løsladte hunde, og han blev som sædvanlig højlig beundret af de fremmede jægere så vel for sin hurtighed som for sine sikre pileskud. Ikke uden besværlighed fulgte gamle ridder Jon ham; men han lod sig ikke mærke med, at det kostede ham anstrengelse. Han satte sig livligt tilbage i sin ungdom, gav sin fyrige jagthingst tøjlen og lod den gøre de dristigste spring over grøfter og gærder. Drost Peder var vant til slig heftig jagt, men følte sig dog ofte smerteligt erindret om sine sår. Den mørke stemning, han var i, forøgedes snart ved hans deltagelse for

ridder Jon, som han tydeligt så anstrengte sig over sine kræfter, men det nyttede ikke at tale til den gamle herre derom. Hvor munter han end syntes, havde han dog meddelt drosten ved et vink, at han delte hans betænkeligheder og holdt det for højst nødvendigt, at jagtselskabet var samlet. Hele formiddagen gav kongen kun agt på jagten. Når man af og til standsede ved et nedlagt rådyr, havde kammersvenden straks et nyt i sigte, og kongen for afsted igen med fornyet jagtlyst. Endelig standsede man på en smuk skovslette for at lade hestene puste og for at nyde et hastigt beredt middagsmåltid. Nu var kammersvenden uudtømmelig i at underholde kongen med lystige jagthistorier. Man havde taget plads på en fældet egestamme. Dugen lå udbredt på det friske mos; i nogen frastand havde jægerne lejret sig, og jagtbyttet lå opstablet i nærheden. Disksvendene opvartede kongen; han syntes oprømt og veltilfreds.

"Det er en ridderlig og kongelig forlystelse!" sagde ridder Jon på kongens spørgsmål, om han morede sig. "I min ungdom var jeg også en vældig jæger, men nu bliver jeg for stiv og gammel til den spøg. En anden gang, herre konge, gør jeg dog bedst i at blive hjemme, som de gamle jagthingste."

"I ville jo endelig selv med denne gang!" sagde kongen. "Det undrede mig, I havde lyst dertil."

"Det var just ikke for jagtens skyld, herre konge!" svarede den gamle alvorlig med et opmærksomt blik til Rane. "Denne del af Jylland kender jeg kun lidet," tilføjede han hastig. "Jeg gad også nok se vor gode drost Hessel som husvært."

"Så har I da set, han er herre i sit hus og våger strengt over gæstfriheden!" svarede kongen med et bittert smil, "selv stimænd og mordere er sikre under hans tag."

"Gik han måske deri lidt for vidt, Eders Nåde!" sagde ridder Jon, "så beder jeg Eder for min skyld at holde ham det til gode. Jeg anså heller ikke de fanger for så farlige."

"Jeg må tilstå, herre konge!" tog drost Peder nu ordet, "det var en vigtigere sag med de forbrydere, end jeg havde troet; de ligger nu på deres gerninger. Har jeg ved denne ledighed forset mig og et øjeblik glemt den ærbødighed, jeg skyldte min kongelige gæst, så lad denne dags sol ikke gå ned over Eders vrede, min konge! Har jeg forspildt Eders kongelige nåde derved, så lad mig i det mindste –"

"Nok derom!" afbrød kongen ham koldt, "jeg er kommet hid for at forlyste mig og ikke for at holde dom hver dag. Mine tanker er jeg selv herre over, og mine beslutninger skal I få at vide, når tid er. Nå, hvorfor blæser jægerne ikke?"

Rane gav hastigt de kongelige hornblæsere et vink; de stod i nogen afstand på en høj, og de blæste nu et kækt jagtstykke, som de kaldte "Kong Valdemar Sejers jagt" og som kongen fortrinlig yndede.

En forstemt tavshed var fulgt på kongens unådige ytringer mod drost Peder. Rane smilede listigt; han fyldte kongens bæger og søgte ved et par hofnarstreger at bringe lystigheden tilbage. Men kongen lod bægeret stå og faldt i dybe tanker. Den raske bevægelse og følelsen af hans jægerdygtighed så vel som hans harme mod drost Peder syntes at have betaget hans åsyn det ubestemte og modsigende anstrøg, der så ofte skæmmede det, og der var et øjeblik et udtryk af sand kongeværdighed og storhed bredt ud over hans ansigt, mens han, med hånden på sit mægtige sværd, betragtede sine tre første rådgivere, som den, der havde magt til, hvad øjeblik han ville, at løsrive sig fra

dem alle. Den eneste af dem, som han havde et slags fortrolighed til, var Rane, men ham foragtede han i sine bedre øjeblikke, som et usselt middel til hans sletteste morskab. Den magt, gamle Jon udøvede med så megen klogskab og besindighed, syntes ham i dette øjeblik et tillistet indgreb i majestætsretten, og drost Peders kække overlegenhed var ham en utålelig anmasselse. Det var ligesom de raske, stolte sejrstoner, som kongen kendte fra sin barndom, tilbagekaldte hans dristige ungdomsdrømme med mindet om den tid, da han ved sin kække moders side allerede hilstes med kongenavnet og følte Valdemarernes blod i et kækt og ufordærvet hjerte. Det var som hans hele forspildte kongeliv fløj ham forbi, og som han nu sad ene og forhadt midt i sit rige uden en eneste ven. Et anfald af vemod og forsagthed syntes at ville overvælde ham, men han bekæmpede den ydmygende følelse, og en vild trods og hårdhed tindrede ud af de blinkende øjne.

Drost Peder sad tankefuld og stille; i hans åbne, djærve åsyn kunne man tydeligt se, hvor nær kongens unåde gik ham til hjerte; hans hele fremtids virksomhed lå i dette øjeblik knust for hans øjne, og ved et eneste heftigt og uforsigtigt ord. Han kunne ikke frikende sig for et lønligt overmod midt i den retfærdighedsfølelse, hvis alt for dristige ytring havde vendt kongens hele harme imod ham. Det var ham en bitter følelse at have fornærmet sin konge i det øjeblik, majestæten trådte som gæst i hans hus. Det var ham i dette øjeblik næsten mere bittert, end tanken på de sandsynlige følger. Nu traf ham kongens strenge dommerblik, men den overdrevne hårdhed deri syntes næsten at forsone ham med sig selv. Den uforsagthed, hvormed

han mødte dette blik, var derimod kun lidet skikket til at forsone kongen, om den fornærmede hersker end nødtes til at agte den faste selvtillid og det rolige mod, som intet ugunstigt herskermine kunne ydmyge.

Så vel Rane som gamle ridder Jon var opmærksomme vidner til dette stumme men betydningsfulde minespil, der under musikken og den almindelige tavshed erstattede den standsede bordunderholdning. Den gamle, kloge statsmand syntes rolig og ligegyldig, men der glinsede ham en hastig tilbagetrængt tåre i øjet, idet han betragtede den rest af højhed og værdighed, der endnu dog flygtigt glimtede frem i det af vilde lidenskaber forvanskede kongeåsyn. Han så med bekymring, at den tro drost Peders fald var bestemt, og at hans egen indflydelse stod på svage fødder; men hvad der mest foruroligede ham var den triumf, den forslagne kammersvend forgæves søgte at skjule, og den geskæftige iver, hvormed Rane beredte alt til jagtens fortsættelse. Nu bemærkede endogså den gamle herre, at kammersvenden gjorde en usædvanlig bevægelse med armen, og at kongen nikkede til ham, som efter en hemmelig aftale. Kongen gjorde mine til at rejse sig, men faldt atter i tanker og blev siddende. Musikken fortsatte endnu.

"Herregud!" afbrød gamle ridder Jon nu den lange tavshed, "det er "Kong Valdemar Sejers jagt", de der spiller. Det er dog sært at tænke på, herre konge! havde Eders store farfader, højlovlig ihukommelse, haft grev Albert og den tro Carl af Rise ved sin side, da man spillede det stykke for ham ved ulykkejagten på Lyø, så havde sorte grev Henrik næppe den gang fået ham i sin vold."

"En kronhjort! En kronhjort!" råbte nu kammersvend Rane og sprang op. Kongen rejste sig hastigt. En flok dyr fo'r forbi med en kronhjort i spidsen. På et øjeblik var alle jægerne til hest. Hornene lød vildt. – Hundene gav hals.

"Afsted!" bød kongen og svang sig på sin hingst. Drost Peder og ridder Jon fo'r hastigt frem ved hans side. – Kammersvenden red forud; og nu begyndte jagten igen med fordoblet iver og voldsomhed. Man tabte ofte vildtets spor og fandt det igen, og således gik det fort nogle timer uden mindste ophold.

"Herre konge!" sagde endelig drost Peder og red tæt hen til kongen, da han et øjeblik standsede for at give agt på hundene og sporet, "tillad os et lidet ophold! Ridder Jons alder gør ham den voldsomme bevægelse besværlig, og mine sår har gennemblødt forbindingen!"

"Hvem der ikke kan følge med, må blive tilbage!" svarede kongen, "jeg har jægere nok med mig. Jeg behøver Jer ikke. Fort, Rane!"

Jagten fortsattes med iver, og hverken drost Peder eller ridder Jon blev tilbage. Endelig begyndte det at mørknes. Drost Peder red atter ind imellem Ranes og kongens heste.

"Vil I tilbage til Harrestrup inden natten, herre konge?" sagde han med synlig uro, "så må vi nu vende om og give dyrene fred for i dag."

"Jeg må kun, hvad jeg vil!" svarede kongen fortørnet. Han havde nylig selv med en pil anskudt kronhjorten, som man med hidsighed forfulgte. "Det kronede dyr skal være mit!" råbte han, "skal jeg så forfølge det til i morgen!"

Det gik nu fort i flyvende galop over stub og sten, gennem krat og skov, med hundeglam og lystig hornklang. Drost Peder

og ridder Jon fulgte endnu kongen og tabte ham intet øjeblik af syne; men ved et farligt spring styrtede hesten med ridder Jon, og han fik så voldsomt et stød i siden, at han et øjeblik blev liggende bevidstløs på jorden. Drost Peder sprang straks af hesten og kom ham til hjælp; han fandt med forskrækkelse, at den gamle herre havde brækket et sideben.

"Holdt, for Gud i Himlens skyld! holdt!" råbte han af alle kræfter.

Jægerne hørte drostens mægtige røst, som de var vant til at adlyde, og de standsede. De kom hastigt til hjælp. Snart var en båre af grene gjort i stand til at bære den gamle herre på. Alle viste ham den største deltagelse. Men under denne forstyrrelse var kongen og kammersvend Rane sammen med to af de raskeste drenge med falkene kommet dem af syne.

Så snart ridder Jon var kommet til sig selv og så sig på båren, med drost Peder og alle de bekymrede jægere omkring sig, spurgte han bekymret og forfærdet om kongen.

"Han ville ikke standse," sagde drost Peder, "men han må straks vende tilbage. Det er umuligt at jage længere. – Det er næsten nat."

"Efter ham, drost Peder!" råbte den gamle, "for Gud i Himlens skyld, efter ham! Hvad tænker I på!" hviskede han. "Han er jo ene med Rane. Eders folk kan sørge for mig. Afsted!"

"Sørg vel for ham, Tyge! han er kongens vigtigste mand," sagde drost Peder til sin borgfoged, idet han hastigt svang sig på sin hest. "Bær ham forsigtigt til Harrestrup med vore skytter! I andre følger mig! Gud være med Jer, ædle herre!"

I et øjeblik var drost Peder forsvundet i skoven med de kongelige jægere, mens Tyge Borgfoged og hans skytter

langsomt og forsigtigt bar den syge ridder Jon til Harrestrup.

11

I et lille enligt skovhus i nærheden af Finnerup stod på samme tid i aftenskumringen Claus Skirmen med sin væbnerhue i hånden for den gamle Henner Friser og Aase. Den stærke, kæmpehøje olding syntes at have beredt sig på ufred. Han stod i sin frisiske krigerdragt, med det lærreds panser, sælskindshuen over det stride, grå hår, og lænede sig til et langt spyd. Den lille, nydelige Aase syntes at have langt fredeligere tanker i hovedet; hun bar den samme mørkeblå trøje, det foldede skørt og det lyseblå forklæde, hvormed Skirmen første gang havde set hende, da han var med at befri hende på Hegnæsgavl; hun holdt Skirmen fortroligt i hånden og så kærligt på ham med de sorte, spillende øjne, mens han halvt undselig syntes at vente på et vigtigt ord af den gamle Henner.

"Tak for din advarsel, brave knøs!" sagde Henner og rystede væbneren trofast i hånden. "Det var vel, du kom så betids, at du kunne hjælpe os med vore små forskansninger! Nu må vore forfølgere komme, hvad øjeblik de vil. Ingen skal se os længere, end vi selv lyster. – Er det sandt, hvad du siger – og jeg holder dig ikke for nogen pralhans – så er du en flink knøs. De røvere har ikke været at spøge med. Vil du således blive ved, så din herre en gang med god samvittighed kan give dig ridderslaget, så har jeg intet imod, at min lille Aase holder af dig og du af hende. Når vi ses igen, kan vi tale nærmere om den sag!"

Skirmen og Aase fløj sjæleglade i hinandens arme og omfavnede den gamle med stormende fryd.

"Godt, godt, børn! Gud og St. Christian velsigne Jer!" fortsatte den stærke olding bevæget, "men det er ikke tider til at tænke på elskov og kælenskab. Nu må du afsted, Skirmen, over hals og hoved og bringe din herre budskab om, hvad vi ved!"

"Han har allerede nys derom," svarede Skirmen. "Hvad de Ribe borgere sagde i kroen, ved han, men han tror dog nok ikke, det har stort at betyde."

"Så sig ham fra mig," sagde den gamle, "at det vist ikke har mindre at betyde, end hvad folk siger de tre sole skal betyde, vi så på himlen St. Nemesii dag. Det var dagen før alle helgens fest. De lærde klerke snakker meget om en hedensk troldgudinde for hævnen, der næsten har haft samme navn som den gode helgen, vi den dag dyrker. Vor herre kender den heks, og jeg forstår mig ikke på de tegn i sol og måne; men det ved jeg: når vrede riddersmænd kryber i munkehætten, er det næppe en hellig valfart, de har for. Bed din herre først og fremmest at vogte sig og kongen for Finnerup lade! Og nu afsted! Giv ham et kys, Aase! og lad ham så rende! Din norbak er ivrigere, end du, i kongens tjeneste, Skirmen! Hører du, hvor utålmodigt den kalder?"

"Farvel, fader Henner! farvel, min velsignede Aase!" sagde Skirmen nu hastigt. "Vær nu kun forsigtig, Aase! gælder du for ellefruen, så vær lige så snild som hun og forsvind! forsvind for Guds skyld, så snart du mærker uråd!"

"Tag dig i agt, min unge hr. ridder! jeg er virkelig ellefruen!" sagde Aase overgiven og omfavnede ham. "Ser du ikke mit blå skørt og min brune tostykkede hue! – Ret så, se mig kun i øjnene, men ikke på ryggen! Der er jeg hul som et dejtrug. Nu, afsted! herud med dig! red din herre og konge! ellers fortjener

du aldrig at blive ridder i dine dage, og jeg vil intet vide af dig at sige."

Skirmen omfavnede hende hastigt og ilede ud, ledsaget af Aase og den gamle. Straks efter lød der et let firspring gennem skoven, og Henner Friser kom tilbage i hytten med sin datterdatter. De var begge tavse. Han slog en skodde for døren, kastede sit spyd hen i krogen og satte sig betænkelig på sivhyndet i sin bedstefaderstol. Det var nu ganske mørkt i stuen. Aase tog sit bindetøj frem og satte sig til arbejde ved gluggen.

"Tænd lampen, Aase!" afbrød den gamle endelig tavsheden og rejste sig urolig. "Det er dog for tidligt at gå til ro i hulen derinde, og sidde i mørke ved du nok, jeg ikke kan udholde."

"Men var det dog ikke bedst i aften, kære bedstefader!?" svarede Aase, "om jeg også hænger mit forklæde for gluggen, skinner dog lampen der igennem; og vil vi holde os skjulte, var det nok rådeligst –"

"Jeg er ingen kælling!" sagde Henner. "Jeg kryber ikke således i skjul af menneskefrygt, at jeg derfor vil sidde i mørke og pines af den onde. De levende frygter jeg ikke for, ville kun de fordømte døde unde mig fred!"

"Tænker du nu igen på de døde, kære bedstefader?" sagde Aase med et let suk og tændte hastigt lampen, som hun hængte i en jernkrog under den lave bjælke, efter at hun først havde hængt sit tynde, lyseblå hørgarnsforklæde for hornruden i lugen, der vendte ud til skoven. "Det er jo ikke de døde, men de levende, som forfølger os, kære bedstefader!" fortsatte hun og satte sig på gåsebænken lige over for hans stol med sit håndarbejde, "hvad du sommetider bliver urolig for om natten,

er vist kun stormen, som river de tørre grene af træerne, og de vilde natfugle, der tuder fælt og flyver over skoven."

"Det kommer altid hist nede fra Gottorp!" mumlede den gamle, der atter havde taget plads i armstolen. "Der er det, han ligger med pælen gennem hjertet i sumpen, den fordømte konge, som lod sin broder kaste i Slien. Ham er det, som jager her gennem skoven ved nattetide. Jeg har længe holdt det for løgn og overtro, men nu må jeg vel tro det, siden jeg selv har set det."

"Kors bevare os! har du selv set det, bedstefader? når så du det da?"

"Det var natten efter St. Nemesii dag, da vi havde set det forunderlige syn på himlen – i går nat var det tre uger siden; det var søndag, og vi havde været i kirke. – Du husker nok, hvor det tudede i stormen. Du faldt dog til sidst i søvn der i alkoven, men jeg kunne ikke lukke et øje for den fordømte hylen og susen. Jeg stod endelig op og så ud gennem lugen i skoven, og da så jeg, det var ingen løgn. Der red en kulsort herre gennem skoven i måneskinnet; han red i flyvende firspring på en ravnesort hest. Bæstet hvinede og fnyste, som det var besat, og det gnistrede efter det. En karl, som støbt af jern, for efter ham, som det kunne være den lede satan selv, og tre store hunde kom bagefter. Det glinsede i måneskinnet, men om det var gloende, som man siger, skal jeg dog ikke bande på. Jeg havde nok af, hvad jeg havde set; og nu skal ingen bilde mig ind, det er snak og overtro med kong Abels vilde jagt."

"Jeg så vist de samme to ryttere i mandags aftes," svarede Aase, "men du kan tro, bedstefader, det har været levende mennesker. Skovfogdens Maren havde også set dem, og hun

mente, det havde været den forfærdelige marsk Stig fra Møllerup og den stærke Mads Jyde, der altid følger ham. Det var kort før vi hørte om de mange gråbrødremunke i Ribe og om spøgeriet i Finnerup lade, og det tror du dog jo selv, er forrædere, der lurer på kongen."

"Du kan have ret, barn!" sagde Henner roligere og nikkede betænksomt med det grå hoved. – "Jeg er en gammel gæk, at jeg kan sætte mig sligt galskab i hovedet. Var det også den fordømte kong Abel selv," fortsatte han og rejste sig, "så lad ham komme, når han vil! Jeg har ikke før været bange for at se den karl under øjne. Jeg har min gamle stålbue endnu, og mit gode frisiske spær skal endnu holde mig alle niddinger fra livet, enten de så er døde eller levende!"

Han blev stående midt på gulvet med armene over kors, og faldt i dybe tanker.

"Skulle det virkelig have været Stig Andersen?" udbrød han nu pludselig, "skulle han selv være her med og have del i spøgeriet i laden? – Hm, hm! så er det farligere, end jeg troede. Så er det ikke tid til at krybe i skjul for sit eget skind. Det var bedre, jeg var selv red til drosten. Skirmen er en rask knøs, men nu har du sat ham forelskede griller i hovedet, og så kan man ikke lide på den bedste. Har han ikke grebet så bagvendt på alting i dag, som han aldrig før havde haft spade og økse i hånd –"

"Han er jo også en riddersøn, bedstefader, og er ikke vant til det slags arbejde! Men du skal se, han er flink, når det gælder om at redde hans konge."

"Snak du længe nok for din væbner! er han ikke bedre væbner, end tømrer, bliver han aldrig ridder i sine dage. Sig mig, Aase! er du bange for at være her hjemme alene i nat?"

"Bange, bedstefader?" svarede hun hastigt og blev rød. "Nej, det er jeg just ikke – når du nu kun ikke havde talt om den fæle, døde konge, men det har intet at betyde!" fortsatte hun muntert, da hun så en misfornøjet og urolig bevægelse i den gamles ansigt. "Jeg er slet ikke bange, bedstefader! Jeg er jo ellefruen, ved du nok, og når jeg ikke vil ses, behøver jeg kun at gøre mig usynlig."

"Det kan nu være godt nok, barn!" sagde bedstefaderen og betragtede hende med kærlig deltagelse, "der løber kækt frisisk blod i dine fine årer, og du har nu længe været fri for drømmesoten. For din sikkerhed er her nogenlunde sørget, men er du ængstelig, vil jeg dog ikke forlade dig. Du er min øjesten, Aase! den øvrige verden kommer der nu ikke stort ud af at bekymre sig om, men når det bryder på diget, kan ingen ægte strandfriser sove, så længe Vorherre og St. Christian ikke lader os falde i staver. Det er en vigtig sag, som du nok ved. Kongen selv giver jeg ikke en rådden ende tov for; men for landets og rigets skyld er han dog en vigtig mand, i det mindste til drost Hessel har optugtet os en bedre konge. Den flinke drost har reddet din ære og måske mit liv. Han er sin konge tro, som en brav karl, og jeg skylder ham at gøre, hvad jeg kan for ham og hans herre. Tør du være her alene, barn, rider jeg straks ud og opsøger drost Hessel og kongen, hvor de så er. Når jeg kommer i sligt ærinde, skulle jeg dog tro, jeg var sikker."

"Rid i Guds og den hellige jomfrus navn, bedstefader, hvis du bør og må! jeg er ikke bange og skal nok hytte mig!" svarede Aase kæk.

Den gamle betænkte sig ikke længere.

"Kom en bid brød i min jagttaske, mens jeg sadler Højben!" sagde han og gik ud gennem stegerset til gården og stalden.

Aase gik med ham ud i stegerset og kom straks efter alene tilbage med nogle fødemidler, som hun pakkede ind i en grævlingeskindstaske, der hang på hjortetaksknagen ved arnen. Mens hun var beskæftiget hermed, faldt forklædet ned fra den lille hornrude, men hun mærkede det ikke. Hun stod med tasken ved bordet lige for lyset og vendte ryggen til vinduet. Hvad der havde forårsaget forklædets fald var en tynd kårdespids, som hastigt trak sig tilbage gennem hornruden. Et listigt ansigt med rødt mundskæg tittede nu ind gennem ruden. Det forsvandt straks igen og gav plads for et andet, som ligeledes straks forsvandt, idet Aase vendte sig. Nu mærkede hun først, at forklædet var faldet fra ruden. Hun gik roligt hen og hængte det op igen uden at bemærke den smalle sprække i hornruden.

Nu trådte hendes bedstefader rejsefærdig ind ad stegersdøren.

"Jeg rider ud af bagporten," sagde han og kastede jægertasken over den brede skulder. "Du er dog virkelig ikke bange, barn, når du mærker det mindste, så ved du, hvad du har at gøre. Tør du ikke have lys, så sluk lampen!"

"Vær kun rolig for mig, bedstefader!" svarede Aase uden tegn til nogen frygt. "Siden du har talt så meget om de døde, vil jeg dog ikke slukke lampen. Spøgelser kan jo ikke lide lys, levende mennesker kan jeg nok hytte mig for. Når kan jeg vente dig igen?"

"Inden dag," svarede den gamle. "Stæng for stegersdøren efter mig! Du lukker ingen op, før du hører de ni slag på døren.

Gud vil signe dig!"

Han omfavnede hende heftigt og gik samme vej ud, som han var kommet ad. Aase satte stang for døren efter ham og gik tilbage i den enlige stue. Kort efter hørte hun hestetrav i skoven og kendte bedstefaderens stærke ridt.

12

Omtrent et bueskud fra det lille skovhus bag nogle tætte hvidtjørnbuske stod tvende opsadlede heste. De holdtes af to stadselige drenge, der selv sad på et par små jagtheste og samtidig bar en falk hver på armen. Men en halv snes skridt fra skovhuset stod kongen og kammersvend Rane og hviskede hemmeligt sammen bag et tæt krat af ellebuske, der ganske skjulte dem.

"Det var den gamle, der red ud!" hviskede Rane. "Det kunne aldrig træffe belejligere. Og hørte I, herre? Ni slag på døren åbner den!"

"Hm! Jeg havde jo opgivet den hele spas," mumlede kongen uroligt. "Det var bedre, du havde passet på vejen!"

"Sandt at sige, herre konge, jeg vidste bedre besked i skoven, end jeg lod til. Jeg ville endog mod Eders vilje overraske Jer og holde mit løfte. Nu har I dog selv set, hun er her, og det er drost Hessel, der skjuler hende for Jer. Det er hans skovhus. Her har han nu siden i fjor hælet og huset både pigen og den gamle kongemorder."

"Tys!" hviskede kongen uroligt, "nævn ikke det fordømmelige ord! Han er ikke langt borte endnu, og hvem ved, om her ikke er forrædere? Det var uforsigtigt af dig, Rane, at lede mig vild her i skoven på denne tid for slige narrestreger. Hvor let kunne du ikke have ført mig i kløerne på den gamle satan! Jeg vil nok have fat på glutten, men stort vil jeg ikke vove for en spas. Hvad den fordømte Niels Ufred og den forfærdelige Lave Rimaardsøn sagde mig i går, kan jeg dog ikke glemme. Nu ligger de deroppe

på stejlen; de vil grine slemt i måneskinnet, når vi siden skal ride dem forbi. – Hør, sig mig, Rane!" fortsatte han efter et tankefuldt ophold, "jeg har ikke længe været i kirke og ved ingen stor besked med helligdagene – når har vi vel St. Cæciliæ dag?"

"Det ved jeg ikke, herre!" svarede Rane. – "Jeg er i det stykke ikke helligere, end I, men der er nok længe til."

"Den dag skulle være forbi, inden jeg fik hans hemmelighed at vide, sagde den frække satan. Det er ikke tider at gå på galskab og pigejagt i. Natten falder på, og jeg har intet menneske om mig uden dig. – Du forråder dog ikke også din herre og konge, Rane! du er vel ikke så gudsforgåen, at lede mig her i en snare?"

"Kors bevare mig, Eders nåde! hvor falder I derpå?" stammede Rane forskrækket.

De var trådt nærmere til huset. Et svagt glimt fra sprækken i den tildækkede rude oplyste Ranes ansigt. Kongen betragtede den listige kammersvend med et uroligt forskende blik og holdt bestandig hånden på sit sværdhæfte.

"Jeg har mangen gang troet dig før," fortsatte han, "og vi har haft mange lystige eventyr sammen, men hvem i verden skal jeg nu tro, når selv drost Hessel kan være en forræder, som holder til med kongemordere, og når selv den gamle ridder Jon ikke er at lide på?"

"Jeg tror dem kun halvt, herre konge!" sagde Rane hastig – "men det er jo muligt, jeg tager fejl. Så længe jeg er hos Jer, kan I være tryg. Når jeg mærker mindste uråd, skal jeg advare Jer. Havde jeg villet forråde Jer, herre, ville jeg vel have vogtet mig for at fortælle Jer, hvad jeg sidst så og hørte på Møllerup."

"Men du lagde jo dog også hånd på bogen, Rane! du svor jo også din konges undergang; hvad du føjede til hørte ingen!"

"Jeg var Jer kun en slet spejder, herre konge! hvis fjenden ikke troede mig ligeså godt som I. Men tænk nu ikke mere på de sager, nådigste herre! her er I sikker. Jeg troede at have fortjent tak i aften for denne behagelige overraskelse, og i dets sted får jeg utak, og I får skrupler, herre! og forsømmer måske det gunstige øjeblik. Nu sidder den dejlige Aase derinde og keder sig. Måske klæder hun sig allerede af og drømmer sødeligt om Jer, når I kommer."

"Tal ikke om hendes drømme, Rane! hun kan drømme forfærdeligt. På Hegnæsgavl havde hun nær gjort mig gal med sine drømme. Men dejlig er hun, det er sandt, og en lille klog satan er hun. Man siger, hun virkelig skal forstå sig på at forudsige det tilkommende, og jeg er selv nær ved at tro det. Var det sandt, var der nok et og andet, det kunne være godt at vide. Hørte du, hvad bonden sagde om de tre sole?"

"Det var tant og overtro, herre konge! og jeg forstod ikke det halve deraf. Men hvad han sagde om ellefruen her i skoven ved ellemosen, forstod jeg nok. Efter beskrivelsen var det jo vor lille Aase op ad dage. Måske hun er snild nok til at benytte bøndernes overtro for at gøre sig vigtig og drive lidt smughandel med hemmelige kunster. Nu vel, herre konge! er I nu også blevet overtroisk og vil spås, så har I her den bedste lejlighed til at få Eders videlyst tilfredsstillet. I har ikke ti skridt til ellefruen, og af så dejlig en lille mund vil I vist ikke høre andet, end godt. Det kan i alt fald være et artigt påskud for Eders uventede besøg, og det kan gøre Jer eventyret endnu morsommere."

"Nu vel, jeg besøger hende, Rane! men pas vel på, at ingen overrasker os! Du bliver i nærheden og er på pletten, så snart jeg kalder!"

"I kan være fuldkommen tryg, herre konge!"

Nu nærmede den høje jægersmand sig forsigtig og urolig døren til det lille skovhus. Han så først ind ad hornruden, men klædet hang for, og han kunne kun skimte lampelyset og en ubestemt kvindelig skikkelse, der syntes at hvile på en bænk. Han stod ved døren og løftede hånden, men tog den tilbage igen. Endelig syntes han bestemt og slog med sit sværdhæfte ni sagte slag på døren. Han hørte en let, men langsom bevægelse i stuen. Skodden blev skudt fra indvendig, og der blev stille igen. Han tøvede endnu nogle øjeblikke og syntes atter ubestemt, om han skulle åbne døren. Endelig åbnede han den halvt og sagte og kiggede ind. Lampen brændte dunkelt under bjælken, og på bænken ved bordet lå den lille, nydelige Aase i en yndig stilling og syntes at slumre. Han åbnede nu døren helt og trådte sagte ind. Først lukkede han døren efter sig og slog skodden for; derpå nærmede han sig den sovende pige og betragtede hende med de blinkende øjne. Aldrig syntes han at have set nogen dejligere kvinde. Hendes lille hue lå på bordet ved siden af et breviar med fromme aftenbønner, skrevet med gotiske bogstaver i den frisiske mundart. Pigens sorte lokker var opløst af deres fletninger og rullede frit ned over den brune, jomfruelige hals og skulder. For ikke at forskrække hende med sit lange sværd, hang han det op på en lille trækrog på væggen.

"Aase, lille Aase, vågn op!" hviskede han, "du må låne en god ven hus i nat."

Den sovende pige rejste sig langsomt, men hendes øjne var lukkede.

"Begynd nu ikke at gå i søvne igen, lille Aase!" fortsatte han, "den spas fik jeg nok af sidst. Luk kun de smukke øjne op og se på mig! kender du mig ikke?"

Hun åbnede øjnene, men fæstede dem ikke på ham. De var stift og livløst opspilede; det lille, nydelige ansigt var dødblegt og havde i høj grad søvngængerindens og den ubevidste seerindes højtidelige og frygtelige udtryk.

"Nu vel da!" sagde kongen og veg forfærdet tilbage, "er du en heks og spåkvinde, så vil jeg intet have med dig at skaffe på menneskelig vis, så skal du brændes en gang, når du falder i klerkenes kløer. Dog nej, dertil er du endnu for smuk!" tilføjede han roligere og betragtede hende skarpt. "Ha! er det alvor, kvinde! og intet listigt gøgleri?" fortsatte han spændt, "kan du stirre ind til de fordømte, så sig mig, hvad den døde røver hist på Daugberg stejle nu tager sig for! hvad var det, han ville sige kong Erik Christophersøn inden otte dage?"

"Røveren på stejlen," gentog Aase med sagte klangløs stemme uden at forandre stilling eller mine, "han står nu i den sorte hule og kalder på kong Erik Christophersøn."

Kongen fo'r sammen; han betragtede hende atter og blinkede mistænkeligt, idet han så sig uroligt om i stuen.

"Bedrager du mig, gøglerske, skal det koste dit liv!" mumlede han med hånden på sit dolkhæfte. Han gik et skridt længere tilbage mod døren.

"Hvem ser du da i den hule?" spurgte han med dæmpet røst, og han syntes nu ikke længere i tvivl om, at hun jo virkelig var i

en forunderlig drømmetilstand, hvori hun kunne se det forborgne og måske åbenbare ham den fremtid, han gruede for.

Det var ligesom hun betænkte sig på svaret og som det kostede hende smertelig anstrengelse at se, hvad hun dog syntes at fornemme med en ganske anden sans, end med de ubevægelige, stift opspilede øjne.

"I hulen ser jeg røvere – mordere – kvindeskændere!" sagde hun endelig med den samme hviskende tonløse stemme. "Der er konger, fyrster og – bisper iblandt dem. Og se! der sidder han, brodermorderen på tronen af dødningeben – med hyndet af de gloende slanger – han bereder plads ved sin side til sin brodersøn – hører du –"

"Kvinde! Satan! hvad drømmer du for djævelskab!" udbrød kongen som overvældet af en gruelig angst, "svar mig, svar mig! kan jeg frelses endnu? – hvor længe har jeg frist?"

"Spørg sværdet, som klirrer på væggen!" svarede drømmevandrerinden med stærkere røst og pegede til kongens sværd, ´uden at vende øjnene mod det, "når det falder, er din time nær!"

Med en krampagtig bevægelse famlede kongen urolig efter sværdet, men den tynde trækrog, som bar det, knækkede – og sværdet faldt klirrende på stengulvet.

"Det er et kongesværd og intet bøddelsværd!" sagde kongen stolt og heftig, idet han hastigt tog sværdet op og syntes med det i hånden at føle kraft til at trodse sin egen gru. "Når bøddelsværdet klirrer på væggen, ved jeg nok, det venter blod!" mumlede han, "men dette skal drikke mine fjenders! Ha, sig mig, forfærdelige kvinde!" fortsatte han atter og så sig

ængstelig om, "hvor er de fordømte forrædere, der lurer på mig? er de mig nær? hvor mange er de?"

"Vil du vide deres tal, så tæl på dit bælte!" svarede Aase. "Vogt dig for de gråmunkes kapper! de skjuler så raske helte. De rider med dragne sværd gennem skoven. – Se den blinde, skaldede munk! – han ler og hvæsser sine negle på sværdet."

"Ha, Palle, Palle! er det dig?" mumlede kongen og stirrede vildt hen for sig, som også han så de frygtelige drømmesyner. "Ser du flere?"

"Jeg ser jernmanden med de luende øjne – han sporer den sorte hest," svarede Aase med svagere stemme og syntes udmattet og nær ved at synke til jorden, "hans store sværd er draget – nu vil han hævne sin hustrus ære!"

Kongen stirrede endnu vildt hen for sig.

"Satan! Djævelinde!" råbte han nu som rasende, "står du i forbund med mine dødsfjender, så skal du nu også være den første, jeg knuser med dette sværd!"

Han fo'r med voldsomt raseri mod hende og ville gribe hende i halsen, men han beholdt den løse halsdug i sin venstre hånd. Hans hævede sværd klirrede mod lampen under bjælken, og lampen faldt slukket til gulvet; han hørte i det samme et skrig og en hul lyd som af et stort kistelåg eller en trælem. Pigen var pludselig forsvundet. Kongen huggede vildt omkring sig og ravede om i bælgmørke; en gruelig angst overvældede ham; han ville råbe, men kunne ikke. Han ledte efter døren, men kunne ikke finde den; han styrtede som rasende mod en trævæg, og det var som den gav efter og som huset styrtede sammen over ham. En kold luft kom ham i møde; han snublede og troede, han var stødt ned i en forfærdelig morderhule. Hans sanser

forvildedes, og han så alle de skrækbilleder for sig, som han mest gruede for. Det var ham, som den blege fru Ingeborg gik ham forbi med hævet dolk og nikkede ad ham med et udtæret dødningehoved; hendes vanvittige fader så han danse med vild latter og famle i blinde efter sit bytte, og den forfærdelige Stig Andersen stod truende for ham, hvorhen han så vendte sig, med det samme skrækkelige hævnblik, som da han undsagde ham på Viborg Ting. Dødsangstens kolde sved sprang ud af hans pande; det var ham som jorden bevægede sig under hans fod. Han tumlede frem uden bevidsthed, til han endelig styrtede over en sten og rev sit ansigt på torne, og nu mærkede han, at han befandt sig midt i et vildt krat i skoven. Et svagt stjernelys oplyste krattet, og han så sig fortvivlet om. Der var intet hus at se, og synet af pigen i skovhuset forekom ham som en forfærdelig drøm.

Nu fik han først sin stemme i sin magt.

"Er jeg blevet afsindig eller forkoglet!" udbrød han, "Rane, Rane! hvor er du?"

Han hørte en raslen i buskene, og Rane stod forskrækket for ham.

"Kors bevare os, herre! er det Eder?" stammede kammersvenden forundret. "Hvorledes er I kommet hid? – og hvor er huset blevet af? Jeg syntes I kaldte inde i krattet, og jeg sprang efter lyden – men så blev det stille på ny; jeg fo'r vild i den fordømte ellemose, og det var mig ikke muligt at finde huset igen."

"Det er djævelskab og kogleri!" sagde kongen, "havde du ikke også set både pigen og huset, ville jeg forbande mig på, jeg havde drømt eller været gal. Hvor er hestene?"

"Straks herved, herre! jeg hører dem stampe og puste."

"Afsted!" råbte kongen, "bort fra dette forbandede sted! – Jeg er blevet forkoglet eller afsindig. – Jeg bliver aldrig menneske mere, kommer jeg ikke straks herfra!"

"Skal jeg hente hestene, herre?"

"Nej, forlad mig ikke! – følg mig til dem! – ræk mig din hånd, Rane!"

Han greb krampagtigt kammersvendens hånd.

"Du er mig dog tro, Rane! du står dog ej også i pagt med mine mordere? – du forråder dog ikke skammeligt din herres og konges liv?"

"Hvor kan I tale således, herre konge! jeg har været i den dødeligste angst for Eder. – I må dog have ret! Det kan ikke være gået naturligt til. Således kan et hus da ikke pludselig synke i jorden. Hvor i al verden kom I midt ind blandt disse tjørne?"

"Jeg ved det ikke, Rane! Hvor er hestene?"

"Vi er straks ved dem, herre! Følg mig kun! Frygt ikke. Vi finder vel en udvej af denne forheksede skov. Hej, drenge! kom med hestene!"

Nu kom den lille Aage Johnsøn og hans kammerat med hestene.

"Der er dog ingen ulykke sket?" spurgte Aage, "det syntes mig, kongen råbte?"

"Han havde forvildet sig i krattet" svarede Rane. "Her er Eders hest, herre konge! Lad mig hjælpe Jer op og trække hestene gennem tjørnene til vi finder en vej eller sti!"

Kongen steg tavs på sin hest og lod Rane lede den gennem de tætte buske. Det varede længe, og de fandt hverken vej eller sti.

Bag efter trak de små drenge deres heste. Den ene af dem græd.

"Vi kommer aldrig ud af skoven!" sagde han klynkende.

"Ti stille, Bent!" svarede Aage. "Lad ikke kongen mærke, du er forsagt!"

"Får det da ingen ende?" udbrød nu kongen utålmodigt, "hvor fører du mig hen, Rane? det bliver jo længere jo værre! Hvor er vi?"

"Vi må snart være ved en udgang af skoven, herre!" svarede Rane. "Jeg ser allerede åben mark, men hvor vi er, skal jeg ikke kunne sige, om det gjaldt mit liv. – Dog jo, nu ser jeg lys – der ligger en hel by. Det må være Finnerup. Harrestrup når vi dog ikke i aften, og I er træt, herre konge! – Lad os drage til Finnerup og hvile, i det mindste til månen står op! I kan være rolig, herre! der er brave folk i Finnerup, der sker Jer ingen mén."

"I Guds og alle helliges navn da!" sagde kongen ængstelig, "lad os kun komme under tag og ud af denne helvedes skov!"

Det varede nu ikke længe, inden de var på fri mark og på en vej, som førte lige til den lille landsby. De satte sig alle til hest. Kongen følte sig lettere om hjertet, da han så lys i husene og tegn til mennesker igen. De var ikke langt fra byen, men det var sent, og nu slukkede det ene lys efter det andet.

"Det må alt være sengetid," sagde Rane, "og vi skal have ondt ved at få husly så sent, hvis vi ikke vil give os til kende, men vil I tage til takke med lejligheden, herre, kan vi altid komme ind i den store Finnerup lade. Der er man jo forpligtet til at give rejsende husly, og det skal være skikkelige folk; der behøver I ikke at give Jer til kende."

"Det er også sikrest!" sagde kongen. – "Men er der kun ingen farlige rejsende, som kunne kende os!"

"Jeg skal gå først ind og efterse lejligheden, herre! Se, hist ligger laden. Den står åben, og den store lygte lyser der endnu. Lad os skynde os, herre, inden den også slukkes!"

De sporede nu hestene og red i stærkt trav hen imod den stråtækte bygning, der lå afsides i en udkant af byen ved siden af en lille, fattig bondehytte, hvori kromanden boede, men hvor kun bønder og fattigfolk søgte. Det lille, smudsige krohus var mørkt og tillukket. Ved den åbne ladeport så de kun et par staldkarle, der var i færd med at trække nogle heste ud af laden.

"Bi, herre! jeg kommer straks igen!" sagde Rane og red i forvejen hen til laden, hvor han så sig nøje om og talte et par ord med staldkarlene. Han kom straks tilbage.

"Der er ikke en sjæl i laden, og der er herligt rent strå at hvile i," sagde han hastigt. – "Folkene kender os ikke. Følg mig kun, Eders Nåde!"

Han red foran, og kongen fulgte ham hid i den lange, skumle lade, som kun svagt oplystes af en hornlygte, der hang ned i et tov fra den midterste hanebjælke. Da kongen red staldkarlene forbi, betragtede han dem med et skarpt forskende blik. De lettede ligegyldigt på deres gedeskindshuer og syntes ikke at kende ham.

13

"Luk ladeporten, Rane, og stæng vel for den!" sagde kongen og steg af hesten. Mens de to smådrenge nu modtog kongens hest og førte den sammen med kammersvendens og deres egne til den lange krybbe, kastede kongen sig udmattet på et halvknippe og så efter Rane, der hastigt lukkede ladeporten og larmede med den store stang for neden. Der var desuden en pind til at sætte for temmelig højt oppe; ligesom for nemmere at nå den, kastede Rane et halmknippe hen for porten og steg op på det.

"Se så!" sagde han og gik forpustet tilbage til kongen, "nu har jeg sat både pind og stang for. Det var alt det, jeg kunne magte stangen; den er så tyk som en bjælke; den mand er ikke født af kvinde, som skal rykke den op med hænder."

"Godt, min tro Rane!" sagde kongen venligt. "Hvil du dig nu hos mig! du har døjet ondt nok med mig i aften. Når vi husker på, hvad marsk Stig sagde mig på Viborg Ting, skulle vi lade slige eventyr fare!" fortsatte han fortroligt og ængsteligt. "Her i Jylland vil vi aldrig mere ride ene om ved nattetide. Hm! havde jeg gjort ham fredløs den gang, havde jeg måske gjort klogt, men den gang mente gamle Jon, det var klogest at fare med lempe. Den marsk Stig er en heftig mand og helt underlig i sine ord. Der har flere end en bragt mig ham ihu i disse dage."

"Han sidder nu vist over sit bord og drikker med sine gode venner på Møllerup," svarede Rane og blev ærbødig stående. "Han drømmer vel mindst om, at kongen af Danmark hviler på halm i nat i en ussel lade. Den marsk Storpraler må være glad,

når han kan have fred for Jer!" fortsatte Rane. "Han bilder sig rigtig nok ind, at det er ham, der værger hele folket, siden han fik Jer til at erkende rigens ret og dele, men ville I ham til livs, herre, var vel Møllerup ikke uindtagelig. Den dumdristige marsk skulle huske på, hvad der står i visen."

"Hvad står der da i visen?" spurgte kongen adspredt og tankefuld.

"Jeg holder just ikke meget på viselærdom, herre konge!" svarede Rane, "men det er dog et sandt ord, når man forstår det ret.

Viben vil værge for hver den sted,
Som udi marken mon stå;
Hun kan ikke værge den lille tue,
Som hun kan bygge på."

"Ak ja, min tro Rane!" svarede kongen vemodigt, "det kan nu jo lige så godt passe på mig. Men stængede du også godt for porten? mig synes, den bevæger sig for vinden."

"Den slutter ikke godt, herre! men bjælken holder den nok i den stærkeste storm. Jeg er bange, lygten går ud!" fortsatte han hastigt, "der er kommet en tyv i lyset, tror jeg. Skal jeg trisse den ned og se den efter?"

"Ja nok, men vær forsigtig! Her ligger så megen halm. Lad ikke trækvinden blæse den ud! Kom, lad mig hellere selv!"

Mens de syslede med lygten, hørte de stærk hestetrampen udenfor laden.

"Der kommer mange rejsende, herre!" sagde Rane og tog lygten i hånden. "Vi lader dem vel ikke komme herind?"

"Nej, for Guds skyld, nej!" svarede kongen ængstelig. "Vil de herind, så sig, laden er fuld og her er ingen plads!"

Alle tav og lyttede med tilbageholdt ånde. Nu blev der stille igen.

"De red måske forbi," hviskede kongen og blev siddende, halvt oprejst i halmen i den lyttende stilling og med hånden på sit sværdhæfte.

Begge de små drenge var ængsteligt løbet til. Alle lyttede endnu en tid lang, og der var dødsstille.

"Hvad er dette for en dag?" spurgte nu kongen. "Jeg har ingen værre oplevet."

"Det er St. Cæciliæ nat, herre konge!" svarede den lille Aage og så med forskrækkelse, at kongen blev dødbleg. "Ak, nådige herre konge!" fortsatte drengen, "lader os bede til den hellige Cæcilie, at hun holder sin hånd over Eder i denne nat!"

"Bed, bed du, barn! jeg kan ikke!" svarede kongen. "Jeg led aldrig kirkesang og messeklang; mig hjælper den hellige Cæcilie ikke."

Den lille Aage foldede sine hænder og bad. Rane holdt endnu lygten i hånden. Han havde åbnet den, og et stærkere lys faldt nu på kongen, der med en forunderlig vemod i det blege åsyn sad tankefuld på halmknippet og famlede på sit bælte.

"Det var ret! lys mig, og hjælp mig at tælle," hviskede han, "hvor mange knapper er det, jeg har i mit bælte?"

Rane holdt lygten til.

"Jeg tæller tolv," sagde han, "men hvorfor vil I vide det?"

"Det var en forunderlig ting med den kvinde i skovhuset, Rane! hun kunne se ind i Himlen og ned til de fordømte. Hun bad mig tælle på mit bælte, hvis jeg ville vide mine forræderes tal. Tolv talte du kun? mig syntes før, jeg talte fjorten. Tretten er der i det mindste."

"Hvem går med ulige knapper, herre?" svarede Rane forvirret, "når man ikke ved, hvad man vil gøre, har jeg nok hørt, man skal tælle på sine knapper? men det siger man kun til børn, herre!"

"Ved du da så vist, hvad du vil gøre, Rane? Tæl om igen, så betænker du dig måske! – Ikke sandt? der er tretten?"

"Vel muligt!" svarede Rane og lukkede lygten, "men tretten er intet godt tal, herre konge!"

"Du har ret! Tretten var tallet i den nat, da den falske Judas forrådte sin himmelske herre og konge. Hvorfor bliver du så bleg, Rane?"

"Jeg har fastet den hele dag, Eders Nåde!" sagde kammersvenden og så til porten, "det er intet under, om jeg bliver lidt bleg om næsen. Men hør, hvad er dette?"

Der stødtes nu stærkt på ladeporten som med spyd og stænger.

"Stat op, hr. kong Erik, og gå ud til os!" lød en mægtig røst udenfor.

"Jeg er forrådt!" udbrød kongen og fo'r op. "Det var den forfærdelige Stig Andersens stemme!"

Kongen havde draget sit sværd, men stod rådvild og forfærdet der, bleg som en dødning. Rane løb med lygten i hånden til porten.

"Kong Erik er ikke herinde! – det tør I aldrig tro!" råbte han. "Skjul Jer, herre!" hviskede han hastigt og vendte tilbage til den rådvilde konge. "Læg jer i halmen! Jeg skal skjule Jer med hø og strå! Ingen skal se Jer!"

Han kastede i det samme lygten fra sig. Lyset slukkedes, og de stod nu i bælgmørke.

"Rane, Rane! forråder du dog din herre og konge?" hviskede den ængstede herre.

"Skjul Jer, skjul Jer, herre! Jeg skal forsvare Jer til min sidste blodsdråbe!"

"Det vil jeg også!" råbte den lille Aage Johnsøn, der hidtil med stille angst havde knælet og bedt, men nu sprang op med iver og mod. "Ak, havde jeg kun et sværd!"

Den lille Bent græd højt og jamrede, mens larmen tiltog udenfor.

"Stille, stille, drenge! her nytter intet forsvar!" hviskede kongen. "Forråd mig ikke med Eders jamren! Skjul mig med halmen, og sæt Jer stille hen i krogen!"

De skjulte kongen hastigt med halmen og gjorde som han befalede.

Larmen blev nu frygtelig udenfor. Der stødtes heftigt på ladedøren. Den tynde pind for oven knækkede, og porten sprang op så let, som den ikke for neden havde været spærret med andet end halmknippet. Tolv tavse mænd i maskehætter og grå munkekapper trådte ind med dragne sværd. En af dem holdt en blussende fakkel. De så sig om alle vegne og syntes forbavsede ved ikke at finde, hvad de søgte.

"Hvor er han? hvor skjuler han sig, den feje tyran?" afbrød en mægtig stemme blandt de formummede tavsheden, mens man endnu forgæves så sig om alle vegne. Rane stod med draget kårde ved halmdyngen.

"Red mit liv, min tro Rane!" hviskede kongen under halmen, "og jeg giver dig min egen søster til ægte!"

"Min herre og konge er her ikke!" råbte Rane, "men jeg bevogter her hans skat og klenodier!" Han pegede på stedet,

hvor kongen lå. "Den første af Jer, der kommer dem nær, knuser jeg panden på!" Han svingede sin tynde pragtkårde og huggede vildt og heftigt mod en vognstang og en træklods, som lå på ladegulvet.

"Du værger din konge som en skalk og forræder!" hviskede Aage. "Giv mig dit sværd, når du ikke vil bruge det bedre!"

"Af vejen, dreng!" råbte Rane som rasende og huggede efter hans hoved, dog uden at træffe ham.

Blandt de bevæbnede munkeskikkelser var der en lille, kroget mand, der med vaklende oldingeskridt ravede frem som i blinde ved siden af en mægtig kæmpeskikkelse. Disse to mænd trængte sig frem i spidsen for den hele formummede skare, og den blinde holdt sig fast ved den høje herres kappeflig indtil de kom til stedet, Rane havde peget på. Her standsede de begge ved den store halmdynge, der skjulte kongen.

"*Her!*" lød en hul røst, som gennem et hjelmgitter, fra kæmpeskikkelsens maskehætte, og en jernklædt arm løftede sig med et vældigt sværd. I samme øjeblik var alle tolv sværd løftede.

"Ha, ha!" råbte den blinde olding med vild afsindig latter og styrtede sig pludselig med sit lange sværd dybt ind i halmdyngen.

Et dæmpet forfærdelsesskrig, blandet med den afsindiges halvkvalte latter, lød frygteligt under halmen, der skjulte både kongen og hans rasende morder. De kæmpende skikkelser væltede sig derunder, og nu styrtede på en gang hele den bevæbnede munkeskare hen over dem begge. Rane fortsatte at hugge vildt og som rasende omkring sig, dog uden at såre

nogen. Han fo'r endelig hen og rev faklen af hånden på den, der bar den.

"Hjælp! Hjælp!" råbte han, "de myrder min herre og konge!"

Han kastede faklen i halmen og fo'r som afsindig ud af laden.

Højt blussede nu halmdyngen op og oplyste det grueligste syn.

Kongens blodige legeme var slæbt ud af halmen og lå midt i laden, på en gang gennemboret af tolv lange sværd. De tolv frygtelige munkeskikkelser stod tavse rundt om liget med de gennemborende sværd i hænderne og stirrede gennem maskehætterne med stive spændte øjne på den myrdede, der fordrejede ansigtet krampagtigt og nu først opgav ånden.

"Han er død. Lad nu flammerne fortære ham!" afbrød endelig formandens kæmperøst den gruelige tavshed. "Afsted! til hest!"

På et øjeblik var de alle ude af laden, undtagen den blinde, afsindige olding, som endnu en gang havde kastet sig over liget med et raseri, som om han vilde sønderkradse det med sine negle.

De to drenge havde indtil nu siddet skjulte under krybben og grædt.

"Uhyre!" råbte nu den lille Aage og fo'r til. Han vristede kongens sværd ud af ligets knyttede hånd og stødte det i den rasende oldings hjerte.

"Godt, godt! nu kan jeg dø! – Velsignet være den engel fra Himlen, der forløste mig!" sagde den blinde, lallende olding og sank livløs tilbage ved siden af den myrdede konge.

Den halve del af laden stod allerede i brand. De fire heste ved krybben sprang vilde over liget og fo'r ud af den brændende port. Falkene fløj skrigende efter dem. Luen slog igennem

stråtaget. En kvælende røg opfyldte den frygtelige morderhule, og udenfor lød brandråb og larm af tililende mennesker.

"Hjælp mig at redde kongens lig, Bent!" sagde Aage til sin grædende kammerat. Med stor møje slæbte drengene det svære legeme til udgangen. De var næsten kvalte af røg, inden de nåede den. "Gud være hans sjæl nådig, det gamle uhyre derinde!" sagde Aage og så endnu en gang tilbage til Palles lig, "han får nu brænde! Skynd dig!"

De var næppe kommet helt ud af laden, før taget faldt med et stort brag og skjulte den sønderknuste oldings lig.

Mange folk var med forfærdelse stimlet til. De bekymrede sig ikke om branden, af skræk og gru over at se kongens mishandlede lig og høre, hvad de jamrende drenge fortalte. Udenfor brandstedet voksede stedse den larmende folkeklynge om kongens lig og de grædende drenge. Den deltagelse, dette gruelige syn vakte hos de fleste, syntes dog at vidne om, at den myrdede konge var mindre forhadt af folket, end man i almindelighed troede. Der var en skrækkelig forvirring. Den ene skreg i munden på den anden.

"Sæt efter morderne!" råbte nogle. "Sørg dog for kongens lig!" råbte andre. "Send bud til Harrestrup! hent drosten! hent ridder Jon!" skreg nogle. "Send bud til Skanderborg!" skreg andre, "der er jo dronningen og den unge konge."

Men der var ingen, som rørte sig for at udføre noget af alle disse forslag. Kvinder og børn trængte sig frem til liget. Børnene skreg. Kvinderne jamrede over det skrækkelige syn. Mændene bandede og støjede. Mange befalede og anordnede, men ingen adlød. Endelig hørtes midt i forvirrelsen det råb: "Plads, plads! Drosten kommer!" og den larmende folkehob

spredtes af tre ilsomme ryttere, som fo'r midt ind iblandt dem på deres forpustede heste. Det var drost Peder med Skirmen og den gamle Henner Friser. Bag efter fulgte en flok jægere med Rane Kammersvend bundet imellem sig.

"Rolig her! plads!" råbte drost Peder og sprang af hesten. Alle veg ærbødigt til side, og der blev dødsstille i den store folkeklynge. Med forfærdelse betragtede drosten kongens lig. Han undersøgte hastigt hans sår og så, om der ikke var livstegn endnu. Han talte 56 sår, som alle var dødelige. Under den myrdedes brystdug fandt han endogså en daggert, som ikke var uddraget af såret. Han drog den ud og betragtede den nøje; den var prægtig og med megen kunst forarbejdet; hæftet var en forgyldt løve. Han lod den bese af de nærmeste vidner og forvarede den.

"Kong Erik Christophersøn er død og skammeligt myrdet!" råbte han nu med høj røst, idet han rejste sig fra liget og overskuede den hele folkehob, hvis spændte og deltagende ansigter oplystes af flammerne fra laden. "Denne himmelråbende ugerning skal visselig ikke blive ustraffet, så sandt der er en retfærdig dommer over os alle!"

Han holdt et øjeblik inde, og der herskede en dyb tavshed omkring ham.

"Den unge kong Erik Eriksøn er nu vor retmæssige herre og konge!" fortsatte han derpå roligere og hævede sin højre hånd. "Danmarks folk har selv kåret og hyldet ham – den hellige kirke vil stadfæste hans kongevalg. Snart skal han sidde salvet og kronet på sine fædres trone. Vær ham tro, brave danske folk! han skal, vil Gud, blive en god og retfærdig konge! – han skal strengelig straffe sin faders grumme og formastelige mordere.

Den Almægtige give ham styrke og holde sin beskærmende hånd over ham og hans tro folk!"

"Kong Erik Eriksøn leve! vor unge konge leve!" råbte mange stemmer. "Hævn, hævn over kongemorderne!" råbte enkelte.

Drost Peder vinkede til tavshed og vendte sig til dem, der stod ham nærmest. "Hvem har her den raskeste hest?" spurgte han.

"Jeg, jeg!" råbte Skirmen og sprang frem.

"Ret så! Ingen kan flyve som du. Rid øjeblikkelig til Skanderborg, min tro Skirmen! Il og bring dronningen dette ulykkesbudskab! Sig, hvad du har hørt og set! Sig ridder Thorstensøn i mit navn, at enhver adgang til slottet og vor unge konge øjeblikkelig må spærres! I morgen kommer jeg selv med ridder Jon – når jeg har sørget for min konges lig. Afsted! Gud være med dig!"

Skirmen var i et øjeblik til hest og fo'r pilsnar afsted på sin lille raske norbak.

"Du gamle, tro Henner!" fortsatte drost Peder og vendte sig til den alvorlige olding, der holdt ubevægelig ved hans side på sin høje hest og med et forunderlig smerteligt åsyn stirrede på kongeliget. "Sæt du straks efter morderne med de kongelige jægere! Tag Rane med! tving ham til at lede dig på sporet!"

Henner Friser nikkede og vendte sin hest. Et øjeblik efter fo'r den kæmpehøje olding, i spidsen for jægerne og med den bundne kammersvend ved siden, i fuldt firspring forbi den blussende lade.

"I gode danske mænd!" fortsatte drost Peder og vendte sig til nogle af de anseligste bønder, der stod ham nærmest og med mest deltagelse syntes at betragte det mishandlede kongelig, "I

fører nu med mig vor myrdede konges lig til Viborg! Så blodigt, som det der ligger, skal det stilles til skue for folket. Læg fire fjæle over denne høstvogn og spænd seks heste for! tag de første de bedste! Bred min kappe over fjællene og læg liget forsigtigt derpå! – I følger med, børn!" sagde han til de to grædende drenge, der imidlertid havde fanget kongens jagthingst og den ene falk. "Bind kongens hest til ligvognen, Aage, og lad den følge sin herre! Giv mig falken, Bent! Tænd et par vedfakler og sæt Jer ved kongens fødder! I skal i nat bære kærten for ham for sidste gang!"

Drengene græd og adlød. Snart havde bønderne også udført drostens befaling. Hans skarlagenskappe var nu blevet kongens ligklæde. Selv sad han stille på sin hingst med kongens yndlingsfalk på sin arm og havde øje med, at alt gik sømmeligt til. Endnu stod der en stor folkeskare omkring ham, men der var ingen larmende uro. Blandt kvinderne hørtes kun enkelte suk og dæmpede medynksudbrud; blandt mændene syntes forbavselsen over denne uhørte gerning større, end sorgen eller medynken. Drost Peder så det med dyb vemod.

"Kong Eriks sidste vej er mørk. – Tag brande fra laden og lyser os!" sagde han med dæmpet stemme til den talrige folkeskare, hvoriblandt nogle mænd fra Harrestrup straks adlød. "Ær den døde for kronen, han bar, og for den store kongeslægts skyld, hvoraf han er udgået! Følg ham, så mange der kan! dog det er en frivillig kærlighedsgang. Ingen nødes dertil. Drag, hvad vej I vil! men gå stille herfra og bed i det mindste en bøn for hans sjæl! – Da sol gik ned, var han en mægtig mand og vor retmæssige herre og konge. – Lad morderhulen der brænde!" tilføjede han med gru, "dens grund

skal rives op, og dens spor skal udryddes af jorden. Hvor den stod, skal intet menneske mere hvile. Men om hundrede år skal der endnu bedes nat og dag for den myrdede konges sjæl. Den forbarmende Gud være ham og os alle nådig!"

Bevæget fo'r han med hånden over øjnene og vinkede. Langsomt skred nu toget frem. Tavs og stille adskiltes den store folkehob. Kun tolv bønder fulgte med; de gik med brændende vedfakler ved begge sider af ligvognen. Nærmest ved kongens hoved red drost Peder med falken på armen. Kongens ledige jagthingst gik ved hans side. Toget drog forbi den flammende lade. Et stærkt lys faldt på drostens alvorlige ansigt. Kongeliget lå højt og synligt for alle. Ved ligets fødder sad de to drenge med faklerne i de foldede hænder. Stille og langsomt forsvandt det mærkelige ligtog i natten, og længe stod endnu hist og her forbavsede bønder på stier og markveje og stirrede betænkelige hen ad vejen til Viborg.

14

På Skanderborg lå dronningen så vel som de unge prinser endnu i dyb søvn henad morgenstunden, da Claus Skirmen kom farende ind i slotsgården på sin forpustede norbak, der på seks timer havde rendt over ni mil med sin lette rytter.

Lanseknægtene, som holdt vagt ved borgporten og ved slotstrappen, kendte drostens væbner og gav ham plads. De undrede sig over hans hast.

"Træk vindebroen op og luk porten!" råbte Skirmen. "Fjenden er mig i hælene."

De alvorlige lanseknægte studsede. De kunne i den tågede morgendæmring ingen fjende øjne og var ikke vant til at modtage befalinger af en væbner. Mens de nølede og betænkte sig, sprang Skirmen af sadlen og ilede op ad slotstrappen til dronningens store forsal, hvor ridder Thorstensøn selv holdt nattevagt med de kongelige drabanter.

"Kongen er myrdet!" sagde Skirmen næsten åndeløs. Alle de rolige riddersmænd i hallen fo'r op. De stod som lynslåede og forstenede.

"Myrdet?" udbrød ridder Thorstensøn, "raser du, Skirmen!"

"Myrdet!" gentog Skirmen. "Morderne er ingen halv mil herfra! De kommer med en stor flok ryttere. Vil I ikke overrumples, herre, så lad slottet straks spærre!"

"Vil du gøre os gale, Skirmen! Spær slottet, drabanter! Alle mand i våben! Retfærdige Gud! – myrdet!"

Drabanterne forlod hastigt salen, blege af skræk, og havde næppe samling til at udføre deres høvdings befaling.

"Nå, for Satan, Skirmen! Tal!" udbrød den heftige Thorstensøn og stampede, "hvem har vovet slig formastelig gerning? Ha, er det algreven? den fordømte algreve –"

"Nej, strenge herre! er det ikke Djævelen og hans slægt, så er det marsk Stig og hans frænder. I Finnerup lade er ulykken sket!" Og nu fortalte han, hvad han selv havde hørt og set og hvad drosten havde pålagt ham at sige. "Og min herre havde ret," tilføjede han, "havde han ikke sendt mig straks afsted, havde morderne måske selv bragt Jer budskabet først. For en time siden holdt de råd på heden ved Tulstrup. De holdt i jern og stål på deres heste; jeg var nær redet midt ind iblandt dem i tågen, men så stod månen frem over deres hoveder og viste mig deres blodige sværd. – Jeg skyndte mig forbi, men de satte efter mig lige til skoven. Der var vist over halvfjerdsindstyve mand, og der var formummede gråbrødre blandt dem. De kan være her på øjeblikket."

"Lad dem komme!" sagde Thorstensøn, "de skal finde os vågne. Ha, det turde ingen vove uden marsk Stig; har han nu holdt sin ed og fældet kong Erik – så gælder det visselig også prinsens liv – men nej, hertil skal hævneren komme – ikke videre! Er alt i orden, drabanter?"

Nogle drabanter trådte atter ind i forsalen og berettede, hvad der var foretaget til borgens forsvar. Nogle af dem bortsendtes igen med nye befalinger, og alle var i den største virksomhed på slottet.

Ved den pludselige larm var dronningen vågnet. Hun ringede på sine terner og spurgte, hvad den uro betød. Alle var forskrækkede, men ingen vidste endnu, hvad der var sket. Dronningen stod op og klædte sig hastigt på for selv at ile til

drabantsalen. Larmen tiltog på slottet. Folk løb forvirrede mellem hinanden. Det var som et lyn var slået ned iblandt dem, men dog ingen vidste hvor. – En stor ulykke måtte være sket, det så enhver, men hvad det var, vovede næsten ingen læbe at nævne. I drabantsalen stod ridderne betænkelige i fuld rustning og ventede på drabanthøvdingens befalinger. Salen vendte ud til slotsgården og havde samtidig en høj altan eller såkaldet højenloftssvale med udsigt til landevejen. Ridder Thorstensøn og Skirmen stod på den åbne svale og betragtede en stor støvsky, som i det frembrydende morgenlys sås på vejen til slottet, og som nu først tydeligt adskilte sig fra morgentågen.

"Du har ret, Skirmen!" sagde Thorstensøn og nikkede. "Det er en stor flok ryttere – de vil virkelig gæste os her på fastende hjerte. Nu vel! de skal få davre før vi! – Er bueskytterne på tårnet?" spurgte han en drabant.

"Ja, hr. ridder!" svarede drabanten, "de har besat alle skydehullerne; de står alle med pilen på strengen, som I har befalet."

"Godt! men ingen skyder, før jeg svinger dette banner over svalen!"

Med disse ord greb han det store kongelige banner med de to løver, som stod opstillet i enden af salen. "Jo længere vi kan vinde tid, jo bedre!" tilføjede han, "gælder det en storm, må vi kunne bruge vore skudvogne; varm davre har de karle fortjent; lad fyre bravt under stenene, at de snart kan blive røde! De pansrede stenhjerter skal vi smelte!"

Drabanten gik.

I dette øjeblik trådte dronningen ind, ledsaget af sine damer og terner.

"Hvad er her på færde?" spurgte hun og så sig uroligt om, idet hun dog med sædvanlig værdighed besvarede drabanternes hilsen med deres hellebarder.

"Gud og vor frue styrke Jer, min ædle dronning!" sagde ridder Thorstensøn og trådte hende ærbødigt i møde, idet han bøjede banneret for hende. "Jeg troede ikke, Eders nåde var vågen, og jeg ville ikke lade Jer vække med et ulykkesbudskab. Bered Jer på at høre det med fatning, min højhjertede dronning! Dette ilbud sender drost Hessel os: i nattens farve burde han og vi alle her stå. Det budskab, han bringer, er mørkt som natten og graven."

"Så er det da sket, hvad jeg længe frygtede?" sagde dronningen og blegnede. "Min herre og konge er død? – Tal, unge menneske!" fortsatte hun og vendte sig til Skirmen, "hvad ulykkesbudskab bringer du mig om min ulykkelige gemal? – tal! – dronningen af Danmark skal ikke knuses af et ord, om end den blotte tanke jager mig blodet af kinderne – min herre og konge er død?"

"I har sagt det, ædle dronning!" svarede Skirmen og trådte ærbødigt nærmere, idet Thorstensøn trådte tilbage og så med spændt opmærksomhed ud over svalen. "Forrædere har overrasket ham i nat," fortsatte Skirmen, "det skete i et ulykkeligt øjeblik, da han havde forvildet sig i skoven ved Finnerup og hans tro mænd ikke var ved hans side."

"Myrdet altså, ynkeligt snigmyrdet, som nu alle konger i Danmark?" udbrød dronningen og støttede sig ved en af sine terner.

"Desværre, min ædle dronning!" svarede Skirmen med inderlig deltagelse, skønt det smertelige udtryk i dronningens

åsyn mere syntes ham at røbe bitter harme, end dyb hjertesorg. "Drost Hessel fandt først Eders ulykkelige gemal, da den skrækkelige gerning var sket og morderne var undveget. Han undersøgte straks sårene – de var mange og alle dødelige. Han ville ikke forlade det kongelige lig før det var i fred for videre mishandling. Men for Eders og prinsens sikkerheds skyld bød han mig ile. Jeg har ilet det bedste jeg kunne, og Herren ske tak! jeg kom førend forræderne. Gud bevare Jer og den unge herre, som nu skal styre Danmarks rige!"

"Hvor er han?" spurgte dronningen og så sig ængsteligt om, "hvor er prinsen? – hvor er min Erik? – Kommer morderne også her? er de nær?"

"Vær rolig, min ædle dronning!" tog nu Thorstensøn atter ordet. "En flok bevæbnede ryttere rider vel imod slottet med nogle formummede herrer i spidsen, men så længe jeg og en eneste dansk mand er her i live, skal ingen forræder sætte sin fod inden disse mure. Prinserne har jeg bud efter; de vil være her på øjeblikket."

"Kan slottet forsvares?" spurgte dronningen hastigt. "Er forræderne blot udenfor? er her ingen iblandt os? – var det ikke danske, som myrdede Danmarks konge?"

Som overvældet af gru og forfærdelse så dronningen med disse ord på de mørke, bevæbnede mænd, der fyldte salen, og blandt hvem hun ikke så en eneste, som havde været kongen af hjertet hengiven.

"Forsvares kan og skal slottet så længe her er sten på sten tilbage!" svarede Thorstensøn med blussende kinder. "Forræderne er os nær, men I har tro mænd omkring Eder. Beskæm ikke alle danske med så vanærende en mistillid, høje

dronning! I dette blodige forræderi har det tro danske folk ingen del. Eders kongelige gemal var ikke elsket – *min* mand var han ej heller; – det båder ikke at dølge, hvad sandt er – men derfor er vi ikke menedere og forrædere. Marsk Stig er ophavsmanden til denne gruelige hævndåd, og selv *han* er ingen meneder. Han har frygtelig holdt, hvad han lovede, men han er nu min og alle danskes dødsfjende. Kongehuset vil vi beskytte, og Eders kongelige søn skal lige så sikkert bære Danmarks krone, som han er kåret dertil af et frit og trofast folk!"

"Kongehuset skal vi beskytte!" gentog de alvorlige riddere og drabanter. "Dronningen og vor unge konge leve!"

"Hvor er forræderne?" spurgte nu dronningen og fattede sig, "kan vi se dem?"

Hun gik hastigt til svalen og så nu selv den store, mørke rytterskare nærme sig slottet med de grå, formummede hættemænd i spidsen.

"De er mange," fortsatte hun, "de lader ikke til at frygte mine beskyttere. De nærmer sig jo slottet som i den dybeste fred."

"Lad dem kun komme lige til muren, ædle dronning! De må ikke tro, vi frygter for at se dem under øjne. De har ingen bueskytter eller stormstiger med. Har de noget at sige os, kan vi sikkert tale med dem her fra svalen. Det øjeblik, de gør mine til angreb, sender jeg dem en pilehilsen fra tårnet."

"Godt, ridder Thorstensøn!" svarede dronningen og hævede sit hoved med stolt harme. "De skal se Danmarks dronning! – de skal se deres unge herre og konge! – de skal se, at retfærdigheden ikke sover, og at Danmarks krone, selv på den

umyndiges hoved, endnu har magt til at trodse en flok mordere!"

Nu trådte begge de unge prinser ind i drabantsalen, ledsagede af et par riddere. Den tolvårige tronarving var bleg af gru over den forfærdelige tidende, han allerede havde hørt. Den yngre prins, junker Christopher, var blussende rød og højst urolig. Dronningen vendte sig fra svalen og gik dem i møde.

"Mine sønner!" sagde hun, "Eders kongelige fader er død. Bær den sorg, som det sømmer sig hans sønner og hævnere! De, der voldte hans død, tørster også efter mit og Eders blod. De nærmer sig i fræk formastelse dette slot, men er I mine sønner, skræmmer dette budskab Eder ikke."

Den urolige junker Christopher blev nu bleg; han så forfærdet ud over svalen og gik hastigt tilbage. Men i den lille kong Eriks kinder kom blodet ved denne tidende tilbage.

"Mit sværd og min kronhjelm!" bød han en drabant. "Jeg er nu Eders konge. Det er nu min sag at forsvare land og rige. Jeg vil forkynde min faders ugudelige mordere død og undergang. Er slottet sat i forsvarsstand, ridder Thorstensøn?"

Den kække ridder så forbavset på prinsen, som for første gang talte til ham med en høvdings og konges myndighed. Han bøjede sig ærbødigt for sin unge konge og underrettede ham hastigt om alt, hvad der var anordnet til slottets forsvar, mens han samtidig holdt øje med de fjendtlige rytteres bevægelser.

"Godt, godt!" sagde Erik og nikkede.

En drabant havde imidlertid bragt den unge konge et kort sværd med forgyldt hæfte og en lille forgyldt hjelm med krone og høj fjerbusk. Erik bandt sværdet ved sin side, satte hjelmen på sit hoved og trådte med sin moder hen på svalen.

I nogen frastand fra slottet holdt den store rytterskare stille, og de munkeklædte høvdinger syntes at rådslå.

Endelig red en høj kæmpeskikkelse i grå munkekappe og maskehætte, ledsaget af tvende mindre herrer i samme mummedragt, langsomt hen imod den ydre slotsgrav og højenloftssvalen, hvor dronningen og den unge konge stod højt over fæstningsmuren, tæt omgivet af drabanterne, der på deres høvdings vink dannede en skjoldborg om de kongelige personer. Solen stod just op og oplyste den ædle dronningskikkelse med det skønne, blege åsyn og den ridderlige tolvårs-konge ved hendes højre side.

Dette syn lod til at gøre et forunderligt indtryk på den kæmpehøje, fjendtlige skikkelse; han standsede hesten et par gange, men lod den atter gå frem; endelig holdt han stille lige for svalen. Han kastede hætten af sit hoved og munkekappen af sine skuldre; i sort anløbet stålharnisk og med tillukket hjelm sad han nu som en malmstøtte på den høje, sorte hingst og betragtede dronningen og kongesønnen med funklende øjne gennem hjelmgitteret.

"Dronning!" sagde den dybe kæmpestemme, "I har kaldt den mand en afsindig storpraler, som undsagde kong Erik Christophersøn på Viborg Ting. I mente, den mand var ikke i Danmark født, som vovede at holde så dristigt et ord. Her ser I den danske mand, der holdt, hvad han lovede kongen. Nu er der ild i spotterens hus. Her ser I hånden, som kastede branden! Her ser I det ansigt, hvorfor Eders feje herre skjulte sit kongelige åsyn i staldhalmen!"

Med disse ord slog han gitteret fra sin hjelm. Dronningen veg med gru et skridt tilbage for det frygtelige hævngnistrende blik

og det jernfaste kæmpeåsyn, men hun fattede sig hastigt og trådte med stolt harme frem igen på svalen, mens den lille konge ved hendes side knugede hånden om sit sværdhæfte.

"Kommer I selv, marsk Stig Andersen, selvgjorte konge!" sagde nu dronningen med stolt højhed, "kommer I selv for at høre Eders dom – så vid, den er fældet hist oppe i denne blodige midnatstime, og her står nu Eders herre og konge! Under Gud ham livet, skal et vink af hans barnehånd fuldbyrde Guds dom over Eder!"

"En selvgjort konge er jeg ikke!" svarede marsken med dæmpet røst, "slig fordømmelig tanke opstod aldrig i min sjæl, men hvem, der nu skal være Danmarks konge, skal folkets mægtige ånd og dette sværd afgøre! Dog dertil er timen ikke kommet. Jeg kom ikke hid for at kæmpe med børn og kvinder. Jeg kom hid for at se, hvad jeg nu ser. Hvem der var en selvgjort konge i Danmark, ved I vist bedst selv. Jeg har ikke gjort Eder til enke i nat; jeg har ikke bragt Eder sorg og hjertekvide, dronning Agnes! jeg har bragt Jer et kærkomment budskab."

Det var et øjeblik, som dronningen skulle synke i jorden ved disse ord, og som den forfærdelige hævner havde givet et lønligt tankebillede liv, som hun en gang med gru havde skimtet i drømme. Hun blev rød som hendes skarlagenskjortel og bleg igen som linkraven om hendes skønne hals, men hun samlede al sin styrke, og i følelsen af sin dybt krænkede ære udbrød hun med værdighed og stolthed:

"På det ord, Stig Andersen, skal jeg svare Eder, når vi mødes for den alvidende Guds domstol. Her står I dybt under dronningen af Danmarks vrede!"

"Lad mig nu tale, moder!" afbrød den lille Erik hende. "Her er jeg hans dommer og herre. Du blodbestænkte kongemorder!" råbte han med en besynderlig fasthed og kraft og betragtede kæmpen med et blik, hvorfor den mægtige feltherre blinkede, "har du myrdet min kongelige fader og hånet dronningen, min moder, skal du visselig dø! Fra denne stund er du *fredløs*, så sandt jeg skal bære Danmarks krone!"

Nu lød også junker Christopher sig se på svalen.

"Hjul og stejle skal vorde din løn, forbandede morder!" råbte han vild og harmfuld og knyttede hånden krampagtigt.

Det besynderlige indtryk, den lille konges ord og blik havde gjort på marsken, udslettedes ved synet af den hidsige broder.

"Barnetrusler skræmmer mig ikke!" svarede kæmperidderen, "men det vil jeg dog sige dig, du unge faderhævner med barnekronen! skal jeg rømme land og rige på dit bud, skal der flere blive enker i landet, end din moder; skal marsk Stig ligge fredløs i skov og skjul, skal Danmark dog føde mig og mine mænd, og det både vinter og sommer. – Afsted!" råbte han til sine ledsagere og slog op med den højre hånd. – "Lad ikke barneblod besmitte vore hænder! Land og rige kan frelses endda."

Derpå vendte han sin stolte hingst.

Ridder Thorstensøn kunne nu ikke længere holde sin dæmpede harme tilbage.

"Styrt, forræder!" råbte han og svingede det kongelige banner over svalen. På dette tegn for en pileregn fra skydehullerne på slotstårnet mod de forvovne kongemordere. Marsken vendte sin hest og lo højt ad de afmægtige pile, der formedelst afstanden sprang matte tilbage fra hans stålpanser og blev

hængende i kapperne på hans formummede følge. Som for at trodse dette frugtesløse angreb, blev han roligt holdende et øjeblik og modtog med hånlig latter endnu en pileregn, der havde samme svage virkning, men idet han nu ville vende sin hest, fo'r der en gloende sten ud fra en af skudvognene på muren og rev bugen op på hans stolte hingst, der med et forfærdeligt spring styrtede under ham. I samme øjeblik nedrulledes vindebroen, og en stor flok jægere styrtede ud med spændte buer. Feltherren svang sig hastigt på en ledig hest og fo'r bort med sin pansrede rytterskare med en besynderlig il, der syntes at modsige den trods, hvormed han lod til at foragte pileregnen, der susede om ham, og de gloende stenkugler fra barnekongens slot.

15

Fire og tyve timer efter kongens mord var rygtet om hans død næsten udbredt over hele riget, men beretningerne om hans dødsmåde var højst forskellige.

På Kiels Slot havde grev Gerhard vigtige gæster, hertug Valdemar og hans drost, ridder Tuko Abildgård, var sent om aftenen ankommet dertil fra en rejse gennem det brandenborgske, og begge dronning Agnes' brødre, markgreverne Otto og Conrad af Brandenborg, var i hertugens følge. Med disse kække herrer havde hertug Valdemar på denne rejse gjort et nyt bekendtskab, som han syntes at sætte megen pris på, og han havde indbudt dem til at følge ham til Slesvig. Markgreverne var fortrolige venner af den gæve, godmodige grev Gerhard. De havde derfor foreslået hertugen at hvile nogle timer på det gæstfrie Kieler Slot, og han havde ikke kunnet modsætte sig dette ønske uden at vække billig forundring over den hast, hvormed han hastede mod hjemmet.

Hertugen havde ikke set grev Gerhard siden den aften hos ridder Jon ved Danehoffet i Nyborg, kort før han selv blev fængslet. Den deltagelse, hvormed greven siden havde medvirket til hans befrielse og forliget med kongen, havde gjort et næsten beskæmmende indtryk på hertugen, der ved mange lejligheder havde overset den jævne, lystige herre og gjort sig til gode over hans noget firskårne skikkelse, så vel som over hans forlegenhed og mangel på let fyrstelig omgangstone, når han skulle underholde damer. At den kække, ærlige herre desuagtet ved sin stormende og kunstløse dans med dronningen den

aften havde vakt langt større deltagelse, end hans fine medbejler til dronningens bifald, var en lykke, den stolte, ærgerrige hertug aldrig havde kunnet tilgive ham. Grev Gerhard havde modtaget sine gæster med sin sædvanlige jævne og muntre hjertelighed. Rygterne om de vigtige danske begivenheder var endnu ikke komne til Kiel. Rejseselskabet sad muntert ved drikkebordet og underholdt sig ved lystige sange. Markgrev Otto var en midaldrende herre med et roligt og besindigt ansigt; han var en artig ridder, dertil en agtet feltherre og en fyrste, der yndede videnskaber og kunster. Han var en ynder af de tyske minnesange og sang adskillige af disse sange med sin rene og dybe basstemme. For at vise de danske herrer, hvorledes hans kongelige svoger, kong Erik Christophersøn, var mere agtet i Tyskland end blandt sit eget folk, sang han til sidst også Reimar von Zweters kendte hæderssang over kongen, der i den schwabiske mundart begyndte således:

"Ein künig der wol gekroenet gat
und das sin crone verre bas geküniget stat,
Da zirt der künig die crone.
Bas dan in diu krone gezieren muge
Ein wol geküniget krone trage."

"En konge, der vel bekronet går,
Så kronen fuldtvel bekonget står
Den konge smykker sin krone.
Og pryder kongen sin krone så
Den velbekonget ham pryde må –
Så prydes konge og krone."

Det var forresten den samme sang, hvormed kongen var blevet modtaget på Harrestrup, og hvori han rostes for at "Han stillede enkers og faderløses klage, at han holdt fred, og at hans hjerte og mod var sjælden ledigt."

"Pokker i vold med Jer bekronede konge og bekongede krone, min gode ven!" sagde grev Gerhard og lo, da markgrev Otto gentog begyndelsessentensen som omkvæd. "Jer gode mester Reimar er mig noget for boglærd og smører for tykt på, ellers ville jeg ønske, den vise var dansk, og at folket kunne synge den af hjertens grund. De folkesange, der skal hentes udenlands fra, giver jeg ikke meget for."

"Nå, nå, min kære grev Gerhard!" sagde markgreven, "det skal jo heller ingen folkesang være, men et hædersdrapa. Hvorledes vil I da besynges, når det skal være Jer til pas?"

"Ligefrem, så folk kan kende mig, eller slet ikke. Når slige viser skulle due til noget," fortsatte han munter, "måtte de ikke være ærbødige berømmelser og skrabud fra først til sidst, men give os et lysteligt og tro billede af den hele karl, så vel med hans fejl og naragtigheder, som med hans dyder og fortjenester, så man kunne se ham hel og holden deri, som i et blankt skjold. Nej, da priser jeg min Langben Gammelmands kunst. Han kan gøre mere med sit ansigt, end alle vore lærde mestersangere med deres lirum-larum. Hans fornøjelige gaver må jeg dog vise Jer, mine herrer!"

På sin herres opfordring trådte nu den lange gravitetiske hofnar frem og gjorde sig al flid for at underholde gæsterne ved sin sjældne færdighed i at efterligne ethvert mærkeligt menneskes miner og adfærd, som han blot en gang havde set. Denne spøg morede grev Gerhard selv kosteligt. Han lo så hans

øjne randt, mens hofnarren med den største alvorlighed forestillede en lærd ordstrid mellem tvende gejstlige herrer, hvis stemme, miner og adfærd han vekselvis efterabede, og i hvis pudserlige vrængebilleder man straks genkendte den lærde, noget pedantiske og adspredte mester Martinus de Dacia og hans ivrige modstander, den stolte, hidsige mester Grand, der med rette gjorde ham rangen stridig som dialektiker og lærd teolog. Domprovstens magre skikkelse og myndige mine kunne hofnarren i særdeleshed på en højst træffende måde fremstille.

Hertugen og ridder Abildgård så vel som de høflige markgrever var blevet oprømte af den gode vin og lo ligeledes hjerteligt over denne spøg.

"Det er fortræffeligt!" sagde hertugen, "det er vor kække mester Grand op ad dage, men vidste vor strenge hr. domprovst, at vi her således morede os over hans ivrighed og hans ærværdige person, ville han anse det for en ryggesløs og utilgivelig fornærmelse mod ham selv og hele den hellige kirke."

"Han er jo ikke pave endnu, ved jeg," svarede grev Gerhard, "og flere ufejlbare klerke har vi jo ikke nødig at tro på. Den lærde domprovsts dygtighed har jeg al respekt for, men han er dog også et skrøbeligt menneske, og han må som en god kristen finde sig i, at selv hans gode venner ikke er blinde for hans skrøbeligheder. For at vise Jer, mine herrer, at vi her ingen forskel gør på folk, når vi har lyst til at se dem her iblandt os i et lystigt lag uden at gøre dem ulejlighed med rejsen, så skal Langben Gammelmand endnu give os en efterligning af naturen, som I selv må se, om I kan kende."

Han hviskede hofnarren et par ord i øret, hvorpå den lange mimiker nikkede og gik ud af drikkestuen. Han kom straks efter tilbage, iført en fyrstelig purpurkåbe og med en forgyldt pergamentskrone på hovedet over en tot tyndt udkæmmet hår. Hans miner udtrykte en besynderlig blanding af majestæt og rå hårdhed, af vild kraft og blødagtig svaghed. Han syntes både at true og smile på en gang, mens han bestandig blinkede med øjnene. Han skred langsomt frem og standsede undertiden, som han betænkte sig, idet han støttede sig på et langt træsværd.

Ved dette syn blev hertug Valdemar dødbleg, mens grev Gerhard lo umådeligt, og de ridderlige markgrever syntes forlegne.

"Lad den alt for dristige spøg fare, ædle grev Gerhard!" sagde markgrev Otto alvorligt. "Det sømmer sig ikke for os her at se vor kongelige svoger således gjort latterlig."

"Hvad, den pokker! mine kække herrer! Er I bange for et skyggebillede af Eders kongelige svoger?" sagde grev Gerhard og lo. "I agter nu dog at besøge ham selv. I har godt af at vænne Jer til at se ham djærvt under øjne uden at forvirres af hans blinken eller skræmmes af hans vrede; den har dog ikke stort at betyde."

Hofnarren havde trukket sig tilbage til den yderste ende af salen, hvor han stod i halvmørke og betragtede virkningen af sit træffende minespil. I det samme åbnedes døren, og tvende unge, noget berusede riddere tumlede ind.

"Nyt! Nyt!" råbte de i munden på hinanden. "Der er oprør i Danmark! – Kongen er ihjelslagen!"

Alle fo'r forbavsede op, undtagen hertug Valdemar, som afmægtig var sunket tilbage på stolen. I den almindelige forvirring bemærkedes dette kun straks af ridder Abildgård, som hastigt kom ham til hjælp og gned ham med vin i tindingen uden at gøre larm, idet han samtidig stillede sig for ham og skjulte ham for de andre med sin kappe.

Alle stirrede forfærdede på de unge riddere, der bragte den forbavsende nyhed. Men ingen blev så forfærdet over denne tidende som hofnarren. På trods af hans lystige gøglertalent nagedes han af en dyb tungsindighed, der undertiden grænsede til vanvid. En forfærdelig gru havde overvældet ham, og det var ham som den myrdede konges ånd nu virkelig var faret i ham for at hævne den spot, der blev drevet med den døde. Langben var blevet bleg som en dødning og stod ubevægelig som en støtte. Således lignede han nu virkelig et forfærdeligt genfærd af den myrdede konge, hvis maske han i spottende spøg havde påtaget.

Grev Gerhard var blevet pludselig alvorlig, men de unge riddere, som bragte dødsbudskabet, syntes i deres halve rus ikke at bemærke, hvad virkning deres beretning frembragte. De vidste ikke, at de to fremmede herrer var markgreverne af Brandenborg og den myrdede konges svogre. De fortalte nu i ligegyldig og næsten overgiven tone, hvad de havde hørt om kongemordet.

"Der er ingen tvivl om, hr. greve!" sagde den unge, letsindige ridder, der stod greven nærmest, "han er faldet på en værdig måde ved et lystigt elskovseventyr i skoven ved Finnerup; han kunne aldrig ønske sig en skønnere og fornøjeligere død. Lad os nu drikke på hans lykkelige rejse og ønske hans smukke

dronning en bedre og mere trofast ægtemand! Lystig, mine herrer! Kong Erik Christophersøns skål hvor han er!"

Grev Gerhard stod som på gløder over denne usømmelige og letsindige ytring i markgrevernes nærværelse. Han ville irettesætte den unge, letsindige ridder, men hofnarren kom ham i forkøbet, idet han i den kongelige maskedragt som rasende fo'r frem og greb et råbukkeben af et sølvfad på bordet.

"Kong Erik Christophersøn takker Jer for skålen!" råbte han frygtelig med den døde konges stemme, "han sender Jer og alle sine lystige venner her en hilsen!"

Med disse ord slyngede han det store kølleben efter den unge ridders pande, men det traf grev Gerhard i ansigtet. Greven tumlede til jorden, og blodet strømmede ham ud af det venstre øje, som var knust af benet.

Alle fo'r forfærdede til. Ved den almindelige larm kom hertugen til besindelse; han kastede et ængsteligt blik hen i baggrunden af salen, hvor hofnarren havde stået med kongens fordrejede ansigt, og da han ikke længere så den truende kongeskikkelse, syntes han fuldkomment beroliget.

I det øjeblik, ulykken med benkastet var sket, havde hofnarren kastet purpurkåben sammen med hørtotten og pergamentskronen og havde med et jammerskrig styrtet sig over sin sårede herre. Nu rejste grev Gerhard sig og holdt hånden for sit blødende øje.

"Vor utidige spas har kostet mig et øje," sagde han med fatning, "men det er nu en ringe ting. Er det sandt, hvad vi har hørt, er land og rige og vor ædle dronning i en skrækkelig forfatning. Il, mine herrer, og stå hende bi med råd og dåd! Så snart det er mig muligt, er jeg til kronens og rigets tjeneste."

Mens den sårede grev Gerhard nu forlod drikkestuen for at overlade sig til sin sårlæges omhu, forlod hans gæster øjeblikkelig Kieler Slot og ilede bort ad vejen til Skanderborg.

Samme aften var der på Møllerup en ængstelig forventning. Borgherren var for otte dage siden draget bort med en del af borgens besætning. Borgporten var lukket og vindebroen trukket op som sædvanlig. De fire vogtere stod på tårnet, og der var dødsstille på den mørke, faste borg.

I fruerstuen sad hen imod midnat den høje, tilslørede fru Ingeborg i sin sorte sørgedragt med en lampe for sig, ved sømmebordet og syede på et langt, hvidt linklæde. Den lille, urolige Ulrica havde hun fået til sengs, men den stille Margrethe sad ved moderens side og arbejdede flittigt på det fromme billede, som hun med guldtråd og silke syede syede på, og hvis bestemmelse var at pryde et helligt alterklæde i Møllerup borgkapel.

"Nu er jeg snart færdig, moder!" sagde datteren. "Se dog en gang! – Ved lys skinner det ret smukt. Det er mig ligesom de små englebilleder smilede, og som der virkelig kom lys fra Jesusbarnets og den kære gudsmoders ansigter."

"Godt, godt, mit fromme barn!" svarede moderen og klappede hende på den hvide kind, idet hun kastede et flygtigt blik gennem sløret på hendes arbejde. "Jeg er nu også snart færdig!" tilføjede hun med et dæmpet suk.

"Men hvad skal det lange linklæde bruges til, kære moder? Det er jo hverken en dug eller et rigtigt lagen."

"Når jeg er død, mit barn!" svarede moderen, "så skal du takke den forbarmende Gud og tilhylle mit legeme og mit åsyn med dette linklæde; så vil jeg aflægge sorgens sorte dragt og iføres hvide klæder. Den hvide farve betyder uskyldighed og renhed, barn!"

"Ak, moder! kan vi da ikke bære det klædebon, mens vi lever? Vor herre og frelser har jo dog taget al vor skyld på sig, da han døde for os på korset. Ved hans grav kom jo englene i hvide klæder, og når vi bliver som børn, hører Guds rige os jo til ligesom englene."

"Tag din hvide kjortel på i morgen, barn!" svarede moderen.

"Ak, moder, moder!" sukkede Margrethe, "når skal jeg dog se dit kære ansigt igen og dine smukke, kærlige øjne? – Jeg husker dem godt fra jeg var ganske lille – men det er længe, længe siden. Den lille stakkels Rikke har jo aldrig set dit ansigt, og hun er dog også dit barn?"

"Snart, snart skal I begge se mig ansigt til ansigt, håber jeg!" svarede moderen med bævende stemme. "Se på sanduret, barn! er det ikke snart midnat?"

"Det er over midnat, moder! – Venter du fader hjem i nat?"

"Han lovede at være her eller sende bud inden denne midnatstime," svarede moderen uroligt. – "Han plejer ikke at glemme, hvad han lover, Men han har et større løfte at opfylde; førend det er opfyldt, hører jeg ikke fra ham – og før får ingen af os fred."

"Ak hvorfor ikke, moder? – Husker du ikke, hvad der står i den hellige læst om den fred, som er højere end al menneskeforstand? Den har herren jo dog givet os alle."

"Ja visselig, barn! Den fred skal de retfærdige finde. De skal gå ind med fred – de skal hvile sig i deres sovekamre, står der, men alt har sin tid: først strid – så fred!"

Der hørtes hundetuden i borggården.

"Hør, moder, hør!" sagde Margrethe, "hundene larmer. De venter vist fader, men de plejer dog aldrig at tude så fælt."

"Det betyder et dødsbudskab!" sagde moderen. – "Stille, barn! mig syntes, jeg hørte din faders jagthorn og hør, nu klinger luren fra tårnet – han kommer!"

Der lød nu også fodtrin i gården. I den stille nat kunne man høre, hvorledes vindebroen nedtridsedes og borgporten bevægedes på de knirkende hængsler. Kort efter lød der hestetrampen og larm af en stor mængde ryttere i gården. Margrethe løb til vinduet.

"Det er fader og hans mænd!" sagde barnet. – "Men hvad er det? Der er grå munke blandt dem med fakler; nu står fader af ved stenen. Han går straks her op til os!"

Fru Ingeborg gjorde en hastig bevægelse, som hun ville rejse sig, men sank magtesløs tilbage på sømmestolen.

"Ser du også bedstefader? – Ser du min gamle, ulykkelige fader?" spurgte hun.

"Nej, den stakkels bedstefader ser jeg ikke, moder! – Jeg kan se dem alle sammen, men bedstefader er ikke i blandt dem."

Nu åbnedes døren til fruerstuen, og den høje borgherre stod i sin stålrustning på tærsklen. Hjelmgitteret var opslået; hans strenge, alvorlige åsyn var blegt. Han blev stående på dørtærsklen uden at sige et ord, men gav med et vink til kende, at barnet skulle bortfjernes.

"Gå ud i ammestuen, mit barn!" sagde moderen, idet hun rejste sig langsomt og bævende. "Hvad fader har at sige mig, skal du ikke høre."

Margrethe havde nærmet sig faderen for at hilse ham og kysse hans hånd, men hun så levret blod på den jernpansrede hånd og fo'r forfærdet tilbage. Hun foldede sine hænder og gik grædende ud af stuen.

Nu trådte marsken over tærsklen.

"Det er sket!" sagde han. "Tag beskæmmelsens slør fra dit åsyn, min hustru! – Omfavn nu endelig din ægtemand og din hævner igen! din skændsel er aftvættet med tyrannens blod. – Du skal ikke længere blues ved at nævnes Stig Andersens hustru!"

Med en heftig, fast krampagtig bevægelse rev den høje fru Ingeborg nu sløret fra sit ansigt, og lampelyset faldt på et dødningeblegt, udtæret ansigt, som endnu dog bar spor af en sjælden, undergået skønhed. De mørkeblå, tindrende øjne lå dybt indfaldne i de store øjenhulinger; hun bredte de magre arme ud og nærmede sig ridderen. Han trådte forfærdet et skridt tilbage, men i samme øjeblik styrtede han med voldsom heftighed i hendes udbredte arme, og to store tårer rullede ned ad hans jernfaste kinder.

"Min Ingeborg! min ulykkelige Ingeborg! skal jeg således favne dig igen!" udbrød han. "Er en menneskealder da henfaret over vore hoveder, og er vi begge blevet udlevede og gamle, siden jeg sidst så dit åsyn og holdt dig i disse arme? Lev, lev nu, min ulykkelige hustru! og bliv ung på ny! al din jammer er forbi; dit ungdomsliv og din ære er hævnet – frygtelig hævnet. Ingen kvindeskænder i verden er straffet hårdere, end han, der

myrdede din fred. Din fader var den første, der gennemborede hans troløse bryst."

"Ak, fader, fader – hvor er han?" spurgte nu fru Ingeborg og fo'r forfærdet af sin ægtemands blodige arme. "Og du bløder! – er du såret?"

"Det er tyrannens blod; jeg svor jo, du skulle se det. Jeg selv er karsk, min hustru! men din fader, din arme, afsindige fader – han fulgte os ikke ud af den brændende lade. – Jeg ilede tilbage for at udrive ham af luen – men for sent!"

"Brændt – levende brændt!" skreg fru Ingeborg. "Retfærdige Gud! – så knuser dog den almægtige dommer os for vor hævn!"

Hun styrtede afmægtig til gulvet på sit ligklæde.

Da hun slog sine øjne op igen, sad hun i en stol, og hendes ægtemand stod endnu alene i det blodige harnisk for hende.

"Fat dig, min hustru!" sagde marsken, "din ulykkelige fader led ikke længe i flammen; hans sjæl har svunget sig frejdigt gennem luerne til frihedens forjættede land, som han så længe sukkede efter forgæves. Fat dig, hustru! hør, hvad jeg har at sige dig! Det gælder nu vort eget liv. På vor store plan med land og rige er der ikke at tænke endnu. En forunderlig skræk har slået alle vore venner, enhver tænker kun på sig selv og sin frelse, folket vil ikke slutte sig til os; man skriger som afsindige over kongedrabet – jeg selv er *fredløs*. Den unge konge har forkyndt mig det, skønt uden lov og dom. – Jeg lo deraf, men det slog mine mænd med rædsel og barnets ord lød mig selv helt underlige. Man må sige, hvad man vil! Barnet er nu dog en konge. Hertug Valdemar stoler jeg ikke på. – Vi må rømme!"

"Aldrig, aldrig! Jeg bliver her!" sagde fru Ingeborg bestemt og hævede sit hoved.

"Det er nødvendighed, min hustru! du må tro mig. Jeg gør intet skridt tilbage, hvor det er muligt at gå frem. Vil du nu følge en arm og fredløs mand, min Ingeborg, eller blive tilbage med hadingsnavnet blandt vore mægtige fjender?"

Ved disse marskens ord vendte livskræfterne et øjeblik med spændt styrke tilbage hos fru Ingeborg; hun rejste sig roligt og betragtede sin ægtemand med et forundret blik.

"Hadingsnavnet har jeg båret længe nok!" sagde hun, "det vil jeg ikke bære længere i verden, om jeg også nu sandhed kunne blive dronning i Danmark. Hav tak, at I borttog min skændsel, for mig skal ingen mere sørge. Men er jeg marsk Stigs ægtehustru igen, så hør det sidste ord, jeg har at sige dig i denne verden! Mine timer er talte. De timers ære, jeg vandt, var ikke ni års kvaler og så gruelig en mordbrandsnat værd. Har den skræk, der slog vore venner, da også slået den mægtige marsk Stig? Er I den mand, der ræddes for et barn og rømmer af landet på et drengebud? – Nej, nej, min kække hævner! det er kun den skumle blodnats tåge, der er faldet dig for øjet og tynger din sjæl – det er kun kongeblodet på dine armskinner, der lammer din arm. Bliv her til det dages! Tvæt blodet af dit harnisk og kom i hu, hvad det randt for! – Det var ikke blot for at du skulle se dette dødningeåsyn – jeg står kun som et genfærd for dig i denne nat for at huske dig på, hvorfor du tøvede så længe, og for at gå med ære i min grav, men når du har lukket disse øjne –"

"Lev, lev, min kække hustru!" afbrød marsken hende bevæget, "og du skal se, jeg skal handle, som ingen mand i Danmark endnu har handlet! men ene kan ikke den stærkeste mand omstyrte Danmarks trone."

"Når blev du da ene? har du ikke grever og riddere til slægt? står I ikke i pagt med fyrster og konger? lever hertug Valdemar og grev Jacob da ikke endnu? er Ove Dyre og Jacob Blåfod da ikke til? Vore mægtige frænder vil ikke svige dig, det ved jeg – kong Erik i Norge er dig en fuldtro ven; han er rig på folk og på skibe – på ham kan du lide. Bliv i landet! Lad ikke vor slægt udryddes og landet forgå! Byg en borg på Hjelm! den skal stå fast for pile og skud og alle blidekast. Tag ikke din mægtige hånd fra Danmark, min kække, stolte Stig Andersen! sæt kronen på et hoved, som kan bære den, og lad ikke Tokes og Skjalm Hvides slægt være landflygtig, så længe dine øjne er åbne! Giv mig derpå din hånd, hvis du har min fred og min salighed kær!"

"Vel, vel, min hustru! jeg lover dig det!" sagde marsken og rakte hende sin jernpansrede hånd, "vil Gud, det ske!"

Han tav og faldt i dybe tanker.

De stod således nogle øjeblik hånd i hånd. Da var det som ilden udsluktes i den blege frues øjne og der ligesom fo'r en skygge over hendes ansigt.

"Tak, tak! nu er jeg rolig!" sagde hun langsomt og højtideligt. "Nu skal jeg ligge stille i min grav og ikke jamre over mit sønderrevne liv og over det blod, der blev udøst for min kvindeære – jeg skal ikke høre mine forladte døtre græde – jeg skal ikke høre min faders dødsskrig i flammerne. Det sortner sidste gang for mine øjne," hviskede hun mat og vaklede. "God nat, min hævner! hav tak! du har bragt mig det sidste budskab fra verden, jeg får at høre – det var et sejrsbudskab, men forfærdeligt – din ægtehustru er jeg igen, men først på hin side skærsilden er jeg den, jeg var for ni år siden –"

"Ingeborg, kæreste Ingeborg! tal ikke så forvildet!" udbrød marsken ængsteligt, "gå til ro! du er syg."

"Jeg går til ro!" hviskede hun og stirrede vildt hen i luften. "Fader, fader! brænd ikke længere for din datter! nu vil hun gå med dig gennem flammerne – godnat!"

Med disse ord trykkede hun marskens hånd heftigt og styrtede pludselig til stengulvet, som ramt af et indvortes slag.

Forfærdet råbte marsken på hjælp, men inden tjenerskabet var samlet, lå deres ulykkelige frue uden livstegn i sin ægtemands blodige arme.

16

Før hertug Valdemar med markgreverne af Brandenborg nåede Skanderborg Slot, stod drost Peder og ridder Bent Rimaardsøn i spidsen for en anselig hob krigsfolk uden for slottet, hvor en lejr var opslået, mens en talrig folkeskare strømmede til, for at hylde den unge konge. Gamle ridder Jon var på en bærestol bragt til slottet, og de strengeste forholdsregler var taget. Ingen oprørsstemme vovede at ytre sig. Hertug Valdemar og hans følge havde uden ophold redet dag og nat. De så nu anden gang solen stå op siden de forlod Kiel, og den viste dem lejren ved Skanderborg i nogen frastand. Hertugen standsede.

"Vi kommer dog for sent!" sagde han. "Tøv et øjeblik, mine herrer! ser jeg ret, er her alt en lejr."

"En lejr til en syv-otte hundrede mand," svarede markgrev Otto, og hans blik på lejren røbede den kyndige feltherre.

"Drost Hessel og ridder Jon har altså ilet med hyldingen," fortsatte hertugen, "og det uden at vente på landets vigtigste mænd og kongehusets næste frænder. Der ser I de selvrådige herrers anmasselse. For øjeblikket har de magten, og vi må tie. Drengen bliver nu erklæret for Danmarks konge, og Eders vise, ophøjede søster, ædle herrer, må for det første nøjes med at forestå formynderskabet sammen med mig. Dog selv dermed må vi tie endnu. Så længe den første uro opfylder alle sind, er der ingen tillid at vente og intet fornuftigt råd at tænke på."

De holdt alle tavse og betænkelige på vejen.

"Eders forslag, min ædle hertug, forekommer mig nu også noget overilet," tog markgrev Otto endelig ordet, "Eders

veltalenhed har kun et øjeblik i denne forvirrelse forrykket mig synspunktet. Kongevalget er jo allerede for længe siden lovligt bestemt; enhver forandring deri ville være et anmassende indgreb i folkets rettigheder. Min søster dronningen ville vist også højlig betænke sig på at spærre sin egen søn vejen til tronen for den forfængelighed, at kunne nævnes regerende dronning. I virkeligheden må hun desuden jo blive det, så længe den unge konge er mindreårig."

"Deri er jeg enig med min broder!" sagde markgrev Conrad. Han lod til at være en del yngre end sin broder, hvis mening han som oftest var af, selv om han syntes at røbe en vis selvstændig kraft i miner og adfærd. "Eders deltagelse for vor ulykkelige søster, ædle hertug!" fortsatte markgrev Conrad, "er vi Jer forbundne for, men den har misledt Jer. Lad os ikke tale til hende om et så farligt og forførende ønske, som vist aldrig er opstået i hendes sind!"

"I har ret, ædle herrer! Det var en overilet flyvetanke!" sagde hertugen hastigt. "Vi lader tingene gå deres nødvendige gang! Hvad jeg af ærbødighed for Eders høje søsters klogskab og sjældne egenskaber har tænkt mig, som et redningsmiddel for Danmark, og hvad jeg i denne forvirring har ytret derom, bliver en hemmelighed mellem os på ridderære om tro!"

"Det forstår sig!" svarede markgrev Otto og betragtede hertugen med et forskende blik. "I har i den sidste uge angrebet Eder særdeles og fast forstyrret os hovederne med Eders eventyrlige statskløgt. Jeg skulle næsten sværge på, I har haft en anelse om, hvad der ville ske."

Hertugen skiftede farve, og ridder Tuko Abildgård, der på hele rejsen havde været tavs og stille, vendte hastigt sin hingst

og syntes kun beskæftiget med at styre den.

"Desværre!" sagde hertugen hastigt. "Hvem har givet agt på den ulykkeligt forfatning i Danmark og på den spænding, her længe har været mellem kongen og den mægtige adel, uden at befrygte det værste? – Der var en tid," fortsatte han, "da jeg, som I ved, tog virksom del i de danske statsanliggender. I ungdoms ubesindighed håbede jeg selv ved et dristigt foretagende og med væbnet hånd at bringe indvortes fred og en retfærdig statsstyrelse til veje. Mit forsøg mislykkedes, og nu glæder det mig, at jeg ved mit forlig med kongen og min afsigelsesed drog mig tilbage i tide og undgik selv den fjerneste mistanke om delagtighed i denne oprørende begivenhed. Selv mit ophold hos Eder, ædle herrer, i denne forfærdelige tid anser jeg for et af de lykkeligste tilfælde i mit liv. I forening med Eder og Eders ædle søster kan jeg nu måske dog umistænkt bidrage til at holde orden i dette forvirrede land og tugte disse formastelige adelsmænd, der nu vil være herrer i landet. Vi har desværre set, at de ikke frygter for de voldsomste foretagender, for at hævde deres egne smålige fordringer og tilfredsstille et usselt, indskrænket privathad!"

"Der er min hånd, ædle hertug Valdemar!" udbrød markgrev Otto og rakte ham trohjertigt hånden, "I mener det ærligt med folket og dette ulykkelige kongehus og vi skal fremdeles stå Eder bi med råd og dåd i at bringe fred og orden i landet! – Lad os nu ikke dvæle længere! Jeg længes efter at se min ædle søster og bringe hende trøst i denne nød."

De sporede alle deres heste og red rask imod lejren ved Skanderborg. Her blev de standset og måtte nævne deres navne for vagterne, der dog straks ærbødigt veg til side og gav dem

plads, så snart de hørte, det var hertugen og dronningens brødre. Da de kom til Skanderborg Slot, så de den nedladte vindebro besat med en stærk vagt af lanseknægte; her måtte de stige af hestene for den myldrende folkeskare, der spærrede vejen. Vel veg man af og til ærbødigt til side for de trende fyrstelige herrer, hvis prægtige dragt og guldbroderede purpurkåber betegnede deres høje værdighed, men de blev dog ofte standsede af trængslen, og deres væbnere måtte blive tilbage med hestene. Ved slige standsninger hørtes mange ytringer af folket, som hertugen og ridder Abildgård især lagde mærke til.

"Har de fået fat på kongemorderne?" sagde en borgermand.

"Fanden heller!" svarede en anden. "De karle hytter sig nok! og hvem kender dem? de var jo krøbet i munkehætten. De kan gerne være her midt i blandt os. Ingen kan skue hunden på hårene."

"Skov har øre og mark har øjne! – hvad der skjules i sne, kommer op i tø!" sagde en gammel kvinde med en krykkestav. "Får ridder Jon eller drost Hessel dem fat, bliver de visselig hængte."

"Hængte?" råbte en ung karl. "Hvor vil I hen, Dorthe Rakkers? De karle måtte slikke fingre efter galgen og tage mod strikken med kys hånd straks, hvis de kunne slippe dermed; nej, radbrækkes skal de hunde og ligge på hjul og stejle. Kongen var en hård mand, det er sandt. Og slem var han efter piger og koner, men derfor skulle man dog ikke have lov til at slagte ham som en gal bytyr i en lade."

"Når vor unge konge bliver stor, vil han nok hævne sin fader, som en god kristen!" sagde en stærk bonde.

"Men hvor bliver han af? får vi ham ikke at se?" sagde en anden. "De har dog aldrig slået ham ihjel med?"

"Nej, det satte vor herre pind for!" svarede bonden.

"De var her jo den samme morgen årle, før fanden fik sko på, og ville have haft fingre på den unge konge, men han var lige så tidligt oppe som de; da de så ham på svalen, blev de blege om næsen og turde ikke krumme et hår på ham. Om det så var den drabelige marsk, blev han ræd, der han hørte, han var fredløs, og Fanden tog ved dem alle sammen, inden de fik banket på porten."

"Hjul og stejler blev dem lovet, og gloende sten fik de med på rejsen!" sagde den unge karl.

"Det var bravt! – det vil blive en dygtig konge!" sagde mange i munden på hinanden, "han vil blive en anderledes karl end hans fader!"

"Der er han! der er han!" råbte nu mange stemmer, og på højenloftssvalen så man den unge konge, med sin lille kronhjelm og i sort ridderdragt, ved siden af sin moder, dronningen, der stod i sort fløjl med diademet over de dunkle fletninger og betragtede folkehoben med et blegt, men roligt åsyn og et stille, forskende blik. Ved den lille kongens venstre side frembåres ridder Jon i en armstol, og bag ved ham så man ridder Thorstensøn og en hel del kongelige drabanter med våben og skjolde.

"Kong Erik Eriksøn leve!" lød en kraftig stemme fra svalen, og den gamle ridder Jon rejste sig med møje og svingede sin hat. Dette hyldingsråb blev gentaget med stor larm af mange hundrede stemmer. Den lille konge hilste folket med ridderlig anstand og sagde nogle ord, som dog kun hørtes af de

nærmeste, men blev besvarede af hele folkeskaren med et tusindstemmigt hyldingsråb.

"Se, hvor pogen kror sig!" hviskede ridder Abildgård. "Han har tidligt lært at lege ridder og konge."

Hertug Valdemar bed sig harmfuld i underlæben og gav ridder Tuko et hemmeligt vink. Ridderen gik til side. Kort efter hørtes en stemme midt i folkeskaren, som råbte:

"Ingen Erik mere på Danmarks trone! en Valdemar vil vi have til konge!"

Dette råb, som ingen vidste hvorfra kom, istemmedes af flere, og der begyndte en urolig mumlen i folkeklyngen. Men da rejste gamle ridder Jon sig atter, og på trods af den voldsomme smerte, denne stilling syntes at koste ham, læste han med høj og kraftig røst et af bisperne og alle rigets stænder undertegnet og beseglet dokument, som stadfæstede den lille kong Eriks lovmæssige kongevalg, således som det allerede for ti år siden i hans andet år var vedtaget og for seks år siden, år 1280, var fornyet af folket. Derefter gentog han hyldingsråbet, og enhver oprørsk modsigende stemme overdøvedes af de overvægtige udråb: "Kong Erik Eriksøn leve! vor retmæssige konge skal leve! ned, ned med forræderne!"

Hertug Valdemar skyndte sig nu at komme ud af den larmende trængsel og frygtede med rette at blive anholdt og sønderrevet af almuen, som delagtig i dette oprørsråb. Han istemte højrøstet hyldingsråbet for kong Erik og kom lykkelig ind gennem slotsporten sammen med markgreverne af Brandenborg.

Hyldingen var forbi. De kongelige personer havde forladt svalen. Folket spredtes efterhånden, og dronningen modtog i

riddersalen med heftig bevægelse sine fyrstelige brødre, idet hun hilste hertug Valdemar med en kulde, der syntes at være ham aldeles uventet.

Drost Peder havde imidlertid taget krigsfolket i ed for den unge konge, og få timer efter ledsagede han med en talrig dækning den hele kongelige familie på vejen til Viborg. Dronningens karm drog langsomt foran med den lille prinsesse Merete og hendes hofmesterinde og blev undertiden benyttet af dronningen selv, når hun blev træt eller ked af at ride.

Det var et pragtfuldt og højtideligt sørgetog. I en sort fløjlskåbe med ravnefjer i den høje perlehat, red dronningen gennem byerne på en snehvid pasgænger mellem begge sine sønner. Prins Christopher var ligeledes iført en prægtig sørgedragt, men den unge konge tiltrak sig fornemmelig alles opmærksomhed. Han red en høj kulsort hingst. Under den sorte fløjlskappe, der var prydet med mårskind og gyldne kroner, bar han en fuld ridderlig stålrustning, ifølge drost Peders og ridder Jons forsigtige råd. I hans lille kronhjelm vajede en busk af ravnefjer. Hans hjelmdækkener var blå og forgyldte, og på armen bar han et lidet skjold. På skjoldet var der afbilledet en hjelm med to forgyldte oksehorn, på hvis yderste bøjninger tvende påfuglehaler var hæftede. Den lille konge var for sin alders skyld endnu ikke slået til ridder, men selv om han allerede fra sit andet år havde hørt sig nævne med kongenavnet, satte han dog langt større pris på at gælde for en ridder og vise sig i våben. I denne barnlige lyst til ridderpomp havde han således selv ladet det skjold male, han nu første gang lod sig offentligt se med. Han bar det med så mandig og alvorlig en mine, som om han med en forunderlig tillid følte, at

han nu var kaldet til at beskytte land og rige med sit barneskjold.

Nærmest ved de kongelige personer red markgreverne af Brandenborg sammen med hertug Valdemar og hans drost. Efter dem fulgte kansleren, den lærde mester Martinus i sin gejstlige ordensdragt, sammen med hofmarsken, rigets hofmester, undermarsken og alle rigets rådsmænd, på den gamle Jon Litle nær, der havde været nødt til at blive tilbage på Skanderborg, hvor der med omhu sørgedes for hans helbredelse. Dernæst fulgte de kongelige drabanter og tolv disksvende med fakler. I spidsen for toget red ridder Thorstensøn med en talrig flok lanseknægte, og drost Peder Hessel med ridder Bent Rimaardsøn omsluttede toget og de kongelige personer på begge sider med deres tro, kække ryttere.

Toget drog langsomt og stille mod Viborg, som man efter adskillige ophold først nærmede sig den næste dags aften.

I Viborg store domkirke havde den myrdede konges lig siden St. Cæciliæ nat stået offentligt til skue for folket. Denne aften var bestemt til kongeligets skrinlægning og jordefærd.

Da toget nærmede sig Viborg, begyndte først mester Martinus at afbryde den lange, højtidelige tavshed, han på hele rejsen havde iagttaget. Trods den dybe sorg over landets ulykke, der nedbøjede ham, følte den lærde, fædrelandsk-sindede herre dog her så stor lyst til at meddele sig, at han selv for et øjeblik glemte den mistanke, han hemmeligt nærede til hertug Valdemar, som kongemordernes lønlige hoved og beskytter. De var kommet til at ride jævnsides, og kansleren henvendte sig til hertugen med en antikvarisk bemærkning om den gamle stad Viborgs navn og dets oprindelse, som hin mente kunne udledes

af en dronning *Vebeca*, eller af det gotiske folk *viti*, eller måske rettere af stedets højde og ældgamle brug til ofringer, samt af den hedenske krigsafgud *Vig*, så at staden altså oprindelig havde heddet *Vigbjerg*.

"Meget muligt, hr. kansler!" svarede hertugen adspredt. "Det må I, som en lærd mand, forstå bedst."

Kansleren fortsatte og nævnte endnu et par hypoteser om Odins tilnavn *Vigner* og om skjoldmøen *Vebjorg*, som nævnes i stærkoddersangen om Bravallaslaget.

"Meget muligt, hr. kansler!" sagde hertugen fortrædelig. "Jeg forstår mig ikke på slige sprænglærde ting og bekymrer mig ikke derom."

"Ser vi hen på byens våben," fortsatte kansleren ivrig, uden at bemærke hertugens utålmodighed, "så kunne det måske bestyrke deres mening, der antager, at byen først hed Vigletsborg, hvis vi antager de tvende skikkelser i våbnet for kong Viglet og hans dronning, nogle lærde har derudi fundet Adam og Eva med kundskabens dyre træ på godt og ondt imellem sig, men sammenligner vi det med stadsseglet (sigillum Senatorum Vibergensis civitatis) så opdager vi, at bemeldte Adam og Eva eller kong Viglet og hans dronning er tvende virkelige mandspersoner, en gammel og en ung, som unægtelig betegner tvende dommere, og dette finder jeg særdeles klogt og rigtigt, at den unge dommer har den gamle og erfarne ved siden, ligesom vor unge konge nu må prise sig lykkelig i al sin ulykke, at han dog har sin faders gamle tro og prøvede venner ved sin side."

"Eders lærdom, værdige hr. kansler, kan i særdeleshed være ham gavnlig," svarede hertugen spottende. "Og kunne I hjælpe

ham til at finde den rette oprindelse til navnet Danmark, ville det vist være ham en stor hjælp til at styre land og rige viseligt."

"Udleder vi ikke vort kære fædrelands navn af *Danais*, som den aqvitaniske historieskriver Dudo mener, men af den gamle kong *Dan*, som fader Saxo antager," svarede kansleren roligt, selv om han vel mærkede spotten, "så må det vist nok kunne vække store, kongelige tanker i vor unge herres sjæl, at han kan regne sin byrd og herkomst fra den ældgamle konge, der gav folket og landet navn, og slig kundskab er ingenlunde at ringeagte."

Han tav nu noget utilfreds og faldt i dybe tanker. Derpå nikkede han, som han selv billigede en tanke, der var faldet ham ind.

"Når jeg ser denne store, skønne stad med sine høje volde," begyndte han nu samtalen igen, "da bestyrkes mit håb til den almægtige Gud, at han fremdeles vil holde sin hånd over folket og dets retmæssige konge. Herfra udbredtes kristendommens store lys over folket ved den hellige biskop Popos nåderige jærtegn. På Dannerlyngen hist blev vore gamle konger hyldede. Der fandt den hellige martyr kong Knud trofast bistand af de brave viborgere mod landsforrædere og oprørere. Her blev den store kong Valdemar først udråbt til konge, og her fandt han hjælp og tilflugt hos de tro borgere efter det forræderske og himmelråbende Roskilde blodbad. Ak, og her blev for tre og tredive år siden, den samme ulykkelige konge hyldet, som et uskyldigt barn, hvis blodige lig vi nu skal se og bringe til hvile. Forbandet være hans mordere og de, der har anstiftet denne ulykke! – Gid de var til stede midt iblandt os, at vor myrdede

herre og konge kunne slå sine brustne øjne op imod dem og vise os dem!"

Med disse ord betragtede han hertugen nøje. Det begyndte at mørknes, men han syntes dog tydeligt at se en urolig bevægelse i hans ansigt.

"Deler I ikke dette mit ønske, højbårne herre?" spurgte han, "og tror I, nogen af kongemorderne eller nogen medskyldig i så gruelig en ugerning kunne være så fræk og gudsforgåen, at han ikke måtte blegne og røbe sin brøde for sin myrdede konges åsyn?"

Hertugen tumlede sin hest, og først da han havde bragt den i et roligt skridt igen, gav han kansleren svar på dette spørgsmål, dog uden at vende sit ansigt imod ham.

"I duer ikke til inkvisitor, hr. kansler!" svarede han rask, "hvis I tror på den måde at komme på spor efter forbryderne. Det må I lade mig om, ærværdige herre! jeg søger dem alle vegne, men her venter jeg mindst at træffe dem. De formastelige mordere vil vist vogte sig for at komme hid ved slig lejlighed, hvor de så let kunne røbes. At marsk Stig er hovedmanden, ved vi jo. – Ville vi anse alle de mennesker for delagtige i så gruelig en handling, som her blegner eller bevæges ved denne sørgelige fest?" fortsatte han, "så måtte vi vel først fordømme os selv med alle landets og kongehusets hengivneste venner, for hvem kan blot tænke på så forfærdelig en handling, uden at bevæges og oprøres? Da jeg og markgreverne hørte det første rygte derom hos grev Gerhard i Kiel, blev det fast sort for vore øjne. Den forvovne marsk har sagtens medskyldige. – Jeg har sendt spejdere rundt om i landet. Kan I opdage morderne før jeg, hr. kansler, vil jeg vide Jer tak. Som vor unge konges næste frænde

og naturlige værge, anser jeg mig nærmest forpligtet til at forfølge dem."

Den lærde kansler tav og faldt i dybe tanker.

Nu lå byen tydelig for dem med sine mangfoldige kirker og kapeller, hvorfra over tyve høje tårne og spir ragede i vejret.

"Hør, nu ringer alt ligklokken fra spiret på Vor Frue Kirke!" sagde den alvorlige kansler. "Nu vil det snart ringe således fra alle kirketårne i Danmark, og mener I da ikke, højbårne herre, det vil ringe som med dommedagsklokker for mordernes øren, hvor de så er?"

Som han således talte, fordobledes ligklokkeklangen; den blev stærkere og stærkere og lød snart fra alle de tyve kirketårne i staden og fra alle landsbykirker i omegnen. Mørket var faldet på, og disksvendenes fakler oplyste sørgetoget. Hertug Valdemars hest tumlede sig vild mellem de gnistrende fakler og syntes at være blevet sky over klokkeklangen.

"Nej, hør en gang til den lille klokke på Gråbrødrekirkens gavl hist bag domkirken – hvor den klinger klart og fint fremfor alle de andre, skønt den intet tårn har at klinge i!" sagde nu mester Martinus til hertugen, som var ophidset af at styre den vilde ganger. "De arme gråbrødre!" fortsatte kansleren, "de ringer ret ivrigt i aften; de vil måske lade os vide, at de ingen del havde i, hvad deres kapper måtte skjule i Finnerup Lade."

Hertugen svarede ikke, men vendte sig til sin drost.

"Kommer vi ikke ind ad St. Mogens Port?" spurgte han i ligegyldig tone.

"Nej, højbårne herre! den kommer man ind ad fra Aalborgvejen," svarede ridder Abildgård, "her har vi jo søen og

Borrevold på højre; vi må ind ad St. Michels Port og gennem St. Michels Gade til domkirken."

"Du har ret, Tuko! den fordømte larm har fortumlet mig. Er det ikke St. Mogens Port, man har det dumme eventyr om?"

"Jo, rigtigt, herre!" svarede ridderen og lo, "om kobberhesten, der skal klinge under jorden, hver gang vi får krig i landet. Den snak hørte jeg i fløjskjolen af min amme."

"Den skjulte hest under St. Mogens Port er stadens palladium fra de ældste tider, mine herrer!" tog mester Martinus alvorligt ordet. – "Man siger, ingen forræder og fædrelandets fjende har hørt den klinge og overlevet det."

"Det var som pokker!" sagde ridder Abildgård med tvungen lystighed. "Det er skade, den gode St. Mikkel ikke også har slig en mirakelhest under sin port, så kunne vi dog nu straks få sikkert bevis for, om vi alle er lige så gode patrioter som vor lærde kansler."

"Den hellige Michael varsler ikke," svarede kansleren, "han slynger flammesværdet mod de fordømte. – Det er hans billede, I ser hist over porten, mine herrer!"

Toget drog nu allerede ind ad den hvælvede port, og faklerne oplyste en ridderlig malmstøtte, der stod over porten med foden på en drage og et langt, flammedannet sværd i hånden. Sværdet var lueforgyldt og blinkede just stærkt i fakkelskinnet over hertugens hoved. Han så derop, og det var ham som støtten bevægede sig og blev dobbelt. Han sporede sin hest og fo'r ind i portens mørke hvælving.

"Vidste jeg ikke, det var en malmstøtte," hviskede han til sin drost, "ville jeg have svoret, den var levende og havde marsk Stig til skygge."

Toget drog nu langsomt gennem den brede St. Michelsgade til domkirken. Der var lys i alle vinduer, og gaderne var opfyldte med mennesker af alle folkeklasser, men der herskede en stilhed, som det var livløse skikkelser, der betragtede sørgetoget. Man nærmede sig den store oplyste kirke, hvis mægtige malmklokker med deres dybe, hule klang overdøvede alle de andre. På den store plads omkring kirken steg sørgeskaren af hestene udenfor domhuset, og nu bevægede toget sig i samme orden, som det var kommet, men til fods, over en vej af sort klæde, op imod den åbnede kirkeport.

Kirken stod endnu høj og majestætisk med sine tvende spir og sine fire prægtige kapeller, således som den i det tolvte århundrede var udvidet af kong Niels og fuldført af biskop Nicolaus. Man trådte ind i kirken og drog gennem hovedgangen forbi alle fire kapeller, hvori der brændte lys på fjorten altre. Stadens skytshelgen St. Kjelds Kapel, på venstre hånd ved kirkens nordlige side, var i særdeleshed prægtig oplyst. Der brændte bestandig lys nat og dag under St. Kjelds forgyldte ark, der hang i lueforgyldte lænker under hvælvingen, og her så man i forbigående den myrdede Svend Grathes ligkiste. Toget standsede, og de sidste af følget var endnu ikke kommet ind ad kirkeporten, da de forreste stod ved højalteret. Af tolv store vokslys oplystes her den myrdede konges våben, med de to løver og de tvende kroner, der var halvt skjult af et langt sort sørgeflor. Her stod kannik-kollegiets præpositus i sin ordensdragt med tvende andre prælater, en archidiaconus, en kantor og tolv kannikker. Med fakler i hænderne sang de et højtideligt rekviem over en stor, med bly overtrukket egekiste, hvorover der på låget lå kong Erik Christophersøns store sværd,

ved siden af en sølvæske med sakramentet, som skulle følge ham i graven, da han ikke havde kunnet nyde det før sin bratte og voldsomme død. På æsken stod den latinske indskrift:

"*Panis adest veræ domini sponsalia vitæ* Note 9)."

Da sjælemessen var sunget og kannik-kollegiets præpositus havde holdt en kort tale, løftede han kistelåget og lagde æsken med sakramentet mellem ligets foldede hænder. Enhver, som ville se det kongelige lig, kunne nu træde til. Kun få trådte så nær, at de kunne se det. Blandt dem var den unge kong Erik. Han bøjede sig stille over sin faders lig, lagde sin hånd på hans blodige bryst og sagde et par ord, som ingen hørte. Derpå trådte han tilbage og skjulte sit grædende ansigt i sin sørgekappe. Da ingen flere nærmede sig for at se liget, lukkede prælaten atter kistelåget og lagde sværdet derover igen. Derpå løftede kannikerne kisten og bar den i spidsen for sørgetoget om bag højalteret, hvor de satte den i en hvælvet og en alen over jorden ophøjet grav, mens der fra den underjordiske kryptkirke lige under graven lød en dyb, højtidelig sørgesang. Nu kastede prælaten tre skuffer sand på kisten og fremsagde med høj røst den kristne kirkes sædvanlige begravelsesformel. Derpå forkyndte han for folket, at den forrådte og myrdede konge fem år før sin bratte død, lige som drevet af en vidunderlig spådomsånd, havde skænket gods og sjælegave til denne domkirke, for at der her skulle holdes messer og vigilier for hans sjæl til den yderste dag.

"Den sørgesang, her nu toner, skal aldrig forstumme!" sagde han. "Hver nat skal vådesangen her stige op fra jordens dyb til den Almægtiges trone! Vi skal dag og nat her bede for vor myrdede konges sjæl og påkalde kongernes konge, at kong Erik

Christophersøn må være den sidste danske konge, der falder for forræderes og morderes hånd! Herren forbarme sig over sin salvedes sjæl! Ve, ve over kongemorderne!"

Dette veråb blev gentaget af alle kannikkerne og af mange blandt følget, hvoriblandt den unge kong Eriks stemme lød med en kraft, som forbavsede, og tre gange blev veråbet gentaget af det usynlige sørgekor i den underjordiske kirke under graven.

Mester Martinus betragtede under hele højtideligheden alle ansigter omkring sig med et skarpt forskende blik, mens han selv var inderlig bevæget og holdt de foldede hænder mod sit bryst. Han så dyb bevægelse i nogles åsyn, men mange stod kolde og ligegyldige, og selv i nogles miner så han en hoverende trods, som forfærdede ham. Hertugen og hans drost vendte deres ansigter fra ham og syntes at have deres opmærksomhed henvendt på St. Kjelds kapel. Men da sangen fra kryptkirken lød under deres fødder og det dybe veråb gennemtonede kirkens hvælvinger, støttede hertugen sig ved sit sværd og fo'r med hånden til panden, mens ridder Abildgård hastigt hviskede ham et ord i øret. I samme øjeblik hørtes der et dæmpet skrig, og der opstod et øjebliks uro mellem folket ved kirkeporten, hvor man bar et menneske ud, der var faldet i afmagt.

Nu gik sørgetoget langsomt ud af kirken. Drost Peder havde under begravelseshøjtideligheden stået stille ved en pille ved koret med hænderne foldede om hæftet på sit blottede sværd, som han holdt med spidsen i vejret, ligesom når evangeliet læstes. I denne ridderlige andagtsstilling, som betegnede, at ridderen var beredt til at beskytte den sande hellige tro, havde han lønligt bedt for sin myrdede konges sjæl, så vel som for

Danmarks og den unge konges fremtid. Da toget gik tilbage fra kirken, bemærkede han en høj, kvindelig skikkelse, der, i simpel sort borgerpigedragt og med en sort hoveddug over ansigtet, lå knælende med foldede hænder nær ved højalteret, hvor hun med heftig andagt syntes at bede uden at bemærke, hvad der foregik omkring hende. Den skønne, ædle skikkelse erindrede ham om den af alle danske kvinder, der var ham kærest, og trods den borgerlige dragt og det usandsynlige i, at jomfru Inge her kunne være til stede, blev han dog stående, som hensunket i drømme. Han bemærkede først, at sørgetoget havde forladt kirken og alterlysene var slukkede, da den høje borgerpige også rejste sig for at gå. Han stødte sværdet i skeden og trådte hende langsomt i møde. Da han stod lige for hende i den øde kirkegang, der endnu kun svagt oplystes af lysene fra St. Kjelds kapel, gjorde hun en bevægelse, som hun ved dette møde var blevet forbavset og ville undvige ham.

"Inge, ædle jomfru Inge! er det Eder?" sagde han, "o, så undvig mig ikke, men sig mig, hvad vigtig grund der bringer Eder hid! Skulle vore bønner her forene sig mellem kongegraven og Guds alter på denne fædrelandets store sørgedag?"

"Drost Peder Hessel!" svarede den høje jomfru og blev stående, "her måtte vi da mødes – måske for sidste gang i denne verden! Velan! jeg vil ikke skjule mit åsyn for Eder: I kan ikke miskende mig, om jeg end i denne stund er Jer en gåde."

Hun slog hoveddugen til side, og han så – hvad allerede den kære, velkendte stemme havde sagt ham: den kække jomfru Inge stod for ham. Hun betragtede ham med et åsyn, hvori en stille, dyb kummer var præget, men dette udtryk var dog

mildnet af et fromt, tillidsfuldt blik og af en rolig mine, der forkyndte en fast og mægtig vilje.

"For Gud i Himlens skyld! hvad er der hændt Eder?" udbrød drost Peder forfærdet. "For sidste gang ser jeg Eder, siger I? Hvad har I for, ædle jomfru Inge? hvad gør I her alene? hvor er Eders fader?"

"Spørg ikke, drost Peder! Jeg kan, jeg tør ikke svare Eder. Giv mig Eders ridderlige æresord på, at I ikke vil følge mig ti skridt fra dette hellige sted og ikke udforske mine veje i de første fire og tyve timer!"

"Min Gud! hvor kan I tro – skulle jeg forfølge Eder?"

"Husk på, hvem jeg er! og I vil forstå mig. Så meget kan jeg kun sige Eder: jeg opfylder en tung, men nødvendig pligt. Jeg forlader dette ulykkelige land. Gud ved, når jeg ser det igen; men her er mit hjerte og min sjæl dog kun hjemme. Endnu et må jeg sige Eder," fortsatte hun med bævende stemme, "til min egen retfærdiggørelse og til Eders beroligelse må jeg sige Eder det – at det er sandhed må I tro på mit ord: min ulykkelige fader var på Flynderborg St. Cæciliæ nat."

Drost Peder så, hvad dette ord kostede hende at sige. Han hørte det med gru over den skrækkelige tanke, det skjulte, men samtidig med en ytring af glæde.

"Den forbarmende Gud være priset!" udbrød han. "Modtag mit ridderord, ædle jomfru Inge! hvorhen I farer, følger min hele sjæl Eder, men mit øje skal ikke udspejde Eders veje, hvem der så følger Eder. – Vi står her på en underlig skillevej," fortsatte han dybt bevæget, "og jeg ser vel, vi må skilles for en tid, men, ved den Gud og frelser, for hvis åsyn vi her står! jeg opgiver ikke håbet om at gense Eder. I var min barndomsbrud,

jomfru Inge! Vore engle for Guds trone har forenet vore barnesjæle, før de så og kendte hinanden. Kan eller vil I ikke være min virkelige brud en gang, når jordrystelsen ophører, der nu adskiller os, og når Danmarks trone atter står fast – nu, så lover jeg Gud og alle hellige, at drost Peder Hessel skal gå som en enlig svend i sin grav, men aldrig glemme sin barndomsbrud. Svar mig ikke, ædle, højhjertede Inge! knus ikke med et ord mit livs skønneste håb! – Jeg har en vigtig gerning at udøve i verden; jeg føler, Gud være lovet, mod og kraft til at fuldende den tro, også med det største savn – men med Eder bortfarer blomstret af mit liv, og den umodne frugt står kold og prydløs tilbage. Betag mig ikke mit skønne håb! men kan I oplive det med et ord, o, så gør det! sig det mægtige ord, og mit mod skal være tifold stort og min kraft tifold stærk og frejdig til at udføre den tanke, hvori vore sjæle dog først er mødtes. Inge, kæreste Inge! kunne du elske mig en gang?"

Med disse ord greb han hendes hånd og betragtede hende med et blik, hvoraf den mægtigste kærlighed tindrede.

Hun drog ikke hånden tilbage.

"Jeg *kan* det, min barndomsbrudgom!" svarede hun inderligt bevæget, "ja, hvad mere er, jeg kan elske dig så højt, at jeg, selv uden at se dig mere med disse øjne, kan bevare dit billede i min sjæl til vi mødes i det større fædreland, hvor der ingen strid og forblindelse hersker, og hvor ingen magt kan adskille de forenede. Men jeg er datter, drost Peder!" fortsatte hun og trådte tilbage, "jeg er en ulykkelig datter. – I må – I må være en fjende af den mand, der gav mig livet. Gør i Guds navn, hvad I må og bør! Lad ingen tanke på mig lede Eders øje fra sandhed

og ret! Lad den Almægtige råde for, om vi skal ses mere i denne verden eller ikke!"

"Det skal, det må ske, ædle, kæreste Inge! den forbarmende Gud vil ikke adskille os!"

"Det ved ingen, uden Han, der ved alt. Farvel, min barndomsbrudgom, farvel! Gud og alle hans hellige være med dig og fædrelandet! Den store forbarmer være os alle nådig! Farvel!"

Med disse ord skjulte hun sit ansigt i sit slør og var forsvundet i den dunkle kirkegang.

Drost Peder vovede ikke at følge hende. Han stod som fastnaglet til kirkegulvet, og det var ham som den mørke, forfærdelige ånd, der fo'r over fædrelandet, nu også havde bortrevet al lyst og glæde af hans liv, men han følte dog samtidig med en besynderlig vemodig glæde, at denne afskedsstund havde vist ham glimtet af en salighed, som ingen skilsmisse og ingen verdens magt kunne berøve ham. Han havde stået en tid lang og stirret på en ligsten på kirkegulvet; nu hævede han sit hoved mod den korsfæstedes billede over korsdøren, og det var ham som det nedbøjede frelserhoved skinnede forklaret i lysstrålerne fra St. Kjelds kapel. Da følte han et mægtigt slag på sin venstre skulder, som af en jernhånd. Han vendte sig om mod det oplyste gravkapel, og en høj, jernpansret mand stod med lukket hjelmgitter for ham.

"Vi mødes, drost Peder Hessel! vi mødes!" lød en dyb og mægtig stemme i hans øren. "Er I den ridder, der er sat til vagt ved barnetronen – nu vel, forsvar den da, om I kan! I har set den mand, der svor at styrte den eller lade sit liv."

"Ha! Marsk Stig, kongemorder!" råbte drost Peder og trak sit sværd, men i samme øjeblik slukkedes på en gang alle lysene i St. Kjelds kapel, som ene havde oplyst kirken. Den mægtige kæmpeskikkelse var forsvundet, og drost Peder ravede alene om, med sit dragne sværd, blandt gravene i den bælgmørke kirke.

Note 9: **Panis adest veræ domini sponsalia vitæ:** Her er det sande livets brød, Herrens fæstensgave.

3. del

1

En halv time efter at jomfru Inge, ved den myrdede konges begravelse, havde talt med drost Peder i Viborg Domkirke, drog hun med sin fader i borgerlig forklædning ud af St. Mogens Port. Mange rejsende drog samme vej, men før midnat blev alle stadens porte, på den unge konges befaling, spærrede. Hertug Valdemar og ridder Abildgård var fulgt med sørgetoget fra kirken. Det gamle slot Borrevold var indrettet til det kongelige herskabs og dets følges modtagelse. Dronningen og den unge konge holdt sent ud på natten et hemmeligt råd for lukkede døre med markgreverne af Brandenborg, kansler Martinus og drost Peder, der var ilet fra kirken og havde bragt den vigtige efterretning, at marsk Stig var selv i Viborg og formodentlig havde været til stede i kirken ved begravelsen. De alvorligste forsigtighedsregler var taget. Adgangen til de kongelige gemakker på Borrevold blev bevogtet af ridder Thorstensøn og Benedict Rimaardsøn med de kongelige drabanter. Pansrede ryttere og lanseknægte fyldte alle gange på slottet. Viborgs tro borgerskab var bragt i våben, og efter kanslerens råd blev der på den unge konges befaling straks anstillet en streng husundersøgelse i hele staden, hvor enhver mistænkelig person blev grebet og fængslet.

Det var over midnat. Hertug Valdemar gik urolig frem og tilbage i sit sovegemak i den østlige fløj af slottet, som vendte ud til Viborg Sø. Rejsen og den frygtelige begravelse havde angrebet ham voldsomt. Kanslerens ytringer på vejen til staden og hans forskende blik i kirken havde sat hertugen i en uro, som

han forgæves søgte at bekæmpe. Denne stemning forøgedes endnu mere ved de alvorlige foranstaltninger på slottet, som ikke undgik hans opmærksomhed. Overalt hørte han fodtrin af bevæbnede krigere, så vel i slotsgården som på gangen uden for hans gemakker. Skønt så vel han som hans drost blev opvartet med den største opmærksomhed og med kongelig pragt, forekom det ham dog, som ethvert af hans skridt blev bevogtet, og den stærke æresvagt, man havde sat for hans dør, behagede ham ikke. Han havde sendt Tuko Abildgård ud i staden for at bringe ham underretning om, hvad den megen våbenlarm på gaderne betød. Ridder Abildgård havde været over en time borte og var endnu ikke kommet tilbage. Endelig åbnedes døren, og den unge herre trådte forpustet ind.

"Nå, hvad har man for?" spurgte hertugen, "er hele byen i oprør?"

"Det just ikke, men her ser betænkeligt ud!" svarede ridder Abildgård uroligt. "Man søger marsken og hans venner alle vegne. Jeg er tre gange blevet anholdt, og Eders navn var næppe mægtigt nok til at befri mig."

"Har man grebet marsken?" spurgte hertugen hastigt.

"Nej, min hertug! man siger nu, han var ude af byen, inden portene blev spærret. Den mand ved nok, hvad han gør, men hvad han ville her i dag, kan jeg dog ikke begribe."

"Det er let at forstå!" svarede hertugen, "at vide folkets stemning må være ham vigtigt. Stor sorg og jamren mærkede jeg ikke; jeg så hverken bonde eller borger i følget."

"Men nu har vinden vendt sig, herre! Synet af dronningen og den unge konge har omstemt hoben. Nu skulle I høre, hvor de brummer mod den dristige marsk og hans venner, og hvor de

beklager og roser den døde konge, de blødhjertede narre! Nu skal vi se, Reimar von Zweter og de andre tyske poeter dog får ret, og Erik Glipping bliver en stor mand i sin grav. Således går det altid her til lands; når det vilde dyr, som alle forfulgte, endelig er faldet, så står hans værste fjender selv som kællinger og jamrer over uhyret, ligesom han dog havde lidt skammelig uret, og så beundrer de ham for de mægtige kløer, der ikke længere kan sønderrive dem. Den befippede vendekåbe, ridder Lave fra Flynderborg, skal have været her med marsken; han har fået kvalme i kirken, siger man, og skal have teet sig som en gal mand under begravelsen. Han er til lykke forsvundet. Fik man ham fat, var han i stand til at røbe os alle."

"Os?" gentog hertugen og forandrede pludselig den fortrolige tone til en kold og stolt herskertone, "husk på, hvem du taler med, Tuko! Hvad har jeg med de sammensvorne at skaffe? Sørg du kun for dig selv! – Hvad har du i sinde? Efter hvad du har ytret, vil jeg nu råde dig at sørge for din sikkerhed. Stol ikke på mit navn! Kan du ikke, som jeg, vaske dine hænder og sværge på, at du ingen del har i, hvad der er sket – så kan jeg ikke hjælpe dig. Jeg bliver nu her hos den unge konge, som hans nærmeste frænde og beskytter. Med marsk Stig og hans håndlangere har jeg intet at skaffe. Den sidste sammensværgelse på Møllerup, man allerede taler om, som en kendt sag, og nævner dig som medvider i – den ved jeg intet om og vil intet vide om."

"Men, nådigste herre!" svarede ridder Abildgård forbavset, "I havde dog intet derimod, da I gav mig orlov til rejsen, og skønt I ikke udtrykkelig gav mig noget budskab med, forstod vi dog

hinanden ret godt, hvad jeg lovede i Eders navn, har jeg aldrig tvivlet på, I jo ville holde!"

"Hvad du har lovet, må du selv se til, hvorledes du holder! Jeg har intet lovet, som jeg jo ikke tør sige al verden. Hvad jeg lovede og svor til den afdøde konge, ved forliget på Søborg, har jeg bogstavelig holdt. Jeg har intet skridt foretaget mod riget og kronen siden den time, og dog har man ingen tillid her til mig. Her må jeg nøjes med ærbødige tjenere og en alt for rundelig æresvagt, mens markgreverne og drost Hessel stedes til det hemmelige råd. Men jeg skal snart vise de gode herrer, hvem der nu efter landsloven er kongens formynder og rigets forstander! Jeg skal vise de dumdristige oprørere, at jeg ikke er den mand, som mod ed og pligt beskytter majestætsforbrydere og kongemordere!"

Ridder Abildgård stod som lynslået.

"Min ædle hertug!" sagde han, "I spøger dog vel? I slår dog ikke i nøden hånden af Eders fortroligste ven, der for Eders skyld har sat sit liv i vove? Mig, som tro delte fængsel og nød med Eder, bruger I dog ikke til et redskab for Eders store planer, et dolkeskaft, som I ubekymret lader sønderknuses, når I ikke behøver det mere? Er det fyrstevenskab, nå ja, så var jeg den dummeste djævel i verden, da jeg troede på højmod og ædelmod under purpuret."

"Tuko!" svarede hertugen med et udtryk af flygtig bevægelse og med et stolt, mægtigt herskerblik, "bland ikke dine borgerlige begreber om venskab og ædelmodighed i den store tankekæde, som binder mit fyrsteliv til Danmarks trone! Har du siden min barndom været min fortrolige og forstår endnu ikke at skille tanken fra ordet? Tror du, denne hånd nogen

sinde, lav og nedrig, kan knuse den tro, virksomme barndomsven, der talte og handlede, hvor jeg måtte tie og sove? Lær at agte din fyrstelige herre! han ophører ikke at være din ven, hvor streng en fjende han end af højere grunde nu må synes dig at være. Har du med mig erkendt, hvad det betyder, at leve for en stor og mægtig id, så ved du også, at alle de smålige, borgerlige dyder, som man kalder venskab, troskab, taknemmelighed og jeg ved ikke hvad, dog i grunden er pyntede dukker, som kun barnet i ånd og statskunst holder i ære, men som den myndige herskerånd ikke gruer for tilsyneladende at sønderbryde, når han af barnedukkernes opløste masser kan danne sig en form for det store tankebillede, han lever og virker for. Forstår du mig. Tuko, så vis mig nu, at du erkender og agter den mægtige ånd, du sluttede dig til i dens udvikling, og som du en gang skal stå ved siden, når jeg har nået mit mål, og du har været stærk nok til at følge min flugt! – Fly! – fly i denne nat! Anklag dig selv ved din flugt, og røb, hvad du ikke længere med nytte kan skjule! Jeg dømmer dig med alle de skyldige fredløs – jeg forfølger dig, streng og mægtig, så snart jeg nødes dertil, som kongens formynder og dette riges forstander. Men er der en stor ånd i dig, som jeg troede, så hader og miskender du mig ikke derfor, og når forfølgelsens tid er forbi, da skal du se, at hertug Valdemar ikke var en egennyttig og troløs ven, og at du ikke var en lettroende dåre, da du troede på højmod og ædelmod under purpuret!"

"Nu forstår jeg Eder, ædle herre! og jeg beundrer Eder," svarede den listige ridder og bukkede dybt, "skønt jeg nu må fly Eder som en frygtelig dommer. Hvad jeg har øvet i løndom for

Eder skal ingen skygge kaste på Eders glorie. I står ren og høj ved barnetronen og kan uden at blues fordømme Eders venner. Velan! jeg flyer, hvorhen tør jeg ikke sige Eder, men hvor der sidder en mægtig beskytter af marsk Stig på en trone i norden, der er plads i nøden til hans forfulgte venner. Lev vel, ædle hertug! Eders drost skal på øjeblikket forsvinde. Skån ikke den forstokkede synder i tilbørlig frastand! men husk dog på, at vi alle er syndere, og lad nåde gå for ret, når absolutionens tid er kommet!"

Med disse ord gik han ind i et sideværelse og kom straks efter tilbage, forklædt som en ret vakker fadeburspige. Han nejede for hertugen og efterabede pudserlig en sådan piges undselige adfærd.

"Dyrebareste herre!" sagde han med jysk bondepigestemme, "jeg er et uskyldigt, blufærdigt bitte pigebarn. Jeg ved, så marre, slet ikke, hvorledes jeg er kommet her ind til så fornem en ung herre. Skån min dyd og ære, og lad mig slippe ud fra dette farlige sted uden al den ugudelige verdens børn skal tro noget ondt om mig! At I er en farlig herre for mig og mine lige, er kendt nok, og Eders æresvagt vil vist ikke undre sig over, at jeg skjuler mit blufærdige ansigt for dem. Tak, allersomnådigste herre, fordi I var så huld og nådig! For Eders skyld må jeg nu skjule mig for verdens øjne en tid lang, og I tør ikke lade som I kender mig, men jeg skal sørge trolig for, hvad Eders er, og I vil vist heller ikke slå hånden af Eders ydmyge tjenerinde."

"Gæk, som du er, er det nu tid at fjase?" sagde hertugen og åbnede døren til gangen, "god nat, mit barn!" sagde han derpå så højt, at vagten kunne høre det, idet han klappede den forklædte fadeburspige på kinden i den åbne dør. "Løb nu kun

din vej! disse brave krigsmænd gør dig ingen fortræd. Pas på, at du en anden gang ikke går i giftetanker og tager fejl af fadeburet og riddernes lønkamre!"

De barske lanseknægte udenfor døren smiskede i skægget og lod uden mistanke den temmelig høje fadeburspige smutte dem forbi.

Hertugen lukkede døren og kastede sig mørk og tankefuld på en stol.

"Flyv, elendige spasfugl!" mumlede han, "se du nu til, hvor du finder en rede! uden svedne vinger slipper du næppe."

Han gik kort efter urolig til vinduet og syntes at høre nogen skrige. "Grib hende! det er en formummet forræder!" råbte en barsk stemme på gaden, og der blev stor skrigen og tummel, som dog snart tabte sig i andre gader.

Det var som afskeden med den fortrolige ungdomsven og frygt for hans skæbne havde stemt hertugen vemodig, men det varede ikke længe.

"Hm!" sagde han ved sig selv og gik med stolte skridt hen ad gulvet, "når de gamle helte bandt ild under svalevinger for at indtage en stad, hvad bekymrede de sig da om småfuglenes piben?"

Han kastede sig atter på stolen og faldt i dybe tanker. Siden hertugens fangenskab på Søborg, hvor han ofte i sine mørke grublerier havde underholdt sig hele nætter med sin lighane og med sin døde frænde, der ligesom gav ham svar fra de beskrevne fængselsmure, talte han ofte halvhøjt i sit lønkammer, og det rygte gik blandt menigmand, at hertugen stod i forbund med mægtige ånder.

"Så vidt kom jeg!" fortsatte han i sin mørke grublen, "det første store trin er besteget – der skal mod til at træde derpå – det er blodigt og glat – hm! – men jeg rørte ingen hånd – der kom intet ord over min læbe – jeg står der, ren og fri – hvem kan anklage mig? – det næste trin er en umyndig. Også det skridt må gøres – men uden brøde! – En dejlig hånd skal lede mig over ham! Den er kold; den må opvarmes! Det koster mig en from sjæl! – Ha, en elskovsdrøm skal ikke standse mig på vejen. Frem! frem! – og da – da skal ingen sige, se! kong Abel går igen i sin sønnesøn –"

Da hertug Valdemar næste formiddag trådte ud af sine gemakker for at fremstille sig for det kongelige herskab, bøjede æresvagten ærbødigt lanserne for ham. Dronningen og den unge konge modtog ham med en opmærksomhed, som overraskede ham. Drost Peder hilste ham vel koldt, men med udmærket høflighed, og hertugen formodede, det hemmelige råd var blevet enigt om at indrømme ham den hele magt og myndighed, man ikke kunne nægte ham uden at overtræde landsloven og vække en farlig og mægtig fjende, der i åbenbar forbindelse med de sammensvorne let kunne omstyrte den endnu svagt befæstede trone.

Følelsen af den magt, man der ikke kunne nægte ham, og overbevisningen om, at han allerede hemmeligt var frygtet, hvor hans myndighed dog endnu ikke var offentlig erkendt, gav ham en kækhed og næsten kongelig værdighed i miner og adfærd, der ikke klædte ham ilde. Han nærmede sig dronningen med en sådan frihed og lethed, som om dette forhold ikke var ham nyt, men som han allerede længe havde været hendes rådgiver og den unge konges værge. Han talte om

rigets betænkelige tilstand og hvad der nu var at foretage, med klogskab og her, men samtidig med en afgjort medregentmine. Dog denne adfærd var ledsaget af så megen ridderlig artighed og ærbødig erkendelse af dronningens vigtige indflydelse, som kongemoder, at den stolte skønne dronning Agnes umuligt kunne støde sig derover. Hun syntes allerede at være stemt gunstigere for hertugen af hendes brødre, og hun måtte nu beundre den finhed, hvormed han hævdede sine fordringer uden i mindste måde at synes anmassende eller påtrængende.

Den tvang, der i begyndelsen af denne samtale synligt sporedes i dronningens adfærd, forsvandt efterhånden, og drost Peder bemærkede med uro, hvorledes hertugen ved sine fine smigrerier og ved sine heftige ytringer mod de sammensvorne syntes at betage dronningen enhver mistanke om hans forhold til hendes og rigets fjender.

"Det er en gruelig sammensværgelse!" sagde nu hertugen ivrigt. "Mange af landets vigtigste mænd synes delagtige deri. En streng undersøgelse bliver nødvendig, at de skyldige kan opdages og ingen mistanke skal falde på de uskyldige. Mit forrige misforhold til kongen og hin ungdoms ubesindighed, jeg med rette måtte bøde for på Søborg, men også der lærte at fortryde og afsværge, har selv udsat mig for en mistillid, som jeg håber snart ved trofast råd og dåd at hæve. I store, kongelige sjæle kan en ugrundet mistanke aldrig slå dybe rødder, om der også gives små, frygtsomme ånder nok, som vil nære den. Dog jeg fortænker ingen i, at man er årvågen og forsigtig!" fortsatte han, "i så ulykkelige tider indsniger mistilliden sig selv i venskabets og slægtskabets inderligste forhold. Skulle I tro det, ædle dronning! jeg har selv fået en gruelig mistanke til min

ungdomsven, drost Tuko Abildgård, og den er desværre nu bestyrket, da han i denne nat er forsvundet."

"Hvorledes?" spurgte dronningen og studsede, "Eders drost, den unge ridder Abildgård?"

"Ja, er det ikke forfærdeligt, ædle dronning? Et menneske, som jeg mange år har anset for min ven. – Han var vel delagtig i mine ungdomsforvildelser og til dels årsag dertil – men han delte derfor skæbne med mig på Søborg og forlod fængslet, som jeg troede, med samme erkendelse af sin vildfarelse, som jeg selv – og nu har jeg grund til at tro, han har været med i sammensværgelsen på Møllerup, i den afsindige forventning, at jeg ville billige dette gruelige foretagende, når det først var sket, uden at jeg drømte derom. I går hørte han, med hvilken gru jeg fordømte de sammensvorne; han forlod mig, og siden har jeg ikke set ham."

"Hvad den sag angår, højbårne herre!" tog drost Peder ordet, "da må jeg melde Eder, at ridder Tuko Abildgård i nat er blevet anholdt af vagterne i en mistænkelig forklædning, men at han ved en forvoven list er undveget og ingensteds at opspore."

Hertugen tav. Han fo'r med hånden til panden, og han skjulte ikke en bevægelse, der lod til at gøre hans hjerte ære.

"Ædle hertug!" sagde dronningen med deltagelse, "hvad I har tabt i den falske ven, har I vundet i min agtelse og tillid. At Eders drost havde været med blandt de sammensvorne, var mig kendt, og der var et øjeblik, hvori selv de, der ivrigst forsvarede Eder, måtte finde Eders fortrolige forhold til denne ridder højst besynderligt. Mine brødre er Eders venner. De har oplyst mig om Eders oprigtige deltagelse så vel for mig, som for riget og kronen. De har været vidner til Eders forfærdelse over denne

formastelige udåd, og det vil glæde dem særdeles, når de hører, at selv denne ubegribelige gåde, angående Eders forhold til ridder Abildgård, således er løst til Eders retfærdiggørelse."

En let rødme farvede hertugens kinder, men han benyttede hastigt det fordelagtige indtryk, hans meddelelse havde gjort på dronningen. Han rådede til et Danehof i Nyborg til foråret, hvor han selv ville være til stede og i forening med dronningen lovligt overtage formynderskabet for den unge konge, når han først, som han håbede, havde gjort sig værdig dertil ved at betrygge landet mod den dristige marsk Stig og oprørerne. For det første rådede han dronningen til at blive med den unge konge i Viborg, hvor den stærke befæstning og borgernes troskab gjorde ethvert fjendtligt angreb umuligt. Dette havde også været drost Peders og kanslerens råd, som markgreverne af Brandenborg havde billiget.

Endnu samme dag forlod hertugen Viborg, i den bedste forståelse, som det syntes, med kongehuset, og kort efter hørte man, at han samlede en hær i Sønderjylland mod marsk Stig og hans tilhængere. Men drost Peder troede ham ikke, og gamle ridder Jon, der snart kom helbredt til Viborg, rystede på hovedet over disse efterretninger og frygtede med grund, at hertugen kun rustede sig mod marsk Stig på skrømt, for med en anselig magt at kunne understøtte sine fordringer og sikre sig valget til rigets forstander på Danehoffet.

2

Mens næsten alle de sammensvorne, som slået af gru over deres egen dåd, havde taget flugten til Norge, havde marsk Stig begravet sin hustru og med sine døtre forladt Møllerup, hvor han ikke længere troede sig sikker. Ved kongens begravelse i Viborg havde han selv med stor fare mærket, hvor lidet folkets stemning var ham gunstig. Dog snart fortalte rygtet, at Ribehus og Flynderborg var i oprørernes hænder, og at den dristige marsk, med sine syv hundrede jernmænd og de svære krigsmaskiner fra Møllerup, havde taget en truende stilling på Helgenæs og Hjelm, fra hvilke to faste punkter han syntes at ville udbrede en forfærdelig ødelæggelse over landet.

Helgenæs er en med store højder forsynet halvø, der som et forbjerg strækker sig fra Mols herred imod Samsø mellem Regstrup Vig og Ebeltoft Vig. Den landstrimmel, hvorved halvøen er landfast med Nørrejylland, er kun to hundrede skridt bred, og denne adgang til halvøen havde marsken i største hast ladet afskære ved en dyb grav, hvorved han lod opføre en mur af store kampesten, på denne mur arbejdedes der dag og nat, mens på samme tid det ældgamle slot på øen Hjelm befæstedes.

Denne lille mærkelige ø, der kun er en fjerdingvej i omkreds, ligger i Kattegattet omtrent to mil østen for Helgenæs og en mil fra næsset, der løber ud fra Ebeltoft Sogn. Det gamle slot på øen sagdes at være bygget i den hedenske tid af den berømte kong Jarmerik, som der var blevet slået. Øen og slottet tilhørte kammersvend Rane Johnsøn sammen med en avlsgård på

næsset, der mange tider efter kaldtes Ranes Ladegård. Øen havde en god havn, og her lå jarl Mindrealf med sine fribytterskibe. Der var ingen mangel på fersk vand, og fru Ingeborg havde med god føje givet sin ægtemand anvisning på dette tilflugtssted, hvor han langt sikrere end på Møllerup, kunne have fast fod ved de danske kyster og uhindret få undsætning fra Norge. Øen var allerede ved sin beliggenhed og ved sine højder så vel befæstet af naturen, og det gamle slot lå så højt på den spidse top af en stejl, bjergagtig bakke, at det ikke syntes vanskeligt at gøre dette tilflugtssted utilgængeligt. Der byggedes nu to høje tårne med skydehuller og faste murkroner, som kunne ses langt ind i landet, og slottet forsynedes med dybe, dobbelte grave.

Til at tage dette vigtige punkt i besiddelse havde marsken ikke kunnet afvente sin frændes, den listige Ranes tilladelse, og han ventede måske heller ikke så stor føjelighed af ham. Dette sikre fristed syntes Rane at have villet forbeholde sig selv, når alt glippede. En lille, kæk besætning fandtes på slottet ved marskens ankomst, og man havde streng befaling af kammersvenden til at forsvare slottet mod enhver til det yderste. Marsken havde derfor indtaget borgen med væbnet hånd, og han blev så opbragt over den uventede modstand, at han lod hele besætningen hugge ned. Derom hed det siden i folkesangen:

Marsk Stig tog til Hjelm så brat,
og så tog han det ind.
Det vil jeg for sanden sige:
Der blegned så mangen kind.

Her opstillede nu marsken sine blider og frygtelige forsvarsmaskiner på de gamle, klippefaste mure, og herfra besøgte han næsten daglig Helgenæs og havde tilsyn med forskansningerne. Hans syv hundrede jernklædte mænd var fordelt på Hjelm og på halvøen. Nogle af omegnens bønder havde frivilligt sluttet sig til ham, men mange lod han gribe og tvinge til at køre sten og arbejde på muren. Tårnene på Hjelm hævede sig så hastigt, som ved et underværk, og forfærdede de forkuede bønder i omegnen, der både måtte arbejde på Helgenæsmuren og forsyne besætningen begge steder med levnedsmidler.

Folkets kuede stemning og hvorledes man anså denne ulykke for en sørgelig følge af den myrdede konges slette og uretfærdige regering, så man tydeligst af den folkesang, der få måneder efter kongens mord blandede sig sørgelig med de muntre fugles forårssange, og hvori den nye befæstning betragtedes som et uhyre, der rejste sig af havet med tårnhøje horn. Deri hed det vemodigt:

Den bonde han ganger på marken ud,
Og sår han der sit korn.
Hjælp os Gud fader i Himmerig!
Og haver nu Hjelm fået horn!

Gud nåde os arme bønder grå,
At Glipping skulle regere!
At han til verden ufødder var!
Da havde det gået os bedre.

Denne vise hørte den strenge marsk selv en lille bondepige synge, da han en smuk forårsmorgen først i maj måned holdt

på en høj stridshingst uden for muren på Helgenæs og med stolthed betragtede det stærke forskansningsværk, som endnu nogle bønder og krigsfanger slæbte de sidste sten til.

En af de stærkeste arbejdere på muren var en kæmpehøj olding, med et forslidt lærredspanser, der til trods marskens nærværelse ikke rørte nogen hånd ved arbejdet, men havde sat sig roligt på kanten af muren med armene over kors og med et vildt, trodsigt blik på den stolte feltherre. Bondepigen, som sang, gik med et bindetøj i hånden langsomt på en sti udenfor muren. Hendes sang syntes at forundre marsken. Også den gamle fange på muren lyttede opmærksomt dertil. Først sang bondepigen højt i nogen afstand:

"De var vel syv og syvsindstyve,
Der mødtes på den hede.
Hvad skulle vi nu begynde for råd?
Den herre er slagen til døde.

Den herre er slagen og lagt udi lig,
Vi have vor fred forbrudt;
Vi kunne i riget ej bygge eller bo –
Vi er af landet udskudt.

Og vi ville ride til Skanderborg,
Og dronningen ville vi gæste.
Vi høre nu, hure den frue hun må.
Førre vi af landet rejse.

Hun plejed at spotte og drive for spe,
Hun måtte det nu forgætte;
Nu er der ild udi spotterens hus,
Hun må det lide med rette."

Marsk Stig studsede. Han hørte sine egne ord til de sammensvorne i rådet på heden kort efter kongemordet og hvad han til dels ordret havde gentaget for dronningen udenfor Skanderborg mure.

Bondepigen kom nærmere og sang nu med høj røst, hvad der af dronningens og den unge konges ord var optaget i visen:

"Velkommen marsk Stig, selvgjort konning!
Du få din rette løn!
Lever han unge kong Erik nogle år,
Du napper vel deraf røn Note 10).

Det meldte liden hr. Erik Eriksøn,
Så liden som han monne være:
For vist skal du af Danmark rømme,
Om jeg skal kronen bære!"

Marsken gjorde en harmfuld bevægelse og tumlede sin hingst, men den gamle fange på muren lo vildt.

"Bliv kun ikke vred, strenge hr. marsk!" brummede han højt. "Hør kun den vise ud! Der er ikke løjet et ord deri."

Bondepigen syntes ikke at bekymre sig om andet end sit bindetøj og sin vise. Hun sang nu om, hvorledes marsken kom hjem til fru Ingeborg på Møllerup og hvorledes hun rådede ham til at befæste Hjelm, og med dyb smerte hørte marsken nogle af sin ulykkelige husfrues sidste ord til ham, idet pigen sang:

"Nu haver jeg båret min sorg i løn
I vintre ni, ej færre.
Mit hjerte det er i kvale lagt –
I have godnat, min herre!"

Marskens vrede var gået over til dyb vemod. Han sad stille som en støtte på sin hest og hørte de to sidste vers af sangen, som pigen med et så smerteligt udtryk sang, at det skar ham dybt i hjertet, og det var som hele fædrelandets jammer havde forenet sig i disse sørgetoner for at trænge med bebrejdelsens skarpe sværd gennem hans sjæl. Det lød simpelt og rørende:

"De store ege, i skoven stå,
Når de udi storm nedfalde,
Da slår de ned både hassel og birk
Og andre små ymper med alle.

Hvad konger og høfdinger sig forse,
Det går ud over de arme,
For nåde os Gud, vi fattige bønder,
Og sig over os forbarme!"

"Min Aase, min Aase!" udbrød nu den gamle fange på muren og fo'r pludselig op, idet han bredte sine arme ud mod den lille, sortøjede bondepige, og med det glædesskrig: "Bedstefader, kære bedstefader! finder jeg dig endelig!" slap hun sit bindetøj og løb hen imod muren med udbredte arme, med en lethed og heftighed, som hun ville flyve op til ham over den dybe grav, der adskilte dem.

"Hvad er dette, barn?" sagde marsken og red nærmere. "Vil du være den første, der løber storm mod marsk Stigs befæstning? Er det din datter, gamle gråskæg?"

"Mit barnebarn, min lille, velsignede Aase er det, strenge hr. marsk!" sagde den gamle Henner Friser og syntes så bevæget, at han et øjeblik havde glemt sin trods. "Hun har rendt hele landet rundt på sine små fødder for at søge mig. Ak, har I et

menneskeligt hjerte, hr. marsk, så nægter I mig ikke den glæde at klemme hende til mit samle hjerte og velsigne hende endnu en gang, inden jeg slæber mig ihjel på Eders forbandede mur!"

"Du er en stiv, forvoven karl, Henner!" svarede marsken. "Selv når du beder mig om en gunst, vover du at trodse mig og forbande mit værk."

"Jeg tør ikke forbande Eders id, herre!" sagde Henner. "Min hånd er ikke renere end Eders, men min hjælp bringer Eder heller ingen velsignelse. Hver sten, jeg har væltet hid, skal visselig spredes, det ved jeg. Derfor har jeg slæbt som et bæst og ikke hver dag lagt hænderne i skødet, men forbandet må jeg vel kalde denne mur. Den bærer sin forbandelse i sin egen grund. Den skal lige så vist gå til grunde, som den nu står her, fræk og stolt, og er en helvedmur mellem alle danske hjerter. Selv fædre og børn adskiller den. Derfor står jeg nu her, som en elendig, trælbunden mand, og kan ikke en gang omfavne mit eget barn."

"Forunderlige gamle!" svarede marsken, som grebet af en besynderlig gru, "du er fri! – stig ned af muren! byd lanseknægtene løse dig og drag i fred herfra med dit barn!"

"Tak, strenge herre!" råbte den lille Aase og greb marskens jernpansrede hånd, som hun trykkede til sine læber:

"For denne gernings skyld vil den forbarmende Gud tilgive Jer al den sorg, I har voldt mig! Kom, kom, bedstefader! du er fri! hører du ikke? du er fri!"

"Fri var jeg også før!" svarede den gamle stolt og blev stående ubevægelig på muren. "Jeg har ikke løftet en sten mere, end jeg ville, og fra i dag af havde jeg dog ikke løftet en eneste mere. Det havde måske kostet mit hoved, men det har siddet længe

nok, og jeg har aldrig ønsket at falde for en dygtigere hånd end marsk Stigs."

"Kom nu,sære gamle!" sagde marsken tankefuld. "Min hånd skulle du dog ikke falde for, hvor vel du ved din trods tit har forskyldt det. Som jeg mærker, skal ingen af os to dømme den anden. Du er en mand, som kunne have stået Stig Andersen ved siden, hvis du havde villet."

"Jeg står dig jo ved siden, Stig Andersen!" svarede Henner og knejsede stolt på den høje mur over hans hoved. "I dette øjeblik står jeg endog vel så højt ikke blot på denne mur, der adskiller dig og dit fædreland, men på den store grænse mellem de dødes og de levendes land. Mange bodsdage har jeg ikke efter naturens orden tilbage, hvis jeg ikke som Jerusalems skomager skal gå som et genfærd her i verden til dommedag. Hvad jeg har at sige dig til afsked, vil jeg sige højt for hele verden; kunne jeg kun råbe det så højt, at alle danske øren kunne høre det!" – Og nu råbte han med mægtig røst: "Forbandet, herre! forbandet er den hånd, der løfter sig mod konger og kroner, om den end var stærk som St. Christophers og ren derhos som den hellige jomfrus. En kongedrabsmand skal ingen fred have! – hans slægt skal fordærves og udslettes af jorden! – hans bedste gerning skal blive til blår! den skal gå op i røg og flammer!"

"Ti! er du afsindig, gamle!" råbte marsken harmfuld og hævede truende sin hånd, men den gamle krigsmand blev stående ubevægelig og stirrede ham stift i de lynende øjne.

"Vi to må kunne se vred mand under øjne!" fortsatte han roligt, "men I har ret: ingen af os skal dømme den anden! Jeg har ikke stort at lade dig høre, Stig Andersen, du slog den falske kvindeskænder kong Glipping – jeg, Henner Hjulmand Friser,

slog din fordømte brodermorder kong Abel – deri står jeg dig ved siden. Jeg kan række dig hånden – som staldbroder – den ene blodige hånd skal ikke smitte den anden!"

"Ha, gamle Henner! var du den kække friser?" råbte marsken forbavset. "Kom hid! jeg slår dig til ridder endnu på dine gamle dage!"

"Det skal du ikke, Stig Andersen!" svarede den gamle. "Jeg står dig jo alt ved siden i bedrift; nu skal jeg vise dig, at jeg selv uden ridderslaget står vel så højt som du. Jeg fortrød ikke min gerning; du fortryder ej heller din, men jeg forfulgte ikke den døde i hans uskyldige slægt; jeg påtog mig ikke med besmittet hånd at udskifte kroner og være en afgud blandt mennesker; jeg ville frelse, men ikke ødelægge mit fædreland – jeg byggede ingen mure mellem hjerter og sjæle – jeg indså dog en gang, hvor sent det blev, at der ingen velsignelse er med os og vore lige. Se, derfor kunne jeg ikke gribe dig og dine medskyldige; derfor skulle jeg ledes i din vold af en listig djævel, jeg dog selv havde bastet – her skulle jeg afbøde min formastelse med at trælle for en større kongemorder, og det var løn som forskyldt. Ser du, stolte marsk, det indser jeg nu, og derfor står jeg højere end du. Den tid vil måske komme, da du ser det samme, Stig Andersen! så mødes vi vel igen, og så kan vi måske begge slæbe, som tro staldbrødre, på en større oprørsskanse, end denne."

Han tav et øjeblik og hans vilde åsyn blev vemodigt.

"Dog nej, nej," fortsatte han med dæmpet røst, "endnu er der forbarmelse for os begge, men ikke således, ikke således, mægtige marsk! Jeg er på vejen dertil; vil du med, så riv selv dine fordømte skanser ned og følg mig did, hvor solen kommer fra!"

Med disse ord steg han ned af muren ved dens indvendige side. Hans ord havde gjort et besynderligt indtryk på marsken.

"Hm! Halv forrykt er han dog!" mumlede den mørke herre og red tavs hen til skanseporten, hvorfra den befriede fange måtte komme ud. Forfærdet over sin bedstefaders ord, fulgte Aase, bleg og skælvende, den tavse ridder. Da de nåede skanseporten, trådte Henner Friser dem i møde med en lang stav i hånden. Han bar endnu en svær jernlænke, der dog ikke hindrede ham i at bevæge sig. Marskens tro krigsknægt, Mads Jyde, der havde opsigt med skansearbejdet, fulgte den trodsige olding, for at høre bekræftelsen på hans frigivelse af marsken selv, inden han løste lænken.

"Løs ham! han er fri!" bød marsken og Mads Jyde adlød.

"Kun et ord endnu, Henner!" sagde marsken, "hvorhen ville du, jeg skulle følge dig?"

"Derhen, hvor hint træ en gang groede og bar den evige forbarmelses frugt!" svarede Henner, idet han pegede på et stort kors, der stod ved vejen.

"Ja, vist, når jeg bliver så gammel, at jeg går i barndom!" svarede marsken og lo vildt. "Far nu med fred, gamle! din gerning var større, end du selv, derfor kan du ikke en gang bære dens minde. Gå, ombyt det med et afladsbrev! Bliv en helgen, om du kan, og lad os se, hvem der først når målet! Når du kommer igen, skal du være mig velkommen, hvor jeg så er. Da kan vi tale nærmere om, hvem af os to der stod højest og hvem der drev det videst i verden!"

Marsken sporede derpå sin hest og red indenfor skansen. Tavs rakte Henner Friser den lille Aase sin hånd og gik langsomt bort med hende uden at se sig tilbage.

Den gamle Henner og hans datterdatter havde gået en tid lang således sammen uden at sige et ord. Endelig afbrød Aase den ængstende tavshed.

"Kære, gode bedstefader!" sagde hun kærligt, "hvorfor taler du ikke et ord til mig? Jeg har dog nu ikke set dig så længe, ikke siden den forfærdelige St. Cæciliæ nat."

"Hvad siger du, mit barn?" spurgte den gamle, som vækket af en drøm. "Nå, lad høre! hvorledes har du haft det? og hvor gik det dig den nat?"

"Ak, det var en forfærdelig nat! Da både Skirmen og du havde forladt mig, faldt jeg i søvn på bænken, og jeg havde så gruelige drømme. Da jeg vågnede, lå jeg i jordkælderen under gulvet, og det var mig, som jeg havde set kongen og advaret ham for gråbrødrene. Det var lys morgen, og jeg løb hen til skovfogdens. Der hørte jeg om det forskrækkelige kongemord og hvorledes du var redet efter morderne med den bundne kammersvend. Jeg ventede tre dage på dig i den græsseligste angst; så kunne jeg ikke længere holde det ud; jeg byttede klæder med skovfogdens Maren; jeg tog vor lille skat med og besluttede at gå hele landet rundt, til jeg fik opspurgt dig."

"Min tro, kære Aase!" udbrød den gamle og klappede hende på kinden, "du har bedre lykke med dig, end jeg, og det er da intet under, du har de rene Guds engle til følgeskab, men jeg – jeg havde en Satans engel til vejviser. Jeg fandt vel også til sidst dem, jeg søgte, men min vejviser var klogere, end jeg og kongens jægere. Den snu Rane Ræv havde os længe nok til nar; han red hele Jylland rundt med os. Til sidst blev jeg ked deraf og ville give ham sit livsbrød med mit gode sværd; da forbandede han sig på, jeg ville træffe kongemorderne på Helgenæs, hvis de

var her i landet. Der fandt jeg da rigtig nok også hovedmanden for dem alle. Og – som du selv så, for at blive overvældet og gjort til slæbebæst. Ha, løn som forskyldt! hvad ville Henner Hjulmand gå i rette med kongemordere!"

"Ak, kære, kære bedstefader! nu ved jeg, hvad der så længe har ængstet dig, når det stormede om natten, men tro mig, det var visselig ikke den døde kong Abel, der red om natten gennem Finnerup Skov. Det var marsken og hans svende. Nu kendte jeg dem begge igen. Og vær nu trøstig, kære bedstefader! Vorherre kan vist heller ikke længere være vred på dig for den gerning. Den ugudelige kong Abel havde jo slået sin broder ihjel, som Kain; han fortjente jo ikke at leve på jorden. Men har du ikke ro derfor, kære, gode bedstefader, så lad os gå til paven i Rom eller til den hellige grav, som du jo mente, og få afløsning for alle vore synder!"

"Ja, det vil vi, mit barn! Havde jeg ingen større byrde at bære, end du, ville denne gang være mig let. Dog nu, da du ved, hvad der trykker mig, er jeg allerede lettere om hjertet. Jeg har endnu aldrig ønsket den gerning ugjort, men den har dog kostet mig min fred. Dog, vil Gud og St. Christian, skal jeg endnu få fred i sjælen før jeg dør. Hvad bod den hellige fader pålægger mig vil jeg udøve, når han kun ikke vil forlange, jeg skal fortryde! – Nå, vi kommer vel til rette. Har du taget guldlædiken med dig, skal vi ikke lide mangel på rejsen. Man kan tids nok komme til at faste."

"Se, her er lædiken, bedstefader! jeg har ikke rørt den endnu. Jeg har bundet ærmer undervejs og fortjent flere ørtuger, end jeg brugte."

Med disse ord rakte hun den gamle en lille trælædike og et kridthus med kobbermønter.

"Ak, men er det sandt, kære bedstefader, at den forfærdelige marsk oprører hele landet mod vor unge konge?"

"Desværre, mit barn! han er den dygtigste karl, jeg har kendt, men i ham har Danmark født en stor mand til sin fordærvelse. Han har mægtige venner både her og udenlands. Landet er fuldt af forrædere. Her var noget at tage hånd i – hvis jeg var ung endnu og turde opsætte denne sjælesag. Flynderborg er forrådt af hr. Lave, og på Ribehus vajer marskens oprørsbanner over slotsporten."

"Ak, bedstefader, det vil blive forskrækkeligt! Hertugen skal ligge for Ribe med en stor hær, men ingen tror, han mener det ærligt med vor unge konge og landet. Nu venter man også drost Peder der – ak, så er Skirmen vist med – så skal slottet tages med storm, siger man."

Mens de endnu talte herom, hørte de hestetrav bag ved sig på vejen ved stranden. De vendte sig om og så tvende ranke bønderkarle, der red let og rask på et par stolte hingste, ledsagede af en ung bondeknøs, der selv red på en norbak og havde tvende opsadlede heste i en line efter sig.

"Drost Peder! Skirmen!" råbte gamle Henner og Aase på en gang. I et øjeblik var den forklædte bondeknøs af norbakken og i Aases arme. Drost Peder og ridder Bent Rimaardsøn, der var den anden forklædte bondekarl, standsede deres heste. De erfarede straks af gamle Henner, hvad han vidste om marsk Stigs styrke på Helgenæs og Hjelm, som de dog allerede i deres forklædning havde vovet sig temmelig nær og næsten vidste lige så god besked om som Henner.

"Følg os til Ribe, brave gamle!" sagde drost Peder, "før kongeborgen er i vor magt vil jeg ikke komme dronningen og vor unge konge for øje. Her er gode råd dyre. Forstår du mere end dit fadervor, så vis os det nu! du og Aase kan ride på vore hjælpeheste!"

Snart var de alle til hest, og det gik i stærkt trav ad vejen til Ribe.

Drost Peder erfarede nu også af Henner, at den listige Rane med stor forbitrelse havde set sin fædreneborg Hjelm i marskens hænder, men at han havde holdt gode miner og var af marsken og jarl Mindrealf sendt fra Helgenæs, uden tvivl for at bringe budskab til Norge eller måske hente undsætning derfra. Dog hvorledes han havde røgtet dette ærinde, vidste Henner ikke.

Note 10: **Napper røn deraf:** Får nys om det

3

Med Rane og hans stilling var der imidlertid foregået en vigtig forandring. Hverken marsken eller den norske fribytterhøvding havde modtaget ham således, som han ventede det, da han bragte Henner Friser og de kongelige jægere i deres vold på Helgenæs. Marsken havde ingen erstatning tilbudt ham for øen Hjelm og den nedhuggede besætning på hans fædreneborg. I stedet for efter løfte at antage ham til sin svigersøn, havde jarlen givet ham ridderslaget og bedt ham nøjes med den ære for det første. Rane var for klog til at røbe sin harme; han syntes kun ivrig for at tjene marsken og vise jarlen, at han ikke manglede dristigt mod. Han var sejlet fra Helgenæs på et af jarlens fribytterskibe med den forsikring, at de snart skulle se prøver på, om han havde fået de gyldne sporer for tidligt. Men i stedet for efter løfte at drage til Kongshelle, hvor den norske kong Erik Præstehader og hertug Hakon opholdt sig, havde han styret lige til Tønsberg.

Siden han havde modtaget ridderslaget, var det som der var faret en helt forvoven ånd i ham, der påfaldende viste sig i hele hans væsen og adfærd. Den pibende stemme, der på overgangspunktet til den mandlige alder vanheldede ham, var i det sidste halvår gået over til en noget hæs basstemme, der ikke manglede kraft. Det rødlige mundskæg var blevet mørkere og stærkere, og det kvindagtige udtryk i hans ansigt var veget for et stærkere udtryk af vild lidenskabelighed. Følelsen af den vigtige indflydelse, han havde på de store statsbegivenheder, og den farlige stilling, han havde sat sig i, hvor han kun ved sin

egen klogt eller dygtighed kunne redde sig, gav hans væsen og adfærd et præg af selvstændighed, der gjorde det ubehagelige i hans listige smil mindre mærkeligt.

På Tønsberg Slot levede jarl Mindrealfs datter, Kirstine Alfdatter eller jomfru Spændelsko, som hun for sine store guldspænders skyld almindeligt kaldtes. Hun var en pige på seksten år, stærk, fyldig, med mørkegule hår, usædvanligt livlige blå øjne og med en kæk, lidt opstående barnenæse. Hun var opdraget på Tønsberg Slot, som en tilkommende fyrstinde. Moderen var død i hendes barndom. Faderen havde hun sjældent set. Hun var blevet føjet i et hvert lune, og mens algreven for omkring på vikingetog, levede hans datter frit og lykkeligt på borgen, hvor hun snart herskede over både den gamle slotsfoged og hele besætningen. Med al sin vildhed og egenrådighed savnede hun dog ikke en vis dannelse. Snorros brodersøn, den berømte islandske skjald og sagaskriver Sturle Thordarsøn, havde for tre år siden, kort før sin død, været på Tønsberg, og den halvfjerdsindstyveårige olding havde, ved sine livlige og karakteristiske fortællinger om kong Hagen Hagensøns bedrifter og ved sine draper om de gamle nordiske helte, vakt en sådan deltagelse hos den unge pige for dåd og et virksomt liv, at hun siden den tid intet højere havde ønsket, end at kunne fare om på søtog som hendes fader, eller opleve noget ret eventyrligt. For få måneder siden havde hun gjort bekendtskab med jomfru Inge, der havde fulgt sin flygtende fader til Tønsberg og efter faderens vilje var blevet tilbage der på slottet, mens han var rejst til Kongshelle, hvor de fleste undvegne sammensvorne fandt beskyttelse hos kong Erik Præstehader og hertug Hakon.

Det var ridder Lave uudholdeligt at se den smerte, hans troløshed mod det danske kongehus forvoldte hans datter. Synet af hende vakte en bestandig kamp og uro i hans vaklende sjæl. Vel så han kun deltagende bekymring i datterens blik, siden hun havde set hans anger og næsten afsindige adfærd på flugten fra Viborg efter kongens begravelse, men han greb dog den første lejlighed, der tilbød sig, til at bortfjerne hende fra sig.

På Tønsberg Slot åndede jomfru Inge atter frit og overvandt den nedtrykkende sindsstemning, der i hendes faders nærværelse havde kuet hende. Dog var det hende en skrækkelig tanke, at hun opholdt sig på en fjendtlig sørøverborg, for anderledes forekom hende ikke det ældgamle kongelige slot, som af kong Hagen Hagensøn på det prægtigste var istandsat, så længe en lensmand som jarl Mindrealf, der var husbond og herre. Kun visheden om, at den plumpe fribytterhøvding ikke i lang tid ventedes hjem, kunne berolige hende, og hendes afsky for algreven strakte sig ikke til datteren. Den kække norske jarledatter og den danske ridderdatter var snart blevet fortrolige veninder. Norske skjaldesange og danske kæmpeviser tonede, som beslægtede vekselsange imellem dem. Jomfru Spændelsko red til fjelds med sin danske veninde og viste hende stolt sit fødelands herlighed. Den højhjertede Inge beundrede klippelandet og det norske heltemod lige så oprigtigt, som hun med begejstring og kærlighed besang sit fødelands stille dejlighed og berømmede sine tro, standhaftige landsmænd, der i denne ulykkelige tid forsvarede den danske krone og den umyndige tronarving mod oprørerne.

Inges deltagelse for det kongehus, hendes fader modsatte sig, virkede mægtigt på den dristige jarledatter. En sådan selvstændighed var ret efter den norske jomfrus sind, og det harmede hende, at hendes fader og den norske konge ville række hånd til at bekæmpe den lille danske barnekonge, der, efter jomfru Inges fremstilling af hans farlige stilling, stod i en forunderlig eventyrlig glans for hende.

En dag red Kirstine Spændelsko og jomfru Inge på en sti ved stranden og så et skib for fulde sejl løbe ind i Tønsberg Fjord.

"Se, se!" råbte Kirstine glad, "en af min faders knorer! – Og ser du den strunke ridder ved forstavnen? hvem kan det være? Pas på, stolt Inge! det er en af dine landsmænd, som ikke længere kan afse dig."

"Er det et af din faders skibe, Kirstine!" svarede Inge, "så kan det ikke medføre nogen ven af mig eller Danmark. Den eneste, som savner mig, ham kan det heller ikke være: han kan ikke forlade landet og den unge konge i nøden for at opsøge mig."

"Måske er det da en bejler til mig!" sagde Kirstine og lo. "Er det en rask dansk ridder, og står han mig an, kan jeg måske endnu komme til Danmark og forsvare Eders barnekonge. Det er også kedsommeligt" fortsatte hun ærgerlig og slog med nakken, "at vi piger altid skal sidde med hænderne i skødet og lade mændene skalte og valte, uden at de en gang spørger os om vor mening, ligesom det var så afgjort en sag, at vi slet ingen anden mening turde have end de gode herrers. Vi udgør dog den halve del af folket, skulle jeg tro, og vi har dog hver især lige så hel og holden en sjæl, som nogen klods af mand. Hvad mig angår, stolt Inge, da har jeg lige så godt en fri vilje, som du og nogen dansk pige. Og fordi min fader holder med Eders

oprørere, holder jeg dog lige fuldt med dig og dine tro landsmænd. I gamle dage var de nordiske piger ikke så spagfærdige som nu; da var der jo hele hære af skjoldmøer; det måtte selv den drabelige Stærkodder bekende. Kender du visen om den kække Hervor, som tvang sin fader til at række hende sværdet Tyrfing ud af gravhøjen?"

"Hun var en dansk skjoldmø!" svarede Inge, "men hun var en vild, forfærdelig hedningpige. Gud bevare hver kristen sjæl for slig afsindig formastelse!"

"Hun var dog en pige, som vidste, hvad hun ville, og hun turde sætte det igennem, trods nogen mand," sagde Kirstine. "Gamle Sturle lærte mig visen om hende – hør en gang! det vers kan jeg bedst lide" – og nu sang hun med rask stemme så det genlød over fjorden:

"Jeg tør røre
Og i hånd tage
Hvassen kårde –
Måtte jeg kun den få!
Ret aldrig tror jeg,
Den ild mig brænder,
Som hendøde kæmpers
Øjne omspiller."

"Syng ikke den forfærdelige hedningsang, kære Kirstine!" afbrød Inge den ivrige sangerinde; "Hervor måtte dog jo selv gru for sin ugudelige vildhed, og da han gik fra faderens grav, så hun jo luften i luer om sig. Slig unaturlig selvrådighed kan aldrig få nogen god ende."

"Da fortalte dog Sturle mig, at hun til sidst fik den helt, hun holdt af," svarede Kirstine. "Sværdet var der rigtig nok ingen

lykke ved, men det må ret have været et lystigt, frit skjoldmøliv, hun har ført. Det er hende, jeg har ment med jomfruen med sværdet ved den brændende høj, som jeg har baldyret i faders riddersal. Jeg kunne også have lyst til at være skjoldmø – så drog jeg til Danmark og forsvarede Eders unge konge."

"Kære Kirstine!" tog nu Inge med alvorlig bekymring ordet og greb hendes hånd, "tak for din deltagelse for mig og mit ulykkelige fædreland! Men lad ikke min skæbne drage dig fra troskab og lydighed mod din fader! jeg priser Gud og den hellige jomfru, at jeg endnu kan adlyde min fader, selv når jeg synes at handle egenrådigst. Lad mig betro dig en vigtig hemmelighed, kære Kirstine! du ved, jeg er så godt som en fange her, men jeg agter at flygte herfra, og du må stå mig bi!"

"Hjertens gerne!" svarede Kirstine glad, "men så følger jeg med. Jeg er ked af dette ensformige liv. Kan to piger, som vi, da ingenting udrette i verden? Vil du til Danmark, Inge?"

"Til Danmark eller Sverige – jeg har frænder begge steder."

"Skal jeg hjælpe dig, vil jeg vide alt! Det brevskab, du fik forleden dag med den fremmede klerk, det var vist fra drost Hessel."

Jomfru Inge rødmede.

"Nej!" sagde hun med et dæmpet suk, "men siden du vil vide alt, så læs det!"

De holdt stille på den øde vej. Kirstine greb hastigt brevet og åbnede det nysgerrigt.

"Martinus de Dacia!" læste hun. "Gækker du mig, Inge! det er jo latin."

"Det er kun en mands navn!" svarede Inge, "således kalder han sig, vor lærde kansler og kongehusets tro ven, mester

Martin Maagensen. Han har skrevet brevet for min gamle, kære frænde Jon. De vil have mig til Stockholm, til den unge prinsesse Ingeborg. Den lille svenske prinsesse er bestemt til vor konges brud; hun skal have en dansk ridderdatter hos sig for at lære folket og landet at kende af en indfødt, og de gode herrers valg er faldet på mig. De skildrer mig denne vej, som den eneste, hvorpå jeg måske kan virke velgørende for min fader i tiden og selv gavne mit ulykkelige fædreland. Jeg har overvejet det nøje, og jeg har ingen betænkeligheder længere. Min fader har forladt mig her, og jeg må ikke følge ham længere. Han er nu sikker på Kongshelle. Jeg har hemmeligt hans tilladelse, men han tør ikke åbenbart tillade det; hans ulyksalige forhold nøder ham til forstillelse. Det må se ud som jeg flygtede uden hans vidende og vilje. Eders gamle slotsfoged får i dag endog anmodning om at forbyde mig enhver rejse. Hjælp mig nu herfra, kære Kirstine! til Danmark eller Sverige – lige meget! kan jeg kun komme uhindret herfra, står vejen mig åben. Så vel i Danmark som i Sverige er enhver stadsfoged og slotsbefalingsmand forpligtet til at befordre min rejse, når jeg fremviser dette brevskab."

Med disse ord fremtog hun af sin kåbelomme et sammenrullet pergamentsblad med tre store segl under.

Kirstine gjorde store øjne.

"Ja så! det må jeg tilstå," sagde hun overrasket, "du må have mægtige folk til venner, og det må have noget at betyde! Men lad os nu være snilde! Nu vil slotsfogden passe strengt på dig, og du får næppe længere frihed til at ride ud med mig. Lad os nu se, hvem den fremmede ridder er, som kom på mit faders skib! Skal han tilbage til Danmark, må han vindes og tage dig

med. Kan det gå an, følger jeg med dig. Det skulle gå underligt til, kunne to vakre piger, som vi, ikke få en ridder til at føre os bort og bilde ham ind, det var mod vor vilje."

"Letsindige pige! du tænker kun på eventyr og dristig spas, men, for Guds og den hellige jomfrus skyld! vær forsigtig og spøg ikke med, hvad jeg har betroet dig! det gælder min frihed og mit hele fremtidshåb. Endnu ét må jeg betro dig!" tilføjede hun ængstelig med et dybt suk, "den mægtige befalingsmand på Kongshelle, ridder Thord, kender du jo?"

"Den rige Thord med den lange, røde næse – hvad han?"

"Han har bejlet til mig; min fader tør ikke sige ham nej; kun en hastig flugt kan redde mig. Inden otte dage vil han være her med min fader."

"Så skal han nu få dobbelt så lang en næse!" sagde Kirstine. "Kom kun, kære Inge! – du skal nu herfra, om jeg så selv skal bortføre dig!"

De red tilbage mod bjerget Tunis eller Tun, hvorpå slottet Tønsberghus lå, i midten af staden. Fjorden og den anselige by med sine malede træhuse på begge sider af bjerget, hvor solen skinnede på de ni klostre, og de fjorten såkaldte kongens kapeller afgav et skønt og malerisk syn. Men de unge piger syntes ikke denne gang at agte derpå. Hvad de tænkte på, turde de nu ikke længer tale højt om, blandt de mange søfolk og travle købmænd, de mødte; og de red tavse op ad bjerget mod slottet.

Det skib, de havde set løbe ind i fjorden, var imidlertid landet. Den unge, stadselige ridder, som førte det, var gået i land og havde med ridderlig pomp fremstillet sig for slotsfogden på Tønsberghus, som han havde en hemmelig samtale med i hans lønkammer. Der var gjort anstalter på

slottet til at huse den fremmede herre, som en udmærket gæst. Nu trådte begge de unge piger ind i slottets store dagligstue. De satte sig tavse ved sømmebordet og kastede nysgerrige og forventningsfulde blikke på en sidedør, hvorigennem de snart ventede at se slotsfogden træde ind med den danske ridder, som de allerede havde bestemt til så vigtigt et foretagende. Endelig åbnedes døren, og den gamle slotsfoged trådte ind med Rane Kammersvend, hvem han fremstillede for sin herres datter, som en fortjent mand, der af hendes fader jarlen var hædret med ridderslaget, og som var her i et vigtigt anliggende.

Med ridderlig høflighed hilste Rane begge de skønne. Da jomfru Inge så hans ansigt og hørte hans navn, skiftede hun farve. Hans listige smil og slebne, indsmigrende væsen mishagede hende højlig, og hun erindrede sig at have hørt ham nævne, som den myrdede konges yndling, ved mange lejligheder, hvor det hverken var til ære for ham eller hans forrige herre. Hans højst mistænkelige adfærd ved kongens drab havde hun også hørt tale om, og da hun så ham, som en udsending fra Mindrealf, måtte hun med føje betragte ham som en åbenbar landsforræder. Hun kunne ikke skjule den foragt og modbydelighed, hun følte for ham, og dette undgik ikke hans opmærksomhed, mens han med levende veltalenhed underholdt den muntre Kirstine.

Imidlertid blev slotsfogden kaldt ud. Rane vidste nu snart at bringe jomfru Inge ind i samtalen og tildrage sig hendes opmærksomhed ved en deltagende ytring om Danmark og den unge konges farlige stilling. Hvem jomfru Inge var, vidste han allerede; hendes hengivenhed for kongehuset var ham kendt, og at den norske jarledatter med livlighed delte denne stemning,

havde han allerede med overraskelse haft lejlighed til at bemærke. Han benyttede straks denne opdagelse til at sætte sig i et fordelagtigt lys hos begge de unge piger, idet han, i smigrende tillid til deres ædle sind, betroede dem, som en farlig hemmelighed, at han var en tro ven af det danske kongehus og havde vovet sig hid i en ganske anden hensigt, end han måtte foregive.

De unge piger studsede. For at bestyrke sit udsagn og betage dem enhver mistillid, skildrede Rane dem nu med glimrende farver, dog med tilsyneladende beskedenhed, hvorledes han i Finnerup Lade havde forsvaret sin ulykkelige konge til det yderste. Han betroede dem, hvorledes han desuagtet på det skammeligste var blevet miskendt, og hvorledes han nu, for at retfærdiggøre sig i alle retsindiges øjne, ville vove sit liv ved de dristigste foretagender til den unge konges fordel.

"Min troskab mod min forrige herre og konge," tilføjede han, "har allerede kostet mig min skønne fædreneborg på Hjelm. Marsk Stig har med stormende hånd erobret den og nedhugget mine tro mænd. Jeg har været nødt til at sætte list mod magt, men med den undsætning, jeg her på skrømt henter til marsken, agter jeg at vise ham og Eders kække fader, ædle jomfru Kirstine, at jeg ikke er det ridderslag uværdigt, hvormed jarlen har hædret mig, idet jeg selv vover at udsætte mig for hans mægtige vrede."

"I er lige så forvoven som åbenhjertig, ridder Rane!" sagde Kirstine forbavset. "Hvem har sagt Jer, at jarl Mindrealfs datter, efter denne tilståelse, vil lade Jer slippe fri fra Tønsberg Slot, dersom jeg nu på min faders vegne lod Jer øjeblikkelig kaste i tårnet?"

"Så havde jeg mærkeligt taget fejl af Eders høje og ædle sind, højbårne jomfru!" svarede Rane, "dog selv et fangenskab hos Jer ville jeg ikke anse for nogen ulykke. Men det ved jeg, jomfru Inge Litles veninde kan ikke hade og forfølge nogen ven af det danske kongehus."

"Det skulle I dog ikke stole så trygt på, hr. ridder!" svarede jarledatteren. "Her i Tønsberg har de danske konger ikke efterladt de skønneste mindesmærker: her fortælles endnu slemme historier om Harald Blåtands grumhed, og her ligger endnu ruiner fra Eders drabelige kong Valdemars tid. Tror I, de norske piger er mindre fædrelandsksindede, end de danske, så tager I storlig fejl."

Rane syntes et øjeblik forskrækket, men han fattede sig hastigt, idet han bemærkede et skalkagtigt smil i den dristige jomfrus ansigt og et fortroligt blik til hendes danske veninde. Han bøjede sit knæ for den lunefulde jarledatter.

"Min frihed og måske mit liv er i Eders hånd," sagde han, "men jeg fortryder dog ikke min oprigtighed. For at se jarl Mindrealfs skønne datter ville jeg ikke have betænkt mig på et større vovestykke, men det var mig umuligt at se Eder og noget øjeblik fordølge, hvad jeg fører i mit skjold. Med de norske skønne har de danske riddere aldrig haft krig, og af vore fyrsters luner afhænger ikke vor menneskefrihed og vor erkendelse af ret og uret –"

"Godt, ridder Rane! stå op! slotsfogden kommer!" sagde jomfru Kirstine hastigt og tillod ham, ærbødigt at kysse hendes hånd, idet hun hævede ham af den hyldende stilling.

Slotsfogden trådte ind, og man talte muntert om ligegyldige ting.

Jomfru Inge fæstede ingen tro til den listige Rane. Da hun om aftenen var ene med Kirstine, advarede hun sin veninde for ham, for hun havde vel bemærket, at hans ærbødige hylding af hendes skønhed og hans smigrende tillid til hendes frie ånd og selvstændighed ikke havde været uden virkning. Jomfru Inge måtte imidlertid selv tilstå, at ridder Rane ikke lod til at mangle mod, og at han besad megen snildhed og veltalenhed; hun indrømmede også, at han mulig kunne være miskendt, men i Kirstines øjne var han en sand ridderlig helt.

Næste dag søgte Rane kun lejlighed til at få Kirstine Spændelsko alene i tale. Det lykkedes ham, og han betroede hende nu straks, hvorledes rygtet om hendes skønhed og elskværdighed længe havde gjort ham til hendes lidenskabelige beundrer. Han fortalte hende, hvorledes hendes fader havde givet ham ret til, selv dristigt at forsøge sin lykke hos hende, men at jarlen nu søgte udflugter. Endelig åbenbarede han hende, hvorledes denne rejse og den livsfare, han ved dette dristige eventyr udsatte sig for, egentlig havde til hensigt at se hende, og at der nu intet foretagende var så farligt, at han ikke for hendes skyld ville vove det.

Hun syntes at høre alt dette uden mishag. Dog gav hun ham intet bestemt svar. Fire dage forløb, og Rane fortsatte sine bestræbelser for at vinde Kirstine Spændelsko og bibringe jomfru Inge fordelagtige tanker om ham. Der blev holdt mange hemmelige råd mellem de unge piger, og det blev besluttet, at man i alt fald måtte sætte Ranes troskab på en streng prøve, inden man troede ham. Rane havde på en forblommet måde talt om sit hurtige skib og om sine mægtige forbindelser i Danmark; til en flugt eller bortførelse behøvedes kun et vink

eller en tilsyneladende tilfældig lejlighed. Kirstine udkastede de eventyrligste planer, og jomfru Inge var nær ved at give efter for nødvendigheden og sin mislige stilling.

Den femte dag efter Ranes ankomst forskrækkedes Inge ved det budskab, at man næste dag kunne vente hendes fader til Tønsberg med ridder Thord fra Kongshelle, og der skete festlige tilberedelser på slottet som til et bryllup.

Ranes skib lå sejlfærdigt i Tønsberg Fjord et par bueskud fra strandbredden. Det var besat med et talrigt mandskab af dristige fribyttere, som Rane med guld og store løfter havde vundet. Den listige, unge herre havde foreslået en lystvandring ved stranden. Her gik han nu kort før solens nedgang mellem Kirstine og jomfru Inge, ledsaget af den gamle slotsfoged, der var hjertelig ked af at høre tale om fjelde og vandfald og alle de naturskønheder, fremmede her idelig priste. Rane underholdt med ridderlig høflighed de unge piger. Han beundrede egnens og landets skønhed.

"Fra søsiden må synet af disse kyster dog endnu være langt skønnere!" sagde han. "Jeg kan ikke ret dømme derom. Den dag, jeg kom, var luften ikke nær så klar som i dag."

"Det synes mig dog," sagde slotsfogden og gabede, "det var jo lige i den klare middagsstund."

"Men mod aften tager kysten sig vist langt skønnere ud," mente Rane. "Her ligger just en båd med mine rorkarle; dersom damerne har lyst, kunne vi ro et lille stykke ud i fjorden!"

"Ja nok!" sagde Kirstine og trak Inge ud med sig i båden. "Vejret er smukt, og jeg må dog vise dig og din landsmand, at solen ikke går ned over noget stoltere land, end Norge. Vil I med, slotsfoged?"

Rane var allerede sprunget i båden. Slotsfogden var ærgerlig over dette indfald, men han var ikke vant til at modsætte sig den stolte jarledatters vilje. Han steg vranten i båden, og den gled rask fra kysten. Mens Rane holdt begejstrede lovtaler over udsigten, styrede rorkarlene efter aftale lige til hans skib, som lå med halvudspændte sejl, og hvor bådsmændene allerede stod med hånden på ankertovet for at kunne lette, så snart deres herre var ombord. Ranes indbydelse til at bese skibet blev modtaget. Slotsfogdens indvendinger overdøvedes af den veltalende ridder, og næppe havde man sat fod på skibet, før det på Ranes vink fo'r afsted for fulde sejl. Mens nu den forskrækkede slotsfoged førtes som fange ned i skibsrummet, lå ridder Rane på sine knæ for Kirstine og undskyldte med en strøm af smigrende ord, at han førte hende og hende veninde til Danmark, hvor han lige så vist håbede at vinde deres tilgivelse, som han nu var beredt til ved enhver ridderlig dåd at fortjene den skønneste norske piges hånd.

Såvel jomfru Inge som Kirstine stod dog halvt forskrækkede over denne pludselige bortførelse, skønt det var deres egen plan, den listige ridder, uden at vide det, således udførte. De tav begge helt betænkelige. Jomfru Inge var for stolt til at drive forstillelsen videre.

"Vel, ridder Rane!" sagde hun alvorligt, "jeg følger Eder godvilligt til Danmark. Jeg har netop ønsket at forlade Tønsberg."

Med disse ord gik hun til side og overlod det til sin lunefulde veninde at anstille sig trodsig og vred over den formastelige bortførelse.

Ved dette skridt havde imidlertid ridder Rane opnået flere vigtige hensigter. Så længe de sammensvornes skæbne endnu var uvis, var det ham vigtigt på en åbenbar måde at kunne fralægge sig enhver forbindelse med dem. Såvel hos marsk Stig som hos jarlen troede han desuden ved denne dristige handling at sætte sig i agtelse som en kæk ridder, og i den mægtige algreves datter havde han nu et gidsel, der betryggede ham imod dem. Det undgik heller ikke hans opmærksomhed, at han, som en forvoven og eventyrlig ridder, havde sat sig i et forhold til den kække vikingsdatter, der hemmeligt begunstigede hans ønsker som bejler, uagtet den tilsyneladende trods og vrede, hvormed hun fulgte ham. Så længe jomfru Inge var i hans magt, formodede han også, at hendes frænde, gamle ridder Jon, og drost Hessel ville betænke sig på, hvad de foretog imod ham.

4

En smuk forårsaften midt i maj måned var der stor fakkeldans og lystighed på Ribe gader. Slige offentlige festligheder, hvorved borgerne blandede sig i de muntre ridderes klynger, var vel ikke ualmindelige, men i denne alvorlige tid, så kort efter kongemordet, måtte en slig offentlig lystighed højlig forarge alle kongehusets venner blandt stadens borgere, mens marsk Stigs tilhængere glædede sig derover, som et tegn på den tryghed, hvormed den frafaldne høvedsmand på kongeslottet, ridder Tage Muus, trodsede det kongelige parti. Herved viste denne oprørshøvding også, hvor lidt han frygtede de vistnok skrømtede trusler, hvormed hertug Valdemar havde opfordret ham til at overgive slottet.

I en halv mils frastand sønden for Ribe lå hertugen rolig med sin hær i en stor lejr. Hans krigsfolk bestod mest af sønderjyder, dog var der også brandenborgske og sachsiske ryttere iblandt dem. I sit prægtige skarlagenstelt beværtede hertug Valdemar denne aften begge markgreverne af Brandenborg og den gamle hertug Johan af Sachsen, så vel som grev Gerhard af Holsten, der forrige dag var stødt til hæren med et lille, udvalgt mandskab af holstenske ryttere. Den kække grev Gerhard havde næppe afventet sin helbredelse efter det uheldige benkast, der havde kostet ham det ene øje, for han havde udrustet sig for at beskytte dronning Agnes og den unge konge mod oprørerne. Uden betænkelighed havde han forenet sin styrke med hertugens, men han var blevet modtaget i lejren med en kulde, som forundrede ham. Dronningens brødre var nylig ankommet

fra Viborg, for på dronningens og den unge konges vegne at skynde på et afgørende foretagende mod marsk Stig og hans tilhængere. Den gamle hertug af Sachsen havde været en ungdomsven af hertug Valdemars fader, den ulykkelige hertug Erik, og havde derfor ofte med faderlig deltagelse taget sig af den unge, ærgerrige Valdemar. Han var uopfordret draget hid i spidsen for sine ryttere, ikke alene for at stå hertugen bi, men meget mere for ved sin nærværelse at forebygge ethvert ubetænksomt skridt af den unge Valdemar, hvis ærgerrige higen efter den danske krone ikke var ham ukendt. Hertil var den gamle, værdige herre til dels blevet bevæget af sin datter, den fromme prinsesse Sophie, som hertug Valdemar for to år siden med lidenskabelig heftighed havde bejlet til uden dog at få noget afgørende svar. Hun var den gang endnu ikke femten år og havde erklæret, at hun først om tre år ville bestemme sig, når hendes bejler til den tid ville gentage sit ønske. At hun havde gjort et stærkt indtryk på den unge hertug, vidste hun. Hun elskede ham stille og inderligt, men uden lidenskabelighed, og hun havde en velgrundet tvivl om hans bestandighed. Hun gruede for hans ærgerrige planer, og hun var mere bekymret for hans ære og hans sjæls fred, end for tabet af hans hjerte, hvad hun allerede næsten anså for afgjort, siden hun ikke i to år havde set ham. Hun ventede endnu kun det tredje års udgang, for at få vished herom og for da at sige verden farvel, som abbedisse i et nonnekloster.

Den gamle, retsindige hertug Johan billigede sin datters synsmåde og beslutning. Uden at nævne hendes navn, havde han, som en tro, faderlig ven, talt et alvorsord til den unge hertug om hans nuværende stilling og hans pligter mod den

danske krone. Hans ord havde ikke ganske været uden virkning, men den forestilling, den unge hertug mest dvælede ved, var den stolte bevidsthed, at han her stod på en vigtig skillevej og havde magt til at lægge det afgørende lod i Danmarks og det danske kongehuses skæbnevægt.

Markgrevernes så vel som den ærlige grev Gerhards nærværelse og deres fælles opfordring til et afgørende foretagende syntes at have sat ham i en pinlig forlegenhed. Efter et krigsråd i feltherreteltet, hvor enhver af disse herrer med frimodig djærvhed havde ytret sin mening, rejste hertug Valdemar sig nu hastigt med myndig mine.

"Jeg er hærfører her, mine herrer!" sagde han bestemt, "og med al agtelse for Eders råd og gode mening, kan jeg dog kun følge min overbevisning. Førend det ved Danehoffet er afgjort, hvorledes der skal forfares mod marsk Stig og hans venner, og førend jeg selv er formelig erkendt som rigsforstander, kan jeg intet afgørende skridt foretage. Om tolv dage skal Danehoffet holdes. Derved bliver min nærværelse i Nyborg nødvendig. Inden den tid kan intet felttog begyndes, end sige fuldendes. Efter hvad jeg hører om marsk Stigs rustninger, må der en større styrke til at byde ham spidsen. Han og hans venner har desuden efter landsloven endnu ret til at forsvare sig ved Danehoffet, hvis de vover det! Og, som sagt, førend det er lovlig bestemt, i hvad værdighed jeg står her, og hvem vi har at bekæmpe, kan der intet skridt foretages."

"Med forgunst, højbårne hertug!" tog grev Gerhard ordet, "jeg mener, vi ved ret godt, både hvem vi er og hvad vi har at gøre. At vi to i det mindste står her, som lensmænd af den danske krone, behøver ingen bekræftelse. At høvedsmanden på Ribehus, ved

at sætte marsk Stigs banner i kongebannerets sted, åbenbart har erklæret sig mod riget og kronen, er også vist nok. Førend vi kan rykke mod Helgenæs og Hjelm, må Ribehus være i vor magt, efter alle regler for et ordentligt felttog. Til at storme slottet behøves ikke tolv timer med den magt, vi her har, og det synes mig en skam og højst uforsvarligt, at vi skal ligge her med så stor en magt og se roligt på, at kongeborgen er i oprørernes hænder."

"Vil I med Eders egne ryttere storme Ribehus, tapre grev Gerhard!" svarede hertugen ligegyldigt, "så for mig gerne, men på Eders eget ansvar! I må da selv forsvare ved Danehoffet, at I egenmægtigt har begyndt en borgerkrig i landet, inden det er lovligt bestemt, hvorledes disse lensmænds adfærd skal anses og med hvad ret og myndighed, såvel de, som vi selv, her handler!"

"Nu vel, højbårne hertug!" sagde grev Gerhard med dæmpet harme, "så vil jeg, i Guds og St. Jørgens navn, handle ene her, og jeg trøster mig til at forsvare det!"

Med disse ord hilste han hertugen og de fyrstelige herrer, idet han forlod feltherreteltet. Kort efter red han i spidsen for sine halvtredsindstyve ryttere ud af lejren ad vejen til Ribe. Ved hans side red en lang, mager væbner med et gammelt, rynket ansigt. Det var Langben Gammelmand, som siden den sidste ulykkelige narrestreg, der kostede hans herre øjet, havde nedlagt sin værdighed og dragt, som hofnar, men dog endnu måtte følge sin herre alle vegne, som hans væbner, og var ham uundværlig.

Som grev Gerhard nænnede sig Nipsåen, der fra den sydlige side indesluttede staden, lagde vreden sig efterhånden; hans

betænksomhed kom tilbage, og han indså, hvor umuligt det var, med så få mænd at storme et velbefæstet slot som Ribehus. Men han bluedes ved at vende tilbage til lejren og red langsomt fremad. Hans ryttere fulgte ham uden at sige et ord, men han så på deres betænkelige miner, at de ventede den visse død i den fjendtlige stad, deres herre og fyrste førte dem til.

"Lad os skynde os, nådige herre!" sagde nu Langben i sin alvorlige spøgetone, "inden man på Ribehus får vor forfærdelige hær at se og overgiver sig på nåde og unåde! Det var dog jammerskade, skulle vi således gå glip af udødeligheden og ikke få lejlighed til at bruge vore stormstiger og blider –"

"Jeg stoler på, du er en heksemester, Langben, og kan lige så godt slå et øje ud på fjenden, som på mig, så han ikke ser vor styrke!" svarede grev Gerhard og gik som sædvanlig straks ind i sin hofnars spøg. "Hvem har ellers sagt dig, at jeg vil storme Ribehus? Der er jo gilde og lystighed inde i Ribe, vil man sige; hvad om jeg havde i sinde at skaffe mig selv og Jer alle et svingom med de smukke piger i Ribe?"

"Det er en anden sag, herre! det vil blive en fornøjelig dans, og vi kommer ikke ubudne til gilde, skal vi se. Det brevskab, I fik i mørkningen ved den gamle pilgrim, var vist en indbydelse til leg og lystighed?"

Grev Gerhard nikkede.

"Kendte du ham, Langben?"

"Så jeg ikke fejl, var det vor gamle krovært i Melfar, Henner Friser. Det er en forvoven karl, som forstår lidt mere, end sit fadervor, siger man. Han skal være flygtet fra Melfar for et mord. Vogt Jer vel, herre, at han ikke leder Jer i en snare!"

"Havde du hørt, hvad han sagde, ville du ikke frygte derfor. Afsted!"

Ikke langt fra Sønderportsbroen og Horstorvporten, på det såkaldte marskland lod grev Gerhard sine ryttere standse og stige af hestene. Selv svang han sig af sadlen og blev stående betænksom et øjeblik.

"Nu vel, karle! jeg vil virkelig føre Jer til gilde i aften!" sagde han oprømt. "Ser I, hvor faklerne skinner på broen? – Det har sin rigtighed: der er lystighed i Ribe, og man venter kun lystige gæster. Stalddrengene skal blive her med hestene! I andre følger mig til fods, men én for én og med sværdet under kappen for en sikkerheds skyld! Kan I få en fakkel i hånden og en pige i armen, så dans kun med! Men dansen må gå gennem Sønderportsgaden til Gråbrødregaden og så lige frem gennem Korsbrødregaden til den store Blegdamsgrønning ved slottet. Der samles I om mig i det øjeblik, I hører mit jagthorn! Hvad videre lystighed, der så kan finde sted, kommer an på lykken og lejligheden. Har I forstået mig, karle?"

Et almindeligt bifaldsråb tilkendegav rytternes deltagelse i deres herres eventyrlige foretagende. Derpå gik han selv foran dem over broen. De fulgte ham en for en i nogen frastand og blandede sig i den store folkevrimmel, der fyldte gaderne.

Lystigheden i byen var netop på det højeste. Der skinnede fakler og lød sang i alle gader op mod slottet, og der dansede mange pyntelige riddere med udhugne sko og damer med silke- og skarlagenskåber. Grev Gerhard trampede med sine store rytterstøvler gennem gaderne og tog ingen del i lystigheden. Da han var kommet midt i Korsbrødregaden, standsede han ved den hvælvede port til Korsbrødrenes Gård,

hvor et kækt, velkendt ansigt nikkede ham i møde fra en bondehætte, idet han med et trofast håndtag blev draget ind i porten.

"Drost Hessel! I her!" udbrød han forbavset, "og i dette mummeri?"

"I er dog vel med i vor dans, ædle greve?" spurgte drost Peder hastigt.

"Fanden i vold med dansen! jeg er kommet hid for at storme Ribehus til trods for hertugen og alle hans fine betænkeligheder."

"Nu vel, så er I jo netop med i dansen, hvad enten I vil danse eller ikke. Men hvad ved I om det hele? hvem er formanden?"

"Den, der kommer først, tænker jeg – men, for den pokker! det må I vel vide, drost Hessel! Spørg mig ikke om noget! Jeg ved af ingen ting; man har kun givet mig et hemmeligt vink, som jeg ikke ret ved, hvad jeg skal tro om. Kender I den gamle Henner Friser fra Melfar?"

"Ham kan vi stole på!" svarede drost Peder glad; "kom vinket fra ham, kan vi følge det. Har I mandskab med?"

"Ikke stort, men et halvt hundrede mand kan jeg dog blæse sammen ved et stød i dette horn."

"Godt!" sagde drost Peder, "så er der dog nogen mening i det. Nu vil jeg først tro, det er alvor. Det hele forekommer mig næsten som en drøm. Jeg ved ikke en gang, hvem det forvovne indfald er kommet fra. Jeg er her kun selvtredje for at udforske stemningen. Henner Friser traf jeg på vejen. Den hemmelighedsfulde gamle har spået mig god lykke og forladt mig. Han lader til at have gode venner her. Stemningen blandt borgerne er god, men hertugen nøler, og jeg tror ham ikke. At

storme uden hær kunne aldrig falde mig ind, men her må være en ånd iblandt os, som er opfindsommere og dristigere, end nogen af os. For en time siden har en ukendt indbudet mig til at være den anden ridder i danserækken, når de danske jomfruer begynde sangen: *For Erik, kongen hin unge!* Hvad kan det gælde uden en storm?"

"Det forstår sig!" sagde grev Gerhard og gned sig veltilfreds i hænderne, "for barnekongen altså? nu vel! for dronning Agnes, hin fagre, ville jeg hellere synge; dog det kommer ud på et. Dans I kun i Guds navn over slotsbroen! jeg følger efter med mine mænd og dækker Jer ryggen. "For vor unge konge" er løsenet, og hvem der ikke synger den vise med, hugger vi ned!"

Her afbrødes den hemmelige samtale, idet en del lystige unge riddere med sorte hjelmbuske dansede ind i klostergården med deres fakler og opfordrede de forskrækkede korsbrødre til at åbne dem refektoriet, mens nogle skreg på vin og andre på sachsisk øl.

"Så I hjelmbuskene? Det var en flok af marsk Stigs tilhængere!" sagde drost Peder og trådte med grev Gerhard frem af den mørke krog i porten, uden at kunne dølge sin harme over disse anmassende optøjer, som i denne urolige tid ikke var ualmindelige.

Larmen i klostergården holdt inde et øjeblik, idet en ærværdig klosterbroder trådte ud og erindrede urostifterne om, at de ikke var i fjendens land, og at de høje herrer på Ribehus plejede at beskytte staden, men ikke at udplyndre den.

Klerken blev besvaret med spot og trusler. En af de overmodige unge riddere slyngede endog sin fakkel mod de fyldte forrådskamre og svor at sætte klostret i brand på stedet,

hvis man gjorde indvendinger. Straks åbnedes refektoriets døre, og det lystige selskab indlodes.

Drost Peder stampede harmfuldt i stenbroen.

"Der ser I, grev Gerhard!" udbrød han heftigt, "sådanne riddere vil nu være herrer i Danmark. Lad os efter dem!"

"Nej, lad dem kun drikke til de ikke kan se en flue på væggen!" sagde greven og lo, "des bedre går vor dans. Hvornår skal den begynde?"

"To timer efter Ave og på Blegdammen ved slottet."

"Så lød også min besked. Det kan snart være på tiden. Lad os gå derhen da! Den dans er der mening i. Det er dog en gang et gilde, hvor en adstadig krigsmand uden skam kan få sig en svingom. Skamfærd! var nu dronningen her! da skulle jeg danse, og det vel så godt og lystigt som sidst."

De gik nu med hastige skridt op mod Blegdammen ved slottet. Her var en stor mængde mennesker samlet. Midt på pladsen stod borde med allehånde forfriskninger. Der var lystig musik. Pladsen var oplyst med begfakler, og mange stadselige damer sad på bænkene. Drost Peder og grev Gerhard var blevet stående på pladsen, midt i den festlige tummel, og betragtede med opmærksom forundring de mange glimrende herrer og damer omkring dem, af hvilke de fleste var malede pudserligt i ansigterne og var i deres ukendelighed helt lystige og overgivne. Mens grev Gerhard gjorde sine bemærkninger herover, kom Skirmen springende og hviskede sin herre nogle ord i øret. Drost Peder nikkede og klappede ham glad overrasket på skulderen, idet hans øjne søgte en bænk, hvorpå der sad tre tilslørede kvindelige skikkelser. I den nærmeste troede han at genkende den lille, sorthårede Aase. Den

midterste havde Skirmen med et skalkagtigt smil anvist ham, som den dame, der havde indbudt ham til dansen. Skirmen var straks igen forsvundet i vrimlen, og drost Peder betragtede den høje fremmede dame med spændt opmærksomhed og med en anelsesfuld glæde, som han dog ikke turde give luft, idet en besynderlig ængstelighed samtidig overfaldt ham.

"Skulle det være muligt?" udbrød han halvhøjt, "skulle hun være her og ved denne farlige leg?"

Det var ham som den hele verden løb rundt med ham og som han oplevede en ubegribelig drøm. Han så sig om efter Skirmen, men kunne ingensteds øjne ham, og han tumlede som beruset hen mod bænken. I det samme begyndte de tre piger at synge, idet de rejste sig:

"Og der går dans på Riber Gade;
Der danse de riddere fro og glade.

Der går dans på Riber Bro;
Der danse riddere med udhugne sko –
For Erik, kongen hin unge!"

Idet omkvædet hørtes, faldt krumhorn og fløjter ind med i sangen, mens en stor mængde riddere sprang frem og stillede sig i en lang dansezække med deres damer ved hænderne. Drost Peder havde kendt jomfru Inges klare og usædvanlig dybe stemme. I den midterste af de tre sangerinder genkendte han nu tydeligt hendes høje, ædle skikkelse. Han styrtede frem og greb hende i sine arme.

"Inge, kæreste Inge!" hviskede han, "hvilket forvovent indfald! – Er I kommet hid for at danse i døden med mig! Nu, velan! for

Danmark og vor unge konge må jeg vel følge Eder selv i døden med glæde, men forklar mig denne gåde!"

"Til kongeborgen følger min ridder mig og til sejr!" hviskede Inge. "Svigter vor formand ikke, må det lykkes!"

"Hvem er da vor formand?" spurgte drosten uroligt. "Her må jeg være i spidsen, mener jeg."

"For drost Hessel åbnes porten ikke til oprørernes borg," svarede hun hastigt. "Der står vor formand! Eder må han ikke kende. Jeg tror ham lige så lidt som I, når han er sin egen herre, men her er han i vor magt, han må nu danse sig en brud til – eller dø!"

Med disse ord pegede hun på en stadselig ung ridder med et langt, rødgult hår, der stod en halv snes skridt fra ham med en fakkel i hånden og syntes i kamp med sig selv, om han skulle stille sig i spidsen for den lange danserække eller ikke. Han havde hidtil vendt ryggen til drost Peder; nu drejede han sig til siden, lyset af hans fakkel faldt på hans kind, og drost Peder udbrød med dæmpet stemme i den højeste forbavselse:

"Rane!"

"Ti stille!" hviskede Inge, "med ræv fanger vi ræv i aften, men dog ikke som Hamlet. Med majløvkranse vil vi lænke vore fjender og, som jeg håber, uden blodige roser –"

Musikken fortsatte imidlertid, og mange sang dertil, men en almindelig kendt kæmpevise, der gik på den angivne gamle tone. Mens Rane endnu stod ubestemt og der bestandig stillede sig flere riddere og damer i danserækken, underrettede jomfru Inge hemmeligt og med få ord drost Peder om den hele dristige plan og fortalte ham, hvorledes hun og hendes veninde, jarl Mindrealfs datter, havde formået Rane, der kendte

slotshøvdingen, til at bringe denne fest i stand. Ranes forbitrelse på marsk Stig for Hjelms erobring og hans iver for at retfærdiggøre sig som en af kongehusets tro mænd, havde begunstiget de unge pigers eventyrlige plan. Ved Skirmen og Aase havde de fået Henner Friser til at tage sig af sagen. Efterretningen om drost Peders nærværelse havde givet Inge dobbelt mod, men hun vidste, at skulle han virke med Rane til et mål, måtte han overraskes.

"Ser I, min kære hr. ridder!" sagde hun spøgende, "de mange ridderlige herrer, I her ser, er vore tro Ribe borgere og deres sønner, som på deres hustruers og kæresters opfordring i aften vil danse efter jomfrusangen."

Og nu begyndte hun og alle jomfruerne igen at synge, mens ridderne, som det syntes, til dels ordnede sig efter sangen, hvori en hel del herrer og damer opregnedes ved opdigtede navne, for det meste taget af gamle eventyr, men hvis betydning man dog meget vel syntes at vide. Den eneste, som nævnedes ved sit rette navn, var høvedsmanden på Ribehus, som imidlertid sad trygt i et drikkelag på slottet, men hvis højt udsungne navn, som en af fordanserne, betryggede enhver af hans mænd, der måtte være til stede og kunne fatte mistanke til denne leg.

Mens man således nærmest slottet ordnede sig efter sangen, dansede en del af den nederste danserække rundt på den grønne plads og gjorde den lange kæde, hvorved enhver kunne forsikre sig om, at der ingen uvedkommende var med i dansen. Imidlertid stod Rane endnu ubestemt ved bænken, hvor jomfru Kirstine Spændelsko sad. Jomfru Inge og pigerne sang:

"For da danser han Riber Ulf –
Han er kongen tro og huld!"

"Hører I, ridder Rane!" sagde den norske jarledatter, "det er Jer. I er Riber Ulf i aften. Lad mig nu se, I er Eders konge tro og huld!"

Men Rane betragtede de dansendes bevægelser og syntes ikke at høre, hvad hun sagde.

Jomfru Inge og pigerne sang nu højt:

"Så da danser han Tage Muus –
Han er høvedsmand på Ribehus."

Drost Peder havde kastet sin bondehætte og fået en høj fjerhat på, som Skirmen imidlertid havde bragt ham, sammen med en skarlagens kappe, som han kastede over sin bondekofte.

"Nu er I høvedsmanden på Ribehus!" hviskede jomfru Inge. Den iøjnefaldende dragt, han bar, var virkelig slotsherrens høvdingedragt, som man til dette øjemed havde vidst at bemægtige sig, og den anselige ridder, der sammen med bondekoften var blevet temmelig førlig, antoges af mange for hr. Tage Muus. Han dansede således frem i rækken med jomfru Inge, som sammen med pigerne fortsatte at synge:

"Så danser han hr. Saltensee
Og så hans rige svogre tre.

Så da danse de ædle Limbekke –
Og de var kongen alt for stærke.

Efter da danser han Byrge Grøn,
Og siden så mangen ridder skøn.

Så da danser han Hanke Kand
Og efter hans frue, hun hedder fru Ann'.

Næst da danser han ridder Rank,
Og efter hans frue, fru Berngerd blank.

Så da danser han rige Volravn
Med hans frue, haver intet navn."

Den ridder, som ved dette vers sprang frem i danserækken, var hr. Bent Rimaardsøn, der på samme måde som drost Peder var indbudt til dansen og havde grebet en ukendt dame ved hånden.

Endelig sang de:

"Så da danser han Iver helt;
Han fulgte kongen over bælt."

Og med stor forundring så drost Peder den kække ridder Thorstensøn springe frem i dansen med en rask borgerpige ved hånden.

"Hvad! Thorstensøn også her!" udbrød drost Peder og erfarede i al hast af jomfru Inge, at den kække ridder var her for at hente ham til Nyborg, hvorhen han havde ført kongen og hele hoffet, og at han straks havde billiget og understøttet hendes foretagende.

Under alt dette var Rane endnu bestandig blevet stående ubestemt uden at gøre mine til at tage del i dansen. Man havde tvende gange danset rundt om pladsen, og hver gang jomfru Inge var kommet nær ved Rane, havde hun sunget højt og opfordrende:

"For da danser han Riber Ulf –
han er kongen tro og huld!"

Nu nærmede hun sig tredje gang, men han stod som i dybe tanker og gav ikke agt på hende.

"I er nok bange, Eders favre hår skal komme i urede, ridder Rane, siden I tøver så længe med at føre mig i dansen" sagde nu den modige jomfru Spændelsko, spotsk og utålmodig, idet hun uroligt flyttede sig på bænken, uden at rejse sig.

"I har ret, ædle jomfru!" svarede Rane, "her kan let både hoved og hår komme i urede. Mit hår er lidt vel rødligt allerede, har I jo bemærket – i denne dans kunne det let blive rødere –"

"Og Eders smukke røde kinder kunne blive alt for hvide," afbrød hun ham spottende.

"Også deri har I ret, skønne jomfru!" svarede han med et listigt smil. "I kunne kun lidet være tjent med den kækkeste brudgom, når han havde dødningekinder. Intet er rimeligere, end at man betænker sig lidt, inden man springer i dødedansen, var det aldrig med så rig og dejlig en jomfru."

"Betænker I Jer et øjeblik længere, ridder Rane!" sagde nu den kække jomfru Spændelsko harmfuldt, "så har jeg skammelig taget fejl af Eder. Så rækker aldrig jarl Mindrealfs datter Jer sin hånd, men I skal blive til spot for alle danske og norske piger. Dog nej," tilføjede hun mildere, "den skam og spe vil I dog aldrig tilføje mig og Jer selv? Skal Inge nu dog få ret, og skal hendes ridder se Eders svaghed og forsagthed? se hvor strunk han der danser med hende, den kække drost Hessel –"

"Drost Hessel!" udbrød Rane forbavset og blegnede.

"Ja netop! I bliver dog vel ikke bange for det navn? Er I så kæk, som I har gjort ord af, og har min fader givet Jer

ridderslaget, så lad os nu se, I er det værd! og vis den stolte drost, at I ikke holder med oprørerne og landsforræderne! Drosten er streng, siger man, og den gamle Friser har svoret Jer død og undergang, hvis I sviger os –"

"Miskend mig ikke, ædle jomfru!" sagde Rane hastigt. "Jeg frygter hverken for drosten eller den glubske krovært; for deres skyld gør jeg ikke et skridt. Men alene for Eders skyld, dejligste Kirstine! og for min egen ridderæres skyld, sætter jeg nu min hals på spil og danser med Eder lige til slotsporten. Når den åbnes på mit tegn og løsen, har jeg holdt mit ord, men vil I så også holde tro og ærligt, hvad I lovede og følge mig herfra som min brud?"

"Hvad jeg har lovet, skal jeg holde, som en ærlig norsk pige!" svarede jomfru Spændelsko glad, idet hun rask stod op og rakte ham sin hånd. "Danser I først gennem slotsporten med mig, så er I en kæk og rask helt, som jeg troede, og så er I vel den bedste jarledatter værd."

Det var nu som Rane pludselig blev revet med af dristig begejstring; han gjorde et rask spring og svang sig med sin dame i spidsen for danserækken, som nu tredje gang havde danset pladsen rundt og nærmede sig bænken, han stod ved.

Inden jomfru Inge tredje gang havde sunget det opfordrende vers om Riber Ulf, dansede Rane lystigt foran hende med jomfru Spændelsko i armen; han sprang let og sang højt, og alle jomfruerne og ridderne sang efter ham:

"Og der går dans på Riber Gade –
Der danse de riddere fro og glade
– For Erik, kongen hin unge!"

"Det var ret!" sagde den muntre norske dame, som han svingede, og silkebåndene flagrede hende om det flettede hår, idet hun næsten dansede lettest og raskest af dem alle. "Dans således over broen! så vil jeg sige, I har mod, og dans således ind ad porten, så giver jeg Eder min tro!"

Ved vindebroen viftede Rane med sit akselskærf – og broen rullede ud.

"Inge, kæreste Inge! det lykkes!" udbrød nu drost Peder og favnede sin høje danserinde heftigt i dansen.

Riddernes sporestøvler dundrede klirrende mellem de lette skotrin på den nedslagne slotsbro, og alle sang lystigt:

"Her går dans på Riber Bro!
Her danser riddere med udhugne sko –
– For Erik, kongen hin unge!"

Nu klappede Rane i hænderne, og slotsporten sprang op. Under jublende sang og lystighed var snart hele danseskaren inde. Grev Gerhard stod endnu på Blegdammen; han lo og blæste af alle kræfter et lystigt jagtstykke i sit horn. I et øjeblik stod hans halvtredsindstyve mænd om ham. De fulgte ham med lystig jubel til den åbne slotsport. Med halvdelen af sit mandskab besatte han porten, og med de andre fulgte han de dansende med vældige stormskridt.

En stor del af slottets besætning var spredt i byen. Slotshøvedsmanden hr. Tage Muus sad selv halvdrukken blandt tredive riddere ved drikkebordet i den store kongelige riddersal. Han hørte sangen og dansen i slotsgården og i gangen til riddersalen, men det syntes ikke at undre ham. Han havde selv tilladt sin gode ven Rane og sine unge riddere at føre de smukke borgerpiger op til ham med dans og sang. Nu fløj

dørene op, og det store selskab dansede ind i riddersalen. De dansende riddere havde deres damer ved venstre hånd og de blussende fakler i den højre. Den hele danserække var sammenslynget i en kæde af grønt majløv og enkelte sjældne roser fra fruerstuerne og nonneklostrenes blomsterkamre. Ved en svingning stod alle damerne pludselig i klynge og svingede faklerne, mens ridderne stod rundt om dem i en tætsluttet kreds og med dragne sværd i hånd.

Ved dette uventede syn mærkede slotshøvedsmanden og hans tredive riddere først uråd. De så lutter fremmede ansigter om sig og fo'r forfærdede op til forsvar. Men i et øjeblik var slotsherren med hele hans overrumplede mandskab uden blodsudgydelse afvæbnet. Uden om ridderne og deres fanger dansede nu pigerne med høj jubel og sang:

"Så dansed vi os på slottet ind
Med dragne sværd under skarlagensskind –
Slottet det er vundet!"

"For Erik, kongen hin unge!" udbrød drost Peder og trådte straks frem som befalingsmand. Han tog i kongens navn slottet i besiddelse og lod den oprørske høvedsmand og hans mænd føre bundne til slotstårnet. Til stor glæde for de tro Ribe borgere, vajede kort efter det kongelige banner atter over slotsporten, og det var en høj, skøn jomfru, som plantede det på murkronen. Nu blev der først en virkelig glædesfest i Ribe. Mens drost Peder og grev Gerhard besatte alle poster med tro mænd og iagttog de strengeste forsigtighedsregler, fortsattes dansen så vel på slottet som i staden med stor jubel.

5

Så snart drost Peder havde besørget det nødvendige til slottets betryggelse og borgernes sikkerhed, vendte han med længselsfuld hast tilbage til riddersalen, hvor han havde forladt jomfru Inge hos Skirmen og ridder Thorstensøn, midt i den sejrsglade dansekreds. Mødet med hans barndomsbrud og den hele eventyrlige erobring forekom ham endnu selv som en forunderlig drøm. Den listige måde, slottet var taget på, og Ranes medvirkning ved dette foretagende behagede ham vel ikke, men glæden over at have set den kække jomfru Inge igen og håbet om, at hendes tilbagekomst til Danmark lige så lidt var et flygtigt, drømmeagtigt syn, som det hele natlige eventyr, havde nu sat ham i en spænding og glædelig uro, der tilbagetrængte enhver anden forestilling. Hans uro steg jo længere han søgte hende, for han så hende ingensteds. Han så kun de unge, lystige riddere og de forklædte borgersønner, som med latter, sang og overgiven munterhed svang de raske Ribe piger. Han så ridder Thorstensøn og den ellers så tungsindige Bent Rimaardsøn, der begge, som berusede af den almindelige lystighed, fo'r ham forbi i den hvirvlende runddans, hvori nu også grev Gerhard trampede med sine store støvler og sang af hjertens grund som en brummende bjørn. I sangen, hvorefter man endnu med livlig begejstring dansede, hørte drost Peder ikke mere jomfru Inges dybe stemme, mens både riddere og damer endnu gentog deres kække forsangerindes ord:

"Så dansed vi os på slottet ind.
Med dragne sværd under skarlagensskind.
– Slottet det er vundet!
Aldrig så jeg en ridderdans
vinde så slotte med rosenkrans –
for Erik, kongen hin unge!"

Den almindelige begejstring over kongeborgens eventyrlige erobring ville du vist nok også have henrevet drost Peder på ny, hvis han kun havde set et glimt af jomfru Inge. Hendes pludselige forsvinden var ham en ængstelig gåde, og hans uro forøgedes, da han heller ikke øjnede Rane. Han vidste, at denne listige ridder havde været hendes ledsager fra Norge, og han anså ham endnu både for sin egen og kongehusets underfundigste fjende, uagtet den maske, han nu syntes at have påtaget sig, og hans vigtige del i slottets overrumpling. Drosten så ikke heller den kække, norske jomfru, som Inge havde kaldet sin veninde, og som med Rane havde været i spidsen for danserækken. At hun var den berygtede jarl Mindrealfs datter, vidste han, og Inges forbindelse med denne slægt forøgede hans uro. Nu trådte ridder Thorstensøn ud af dansen og rakte ham hånden.

"Det kalder jeg, min tro, en lystig jomfrusejr, drost Peder!" sagde den krigerske herre oprømt. "De smukke piger er nær ved at tage krigeræren fra os riddere. Det må jeg bekende, sejrskransen er jomfruernes i aften, og det med al ære. Næste gang er den vores, håber jeg."

De gik til side, og ridder Thorstensøn fortalte sin urolige og adspredte ven, hvorledes han ved sin ankomst til Ribe for få timer siden, over hals og hoved var draget ind i dette

forunderlige eventyr, hvis vigtige hensigt måtte undskylde, at han ikke straks havde røgtet sit egentlige ærinde.

"Sandt at sige, min gode ven!" tilføjede han, "Eders riddersværd og besindige bistand, så vel som Eders drostmyndighed var os nødvendig til at slå hovedet på sømmet, men Eders alt for samvittighedsfulde betænkeligheder ville jeg helst undgå. Derfor overtalte jeg jomfru Inge til at overraske Jer. Er I vred derfor, så lad det kun gå ud over mig! I er min overmand her. I kan nu, om I vil, sætte mig i slotstårnet, fordi jeg for dette eventyr har forsømt min skyldighed og selv har vovet at lægge råd op imod Jer med Eders fæstemø – for det er hun dog vel i grunden?"

"Hvor er hun?" spurgte drost Peder hastigt.

"Det ved jeg ikke!" svarede Thorstensøn, "men lad nu jomfruerne danse! Og lad os ikke længere tabe sans og samling over de skønnes indfald!"

Drost Peder tav, og Thorstensøn fortsatte:

"Hertugens udrustninger har rigsrådet fundet betænkeligt, uagtet dronningens tillid til ham. Gamle ridder Jon troede ikke, den unge konge længer sikker i Viborg. Jeg tror selv, der var ugler i mosen, og jeg måtte i Eders fraværelse føre de kongelige hemmeligt til Nyborg. At jeg ville træffe Jer her, sagde ridder Jon mig. Der er brevskaber til Eder både fra ham og fra dronningen! Jeg ved, I skal til Nyborg. Men her er I min herre og befalingsmand: mens I kun følger kongebudet, skal jeg skyldigst danse efter Eders pibe; dog det gør jeg med stolthed og hjertens lyst."

Drost Peder gennemså hastigt de brevskaber, Thorstensøn havde rakt ham.

"Jeg må afsted før dag!" sagde han. "I er høvedsmand på Ribehus, ridder Thorstensøn!" tilføjede han efter nogle øjebliks betænkning! "Denne vigtige kongeborg kan ikke betros nogen dygtigere ridder. Til straf for Eders egenrådighed pålægger jeg Eder nu at forsvare denne borg til det yderste, om så hertugen og marsk Stig får i sinde at storme den med forenet styrke."

"Vel!" sagde Thorstensøn glad, "en hæderligere straf kunne I ikke have tilkendt mig. Er I vred på mig, drost Peder, så er I det som en brav mand. Tak for Eders tillid! Her er flinke folk nok blandt borgerne til at forsvare slottet; ingen fjende eller forræder skal sætte sin fod her så længe her er sten på sten tilbage! Er kongen intet andet sted sikker i landet, så bring ham hid! Ribehus er og bliver dog den fasteste kongeborg i Danmark. Inden en måned skal den være uindtagelig!"

"Godt!" sagde drost Peder, "inden en halv time skal slottets nøgler med Eders høvdingsmagt på lovlig vis være Eder overdraget. Lad nu lystigheden her være forbi! og lad alle uvedkommende forlade slottet! Vil I tillige, som ven, gøre mig en tjeneste," tilføjede han spændt og med dæmpet uro, "så lad i største hast jomfru Inge Litle opsøge! Måske tillader hun mig at være hendes ledsager til hendes frænde, rigsråden –"

Thorstensøn nikkede og trykkede ham trofast i hånden, idet han allerede gjorde mine til at gå.

"Et ord endnu!" sagde drost Peder med heftig uro og holdt fast på hans hånd, "hvor I træffer Rane, er han vor fange, til hans sag er undersøgt! Lad ham ufortøvet efterspore! Lad stadens porte spærre og intet skib løbe ud af åen i de første fire og tyve timer! Gud være med Jer!"

Thorstensøn nikkede, og i glad følelse af sin nye værdighed, som befalingsmand på kongeborgen, gik han med stærke skridt bort for at udføre, hvad drosten havde pålagt ham.

Drost Peder selv gik hastigt ind i den fængslede slotshøvdings lønkammer, hvor han fandt, hvad der behøvedes til øjeblikkelig at udstede de nødvendige befalinger og fuldmagter. Uagtet den uro, han var i, og den kamp, det kostede ham, nu at tilsidesætte sit eget kæreste hjerteanliggende for, hvad han i dette øjeblik skyldte sin vigtige stilling, fuldførte han dog med besindigt overlæg dette nødvendige arbejde. Han trykte allerede sin store seglring med den flyvende ørn på seglvokset under Thorstensøns høvdingsudnævnelse, da døren åbnedes og Claus Skirmen med stor hast trådte ind.

"Finder jeg Eder da endelig, strenge herre!" sagde den tro væbner forpustet og glad, "jeg har søgt Eder alle vegne. Jeg bringer Eder så mange flittige hilsener og et lille, nydeligt brevskab fra jomfru Inge. Jeg fulgte hende selv til vogns. Hun kom rask og herligt afsted i stadsfogdens egen karm med fire hingste for og tolv ryttere til dækning."

"Hvad siger du, Skirmen! hun er rejst?" udbrød drost Peder forbavset, "hvorhen? hvorhen?"

"Ved I det ikke? Herre! Var det da ikke på Eders foranstaltning? Nu skal I da høre: først satte hun kongebanneret over slotsporten og sang, så alle borgerne gentog det: For Erik, kongen hin unge! – så bød hun mig følge hende til stadsfogden. Hun viste ham et brevskab med tre store segl under. Han bøjede sig for hende, som for dronningen selv, og lod straks spænde for karmen –"

"Men hvorhen? hvorhen rejste hun, spørger jeg? – hvor er brevet? Giv hid!"

"Her, herre!" svarede Skirmen og rakte ham en lille pergamentsseddel, som var sammenbundet med en rosenrød silkesløjfe. "Hun rejste til Kolding, sagde man, og skulle til Sverige."

Drosten gennemlæste hastigt den lille seddel og blev blussende rød.

"Lev vel, min barndomsbrudgom!" stod der. "For Erik, kongen hin unge, synger jeg endnu i mit hjerte. Faklen i min ridders hånd skinner endnu for mit øje. – Han, som er mægtig i de svage, har også givet mig en gerning. Den tro ridder Jon ved det. Spørg ham! men følg mig ikke! I Danmarks mørkeste nat har vi danset en sejrsdans sammen – og, Gud være lovet! den kostede intet blod. – Når barnekongen er Danmarks herre, og kronen hviler fast på hans hoved, kan vi måske ses igen i en lykkelig stund. Kun min fader kan forene vore hænder. – Men hvad Gud i sandhed har sammenføjet, skal intet menneske evig adskille."

Drost Peder drog et dybt suk, idet hans øjne tindrede af et stort og herligt håb. Han gemte sedlen ved sit bryst og vendte sig atter til Skirmen:

"Til Kolding altså, siger du, og derfra til Sverige – forunderligt! hvem sagde dig det?"

"Jeg sluttede mig dertil af, hvad jeg hørte hun talte med stadsfogden og med den norske jomfru eller frue –"

"Den norske jomfru?" afbrød drosten ham hastigt, "han og ridder Rane fulgte hende dog aldrig?"

"Nej, kors, herre! så havde jeg ikke ladet hende rejse, om jeg så skulle have holdt hende tilbage med vold og magt. Jeg troede, som sagt, I vidste alting og –"

"Men Rane, Rane – hvor så du ham?"

"På vejen til stadsfogden traf vi kammersvenden eller ridderen – som han jo nu skal være, den snog! – han kom sammen med den norske jomfru ud fra gråbrødrenes kapel. De var allerede mand og kone, sagde de. Jomfru Inge græd bitterligt og omfavnede den norske dame med stor bevægelse, men kammersvenden, den helvedes ridder, han havde stort hastværk: inden en halv time måtte de være i rum sø, sagde han, og han talte om sine norske søgutter, idet han så sig om, ligesom de ikke var ret langt borte. Han ville række jomfru Inge den ene arm, mens han urolig holdt fast på sin unge frue med den anden. Men jomfru Inge forstod uret: hun sagde ham et koldt og høfligt farvel og vendte sig hastigt om til mig. Jeg havde stor lyst til at måle mit væbnersværd med den nybagte ridders kårde. Sværdet var hændelsesvis kommet mig ud af skeden, og meget mildt så jeg just ikke til den dristige ridder Ræv; han huskede nok på, hvorledes jeg sidst vendte op og ned på ham udenfor hertugens dør på Nyborg slot, for han blev med et ganske bleg om næsen, da han så, jeg sprang til. Jomfru Inge havde grebet mig ved armen, og før jeg fik tid til at kalde Rane en forræder og fordømt nidding, var han som blæst af vejen med samt den smukke frue, han har ranet og lokket."

Drost Peder drog atter vejret med lettet hjerte.

"Nå, Gud være lovet!" udbrød han, "så har den usling da ikke længere nogen magt over hende!"

"Jo, mænd, har han så, den satan! han tog hende jo med sig."

"Hvad, raser du? Inge?"

"Nej, kors, herre! Hende holdt jeg fast på – men den smukke, norske jomfru –"

"I Guds navn! Hun var jo hans hustru – godt, Skirmen! du har opført dig som en brav karl. – Hun er altså rejst alene til Kolding – Inge mener jeg –"

"Nej, med tolv ryttere og fire hingste, herre, foruden køresvenden."

"Godt! lad straks vore heste sadle, Skirmen!"

"Allerede?" spurgte Skirmen og blev blodrød, "jeg troede, vi blev her i nat. Sandt at sige, herre! Jeg har sat lille Aase og hendes bedstefader stævne ved stenporten. Hun skal gøre en hellig valfart med ham, og jeg ser hende nu ikke igen i lang tid."

"Det kan ske på vejen! Den port skal vi gennem. Skynd dig!"

Skirmen gik med et let suk. Drost Peder kastede sig tankefuld i en stol. Han fremtog atter jomfru Inges brev, som han læste endnu en gang og trykkede til sine læber. Kort efter trådte ridder Thorstensøn, blussende af vrede ind til ham.

"Ha, den fordømte algreve! – hans datter var det!" udbrød Thorstensøn heftigt, "og væk er de – jomfru Inge med –"

"Jeg ved det!" svarede drost Peder og gemte brevet, idet han rejste sig. "Her er Eders udnævnelse og fuldmagt, brave Thorstensøn! Gud være med Eder! Rane undkom altså – nu vel! – denne gang skylder vi ham dog tak."

"Fordømt! det var algrevens datter, han løb bort med!" fortsatte Thorstensøn og trampede af harme. "De var i rum sø inden den kunne spærres. Ha, hvorfor vidste jeg ikke det for en time siden! Død og ulykke! algrevens datter skulle visselig have

siddet fanget på Ribehus, til ridder Algotsøn var hængt og stolt Ingrid var Thorstensøns hustru!"

"Det var da vel, I ikke kendte den dristige vikingsdatter!" svarede drosten, "I havde ellers fået med mig at gøre. Det havde været en skam for alle danske, var den kække eventyrjomfru ikke draget fri herfra, som hun kom; havde hun ikke sat mod i vor snedige fordanser og var sprunget foran os alle i aften, havde den kækkeste, danske jomfru dog sunget sin vise forgæves og I ikke nu været høvedsmand på Ribehus."

"Men, for satan! hun var dog den fordømte algreves datter."

"Hvad kan hun gøre for det? En heltinde er hun, og vi skylder hende både tak og ære. Hun har betalt det dristige eventyr dyrt nok, hvis hun derfor gav Rane sin tro."

"I har dog ret, drost Peder!" svarede Thorstensøn og besindede sig. "Pigen var en bedre brudgom værd og frem for alt en bedre fader. Lad hende da fly, den raske klippefugl! hun gør måske endnu en helt eller i det mindste en dygtig sørøver af vor usleste ridder, men, død og ulykke! havde jeg vidst, det var algrevens datter –"

"I havde dog ærbødigt kysset hendes hånd, David Brushoved!" afbrød drosten ham og smilede.

"Hestene står for slotstrappen, herre drost!" lød nu Skirmens stemme i døren. Drost Peder tog en hastig og hjertelig afsked med den kække befalingsmand på Ribehus og forlod slottet med et let brystharnisk under rejsekappen. Skirmen fulgte sin herre, som red hastigt gennem Grønnegaden til torvet uden at lægge mærke til borgernes larmende glæde. I Købmændgaden var folkestimlen ophørt, men Skirmen bemærkede, at her listede sig adskillige dunkle skikkelser omkring, der så ud som

dominicanernes ligbærere og havde hætter med store, udskårne øjenhuller over ansigterne. På deres armbevægelser og lange skridt lignede de dog mere formummede krigere. Den tro væbner gjorde sin herre opmærksom på disse folk, der syntes at give nøje agt på ham.

"Det er en flok ligbærere, der skal hente et lig et steds," svarede drosten, "hvad mærkeligt er der ved dem?"

"Det kommer an på, hvad det er for et lig, de skal hente," svarede Skirmen, "og om det ikke er et, der først skal skaffes til veje."

De formummede karle var imidlertid forsvundet på hjørnet af Skibbrostrædet, og drost Peder red over broen til Mellemdammen.

"Hvorledes er det fat, Skirmen?" spurgte han og standsede sin hest på den øde gade, "Du har siden i fjor sat af på kækheden – synes mig. Da du fangede røverne i Daugberg Grube, var du en anderledes karl. Nu mærker jeg, du har fået en kærest i hovedet, men har du glemt, at man ikke vinder guldsporen ved kælenskab og forsagthed?"

Skirmens kinder blussede.

"Havde I den morgen, vi red til Harrestrup sidst, ikke holdt mig for en frygtsom gæk og de gråbrødres kapper for ærlige, strenge herre!" svarede han med dæmpet uro, "da havde måske endnu kong Erik Christophersøn kunnet give mig ridderslaget i år, som I gav mig håb om den aften. Af Eders hånd ville jeg rigtig nok helst modtage det en gang!" tilføjede han med bævende stemme, "men holder I mig nu for en frygtsom stakkel, fordi jeg er bange for Eders liv, så forlanger jeg aldrig at blive andet i mine dage, end Jer tro væbner; dog advare Jer må

jeg ligefuldt. Jeg vil hellere gå med sølvsporen til min grav, end følge Jer med guldsporen til Eders."

"Min kære, tro Skirmen!" sagde drosten bevæget og rakte ham hånden, "jeg ved det nok, du bryder dig mere om mit liv, end om dit eget, men jeg er jo ingen fredløs mand. Her rider jeg jo velbevæbnet i min konges ærinde. En hver hættekappe, vi ser, skjuler dog heller ingen forræder."

"De karle har listet sig om os den hele dag, strenge herre! og jeg tør bande på, det er hertugens folk. Jeg troede, grev Gerhard og hans ryttere skulle følge os."

"Han er sin egen herre!" svarede drosten. "Om han vil til Danehoffet denne gang, ved jeg ikke."

"Men ridder Rimaardsøn da?"

"Han går til skibs herfra. – Nu afsted! Det er alene værgeløse rejsende eller vigtige, fyrstelige personer, der i denne tid behøver dækning på landevejene."

Skirmen tav, og de red videre over broen til Nedredam og over endnu en bro, der førte over den tredje arm af Nipsåen til stenporten ved byens østlige ende. De så kun få mennesker i denne afsides del af staden. Da de nåede porten, fandt de den på ridder Thorstensøns befaling lukket. På drostens bud og velkendte tegn blev den af borgervagten straks åbnet, og man ville ride videre. Da hørte Skirmen sit navn nævne af en klar, kvindelig stemme over porten.

"For Guds skyld, kære herre! lad os holde!" udbrød han ivrigt og sprang af hesten. "Aase sidder vist i portfængslet."

"Befri os, ædle herre drost!" lød nu Aases stemme fra fængselsgitret over den hvælvede stenport, "I kan vidne, at min bedstefader og jeg hverken er spejdere eller forrædere."

På drostens ord og forklaring til vagten blev fangerne straks løsladte. Den gamle Henner trådte i en lang pilgrimskappe ud af fængslet med Aase ved hånden. Han rakte drost Peder trofast hånden, og Aase fløj sjæleglad i Skirmens arme.

"Et ord, herre drost!" sagde Henner med dæmpet stemme, "vil I sikkert ad Snoghøj eller Kolding til i nat, så tøver I her til jeg kommer tilbage, eller lader i det mindste vejen stå åben for gode venner! – Løb, Aase! det haster!"

"Hvad betyder nu det, gamle?" spurgte drosten utålmodigt, men han fik intet svar. Den kæmpehøje pilgrim havde på gammel friservis gjort et par uhyre spring ved sin stav og var pludselig forsvundet i halvmørket. Straks efter hørtes stærke åreslag i åen på den nordre side af porten, og man skimtede en båd, der med utrolig fart løb ned ad åen til slottet. Næsten i samme øjeblik, som den gamle var forsvundet, var den lille Aase, let som en kat, sprunget ud af Skirmens arme og var dem ligeledes straks af syne. Skirmen syntes at høre hendes fodtrin på broen til Nedredam. Han sprang på sin norbak og ville ride efter hende, men nu hørte han sin herre råbe højt og utålmodigt:

"Afsted! denne vej, Skirmen! Den gamle er halvt forrykt. Jeg kan ikke vente her efter hans griller. – Porten kan I lade stå åben!" sagde drosten til borgervagten. "Kommer den gamle igen eller spørger nogen efter mig, så ophold dem ikke!"

Med disse ord red han ud igennem stenporten. Skirmen fulgte sin herre med beklemt hjerte og så sig bestandig tilbage efter den kære, forsvundne Aase, som han næppe havde fået tid til at give et afskedskys; men i det matte stjernelys så han kun

den skumle porthvælving og en lang jernhånd, der ligesom truende strakte sig ud efter ham fra murpillen ved porten.

"Sig mig dog, kære herre! hvad betyder den afskyelige hånd der ved stadsporten?" spurgte han for at få lejlighed til at tøve et øjeblik endnu, mens han bestandig kun stirrede efter Aase.

"Den hånd er der opslået til skræk og advarsel for lovens overtrædere," svarede drosten og red langsommere, idet han så sig tilbage. "Den, der forvolder dyrtid i byen ved at gøre forprang, skal miste hånden. Men forstår jeg dig ret, Skirmen! så er det nok efter en anden hånd, der er mindre kold og streng, du nu ser dig tilbage. Du ville vel endnu en gang tage afsked med den lille Aase? Nu vel! det er en vakker pige. Vil Gud, skal hun blive din hustru en gang. Når vi får fred og ro i landet, skal jeg sørge for Eders velfærd. Men slå nu alt kælenskab af hovedet og vær flink! Jeg tør jo heller ikke gøre et skridt fra min beskikkede vej for hendes skyld, som er mig kærest af alle."

"Ak, men I drager dog endnu samme vej som hun, og måske træffer I hende i Kolding. – Tak fordi I vil sørge for os, ædle herre!" tilføjede Skirmen bevæget. "Dog gods og rigdom behøver jeg ikke. Aase forlanger kun, at jeg skal blive en dygtig ridder, som I, og gøre Eder og vor unge konge ære. – Rid kun til, herre! Jeg skal ikke opholde Jer længere. Vorherre lader mig nok se den lille, velsignede Aase en gang igen i verden."

Han fo'r hastigt med hånden over øjnene og sporede sin norbak.

De red nu begge rask frem ad vejen, og drost Peder tænkte på, hvad den underlige, gamle Henner vel kunne have ment med sin advarsel, og hvorfor han havde bedt ham lade stadsporten stå åben.

"Det var dumt, Skirmen!" sagde han betænkelig, "jeg skulle ikke have føjet den gamle i den grille med porten. Var de karle, du talte om, forrædere, der gik på lur efter os, så har vi nu jo selv åbnet dem vejen til at falde os i ryggen."

De syntes kort efter begge at høre stærkt hestetrav bag ved sig. De vendte hastigt deres heste. De kunne i halvmørket ikke længere skimte stadsporten, men de så en flok ryttere på vejen.

"Lad os ride til side, herre!" sagde Skirmen, "det er sikkert hættemændene."

Omtrent hundrede skridt fra dem løb en sidevej ind i skoven til højre. Denne vej så de nu den mørke rytterskare fare bort på.

"De har andensteds ærinde!" sagde drosten og tog hånden fra sit sværd. "Videre!"

De red atter frem i stærkt trav.

"Måske vil de hellere møde os ved skovens udgang, herre!" sagde Skirmen. "Vi har forspringet endnu, men det var vist rådeligst at vende tilbage til Ribe efter undsætning. Gamle Henner bad os vist ikke tøve forgæves."

"Nej, vi vil nytte vort forspring!" sagde drosten bestemt og sporede sin hest. "Var det fjender, er de i stand til at nå jomfru Inge før vi, og hvem ved, hvad hendes tolv ryttere duer til?"

De red i firspring til skovens udgang. Her var vejen meget smal og på begge sider indesluttet af stejle bakker. Skirmen var på sin raske norbak kommet nogle favne foran sin herre. Han vendte nu pludselig om og fo'r tilbage.

"Hulvejen er spærret, herre!"

Drosten standsede.

"Og se!" fortsatte Skirmen, idet han pegede til siden, "hist kommer den samme flok ud igen fra skoven."

Drost Peder så sig om og drog sit sværd.

"Desværre!" sagde han, "de har os i en fælde. Men vi vil ikke lade os fange som rotter. Rid op på højen og blæs i dit horn! Din norbak kravler jo som en kat. Bringer Henner os undsætning, vil han høre det og skynde sig. Med Guds hjælp holder jeg vel de karle fra livet en stund. Skynd dig!"

Skirmen adlød og forlod med tungt hjerte sin herre i denne nød; han klappede sin norbak, og som en stenbuk klatrede den op med ham ad den stejle bakke.

6

Rytterne nærmede sig på den snævre vej fra begge sider, men inden de tvende skarer endnu var hinanden nær, lød Skirmens krumhorn skingrende fra bakken over drostens hoved. Begge rytterflokke standsede og syntes at studse, men da de kun så den enlige hornblæser på den lille hest øverst på højen, trængte de frem og omsluttede drosten på tre sider. Der var ingen grøft; men den stejle bakke dækkede ham ryggen. Nu så drost Peder først, hvem han havde for sig. Han genkendte i den flok, der kom fra staden, de formentlige ligbærere fra Ribe, med deres broderskabshætter for ansigterne og med lange, dragne sværd i hænderne. De, der kom fra den modsatte side, bar samme mistænkelige dragt. Der var over tyve mand, alle til hest. Ingen af dem talte et ord, men de syntes at vente på, at drosten skulle kaste sit sværd og overgive sig.

"Tal, karle! hvad vil I mig?" råbte drost Peder med spændt iver og svang sit sværd til alle sider. "Den første, der kommer mig nær, er dødsens! Er I krigere, så sig i hvis navn, I her handler og lad mig kende den landsforræder, der udsendte Jer! Mød mig mand for mand, hvis I har ære i livet! Men er I stimænd og røvere, så vent intet bytte hos mig! her vanker kun blodige pander, så længe jeg kan røre mig!"

Han fik intet svar, men de formummede rytterskarer sluttede sig tættere omkring ham, uden at nogen dog endnu vovede at være den første til angreb, for drost Peder var, som den unge konges våbenmester, vel bekendt og almindelig frygtet for sin

våbenfærdighed. Imidlertid blæste Skirmen af alle kræfter i sit horn, og langt borte lød et andet horn på vejen til Ribe.

"Nu hurtigt, for satan! død eller levende!" lød i det samme en rå stemme blandt de formummede ryttere, og tre af dem for på en gang ind på drosten. Den ene styrtede straks såret af hesten, og drosten fægtede heftigt med de to andre. Flere red til, men nu stejlede drostens hest, og intet af de mangfoldige sværd kunne i dette øjeblik nå ham. De forbitrede stimænd sårede hans hest i bringen; den fo'r som rasende midt ind iblandt dem og styrtede. Drost Peder lå et øjeblik med det ene knæ på jorden og var nu på alle sider omringet af de morderiske ryttere, der syntes at skulle knuse ham under hestehovene. Endnu havde han dog sværdet i hånden; men blodet strømmede ham over fingrene, og armen var såret. Hestene veg sky tilbage for hans voldsomme bevægelser, og han kom endnu en gang på benene. I det samme slyngede Skirmen sit væbnersværd ned fra højen. Det ramte, og formanden for stimændene tumlede af sadlen. Men nu sprang alle hættemændene af deres heste for med forenet styrke at overvælde den ubændige ridder til fods. Dog førend de alle var kommet af sadlerne, var lyden af krumhornet på vejen kommet betydelig nærmere. Skirmen blæste på højen, som hans horn skulle briste. De formummede karle så sig tilbage; deres formands fald syntes at have forvirret dem. De øjnede en velbevæbnet rytterskare, med en svær ridder på en hvid hest i spidsen, der i det heftigste firspring fo'r frem med draget sværd.

"Greven fra Kiel! – den enøjede greve!" råbte en af hættemændene, og som ved et lyn adsplittedes ved dette ord hele den formummede skare. Ingen syntes længere at bekymre

sig om drost Peder; enhver svang sig på sin hest, og i et øjeblik var hele skaren forsvundet i skoven, på de tvende mænd nær, som lå sårede på vejen, og hvis heste løb med tomme sadler efter de andre.

Kort efter holdt grev Gerhard på sin hvide hest, sammen med Henner Friser og de holstenske ryttere, i hulvejen. Skirmen stod omhyggelig hos sin herre og forbandt hans højre arm.

"Fordømt!" råbte grev Gerhard og sprang af hesten, "kom vi for sent?"

"I kom tids nok til at redde mit liv, ædle greve!" svarede drost Peder glad og rakte ham den venstre hånd.

"Hvorfor havde I sådan hast, herre drost?" sagde gamle Henner mørk og blev siddende som i dybe tanker på sin hest. "Hm, hm!" tilføjede han halv sagte, "det er i sporet af en jomfrukarm, I der har blødt: I ville nok hellere op at age, end følge gråskæggens råd."

"Du har ret, gamle!" sagde drost Peder, "ungdom og gubbevisdom følges ikke ad; forresten red jeg min lovlige vej i kongens ærinde; vidste du, her lå forrædere i baghold, kunne du have sagt mig det rent ud. Imidlertid – tak for råd og dåd!"

Så snart grev Gerhard så, at drosten var uden for fare, ville han straks forfølge de flygtende stimænd i skoven.

"Det nytter ikke!" sagde drost Peder, "de er splittede ad som avner for Jer rytterstorm. Et par stykker fik forfald; lad os holde os til dem! Her ligger nok formanden, han faldt som ved et lyn uden min hjælp."

"Ham ramte jeg!" sagde Skirmen glad, idet han hæftede forbindingen på sin herres arm. "Inden tre uger kan I føre

sværdet igen, herre! men når I bruger det næste gang, må I ikke byde mig gøre musik til legen!"

"Din musik hjalp mig mere, end mit gode sværd, og du stritter som en David!" sagde drosten og rakte Skirmen sin forbundne hånd, idet de gik hen til den faldne stimandshøvding. Skirmen rev hættekappen af den svære karl, og på den gule våbenkøllert kendte man forbavset en af hertug Valdemars slesvigske ryttere. Der var kun lidt liv i ham tilbage, og inden man kunne bringe et ord ud af ham, var han død. Den anden hættemand bar en ligedan våbenkjortel under kappen. Han var ikke dødeligt såret, men han var trodsig og stum; hverken løfter eller trusler kunne bevæge ham til at sige et ord. Man forbandt hans sår og satte ham fastbundet på en hest.

Nu steg Henner Friser af den store, stålgrå hingst, han sad på.

"Jeg tog Eders stridshingst i slotsstalden, herre drost! den kan I nu snart trænge til," sagde han med et besynderligt eftertryk. "Jeg skal nu gå til fods til min grav og aldrig mere sætte mig på den høje hest. Jeg har gjort det vel grovt tilforn, ved I. Jeg er nu færdig med de verdslige handler, men jeg skal bede et ave for Jer og den unge konge ved den hellige grav, hvis jeg ikke dumper i min egen undervejs. Gud og St. Christian være med Jer, ædle herre!" tilføjede han usædvanlig bevæget. "Endnu er lykken med Jer i ulykken, men vogt Jer! Kommer I ikke før dødsfjenden, vil han komme før Jer. Kronen, I vogter, har endnu ikke nået sit hoved."

Drost Peder steg tankefuld på den velkendte, skønne stridshingst, der havde stået ubrugt i slotsstalden siden sidste

dystridt. Tavs og vemodig rakte han den gamle pilgrim hånden til afsked.

"Hvad den pokker!" sagde grev Gerhard, da Henner nu også hilste ham for at gå, "du er mig for dygtig en karl, Henner, til nu ikke at gøre andet, end pønitense. Jeg har lært mere af dig i nat, end af alle mine skriftkloge og verdsligvise i mit liv. Bliv hos mig, og du skal føre mit banner og sidde i mit råd! Hvad du sagde mig om min lykke, gad jeg dog nok også vidst lidt mere om."

"Derom er det ikke godt at vide for meget, højbårne herre!" svarede Henner betænkelig og rystede det grå hoved, idet han hældte sig til sin pilgrimsstav, "jeg er heller ingen heksemester; men forsøgt mand ved, hvad verden giver, og en gammel marsvinsjæger kan nok sige Jer, hvad vejr vi får i morgen. Vorherres bøger lyver ikke, og dem behøver man just ikke altid at være skriftklog for at forstå. Det ved jeg," fortsatte han og betragtede grevens ansigt med et skarpt blik, "I kommer vel så langt med Eders ene ærlige øje, som Eders snildeste fjende med to, men derfor skal I ikke mere, end noget andet menneskebarn, stole på lykken! Hun er af glar, ved I nok, og hun brister tit, når hun skinner klar. Jeg bar gerne Eders banner, højbårne greve, men hvad man har lovet Vorherre og den hellige jomfru, skal man holde. Vi har en svar regning sammen, og døden blæser ikke i lur for sig. Gud og St. Christian være med Jer! – Farvel, knøs!" sagde han derpå til Skirmen, "jeg svarer dig til Aase, når du svarer mig og hende til din troskab og dygtighed!"

Skirmen havde grebet den gamles hånd, som han med heftighed trykkede til sine læber, men inden han fik tid til at

sige et ord, havde den gamle kæmpe knuget ham i hånden, så det knagede, og skred nu med lange skridt hen ad vejen til åen.

Grev Gerhard og drost Peder red en tidlang tavse frem ad vejen til Kolding og fulgte, efter Henners råd, vejen syden for Skodborg Å. Skirmen og den gamle hofnar fulgte dem i nogen frastand blandt rytterne, med den fangne stimand imellem sig.

"Jeg følger Jer nu for det første over den slesvigske grænse, min gode ven!" afbrød grev Gerhard endelig tavsheden. "Dette overfald må have haft vigtige grunde. I denne tid skal man vel mindst skue hunden på hårene; de gule våbentrøjer beviser heller intet stort, men tro mig dog, hertugen er manden! Her stikker mere under, end blot et tak for sidst for fangenskabet på Søborg. Den gamle pilgrim har ikke rost mit ene øjne forgæves. Jeg ser nu måske nok så klart som I, og hvad den snilde hertug fører i sit skjold begynder at blive mig klart. Jeg kunne have stor lyst til at sætte den fine herre lidt på prøve. Pas på, min gode drost!" fortsatte han efter nogen betænkning, "møder hertugen ikke i rette tid på Danehoffet, så må I være på Jer post og ikke lade dronningen og den unge konge tro ham. Vælges han ikke til at være rigsforstander, har han ganske vist en højere værdighed i sigte. Den gamle pilgrim forklarede mig en gåde –"

"Hvad har I for, grev Gerhard?" spurgte drosten og betragtede grevens usædvanlig alvorlige ansigt med opmærksomhed. "Gamle Henner har dog ikke sat Jer anelser og grillenfængerier i hovedet? jeg har al agt for hans erfaring, men han er ikke altid ret ved sin samling, og hans drømmerier vil jeg intet have med at gøre. Hvad I så gør, ædle greve, så glem ikke, at vi på rigets og kronens vegne for øjeblikket må undgå et hvert fjendtligt skridt mod hertugen!"

"Hvad jeg foretager, går på min egen kappe; det kommer ikke riget og kronen ved!" sagde grev Gerhard. "Derfor skal I heller ikke vide det. Vil I betro den fangne stimand til min bevogtning? Jeg svarer Jer til ham."

"Vel!" svarede drosten, "den skat må I beholde! Gjaldt det kun mig selv, ville jeg glemme dette eventyr, og da var det måske klogest at lade fangen løbe, men gælder det mere, bør det undersøges. En blot personlig og lav hævn tror jeg den snilde hertug ophøjet over, og så meget måtte han dog vel kende mig, at han ikke kunne frygte, jeg mod landsloven ville modsætte mig rigsforstandervalget."

"Han kender Jer mere end godt nok, min gode ven!" sagde grev Gerhard og nikkede. "I ville vist være ham en særdeles kærkommen gæst i Norborg Slotstårn. Dog I har ret! vi vil holde os til hovedsagen. Erfarer jeg noget, som kan være dronningen og den unge konge vigtigt at vide, skal I høre det af min egen mund, inden Danehoffet er sluttet! Men," tilføjede han urolig, idet blodet pludselig fo'r ham til hovedet, "hører jeg forinden, at hertug Valdemar og den skønne dronning Agnes har sluttet en hemmelig formælingstraktat, så må I have mig undskyldt!"

"I forbavser mig, grev Gerhard!" udbrød drosten. "Tror I sandsynligt, hvad jeg længe har gruet for at tænke mig som muligt? – Og tror I, dronningen –"

"Om hende tror jeg intet uden alt godt og skønt og herligt," afbrød greven ham ivrigt, "men hvor klog hun er, kan hun se fejl; hvorfor skulle et glimrende skin ikke også kunne blænde hende? Var den smukke, veltalende hertug en firskåren, enøjet enkemand, som jeg, og en klods til at tale med kvinder – da var det måske godt for os alle."

De tav nu begge og red i alvorlige tanker videre. Den ellers så muntre grev Gerhard syntes sammen med sit øje og en del af sin fedme at have tabt en del af sin jævne, næsten ligegyldige tilfredshed, men dette tab vanheldede ham ikke, det forøgede snarere hans krigerske og heltemæssige udseende, og det anstrøg af lønligt vemod, der undertiden blandede sig i hans lune og godmodige spøg, syntes at gøre den vakre, djærve herre endnu mere elskværdig.

Drost Peder var så beskæftiget med sine egne tanker, at han ikke lod til at savne den standsede underholdning, idet jomfru Inges billede ofte blandede sig oplivende i hans dunkle og alvorlige fremtidsforestillinger. Hver gang han så en støvsky på vejen, troede han at skimte hendes rejsekarm. Han red da så stærkt, at grev Gerhard og hans følge havde møje med at indhente ham, men hver gang så han sig skuffet i sit håb; som oftest var det en flok okser eller prangerheste, han havde set, og han standsedes ofte i sin utålmodige hast, når de trevne oksedrivere og hesteprangere spærrede vejen.

De havde redet over syv mil gennem det slesvigske, og solen stod ikke højt på himlen, da man øjnede den stolte Ørnsborg eller Koldinghus, som det allerede nævnedes. Slottet lå højt på bakken over søen på den anden side af Kolding Å. Drostens stridshingst vrinskede og sprang let på sin herres opmuntring.

"Men hvad jager vi da så djævleblændt for?" spurgte grev Gerhard noget utålmodigt og pustede. "Der er jo over otte dage til Danehoffet, og når I kommer til Nyborg i morgen, er det vel tidsnok!"

Drost Peder rødmede.

"Jeg har befaling at ile," sagde han. "Vinden er netop god, men her er farten længere og vanskeligere, end ved Snoghøj."

"Men, for den pokker! hvorfor går I da ikke hellere over Snoghøj?" spurgte greven. "Dog det er sandt," tilføjede han lidt mut, "I vil sagtens med det samme se Eders stolte hjertenskær igen."

"Hvor vidste I det, grev Gerhard?" spurgte drosten forundret og noget undselig.

"Ih, det ved jo hver mand i landet. Den stolte Ørnsborg hist oppe er drost Peder Hessels yndlingsborg, og ørnen på bjerget med de udspilede vinger står ikke forgæves i Eders segl ligesom i stadsvåbnet. Her vandt I jo Eders første laurbær med hertug Erik, og det har vi længe nok måttet høre, at I her har porten og nøglen for Danmarks rige både mod mig og mod hertugen af Sønderjylland."

"Slottet taler I om!" svarede drost Peder og smilede, "nå ja, det forstår sig, det er mig en kær befæstning og en vigtig borg for land og rige. Kong Erik Christophersøn har sat den i herlig stand. Den er Jer holstenere en torn i øjet, det ved jeg nok, men lad os derfor være lige gode venner! Var hertugen os så fuldtro en ven som I, ædle greve, havde jeg måske næppe drevet så ivrigt på at få dette forsvarsværk i stand. Oprigtigt talt," fortsatte han og rakte greven hånden, "jeg troede, I ville gække mig med en virkelig hjertenskær. Hvad jeg så efter var heller ingen sten-brud. Slottet er i gode hænder. Denne gang bliver der ingen tid til at bese det."

"Det vover I, som en klog drost, vel heller ikke, når en greve af Holsten er med, om han også kun har halvt så mange øjne som andre?"

"I ville vist med Eders ene feltherreøje se flere mangler ved skanserne, end jeg med begge mine," svarede den unge drost beskeden og betragtede sin ledsager med velvillig tillid, "men det ved jeg," tilføjede han, "I ville ikke røbe vor svage side for andre, end for mig, og det kunne både jeg og borgen have godt af."

"Dersom jeg nu tog tider på Eders høflige ord, drost Peder," sagde Gerhard, "ville I så opsætte Eders rejse blot en halv time for at ride nord op igennem byen og vise mig slottets fire kæmpebilleder så vel som forskansningerne nærved?"

De var ikke langt fra Kolding Å og red just gennem den såkaldte Broskov. Over den store vindebro, som her adskilte Nørre- og Sønderjylland, så de nu en tom rejsekarm med fire heste, ledsaget af tolv ryttere, rulle dem i møde.

"Der kommer hendes vogn tilbage!" sagde Skirmen og red hastigt hen til sin herre. "I kan endnu træffe hende. Ude af fjorden kan hun ikke være."

"Jeg viser Jer slottet en anden gang, ædle greve!" sagde drost Peder hastigt til sin ledsager, idet han sporede sin hest. "Måske kan jeg nu i dets sted vise Eder et skønnere og stoltere billede, som jeg hellere ville føre i mit skjold, end al verdens ørne og slotte til hobe."

"Hvad den pokker!" udbrød grev Gerhard og lo højt, "rider jeg her min hest træt for at følge en forelsket eventyrridder? nu vel, min gode ven! kan drost Hessel også tænke på sligt galskab i så alvorlig en tid, så er jeg dog ikke den eneste gæk i vort selskab!"

De red den tomme rejsekarm og rytterne forbi, men måtte standse ved broen, som atter var optrukket. På drostens foranstaltning var her anlagt et vigtigt indbringende toldsted,

og, under påskud af streng opsigt derved, havde han nylig udstedt det bud, at denne grænsebro skulle holdes trukket op ligesom i krigstider. Dette forvoldte alle rejsende en del ophold og ulejlighed. I sin ivrige hast udbrød drosten nu selv i heftige ytringer mod høvdingen for borgervagten, der, inden broen blev nedladt, fordrede strengt regnskab for de ham ukendte ridderens adkomst til at indlades med så mange krigsfolk. Efter nogle vanskeligheder adlød vel borgerhøvdingen ærbødig, da han hørte drostens navn, men glemte dog ikke den billige undskyldning, at det var drostens eget bud, han her opfyldte.

"I har ret, min ven!" sagde drost Peder og besindede sig, idet en let rødme fo'r over hans kinder. "I har gjort Eders pligt; jeg havde ingen ret til at dadle Eder."

Den formildede høvding hilste drosten med velvilje, og man fo'r over den nedsænkede bro.

Under den korte standsning havde grev Gerhard haft stor møje med at tilbageholde en hjertelig latter, som nu først udbrød, da han red over broen og så, hvorledes drosten ilede og stirrede ud mod skibene i havnen.

"Nu ser I selv, hvad Eders strenge love er for noget fordømt tøj, min gode, samvittighedsfulde hr. drost!" sagde han, "I har vist ikke tænkt på ilfærdige fiskere, da I lod denne bro spærre."

"Det er vand på Eders mølle!" svarede drosten halvt fortrydeligt, men måtte dog smile ad det godmodige drilleri, hvormed grev Gerhard holdt sig skadesløs for disse foranstaltninger, der lige så godt gjaldt Danmarks stilling til Holsten som til Sønderjylland.

"Får I nu ikke den smukke dame at se, som I er nær ved at ride så mange, gode heste ihjel for," fortsatte greven i samme

lune, "så er det bedrøveligt nok – så kommer I dog også på en måde til at betale told ved denne bandsatte rendesten. Den koster mig og mine brave holstenere flere sølvører mellem år og dag, end hele denne kræmmerrede er værd. Men le må jeg dog, uden fortrydelse! –"

"Lad nu det være godt, grev Gerhard!" sagde drosten hastigt. "Ser jeg ret, ligger der et skib ud af havnen. Vidste I, hvad dette fordømte ophold berøver mig, ville I ikke have hjerte til at le."

De var redet gennem Sønderporten og Brogaden. Drosten for nu om ad højre til den såkaldte Klosterport, hvorfra det gik i firspring over den store engbund til havnen. Greven og hans følge ledsagede ham.

På et øjeblik stod drosten på skibsbroen og erkyndigede sig om, hvem der var ombord på det skib, der for fulde sejl løb ud af havnen.

"Det var sagtens en prinsesse," brummede en gammel stavngemmer og fortsatte ligegyldigt at hamre på sit rør, "hun kom i et malet bur med fire hester. Stadsfogden selv stod med hatten i hånden, og alt måtte stå på pinde for hende. Det var en svensker, der løb ud med hende. Står denne kuling, vil de snart være i rum sø. Holder kun skuden til hun når land! det var et fordømt råddent trug og holder ikke mange stød ud. Men med svenskeren ville hun, om det så var djævels."

"Læg til med Jer raskeste skude!" bød drosten, "jeg betaler tidobbelt. Kun hastigt!"

"Skal vi på jomfrujagt, strenge herre?" brummede den gamle sømand. "Ih gu' vel, for mig gerne! Det stolte pigebarn gør I dog ingen fortræd, ser jeg nok. Jeg haler Jer hende ind på en halv time. Det var også for god hyre for en svensker."

"Godt, gamle, kun rask!" sagde drosten og rakte ham en håndfuld sølvmønt. I en håndevending lå der en skude klar ved skibsbroen. Skirmen bragte hestene ombord. Drost Peder tog imidlertid afsked med grev Gerhard. "Gud være med Jer, ædle greve!" sagde han med et hjerteligt håndtryk, "om vort eget håb endog er en flygtning, vi aldrig kan indhente – landets og rigets store håb opgiver vi ikke! – For dronningen og vor unge konge! er vort livsløsen –"

"Vel, min gode ven!" sagde grev Gerhard og smilede. "I skal snart høre fra mig! – Glem nu kun ikke at styre den rette vej til Melfar!"

Snart fo'r skibet med drosten og hans væbner for fulde sejl ud af Kolding Havn. Grev Gerhard blev stående på skibsbroen og smålo. Han så, hvorledes den lette sejler fløj pilsnar afsted og nærmede sig skuden med de blå og gule sejl, der bortførte jomfru Inge. At hun var den dame, drost Peder havde danset ind på Ribehus med og nu ilede så heftigt efter at indhente, formodede han veltilfreds. Skønt den mistanke for længe siden var udslettet, hvorom han bar mindet i arret på sit bryst, så han dog ikke ugerne, hvorledes hans ridderlige medbejler til dronningens gunst nu for en ridderdatters skyld syntes nær ved at glemme al verdens dronninger og konger.

De to skibe var snart hinanden så nær, at man gensidigt kunne se hinanden. Drost Peder stod i forstavnen på sin lette sejler og så en høj jomfruskikkelse med en rød, mårbræmmet silkekåbe ved bagstavnen på det skib, han forfulgte. Han kendte jomfru Inge og råbte med høj røst hendes navn.

"For Gud i Himlens skyld! lad stryge sejl og lad mig føre Eder til land!" råbte han. "Eders fartøj kan ikke holde søen."

Men jomfru Inge rystede på hovedet, idet hun løste sin grønne hoveddug og viftede ham et kærligt levvel.

"Vil I entre, strenge hr. ridder!" råbte den gamle stavngemmer, "så sejler jeg svensken en planke ind, og han stryger vel."

"Nej, nej!" bød drosten, "ingen vold! hun har sin frihed. Styr forbi da! men så nær som muligt!"

Et øjeblik fo'r skibene jævnsides. Drost Peder stod med udbredte arme få skridt fra den høje ridderdatter, som med et usigeligt kærligt åsyn betragtede ham.

"For Erik, kongen hin unge!" sagde hun og pegede frem, idet hun hastigt slap sin grønne hoveddug og lod den flagre over til hendes ridder. Et stykke af sejrskransen fra dansen forrige aften fulgte med det flagrende slør og blev siddende på ridderens fjerhat. I samme øjeblik adskiltes skibene, og den brede, dybe afgrund åbnede sig mellem de elskende. Drost Peder syntes at have set en tåre i den stolte piges øjne, men det blik, hvormed hun havde betragtet ham, havde fyldt hans sjæl med det gladeste håb, sammen med en besynderlig tillid til den kække piges lykke og ærbødighed for hendes faste, urokkelige vilje. Han greb det grønne slør og trykkede det til sine læber.

"Styr til Melfar!" råbte han til stavngemmeren "Gud og hans mægtige engle er med den jomfru, vi tør ikke standse hende."

Skibene var allerede vidt adskilte. Drost Peder stod endnu i forstavnen og stirrede hen mod det fremmede skib, hvorpå han endnu længe troede at øjne en flig af jomfru Inges kåbe, og vemodig, men forunderligt styrket og begejstret ved den kærlighedsfulde afskedshilsen, ilede han trøstigt fort på sin beskikkede vej.

7

Hastigt bredtes ud over hele riget det næsten utrolige rygte om, hvorledes Ribe Slot under dans og leg var blevet overrumplet, og jomfrusangen: "For Erik, kongen hin unge!" var snart en almindelig folkesang. Efterretningen herom havde fornøjet så vel dronningen som især den unge konge, og som første overbringer af dette budskab var drost Peder med dobbelt glæde blevet modtaget på Nyborg Slot, hvor vigtige forhandlinger udfordrede hans nærværelse i rigsrådet. Også angående hovedøjemedet med hans rejse, bragte drost Peder bedre efterretninger, end man ventede. Folkets hengivenhed for kongehuset og almuens had til marsk Stig og hans tilhængere havde han haft mange prøver på. Med hensyn på sammensværgelsen og kongemordet medbragte han vigtige oplysninger. Marsk Stigs befæstninger på Helgenæs og Hjelm kunne han som øjenvidne beskrive, og de blev ikke fundet nær så frygtelige, som de efter hertugens beretninger og de uvisse foruroligende rygter skulle være.

Mens der nu skete prægtige tilberedelser til Danehoffet i Nyborg, hvor den unge konge første gang skulle vise sig på dommersædet, var rigsrådet dagligt forsamlet. Drost Peder skjulte ikke sin mistillid til hertugen. Hans sårede arm havde vakt deltagelse, og hans beretning om stimandsoverfaldet på vejen gav anledning til mange gisninger, som han dog selv endnu anså for højst usikre og ingen vægt lagde på. Men gamle ridder Jon og mester Martinus fandt heri en stor bestyrkelse for deres mistanke til hertugen, i forbindelse med de mistænkelige

bevægelser i Viborg, der havde foranlediget deres hastige og hemmelige rejse med de kongelige herskaber til Nyborg. Denne mistanke betragtede dronningen dog som uværdig og aldeles ugrundet, idet hun talte om hertugen med en deltagelse, der satte drost Peder i en højst urolig stemning.

Den lille, ridderligt sindede konge mente også, man var alt for ængstelig og forsigtig.

"Er min frænde hertugen da ikke en ridder og fyrste?" sagde han en dag, da denne sag atter afhandledes i rigsrådet. "Han må jo vide, at han ikke kan bryde tro og love uden at miste sin ære og blive til spot for al verden!"

"Binder Guds lov i hans eget hjerte ham ikke, min unge herre og konge!" svarede mester Martinus, "så binder ridderloven ham visselig end mindre, aldenstund den ikke egentlig endnu vedkommer ham. Vel er han en fyrste af kongeligt blod, men ridderslaget har han endnu aldrig formeligt modtaget. Eders højsalige herre fader, af hvis hånd han kun værdigt kunne modtage det, opsatte måske denne hædersbevisning længere, end det under det spændte forhold havde været ønskeligt."

"Nu vel, så giver jeg ham ridderslaget, så snart jeg selv har modtaget det og har lov til at uddele det!" sagde den lille konge. "Morbroder Otto må slå mig til ridder inden kroningen. Det sømmer sig dog ikke, at jeg krones til konge i Danmark, før jeg ordentligt er optaget i den ædle ridderstand."

Ridder Jon smilede og rystede det grå hoved, men drost Peder betragtede sin kongelige lærling med glæde. Han fandt, at den unge konges ønske viste hans agtelse så vel for kronen, som for ridderstanden, og han bemærkede, at sligt ikke heller var ualmindeligt med umyndige fyrster, samt at man allerede

fra Carl den Stores og hans søns tid havde et eksempel for øje, som ridderskabet ærede og fulgte.

"Men med ridderslaget ophører mindreårigheden efter ridderloven," bemærkede gamle Jon Litle, "og vor unge konges mindreårighed forbyder rigets grundlov os at hæve før tiden."

"Det forstår sig, ædle ridder Jon!" svarede drost Peder, "her må ridderloven i det enkelte punkt vige for den større lov, der grunder sig på folkenes velfærd og frihed. Men en mindreårig konge bør efter min mening ikke være ringere i værdighed, end enhver af hans ridderlige tjenere."

Dronningen og mester Martinus understøttede drost Peders og den lille konges mening, og gamle ridder Jon gav efter med et skuldertræk, da han ikke anså sagen for særdeles vigtig. Rigets forhold til hertugen var ham en alvorligere og vigtigere sag. Nødvendigheden i, at man omhyggeligt måtte skjule enhver mistanke og betro hertugen samme del i rigsforstanderskabet og kongens formynderskab, som dronningen, gjorde den gamle herre så indlysende, at selv mester Martinus, som havde mest derimod, dog ingen indvendinger kunne gøre. Dronningen havde mindst betænkelighed derved, og drost Peders personlige mistillid til hertugen måtte vige for nødvendigheden og hans agtelse for landsloven. Mens så vigtige statssager beskæftigede rigsrådet, søgte drost Peder forgæves en lejlighed til at tale med ridder Jon om jomfru Inge og hendes rejse til Sverige. Enhver ytring derom afbrød rigsråden, som om han ikke forstod den.

Den til Danehoffet bestemte dag kom. Dronningens brødre, begge markgreverne af Brandenborg, var dagen i forvejen kommet til Nyborg og havde for to dage siden forladt hertugen i

lejren ved Ribe. Men hertugen selv var endnu ikke kommet til Nyborg. At opsætte Danehoffet til hans ankomst, stred mod kronens og rigets værdighed, og denne hertugens tilsyneladende ligegyldighed ved så vigtigt et møde, hvor hans nærværelse først og fremmest udfordredes, forundrede alle. Dronningen følte sig i særdeleshed krænket over denne mangel på opmærksomhed, som var hende aldeles uforenelig med hertugens sædvanlige artighed og ridderlige adfærd.

Danehoffet holdtes imidlertid på sædvanlig vis i de første pinsedage. Forhandlingerne og de almindelige retssager blev foretaget af rigsrådet og bekræftedes såvel af dronningen som af den unge konge, der ligeledes med sin moder udstedte og bekræftede diplomer og gavebreve til kirker og klostre, hvorunder han skrev sig de danskes og slavers konge og hertug i Estland. Men hovedsagen, angående kongens formynderskab og rigets bestyrelse i hans mindreårighed, kunne ikke afgøres. De tvende første pinsedage gik således hen, og hertugen var endnu ikke kommet.

Drost Peder havde den anden dag hen imod aftenen forladt slottet og var gået hen til sin bolig, hvor han agtede at tilbringe en del af natten med at efterse danehofsagerne til næste dag. Han sad alene i sit lønkammer. Gamle Henners advarsel og grev Gerhards ytringer om hertugen faldt ham ind. Han blev urolig og spændt, og den dristige tanke gennemfo'r ham, at man nu måske med rette kunne forbigå hertugen ved formyndervalget. I det samme hørte han larm på slotspladsen af klaprende hestesko og musik af krumhorn fra slotsvagten, hvilket kun var tilladt ved en fyrstelig persons ankomst. Han gik hastigt til vinduet og så hertugen med et anseligt følge af riddere og med

stor pomp ride op på slottet. I hertugens følge så han tre riddere med lukket hjelmgitter; på deres våbenmærker kendte han med forbavselse tre af marsk Stigs forvovneste frænder, om hvem han havde sikre beviser, at de havde personligt taget del i kongemordet. Han kastede hastigt sin kappe over sig, greb sin fjerhat og ilede op på slottet, hvor ridder Jon, som drabanthøvding, allerede havde modtaget hertugen og straks på hans heftige fordring indladt ham til en hemmelig samtale med dronningen og hendes brødre.

Med stor uro hørte drost Peder dette straks ved døren til drabantsalen, hvor den lille Aage Jonsøn stod vagt blandt kærtesvendene. Drosten trådte hastigt ind i drabantsalen og nærmede sig ridder Jon. Den gamle herre gik tankefuld frem og tilbage foran døren til de kongelige gemakker. Han syntes ikke at have lyst til at tale med nogen; han nikkede tavs til drosten og blev stående. Drost Peder rømmede sig nogle gange og søgte forgæves lejlighed til at meddele ham sine betænkeligheder.

"Rigsrådet må nødvendig samles endnu i aften!" sagde han endelig med dæmpet røst, idet ridder Jon atter vendte sig for at gå ham forbi.

"Dets nuværende formand er hos dronningen!" svarede den gamle og fortsatte sin gang.

"Kan her da intet foretages?" hviskede den utålmodige drost, da den gamle atter kom ham nær. "Der er forrædere i hertugens følge. – Dronningen er forblindet. I denne time afgøres måske landets og rigets skæbne."

"Den er i Guds hånd!" svarede den gamle herre, og der glinsede en tåre i hans øje. "Han kan gøre blinde seende, ved I."

Han vendte sig og gik atter tilbage i salen, hvor han gjorde en af drabanterne et ligegyldigt spørgsmål og syntes at skæmte.

"Skal her ikke ske mirakler," sagde drost Peder ivrigt, da den gamle rigsråd atter standsede ved ham, "så må I eller jeg åbne øjnene på dronningen og folket i tide!"

"Ilsindige menneske! hvad tænker I på?" hviskede ridder Jon heftigt. "Vil I styrte hele landet i ulykke med Eders iver? – Rolig, min unge ven!" tilføjede han hastig og greb hans hånd, idet han drog ham til side, "I gør ellers kun ulykken vis og større. Nogle af marskens venner er her for at forsvare deres sag, hedder det. Vidste vi også for vist, hvad vi nu kun frygte – vi måtte dog tie og adlyde nødvendigheden."

"Hvorledes? også da, når jeg i morgen ved Danehoffet kunne godtgøre for dronningen og hele folket, at vor nye rigsforstander var en landsforræder?"

"Også da! I dette øjeblik har han rigets skæbne i sin hånd. Ved et åbenbart brud med ham sætter vi ham selv i spidsen for oprørerne. Nu må han, selv mod sin vilje, med os fordømme og bestride dem. Til marsk Stig er faldet, må hertugen stå! Han må æres som tronens støtte, om han så er vor dødeligste fjende. Alt, hvad der kan gøres, er at advare dronningen og vogte hende og den unge konge. Nu rolig, som jeg – og munter, hvis I kan!"

Den hemmelige samtale blev pludselig afbrudt, idet dronningens hofmarsk trådte ud i drabantsalen og tilsagde ridder Jon og drost Peder til aftenstaflet, som på dronningens befaling skulle være en velkomstfest for hertugen.

"Ser I!" sagde drost Peder, da hofmarsken var gået, "vor snilde, veltalende rigsforstander er i højeste gunst og nåde."

"Måske klogt!" svarede ridder Jon. "Vor ædle herskerinde er ikke let at gennemskue. I ethvert tilfælde må vi synes trygge og oprømte. Lad mig i den kunst være Eders læremester! Vil I være statsmand, drost Peder! må I først og fremmest være herre over jert ansigt."

Med tilsyneladende munter mine og en spøgefuld ytring forlod ridder Jon sin unge alvorlige ven og beskikkede en anden drabanthøvding i sit sted. Derpå gik han med drosten ind ad døren til de kongelige gemakker.

Snart samledes alle hoffets embedsmænd med rigsråderne og Danehoffets anseligste mænd i den store riddersal, hvor dronningens damer allerede ventede hende og hvor dronningen kort efter trådte ind, i sin prægtige sørgedragt, sammen med sine brødre og den unge kong Erik. Ved dronningens venstre side trådte hertug Valdemar frem. Han bar ligeledes en pragtfuld sørgedragt. Hans dristige sejrherreblik røbede en høj grad af selvtilfredshed, og han syntes at skjule glæden over en lykke, han ikke længere tvivlede på, om han også endnu kun så den i frastand. Ridder Jon hilste ham med ridderlig artighed på en munter og utvungen måde, mens drost Peder blot iagttog den nødvendige høflighed; men de øvrige rigsråder viste ham en ærbødighed, der mere røbede frygt, end velvilje.

Drost Peder betragtede dronningen med opmærksomhed. Han troede at se i hendes ansigt en rolig tilfredshed, der med ædel værdighed og et stille, halvt vemodigt smil ikke stod i nogen skærende modsigelse med hendes sørgedragt. Hun kastede et alvorligt blik til drost Peder, og han syntes deri at læse en bebrejdelse over hans mistillid til hendes klogskab og menneskekundskab. Det forekom ham, som hun ved sin hele

adfærd ville beskæmme og udrydde enhver tvivl hos kongehusets venner om den fyrstelige herres retsindighed, hvem hun uden mistillid værdigedes at udmærke som landets vigtigste mand.

Så snart den almindelige hilsen var forbi og de sædvanlige høflighedsregler var iagttaget efter hofskikken, førte hun selv hertugen ind i kredsen af rigets anseligste mænd, som hun med få ord forestillede ham. Derpå henvendte hun sig til ridder Jon og de andre rigsråder.

"Vor højfyrstelige ven og frænde," sagde hun, "har, af omhu for landets og kongehusets bedste, ædelmodigt udsat sig for at miskendes så vel af mig som af Eder. Han har opsat at modtage rigsforstandervalget ved dette danehof, på grund af et rygte, hans fjender har udspredt, om en fornærmelig mistillid til ham, som her skulle finde sted, og om et parti, der i denne anledning ville oprøre folket her ved Danehoffet og vække tvedragt i riget. Da han imidlertid har erfaret, at dette rygte er ugrundet, har han ikke længere taget i betænkning at indstille sig her, for i enhver henseende at retfærdiggøre sig. Han bringer os desuden den vigtige og beroligende efterretning, at den oprørske marsk Stig er faldet til føje og har overladt sin og sine medskyldiges sag til Danehoffets kendelse. Hertugen har klogelig søgt at undgå en ødelæggende borgerkrig ved ikke at angribe oprørerne, mens han ved at samle en betydelig hær har indjaget dem skræk. Han har personligt vovet sig indenfor marskens befæstninger, for om muligt i mindelighed at bringe ham til at underkaste sig landsloven. Han medbringer under sit lejde trende af marskens venner til dette danehof for at selv vore farligste fjender ikke skal siges at være dømte uhørte og uden

forsvar. Jeg finder dette foretagende lige så priseligt og retfærdigt, som kækt, og det glæder mig, at jeg med så oprigtigt et sind kan ønske os alle og Danmarks rige til lykke, idet jeg siger den ædle hertug Valdemar velkommen iblandt os!"

De sidste ord henvendte hun til hertugen. Han trådte frem og bøjede sig dybt for dronningen, idet han med let anstand og sirlige ord besvarede denne hædrende velkomsthilsen. Med tilsyneladende begejstring udtrykte han sin hengivenhed for dronningen og den unge konge, og han priste kongehusets tro mænd med en højst nedladende og smigrende venlighed, der hos den største del af de forsamlede herrer ikke savnede sin virkning.

Derpå åbnedes døren til spisesalen. Hertugen førte dronningen til bords, og den lille konge tog plads ved hendes højre hånd.

Det var første gang efter kong Erik Christophersøns død at dronningen og den unge konge gjorde nogen forandring i den sørgelige stilhed, der ellers herskede ved hoffet. Dog var denne velkomstfest for hertugen ingenlunde larmende: der hørtes ingen sang eller musik eller højrøstet glæde, og så snart taflet var hævet, adskiltes selskabet. Hertugen drog sig tilbage til den fløj af slottet, der sædvanlig ved Danehoffet var ham indrømmet. Ridder Jon overtog igen drabanthøvdingsvagten ved de kongelige gemakker, og drost Peder gik i den uroligste spænding tilbage til sin bolig.

Da den alvorlige drost trådte ind i sin daglige stue, så han grev Gerhard sidde i den brede armstol ved bordet og gøre sig til gode med et bæger vin, mens gamle Dorthe Fostermoder, der nu her førte hus for sin herre, overlæssede bordet med

fødemidler. På drostens vink forlod den geskæftige amme straks stuen, mens han med urolig forventning hilste sin gæst.

"Velkommen hjem, min gode ven!" sagde greven muntert og rejste sig, idet han roligt drak bægeret ud og satte det på bordet. "Jeg har siddet her en liden stund og samlet kræfter ved Eders gode vin. Har Eders fostermoder opammet Jer med den, er det intet under, I er rask og stærk. Hun er en fortræffelig husmoder. I får aldrig nogen bedre, om I så fik en engel til kone. Det var dog en lykke, hun ikke blev hængt eller begravet levende for sin kvindelige hæders skyld. Nå, hvor står det til? Er jeg Jer ikke velkommen? I ser jo ud som I var dømt fredløs på Danehoffet eller stævnet for Ribe ret."

"I er mig hjertelig velkommen, ædle grev Gerhard!" svarede drosten og rakte ham hånden, "er der ingen fred og glæde at se i mit åsyn, er det vist ikke Eders skyld. I holder ord, ser jeg, og I er en sand spåmand. Hertugen er først kommet l aften. I morgen er han min og kongehusets herre. Men hvad ved I da nu? hvad har I opdaget?"

"Artige ting, min gode ven! I har næsten været lige så nær ved at begraves levende som Jer amme; i Nordborg Tårn skulle I have siddet. – Stimanden fik jeg lykkelig løst for tungebånd med mit gode sværd på struben. – Han skulle rigtig nok knække Jer hals, hvis I ikke ville lade Jer fange. I havde jo vigtige beviser mod kongemorderne i Jer lomme."

"Derfor altså? – nu vel! det kan jeg forstå!" svarede drost Peder, "men hvad så videre?"

"Ja, tøv lidt, min gode ven! man kan ikke leve af snak. Eders fordømte statssager har fast taget alle mine kræfter med i disse dage."

Med disse ord satte grev Gerhard sig atter roligt i stolen og fyldte bægeret, mens drosten utålmodigt ventede på hans vigtige meddelelser.

"Hertugen er en fin herre," begyndte greven igen, da han havde tømt bægeret og rost vinen, "og jeg er en stormløber, siger man. Jeg hugger helst lige til og går ligefrem uden krogveje. Men nu skal I dog se, at jeg også til nød kan gå på rævejagt, og at det ikke er alle krogveje og omsvøb, jeg skyr –"

"Det tror jeg hjertens gerne, kære grev Gerhard! men, for Guds skyld, bevis mig det ikke nu! Hvad ved I? – hvad har hertugen haft for? – hvad kunne tilbageholde ham fra Danehoffet? – hvor har han været?"

"Så sagte, så sagte, min gode ven! man kan ikke besvare alting på en gang. Han har ikke sovet i de tre sidste døgn, og jeg ikke heller. Det kan I nok se på mig. Jeg har jaget livet af tre heste og kan næppe selv hænge sammen. Men hør nu alt i sin orden! Da vi dansede med de smukke piger på Ribehus, lå hertugen, ved I, på den lade side i lejren ved Ribe. Men den hellige Germani dag – lad mig se! – Ja det var den 28. maj sidstleden – det var den første danehofsdag her – da var han bevislig i Slesvig og udstedte i bispens og sit eget råds nærværelse et handelsdiplom til fordel for kræmmerne i Lybeck af følgende indhold –"

"Vil I have mig til bedste, grev Gerhard! Hvad i al verden kommer alt det kræmmeri kronen og riget ved?"

"Mere, end I drømmer om, min gode ven! Indholdet af kræmmerbrevet skal I blive fri for, siden jeg ikke kan huske det; det gør heller intet til sagen, men læg mærke til, at han foretog sig en offentlig, ubetydelig regeringsforretning i Slesvig den

samme dag, han her skulle vælges til rigsforstander og kongens formynder! – Se, det er en politisk gåde, som vil være efterverdenen en hård nød at knække, men den gåde kan jeg forklare Jer. Han havde kort før været på Helgenæs hos marsk Stig –"

"Alt det ved vi!" afbrød drosten ham utålmodigt. "Det har han ikke skjult, men det er just udlagt til hans ære, som et bevis på hans troskab og kække iver for kongehuset."

"Godt! ved I alting, min kloge hr. drost! så er I vel også klogere, end min Langben Gammelmand, skal vi se! –"

"Eders hofnar? – –"

"Ja vel, I kender ham jo nok; gal er han rigtig nok til sine tider, og han bildte sig ind, han var den døde konge, da han slog mit øje ud, men når han ikke er gal og vil sætte folk en voksnæse på, er han fanden til karl og til at le sig fordærvet over –"

"Men, min Gud! hvad har en nar med statssager at gøre? glem dog ikke, hvad I ville sige for den døgenigt!"

"Respekt for Langben, min gode ven! en sådan nar kan være klogere, end et helt rigsråd. Han har i otte dage været klædt i jern fra top til tå og ageret marskens fortrolige svend, Mads Jyde. Han lignede den svære karl på et hår og kunne tale mesterligt jysk efter ham. Således kom han efter, hvad jeg allerede havde nys om, og hvad gamle Henner havde mærket under sit fangenskab hos marsken. Mens hertugen udeblev fra Danehoffet, skulle her ved marskens og hans venners hjælp gøres tumult og oprør den første danehofsdag, men det forpurrede jeg ved at lade alle færgestederne spærre i tre dage, så ingen af urostifterne kunne komme her over."

"Min Gud! hvad hører jeg? hvad skulle her da være sket?"

"Under skin af en opstand mod hertugen selv, hvori man troede folket ville tage del, skulle i forvirrelsen dronningen og den unge konge tages til fange. At I sad i god forvaring på Nordborg, havde vi tvunget den fangne stimand til at berette, og for den løgn fik han sin frihed i går. Mens de kongelige fanger med algrevens hjælp bragtes til Tønsberg, skulle hertugen drage til Viborg med sin hær og for at redde landet lade sig af lutter nåde hylde til konge. At han den 28. under tumulten havde været i Slesvig, måtte kunne bevises med et offentligt dokument for at den snilde herre kunne vaske sine hænder, hvad der så skete. Den streg, jeg gjorde i den hele regning, må han imidlertid have mærket før jeg ventede det. Han må være rejst over hals og hoved fra Slesvig for at være her i aften."

"Kom, grev Gerhard!" udbrød drost Peder forfærdet. "Sligt hører til lønkammeret. Jeg svimler ved at tænke derpå. Kan I give mig klare beviser i hænde for et sådant uhyre forræderi – så må han styrtes, om det så koster mit liv!"

Drost Peder drog sin gæst hastigt ind med sig i sit lønkammer, hvor han optegnede hvert ord, greven sagde, og enhver omstændighed, som kunne oplyse sandheden af hans beretning. Hofnarren blev ligeledes taget i forhør, og hans udsagn blev ordret optegnet. Grev Gerhard satte sit segl derunder og tilbød sig med sin ed og sit gode sværd at godtgøre, hvad der måtte mangle i formelige vidnesbyrd. Med gravitetisk mine satte hofnarren ligeledes sit segl derunder med en knap af sin væbnertrøje.

8

Næste morgen tidlig, før Danehoffet igen begyndte, havde drost Peder en hemmelig samtale med ridder Jon, men næsten lige så tidligt var hertugen med markgreverne af Brandenborg hos dronningen.

På denne Danehoffets sidste og vigtigste dag skulle forhandlingerne som sædvanlig foretages under åben himmel og for folkets øjne på slotspladsen. Det var den tredje dag i pinseugen, og det skønneste forårsvejr begunstigede højtideligheden, hvorved samtidig den unge konge skulle hyldes af sine fynske undersåtter. Alt var indrettet på det prægtigste. På begge sider af tronen, som den unge konge skulle beklæde, var tvende næsten lige så prægtige ophøjede sæder anbragt til dronningen og hertug Valdemar. Der var udbredt skarlagenstæpper på jorden og opstillet tvende halvkredse af stole til de fyrstelige herrer og ridderne såvel som til bisperne og prælaterne; men midt i kredsen stod et rundt bord, beklædt med sort klæde og med tre og tredive stole om, der dog kun syntes at indtage en lille del af den store kreds; dette usædvanlige syn fremkaldte mange betænkelige betragtninger blandt folket. En usædvanlig stor mængde borgere og bønder sås denne gang på danehofspladsen fra tidlig om morgenen. Der herskede en ængstelig stilhed. Efterhånden forsamledes også ridderne og de gejstlige herrer, blandt hvilke man så den anselige domprovst, mester Jens Grand, og den lundske ærkebisp, John Dros, blandt alle rigets bisper. Alles opmærksomhed syntes kun henvendt på slottets

store fløjdøre, hvorfra man nu hvert øjeblik kunne vente de kongelige. Endelig åbnedes dørene, og tvende våbenherolder med høje fjerbuske i hjelmhuerne og med hvide stave i hænderne åbnede pragttoget, lige som ved en turnering, men de sorte sørgedragter gav hele dette optog mere udseende af et ligtog. Den lille konge gik med små, men faste skridt alvorlig ved sin høje moders side, nærmest ledsaget af prins Christopher, hertugen og dronningens brødre. Grev Gerhard havde uventet sluttet sig til rækken af de fyrstelige herrer. Han var ikke kommet alene, men havde medbragt sine tvende brødre, de unge grever af Holsten, så vel som den rygiske fyrste Witzlau, en djærv og dygtig mand, der var grev Gerhards ven og en tro lensmand af den danske krone. Disse herrer havde, kort før toget begyndte, af ridder Jon ladet sig forestille for den unge konge, men grev Gerhard havde kun fundet lejlighed til i frastand at hilse på dronningen.

I spidsen for de tolv rigsråder så man gamle ridder Jon, kansler Martinus og drost Peder. På den gamle statsmands ansigt var ingen uro at se. Mester Martinus syntes også rolig, men han gik nedbøjet med de foldede hænder i sine vide dominikanerærmer og syntes hemmeligt at bede. Drost Peder kunne med al sin anstrengelse ikke ganske skjule den kamp, der foregik i hans sjæl; han bar sin sårede arm i et bind, og under sin sorte ridderkappe bar han et bundt dokumenter. Når han betragtede den stolte, triumferende hertug, funklede hans øjne af harme; men han havde måttet love ridder Jon at beherske sig; han så selv, det var nødvendigt. Han smilede bittert, og det var ham, som han var dømt til med smilende ansigt at følge Danmarks frihed og lykke til graven. De kongelige væbnere,

der, efter marsken, undermarsken og ridderne, sluttede toget, anførtes af den unge konges yndling, Aage Jonsøn, der siden ulykken i Finnerup lade var blevet en besynderligt stille og alvorlig dreng. Hans og kongens våbenmester, drost Peder, var hans ridderlige forbillede, og næsten med en fuldmyndig ridders værdighed bar Aage allerede det væbnersværd og de sølvsporer, hans unge konge havde ladet ham give.

Danehoffet var sat; og da folket nu så den lille konge på tronen, da de så dronningens ædle åsyn og så mange tro og dygtige mænd ved tronens side, forvandledes pludselig den almindelige tavshed til et larmende hyldingsråb. Lige som ved hyldingen på Skanderborg, oplæste ridder Jon med høj røst dokumentet angående kongevalget, og hyldingsråbet gentoges med fordoblet iver. Under denne hylding rejste den lille konge sig fra tronen og hilste folket med et mildt og venligt åsyn. Den barnlige glæde over at være genstanden for den almindelige hyldest gav hans medfødte kongeværdighed og hans tidlige riddervæsen en ynde og en uskyldighed, der uimodståeligt henrev alle.

Idet kongen rejste sig, hævede dronningen sig også fra sit sæde, og hertug Valdemar tøvede nu ikke, sammen med alle de andre fyrstelige herrer såvel som alle rigets lensmænd og riddere, at bøje sig for tronen og barnekongen, der uagtet sin mindreårighed dog var deres retmæssige herre.

Så snart hyldingen var endt, trådte ridder Jon frem og læste den artikel i landsloven op, ifølge hvilken dronningen og hertug Valdemar var berettigede til at forestå rigsforstanderskabet i kongens mindreårighed. På trods af den misfornøjelse, der sporedes i mange ansigter, vovede dog ingen at gøre nogen

indvending herimod, og så vel hertugen som dronningen stadfæstedes formeligt i denne myndighed. Da dokumentet derom var undertegnet af stændernes udvalgte mænd og oplæst for folket, hørtes der et larmende hyldingsråb for dronningen, hvorpå fulgte en pludselig og almindelig tavshed. Nogle stemmer, hvor iblandt man kendte mester Grands myndige røst, udbragte nu også et: "Leve hertug Valdemar, kongens formynder og rigets beskytter!" Det istemtes af mange, dog med dæmpet røst og – som det lød til – mere af tvang eller frygt, end af velvilje.

Hertugen hilste med nedladende venlighed. Derpå rejste den unge konge sig, og der blev den største stilhed og opmærksomhed. Hans øjne dvælede på drost Peder og mester Martinus og syntes i deres opmuntrende blik at læse, hvad han skulle sige. Han overvandt hastigt den undselige uro, der et øjeblik lod til at have bemægtiget sig ham, og nu sagde han så højt, at alle kunne høre det:

"Mit tro danske folk! jeg lover Eder ved Gud og vor hellige frue, at jeg vil være Eder en god og retfærdig konge. Jeg ved, at landslovens bud og folkets beslutning er ret og gyldig, og jeg underkaster mig villigt min kære moders og hertugens formynderskab til min myndige alder. Men såvist jeg under dette lovlige formynderskab er retmæssig konge af Danmark og skal bære min faders og de store Valdemarers krone – byder og befaler jeg nu, i tillid til mine formynderes og rigsrådets bekræftelse – at sagen mod min kongelige faders mordere ved dette retterting på det strengeste skal undersøges og dømmes. Træd frem, drost Peder Hessel! I er på mine og kronens vegne kongemordernes anklager!"

Drost Peder trådte frem og fremtog dokumenterne, han bar under sin kappe.

"Hvis min kære moder og hertug Valdemar billiger det," fortsatte den lille konge, idet han så på ridder Jon og syntes næsten ordret at erindre, hvad den gamle statsmand havde forberedet ham på, "så foreslår jeg, at min værdige morbroder, markgrev Otto af Brandenborg, min tro lensmand, fyrst Witzlau af Rygen, den tapre og retsindige grev Gerhard af Holsten og hans højbårne brødre sammen med syv og tyve gode mænd af den danske adel og ridderstand træder sammen her på stedet for at ransage drostens klage og vidnesbyrd. Derefter må de sværge, hvem de mænd var, der i Finnerup lade St. Cæciliæ nat lagde voldsom og morderisk hånd på min ulykkelige herre fader, kong Erik Christophersøn. Jeg har med hånden på hans blodige bryst lovet hans sjæl og den retfærdige Gud, at dette skulle være mit første ord fra Danmarks trone og at de ugudelige kongemordere efter landsloven skulle dømmes og straffes med retfærdighed."

Den lille konge var ved anstrengelsen og den iver, hvormed han havde erindret og fremsagt denne opfordring, blevet blussende rød, og ved de sidste ord, som han selv, til ridder Jons forbavselse, havde tilføjet, var tårerne kommet ham i øjnene. Han tav og tog atter sæde på tronen.

Alle syntes forundrede over den alvor og myndighed, hvormed barnekongen havde talt. Dronningen lod til at være forberedt derpå. Hun rejste sig straks og sagde højt og bestemt:

"Jeg billiger dette kongens forslag; det er allerede med mig vel overlagt i rigets råd, og det behøver nu alene den højbårne hertug Valdemars bekræftelse."

"Jeg billiger det ligeledes!" sagde hertugen med dæmpet røst og, som det syntes, kun tvunget dertil af den overraskende nødvendighed, hvorimod enhver indvending ville have været højst mistænkelig og farlig.

På ridder Jons foranstaltning foretoges straks valget af de syv og tyve adelsmænd, der sammen med de fyrstelige herrer skulle undersøge drostens klage. Valget faldt på de ældste og mest agtede riddere og adelige styresmænd, der var til stede. De tog alle straks sæde ved det sorte bord inderst i kredsen, og udenom dem herskede der en lang, forventningsfuld tavshed, mens vidnesbyrdene blev afhørt og efterretningerne læst op af drosten. Mens dette skete, fremtrådte på hertugens vink, under en stærk rytterdækning, de trende riddere, der, som de anklagedes forsvarere, under sikkert lejde var medbragte af hertugen. De var alle tre klædte i jern fra top til tå og havde visirerne slået ned.

Endelig rejste de fyrstelige herrer sig sammen med de syv og tyve adelsmænd fra det sorte bord, og i spidsen for dem fremtrådte markgrev Otto af Brandenborg med et pergamentsblad i hånden. Han bøjede sig for tronen og forsamlingen og læste derpå højt og tydeligt på dansk, skønt med fremmed udtale:

> "Efter de beviser, der er os forelagte, og de vidnesbyrd, vi har hørt, må vi nævne, som bevislige deltagere i kong Erik Christophersens mord, følgende herrer, riddere og danske adelsmænd: Den højfyrstelige herre grev Jacob af Halland, Danmarks riges marsk hr. Stig Andersen Hvide, kammermester hr. Ove Dyre, ridderne hr. Peder Jacobsen, hr. Peder Porse, hr. Niels Hallandsfar, hr. Arved Bengtsen,

> hr. Niels Knudsen og hr. Jacob Blåfod, desuden kammersvend Rane Johnsen og væbner Aage Kagge. At nysnævnte elleve mænd sammen med en tolvte, som nu er død og borte, har i formummet dragt St. Cæciliæ nat været til stede i Finnerup Lade ved Viborg og personlig været delagtige i kongemordet, det må vi med hånd på de hellige evangelier her bevidne og sværge for den alvidende Guds åsyn, som for kongen og det danske folk."

Idet navnene blev læst op syntes de tvende af de tre jernklædte riddere at vakle, og de støttede sig til deres sværd, men den tredje, der var en svær, anselig skikkelse, blev stående urokkelig og svøbte sig trodsigt i sin store blå kappe med de knyttede hænder over kors på brystharnisket.

Mester Martinus trådte nu frem med evangeliebogen. De fyrstelige herrer og de syv og tyve riddere lagde hånd på bogen, idet de højt og tydeligt svor sandheden af deres angivelse. Nu slog den svære, trodsige herre hjelmgitteret fra sit ansigt og så sig om i forsamlingen med et vildt, men noget blegt krigeråsyn.

"Grev Jacob! Grev Jacob selv!" lød det fra mund til mund med en dæmpet mumlen i forsamlingen; og alle syntes i høj grad forbavsede.

"Ja, jeg er grev Jacob af Halland, kongehusets frænde og Danmarks riges feltherre," sagde han med stolt og trodsig mine, "og her står mine fuldtro venner, de brave riddere Arved Bengtsen og Jacob Blåfod, der med mig er nævnt blandt kong Erik Christophersens banemænd."

Begge de andre riddere slog nu også hjelmgitteret til side, og alle kendte med forbavselse de anklagede kongemordere, der med al deres dristige trods dog var dødblege og syntes kun

halvt at lide på deres personlige sikkerhed, trods lejdet, der var givet dem.

"Hvad så mange herrer og riddere har vidnet og svoret, agter vi ikke at nægte," fortsatte den stolte grev Jacob. "Løgn og falskhed fører vi ikke i vort skjold. Dansk ærlighed venter vi også her. Man har i kongens og rigets navn lovet os frit lejde og retfærdig behandling. Vi fordrer derfor ikke alene ret til at drage uantastede herfra, men først ret til at blive og høres. Hvad vor højre hånd har øvet, fortrøster vi os til at forsvare med mund som med sværd, hvor det går lige og ærligt til. Retmæssig nødværge er ingen mand forment, og det kalder vi den ret, vi selv tog os over en uretfærdig voldsmand, der selv havde brudt alle love, inden vi brød staven over hans skyldige hoved."

Dronningen havde rejst sig, og den unge konge var sprunget op fra tronen af forbavselse over denne mageløse dristighed. Folkets forbitrelse var stor ved at se de overbeviste kongemordere midt iblandt dem; dog grev Jacobs fyrstelige stand og hans kendte kækhed som feltherre, bragte mange til tavshed; hans dristighed behagede mange, og hvad han havde sagt om den danske ærlighed, smigrede en del. Oprørerne havde også hemmelige venner blandt folket, men der hørtes en frygtelig mumlen blandt de spændte og ophidsede gemytter, idet en stor hob af Nyborgs ringeste borgere, der havde været den myrdede konge særdeles hengivne, med vilde, rasende skrig strømmede til for at sønderrive morderne. Kun med stor møje holdt ridderrækken den rasende almue tilbage, og der var en frygtelig støj. Endelig bragte ridder Jon og drost Peder rolighed til veje, idet de forkyndte højt, at man nu straks skred

til dommen over kongemorderne, og at de ikke skulle blive ustraffede.

"Lad dem på stedet føres til stejlen!" råbte junker Christopher og truede ad dem med knyttet hånd.

Dronningens harme var også stor, men hun tav og sank bleg tilbage på sit sæde. Synet af morderne og de mange vilde ansigter blandt folket erindrede hende ængstende om marsk Stigs forfærdelige besøg morgenen efter kongemordet.

"Havde jeg drømt om, at disse herrer selv var delagtige i drabet, skulle jeg visselig ikke have givet dem lejde!" sagde hertugen urolig og spændt. "Nu må jeg for min egen, som for kronens æres skyld fordre, at de drager frie herfra, hvorledes deres dom så falder!"

"I har dog ret, hertug Valdemar!" sagde den unge konge og undertrykte sin heftige vrede. "Vil vi være riddere med ære, må vi holde tro og love, selv mod de ugudeligste mordere, og retfærdigt har jeg lovet Gud og den hellige jomfru at regere. Har I på mine og kronens vegne lovet dem det, må vi lade dem gå frie herfra, men deres dom skal de først høre, og hvorhen de så flygter i verden, vil den retfærdige Gud vist hjælpe mig at nå dem. Lad os høre dommen," tilføjede han heftig, "som den står i kong Valdemars lovbog! Ære og liv har de forbrudt – så vil jeg dømme."

"Ingen straf synes mig for hård for slige forbrydere," sagde hertug Valdemar i streng tone, "men sagen kan betragtes fra flere sider, og førend nogen upartisk og retfærdig dom kan fældes, bør Danehoffet høre. såvel hvad de anklagede selv kan sige til deres forsvar, som hvad andre lovkyndige dannemænd i

denne anledning har at sige. Træd frem for tronen, I anklagede herrer! Kongen og folket vil høre Eders forsvar."

Grev Jacob og Arved Bengtsen blev stående, men Jacob Blåfod, der var kendt for sin veltalenhed, trådte på denne opfordring frem for tronen. Blodet var kommet tilbage i hans brune kinder; han hilste til alle sider med ridderlig anstand og dæmpede straks den urolige mumlen blandt folket med en kort smigrende tiltale, hvori han priste de danske loves retfærdighed, så vel som folkets djærve frihedsfølelse og højmodighed. Derpå indrømmede han med frimodig mine angivelsens sandhed, men fremstillede kongemordet som en stor og heltemodig handling, som et dristigt offer for folkets frihed og som en aldeles retfærdig og lovmæssig dåd. Han opregnede alle den myrdede konges overtrædelser af hans håndfæstning eller "rigens ret og dele", hvorved kongen, efter hans dristige påstand, havde forbrudt sin krone og selv stillet sig på lige trin med enhver ridder og adelsmand i riget, der uden majestætsforbrydelse kunne forsvare sin ære og sine rettigheder imod sin ligemand. Og nu fremstillede han med skarpe ord de hårde forurettelser, landets ypperste adelsmænd havde lidt; i særdeleshed skildrede han med de stærkeste farver kong Erik Christophersøns forbrydelse mod marsk stig og hans hustru sammen med alle dens frygtelige følger, og han fordrede af kongen og folket, at fædrelandets største feltherre, den berømte marsk Stig, som landets højt fortjente mand, sammen med hans forurettede venner og frænder burde i denne sag aldeles frikendes, så sandt der endnu var følelse for retfærdighed, ære og frihed i Danmark.

Hans ord gjorde indtryk på mange, og ikke få dristige stemmer løftede sig op til de anklagedes fordel.

Dronningen havde kastet sløret over sit ansigt. Den lille konge måtte i al sin rimelige harme og smerte rødme af blusel over sin ulykkelige faders eftermæle, og de klare, bitre tårer stod ham i øjnene.

"Tal, tal, drost Peder!" råbte han heftig. "Er det ikke nok, de har myrdet min fader? skal jeg sidde på Danmarks trone og tåle, at de gøre ham skam og spe i hans grav?"

Ved dette hjerteskærende udråb af den umyndige konge fremtrådte drost Peder. I hans alvorlige åsyn var en heftig bevægelse synlig, og det varede nogle øjeblikke inden han var fuldkommen herre over sin stemme.

"Hvad vor myrdede herre og konge, som menneske, har syndet i denne verden," sagde han, "det er han gået til regnskab for hos kongernes konge. – Den almægtige forsoner være ham og os alle en barmhjertig dommer! – Kun umennesker kunne fordre, at hans søn og hans forladte undersåtter nu skal retfærdiggøre hans liv og forsvare hans eftermæle for hans mordere. Det er ikke mennesket Erik Christophersøn her er talen om, men Danmarks konge og Danmarks krone, hvis uantastelige majestæt og hellighed med blodig og formastelig hånd er angrebet; det er en forgribelse på et folks og et riges salvede hoved, her skal dømmes."

Uden alt hensyn på kongens personlighed, skildrede han nu kongemordets fordømmelighed med så stærke og glødende farver, at morderne selv slog de trodsige øjne ned, og mange af den myrdede konges største dadlere, der nylig højrøstet havde bifaldet Jacob Blåfods tale, vendte med afsky deres blik fra de

tre blodmænd. Den veltalende drost fortsatte; han nævnte nogle af den myrdede konges gavnlige foranstaltninger, i særdeleshed hvor meget denne gamle, tro stad skyldte hans nåde og mildhed. Han nævnte mange velgerninger, som de oprørske adelsmænd selv utaknemmeligt havde modtaget af den herre, de snigmyrdede, og det lykkedes ham at bevæge mange hjerter og næsten aldeles at udslette virkningen af kongemorderens tale. Han benyttede endelig denne stemning til at åbne folkets øjne for fædrelandets hele farlige stilling, idet han med kraftige ord opfordrede kongens og landets tro mænd til uden menneskefrygt, at hævde folkets værdighed sammen med kronens hellighed og majestæt ved at rive masken af enhver hemmelig landsforræder, der havde lod og del i så oprørende en misgerning. Idet han med funklende øjne sagde dette, henvendte han sig pludselig til hertugen selv, som den mand, der ved de helligste frændskabsbånd var bundet til kongehuset, og opfordrede ham i folkets navn til, i kraft af sin nye værdighed, først at udsige dommen over de skyldige til stændernes kendelse.

Drosten holdt inde. Hertugen havde skiftet farve. En forventningsfuld tavshed fulgte. Men nu rejste hertugen sig rask med et lynblik til drost Peder. Han bøjede sig ærbødigt for dronningen og overlod hende beskeden, først at sige, hvad dom hun og rigsrådet anså for lovlig.

"Nu vel!" sagde dronningen og slog sløret fra sit ansigt, idet hun rejste sig bestemt og rolig, "så vil jeg først forkynde, hvad rigets råd med mig har fundet lovligt og retfærdigt, og hvad hver dansk mand og kvinde, efter Guds lov i sit hjerte, må dømme: en æreløs død er landsforræderes og kongemorderes

straf efter guddommelige og menneskelige love. For kronens og rigets sikkerheds skyld foreslår jeg ingen benådning."

"Har nogen herimod nogen lovlig indsigelse at gøre?" spurgte hertugen, og hans blik traf domprovst Grand, der kun syntes at have ventet på denne opfordring for at træde frem.

"I sandhedens og retfærdighedens navn fordrer jeg at høres!" råbte den myndige domprovst, idet han trådte frem med den opslåede lovbog i hånden. "Her er lovstedet, hvorefter de anklagede alene kan dømmes, hvis de ikke, som jeg påstår, med større ret og billighed bør frikendes. Var drabet sket i Guds hellige hus eller på den dræbtes egen gård, var dødsdommen lovmæssig, men da dette bevisligt ikke er sket, kan de skyldige i det højeste kun dømmes fredløse og til at have deres gods forbrudt til kongens kammer. Skal lovens ord, men ikke uretfærdig, lidenskabelig frændehævn her fælde dommen, kan den ingenlunde fældes strengere."

En heftig strid opstod over denne dristige påstand, der imidlertid fandt stort bifald hos mange. Endelig påbød hertugen tavshed og erklærede sig for denne mildere fortolkning af loven, med en smigrende og ikke uvirksom hentydning til folkets og stændernes store rettigheder og til overtrædelsen af håndfæstningen. Drost Peder bestred ham heftigt, men da tog ridder Jon, til drostens og den unge konges forbavselse, ordet og påstod, at efter lovens bogstav og de oplyste omstændigheder kunne man ikke komme forbryderne nærmere. "Fredløshed," tilføjede han, "var desuden en straf, der ingenlunde kunne agtes ringe, da den indesluttede borgerlig død, idelig livsfare og udelukkelse fra alle borgerens og menneskets rettigheder i landet."

Den gamle rigsråds ord virkede mægtigt på alle. Drost Peder og alle kongehusets tro venner indså straks, at den gamle statsmand kun af en vigtig og højere grund her forsvarede en mening, som han selv for få dage siden i rigsrådet havde bestridt.

Drost Peder tav. Af ærbødighed for den statskloge olding erklærede dronningen og den unge konge sig tilfredse med denne dom, siden den af så mange kyndige og værdige mænd fandtes lovlig og retfærdig.

Fredløshedsdommen over kongemorderne blev nu formelig affattet; den blev straks underskrevet og beseglet af kongen og begge rigsforstanderne sammen med stændernes udvalgte mænd, hvorpå den af drosten blev læst højt for det forsamlede danehof. Under stærk bevogtning bortførtes derpå de tre dømte riddere for øjeblikkelig at føres til stranden, hvor de sattes på en båd og forsynedes med øse og fyrtøj samt levnedsmidler til tre dage. De sattes således i stand til at sørge for deres sikkerhed og undgå den forbitrede almue, som intet lejde længere kunne beskytte dem imod, så snart det frygtelige ord "fredløs" var sagt over dem.

Da således denne vigtige sag var bragt til ende, fremstod markgrev Otto af Brandenborg for tronen. Efter at han ærbødigt havde hilst de kongelige, henvendte han sig til ridderskabet og sagde:

"Min kongelige søstersøn, kong Erik Eriksøn af Danmark, har begæret at modtage ridderslaget af min hånd på dette danehof, og jeg agter det for en ære at kunne meddele ham det. En kongesøn, der fast fra vuggen bar kongenavnet, kan allerede ved fødslen anses for ridder og ved kongenavnet hævet over

enhver ringere værdighed. Men det er en priselig skik hos konger og fyrster, at de ikke forsmår ridderens værdighed, men som oftest ønske at prydes dermed, inden de salves og krones til ridderens og den fyrstelige lensmands overherre. Jeg fritager på ridderskabets vegne min kongelige søstersøn for de prøver og forberedelsesskikke, riddeværdighedens uddelelse ellers udfordrer."

Han vendte sig nu højtideligt til den unge konge selv og fortsatte:

"Jeg tilspørger dig altså, kong Erik Eriksøn af Danmark! for dit tro folks og det danske ridderskabs åsyn: i hvilken hensigt begærer du at indtræde i vor orden? Vil du love og sværge at beskytte den hellige kristelige tro og ridderskabets ære?"

Den unge konge havde rejst sig fra tronen og blottet sit hoved. Hans kinder blussede, og hans mørkeblå øjne tindrede af barnlig glæde og livlig begejstring.

"Ja, så sandt hjælpe mig alle hellige mænd! det vil jeg!" udbrød han. "Gud og vor hellige frue ved min bøn og min hensigt, og den hellige Jørgen ved det også. Jeg begærer ridderslaget af din hånd, min kære morbroder, for at jeg med ære kan salves og krones, som Danmarks konge, og for at vise mit kære folk og alle mennesker, at jeg ikke alene vil være en god og retfærdig konge, men først og fremmest en ridder uden dadel, for at jeg ikke skal gøre Danmarks og de store Valdemarers krone skam. Hvad en væbner må forstå førend han kan bære de gyldne sporer, det har min kære våbenmester, drost Peder Hessel, lært mig alt sammen, og det vil jeg vise ved første dystridt og turnering. Ridderloven har jeg lært, som den

hellige læst, og jeg sværger ved St. Jørgen og den hellige jomfru, at jeg vil holde den tro til mit livs salige ende."

Her holdt han et øjeblik bevæget inde og besindede sig; derpå fortsatte han ivrigt:

"Jeg vil ikke leve sorgløs i denne verden, men jeg vil beskytte folket og udøse mit blod for troen og den hellige kirke. Jeg ved, at kirken er som menneskets hoved, og ridderskabet er armene, som skal forsvare det hele legeme; det vil jeg også gøre så godt jeg kan. Jeg vil stå enker og faderløse og alle uformuende mennesker bi; jeg vil være alle rene og ulastelige damers beskytter; jeg vil være billig, tapper, gavmild, retfærdig og kysk; jeg vil give Gud æren og være ydmyg, sanddru og ordholden; jeg vil udøve alle de syv ridderdyder og vogte mig for alle de syv dødssynder, med Guds og den hellige jomfrus hjælp!"

Efter at den lille konge havde fremsagt og besvoret dette korte udtog af ridderloven, som han syntes at kunne udenad, som sin trosbekendelse, steg han ned fra tronen og modtog ridderskabets symboler og smykker, der efter hans ønske og efter vedtægten skulle overrækkes ham af landets vigtigste mænd og kongehusets hengivneste venner. Drost Peder spændte de gyldne sporer om hans fod og erindrede ham om deres betydning med kærlig deltagelse og inderlig glæde. Gamle ridder Jon iførte ham en let pansersærk og en kyras, under en kort og fyndig opmuntring til manddom og dygtighed. Grev Gerhard havde udbedt sig det hverv at binde ham armskinnerne på. Dette gjorde han med et muntert, deltagende ansigt, idet han ønskede den ædle dronning Agnes' søn lykke, styrke og sejr i hvert ledemod. Endelig rejste dronningen sig for selv at overrække riddernovicen de glimrende panserhandsker

og omgjorde ham med det forgyldte sværd, som våbenherolderne frembar. Sværdets korsdannede hæfte berørte hun først ærbødigt med sine læber, og idet hun omgjorde sin søn med det gyldne, af hendes egen hånd baldyrede sværdbælte, kyssede hun ham bevæget på panden og bad ham aldrig at glemme dets betydning. På bæltet var nemlig syet en lilje, en vægtskål og et hjerte, som symboler på renheden, retfærdigheden og den kristelige kærlighed. Derpå gik dronningen tilbage til sit sæde og enhver af ridderne til sin plads.

Den lille, ridderligt smykkede konge bøjede nu sit knæ, idet markgrev Otto drog sit sværd og kyssede korset på hæftet.

"Kong Erik Eriksøn af Danmark!" sagde markgreven højtideligt, "i Guds, vor kære, hellige frues og den hellige Georgs navn, slår jeg dig til ridder! Vær tapper, uforsagt og tro!"

Under trompeternes klang berørte han derpå den kongelige riddernovices skulder tre gange med den flade klinge.

Tårerne stod den lille konge i øjnene; han rejste sig tavs med foldede hænder som i en stille bøn; hvorpå han endnu af markgrevens hånd modtog en lueforgyldt hjelm med en stor hvid fjerbusk, som han betragtede glad og satte på sit gullokkede hoved. Endelig gav markgreven ham en gylden lanse i hånden og hang over armskinnen på hans venstre arm et prægtigt skjold med samme våbenmærke, som han selv havde valgt på sit første spraglede barneskjold. Kongens ven og legebroder, væbner Aage Jonsøn, havde imidlertid fremtrukket en stolt mælkehvid dystløberhingst, prydet med glinsende panserdækkener og en høj fjertop i panden. Den lille konge svang sig i sadlen, uden at bruge stigbøjlen; han tumlede

hingsten, svang lansen og viste sig således i al sin ridderpragt for folket, der modtog hans glade, venlige hilsen med et umådeligt jubelråb. Han red således i det kunstige danseridt den store danehofskreds tre gange rundt, mens luften genlød af trompetskrald og folkets glædesråb. Selv de alvorligste riddere syntes at glæde sig over dette syn og over den raskhed, hvormed den lille, forvovne barneridder tumlede hingsten. Gamle ridder Jon så til drost Peder, og der spillede et lønligt smil over dette optog på hans læber; men folkets fryderåb og den almindelige begejstring for den ridderlige barnekonge havde dog rørt ham underligt, og han fo'r hastigt med hånden over øjnene, idet han af hjertet og med høj røst istemte folkets udråb:

"Gud velsigne vor unge konge!"

Uden at hindres af rustningen og de mange våben, sprang Erik nu rask af den høje hest, som han atter lod sin væbner trække bort, idet han roligt gik tilbage til tronen.

Under denne hele højtidelighed havde hertugen siddet stille og tankefuld. Drost Peder havde, midt i sin glæde over sin kongelige lærling, dog ikke tabt hertugens ansigt af syne; den skjulte hån, han syntes at læse deri, erindrede ham kun alt for stærkt om, at det endnu ikke var tid til at juble og glæde sig i Danmark.

Nu rejste kong Erik sig, noget forpustet af det voldsomme ridt, og henvendte sig til hertugen.

"Da jeg nu selv er ridder," sagde han, "og med rette kan uddele ridderslaget til, hvem jeg vil, skal min fyrstelige frænde og formynder, hertug Valdemar af Sønderjylland, være den første, der modtager det af min hånd!"

Hertugen rejste sig hastigt. Han syntes overrasket; hans stolte mine røbede dog, at den ære, han her nødtes til at modtage, mere krænkede end smigrede ham. I det mindste troede drost Peder i hans kunstige smil at læse en harmfuld følelse af ydmyget stolthed, idet han nu nødtes til for folkets åsyn at bøje knæ for barnekongen for at modtage en værdighed, han for længst havde fordret at blive hædret med. Men det var som den snilde hertug søgte at skjule dette både for sig selv og for ridderskabet, idet han i en let og høflig tone takkede kongen for den nådige opmærksomhed. Han bøjede sit knæ halvt for tronen; den lille konge stod på dens øverste trin og fremsagde den sædvanlige formel, mens han drog sit gyldne sværd og lod det under trompeternes klang falde tre gange på hertugens skulder.

"Vær en ridder uden dadel!" tilføjede han, "vær, som ridderloven byder, fuld af brændende iver for det almindelige bedste, for rigets vel, for ridderskabets ære, for folkets enighed og lykke – og for den retmæssige konges vel! Gud og vor kære, hellige frue og den hellige Jørgen give Eder dertil kraft og bistand!"

Denne formaning af barnekongens mund, hvori hertugen troede at spore drost Peders indskydelse, syntes ikke at behage den stolte, ærgerrige herre, men han iagttog høfligt og med anstand de sædvanlige skikke: så snart han havde modtaget de nye, ridderlige våben, svang han sig på sin dystløberhingst og viste sig med stolt, fyrstelig værdighed og megen ridderlig kunst for folket. I det dansende firspring kastede han sin lanse højt op i luften og greb den igen, mens han samtidig med lethed og indtagende mildhed hilste folket. En del af det bifald,

han således bejlede til, indhøstede han også, og da han var steget af hesten og havde modtaget kongehusets og riddernes lykønskninger, syntes han særdeles oprømt.

Med denne ridderpromotion endtes Danehoffet og dets alvorlige forhandlinger til almindelig tilfredshed, som det syntes. De kongelige gik med hertugen og de andre fyrstelige herrer i procession tilbage til slottet, hvor kongen uddelte rige hædersgaver så vel til hertugen, som til markgrev Otto, grev Gerhard og de danske riddere. Paradeheste, guldbidsler, prægtige kapper og våben blev der ikke sparet på, og enhver, der ved denne højtidelighed havde haft nogen forretning, modtog af kongens gavmildhed et prægtigt minde om denne dag. Aage Jonsøn blev heller ikke glemt: kongen gav ham et forgyldt sværd, besat med ædle stene og med den indskrift: "Kongeværn". For hans troskab mod den myrdede konge havde Erik gerne villet give denne sin barndoms tro legebroder ridderslaget, men den undtagelse, der i henseende til alderen var sket med den mindreårige konge selv, kunne ikke udstrække sig til nogen ringere, ikke en gang til junker Christopher, der ved miner og adfærd nok som røbede, at han troede lige så godt at kunne være ridder og konge som hans broder.

Det vigtige rigsforstandervalg og den fyrstelige ridderpromotion fejredes med stor pragt på slottet til langt ud på natten.

Under alle disse højtideligheder forlod hertugen næsten intet øjeblik de kongelige, og ingen kom ham nær i ridderlig artighed og fin underholdningskunst. Dronningens tillid til ham og den uværdige miskendelse, hun troede at skylde ham erstatning for,

bevægede hende nu endogså til en beslutning, der aldeles stred imod rigsrådets ønske. Hertugen havde forestillet hende og hendes brødre, at det var for alvorlige tider til at tænke på flere festligheder, og at man kun måtte sørge for kongehusets sikkerhed, i stedet for straks at lade den unge konge hylde i Sjælland og derfra drage med ham til kroningshøjtideligheden i Lund, blev derfor de nye rigsforstandere enige om at føre kongen tilbage til Viborgs faste slot og opsætte rejsen til Sjælland og Skåne så længe marsk Stig og de fredløse, sammen med de norske sørøvere kunne gøre bælt og sund usikre. Denne beslutning tilkendegav dronningen om aftenen ridder Jon og drost Peder i hertugens nærværelse og i så bestemt en tone, at hun derved gjorde enhver indvending usømmelig.

Drost Peder stod som på gløder; han så heri et nyt forsøg af hertugen på at bringe de kongelige personer i sin egen eller de fredløses magt, idet den listige rigsforstander måske samtidig ville standse hyldingen og få kroningen udsat til han selv kunne tilrane sig riget. Det var som tungen brændte drost Peder i munden, for kækt og åbent at røbe den mægtige forræder og vidne, hvad han vidste om den sande årsag til hertugens udeblivelse fra Danehoffet; men ridder Jon gav ham et strengt advarende blik – og han tav. Rejsen til Viborg var bestemt til næste morgen. Hofselskabet skiltes.

9

Det var allerede sent ud på aftenen. Tjenerskabet på slottet var af hofmarsken sat i arbejde med rejseforberedelser, og man hørte tummel i slotsgården med pakvognene for det kongelige stegers. Hertugen og hans følge havde trukket sig tilbage til deres værelser, men man bemærkede, at nogle af hans svende forlod slottet og red med stor hast bort ad vejen til Middelfart. Den unge konge var gået til ro. Markgreverne af Brandenborg havde nylig forladt dronningen i hendes inderste gemak. Hun havde taget afsked med sine brødre, der endnu samme aften forlod Danmark for at drage til kejser Rudolph og bevæge ham til at erklære de danske kongemordere fredløse i Tyskland. Denne hensigt med deres pludselige rejse havde de dog alene betroet dronningen.

Den unge skønne enke sad i sin sørgedragt med hånden under kinden ved et sort marmorbord, hvorpå der stod to brændende vokslys. Den sorte hoveddug var kastet tilbage, de brune hårfletninger hang hende ned over armene på marmorpladen. De fine hvide fingre bladede i et sirligt håndskrift. Det var en lille pergamentsbog, på hvis blade hun gjorde kors og mærker med en sølvnål. Heri havde hun i sine enlige timer givet sit hjerte luft ved oprigtige selvbekendelser, idet hun egenhændigt havde optegnet enhver mærkelig begivenhed i sit liv. Her stod endnu hendes friske, skønne barndomsdrømme, som halvudslettede paradisminder. De var snart blevet forstyrrede ved hendes ydmygende barneforlovelse. Denne tidlige politiske forlovelse havde været en hemmelig

betingelse for kong Erik Christophersøns befrielse af hans fangenskab på Nordborg Slot i krigen med hertug Valdemars fader. Erindringerne om denne hendes afhændelse var kun flygtigt betegnede, og hun syntes endnu ikke den gang at have vidst den rette sammenhæng, men med afbrudte ord og spor af tårer så hun den dag betegnet, da hun, endnu som et halvt barn, af blind lydighed og pligt lod sig smykke som kongebrud og blev et viljeløst offer for en fredstraktat og en kold politisk beregning. Om hendes kærlighedsløse ægteskab var optegnelserne mange. I dette tidspunkt syntes hun først at være kommet til bevidsthed om sin værdighed og om livets betydning. Midt i den store, glimrende verden havde hun ofte følt sig ene og forladt, idet hun dog med ungdommelig livslyst havde benyttet sin høje stilling til at adsprede sig og udbrede glæde og fred omkring sig. Det var endogså lykkedes hende at synes lykkelig, og såvel ved sin indflydelse som ved kronens forhøjede glans havde hun stræbt at modvirke den farlige oprørsstemning, der truede kongen og tronen med undergang. Hendes venlige deltagelse for drost Peder var det første flygtige lyspunkt i denne mørke del af hendes indre liv. Hans kække, ridderlige ånd og den hyldest, han viste hende, havde givet hendes kvindelighed et friere sving, idet hun med klogskab og finhed havde skjult ethvert savn og enhver hustruens krænkelse under ridderdamens og majestætens prægtige masker. Hun bladede videre i sin livsbog og lod det forgangne gå forbi sig som drømmebilleder. Ved den livlige beskrivelse over turneringen i Helsingborg fandt hun første gang grev Gerhard nævnt med lunefuld spøg over hans mislykkede hyldest, men med agtelse og deltagelse. Hun slog et par blade om og så en

bitter erindring om hint krænkende vanrygte, hendes yndest for drost Peder havde pådraget hende, og om hendes beslutning at undgå ethvert skin af fortrolighed med denne hendes tro, hengivne ridder for fremtiden. Ved at gense optegnelserne om festen hos ridder Jon og hendes dans med den sårede grev Gerhard, farvede en let rødme hendes kinder, og hun følte nu, at den djærve, godmodige stormdanser havde gjort et større indtryk på hende, end hun i sin daværende stilling havde villet tilstå sig selv. Den beskedne hengivenhed, hvormed han også denne dag havde betragtet hende med sit ene ærlige øje, syntes endnu at have gjort hende hans billede vakrere. Hvad hun for længe siden havde drømt om ham og den fine, artige hertug Valdemar genså hun nu også med deltagelse. Hun havde givet hertugen fortrinnet i ridderlig adfærd og underholdningskunst, idet hun dog hos ham havde savnet den sandhed og djærve hjertelighed, der gjorde grev Gerhard så vakker og godlidende. – Hun lukkede håndskriftet sammen og faldt i dybe tanker. Hun greb endelig efter en sølvklokke, der stod på bordet, for at lade sine damer kalde og begive sig til ro; men hun tog hastigt hånden tilbage og lyttede. Det forekom hende som det bankede sagte på den hemmelige dør til værelset, der adskilte hendes gemakker fra den lille konges og som kun for den kongelige familie selv var tilgængeligt.

"Kom ind, min søn!" sagde dronningen og vendte sig imod døren. Den åbnedes sagte, og kongens tro yndling, væbner Aage Jonsøn, trådte beskeden over tærsklen. Han blev ærbødigt stående i lang frastand og hilste.

"Tilgiv min dristighed, allernådigste dronning!" sagde han med dæmpet stemme. "Min herre, kongen, har befalet mig at

åbne denne dør for at se om Eders Nåde er her til stede, og om der ingen er hos Eder. Han beder Eder af højst vigtige grunde at forunde ham og drosten en samtale her uden vidner."

"Drost Hessel?" spurgte dronningen forbavset, "ad denne vej og på denne tid? – umuligt! – hvad betyder det?"

"Jeg ved det ikke, Eders Nåde!" svarede den lille, alvorlige væbner, "men at det er et nødvendigt og vigtigt anliggende, må jeg formode. Drosten kom ikke gennem drabantsalen, men gennem den underjordiske løngang, sammen med den høje herre fra Kiel med det ene øje."

"Grev Gerhard!" udbrød dronningen og slog hastigt sløret over sit ansigt, "er *han* her også? har han også forlangt at tale med mig?"

"Det ved jeg ikke, Eders nåde! Jeg havde vagt ved kongens inderste dør og vidste ikke, der var nogen løndør i muren, før den åbnedes og begge herrerne stod for mig. Drosten bød mig vække kongen øjeblikkelig, og jeg adlød. De blev straks begge indladt og talte hemmeligt med kongen i hans sovekammer. Kort efter ringede han, og mens han selv klædte sig på, befalede han mig, forsigtigt at undersøge om Eders Nåde var alene her og sige Eder, hvad jeg har sagt."

"Nu vel!" sagde dronningen, "sig din herre, kongen, at jeg venter ham her sammen med hvem, han finder det nødvendigt at medbringe!"

Aage Jonsøn hilste ærbødigt og gik. Dronningen havde rejst sig uroligt. Hun åbnede et lille, forgyldt skrin, der stod på bordet, og gemte deri sin dagbog. Derpå gik hun nogle gange frem og tilbage på gulvet lige for et stort, slebet stålspejl, hvori hun kastede et flygtigt blik, idet hun hastigt ordnede sine

nedfaldne hårfletninger og kastede sin hoveddug tilbage. Kort efter åbnedes løndøren, og kong Erik trådte ind med drost Peder ved hånden.

"Hør ham, min moder!" sagde den lille konge heftigt; "hør og læs, hvad den gode drost og grev Gerhard har opdaget! – Hertugen er falsk; han vil lokke os i fordærvelse."

"Lad det ikke forurolige Eder, ædle dronning!" sagde drost Peder hastigt og hilste ærbødigt. "Faren er ikke overhængende. Men uden en højst vigtig grund skulle jeg dog ikke have vovet at nærme mig Eder på så usædvanlig tid og måde. I morgen ville det have været for sent. For Eders og kongens sikkerhed er det nu lige så nødvendigt, at I ved det, som det ville være farligt for land og rige, hvis hertugen fik mindste anelse om, at vi gennemså ham og hans dristige planer."

"Hvad er det? I forbavser mig, drost Hessel!" sagde dronningen uroligt. "Har I virkelige beviser? eller er det atter en af Eders og den lærde kanslers ængstelige drømme? Enten må hertugen være den listigste hykler under solen og et frygteligt menneske – eller han er mig og kongehuset tro og hengiven."

"Læs, læs selv, Eders Nåde!" sagde drost Peder og fremlagde pergamentsbladet for hende med grev Gerhards segl. "Hvert ord, der står, kan den ædle grev Gerhard straks personligt og, om I fordrer det, med sin ed bevidne. Han venter i næste værelse på Eders befalinger."

Dronningen satte sig ved bordet og gennemlæste hastigt de af drost Peder optegnede vidnesbyrd om grunden til hertugens udeblivelse fra Danehoffet. Hun blegnede.

"Er det muligt?" udbrød hun og rejste sig. "Store Gud! er da rigets og kongehusets skæbne i en sådan forræders hånd! – Og

det vidste I før Danehoffet i dag, drost Hessel! og I kunne betænke Jer på at rive masken af forræderen og beskæmme ham for hele folkets åsyn!"

"Gud i Himlen ved, hvad det kostede mig at tie, ædle dronning!" svarede drosten med hånden på sit bryst, "men gamle ridder Jon havde ret: til marsk Stig er faldet, må hertugen stå uantastet ved tronens side og selv nødes til at bekæmpe de fredløse. I det øjeblik, han må kaste masken, er han vor åbenbare fjende – da er han de fredløses hoved og oprørerne har en konge."

"I har ret!" sagde dronningen efter et øjebliks betænkning. "Nu forstår jeg ridder Jons føjelighed i dag. Store Gud! hvornår har en forræder uantastet stået Danmarks trone så nær! Lad grev Gerhard træde ind!"

Drost Peder gik ud igennem løndøren og kom straks efter tilbage med grev Gerhard, der undselig blev stående ved døren og bukkede stift.

"Træd nærmere, ædle greve!" sagde dronningen og gik ham med blussende kinder i møde. "I har måske reddet riget og kongehuset fra undergang, men sig mig, hvor var det muligt? hvor kunne I ane marskens plan? og hvor kunne I tiltro hertugen en sådan underfundighed?"

"Jeg vil ikke prise min egen kløgt, ædle dronning!" svarede grev Gerhard og trådte behjertet nærmere. "Det ville klæde mig ilde. En stor del af min visdom i dette stykke skylder jeg en gammel, snild pilgrim, jeg så i Ribe, og som syntes at kende verden bedre, end den kendte ham. Jeg havde allerede mærket uråd, og et par vink gjorde mig klarøjet. Med den fine hertug Valdemar tør jeg lige så lidt måle mig i statsklogskab, som i

artighed og smukke manerer, men det turde jeg dog sætte min hals på, at når den karl troede, han kunne blive konge i Danmark uden at røre en hånd og uden at tabe skinnet af en tro folkets og rigets ven, så lod han gerne marsken forstyrre hans rigsforstandervalg her og brød sig en god dag om den lykke og hæder at være Eders Nådes og kongehusets beskytter. Det var kun så min ringe mening, Eders nåde!" tilføjede han noget forlegen med et dæmpet suk, "men at hertugen bar ræven i skjoldet, er vist nok, selv da han syntes at eje det dristigste håb om Eders deltagelse og tillid."

Dronningen studsede, og grev Gerhard fortsatte:

"Jeg har desværre ingen andre beviser for sagen end mit ord og mit sværd, så vel som min tro hofnars udsagn. At der var mange af marskens håndlangere, som i disse dage ville herover til Danehoffet, men blev standset af mig, det er vist nok; at hertugen virkelig var i Slesvig den første danehofsdag og selv sørgede for, det kunne bevises – det er også en kendsgerning. I hvad hensigt han var der, og om her virkelig var blevet oprør, hvis man ikke havde mærket uråd, det lader sig ikke videre godtgøre. Min hele fortjeneste af Eder og kongehuset, ædle dronning, er således kun ringe! Jeg har kun givet Eder rimelig grund til at vogte Eder og den unge konge for hertugens råd, hvor tjenlige for land og rige de endogså måtte synes."

"For denne vigtige advarsel modtager I min hjerteligste tak, ædle greve!" svarede dronningen og rakte ham sin hånd, som han med skjult lidenskabelighed trykkede til sine læber, idet han ærbødigt bøjede sit knæ, hvorpå han straks igen drog sig tilbage i den forrige ærefrygtsfulde frastand.

"Hvad jeg og så ringe en statsmand, som en stakkels afskediget hofnar har opdaget, må vel desværre være en hemmelighed, ædle dronning!" tog greven atter efter et ophold ordet. "Ved et retterting, hvor der kun fægtes med snak, duer jeg til ingenting. Jeg ville derimod hjertens gerne kæmpe på liv og død med hertugen, hvad øjeblik det skulle være, og med mit gode sværd bevise for hele ridderskabet, at han er en nidding og forræder. Dog, som Eders tro mænd har sagt mig, ville jeg dermed kun udsætte Eder og riget for den største fare. Jeg indser selv, at det for øjeblikket må være Eder og Danmark vigtigt at holde fred med ham. Derfor skal han også have fred for mig indtil videre. Men tillad mig, ædle dronning, at jeg fra denne time slutter mig til rækken af Eders og den unge konges drabanter, og at Eders kongelige personers bevogtning også for en del må være min sag!"

"Jeg kårer Jer til min ridder og beskytter, brave grev Gerhard!" svarede dronningen med hjertelig velvilje. "Modtag til pant derpå dette minde om min forladte og sørgelige stilling ved Danmarks trone!"

Med disse ord afløste hun sin sorte, gennemsigtige hoveddug og rakte ham den. Han bøjede på ædel riddervis sit knæ, idet han trykkede det hædrende tillidspant til sine læber og gemte det ved sit bryst.

"Min livfarve var fordum morgenrød!" tilføjede dronningen vemodigt med et velvilligt blik til drost Peder. "Denne tro ven af kongehuset bar den en gang, som I vist erindrer, men der var ingen lykke ved min livfarve: den var desværre lånt og svarede ikke til mit liv i sandhed. Derfor besluttede jeg, at ingen mand i verden med min vilje skulle bære den. Nu er nattens og

afsigelsens farve blevet min, som den blev Danmarks. Gruer I ikke for den, grev Gerhard, så bær den, som min og landets tro ven, til det atter bliver morgen i Danmark!"

Grev Gerhard havde straks rejst sig igen, men han var som beruset af glæde og så bevæget, som han aldrig før havde følt sig.

"Så længe Gud under mig at leve i denne smukke, forunderlige verden," udbrød han nu, og der glinsede en tåre i hans fyrige øje, "så længe i det mindste, ædle dronning, vil jeg nu ingen anden idræt tænke på, end at vise mig Eders tillid værdig og af hjertens grund være Eder og det danske rige en fuldtro ven. Det har jeg for længst for Eders skyld med mund og hånd lovet denne Eders brave riddersmand!" – Her greb han drost Peders hånd. "Han bærer endnu den rosenrøde farve i løn, men derfor slås jeg ikke mere med ham, al den stund jeg nu ved, det er jomfru Inges pant og hårbånd."

Drost Peders kinder blussede, og dronningen syntes ligeledes noget forlegen ved den ligefremme grev Gerhards åbenhjertighed.

"Det kommer ikke denne sag ved – det er sandt!" fortsatte greven hastigt, da han så de forlegne miner, "det var måske en løndom, jeg skulle tie med, men det var kun, hvad jeg ville sige Eder, ædle dronning! næst mig, har I vist ingen oprigtigere beundrer i verden, end drost Peder Hessel. Vi to vil nu kappes for alvor om at vise Eder, hvem af os der dog længst og sidst bør have lov til at bære Eders farve. Om den er sort eller rød bryder jeg mig kun lidt om, når den er Eders; men det ved jeg, kan noget menneske i verden give Eders liv sin rette farve tilbage og gøre Eder glad og lystig i sindet, ædle dronning, således som I

vist er født og båret til at være – så ville jeg gerne give den eneste øjesten, jeg har tilbage, dertil, at det måtte være mig beskikket, og om jeg så end aldrig mere kunne se Eders fagre åsyn og dejlige skikkelse, ville jeg dog prise mig lykkelig ved at vide, at I var tilfreds med blinde grev Gerhard."

Den trohjertige ærlighed, hvormed han sagde disse ord, bragte så vel dronningen som drost Peder til at overse den mangel på finhed og passelighed, hvormed han gav sit hjerte luft ved denne lejlighed. På dronningens miner kunne man dog se, at hun ønskede dette usædvanlige besøg og den retning, samtalen havde taget, afbrudt. Den lille konge havde med spændt opmærksomhed hørt efter og syntes heller ikke, at disse ytringer aldeles angik den farlige sag, der havde bragt dem herhid.

"Lad det nu være godt, grev Gerhard!" sagde han utålmodigt. "Min moder bliver nok glad igen, når land og rige er i sikkerhed og vi har fundet på råd imod hertugens falskhed. Til Viborg rejser vi nu da ikke i morgen – der har han jo sin forræder-hær i lejr, siger I. Skal jeg være Danmarks konge, vil jeg nu salves og krones jo før jo hellere. Er det så Guds vilje, at jeg skal forrådes og myrdes, som min fader og min farfader, så dør jeg dog som en rigtig konge, og det skal ikke gå de forrædere vel, som vover at lægge hånd på Herrens salvede, hvor lille han er!"

"Din vilje skal ske, min søn!" svarede dronningen og klappede ham på den blussende kind. "Dit ønske var også ridder Jons og hele rigsrådets, før jeg i min forblindelse tog hertugens glatte ord for oprigtig hengivenhed. Vi rejser i morgen til Skælskør i stedet for til Viborg. Så snart du er hyldet i Sjælland, drager vi til kroningen i Lund, men ingen taler et ord derom! Lad mig

råde! – Hertugen skal følge os, som min høfligste ridder. Han må ikke mærke den mindste forandring på os. For vor sikkerhed undervejs overdrager jeg Jer, mine herrer, omsorgen."

"Ja, lad det blive således!" sagde den unge konge glad. "Den almægtige Gud og vor kære, hellige frue vil nok beskytte os. God nat, min kære moder! I kan nu sove trygt. Ridder Jon har vagt i drabantsalen, og disse tro, gode herrer bliver her på slottet i nat."

"Gud holde sin hånd over dig, min søn!" sagde dronningen og kyssede ham inderlig bevæget på den runde pande. "Tak med mig den Almægtige, som har bevaret os så tro, hengivne venner i vor nød og fare!"

Med ædel dronningværdighed hilste hun nu de tvende ridderlige herrer til afsked, og de forlod med den unge konge dronningens lønkammer ad samme hemmelige vej, hvorad de var kommet.

10

Så snart det var morgen næste dag stod dronningens rejsekarm for slotstrappen med de seks mælkehvide hingste og mange pyntelige forridere og staldknægte. Over tredive væbnere stod med deres herrers heste ved tøjlen rundt om slotstrappen, og forrest blandt dem kendte man på den glimrende væbnerdragt med de slesvigske våbenløver hertugens væbner, der med stor bram lod den stolte hingst med det prægtige ridetøj gøre krumspring. Næst ved stod Langben Gammelmand med grev Gerhards simple nældebladskjold i hånden og en stærk brun hingst ved tøjlen. Skirmen stod med drost Peders kappe og skjold i alvorlige tanker ved sin herres hest og syntes at have fordybet sig i beskuelsen af de hertugelige løvers uheldige ansigter på skjoldet, hvor de mere lignede ulve, end løver. Han vendte sig med den urolige hest og så ud imod strandporten, hvor han med glæde bemærkede en stor bevægelse blandt færgemændene og så det kongelige flag bæres ud af oldermandens hus.

"Vi skal jo til Melfar og ad Jylland til!" sagde Langben til Skirmen. "Jeg havde dog troet, din herre havde en finere næse."

"Du måtte ønske, du var halv så finnæset, Langben!" svarede Skirmen, "så lod du måske nu ikke din herres hest vende halen mod den vej, han skal ride."

"Da ved jeg dog, man rider eller ager ikke over Storebælt i maj måned!" svarede den gamle hofnar, "men det var måske lige så klogt så længe vinden blæser fra det hjørne."

"Hvad mener du dermed, Langben? Vinden er jo netop god over Storebælt."

"Men ikke over det lille, ser du; det er hertugens vind, sige bådsmændene, og når vi har den imod os, skulle en statskløgtig næse, som din herres, vel kunne lugte halmen fra Finnerup Lade."

"Vend med karmen og hestene!" lød nu drost Peders stemme fra slotstrappen. "Det kongelige herskab kører til havnen!"

Alle væbnerne adlød, og den kongelige karm vendte for slotstrappen. Drost Peder gik tilbage. Straks efter kom dronningen ved hertugens arm og den lille konge med sin søster Merete under armen ud af slottets forsal og steg i karmen sammen med junker Christopher. Uagtet hertugens høflige adfærd var en ubehagelig overraskelse dog synlig i hans tvungne smil.

"Vi tør ikke tilbyde Eder plads i en damekarm, hertug Valdemar!" sagde dronningen, "dertil er I for vældig en rytter."

Hertugen svarede med et høfligt buk, idet han svang sig i sadlen sammen med de andre herrer.

"Til skibsbroen!" råbte ridder Jon nu til køresvenden, og i spidsen for det store riddertog rullede den kongelige karm over slotspladsen ned til den gamle strandport ved kanalen og derfra til havnen, ledsaget af en talrig mængde nysgerrige mennesker, der uophørligt skreg af glæde over at se den unge konge nikke til dem og modtage dronningens majestætiske hilsen.

"De rejser til hyldingen i Skælskør og til kroningen – til kroningen i Lund!" råbte den ene i munden på den anden, og tusinde hyldingsråb og velsignelser lød fra alle kanter efter dem.

I Skælskør var hyldingen bestemt til næste dag. På ridder Jons og drost Peders foranstaltning var ærkebispen af Lund allerede afsejlet om natten på en hurtig sejler for at berede alt til kongens modtagelse og kroning i Lund. Ved Nyborg Havn var alt beredt til indskibningen, og den gik meget hastigt for sig. På kongesmakken, hvor hertugen også blev indskibet, var drosten, kansleren og grev Gerhard sammen med ridder Jon og alle de kongelige drabanter til stede. Til hertugens forbavselse blev kongesmakken ledsaget af seks store langskibe, der alle var stærkt besatte med krigsfolk. Hertugens eget anselige følge af riddere og svende, sammen med domprovst Grand og mange gejstlige herrer fra Danehoffet, fulgte kongesmakken på trende mindre fartøjer, og det gik med strygende medbør ud af fjorden. Næsten på samme tid løb en letbygget knor ud fra kysten, og Skirmen berettede sin herre, at han holdt den for en norsk fribytterknor, og at han havde set hertugens væbner springe ombord derpå i havnen. Drost Peder så alvorlig efter det mistænkelige fartøj, som snart var forsvundet.

Vejret var smukt. Dronningen stod ved bagstavnen på kongesmakken og så med veltilfreds mine tilbage til den fynske kyst, som endnu var fyldt af mennesker, der svingede huerne med høje hyldingsråb.

Hertugen nærmede sig nu dronningen med en kæk, frimodig mine.

"Eders pludselig forandrede bestemmelse har forbavset mig, ædle dronning!" sagde han i en tone, der syntes at ville bebrejde uden at mishage, "men jeg må tro, I har vigtigere grunde derfor, end dem, I har værdigedes at meddele mig. En urolig nat og en tilfældig drøm kan jeg ikke tiltro så stor indflydelse på vor kloge

og besindige herskerinde. At jeg, som Eders ærbødige ridder, uden indvending ærer selv Eders uforklarligste lune, som et bud – det har jeg nu vist. Desuagtet må jeg endnu gøre Eder opmærksom på, at vi ved flere folkeforsamlinger i disse urolige tider og ved denne hyldings- og kroningsrejse udsætter land og rige for stor fare. Vi giver nu de fredløse alt for nem lejlighed til at hævne sig. – I den første forbitrelse vil intet hævnforsøg være dem for dristigt."

"I Eders og så mange kække ridderes nærværelse ville en sådan frygt fra min side være en fornærmelse!" svarede dronningen, "desuden har jeg betydeligt forstærket min livvagt, som I ser. Jeg påskønner Eders finhed og ridderlige overbærelse med, hvad I anser for mine luner og ubesindige indfald," fortsatte hun, "og jeg skylder Eder vist nok nøjere opklarelse om grunden til denne vaklen i mine beslutninger. I vigtige statsanliggender synes det vel uklogt at lade sig bestemme af anelser eller drømme og alle slige bevæggrunde, som Eders stærke køn lader hånt om – denne svaghed har jeg heller ikke tidligere haft ord for, men I må dog tilstå mig, at en betydningsfuld advarende drøm i forbindelse med mit livs mørke erindringer, må for mig kunne have en besynderlig overvægt. Så uklogt er det vel ikke heller at ile med den vigtige handling, der efter folkets mening alene kan hellige og beskytte kronen, selv mod de mest forvorpne forrædere. Også uden noget sådant sværmeri, som I vel kalder det, kunne det virkelige syn af kongemorderne på Danehoffet i går have været mig tilstrækkelig advarsel mod i denne tid at nærme mig Viborg Kryptkirke eller – Finnerup Lade."

Hertugen skiftede farve.

"Hvorledes, ædle dronning?" sagde han hastigt, "Eders anelser og drømme står dog ikke i forbindelse med disse gruelige erindringer?"

"Til dels. I har jo dog hørt, hertug Valdemar, hvorledes gråbrødrekapperne var forrædernes skalkeskjul den forfærdelige St. Cæciliæ nat. De tolv mænd, jeg drømte om i nat, og som mig synes bar Danmarks krone på spidserne af deres spyd, de viste sig just for mig, som slige ulve i fåreklæder, og i spidsen for dem stod en mand, hvis ansigt aldeles var skjult af hætten –"

"Ham holdt I vel for marsk Stig?" afbrød hertugen hende hastigt. "Nu vel, ham har I vel årsag til at vogte Eder for, og just derfor –"

"Just derfor har jeg forandret min beslutning!" fortsatte dronningen. "Eder så jeg også –"

"Mig? – I gør mig for megen ære. Jeg vil dog håbe, at I ikke en gang i drømme satte mig på en plads og i et samfund, som jeg selv med Eder har fordømt –"

"I stod ved min side, syntes mig, og på Eders dødblege ansigt så jeg, at I også bævede for denne våbenleg og for den vaklende krone på mordernes spydsod. Da var det mig som Danmarks skytshelgen, den hellige kong Knud, stod for mig og sagde: den salvede skal bære kronen til sin dødsdag! – Kan det undre Eder, at et sådant varselsord måtte bestemme mig til et foretagende, som allerede rigsrådet og hele folket ønskede? Førend Eders ankomst var det også besluttet således. At udsætte hyldingen i Skælskør ville vække misfornøjelse – og en opsættelse af kroningen endnu mere."

Dronningen holdt inde og betragtede hertugen alvorligt.

"Ser jeg ret," tilføjede hun, "så opfyldes allerede en del af min drøm: I står jo virkelig nu ganske bleg ved min side."

"Jeg tåler ikke altid søluften," svarede hertugen og fo'r med hånden over ansigtet. "Nu vel, ædle dronning!" tilføjede han i let og ligegyldig tone, "anser I disse hyldings- og salvingsceremonier for så vigtige, vil jeg ikke overtale Eder til at opsætte dem. Har ellers Danmarks skytshelgen gjort sig den ulejlighed at give Eder en åbenbaring, så ville jeg kun ønske, han havde udtrykt sig lidt tydeligere; at bære kronen til sin dødsdag, siger ikke meget, men at bære den lykkelig og bære den længe, er en vigtigere sag, og om dette er vejen dertil, ved jeg ikke."

"Jeg ikke heller," svarede dronningen, "men lad os i Guds navn forsøge det!"

Nu trådte den unge konge med ridder Jon og grev Gerhard til, og samtalen var afbrudt. Man talte om ligegyldige ting. Gamle ridder Jon skæmtede, og snart syntes det kongelige rejseselskab særdeles muntert. Drost Peder tog dog ingen del i underholdningen; han var alvorlig og stille. Men grev Gerhard følte sig så lykkelig ved det lønlige pant på dronningens tillid, som han bar ved sit bryst, at han overgav sig til den mest lunefulde spøg og var langt heldigere i at underholde dronningen, end nogen anden. Hertugen anstrengte sig forgæves for at afvinde ham fortrinnet i vittighed og artige indfald. Den urolige forstemthed, han søgte at skjule, betog ham hans sædvanlige lethed og livlighed, og han havde ofte det uheld, at hans fremtvungne artigheder og lystige indfald ved grev Gerhards tørre tillæg vakte en latter, hvori han måtte deltage uden at føle sig smigret.

Man nærmede sig Skælskør og så en stor mængde mennesker på begge sider af fjorden, der delte staden i tvende næsten lige store dele. Den unge konge stod i forstavnen ved kanslerens side og hørte opmærksom på, hvad den lærde herre fortalte ham om Henrik Æmeldorfs oprør mod hans farfader, kong Christopher Valdemarsøn.

"Det er nu fem og tredive år siden, min unge herre og konge!" sagde kansleren, "men det er for mig, som det var sket den dag i går. Det var netop ugen efter, at jeg havde vundet min første palme udi logica i kapitelhuset. Her gik Eders højsalige herre farfader i land med sin hærmagt for at tvinge den stolte oprører til at underkaste sig og hylde ham. Stad og slot var vel med rette i feltherrens magt. Det var givet ham i pant af kong Abel for krigssolden, men han havde storlig synd og uret i at nægte kongen hylding og oprøre folket imod ham. Ser I den dybe grav tværs over bymarken? den havde den ugudelige Æmeldorf ladet kaste op, og derindenfor havde han en stor befæstning."

"Og min farfader blev slået og måtte flygte for den oprører?" sagde den lille konge, "det var dog harmeligt! Havde han da ingen tapre og tro mænd i sin hær?"

"Jo, visselig!" svarede kansleren, "men hvad er menneskestyrke, når Herren vil tugte os? Han gav de ugudelige forrædere dog kun overhånd til en tid. Året efter kom Eders kongelige farfader igen, som en streng og mægtig dommer, og da var herren med ham. Staden blev indtaget og brændt, oprørshøvdingen måtte flygte, og hans tilhængere blev alle henrettede på den grønne mark – der, hvor nu rettertinget og rigsdagen holdes – Soli Deo gloria!"

"Der skal jeg altså hyldes i morgen?" sagde kong Erik. "Det er dog underligt! Er det kun nogle og tredive år siden, så må der vist leve mange endnu, hvis frænder og venner der er henrettede."

"Det må der vist nok," svarede kansleren, "de ugudeliges slægt er desværre ikke udryddet i verden. Var jeg i Eders sted, min unge konge, forlagde jeg det sjællandske danehof til en anden stad for fremtiden for de mørke erindringers skyld og for at undgå de slette varsler, almuens overtro her let kan finde anledning til. Kongernes magt og lykke er kun i Guds hånd, det er sandt, men det kortsynede menneske vil tit spå ilde, hvor Herren råder vel, og på et ulykkeligt sted kan dog ingen ret glæde sig og tro på den timelige lykke."

"I har dog ingen mistro til mine kære undersåtter her, ærværdige herre?" spurgte Erik. "Se, hvor glade de svinger deres huer! – og hører I, de hilser mig allerede med hyldingsråbet!"

"Folket er, Gud ske tak, tro og ærligt," svarede kansleren, "men kommer de fredløse her for at gøre indsigelse mod dommen, finder de sagtens tilhængere. Hvor har den onde ikke frænder? Dog I har tro mænd hos Jer, herre konge! Og I har, næst Guds hjælp, intet at frygte. Ser jeg ret, er Rimaardsøn her også."

Kongesmakken lagde nu til land. På skibsbroen blev de kongelige modtaget af stadsfogden og alle borgerne, såvel som af ridder Bent Rimaardsøn, som nylig var ankommet hertil med sine langskibe fra Tårnborg. Denne dronningens frænde og kongehusets tro ven stod med rette i stor agtelse. Hans broders henrettelse blandt Niels Ufreds bande havde gjort ham endnu mere tungsindig end tidligere, men den skam, der var overgået

hans berømmelige slægt, søgte han ved den årvågneste virksomhed at udslette. Efter overrumplingen af Ribehus, hvori han tog virksom del, havde han krydset om kysterne og bevogtet dem mod de norske fribyttere. I Skælskør Fjord lå et fribytterskib, han nylig havde opbragt. Så snart den alvorlige ridder havde hilst de kongelige, udbad han sig tilladelse til at ledsage dem op på "Hovgården", som slottet kaldtes, da han havde nogle efterretninger at meddele.

"Er Eders efterretninger gode, ridder Rimaardsøn, så lad os høre dem straks!" sagde den lille konge, "dog nej!" fortsatte han, da han så, gamle ridder Jon blinkede, "her er ikke stedet til sligt."

Den gamle Jon havde straks bemærket ridder Rimaardsøns betænkelige mine, og såvel han som kansleren havde set, at hertugen og mester Grand gav hinanden et uroligt og betydende blik, idet disse herrer opdagede det erobrede fribytterskib i fjorden. Mens de kongelige under borgernes fryderåb begav sig op til slottet, tog Rimaardsøn drost Peder hastigt til side.

"Her er forrædere i byen!" hviskede han. "Vogt kongen vel og hold øje med hertugen! Var I draget over Lillebælt i dag, var I faldet i marskens hænder. – Der ligger en norsk flåde ved Ekerø; den norske konge skal selv være med. Marsken brænder måske i dette øjeblik det halve Fyn af –"

"Store Gud!" udbrød drost Peder, "når har en dansk konge stået således omgivet af forrædere og fjender! Var han kun salvet og kronet!"

"Var hertugen kun aldrig kommet fra Søborg tårn!" hviskede Rimaardsøn.

"Han kan komme der igen!" svarede drosten, og hans øjne tindrede.

De hørte nu hertugens stemme tæt ved dem og afbrød pludselig den hemmelige samtale.

Så snart de kongelige var alene på slottet, lod de Rimaardsøn kalde og erfarede af ham, hvad han nys havde betroet drost Peder. Han fremlagde desuden en pakke opsnappede breve fra drost Tuko Abildgård i Norge og marsk Stig til hertug Valdemar, mester Grand og grev Jacob af Halland, hvoraf de fredløses forbindelser med Norge og deres hele plan til at omstyrte den danske trone tydeligt blev røbet. Brevene fra hertugens drost var under gejstlige mænds segl anbefalede til domprovst Grand i Roskilde, for af ham at besørges til hertugen og de misfornøjede adelsmænd i riget. Af disse breve syntes det klart, at marsk Stig og de fredløse agtede at indsætte hertugen på den ledige trone, hvis han trolig ville stå dem bi og skaffe dem lejlighed til at bemægtige sig de kongelige personer. Af brevene til grev Jacob syntes det derimod, som marsken og de fredløse ikke stolede på hertugen, men havde lovet den norske konge Danmarks krone, når han ville indsætte dem i deres rettigheder og stå dem bi med sin flåde. Visse vigtige brevskaber var fundet på det erobrede fribytterskib, hvis fangne mandskab sad indespærret i slotstårnet.

Med den højeste bestyrtelse hørte dronningen og den unge konge disse tidender. De lod øjebliklig ridder Jon, drost Peder og mester Martin hemmelig kalde. De strengeste forholdsregler blev straks taget, men efter ridder Jons råd måtte hertugen på skrømt og kun halvt indvies i rådet. De opsnappede breve, der røbede hans forbindelse med de fredløse, blev omhyggeligt

skjulte, og kun brevene til grev Jacob om marskens forvovne løfte til den norske konge fandt man klogt og hensigtsmæssigt at meddele ham. Så snart denne beslutning var taget, blev hertugen tilkaldt. Hans forbavselse over den opdagelse, man meddelte ham, syntes sand og naturlig. Han gav sin forbitrelse mod marsk Stig og de fredløse luft i de stærkeste udtryk og billigede aldeles de af rigsrådet foreslåede forholdsregler til at forsvare landet mod de norske. Imidlertid havde grev Gerhard ladet alle de kongelige krigsmænd udskibe og fordele i byen; han havde sat en betydelig vagt ved slottet og selv indtaget sin plads i forsalen som drabanthøvding.

Drost Peder forlod med ridder Jon det kongelige lønkammer, og de gik gennem en øde gang til drabantsalen. Drostens kinder blussede af harme, og hans tindrende blik forkyndte, at en dristig plan fløj ham gennem hovedet.

"Elendige svaghed!" udbrød han, "har vi nu da ikke beviser nok for hans forræderi? hvad hindrer os i at fængsle ham på stedet som landsforræder?"

"Klogskaben, min unge ven! og besindigheden," svarede gamle Jon med betænkelig mine.

"Eders klogskab gør mig rasende!" sagde drost Peder.

"Jeg kan ikke længere udholde at se den forræder midt iblandt os som vor og landets herre. Kommer vi ikke før ham, vil han komme før os," sagde gamle Henner. "Det må nu briste eller bære! –"

"Briste vil det, hvis I ikke giver tid!" sagde den gamle med vægt. "Så længe han endnu kan bære masken, er det vor lykke. I det øjeblik, han selv kaster den, ja – da må han styrtes!"

"Godt! – dertil behøves kun et ord!"

"Vogt Jer for det ord, drost Peder! dermed omstyrter I måske Danmarks trone." Ridder Jon tav og betragtede sin unge, oprørte ven med urolig bekymring. "Endnu et!" tilføjede den gamle herre med dæmpet smerte, "ved I, at vor tro Inges fader sidder fanget i tårnet, som overbringer af de vigtige forræderbreve?"

"Gud i Himlen! Ridder Lave!" udbrød drost Peder forfærdet, "Gud være ham og os alle nådig! Jeg tør desværre ikke tvivle, men er hans brøde bevislig?"

"Han var med på fribytterskibet; i hans værge fandtes brevskaberne. Hvad han kan sige til sit forsvar, ved jeg ikke. I morgen skal han forhøres og dømmes i rigsrådet. På grund af vort forhold til ham, har jeg fordret mig og Eder fritaget for at være med blandt hans dommere."

"Arme, arme Inge!" sukkede drost Peder, "hvor er hun? – hvad har I for med hende? – hun har henvist mig til Eder. I har streng og kold bortvist et hvert spørgsmål om hende i disse farlige dage. Nu kan jeg ikke udholde det længere. Hvad skal hun i Sverige, mens vi her fængsler og dømmer hendes fader?"

"I skal vide alt og billige det!" svarede ridder Jon og greb hans hånd. "Følg mig til kansleren! For Inges skyld ville jeg selv ønske, at Lave i morgen kunne skuffe os alle. Var jeg hans dommer, stod han ikke til at redde. Nu er hertugen hans dommer. Den ene ravn hugger ikke øjet ud på den anden. Så vidt er det kommet, at nu også vi må glæde os til en uretfærdighed og ved at have en forræder til rigsforstander."

Han fo'r heftigt med hånden over øjnene og drog drost Peder bort med sig.

11

Midt i slotsgården stod et lille, mørkt tårn, hvis nederste del med de dybe stenkældere tjente til fængsel. I en af disse underjordiske stenstuer var ridder Lave indespærret. Han rørte sig med ængstelig forsigtighed og gruede for at høre klangen af sine jernlænker. For hver stærk lyd for han sammen, og hvert øjeblik så han til den stærkt låsede jerndør, men den åbnedes ikke. Et lille jerngitter sad højt oppe i muren og vendte ud imod slotsgården. Ved hjælp af en gammel fangeblok og et par løse sten, der havde tjent til at lænke forbrydere fast til, var det med stor anstrengelse lykkedes ham at danne sig en opgang til murfordybningen ved gitteret. Her kravlede han op og kunne se enhver, som gik op og ned ad slotstrappen. Han så nu ridder Jon gå forbi med drost Peder, men han gruede for at møde sin gamle frændes blik, og harme kvalte hans røst, idet han ville nævne drost Peders navn og bede ham om redning. Han jamrede sagte og vred sine hænder. Endelig syntes han at få mod, idet han så adskillige af hertugens folk gå frem og tilbage. Han pillede et brevskab frem, som var skjult i hans ærme. Hver gang han hørte en lyd ved fængselsdøren, skjulte han det ængsteligt, og hver gang en af hertugens folk gik forbi, fremtog han det igen. Den unge konge lod sig et øjeblik se på svalen og hilste de mange nysgerrige mennesker i slotsgården, der jublede og svang deres huer ved at se ham. Dette syn bevægede den fangne ridder. Han gemte atter brevet og faldt i dybe tanker. Om aftenen skinnede månen ind til ham, og han sad der rådvild endnu med brevet i hånden. Endelig så han hertugen

med en højst betænkelig mine gå ned ad slotstrappen for at begive sig til den sidefløj af slottet, der var ham anvist. Foran ham gik en kongelig kammersvend med en fakkel. Seks af hans riddere ledsagede ham i nogen frastand. Han kom tæt forbi fængselsgitteret. Et glimt af håb grav den ængstelige fange mod. Han hostede. Hertugen blev opmærksom og så til gitteret.

"I taber Eders handske, hertug Valdemar!" hviskede den fangne ridder og kastede i det samme det sammenrullede brevskab ud af gitteret. Hertugen lod sin handske falde derpå og tog det hastigt op sammen med handsken.

"Der sidder nok en af forræderne fra Norge og venter på galgen!" sagde han højt og kastede et harmfunklende blik til gitteret. Derpå gik han hastigt, uden oftere at se til fængslet, hvorfra der lod et dybt, jamrende suk efter ham.

Skirmen, som på sin herres befaling bevogtede ethvert af hertugens skridt, stod i dette øjeblik i en krog ved tårnet, hvor der faldt en stærk slagskygge. Så snart hertugen var forsvundet, trådte den tro væbner frem og gik forbi tårngitteret for at ile over til sin herre i kanslerens værelser.

"I den forbarmende Guds navn! Hør mig, unge menneske!" hviskede den fangne ridder, "er du ikke drost Hessels væbner?"

"Til tjeneste!" svarede Skirmen og standsede.

"Sig din herre," stammede fangen, "at den mand, der en gang reddede drost Peder Hessels frihed og liv, venter nu sin sjæls fred af et øjebliks samtale med ham! Sig, jeg kan åbenbare ham noget vigtigt – men det haster!"

"Det ærinde skal jeg røgte!" svarede Skirmen og skyndte sig bort.

Fangen krøb ned fra det farlige sæde ved gitteret, han forstyrrede omhyggeligt sit stillads og satte sig i en sørgmodig stilling på blokken under gitteret. Han lyttede forventningsfuldt til enhver lyd, men det varede en tid lang inden han hørte nogen bevægelse i gangen. Endelig hørte han fangevogterens nøgler rasle. Skodderne blev slået fra døren, den åbnedes og lukkedes igen. Drost Peder stod i fængslet hos ham. Måneskinnet faldt gennem gitteret på fangens blege ansigt; han blev siddende nedbøjet uden at slå øjnene op. Drosten blev et øjeblik stående tavs ved døren og betragtede ham. Litleslægtens ædle grundtræk i det svage, forvildede åsyn erindrede ham smerteligt både om jomfru Inge og om den brave ridder Jon; tårerne steg ham i øjnene.

"Ulykkelige!" sagde han, "hvad kan jeg gøre for Eders fred? og hvad har I at betro mig?"

"Sig mig sandhed, Peder Hessel!" sagde fangen med bævende røst, men i den faderligt fortrolige tone, der erindrede drosten om deres forhold i hans barndom, "er du og fætter Jon mine dommere?"

"Nej, Gud være lovet! Vore forhold til Eder fritager os fra at dømme i Eders sag."

"Vel! så vil jeg håbe barmhjertighed. Af dig og gamle Jon kunne jeg kun vente, hvad I kalder retfærdighed, men Gud hjælpe os alle, skulle vi ske vor ret! –"

"Ridder Lave!" afbrød drost Peder ham, "tror I virkelig, at der ikke er en mægtig, måske alt for mægtig stemme, der taler for Eder både i mit og i Eders gamle frændes bryst?"

"Jeg vil tro det og give dig et bevis derpå. Siden du ikke skal dømme mig, tør jeg nu betro mig til dig og sige dig, hvad der

ligger mig på hjerte." Med disse ord rejste fangen sig og betragtede drosten med et forskende blik. "Ulykken har nu lært mig, hvad du tit forgæves har villet bringe mig til at tro," fortsatte han i samme fortrolige tone, "nu ser jeg, der er ingen lykke og velsignelse ved opstand eller sammensværgelse mod den lovmæssige magt, om det også sker af den reneste kærlighed til fædrelandet og vor frihed. Efter landsloven må jeg domfældes, men kongen har benådningsret. Jeg lægger mit liv og min skæbne i den unge konges hånd! Jeg har ingen del i hans faders drab, og han kan benåde mig. Jeg har set ham i dag. Havde jeg set ham således før, skulle jeg nu ikke have siddet her. Nu begriber jeg, at selv den stærke marsk Stig ikke kunne se den barnekonge i øjet og nægte ham kongenavnet. Du var hans våbenmester og lærer, Peder Hessel! og jeg fortænker dig ikke i, at du håber det største af ham. Vil han skænke mig livet, vil jeg nu sværge ham troskab. Jeg vil åbenbare ham vigtige ting – jeg vil bekende mine synder for kansleren og afsone min brøde i et statsfængsel – sig ham det! –"

"Store Gud!" udbrød drost Peder sjæleglad og greb fangens bævende hånd med varme, "tør jeg tro, hvad jeg hører? – så har den forbarmende Gud da hørt min bøn og bøjet Eders hjerte! I vil være vor unge konge tro og huld – I vil tilstå alt og sværge ham lydighed – I vil gøre alt godt igen – og han vil – han må benåde Eder. – Men han råder dog ikke alene," tilføjede han betænkelig, "uden hertugens og dronningens minde kan han ikke benåde Eder."

Ridder Laves blege kinder var blevet blussende røde. Han tav et øjeblik og syntes at betænke sig.

"Hertugen kan ikke fordømme mig," hviskede han derpå fortroligt med et tillidsfuldt smil, "derfor har jeg sørget. Som kongens læremester og første rådgiver, kan du med et ord bestemme hans vilje. Et venligt ord hos dronningen fandt måske et villigt øre. Der var en tid, da et ord af Peder Hessel kunne gøre under hos den skønne dronning Agnes –"

Drost Peder åsyn formørkedes. Ridder Laves minespil behagede ham ikke. Glæden over hans sindsforandring forsvandt pludselig, idet han nu samtidig erindrede, hvad Skirmen nys havde troet at opdage.

"Som menneske tør jeg måske tale, hvor jeg som drost må tie," sagde han med streng alvor, "men det tør jeg dog kun, når jeg ved med vished, at I taler sandhed og ikke selv her lægger råd mod kongen og fædrelandet."

"Hvad! får I nu skrupler, drost Peder?" svarede ridder Lave forskrækket og med dæmpet forbitrelse. "Jeg har jo omvendt mig til Eders statstro. Vil I se mig jamre og hyle i sæk og aske for at tro det? Gør for mig, hvad I kan, Peder Hessel! I skal se, jeg er ikke utaknemmelig!" fortsatte han ængsteligt og i en hjerteligere tone. "Din fader var min ven, og hvad jeg lovede ham i hans dødsstund, har jeg ikke glemt. Redder du nu mit liv, som jeg en gang reddede dit, skal min faderhånd ikke længere adskille, hvad en mægtigere hånd har sammenføjet –"

Drost Peder var blevet bevæget, men nu bemærkede han et listigt smil i ridder Laves urolige ansigt, og han følte med harme, hvor nær han var ved at bedåres.

"Selv ikke for *den* pris sælger jeg min troskab, ridder Lave!" udbrød han heftig og med krænket selvfølelse. "Skal jeg uden at foragte mig selv, tale og love for Eder, må jeg vide, om vi tør tro

Eder. Hvad har I med hertugen at gøre? Hvad stod der i det brevskab, I nys lod ham optage med sin handske?"

Ridder Lave fo'r forfærdet sammen og blev dødbleg.

"Brevskabet! – hvilket brevskab?" stammede han, "ha, er I alvidende! – der stod – der stod – ved den levende Gud! der stod ikke andet deri, end hvad sandt var – at jeg var en uforsigtig gæk og havde bragt brevskaber her til landet, som måske kunne volde hertugen fortrædeligheder, hvis jeg ikke oplyste sammenhængen med dem. Jeg kan vidne, at de var skrevet af hans fjender for at opsnappes og sætte ham i mistanke for lønlig forbindelse med de fredløse –"

"Ulykkelige!" afbrød drost Peder ham, "I leger endnu på randen af en afgrund med tvende hvasse sværd, og de vil begge falde knusende på Eders hoved. Jeg kan – jeg tør nu ikke gå i borgen for Eder. I er endnu Danmark og kongehuset en farlig mand, og jeg var en landsforræder, om jeg ville vidne andet for at frelse Eder. Men for Eders sjæls fred vil jeg sørge. Vil I oprigtig bekende kansleren Eders hele brøde? Vil I endnu selv betænke Eders evige vel – så kan måske kansleren tale Eders sag for den forbarmende Gud og for kongen. Inden en time skal han være hos Eder!"

"Ak ja, ak ja, så lad kansleren da komme og berede mig til døden!" jamrede ridder Lave og tørrede angstsveden af sin pande, "så vil jeg da give mig Gud i vold. – Hos menneskene er der dog ingen forbarmelse. Ak, så min Inge, hvor hårdhjertet I er, drost Peder! hun ville aldrig elske den mand, der kan være så grum mod hendes ulykkelige fader."

"Den almægtige Gud er mit vidne!" udbrød drost Peder og knugede hånden mod sit bryst i den heftigste smerte, "det

skærer mig dybt i sjælen, at jeg ikke kan tro Eder bedre. Hertugen vil I vinde ved et falsk vidnesbyrd og mig ved et falsk håb. I ville, om I kunne det, gøre min kærlighed til forræder mod min troskab. Nej, ridder Lave Litle! således står I ikke til at redde. Kun sandhed kan frelse Eder og fædrelandet og os alle. Gud give Eders vaklende sind fasthed og magt til at ville helt og for alvor, hvad I nu kun vil på skrømt og for at redde Eder for menneskenes domstol!"

Med disse ord gik han tilbage til fængselsdøren, som åbnedes for ham ved tre slag med hans sværdhæfte. Ridder Lave sank jamrende om på stengulvet, og drost Peder hørte udenfor, hvorledes den pinefuldeste dødsangst nu syntes at aftvinge ham en oprigtig bøn.

En halv time efter at drost Peder havde forladt fængslet, gik kansler Martinus i sin dominicanerdragt, med sit breviar og en lygte i hånden over slotsgården til tårnet. Han blev straks indladt til den ængstelige statsfange, som han fandt i en sådan sindsforvirring og strid med sig selv, at det ikke var den filosofiske kansler muligt at bringe sammenhæng i hans bekendelser og modsigende ytringer.

"Er det Jer, som skal berede mig til døden?" sagde fangen og fo'r op imod ham med et vildt stirrende blik. "Vel, det er på høje tid! Stejle og hjul er mig beredt – drost Peder vil jo ikke bede for mig – og mit barn, mit stakkels barn – hun vil dø af skam over sin fader. – Men mig sker min ret!" fortsatte han med hviskende stemme. – "jeg nikkede – se, således nikkede jeg i de forfærdeliges råd. Det nik kostede mig måske min salighed og kong Erik Christophersøn livet. – Var jeg ikke med blandt de tolv i Finnerup Lade? – Nej, nej, det var en drøm," udbrød han

heftigt, "i den nat forrådte jeg kun min herres borg – hans blod kom ikke på min hånd – det kommer ikke over mit hoved, men ve – råbet hørte jeg fra hans kiste – det kom fra graven – nej, fra Helvede kom det – jeg husker det nok. Jeg er ikke dømt fredløs af mennesker, men fredløs, evig fredløs blev jeg dog i den time. Jeg er en ulykkelig mand!" sukkede han og holdt inde. – "Ha, men ulykken skal ikke slå mig ned!" fortsatte han og knejsede: "Jeg er af ædel byrd – jeg dør ikke som landsforræder, nej, som fædrelandsven, som tyranfjende! Hvad vil du mig, klerk! du er ikke min rette skriftefader – du er ikke den kække domprovst, der tør byde konger og kejsere trods. Jeg kender dig nok, du er bogormen fra Antvorskov, den lærde kansler – du er tyrannens ven, og nu vil du have alle frie danske mænd fredløse og i band. Kommer du hid for at høre mit skriftemål i aften og dømme mig til hjul og stejle for det i morgen? Nej, nej, det bliver der intet af, min højlærde herre! en klog statsmand kan tie og må kunne dø som en hund uden skriftemål og pønitense –"

Således fortsatte han at tale forvildet, idet han snart anklagede sig for de største forbrydelser og snart pralede af sin høje byrd og statskløgt. Endelig kom han til besindelse og brast i gråd.

Den lærde mester Martinus havde forgæves afbrudt hans forvirrede tale nogle gange med at ville vise ham mod hvilke regler udi logica, han forbrød sig; nu sejrede den ivrige sjælesørger over filosoffen, og han benyttede dette øjeblik til at anføre alle de steder af den hellige skrift, som han troede kunne bringe den forvildede synder til omvendelse. I den formening, at han dog havde været med blandt kongemorderne, blev han

streng og heftig og tordnede lovens frygteligste trusler ud mod majestætsforbrydere og manddræbere.

"Nej, nej!" udbrød ridder Lave, "kongemorder er jeg ikke, men fordømt er jeg dog, hvis der ikke er forbarmelse hos Gud og den hellige kirke. Hør, hør! jeg vil skrifte!"

Nu kastede han sig i støvet for kanslerens fod og tilstod et hvert skridt, han havde gjort, og hvorledes han var blevet indviklet i sammensværgelsen uden dog at have taget nogen voldsom del i sine frænders blodige hævndåd.

"Drost Peder havde dog ret!" sagde han til sidst, "kun sandhed kan frelse mig og os alle. Selv i denne time ville jeg skuffe ham; han kan ikke tro mig; han kan ikke bede om nåde for mig. Lad mig da ske min ret! her må jeg fordømmes – men frels, frels min sjæl fra den evige død!"

"Eders synd er stor!" sagde kansleren bevæget, "men de mennesker, som misbrugte Eders svaghed, har større synd, end I!"

Og nu talte han med sand salvelse evangeliets ord til den angerfulde og gav ham i den hellige kirkes navn indulgens for sine synder, hvis han ville blive fast i sin anger og tro i den omvendelse, han lovede.

"Også Eders verdslige dommere," tilføjede han, "håber jeg efter denne Eders bekendelse at formilde. Hvad I har betroet mig, skal intet menneske af mig erfare, førend I selv tillader det, men giv mig ret til at åbenbare det for dronningen og vor unge konge! og jeg lover Eder, at der med Guds hjælp skal undes Eder frist til omvendelse i et tåleligt statsfængsel."

"Sig dem alt!" udbrød ridder Lave og omfavnede hans knæ med de skælvende arme. "I mit lønkammer på Flynderborg er et

hemmeligt skab i muren – der – der ligger beviserne for min største synd. Lad al verden vide min brøde! men lad mig kun ikke dø i mine synder! Und mig kun livet – det usleste liv! og jeg vil gerne skjule mig og min skændsel i det mørkeste fængsel. Sig dem alt!" fortsatte han i den grueligste spænding, "sig dem også, at her i morgen bliver oprør og mytteri, hvis de ikke forekommer det! – De fredløse er her – de vil med hertugens hjælp bemægtige sig kongen. Jeg har selv bragt hertugen brevet derom –"

"Barmhjertige Himmel!" udbrød kansleren forfærdet og løsrev sig. Han bankede voldsomt på fængselsdøren. Den åbnedes. Langen ville undslippe med den bortilende kansler, men et mægtigt stød af den stærke fangevogter styrtede ham baglæns om på stengulvet uden bevidsthed.

12

En umådelig mængde mennesker fra alle Sjællands egne var kommet sammen i Skælskør for at se og hylde den unge konge. Byen, som havde været halvt afbrændt i kong Christophers og Henrik Æmeldorfs fejde, var endnu ikke kommet i sin forrige flor og kunne ikke rumme en tiendedel af de mange fremmede. Alle landsbyer i nærheden var derfor fyldt med mennesker. Folkestimlen forøgedes desuden ved det rygte, at kong Erik Christophersøns banemænd her var personligt indstævnede for at høre deres dom, men at de agtede at forsvare deres sag for folket og gøre indsigelse mod fredløshedsdommen. En betydelig mængde af disse mægtige adelsmænds venner og tilhængere var af samme årsag forsamlet. Allerede om aftenen opstod der i herbergerne og på gaderne adskillige håndgribelige tvistigheder mellem almuesfolk af de forskellige partier, og stadsfogden måtte have kongelige lanseknægte til hjælp for at holde orden.

Så snart det den følgende morgen ringede til ottesang fra St. Nicolai høje spir, samledes allerede folket på tingstedet og på den store plads udenfor hovgården, hvor man ville se de kongelige ride til Danehoffet, men den ene time gik efter den anden, og de kongelige lod sig ikke se. Slottet var omringet af kongelige lanseknægte foruden borgervagten, og i spidsen for en lille del af dronningens livvagtsryttere holdt drost Peder og grev Gerhard med betænkelige miner udenfor slotsporten. Drost Peder bar endnu sin højre sårede arm i sit akselskærf, men han forstod, som en dygtig våbenmester, til nød at føre

sværdet med den venstre. Som det lod til, håbede man at have forebygget alle uroligheder ved hyldingen og havde fundet det uklogt endnu at bryde med hertugen. De nærmeste gårde ved slottet var imidlertid på drostens foranstaltning hemmeligt fyldt med den øvrige del af dronningens livvagtsryttere, som man troede var blevet tilbage på skibene. Disse drostens mest hengivne krigsmænd havde befaling til at rykke frem og omringe hertugen i det øjeblik man så det dragne sværd i drostens hånd.

Ikke langt fra grev Gerhard og drost Peder holdt hertugen i en glinsende pragtrustning på sin hingst blandt sine riddere og sit anselige følge af slesvigske ryttere. Han syntes spændt og urolig. Han betragtede den talrige folkehob med opmærksomme og forskende blik. Drost Peders mørke alvorsansigt syntes ikke at behage ham, og grev Gerhards kække mine lige så lidt.

Folket begyndte at blive utålmodigt over den lange venten, og drost Peder hviskede misfornøjet til grev Gerhard:

"Det er vor gode, betænkelige kanslers skyld."

Man hørte nu hist og her murren og fortrædelige ytringer.

"Hvor længe skal man stå her på pinde uden at få vådt eller tørt!" brummede en tyk, aldrende borgermand, der stod skildvagt.

"Tid til alting, farlil!" svarede en langskægget slesvigsk rytter. "Jer konge behøver just ikke at sinke sig stort med at få sit skæg glattet, men han skal vel først svøbes og have die. Dronningen må jo også være pudset og pæn, ved jeg, at drost Hoseøl ikke skal blive hende utro for Eders unge pigers og koners skyld."

En rå latter blandt rytterne ledsagede denne plumpe spot.

"Folk er muntre; det kan jeg lide!" sagde grev Gerhard, som hørte latteren, men ikke vidste hvad man lo ad.

Drost Peder havde hørt de uforskammede ord; han glødede af harme; men han så til den modsatte side og syntes ikke at agte derpå. Latteren fortsatte og fornyedes ved andre ytringer af samme slags.

"Stille, karle! tal med respekt om de kongelige!" sagde hertugen til sine folk med tilsyneladende strenghed.

"Ja, tag Jer i agt, karle!" sagde en af hertugens riddere, "drostens venstre arm skal ikke være at spøge med. Og I, min gode mand!" sagde han til borgeren, "I husker nok, hvad det koster i Skælskør at knurre ved kongehylding."

"Det var et sandt ord, strenge hr. ridder!" brummede borgeren, "vil vi nu ikke igen have husene svedne af over vore hoveder, må vi vel tude med de ulve, vi er i blandt, og skikke os i drengemagten og skørteregimentet."

"Fy for al landsens ulykke!" sagde en anden, "skal nu alle danske mænd stå under tøflen og drengesvøben?"

"Du har nok lyst til at være fredløs inden aften, landsmand!" sagde en høj mand i munkedragt, "det kan man nu om stunder blive for et godt ord."

"Ved I nyt, fromme herre?" sagde en svær messedreng til munken, "marsk Stig og hans venner bliver i dag lyst i kirkens band af ærkebispen i Lund."

"I band, i band!" mumlede den ene til den anden.

"De er dog aldrig galne!" sagde en høj mand i harnisk og med en stor blå kappe.

"Han begynder skrapt, den lille herre!" sagde en spottende stemme ved hans side. "Han må have en bandsat lang sløjkjole,

siden han alt kan have ærkebispen i lommen."

"Æblet falder ikke langt fra stammen!" bemærkede den tykke borger, og hans sidemand begyndte at nynne:

"Op så vokser den liden ulv
med hvasse tand i mund."

"Hvad kunne I vente andet?" svarede den slesvigske rytter: "det tuder alt, som af ulv er kommet, siger man – også hos os."

Den af dronningens ryttere, som holdt nærmest ved slesvigeren, havde længe siddet i sadlen som på gløder.

"Er her ulveunger i blandt os?" udbrød han nu i bred nørrejysk mundart, "så er det nok snarere i Eders flok, end i vores, bitte slesviger."

"Det må der en god hundesnude til at lugte!" svarede slesvigeren.

"Hos os er hundene også skrappe og tro," sagde nørrejyden, "men nede ved Gottorp skal de jo være vel så skrappe. Det må den højsalige kong Abel bekende, jeres hertugs farfader – efter ham render der jo tre gloende hunde hver nat for at hente ham til Fanden i Helvede."

"Den, der laster vor hertug eller hans slægt, vil jeg knække halsen på!" sagde den slesvigske rytter og drog sit sværd.

"Og den, der spotter min dronning eller drosten, vil jeg hugge næse og øren af!" svarede dronningens rytter og svingede allerede sit glavind. Flere blandede sig i tvisten, og skønt det var strengt forbudt at drage sværdet, førend det befaledes, sås der allerede mange sværd blinke både blandt hertugens og dronningens ryttere.

"Stille!" råbte hertugen uroligt og så sig om til alle sider.

"Den, der slår det første slag uden høvdingsbud, er dødsens!" bød drost Peder – og de fleste sværd fo'r atter i skederne, mens den højrøstede tvist blev til en dæmpet mumlen.

"De kongelige! de kongelige!" lød det nu i den urolige folkehob, og der blev et øjeblik ganske stille. I det samme lod dronningen og den unge konge sig se til hest. De red i et prægtigt optog ud af slotsporten, nærmest omgivet af ridder Jon og Rimaardsøn sammen med tolv drabanter og kansler Martinus. Den gejstlige herre sad i sin dominicanerdragt med blanke sko og hvide hæle på sin pasgænger, men han var ganske bleg og forvirret. En stor del af folket hilste de kongelige straks med hyldingsråb. Striden mellem hertugens og dronningens mænd syntes ophørt, men nu råbte der en mægtig stemme blandt folket:

"Marsk Stig og hans venner skal leve! bort, bort med alle tyranner!"

Hertugen så sig hastigt om. Drost Peder gav nøje agt på ham og havde sin venstre hånd på sværdhæftet.

Hyldingsråbet for de kongelige fortsatte. Men nu råbtes der fra en anden kant:

"Hertugen leve! Valdemar Eriksøn leve!"

Dette gentoges af en stor flok borgere og af alle de slesvigske ryttere. Hertugen så sig atter om i forsamlingen. Han tog sin hat af og hilste folket med kæk mine. Drost Peder så i denne hilsen et aftalt tegn, for nu hilstes hertugen fra tvende sider og af de samme stemmer, der nys havde istemt oprørsråbet for marsk Stig. Drosten kunne ikke længere holde sin harme tilbage.

"Ned, ned med forræderen!" råbte han, idet sværdet fo'r ham af skeden og blinkede i hans venstre hånd. I samme øjeblik fo'r de skjulte ryttere frem af alle gårde og omringede pladsen. Hertug Valdemar så forbavset denne uventede bevægelse.

"Oprør! Forræderi!" råbte han, "forsvarer Eders lovmæssige rigsforstander, brave danske! grib drosten! han er forræderen. Hug ind!" råbte han til sine ryttere; men inden han i den almindelige forvirrelse kunne få sine krigere i slagorden, fo'r drost Peder og grev Gerhard med dronningens ryttere så heftigt ind på ham, at han og hans folk i største hast måtte søge redning ved flugten. Ikke en eneste holdt stand – de flygtede alle gennem en gyde, som endnu ikke var spærret og som førte ud af byen.

"Efter hertugen! efter forræderen! han er kongemordernes hoved!" råbte drosten, og i spidsen for dronningens ryttere fo'r han efter de flygtende.

Under denne tummel, som forøgedes ved folkets skrig og larm, havde gamle Jon og Rimaardsøn sammen med kansleren og de tolv drabanter øjeblikkelig sluttet en tæt kreds om den unge konge, og uden at afvente udfaldet af dette oprør, ilede de med ham over slotspladsen midt igennem den oprørte folkevrimmel ned mod fjorden.

Dronningen var dristigt redet frem blandt sine tro livvagtsryttere, og hun befandt sig snart i spidsen for dem imellem grev Gerhard og drost Peder. Foran dem flygtede hertugen og hans ryttere, som slået af den største skræk uden at se sig tilbage.

"Men, ædle dronning!" sagde drost Peder, "Eders nærværelse her er alt for vovelig."

"Jeg tror mig ingensteds mere sikker, end mellem Eder og den tapre grev Gerhard!" svarede hun tillidsfuld.

"Skamfærd!" udbrød grev Gerhard, "er vi nu ikke uovervindelige, skulle vi ske en ulykke!"

Udenfor byen på den såkaldte Trandrup Mark, hvor Henrik Æmeldorf havde slået kong Christopher, bød hertugen først sine ryttere standse og vende deres heste. Idet han her benyttede sit forspring til i største hast at opstille sine mænd i slagorden, hørte drost Peder et vildt angrebsskrig bag ved sig. Han så sig tilbage og blev opmærksom på en stor flok jernklædte ryttere, blandt hvilke han troede at genkende grev Jacob og de to fredløse riddere fra Danehoffet.

"I har vovet Eder for vidt, ædle dronning!" sagde han uroligt: "forræderne har overlistet os. I kreds, karle! Dronningen i midten! Vig ikke fra hendes side, grev Gerhard!"

"For den pokker!" brummede grev Gerhard, "skal jeg være nikonge i dette fordømte keglespil? Bliv I hellere med Eders sårede arm i midten, drost Hessel!"

Men drosten hørte ikke, hvad han sagde. Dronningens ryttere havde straks adlydt deres høvdings befaling og dannet en kreds om deres herskerinde. Dronningen holdt midt i kredsen og så sig om til alle sider; hun var blevet bleg, men hun samlede al sin styrke og gav nøje agt på enhver af fjendens bevægelser. Grev Gerhard red i firspring rundt i kredsen og fnysede som en vild løve i bur. Fjenden trængte frem fra begge sider. Drost Peder lod kredsen udvide sig, idet han med løssluppen tøjle og sværdet i venstre hånd styrtede ind mod hertugen og hans ryttere.

"Vend I Jer nu mod de fredløse, grev Gerhard!" sagde dronningen roligt.

Dette var just også den kyndige feltherres mening; han fo'r ud af kredsen og råbte:

"Frem, karle, i linje! – følg mig!"

Begge de udvidede halvkredse dannede således snart to tætsluttede linjer, som kæmpede i modsat retning og med delt styrke mod den dobbelt overlegne fjende. Midt imellem dem holdt dronningen på vænget og var vidne til en heftig og blodig kamp, der kostede mange af hendes tro mænd livet. Hendes kinder blussede nu af iver og spændt deltagelse; hun så snart efter drost Peder og snart efter grev Gerhard; dog dvælede hendes blik oftest på den kække greve, der med munter kamplyst svang sit sværd og syntes med hvert sværdslag at trænge fjenden et skridt tilbage. Pladsen mellem de to dobbelte rytterrækker blev hvert øjeblik større. Dronningen havde med ivrig deltagelse set på grev Gerhards raske fremskridt; nu så hun igen om efter drost Peder og udstødte et forfærdelsesskrig: hun så hans rytterlinje i uorden og drosten selv styrte hovedkulds af hesten midt iblandt hertugens folk, der med et rasende sejrsskrig kastede sig over ham.

"Forbarmende Gud! de myrder ham," råbte dronningen. "Frels, frels drost Peder, ædle greve!"

Uden at ænse faren red hun med dette udråb midt ind blandt grev Gerhards ryttere, der var i færd med ganske at slå de fredløse af marken. Hun trængte lige til grev Gerhards side og gentog sin opfordring.

"I Guds navn da, som I befaler, høje dronning!" svarede grev Gerhard, "men I river os sejren af hænderne. – Frem, karle!

bryd Jer ikke om mig!"

Han vendte sin hest for at ile drost Peder til hjælp og bringe orden i hans slagrække, men en stor del af hans egne ryttere gjorde nu samme vending, og der blev en stor uorden, idet nogle rykkede frem og andre tilbage. De fredløse trængte atter frem med et vildt hoverende skrig; fra den modsatte side forfulgte hertugen alt sejrende drostens høvdingsløse ryttere. Grev Gerhard standsede den flygtende skare og bød dem vende om, men han råbte forgæves på orden; det var ham ikke muligt at samle de adspredte krigere; fjenden trængte sejrende frem fra begge sider; der var en frygtelig forvirring og et drabeligt mandslæt rundt om ham.

"Alt er tabt! – vi må flygte, ædle dronning!" råbte han nu harmfuld og vendte sig til siden, hvor dronningen et øjeblik tidligere havde redet, men han så hende ikke. En af hendes ryttere havde kastet sin kappe over hende. Hun var i tummelen forsvundet. – Grev Gerhard kunne ingensteds øjne hende blandt de larmende og kæmpende rytterskarer. Han blev nu som rasende og huggede således om sig til alle sider, at hverken venner eller fjender kunne komme ham nær. Hans stirrende øje søgte kun dronningen, men det var ham som nu også det var blevet blindt; kamppladsen og hele verden løb rundt for ham, og da han kom til besindelse, så han sig alene på den øde valplads og kun døde eller sårede ryttere omkring sig. Hans øje var i behold, men den, der var ham kærere, var forsvundet. Han sporede sin vilde hingst, og den sprang over ligene med ham ind mod staden.

13

Oprøret var endnu ikke standset i byen. Gennem alle gader løb der bevæbnede borgere og krigsmænd. Blodige optrin fandt sted alle vegne. Nogle skreg på marsk Stigs og grev Jacobs navne og råbte:

"Hævn for de fredløse!"

Andre havde hertugens navn til løsen og huggede ned, hvem der ikke istemte det.

"Vor unge konge skal leve! slå dem ihjel, de forrædere!" råbte en stor del borgere og slet bevæbnede bønder. De fredløses og hertugens tilhængere syntes ikke ret at vide, om de skulle anse hinanden for venner eller fjender, men de gjorde dog som oftest fælles sag mod de kongeligsindede.

Snart drog imidlertid hertugen sejrende gennem gaderne, midt iblandt sine slesvigske ryttere. Rygtet om hans sejr og de kongeliges nederlag løb forud og udbredte forfærdelse blandt alle landets tro borgere og de flygtende bønderskarer, der var stimlede sammen for at hylde den unge konge. Hertugen blev ledsaget af en hob vilde kødmangere med blodige økser og mange formummede fremmede, der tilråbte ham larmende bifald. Til dette sejrstog sluttede sig også en stor flok ryttere i jernrustninger og med lukkede hjelmgittere, som man anså for de fredløse og deres krigere.

Hertugen steg af ved slottet og lod det straks besætte af sine ryttere.

"Hvor er kongen?" spurgte han.

"Ude af fjorden på flugten til Nyborg!" svarede en svær slagter.

Hertugen synes pludselig højst urolig. Han gav en af sine riddere en hemmelig befaling, og ridderen red straks med en flok ryttere til havnen.

"Og hvor er Hendes Nåde dronningen?" spurgte hertugen atter. Herpå kunne ingen give ham svar; han erfarede kun, at prins Christopher og den lille prinsesse Merete var afhentet fra slottet af ridder Rimaardsøns søfolk.

"Forhold Jer nu rolige, brave borgere!" sagde han derpå til den larmende folkehob, der omringede ham. "Gå hver til sit! her bliver nu intet danehof og ingen kongehylding i dag. Oprøret har jeg lykkelig stillet. Ophavsmanden er i min magt. Det var dronningens overmodige yndling, drost Hessel. Han har misledt hende til at forråde og forfølge mig; han har villet bemægtige sig den umyndige konge, for selv at være herre i landet, men I har nu intet at frygte af den forræder. Han skal aldrig mere se dagens lys. Jeg er endnu Eders retmæssige rigsforstander, og jeg skal sørge så vel for Eders som for landets sikkerhed og lykke!"

Med disse ord, som ledsagedes af et larmende bifaldsråb, hilste han med mildhed og kongelig anstand sine oprørske tilhængere. Derpå gik han op på slottet, ledsaget af sine riddere og af den høje, pansrede herre, med den lukkede hjelm og den blå kappe, der havde anført de fredløse. Med denne herre, i hvem man troede at kende den fredløse grev Jacob af Halland, havde han en kort og hemmelig samtale i riddersalen. Derpå forlod den pansrede herre slottet, og inden en time var der ingen af de fredløse eller deres krigsmænd mere at se i byen. De

havde forladt staden med vrede ytringer, hed det, og truet med inden år og dag at komme igen med ild og sværd.

Hertugen selv syntes også snart at ville forlade den urolige stad, hvor kongen havde mange tro undersåtter, der hverken var hertugen eller de fredløse gunstige. Den fangne og hårdt sårede drost var i lænker bragt ombord på hertugens eget skib. De kongelige langskibe havde forladt fjorden, og foruden hertugens tre skibe lå der endnu kun en knor i havnen, hvorpå man troede at have set nogle af dronningens folk. Hertugen ville dog afvente aftenen til sin afrejse. Han fandt det ikke rådeligt at forlade slottet, inden der var fuldkommen roligt i staden. Han havde set dronningen selv midt i skærmydslen, men hun var pludselig forsvundet for hans øjne. Han vidste, hun havde mange beundrere i staden, og han var højst urolig. Han lod kamppladsen undersøge, men der fandtes hverken spor til dronningen eller til grev Gerhard. Han savnede desuden endnu en del af sine slesvigske ryttere, som var blevet skilt fra ham under fægtningen og ikke kommet tilbage.

Det begyndte alt at mørknes, og han gik i urolige tanker op og ned i riddersalen. Han følte sig vel stolt af sin sejr, men kongens flugt gjorde ham den hele forvirrede tumult til et mislykket foretagende; han frygtede med rette, at han for tidligt havde kastet sin maske og røbet sin dristige plan. De fredløse stolede han ikke på, siden han havde erfaret marskens løfte til den norske konge. Hans tak til grev Jacob havde været kold og tilbageholden. Han syntes i en pinlig ubestemthed om, hvad han fremdeles havde at gøre for at nå sit stolte mål.

"Grib det spir, som tvinger ånder, og din krone skal lyse som solen!" hviskede han til sig selv, og det var ham ligesom han

atter sad i fængslet på Søborg og talte med sin ugle. Han så sig ængstelig om i den store, dunkle sal og ræddedes næsten for sine egne ord, som det havde været den døde, vanvittige bisp, der talte til ham. "Lys! Lys!" råbte han. Hans tjenere, som kendte deres herres afsky for at være i mørke, skyndte sig at tænde alle lysene i riddersalen. Hertugen udstedte endnu nogle befalinger angående sin afrejse og sendte atter folk ud for at undersøge, om der var stille i byen og ingen folkestimmel på vejen til fjorden. Kort efter åbnedes døren, og to af hans riddere trådte ind med en fange, som hans folk nys havde bragt til slottet og som fordrede at føres til deres herre. Fangen stod tæt indhyllet i en rytterkappe med regnhætten over hovedet og syntes forskende at betragte den urolige sejrherre. Ved en hastig bevægelse fo'r hætten til side og kappen faldt på gulvet. Hertugen trådte forbavset tilbage – den skønne, majestætiske dronning Agnes stod for ham i sin glimrende hyldingsdragt.

"Man vil sige, jeg er Eders fange, hertug Valdemar!" sagde hun med rolig værdighed, "men jeg påstår, I er min fange, så sandt som I er en formastelig oprører og jeg for øjeblikket regerende dronning i Danmark!"

Hertugen gav hastigt sine forbavsede riddere et vink til at bortfjerne sig.

"Ædle dronning!" sagde han derpå høfligt og ærbødigt, "for en del har I vist nok ret; jeg er nu, som til enhver tid, Eders ridderlige fange, men oprører er jeg ikke; jeg er derimod af drost Hessel og Eders mænd på en højst troløs og uværdig måde blevet overfaldet i mit lovlige kald. På Eders egen opfordring drog jeg hid som rigsforstander, og her bliver jeg pludselig mod tro og love overfaldet i det øjeblik, jeg vil føre kongen til

hyldingen og dæmpe folkets misfornøjelse over fredløshedsdommen. Jeg så med forfærdelse Eders Nåde selv i spidsen for mine forfølgere. Dette forbavsende syn må undskylde, at jeg et øjeblik veg fra kongens side og søgte at undslippe. En kamp, hvorved Eders dyrebare liv sattes i fare."

"Hvad hører jeg!" sagde dronningen og studsede, "I nægter at være hovedmand for dette oprør? og I vover selv at vælte skylden på mig?"

"Ikke på Eder, højbårne dronning! men på den ærgerrige og formastelige drost Hessel. Han er skyld i den ulykke, her er sket, og i hver dråbe blod her i dag er udgydt; han er oprøreren og landsforræderen, ikke jeg – og Himlen bevare mig fra at anklage Eder for hans troløshed! Han har skammeligt misbrugt Eders mildhed og nåde; han har misledet Eder til dette uforsvarlige skridt. Han har gjort mig mistænkt for ved mit fald selv at svinge sig op til rigsforstander eller måske endog til konge i Danmark."

Dronningen trådte et skridt tilbage og betragtede den listige herre med et klogt og prøvende blik. Hun syntes at betænke sig nogle øjeblikke; derpå var det som der pludselig gik et lys op for hende, og hun nærmede sig atter hertugen med en tilsyneladende tillidsfuld mine.

"I åbner måske mine øjne for et mageløst forræderi!" sagde hun, uden at det dog ganske lykkedes hende at beherske tonen i sin stemme. "Skulle dette virkelig have været drostens anslag, så må han drages til strengt ansvar! – han må dømmes af kongen og folket, som den listigste landsforræder! Hvor er han?"

"I min magt!" svarede hertugen med et høfligt smil, "og der forbliver han med Eders tilladelse, så længe jeg er rigsforstander i Danmark."

"For hans liv står I mig inde!" sagde dronningen med dæmpet uro. "Hans brøde være så stor den vil, han kan kun dømmes af kongen og folket – og det i min som i Eders overværelse på landstinget."

"Det forstår sig, Eders Nåde! selv min bitreste dødsfjende skal ske sin ret. Men tillad mig nådigst, højbårne dronning, at jeg først fører min egen sag for Eders domstol!" afbrød han høfligt, idet han med et dybt buk fremdrog en forgyldt armstol, hvorpå dronningen tog sæde. "Jeg indser vel, at I må højlig miskende mig," tog han ordet igen. "I er bragt hid, som min fange, skønt jeg i grunden, som sagt, til evig tid er i Eders fangenskab. Jeg kan bevise Eder hvor uskyldig jeg er i denne forunderlige tumult!" fortsatte han ivrigt, og hans høflige mine fik pludselig udtrykket af varm beundring og lidenskabelighed. "Jeg kan give Eder det mest soleklare bevis på, hvor tåbeligt – ja hvor selvmodsigende og afsindigt jeg havde handlet, hvis det havde været min hensigt at stille mig i et fjendtligt forhold til Eder –" han holdt inde og syntes at overvinde en betænkelighed. "Ja vel, det være vovet!" udbrød han igen, "jeg vil i denne time åbenbare Eder, hvad der længe har været mit hjertes inderligste og dristigste ønske, og hvad jeg undertiden i mine stolteste øjeblikke har vovet at håbe, som en fyrstelig ætling af de store valdemarers slægt –"

Han standsede atter og betragtede dronningen med et listigt prøvende blik. Der foregik en pludselig forandring i hendes miner, som gjorde ham tvivlsom, men bevidstheden om hans

skønne personlighed bortjog enhver betænkelighed, og han tog harmrødmen på dronningens kinder for et gunstigt tegn på blufærdig overraskelse.

"Eders høje, ædle sind, skønneste dronning!" fortsatte han kæk, "kan ikke fortørnes over et ønske, som forener håbet om et folks og riges lyksalighed med den ærbødigste hengivenhed for kvindeværd – det er et ønske, som jeg mangler ord for at udtale, men det er udsprunget af ridderlig højagtelse for Eders skønhed, sjælshøjhed og klogskab, og det har fået ild og styrke af de følelser, som gøre fyrsten til menneske, idet de hæver mennesket i sandhed til fyrste."

"I taler helt artigt og pynteligt, hertug Valdemar!" svarede dronningen med et roligt smil. "I tror altså, at når dronningen af Danmark er i Eders fangenskab, kan hun ikke vægre sig ved at høre en kærlighedserklæring, og at hun ikke køber sin frihed for dyrt, når hun skænker den artige sejrherre hånd og hjerte?"

Hertugen studsede.

"Miskend mig ikke på ny, ædle dronning!" tog han med mindre heftighed ordet. "Jeg vælger dette øjeblik til så vigtig en erklæring for tydeligst at overbevise Eder om, hvor umuligt jeg har kunnet være Eders fjende. Eders fangenskab her er en forunderlig fejltagelse af mine folk og kan hæves, hvad øjeblik I befaler det. I er dronning og herskerinde her som i midten af Eders hengivneste krigsmænd. Men tillad mig en bemærkning, som må undskylde dette måske alt for dristige skridt!" tilføjede han kæk, da han så et stolt smil i hendes åsyn: "I er for statsklog til ikke at indse, at jeg i denne time har såvel Eders som Danmarks skæbne i min hånd. Det være langt fra mig at misbruge denne tilfældige overvægt! men var der endogså

ingen stemme, som talte for mig i Eders hjerte, måtte dog Eders ophøjede ånd og fine statsklogt tilråde Eder – ikke at foragte et sådant tilbud i så vigtigt et øjeblik."

Han sagde dette med en stolthed og selvfølelse, som røbede den dristigste bejler, der næppe havde i sinde at give sin ophøjede fange friheden for en kurv. Men for at mildne det stødende i dette politiske vink, forandrede han pludselig mine og tone. Det syntes ham nu vigtigt at bringe den skønne dronnings hjerte eller i det mindste hendes forfængelighed til at begunstige, hvad han troede tilstrækkeligt at have anprist hende, som klogt og næsten nødvendigt. Han var atter den ridderlige elsker, og han udbrød nu med megen veltalenhed og tilsyneladende varme i en smigrende og heftig udgydelse af hans beundring over hendes skønhed og åndshøjhed.

"Jeg lægger mit liv og min lyksalighed i Eders mægtige hånd, ædle dronning!" sagde han til sidst og bøjede sit knæ. Dronningen tav og betragtede den knælende bejler med et blik, der syntes helt at gennemskue ham. Et bittert svar syntes at svæve hende på læberne, da døren pludselig åbnedes, og en af hertugens riddere trådte ind.

Hertugen rejste sig af den ydmyge stilling og trampede forbitret i gulvet.

"Hvad er der?" sagde han. "Hvem er så uforskammet –"

"Grev Gerhard – strenge herre!" sagde ridderen hastigt, "grev Gerhard af Holsten har omringet slottet med en overlegen magt. Han truer med at storme og rive hovgården ned over vore hoveder, hvis dronningen af Danmark ikke på øjeblikket løslades."

Hertugen stod som lynslået.

"I kom ret belejligt, hr. ridder!" sagde dronningen og rejste sig med rolig værdighed. "I så Eders højbårne herre i en stilling, som han ikke behøver at blues ved: han har erkendt, at han ved sine krigsmænds forseelse her har pådraget sig skinnet af oprører og majestætsforbryder, og han har desårsag lagt sit liv og sin skæbne i min hånd. I er vidne til, at jeg tilgiver ham denne fejltagelse, som han dog ingen del har i. Eders arm, hertug Valdemar! Jeg agter at rejse i denne time. Den ædle grev Gerhard venter mig med mit følge."

Man hørte nu en stor larm udenfor slottet. Hertugen bukkede dybt og rakte dronningen uden indvending sin arm. Ridderen gik foran med to armstager. På hertugens vink ilede hans disksvende til med fakler. Til grev Gerhards store forundring førtes dronningen således med den største høflighed og med fyrstelig pomp ud af slottet og blev overladt uden indvending til hans beskyttelse.

Få timer efter sejlede dronningen med gunstig vind ind ad Nyborg Fjord, og hertug Valdemar fo'r med den fangne drost Peder mod Als.

14

Mens drost Peder sad i et hårdt fængsel på Nordborg Slot og intet kunne foretage til kongens og landets bedste, sørgede gamle ridder Jon såvel som grev Gerhard, kansleren og den tro Rimaardsøn med utrættelig årvågenhed for kongehusets sikkerhed og for at befæste den umyndiges trone. Hertugen fandt det nu ikke rådeligt at gøre sin rigsforstandermyndighed gældende. Marsk Stigs røbede plan med at lægge Danmark under Norge og hertugens frygt for, at hans eget dristige anslag var røbet, syntes at have forvirret ham aldeles, og han lod sig ikke se ved det danske hof. I sin harme over det mislykkede oprør og det uheldige bejlerforsøg hos dronningen, der især var ham en krænkende ydmygelse, drog han kort efter til Sachsen, og snart havde man efterretning om, at han pludselig havde formælet sig med hertug Johans datter, den fromme prinsesse Sophia.

En for Danmark lykkelig omstændighed må have forstyrret det farlige angreb, landet truedes med af den store norske flåde, der lå ved Ekerø. Den plumpe jarl Mindrealf, hed det, skulle med den norske konges yndling, Halkell Augmund, anføre flåden. Men kort efter fortalte rygtet, at jarlen over drikkebordet var kommet i uenighed med Halkell og havde dræbt ham med en vinkande lige for den norske konges åsyn. Herover var der opstået en blodig strid på flåden: 260 af jarlens mænd var blevet hugget ned eller henrettet; jarlen selv var dømt fredløs og flygtet til Sverige. Toget mod Danmark blev opsat. Men de fredløse foruroligede uophørlig de danske kyster: de

brændte Middelfart og Hindsholm i Fyn, og næsten ingen søstad i Danmark var fri for disse voldsomme gæster. Marsk Stigs navn var en skræk for alle danske. Snart var også den fredløse Rane Johnsen en af de dristigste sørøvere, der foruroligede riget. På sin gård Gjorsløv ved Stevns Klint havde han endogså en befæstning og en tilflugt på sine røvertog. For at mislede sine forfølgere red han altid, når han var i land, på en hest, hvis skohager vendte fremad, og han var altid ledsaget af en stærk, glubsk hund, der kunne advare ham mod forfølgerne og selv i nødsfald binde an med de stærkeste krigsmænd. Så vel Rane som marsken og alle de fredløse var lyst i kirkens band af ærkebispen i Lund; men de syntes dristigt at trodse bandstrålen som fredløshedsdommen. De fleste fredløse var atter flygtede til Norge, hvor de ophidsede den norske konge til et afgørende tog mod Danmark. Men marsken blev trodsig på Hjelm, hvorfra han idelig plyndrede i Nørrejylland og på øerne. Den stolte grev Jacob befæstede Hunehals i Nørrehalland, og såvel han som marsken beredte sig på at forsvare sig i landet til det yderste.

Imidlertid opsatte dronningen og rigsrådet ikke kroningen længere end til den strenge vinter gjorde bælt og sund utilgængelige for fjenden og sørøverne. Juledag 1287 blev den unge kong Erik Menved, som han allerede kaldtes, højtideligt salvet og kronet i Lund. Dette var den sidste vigtige handling, den gamle, tro ærkebisp Johan Dros foretog sig. Han levede ikke og så i denne verden, om hans bøn for kronens sikkerhed opfyldtes. Kort efter kroningen blev forbundet og venskabet med den mægtige svenske kong Magnus Ladelås befæstet ved den dobbelte forlovelse, der allerede længe havde været indledet

og hemmelig bestemt: den lille danske prinsesse Merete blev af de svenske gesandter ført til Sverige, som den svenske tronarvings, prins Birgers forlovede, og i midten af marts måned blev forlovelsen mellem kong Erik af Danmark og den svenske prinsesse Ingeborg offentligt erklæret. Der var i denne anledning en stor festlighed i Helsingborg, hvor den kongelige forlovelse skulle fejres med ridderspil.

Ved denne store fest var hele det danske og svenske hof til stede, og her viste den unge kong Erik sig i al sin ridderglans for sin tilkommende dronning, den dejlige prinsesse Ingeborg. Ingen, som så denne lille, elskværdige prinsesse, kunne noksom berømme hendes barnlige skønhed og huldrighed, og de begejstrede danske skjalde nævnte hende allerede i håbet *Danebod* eller de danskes trøst.

Turneringen skulle holdes med al mulig pragt og på samme vis som i Frankrig og Tyskland. Dagen før ridderspillet var riddernes våbner opstillede i korsgangen til dominikanerklostret hvor en statelig herold forkyndte enhvers navn, som tilhørte skjoldene. Dronning Agnes og dronning Hedvig af Sverige, grev Gerhards søster, sammen med prinsesserne og alle de ædle ridderdamer gik denne dag i procession gennem klostergangen forbi de opstillede skjolde, og hvor de så nogen uværdig ridders skjold, havde de ret til at berøre og udpege det, hvorved de pådrog ham ansvar og udelukkelse fra ridderspillet. Dette skete ved tvende ridderes skjolde. Det ene tilhørte den mægtige svenske ridder hr. Carl Algotsøn, der med jarl Mindrealfs hjælp voldsomt havde bortført ridder Thorstensøns rige og fornemme fæstemø, jomfru Ingrid. Det var den danske dronning, der berørte hans

skjold. Hun kendte sagen og den brave Thorstensøns tab. Skjoldet blev øjeblikkelig borttaget af herolden, og den alvorlige svenske konge bød, at sagen strengelig skulle undersøges Note 11).

Det andet skjold som blev anklagende berørt af en ridderdame, tilhørte en dansk ridder: Det var den tro Bent Rimaardsøns anden broder ridder Jon Rimaardsøn. Skønt han var i slægt med dronning Agnes, blev han dog straks udelukket fra ridderspillet. Han søgte redning ved flugten, men der blev anlagt en livssag imod ham som kvindeskænder og morder Note 12).

Ved turneringen selv gik alt til med den største pomp og højtidelighed. Festens dronning, den lille, lyshårede prinsesse Ingeborg, sad mild og barneglad på den kongelige balkon ved siden af dronning Agnes. På den anden side havde hun sin moder, den muntre godmodige dronning Hedvig, der særdeles lignede sin broder, den vakre grev Gerhard. Ved den svenske dronnings højre side sad en høj, mager, men majestætisk skikkelse med et strengt, næsten frygteligt krigeransigt. Han bar en kongelig purpurkåbe med hermelin og gyldne kroner. Det var den mægtige kong Magnus Ladelås selv. Blandt prinsesse Ingeborgs damer var der mange, som både de danske og svenske riddere betragtede med opmærksomme og hyldende blik, men den høje, stille jomfru, der sad nærmest ved de kongelige, vakte dog mest opmærksomhed. Det var jomfru Inge Litle. Hun bemærkede ikke den deltagelse, hun vakte. Med vemodigt åsyn betragtede hun forberedelserne til den prægtige våbenleg. Hendes blik fo'r hen over riddernes række, men hun så ikke drost Peder blandt sin unge konges riddere. Hun vidste

hans ulykke og havde kun lille håb om hans befrielse af fangenskabet på Nordborg, så længe det spændte forhold endnu fandt sted mellem hertug Valdemar og det danske kongehus. En anden endnu dybere sorg trykkede den ellers så kække ridderdatter; hun vidste, at hendes ulykkelige fader, som en farlig statsforbryder, sad fanget på Kalundborg Slot og ventede sin dom. Dog fo'r der undertiden som et lys over hendes stille, vemodige åsyn, når hun så på prinsesse Ingeborg og den lille, ridderlige kong Erik; det var da, som hun glemte sin egen hjertesorg over fædrelandets skønne håb og som atter sangen: "For Erik, kongen hin unge!" genklang i hendes hjerte.

Nærmest ved skranken sad de ældste danske og svenske riddere som kampdommere, og øverst blandt dem så man gamle ridder Jon. På kamppladsen gik en statelig våbenkonge og en stor mængde herolder med hvide stave og fjerhatte i hænderne. Disse skulle holde orden og sammen med deres undergivne, de såkaldte persevanter, give agt på ethvert stød og enhver bevægelse hos de kæmpende.

Ridderspillet åbnedes med en kamp til hest og med stumpe lanser mellem den danske kong Erik og den lille prins Birger. De var næsten af lige alder og højde og bar små, lette våben, der svarede til deres alder og styrke. Den danske konge bar prinsesse Ingeborgs himmelblå farve, og hendes lille handske var fæstet på hans kronhjelm. Prins Birger bar også sin fæstemøs farve, og hans rustning var hvid som prinsesse Meretes silkekjortel. De viste sig begge som raske og våbendygtige riddere, men den gensidige høflighed forbød, at nogen af dem kunne anses som den andens overvinder.

Ridderspillet ledsagedes af sang og musik, og der var ikke få danske og svenske skjalde til stede for at se og besynge riddernes bedrifter. Næsten alle ridderne bar handsker, slør, perlebånd og andre kvindesmykker på deres harnisker eller hjelme, og under kampen udråbte de ofte helt dunkle og besynderlige ord eller løsener, hvis betydning kun deres damer forstod. Mange lanser blev brudte og mange riddere stødte af sadlen, men der fægtedes med stumpe lanser, og der faldt ingen farlige eller dræbende stød. Det var som de danske og svenske riddere ved denne fredelige glædesfest mest syntes at ville overgå hinanden i artige sæder og ridderlig høflighed.

Den ridder, der mest udmærkede sig ved dette ridderspil, var grev Gerhard af Holsten, som med hjertenslyst og under godmodig spøg kastede seks riddere af sadlen, uden selv at rokkes. Med den skønne dronning Agnes' sorte hoveddug på brystharnisket, syntes han uovervindelig. Hans løsen var omkvædet på en vise, han havde hørt synge hos ridder Jon den aften, han første gang talte med dronningen og trådte den første dans i sit liv; han forandrede kun et ord deri, og hver gang han stødte en ridder af sadlen, råbte han glad:

"Det er så høvisk en dame, der mig tvinger!"

Da ingen længere ville måle sig med ham i våbendygtighed, erklæredes han for den første sejrherre i ridderspillet; han sprang munter af sadlen og modtog knælende prisen af dronning Agnes' hånd.

Ridderspillet syntes endt, da en fremmed ridder i lueforgyldt harnisk og med en krone på den lukkede hjelm, lod sig se for skranken på en vild, fnysende stridshingst. Han kastede sin stålhandske for grev Gerhards fod, og uden at sige et ord

berørte han med den skarpe od af sin lanse det sorte slør på grevens brystharnisk og rev en rift deri. Ved denne fjendtlige handling angreb han på en højst fornærmelig måde den dames ære, hvis pant han således forhånede. Dronning Agnes blegnede. Alle studsede og betragtede den prægtige ridderskikkelse med forbavselse.

"Hertugen! – hertug Valdemar!" hviskede den ene til den anden, men ingen vidste dog med vished, om denne formodning var grundet.

Grev Gerhard fo'r, fnysende af harme, på sin ganger og opstillede sig til kampen, efter at han havde taget handsken op til tegn på, at han modtog udfordringen uden al videre forklaring. Herolderne åbnede skranken, og den fremmede ridder blev indladt; han tumlede stolt sin hingst og svingede en skarp lanse, som bebudede en alvorlig kamp. Grev Gerhard greb også det dræbende våben. Kampdommerne erindrede, at dette var et festridderspil og ingen skarpfægtning, men den opbragte grev Gerhard fordrede, at kampen måtte svare til fornærmelsen, og derimod kunne intet indvendes.

Med lynende fart for ridderne mod hinanden. Grev Gerhards lanse brast mod det forgyldte brystharnisk; han selv fik et stærkt stød for brystet, men blev siddende urokkelig i sadlen og drog sit sværd.

Den fremmede ridder havde fået et vældigt stød og var løftet højt op i sadlen, men han sad straks som fastgroet til den igen og lo hånligt bag hjelmgitteret. Han kastede sin lanse og drog sværdet. Klingerne mødtes i hurtige slag. De fægtede begge med stor våbenfærdighed. Grev Gerhard slog en dyb bule i den forgyldte hjelm og afhuggede kronen, men hans ubændige

hidsighed gav hans lette og besindige modstander en stor fordel over ham. Alle så med spændt opmærksomhed på den farlige kamp.

"For min høje dames ære!" råbte nu grev Gerhard og ville gøre et afgørende slag, hvorved han blottede hoved og hals. Hans modstander havde sværdet hævet for at forekomme ham og benytte denne uforsigtighed, men undveg kun slaget og holdt pludselig inde, idet han stirrede stift hen for sig over skranken. I det samme lød der en kraftig stemme: "*Her kæmper en æreløs ridder!*" Alle så studsende hen mod stedet, hvor denne røst kom fra, og de så en rank, anselig ridder i stålblåt harnisk holde med lukket visir for skranken med en prægtig daggert i sin udstrakte hånd. "*Kender du dette vidne, forræder!*" fortsatte den samme mægtige røst; den blå ridder drejede daggerten i sin hånd, og den gyldne løve, hvoraf hæftet bestod, glimrede stærkt i solskinnet.

"Den daggert blev draget af kong Erik Christophersøns lig St. Cæciliæ nat!" lød en stærk stemme blandt folket.

"Den dolk har våbensmed Troels i Melfar solgt til hertug Valdemar!" råbte en anden stemme, "det kan jeg vidne og sværge."

"Det er marskens dolk, marsk Stigs dolk!" råbte en tredje røst.

Kampen var aldeles standset. Ridderen med det forgyldte harnisk sad som forstenet og stirrede gennem hjelmgitteret på den blå ridder og på dolken. Sværdet faldt ham af hånden, og han svimlede på sadlen, som han var en afmagt nær. Men nu trådte på den unge konges vink våbenkongen frem og råbte:

"Ingen må under livsstraf forstyrre de kæmpende med ord eller adfærd!"

Ved dette bud bøjede den blå ridder sig ærbødigt og forvarede daggerten ved sit bryst, men han blev holdende rolig og stirrede på grev Gerhards modstander.

"Ræk ham sit værge igen!" råbte nu grev Gerhard til våbenpersevanten. "Jeg kæmper med en løgnagtig og æreløs ridder, det ved jeg, men en af os to må her lade sit liv!"

Idet persevanten bøjede sig for at tage det tabte sværd op, sporede pludselig den forgyldte ridder sin hingst og satte i firspring ud over skranken. Alle så forbavsede efter ham, og der var dødsstille til ingen længere kunne øjne ham. Nu så man efter den blå ridder, men han var ligeledes forsvundet blandt den store folkehob, der omringede skranken.

Grev Gerhard holdt ene på kamppladsen og erklæredes af kampdommerne for sejrherre i denne æresstrid. Den usædvanlige begivenhed vakte de forskelligste formodninger blandt tilskuerne. Ridderspillet var til ende, og de kongelige begav sig tilbage til slottet. Da gamle ridder Jon gik forbi jomfru Inge, hviskede han sagte: "Drost Peder?"

Hun nikkede tavs med en høj rødme på de skønne kinder. Hun havde set et rosenrødt bånd på den blå ridders harnisk, og hun havde troet at genkende sit hårbånd, men hvorledes det var muligt, at hendes fangne ridder her kunne have ladet sig se, var hende ubegribeligt.

Næppe var ridderspillet i Helsingborg endt, førend et vigtigt budskab kaldte den unge danske konge med alle hans riddere til Sjælland. En norsk flåde var set i Kattegattet, og man frygtede en landgang ved Ørekrog, hvor fæstningen Flynderborg ved ridder Laves forræderi endnu var i oprørernes hænder. Da gamle ridder Jon rakte den tro Inge hånden til afsked, hviskede hun ham hemmeligt nogle ord i øret, idet hun rakte ham et lidet pergamentsblad, hvorpå der med flygtigt træk var ridset en bygning og ligesom en vej betegnet med små kors. Han betragtede hende med forbavselse og syntes med spændt opmærksomhed at høre hvert ord, hun sagde. Hun gentog et par ord og pegede på bladet; derpå forvarede han det omhyggelig; han nikkede glad, trykkede med heftig bevægelse et kys på hendes pande og skyndte sig ombord med de kongelige.

Man landede uhindret på den sjællandske kyst i nærheden af Ørekrog. Grev Gerhard ledsagede straks dronningen og junker Christopher til Ribehus, som man i denne urolige tid anså for det sikreste opholdssted for kongehuset. Men den unge konge var ikke at bevæge til at forlade Sjælland; han drog straks med Rimaardsøn til Tårnborg ved Korsør for at bese denne vigtige fæstning og selv skynde på flådens udrustning. Imidlertid føjede ridder Jon anstalter til at beskytte det nordlige Sjælland mod et fjendtligt angreb.

De langskibe, der lå ved Korsør, lod kongen straks besætte og drage op mod kysterne af Nordsjælland for der at virke i forening med ridder Jon. Den unge konge var i høj grad opmærksom på alt. Borgens forskansninger havde han meget at udsætte på. Rimaardsøn måtte i mange ting give ham ret og

beundre hans tidlige kundskab i befæstningskunsten, som han havde lært af drost Peder.

Fire dage efter kongens ankomst til Tårnborg, gik han en morgen tidlig på jordvolden omkring borgen, ledsaget af Rimaardsøn og en ridder fra Ørekrog, som havde bragt ham vigtige efterretninger. De norske havde gjort landgang ved Ørekrog og brændt byen til en askehob, men borgerne havde fået undsætning af ridder Jon. Gennem en underjordisk løngang, som han viste dem vejen til, havde de med den gamle herre i spidsen trængt sig ind på Flynderborg og bemægtiget sig fæstningen; fra dette faste punkt havde man drevet fjenden tilbage. Ridderen gentog nu omstændeligt for kongen, hvorledes det hele var gået til, og at man i slotsherrens lønkammer på Flynderborg forgæves havde søgt de brevskaber fra de fredløse, som ridder Lave Litle var beskyldt for at have modtaget for kongemordet.

"Ved alle hellige mænd! Det er mig kært," sagde den lille konge. "Den gamle, tro Jon har ikke villet spilde et ord for sin fætter Laves liv, men nu har han dog udslettet en del af hans synd. Lad kansleren melde statsfangen på Kalundborg, at hans dom er atter opsat et år, fordi hans tro fætter tog Flynderborg og man ikke fandt beviserne for hans værste forræderi!"

Rimaardsøn så på den unge konge med et vemodigt blik.

"Give Gud og vor frue," sagde han, "at hver tro mand, I har, kunne gøre godt, hvad hans frænder gjorde ilde! Her er nu fast ingen ærlig mand i landet, som ikke har slægt og venner i tårn eller galge – og enden er ikke endda."

Den tungsindige ridder tænkte på sin henrettede broder Lave og på sin broder Jon, der nu også var anklaget på livet.

"Loven er jo alle mands herre," sagde den unge konge med et suk. "Det var ikke for det gode, jeg så tidligt blev konge, men Herren ske tak! her er endnu mange tro mænd i landet. Havde jeg kun drost Peder igen!"

Mens kongen gik tilbage til slottet med den afsendte ridder fra Ørekrog, efterså Rimaardsøn, om alt var i orden på skanserne. Mens han således gik og betragtede de svære forsvarsmaskiner, blev han en lille, tyk skikkelse va'r, der i en messedrengs sorte kappe og med en høj hat nedtrykt i panden vraltede med en bønnebog i hånden hen ad volden og syntes andægtigt at læse sin morgenbøn. Den svære drengeskikkelse og hans vraltende bådsmandsgang var borghøvdingen påfaldende; han betragtede ham nøje, og idet han opdagede spor af et slet afraget mundskæg, troede han forbavset at kende den plumpe jarl Mindrealf.

"God morgen, søn!" sagde Rimaardsøn og trådte ham i vejen, "hvor skal du hen så tidlig?"

"Jeg skal hente vin for præsten, at han kan læse for Jer sjæl!" brummede den tykke messedreng med en dyb, rå stemme.

"Tøv lidt!" sagde Rimaardsøn, idet et par lanseknægte på hans vink sprang til, "mig synes, jeg skulle kende dig. Sad vi to ikke en gang på bænk sammen i Lyse skolehus? og slog du ikke den gang tænderne ind på os alle og trådte os under fødder? Du ville være greve og jarl; er du endnu kun en ussel messedreng?"

Med disse ord løftede han den nedtrykte hat op og så ham i den brede tyrepande.

"Forråd mig ikke, Bent Rimaardsøn, for gammelt kammeratskabs skyld!" hviskede den røbede algreve. "Vi er jo frænder, og jeg tog mig af dig i skolen som din fader. Det er

forbi med mit grevskab og jarledømme. Jeg er nu en fredløs mand og må søge skjul hos de fromme. Vær en brav karl, Bent! forband dig på, at du kender mig ikke, og lad mig smøre haser!"

"Bind ham, karle!" bød Rimaardsøn sine lanseknægte, "det er en røver og mordbrænder!"

Den stærke vikingshøvding kastede bønnebogen og messedrengskappen. Han stod i sin ridderdragt og huggede drabeligt om sig med sit sværd, men lanseknægtene sprang ham tæt ind på livet og afvæbnede ham. Han blev straks lagt i bolt og lænker, og uden at gøre opsigt på borgen lod Rimaardsøn ham øjeblikkelig under stærk bevogtning føre til Haraldsborgs faste forbrydertårn. Rimaardsøn ville ikke forurolige den unge konge og måske pådrage sig en irettesættelse med den tidende, at så farlig en fjende havde kunnet trænge ind på borgen. Han troede forresten slottet fuldkommen sikkert, og han bekymrede sig ikke om den trodsige, næsten djævelske latter, hvormed den fangne fribytterhøvding lod sig slæbe ud af borgen, da han forgæves havde tilbudt Rimaardsøn en uhyre pris for sin frihed. I sin sorg og forstemthed havde Rimaardsøn ikke givet agt på, at der om natten var løbet et fribytterskib under dansk flag ind i noret ved Tårnborg. Ikke alene den forvovne jarl Mindrealf var kommet ubemærket i land. Marsk Stig selv med en flok dristige fribyttere var hemmeligt steget i land, og om aftenen stod Mads Jyde, klædt som en af kongens lanseknægte uden for døren til de kongelige gemakker, hvor han gjaldt for en tro skildvagt. Imidlertid gik alle til sengs, og der var roligt på borgen.

Midt om natten vågnede den unge konge ved en forfærdelig larm. Hele borgen stod i lys lue om ham, og det

forfærdelsesskrig: "Marsken! – marsken! – de fredløse!" lød alle vegne blandt de forvirrede og overrumplede krigere. Der hørtes våbenlarm og skrig fra alle kanter, og den unge konge stod alene, halvt nøgen i sit sovekammer, som allerede var omspændt af røg og flammer.

"Forbarmende Gud!" råbte han, "skal jeg indebrændes af min faders mordere!"

Han kastede i hast en kappe om sig, greb sit lille sværd og ville styrte sig ud af døren gennem flammerne. Han hørte den tro Aage Jonsøns røst i våbenlarmen udenfor hans gemakker, men flammerne slog ind alle vegne – røgen bedøvede ham, og han kunne næppe finde døren. Da følte han sig pludselig grebet af en mægtig, jernklædt arm; han havde tabt sværdet af hånden og var uden bevidsthed. Da han kom til sig selv, så han sig på et lille åbent fartøj, som fo'r pilsnart bort med ham i mulm og storm.

"Hvor er jeg?" sagde han, "er jeg blandt min faders mordere?"

"Blandt tro venner og undersåtter!" svarede en venlig stemme ved siden af ham, og han skimtede i mørket en ridderlig skikkelse i fuld rustning.

"Drost Peder! ved alle hellige mænd! det er Eder!" udbrød han sjæleglad.

"Hvem jeg er, tør jeg ikke sige," svarede ridderskikkelsen gennem den tillukkede hjelm, og kongen troede nu at genkende den blå ridder fra turneringen.

"Et æresord binder min tunge," fortsatte ridderen. "Jeg må skjule mit åsyn for min konge og hele verden. – Jeg fører Eder i sikkerhed til Ribehus. – Jeg selv drager til et sted, hvor der er mørkere, end her. Jeg besværger Eder, herre konge! tro, hvad I

vil! men frist mig ikke til at sige et ord mere og bryde mit ridderløfte!"

"Ti da, i Guds navn!" sagde den lille konge og trykkede hans pansrede hånd, "visselig er du drost Peder. Skulle jeg ikke kende din røst? Du har frelst mit liv i denne nat. Er du endnu i hertugens magt, skal jeg befri dig, hvad det så koster!"

"Intet voldsomt skridt mod hertugen!" svarede ridderen med et dybt suk. "Han har sin fanges liv i sin magt."

Den unge konge tav. Skibet fo'r fort og var snart forsvundet på hin side Sprogø, hvor marsk Stigs nye tårn stod mørkt og truende i natten.

Få dage efter var det almindelig bekendt, at kong Erik var i sikkerhed på Ribehus, men at Tårnborg var ødelagt af marsk Stig, og den tro ridder Rimaardsøn var faldet. Nu erfarede man også, hvorledes Rimaardsøn, kort før han faldt for marskens kæmpesværd, havde fanget den mægtige jarl Mindrealf. Det første, man hørte om kongen, siden han var kommet til Ribehus, var den vigtige nyhed, at han havde udnævnt den kække høvedsmand på slottet, ridder David Thorstensøn, til rigets drost, så længe drost Peder var i hertugens fangenskab, og at han efter den nye drosts råd sammen med dronningen havde underskrevet jarl Mindrealfs dødsdom. Om hertugen hed det, at han lå syg i Slesvig til stor sorg for hans unge gemalinde. Det var en sindssygdom, mumlede man om, og rygterne om hans forbindelse med åndeverdenen fik atter ny næring ved de besynderlige omstændigheder, der fortaltes. Han skulle nemlig i sin sygdom påstå, at han med legemlige øjne havde set anklagelsens engel. Kort for han blev syg, havde han i nogle dage været forsvundet, og hans forunderlige sygdom

skulle pludselig være udbrudt, da han på Nordborg havde besøgt sin vigtige fange, drost Peder Hessel, og fundet ham rolig i sine lænker. Blandt andre forvildede udbrud, man havde hørt af hertugen, nævnedes også den ytring, at hans fange på Nordborg stod i pagt med djævle og mægtige ånder imod ham.

Note 11: Ridder Algotsøn blev året efter fanget og halshugget på samme sted, som bortførelsen var sket. Thorstensøns bortførte fæstemø blev siden abbedisse i Vreta Kloster.

Note 12: I en storm på havet blev han siden ved lodkastning bestemt til døden, som en hemmelig forbryder; han skriftede selv sine misgerninger for krucifikset på segle-træet og sprang over bord. Der findes en kæmpevise herom, kaldet Jon Rimaardsøns Skriftemål.

15

De norske og de fredløse blev endnu længe ved at forurolige Danmark, og skønt det ikke lykkedes den norske konge nogensteds at få fast fod i landet, var han dog en tapper og mægtig fjende, som i denne ulykkelige tid var dobbelt farlig for Danmark. På Amager og Hveen havde han brændt og hærget; han havde gjort et dristigt, dog mislykket, tog til Ålborg og heller ikke skånet hertug Valdemars byer. Man tænkte alvorligt på forlig og underhandling med ham, men han havde lovet de fredløse i et beskærmelsesbrev, at han ikke ville slutte fred med Danmark uden deres og marskens samtykke.

En stille efterårsnat lød vådesangen sørgelig fra Kryptkirken under kong Erik Christophersøns grav i Viborg Domkirke. Vinden bar fra kirken ud over søen, og ved færgehuset på den anden side af søen kunne man undertiden høre de dybe vigilietoner, der således skulle tone hver nat for den myrdede konges sjæl til den yderste dag. Forbi færgehuset gik vejen til Asmild Kloster. Her sad på en omvendt båd en høj, gammel pilgrim med nedbøjet hoved i dybe tanker, og ved hans side stod en ung pige, ligeledes i pilgrimsdragt. Hun havde en rask, sorthåret yngling ved hånden. Det unge menneske var klædt som en væbner med køllert og stålhue og foruden de sædvanlige væbnervåben bar han i hånden et langt, forgyldt og slangebugtet sværd, der mere syntes at have tjent til prydelse, end til værge.

"Skal vi gå til klosteret og banke på, fader Henner?" sagde ynglingen. "Hverken du eller Aase kan udholde at gå længere i

nat."

"Tøv kun her, Skirmen!" svarede den gamle. "At hvile kan vi sagtens udholde, og våget har vi mangen god nat under Guds frie himmel, uden at hvile, siden vi sidst sås. Førend jeg har set den formastelige marsk og sagt ham, hvad der er mig pålagt, er min bodsgang ikke forbi; før skal jeg heller ikke hvile under tag: det har jeg lovet og svoret!"

"Men, kære fader Henner!" sagde Skirmen, "hvad vil I da her ved Viborg? Er den bandsatte marsk ikke på en af sine røverborge på Hjelm eller Språ, så er han vel atter ude at plyndre og brænde kongens byer og slotte. Stege Slot måtte han vel lade stå," fortsatte han, da den gamle ikke svarede, "men med Skælskør og borgen på Sams gik det som med Tårnborg. Ak, Gud hjælpe os!" tilføjede han mismodigt og knuste et rør, han holdt i hånden, "siden nu den mægtige kong Ladelås er død og borte, er der ingen konge mere i verden, marsken er bange for, og vor unge kong Erik vel allermindst."

"Jo, en konge er der, min søn, som hverken marsken eller noget menneske ustraffet skal byde trods, og holder *han* med vor unge konge, er marskens styrke ikke stort mere, end det rør, du der knækker."

Med disse ord så gamle Henner alvorligt mod himlen. "Jeg må træffe ham snart!" fortsatte han efter et tankefuldt ophold. "Han er os måske nærmere, end du tror. På Hjelm er han ikke; han skal til Halland med sin gode ven, den nye ærkebisp. I Viborg skulle de mødes eller i Asmild Kloster; hm! måske rådslår de der i denne time om landets fordærvelse."

"Jeg tror, du ved alting, fader Henner!" sagde Skirmen forbavset. "Hvad skal marsken i Halland? vil han komme grev

Jacob på Hunehals til undsætning?"

"Ved du ikke bedre besked, Skirmen? Og du har dog en statsmand til herre. De vil jo slutte forlig med den norske konge i Varberg, men det kan ikke ske uden marskens vilje. To og måske tre rigers skæbne har den mordbrænder nu i sin magt. Det er på høje tid, han får et budskab fra kongernes herre."

Den gamle faldt atter i dybe tanker, og Aase hviskede nogle kærlige ord til sin elsker uden at forstyrre den alvorlige olding.

"Hm! det var dog sært, vi skulle mødes, knøs!" tog gamle Henner atter ordet og betragtede begge de unge mennesker med deltagelse. "Du og Aase er lige gode venner endnu, ser jeg. Du skal ellers ikke stort rose dig af lykken, Skirmen! Guldsporerne vokser ikke på træer, og ridder skal du være før du får hende. Nu, frisk mod, søn! vil ikke St. Jørgen hjælpe dig, så vil måske St. Christian. Behold du mit pilgrimssværd! det skal der være lykke med: det har den hellige Michael båret i hundrede år på et kirkespir. Men der hører mere til dansen, end et par røde sko, ser du, og vil katten fange fisk, må han væde kloen. Hvad har du drevet om efter på Harrestrup, mens din herre sidder i bolt og lænker på Nordborg?"

"Ak, kære fader Henner!" svarede Skirmen, "i nøden er ingen tilflugt så urimelig, at man ikke griber dertil. Min herres gamle, tro amme ligger syg på Harrestrup; hun havde sendt mig bud, hun havde noget vigtigt at betro mig –"

"Hm! Kællingesnak båder kun lidt!" brummede den gamle.

"Nå, hvad fik du der at vide?" spurgte Aase nysgerrigt. "Den gamle kone har gjort dig til skamme, skal vi se – siden du ikke vil ud med det; hun har vist sørget bedre for din herre, end du –"

"Bebrejd mig intet, kæreste Aase!" svarede Skirmen nedslået. "Den ulykkelige dag, da min kære herre blev fanget i Skælskør, havde han sendt mig i et vigtigt ærinde til Ribehus, og siden den dag har jeg ikke tænkt på andet, end at få ham fri. Jeg har været tre gange på Als, men der er vagt ved det helvedes fangetårn både nat og dag; to gange fik de mig fat, og jeg var vist blevet hængt, hvis jeg ikke var undløbet."

"Du kære, tro Skirmen!" udbrød Aase og omfavnede ham. "Det havde da været en skammelig død for en væbner, der så længe har truet med at blive ridder," tilføjede hun skalkagtigt. "Nå, bliv ikke vred, Skirmen! jeg holder jo lige meget af dig for det. Hvad kan du gøre for, at man ikke anderledes skønner på dine bedrifter? Men fortæl dog, hvad fik du at vide af ammen?"

"Ak, hun går i barndom, stakkel! og har kun hovedet fuldt af galskab og urimeligheder. Hun ville bilde mig ind, at hun i otte dage havde siddet i min herres fængsel i stedet for ham. Man havde på Als taget hende for en heks, sagde hun, og vagten turde ikke nægte hende at besøge fangen. Han var gået bort i hendes klæder, men havde svoret dyrt og helligt at komme igen og udløse hende inden otte dage, og i den tid ville han ikke vise sit ansigt eller give sig til kende for noget menneske. Det må være noget, kællingen har drømt. Det er jo ikke muligt."

"Hvorfor ikke det, søn?" sagde gamle Henner opmærksom, "det kunne vel lade sig gøre. Det ligner i det mindste din tro, ridderlige herre; den gode kone kender jeg ikke. Men hvad kunne så alt det hjælpe, når den ordholdne drost dog måtte komme igen som heks og krybe i fangehullet?"

"Ja, det ved jeg ikke; det er jo netop det urimelige. Derfor tror jeg det heller ikke. Desuden var det umuligt for Dorthe Fejekost

at tie stille i otte dage og ikke røbe sig ved snak og sang. Men underligt er det dog, at hun ved så god besked med fængslet. Hun beskrev det udvendigt så livagtigt, som jeg selv har set det; derhos gav hun mig denne nøgle og svor dyrt og helligt på, at den kunne åbne den inderste fængselsdør."

"Ih, så er du jo en vantro gæk, om du tvivler længere, Skirmen!" sagde Aase glad. "Tror du ikke, vi kvindfolk kan tie, når det gælder en god ven, så kender du os kun lidt, og kender jeg din herre ret, kunne han vel i otte dage udrette mere, end mange andre i et helt år. I alt fald har han jo også en kæreste at se til. Giv mig nøglen! jeg kan også lege heks og ellefrue. Har de godtfolk på Als så god tro på hekse, så kan vi vel hitte på råd. Vi har set St. Peders fængsel i Rom, må du vide. Der har vi fået afløsning for alle vore synder, og det uden at gå til den hellige grav. Jeg har ikke syndet synderligt siden, tror jeg, og vil nu vor kære, hellige frue eller St. Christian bruge mig til at åbne et fængsel, så måtte de vel kunne det, hvorvel jeg ikke er nogen engel –"

"Stille, børn! gå til side!" sagde nu gamle Henner. "Jeg hører ryttere på vejen fra klostret. Det kunne vel være marsken."

Aase og Skirmen adlød. De skjulte sig hastigt i krattet ved søen, hvor de havde mange kærlige ord at sige hinanden.

På vejen fra Asmild Kloster nær ved færgehuset kom der en flok stærkt bevæbnede ryttere med to høje herrer i spidsen. Den ene var en lang, mager skikkelse i gejstlig dragt; han red stolt på en rolig pasgænger. Det var den forvovne domprovst, mester Jens Grand, der nu efter den gamle Johan Dros' død, skønt mod kongens vilje, var valgt til ærkebisp i Lund. Hans ledsager var en mægtig kæmpeskikkelse, i stålharnisk på en urolig stridshingst;

det var marsk Stig selv. De holdt stille på vejen, mens rytterne red ned til søen og vandede deres heste.

"Som jeg siger Eder, herre marsk!" sagde den mægtige prælat, "de skal nødes til at give Jer Eders fred og Eders godser igen, når I kun vil lade drengen beholde tronen for det første. Med ham er vi dog bedre farne, end med Eders stormægtige kong Præstehader."

"Slap det derud, ærværdige!" svarede marsken. "I er bange for præstehaderen? Det navn fortjener han ikke: han er fast den dygtigste og største konge, Norge har ejet. Han er en høj, kongelig sjæl. Når har en konge i Norden, før han, tålt en mægtig broder ved sin side, som hertug Hakon, uden at kende til frygt eller småligt nid? Under en sådan konge vil Danmark og Norge blive til et kongerige, som der ikke er mage til i verden. Lad mig så blot i ti år føre feltherrestaven, mens I fører krumstaven, og I skal se, Skjalm Hvides gamle slægt er ikke vanslægtet siden Absalons dage. I Sverige sidder der nu også en barnekonge på tronen, og ham bliver der aldrig mand af i hans dage. Hvad siger I om en verdslig trefoldighed, ærværdige herre?"

"I spænder buen så stramt, at den brister!" svarede ærkebispen. "Husk på, I er en fredløs mand, og Eders store godser er hjemfaldne til kronen!"

"Fred kan jeg endnu skaffe mig med dette sværd," sagde marsken, "og gods har jeg og mine venner nok af, så længe alt Danmarks gods er i vor hånd."

"Men husk på, I er ikke blot fredløs," svarede ærkebispen med vægt, "I er en bandlyst mand, marsk Stig! skal jeg skaffe Jer løst af bandet, må I ikke skaffe mig og Danmark den Præstehader til

konge. Før måtte I selv være herre i landet – det var Jer fast lige så let."

"Vil I friste mig, Grand?" sagde marsken med et smil. "Sad marsk Stig på Danmarks trone, måtte mester Grand vel sidde på St. Peders stol for at holde sin kongelige frænde i ave!"

"Det behøvedes ikke, herre marsk!" svarede den myndige ærkebisp. "I foragter ikke den hellige kirke og dens overhoveder, som den stolte nordmand. I ville være for klog til at nægte Nordens første prælat den lydighed og ærbødighed, han kan fordre. Men friste Jer vil jeg ikke, tvært imod, jeg ærer Eders selvbeherskelse og høje sind; dog det er min sag og ikke Eders at flytte kronen, når den kan og skal flyttes. Jeg er Eders ven, marsk Stig!" fortsatte han stolt, "I har haft prøver derpå. Jeg er nu næst kongen den første mand i Danmarks rige. Han har frikendt mig, hvad Eders sag angår; han har selv vist mig tillid og betroet mig at virke for freden med Norge. Jeg gør det – og med iver, ikke for kongens skyld, men for rigets og kirkens skyld. Jeg ved det vel – I kan med et ord tilintetgøre forliget. Men gør det ikke, marsk Stig! jeg råder Jer, gør det ikke! Forlang, hvad I vil og stol på mig! men husk på, det er mig, som herefter skal krone Danmarks konger, og jeg behøver ikke St. Peders stol for at løse og binde såvel kongens som vore ridderes sjæle."

Marsken gjorde store øjne og betragtede den dristige prælat med forbavselse.

"I er en mægtig mand, det er sandt!" sagde han, "men jeg troede for vist, at Erik Glippings søn ingen mere bitter fjende havde i Danmark, end Jer. Selv efter døden forfølger I jo hans tro mænd; I lader dem jo grave op af Eders kirkegårde for at

begrave dem som hunde i rakkerkulen. Hvor kan I nu holde så ivrigt på drengeregimentet?"

"Drengen er nu dog salvet og kronet."

"Jeg er tilfreds, han er salvet tusinde gange! – jeg har svoret hans undergang, og han eller jeg må falde. Jeg stolede på Eder, Grand! men nu ser jeg, ærkebispen af Lund tænker ikke som domprovsten i Roskilde. Det er en egen sag med at skifte sæde, mærker jeg, og de højeste folk kan lettest blive svimle. Har I på ærkebispestolen glemt, hvad I svor mig i provstekjolen?"

"Det har jeg ikke, kække marsk!" svarede Grand, "men har I glemt, hvad vi begge lovede hertug Valdemar? Han er en herre, som fortjener trofastere venner, end dem, der lovede Præstehaderen Danmarks krone. At jeg ikke nu holder på barnekronen for drengens skyld, det har jeg vist, men jeg var ikke i Eders råd, da I brød løftet til hertugen."

"Ja så! nu forstår jeg Eder først til fulde, ærværdige! jeg havde glemt, I var hertugens skriftefader. Forlangte I, at jeg eller nogen ærlig mand skulle stole længere på den fine herre, så måtte I have tugtet det skriftebarn lidt bedre. Kunne han være så fej og troløs at underskrive min fredløshedsdom, ville han vist heller ikke betænke sig på at underskrive min dødsdom."

"Mig kan I takke for, I slap så let," svarede Grand. "Hertugen handlede som Eders klogeste ven, da han underskrev den dom. Han kan, som rigsforstander, hæve den verdslige fordømmelse, når tid er, og skaffer I os forlig med Norge, skal I ikke længere være en bandlyst mand! Den tid kan komme, da I vil savne den saliggørende kirkes velsignelse og grue for dens forbandelse. Foragt ikke den hellige lynstråle, kække marsk! den har før smeltet kroner og styrtet kæmper, som var stærkere, end I."

"Ha, ti med Eders bandstråle!" svarede marsken harmfuldt, idet han stolt hævede sit hoved og red frem, "I ser jo på mig, at en dygtig mand kan være karsk og stærk, hvor mange forbandelser der så er læst over ham i Lunde domkirke. Med de himmelske våben er det forbi; de skal ikke rykke marsk Stig en hårsbred fra hans vej!"

Som han højt og stolt sagde disse ord, tonede vådesangen fra den myrdede konges grav med en forunderlig stærk klang over den stille sø.

"Hvad var det?" sagde marsken og standsede.

"Det var din konges blod, der skreg om hævn mod himlen!" svarede en hul stemme tæt ved ham, idet Henner Frisers høje pilgrimsskikkelse hævede sig ved den omvendte båd og stod truende frem for ham i måneskinnet.

Det var som blodet blev is i den stærke feltherres årer; han stirrede på pilgrimmen, som på et grueligt genfærd, mens atter hine forunderligt smertelige toner lød over søen fra kongegraven.

"Hør! hør!" sagde pilgrimmen, "således skal det her klage og jamre til kong Erik og hans mordere står for Guds domstol på den yderste dag!"

"Satan! hvem er du?" råbte marsken og drog sit sværd.

"En kongedrabsmand, som du!" var svaret, "men jeg har gjort bod for min synd. Dig bringer jeg nu det sidste varsel. Foragt ikke forbandelserne! foragt ikke de himmelske våben, marsk Stig! Menneskestyrke er et rør, men Herrens hånd er stærk, og hans er hævnen. Omvend dig, Stig Andersen, eller din time er nær. Så bød mig den hellige fader advare dig. – Tvæt kongeblodet af din hånd og gør bod! eller beskik dit hus og vent

døden og fordømmelsen! – Din sjæl er vejet og fundet for let – din frist er kun stakket!"

"Henner! er det dig?" råbte marsken og svang sit sværd. "Ha, vogt dig! dit grå, afsindige hoved skal ikke beskytte dig mod min harme!"

"Hør! hør!" fortsatte pilgrimmen roligt og blev stående ubevægelig, mens en sagte vind atter bar vigilietonerne over søen. Sørgekoret voksede, og der bævede som en strøm af de dybeste gravtoner over deres hoveder i den stille nat. "Hør, hør!" gentog pilgrimmen, "gravtonerne stiger mod Himlen – de beder for kongesjælen, der fo'r bort i sine synder, men de toner ve og fordømmelse over hans mordere!"

"Ti, fordømte!" råbte marsken som rasende, og hans kæmpesværd blinkede mod den høje pilgrims pande, men i samme øjeblik faldt det ham klirrende af hånden, og det var ham som der lynede et flammesværd for hans øjne i luften. Han sporede forfærdet sin vilde hingst og fo'r bort, ledsaget af den gejstlige herre, der også var blevet dødbleg og korsede sig, idet han forsvandt på den dunkle vej. Kort efter red marskens rytterskare forbi den høje pilgrim, der med Aase ved hånden skred langsomt frem ad vejen, mens den unge væbner endnu stod tavs og alvorlig ved båden og støttede sig til det lange St. Michaels-sværd.

Fire uger var forløbet siden den stille nat, da den ubøjelige marsk Stig havde mødt Henner ved Viborg Sø og hørt vigilietonerne fra den myrdede konges grav. Solen gik ned og

kastede sine sidste stråler på Hjelms borgtårne. Tavs og stille red den strenge marsk med sine ryttere over den lille ø op imod borgen. Han kom fra mødet mellem den danske og norske konge i Varberg, hvor hans ubøjelige trods og ydmygende fordringer havde aldeles tilintetgjort forliget. Han vendte tilbage til Hjelm med stolt følelse af sin frygtelige magt og indflydelse, men hans jernfaste åsyn var blegt, og hans ranke kæmpeskikkelse syntes at vakle i sadlen. For den myndige ærkebisp Grand havde han fordulgt, hvor stort et indtryk den besynderlige begivenhed havde gjort på ham. Han havde leet over sig selv og det hele eventyr, som han kaldte et blot tilfælde eller et ondskabsfuldt gøglespil af den halvgale Henner. Efter en kort og kold afsked med ærkebispen var han rejst alene med sine ryttere fra kongemødet, men på hjemrejsen havde han ikke talt et ord. Han kunne ikke bortjage den forestilling, som han dog selv anså for en drøm, at sværdet var splintret i hans hånd af et virkeligt lyn. Det var ham endnu stadig som han under vådesangen fra kongegraven havde hørt død og fordømmelse forkyndes ham af et genfærd, og at et mægtigt kerubsværd havde ramt ham i lynet, mens de anklagende gravtoner strømmede til Himlen over hans bandlyste isse. Med nedbøjet hoved red han ind ad den skumle borgport på Hjelm. Mørk og grublende, steg han af sin hest og trådte ind i den hvælvede tårnhal til sine døtre.

Den stille Margrethe gik ham venlig i møde og spændte hans harnisk af, mens den lille, utålmodige Ulrica overvældede ham med nysgerrige spørgsmål om, hvor han havde været og om han bragte bytte og kostbarheder hjem med sig denne gang.

"Har du ikke guld og kostbarheder nok endnu, du vilde ravneunge?" sagde den mørke borgherre uden at se på barnet. "Jeg har dog bragt dig mere, end nogen kongedatter i Danmark har ejet. Hm!" tilføjede han med dæmpet røst. "Den tid kan vel komme, da du må nøjes med mindre. – Gå ud til kammermesteren, Rikke!" bød han i streng tone, "han skal åbne dig skatkammeret og give dig rosenkransen, kong Erik Christophersøn bad sin sidste bøn ved – den skal du gemme som din fædrenearv!"

"Tak, fader, tak!" sagde den lille, rødkindede pige, "men hvorfor er du altid så vred, når du er god imod mig? – Den dejlige perlesnor med diamanterne må jeg nu få at pynte mig med! – det var herligt! – Tak!"

Med disse ord løb den lille, muntre pige ud og klappede overgiven i hænderne.

"Og du, min fromme Margrethe!" fortsatte marsken og betragtede den stille, blege datter bevæget, "du bryder dig ikke om mine skatte – dig giver jeg min velsignelse, hvis den ingen forbandelse er!" tilføjede han halv sagte, idet han lagde hånden på hendes hoved og svimlede. "Gå ud og hent mig huskapellanen!"

"Er du syg, kære fader?" spurgte datteren bekymret. "Din hånd er som is – du er ganske bleg –"

"Det går vel over!" sagde han mørk og kastede sig i en armstol. "Gør som jeg siger! og bliv på dit kammer til jeg lader dig kalde! – Gud velsigne dig!"

Med tårer i øjnene gik den stille Margrethe ud. Kort efter trådte en lille, frygtsom klerk ind og bøjede sig dybt for borgherren uden at sige et ord.

"Jeg lever ikke længe!" sagde marsken. "Bered mig til døden, hvis du kan, klerk! og giv mig det højhellige sakrament! man må dog jo også tænke på Gud og sørge for sin sjæl. Skrifte vil jeg ikke!" fortsatte han. "Al verden ved, hvad jeg har øvet – og den Alvidende ved det jo bedst."

Den ængstelige klerk begyndte skælvende på en af de taler om de syv dødssynder og de mange samvittigheder, han ved slig lejlighed plejede at bruge, men marsken afbrød ham utålmodigt.

"Den sladder hjælper mig ikke!" sagde han. "Jeg vil ikke høre dine ord, klerk! men Guds ord. – Kom med sakramentet! det har bedre kraft. – Kong Erik fik det ikke før sin bratte død!" tilføjede han halv sagte, "men han fik det dog med sig i kisten. Nu hurtigt, klerk! hvorfor tøver du?"

"Ak, strenge herre marsk!" stammede klerken, "jeg kan – jeg tør så vist ikke! – Den kanoniske ret – kapitlet og den hellige fader vil fordømme mig, hvis jeg rækker en bandlyst mand det højhellige."

"Død og helvede! du skal, feje klerk! eller det koster dit liv!" udbrød marsken og greb til sit sværd.

"Ak, nådigste herre! det har dog ingen kraft, så længe kirkens forbandelse ikke er taget fra Eders hoved –"

"Satan! hvad siger du? ingen kraft? det vil vi dog forsøge! – Gå! hent det straks – eller du er dødsens!"

Den skælvende klerk gik hastigt med en ydmyg adlydende mine, men han kom ikke tilbage: han ilede over hals og hoved ud af borgen og tog flugten.

Marsken blev stadig blegere. Han stirrede på døren, hvoraf klerken var gået ud, som det var en himmeldør, hvorfra en engel

skulle bringe ham redning, men døren åbnedes ikke. Han ville rejse sig, men sank magtesløs tilbage. Han ville råbe, men hans røst var svag, og ingen lod til at høre det. Endelig trådte hans svend, Mads Jyde, ind. Den stærke svend mærkede ikke straks sin herres forfatning.

"Her er en fremmed, højfornem mand, strenge hr. marsk!" meldte han roligt og blev stående stiv ved døren med hånden på stålhuen. "Han vil med djævels vold og magt herind straks."

Marsken vinkede og lod sig bringe et bæger vin, hvorved han kom noget til kræfter.

"Klerken – kapellanen!" råbte han derpå ængstelig.

Den tro svend så nu med forskrækkelse sin herres tilstand og styrtede ud for at hente både præst og læge. Næppe var han ude af døren, førend den anmeldte fremmede trådte ind. Det var en stadselig herre med purpurkåbe og høj fjerhat; hans ansigt var skjult i den store kappefold, den gled til side, og et dristigt, fint ridderansigt kom til syne; men det var blegt og uroligt.

"Hertug Valdemar!" udbrød marsken og ville rejse sig, men sank atter tilbage i stolen, "kommer I hid for at se, hvorledes den mand dør, som I har dømt fredløs?"

"Kommer jeg i så alvorlig en stund?" udbrød hertugen forbavset. "Nu vel, så har gengældelsens engel da også hjemsøgt Eder! – Så kommer jeg for sent til at kæmpe med Jer på liv og død!"

"Det lod sig vel endnu gøre!" svarede marsken og hævede sig i stolen. "Nå, lad høre hvorfor! men skynd Jer!"

"I har, som en ménsvoren forræder, brudt Jert løfte og ridderord. – I har lovet den norske konge min krone."

"Ja, da I havde brudt pagten og gjort mig fredløs."

"Det gjorde jeg for at frelse Jer; det vidste I, men det var Jer et kærkomment påskud. Dog hvad anden troskab kunne jeg vente af en kongemorder?"

"I anklager Eder selv, hertug Valdemar! den synd, hvis det var en synd, deler I med mig. Jeg havde meget at hævne – I kun lidet. Kan I tvætte Eders hænder, hvad kongeblodet angår – rådet var dog Eders som mit."

"En mægtigere har dømt imellem os!" sagde hertugen. "Jeg vil gå og ikke forbande Jer i Jer dødsstund, men et ord må I sige mig – en gåde må I løse mig, som har gjort mig rasende: hvor er løvedaggerten, jeg gav Jer i den time, vi svor tyrannens fald?"

"Den blev i hans bryst!" svarede marsken, "den var fra Eder – på den skulle det kendes, at I var vort hoved og vor fyrste. Jeg graverede selv Eders navn derpå. I skulle dele vor lykke og være os vis."

"Skændige forræder! således ville I drage mig med Jer i fordømmelsen! – ha, men sig, hvem var anklageren, der kunne vise mig blodpagtens dolk for kongens og folkets øjne?"

"Var det ikke drost Hessel, så lad Eders skriftefader sige Jer, hvad englen hedder, der anklager de troløse!"

"Drosten var det ikke," sagde hertugen og svimlede, "han sad i lænker på Nordborg – Eder selv var det – Eder selv, bandlyste kongemorder! – eller det var Djævelen –"

"Præst! præst! hvor bliver du af!" råbte nu marsken og så sig ængsteligt om. "Nævn ikke den onde, hertug Valdemar! vi har nævnet ham tit nok i vore blodråd –"

Nu fo'r døren op, og Mads Jyde trådte ind.

"Herre marsk! hvad skal vi gøre?" – sagde den stærke svend urolig. "Præsten er flygtet! – Øen er omringet af kongens

langskibe! Man går i land og vil storme borgen! Thorstensøn er i spidsen!"

"Nu vel! lad præsten løbe til Helvede!" råbte marsken og rejste sig, "nu vil jeg ikke dø! Ret så, kong Eriks mænd! – så skal jeg dog endnu en gang vise Jer, hvad marsk Stig formår!"

Han greb sine våben med pludselig tilbagevendt kæmpestyrke.

"Afsted!" råbte han med frygtelig røst. "Alle mand i våben! Vi skal knuse dem med brynkøller og gloende sten!"

Han var ude af døren. Hertug Valdemar blev stående alene tilbage, højst urolig og ubestemt. Der hørtes stor larm med våben og krigsmænd udenfor. Endelig fo'r han med hånden til sværdet og ilede ud.

16

Snart hørtes der mærkelige nyheder alle vegne, og de forunderligste ting fortaltes blandt folket. Stormen mod Hjelm Slot var blevet afværget. Og de kongelige havde lidt et stort tab, men Thorstensøn belejrede endnu borgen og beredte sig til en ny storm. En dag bredte det rygte sig ud blandt belejrerne, at marsken var død. Nogle sagde desuden, at han var forsvundet. Der havde været en fremmed fornem herre hos ham – hed det – og han var ligeledes pludselig forsvundet. Heraf kom det rygte ud blandt almuen, at Djævelen havde været på Hjelm og bortført den forfærdelige kongemorder. Imidlertid forsvaredes borgen endnu med stor tapperhed af marskens syv hundrede jernklædte mænd. Nogle påstod, at de anførtes af borgens forrige herre, den fredløse Rane Kammersvend, og at han havde medbragt sin frue, algrevens datter, som i folkevisen kaldtes jomfru Spændelsko. Undertiden så man en lille kvindelig skikkelse i hvide klæder gå over muren på Hjelm med et krucifix i de foldede hænder. Borgens mørke stridsmænd bøjede sig for hende og knælede, når hun gik dem forbi. Ridderne sagde, det var marskens ældste datter, men mange af Thorstensøns krigsmænd holdt hende for et overnaturligt væsen, som beskyttede borgen og gjorde den uindtagelig.

Kort efter at det rygte havde bredt sig om marskens død og forsvindelse, sås om natten ved Stubberup Præstegård på Hindsholmen [Note 13)], et stort ligtog med fakler bevæge sig stille og højtideligt fra et skib ved stranden op imod kirkegården. Præstens piger var just oppe den nat ved et såkaldet kartegilde,

hvorved nogle af landsbyens piger hjalp dem med at karte uld. Når arbejdet var endt, skulle der danses og leges. Pigerne sad muntre ved deres arbejde i borgestuen blandt en hel del trug og med et stort kar imellem dem. En eneste dunkel lampe hang i en jernkrog på bjælken. Man morede sig med at synge viser eller fortælle eventyr og spøgelseshistorier, mens et par karle strakte sig på gåsebænken og sov. De flittige uldkarterinder var just midt i den forfærdelige historie om røverne, der lå for Nordskov på halvøens nordkant og en juleaften blev fangede af drost Peder i bondens gård; det var Niels Ufreds og Lave Rimaardsøns bande, hvis hovedmænd den gang vel flygtede igen, men året efter blev fanget på Harrestrup og henrettede. Tolv mand af banden havde dog mistet livet på Hindsholmen, og man havde en vise derom, som var almindelig kendt. Denne vise sang alle pigerne med stor iver. Stegerspigen, som kunne den bedst, sang nu det fjortende vers:

> "Det var drost hr. Peder Hoseøl,
> Han råber på sine hofmænd.
> I vågne op! I tøve ikke længer!
> For os komme tidende til hænde.
>
> I vågne op! det er nu tid –
> I drage på brynje uden falsk! – –"

Her blev visen pludselig afbrudt, idet bryggerspigen forskrækket fo'r ind til dem og fortalte, at hun havde set et ligtog med fakler. Alle pigerne lod karterne hvile og tabte ulden af skødet. Karlene vågnede og gned øjnene, men ingen turde gå ud for at se, hvad det var.

"Hvad er I for krystere!" sagde en lille, sorthåret terne, som havde opsigt ved arbejdet. "Det er vel sagtens igen en af de fredløse, der er slået ihjel, og som hans kammerater nu vil liste sig til at begrave i kristen jord; således gjorde de jo ved Arved Bengtsøn, som Tule Ebbesen slog ihjel."

"Da ved jeg dog, man kommer ikke anstigende med fakler og i stort optog, når man vil snige sig til at begrave en misdæder!" sagde bryggerspigen. "Det er en konge eller en mægtig mand, må I tro, hvis det ikke er et spøgelses-ligfærd, som gamle Anders Røgter så tit har set."

"Å! hvad kan han ikke se, når han er drukken?" sagde ternen og lo. "Det er lyslevende mennesker, det tør jeg vædde på, og den er en kryster, som ikke tør se derpå."

"Tør du da gå ud og se på det, Else!" sagde bryggerspigen, "så gå og lad os se, om du er så kæk, som du gør ord af! Jeg har fået skræk nok den ene gang; det sidder endnu i mine knæ."

"Gå du, Else!" tog stegerspigen ordet, "du må sagtens have mod og mands hjerte! du har jo haft marskens svend til kærest, den lange Mads Jyde. Ham turde jeg ikke være alene med for al verden."

"Det tror jeg nok!" svarede Else og brystede sig. "Mads Jyde er heller ikke at spøge med. Mage til karl skal I vist ikke vise mig i hele Fyns land."

"Tør du sige det og lade Christen Spillemand høre på det?" spurgte en af pigerne.

"Hvorfor ikke det?" svarede Else og slog med nakken, "det har jeg sagt ham mangen god gang. Var Mads Jyde ikke kommet i ulykke med sin herre og blevet så glubsk en strandhugsmand,

havde jeg ikke været bange for at tage ham til mand. Nu må Vorherre bevare mig for ham!"

"Hu ha!" sagde stegerspigen, "han slår jo folk ihjel, så snart de barestens siger et ondt ord om hans herre. Det må være en ren djævel."

"Sig ikke det!" svarede Else, "glubsk er han, det er sandt, men han er dog et ærligt stykke karl. Sin herre er han, så skam, tro – og jeg tåler ikke, nogen taler ilde om ham."

"Gammel kærlighed ruster dog ikke!" bemærkede en af karlene, "men vidste Mads Jyde, at du ikke er ham anderledes tro, lille Else, så kom han nok og bed hovedet af dig!"

"Jo pyt!" svarede Else, "jeg er ham dog meget mere tro, end I og mange fynske knøse er jeres kærester. Jeg har dog kun en ad gangen!"

"Men vil du se stadsen, Else, så skynd dig, inden det er forbi!" sagde bryggerspigen. "Det drog op ad kirkegården til, og så jeg ret, var der lys i koret."

"Kald på husbond!" sagde stegerspigen, "det er dog forskrækkeligt! Det kan jo være kirkerøvere, og er det spøgelser, må fa'er jo kunne læse dem bort."

"Det var et sandt ord!" sagde en af pigerne og gik for at vække sit herskab.

"Det er snarere den fredløse marsk, der vil se til sit skatkammer på Eskebjerg," sagde en af karlene, "her har han jo endnu store skatte liggende, vil man sige [Note 14)]."

"Nå, hvor længe betænker du dig, Else?" sagde stegerspigen. "Du har jo dog været i en fæstning. Den gang du var på Flynderborg, så du jo både krigsmænd og røvere, og du var jo lige så dristig som din jomfru."

"Det har jeg ikke sagt," svarede Else. "Den forvovne jomfru Inge havde mere mod, end jeg, dengang algreven og Niels Ufred gæstede os. Men jeg skal dog vise Jer, at jeg ikke er bange for at se på et ligtog. En død mand, ved jeg da, bider ikke næsen af mig. Er det en fornem sørøver eller sådan en karl, så skal vi se, der er både guld og fløjl med – det kunne være smukt til bolstre og buller. Det var ingen synd, kunne man fraliste det røverpak, hvad de har plyndret fra vore ærlige jomfruer og fruer! Kom med, piger! – jeg skal gå foran!"

Pigerne gjorde store øjne til dette forslag, men ingen af dem havde dog mod. Karlene syntes heller ikke om det eventyr.

"Nå ja!" sagde Else, "så beholder jeg skatten alene! – se det, vil jeg dog."

Med disse ord løb hun alene ud af borgestuen. Da hun kom udenfor præstegården, så hun ganske rigtigt et stort fakkeltog, ligesom bryggerspigen havde beskrevet det. Fakleme bevægede sig langsomt. Toget drog over kirkegården og nærmede sig den lille dør ved koret. Der skinnede lys fra kirkeruderne. Den nysgerrige terne standsede forskrækket og skjulte sig bag et træ, mens hun dog stak hovedet frem og tittede gennem stakitlågen, der gik ind fra præstens vænge til kirkegården. Hun rystede og bævede, da hun nu tydelig så de høje, formummede skikkelser, der i mørke jernrustninger og med fakler i hænderne bar en lang, sort ligkiste. Bag efter gik i den formummede sørgeskare en præst i ordensdragt med bundne hænder.

Else tog mod til sig igen og listede sig helt op til kirkegårdslågen. Toget var forsvundet i kirken, og hun vovede sig indenfor lågen. Der var ingen sjæl at se på kirkegården, og

hun gik dristig nærmere. Med bankende hjerte stod hun ved døren til koret og kiggede ind. Der var stille i koret og intet menneske at se, men der brændte lys på alteret. Hun vovede sig indenfor kirkedøren og så sig med ængstelig nysgerrighed om; der var heller intet menneske at se i den øvrige del af kirken, men trælemmen midt i kirkegangen var lukket op, og fra den åbne begravelse skinnede lyset af de mange fakler op på loftshvælvingen. Hun stod uvis om hun skulle vove sig videre eller flygte, men hun læste hastigt et par bordbønner for at få mod og listede sig hen til lemmen i gulvet. Gennem en sprække mellem hængslerne bag lemmen måtte hun kunne se alt, hvad der skete. Hun vovede næppe at drage ånde, men hun bøjede sit knæ og kiggede ned gennem sprækken. Hun så tolv bevæbnede mænd stå med fakler i kreds om en stor kiste, der var betrukket med sort fløjl og prydet med et guldvirket ligklæde, hvorpå der lå et sværd over et stort, adeligt våben. Der herskede en højtidelig tavshed. Den bundne præst havde man løst. Fakkellyset faldt på hans ansigt, og ternen kendte med forfærdelse sin husbond, stedets præst. Nu løftede man låget af kisten, og hun så en lang kæmpeskikkelse deri med fuld ridderlig rustning.

"Læg ham Guds legeme på brystet, præst!" lød en hul stemme gennem en af de lukkede hjelme. "Han fik det ikke i sin dødsstund, hvor højt han bad derom; nu skal han have det med, om han så var bandlyst af den hellige Jørgen og alle ærkeenglene selv!"

"Jeg gør det nødtvungent!" stammede præsten, "og, som jeg siger Eder, der er således dog ingen velsignelse ved det."

"Læs rigtigt over det, eller det gælder dit liv, præst!" lød den samme hule stemme. Med bævende røst indviede præsten en hostie, som han derpå forvarede i en lille sølvæske og lagde på brystet af liget. Låget blev løftet på kisten igen. Præsten kastede tre skuffer sand på kistelåget og fremsagde højt, dog med skælvende stemme, kirkens begravelsesformel.

"Amen!" sagde alle de jernklædte mænd, og nogle af dem syntes dybt bevægede. Toget gjorde mine til at forlade den åbne begravelse. Ternen fo'r hastigt op og ville flygte ad samme vej, som hun var kommet, men nu så hun med umådelig skræk ryggen af to jernklædte skikkelser i kirkedøren. Hun havde nær røbet sig med et skrig – men hun holdt det tilbage og skjulte sig hastigt under bænken i en kirkestol. Hun turde ikke se op, men hun hørte, hvorledes de svære trin lød på ligstenene i kirkegangen. Først da hun ingen lyd mere hørte, tittede hun forsigtig op. Kirken var tom, men døren stod halvåben, og lysene brændte endnu på alteret. Lemmen til begravelsen stod åben. Hun så, der var lys dernede endnu. Hun listede sig atter frem og tittede ned gennem sprækken. Der stod en lygte på kisten, men der var intet menneske at se. Hun fik atter mod og vovede sig et par trin ned i begravelsen; det prægtige ligklæde skinnede hende i øjnene – hun måtte se det nærved. Hun vovede endnu et par skridt, og hun stod ved kisten. Adelsvåbnet på det sorte fløjlsligklæde glimrede af sølv og ædelstene. Under en hjelm med to hvide vinger tindrede en stor sølvstjerne med syv stråler af funklende stene.

"Det kunne gøre en fattig brud rig og brudebolstrene smukke!" hviskede hun. "Hvad skal den røver med det i graven?"

Hun havde taget lygten i hånden. Diamanterne funklede som tusinde stjerner. Hun kunne ikke længere modstå fristelsen; hun greb hastigt ligklædet og slæbte det op med sig ad trappen. Men da hørte hun en klang bag ved sig som af en jernrustet mand, der rejste sig, og hun tabte forfærdet lygten af hånden. Det var som en mægtig hånd holdt fast i ligklædet, og hun hørte en forfærdelig røst, som råbte fra gravhvælvingen:

"Fordømte kvinde! Vil du plyndre den døde?"

Hun styrtede med et skrig baglæns tilbage i begravelsen.

"Røvere! Røvere!" lød nu mange stemmer udenfor kirken. Alle de unge karle fra Stubberup, der imidlertid var samledes til dansen ved kartegildet, styrtede med plejle og høtyve frem imod kirken, anført af præstens gårdskarl med en staldlygte i hånden.

"Gå du foran, Christen Spillemand!" sagde en af karlene ved kirkedøren. "Måske er det dog djævelskab og spøgeri, men du kan læse så godt som vor fa'er, og hvor din kærest tør gå alene, tør du vel sagtens gå selv tolvte."

Mens karlene endnu nølede ved kirkedøren, fo'r en lang, jernklædt skikkelse, med et stort sværd i hånden, ud iblandt dem; med et rasende brøl stødte han et par af dem omkuld og flygtede. Ingen vovede at forfølge ham. De forfærdede bondekarle korsede sig og bad deres fadervor. Ingen af dem tvivlede på, at det jo var den onde ånd selv, der var faret dem brølende forbi. Endelig fattede de dog mod igen og vovede sig ind i kirken. De fandt begravelsen åben og så med stor gru den lille Else ligge blodig og døende ved den store ligkiste, hvorover ligklædet med det prægtige våben atter var udbredt. De bar den halvdøde terne til præstegården, hvor præsten, bleg som en

dødning, kom dem i møde og bød dem sværge på at fortie, hvad de i denne nat havde set og hørt. Hvad den døende terne betroede præsten blev i mange tider en hemmelighed, men tre dage efter blev præstens stuepige Else i al stilhed begravet, og det sagn bredte sig længe efter på Hindsholmen, at præstens pige i Stubberup var blevet myrdet af sin gamle kærest, marsk Stigs svend, fordi hun havde villet plyndre hans herres lig.

Præsten i Stubberup lod den åbne begravelse i kirken mure til, og ingen vovede siden at åbne den. Nogen tid efter spredtes det rygte, at marsk Stig var hemmeligt begravet i Rørvig Kirke i Sjælland, hvor måske en lignende begivenhed med de forfulgte fredløse har fundet sted. Hvor den bandlyste marsk virkelig var begravet, syntes snart ingen at vide med vished. Det lod til at være vigtigt for hans venner at holde hans begravelsessted hemmeligt, for at han ikke, som bandlyst mand, skulle forfølges og mishandles efter døden. Nogle ville endogså bringe folk til at tro, at marsken ikke var død på Hjelm, men på en bodsvalfart til det hellige land, ved hvilken fromme opfindelse man syntes at ville sikre hans grav og frelse hans eftermæle. Men sagnet om præstens pige, som blev dræbt af marskens svend, gik fra mund til mund og lød forskelligt i de forskellige egne. Nogle fortalte, at en af marskens tro tjenere havde ægtet en pige på det sted, hvor hans herre var hemmelig begravet, men at han på bryllupsdagen havde kendt fløjlet af sin herres liglæde på brudebolstrene, og at han derfor i bryllupsnatten havde myrdet sin unge kone.

Note 13: **Hindsholmen:** En halvø på nordkysten af Fyn.

Note 14: **Eskebjerg:** er det nuværende Scheelenborg, som tilhørte de Hviders slægt og marsk Stig.

17

Siden den heftige Thorstensøn, under drost Peders fangenskab, var blevet rigets drost, udstedtes ofte i kongens navn af drosten og rigsrådet de strengeste bud. Forfølgelsen mod kongemorderne og deres tilhængere dreves med megen kraft, men samtidig med en voldsomhed, som drost Peder i høj grad ville have misbilliget. Heri var undertiden junker Christophers hævngerrighed skyld, men skønt den unge konge ingen uædel hævn tillod sig eller billigede, vovede dog ingen at bede ham om skånsel, når det gjaldt hans faders mordere og deres medskyldige.

Marskens død eller forsvindelse havde slået hans mænd og alle de fredløse med forfærdelse. Rane Johnsen, som kort efter var kommet til Hjelm for at beskytte sin fædreneborg mod de kongelige, havde forladt den belejrede borg igen. Snart fortalte rygtet, at Hjelm Slot var stormet og nedbrudt af Thorstensøn, og til en fattig bondehytte i nærheden af Helgenæs kom en aften tvende små piger med hinanden ved hånden og bad om husly. Det var marsk Stigs forladte døtre, der på flugten fra Danmark fandt skjul og beskyttelse hos den medlidende almue.

En nat blev slotsfogden på Søborg, den gamle, ærlige Poul Hvit, vækket ved et stærkt bulder på porten, han stod op og lod tænde lys. Gårdsfogden åbnede porten, og en kongelig rytterskare red ind i slotsgården med tvende bundne mænd imellem sig. Poul Hvit gik selv ned med en lygte i hånden for at tage imod de uventede nattegæster. Han så forundret på disse fanger, hvis slette dragt ikke lod til at betegne vigtige mænd,

der som statsfanger kunne føres til dette slot. Den ene var en høj, anselig skikkelse, men han var iført en gammel, grå jakke, som var udskåren nedenfor knæerne. Han bar en lille smudsig og åben hætte på hovedet, og han sad på en lav, udmagret plovhest i en klævsadel af træ og halm; hans fødder var tæt sammensnørede under hestens bug med en fæhornstømme.

Poul Hvit holdt lygten til fangens ansigt og genkendte med forfærdelse det stolte åsyn, der blussede, opsvulmet af harm og smerte; det var ærkebispen selv, den myndige Jens Grand. Han sad stum i sin fornedrelse og syntes at lide meget i den pinlige stilling. Hans ledsager og medfange, der på samme måde var bundet til hesten, var den oprørske og ondskabsfulde provst Jacob af Lund. De var begge i kongens navn blevet taget til fange i Lund af junker Christopher, der havde ladet dem føre gennem landet i denne ydmygende stilling. Rytterhøvdingen overrakte Poul Hvit et kongebrevskab, undertegnet af drost Thorstensøn, hvori han under livsstraf gjordes ansvarlig for de vigtige statsfanger, der skulle sættes i bolt og lænker i den strengeste forvaring.

"Herregud! vi er dog alle syndige mennesker!" sukkede slotsfogden, men han adlød punktligt. Uden at sige et ord, lod den halvt afmægtige ærkebisp og hans medfange sig føre til fængslet, hvor den menneskekærlige foged dog lod dem vederkvæge sig og overvinde smerterne af den hårde behandling, inden de blev sluttede i lænkerne.

Den fangne jarl Mindrealf sad endnu i forbrydertårnet på Haraldsborg. Den snu fange havde listelig fået dødsdommens fuldbyrdelse udsat fra uge til uge ved bestandig at meddele stadsfogden i Roskilde nye og vigtige oplysninger om de

fredløse og deres medskyldige, hvilket fordrede tid og gav anledning til vidtløftige undersøgelser.

En mørk novemberaften løb der et skib ind i Roskilde fjord under dansk flag og vimpel. I forstavnen stod en ridderlig herre med et langt, rødbrunt hår, halvt skjult af en lodden hue, og med en beget vadmelsjakke over sin ridderdragt. En stor hund lå knurrende ved hans fødder. Ved hans side stod en stærk, fyldig kvindeskikkelse i dansk fiskerpigedragt, men med et fint linklæde over den mørkegule hårfletning og et par store guldspænder i skoene.

"Det går aldrig godt, stivnakkede kvinde!" sagde ridderen. "Dersom nogen kender mig, gælder det mit liv."

"Min faders liv gælder det nu også!" svarede en ungdommelig norsk kvindestemme, "og han er dog en dygtigere mand, end du nogen sinde bliver, snilde Rane! I går lovede du at befri ham, og i dag vil du ikke; det koster dig kun et ord til fangefogden, og det vil du ikke vove dig i land for, hvor du så tit har gået i land for at plyndre. Nej, denne gang skal du holde ord!"

Det var jarl Mindrealfs dristige datter Kirstine Spændelsko, der med disse ord hævede den raske stumpnæse og betragtede sin ægtemand med et blik, der ikke røbede det kærligste forhold. Hun havde i forening med skibets norske mandskab tvunget Rane til at gøre alvor af dette foretagende, som han selv havde vist hende, var ham såre let at udføre, når han kun ville, og som ingen uden han ved sine vigtige forbindelser var i stand til. At Rane lige så lidt manglede dristighed som forslagenhed, havde han, som en snu og forvoven fribytter, givet vikingsdatteren prøver på, men at han ikke var den ridderlige helt, hun drømte om, da hun fulgte ham fra Norge, og da hun

dansede med ham over Ribe Slotsbro, det havde hun snart med bitter harme erfaret. Den ridderlige bejler var til hendes forbavselse blevet forvandlet til en rå og myndig ægteherre, og Kirstines deltagelse for ham gik over til foragt og bittert had, så snart hun erfarede, at han var dømt fredløs, som bevislig deltager i kongemordet. Hvad der endnu bandt dem sammen var kun gensidig frygt og nød; dog det var et knudret bånd, som ofte var nær ved at overrykkes. I Norge sang man allerede om dette ukærlige ægtepar en vise, som siden også blev almindelig i Danmark og hvoraf man ser, at Ranes troløshed mod hans forrige konge og Kirstines deltagelse for Danmark ofte må have givet anledning til fjendtlige optrin imellem dem. Samme retning tog nu også deres tvist, idet de styrede ind ad Roskilde Fjord.

"Tag dig i agt for min tro hund!" hviskede Rane. "Den kan mærke, du i aften vil føre mig i ulykke for din faders skyld."

"Det var skade, din konge ikke havde sådan en hund!" svarede Kirstine, "så var han måske ikke blevet forrådt af sin kammersvend!"

Rane blev så forbitret over disse ord, at han stødte voldsomt til hende og havde nær stødt hende overbord.

"Jeg forrådte ikke kongen!" sagde han. "Det er mine dødsfjender, der sige det, om de så er mine egne frænder."

Ved den voldsomme bevægelse knurrede den glubske hund ved Ranes fødder og viste tænder ad sin svimlende frue.

"Tag dig i agt, Rane!" sagde Kirstine Spændelsko og holdt sig fast ved tovværket. "Det er anden gang du lægger voldsom hånd på mig; tredje gang skal det ikke ske! Det koster mig kun et ord, og bådsmændene kaster dig overbord. Havde jeg vidst, hvad du

var for en ridder, skulle jeg vist ikke have fortørnet min fader og forladt mit fædreland for at følge en fredløs kongemorder!"

Rane skar tænder af harme og gjorde atter en truende mine.

"Tag dig i agt!" hviskede Kirstine og slap ikke tovværket. "Stol ikke på, her er mørkt som i Finnerup Lade! Hører du, hvad mine tro landsmænd synger i krapperummet? de har mærket uråd; de kender min hr. gemal!"

Rane hørte nu med harme og skræk, at de norske bådsmænd sang, idet et par af dem nærmede sig forstavnen:

"Skoven haver øren og marken øjne,
Liden Kirstin! vi er af landet drevne.

Og havde I ladet kong Erik leve,
Da var vi vel i landet blevne.

Han slog hende over tavlebord:
For gæster skulle man føje sine ord!

Og han slog hende ved kinden rød:
Jeg voldte dog ikke kong Eriks død,
Enddog jeg er udlagt af venner og frænder mine!"

"Hører du?" hviskede Kirstine, "den vise kender du vel? Skal den ikke få en værre ende, så hjælper du mig nu med at redde min fader! – Så snart det er sket, siger jeg dig godnat både for denne og den anden verden. Men kommer du med svig og falskhed, skal mine tro landsmænd baste dig og føre dig til kongen af Danmark!"

"Ti stille, kæreste Kirstine! jeg gør jo alt, hvad du vil!" hviskede den forskrækkede Rane og så ængsteligt til de to

stærke bådsmænd, der syntes at være deres frue vel så tro og årvågen en livvagt, som hunden var det for den fredløse ridder.

Skibet lagde til land på et afsides sted i fjorden. Rane og hans frue steg i land og gik tavse hen ad en sti, der førte til Roskilde by. Den store hund fulgte sin herre i hælene, men på Kirstines vink fulgte de to stærke bådsmænd tæt efter hende på den mørke sti. Således gik Rane og hans hustru gennem Roskilde gader op imod Haraldsborg. Da de kom i nærheden af fangetårnet, så de en hob mennesker forsamlet om en gammel kvinde, som sang gadeviser for dem. Hun sad på en afvisersten med en lygte i hånden, selv om hun syntes blind; hun havde en blikbøsse hængende på armen, hvormed hun ringlede alt som hun sang, og hvori hendes tilhørere af og til lagde penge. Månen var imidlertid stået op; den oplyste så vel tårnet, som den blandede almueshob, der her syntes forsamlet af nysgerrighed efter at se den berygtede fange og for at more sig med bysladder.

"Så I drosten?" spurgte en krigsmand. "Det er en karl!"

"Ak, Gud hjælpe os!" sagde en borger, "han sidder jo i bolt og lænker på Nordborg, og før han bliver fri, får vi dog hverken fred eller lykke i landet."

"Drost Peder mener I, drost Hoseøl!" brummede krigsmanden. "Nå ja, det var en brav herre, men den nye drost mener jeg, ham med det lange mundskæg; han er vel så skrap en karl; så længe han råder, skal ingen skælm og forræder ret længe beholde hovedet i Danmark."

"Hvor længe bliver han her?" spurgte borgeren.

"Til flåden er færdig og alt landfolket samlet," svarede krigsmanden, "så kommer kongen fra Helsingborg, og så skal vi

have fingre i hertugen!"

"Det var brav! Drost Thorstensøn er en dygtig karl!" sagde en sømand. "Han ved nok, vi kommer ingen vej her til lands uden til søs."

"Nu, nu, landsmand!" sagde en lanseknægt, "det var dog til lands vi fik det hellige banner, og uden det kommer vi dog ingen vej hverken til søs eller til lands. Denne gang skal vi dog nok følges ad, men kommer nordmanden og gør landgang igen uden at spørge Jer om forlov, så kommer det nok an, på hvad vi duer til på landjorden."

"Ja, gu' vel, min bro'er!" svarede sømanden, "vi vil drikke på godt kammeratskab både på det våde og på det tørre! Den satan, der sidder i tårnet, ham tog I landkrabber dog ved vingebenet; nu skal han ikke længere plyndre vore skuder og brænde vore reder af! Syng os visen om raden der i tårnet, kælling! så skal du få en ørtug!"

"Hvor længe mon de vil lade ham sidde der og holde både stadsfoged og mestermand for nar?" spurgte en borger.

"Har I ikke set stilladset udenfor byen?" svarede sømanden – "der skal han jo lande i dag otte dage. Det har den strenge drost David svoret på. En forvoven søhane var han; det kan Fanden ikke nægte, men to sådanne helvedhaner som han og marsken kunne snart lægge hele landet øde."

"Om otte dage skal algreven rettes!" sagde en ung pige. "Ak, det er dog en jammer for sådan en rig og fornem herre!"

"Nå! syng, kælling!" sagde sømanden. "Der har du min ørtug! – Se! nu stikker han hovedet ud af hullet deroppe. Han vil nok se, om her ingen gode venner er, som kan hjælpe ham ud."

"Forbarmende Gud! om otte dage! hørte du det, Rane?" jamrede Kirstine Spændelsko sagte og greb uvilkårligt sin forhadte ægtemand i armen, "og se! der står han og ser ned til os. Skynd dig og red ham, Rane! – jeg vil tilgive dig alt – jeg vil blive hos dig og være fredløs med dig – – kun red ham, red ham! Du kan, når du vil."

"Ti stille, for satan! du røber mig med din jamren!" hviskede Rane og så sig ængstelig om. Nogle af almuen havde allerede med opmærksomme blikke betragtet de to fremmede skikkelser, men nu blev opmærksomheden draget fra dem, idet den blinde kælling på stenen begyndte at synge:

"Alf er i Norges land født;
Hannem lyster der ikke at være.
Han haver vel femten herreder i læn;
Han kan sig deraf nære.

Alf han ganger på grønne vold,
Og læser han der sine tide;
Der møder hannem Bendit Rimaardsøn,
Hans skæbne var ham ikke blid.

God morgen, god dag! liden Mindrealf!
Du est så modig en herre,
Men bliver du kongens fange i dag,
Ikke står landet desværre.

Ikke så er jeg mindre hr. Alf,
Du tør det ikke vente.
Jeg er en liden messedreng,
Skal vin for præsten hente.

Så løfted han op hans høje hat
Og så hannem i sin pande:
Alt er du norske hr. Mindrealf,
Om jeg kan ret forstande.

Du haver og været en klerk med mig,
Det må jeg sige forsande;
Jeg kendte dig i det skolehus,
Du gjorde os andre stor vånde.

Og est du Bendit Rimaardsøn,
Og da est du min frænde;
Du svær en ed for mig i dag,
Det du mig aldrig kendte!

Men de tog hannem mindre hr. Alf,
De slog hannem bolten om fod – –"

"Afvejen!" råbte nu en lanseknægt, som stod vagt ved fangetårnet. "Hold mund med den vise, kælling! – Skrig mig ikke hele byen her sammen! Den, der kommer tårnet på tre skridt nær, stikker jeg ned!"

Folkestimlen trak sig noget tilbage. Rane veg også tilside med sin hustru, der holdt fast ved hans arm og bestormede ham med sagte bønner om at holde ord og redde hendes fader.

"Nej, jeg gør det ikke!" hviskede Rane. "Han har svoret mig død og undergang, det ved jeg. Lad ham nu hjælpe sig selv!"

Med disse ord søgte han at løsrive sig fra sin hustru, men hun holdt fast i hans arm. Han trykkede huen dybt ned i øjnene for ikke at røbes, for han så nu med forskrækkelse nogle af den forrige konges tjenere, som han havde voldt stor fortræd i kongsgården.

"Slip mig, kvinde!" hviskede han ængsteligt. "Jeg er forrådt! man har genkendt mig."

En urolig mumlen hørtes blandt almuen.

"Rane – den fredløse kammersvend!" lød det fra mund til mund.

"Du volder min død, halsstarrige kvinde!" udbrød Rane heftigt med dæmpet stemme, idet han voldsomt rev sig løs fra sin hustru og tog flugten.

"Grib ham! grib ham!" råbte nu mange stemmer. – "Det er Rane – den fredløse kammersvend! – grib ham, den forræder!"

Med et stort skrig blev han forfulgt af den forbitrede almue, som truede med at sønderrive ham, men han stødte voldsomt et par af sine forfølgere til side; hans store hund bed og forskrækkede en hel del, og Rane undslap. I nærheden af gråbrødrenes kloster havde man sidst set ham og hans hund, men der var de begge pludselig forsvundet. Kirstine Spændelsko var imidlertid under denne forvirring af sine tro bådsmænd lykkeligt revet ud af folkestimlen.

I nogle dage var Rane ingensteds at spore. Man vidste, han havde mange slægtninge blandt de mægtige gejstlige i gråbrødrenes kloster. Hele klosteret blev på drost Thorstensøns befaling i kongens navn på det strengeste undersøgt, men der fandtes intet spor til den farlige flygtning.

Udenfor klosteret i en afsides gyde stod en brønd tæt op til klostermuren under et fremragende træskur. En pige, som hentede vand en morgen tidlig, havde set en stor, glubsk hund springe op af brønden. Dette ubegribelige særsyn havde hun fortalt til mange. Efter beskrivelsen måtte det være Ranes hund, som den aften havde skambidt så mange. Man undersøgte nu

brønden og fandt, at der var en bræddeafsats inden i den, op imod klostermuren, som til nød et menneske kunne krybe ned på; herfra så man en ellers skjult indgang i muren, som var fast tilspærret. Man brød lugen op og kom ind i et lille mørkt hul, der indesluttedes af den store, dobbelte klostermur. Den første, der vovede sig ind i dette hemmelighedsfulde skjul, blev morderisk angrebet af en glubsk hund og fo'r forskrækket tilbage, men nu trængte flere ind med lygter og våben. Efter en rasende modstand blev hunden overvældet og dræbt. Man undersøgte hulen med lygterne, men fandt intet spor til noget menneske. Inderst i hulen i en fugtig krog, som vrimlede af firben og tudser, lå en dynge grus og sten; inden man forlod hulen stak en krigsmand sin lanse der igennem, og man hørte en dæmpet jammerslyd. Grusdyngen blev straks spredt, og nu så man et forbavsende og ynkeligt syn: inderst i krogen lå den fredløse Rane tæt sammenkrympet og således tilredet af blod og grus, at han ikke lignede noget menneske. Han sprang fortvivlet op og ville sætte sig til modværge eller undflygte, men han blev straks grebet og ført til Haraldsborg, hvor den strenge drost Thorstensøn øjeblikkelig i kongens navn dømte ham til døden.

Tre dage efter at Rane var fanget, red sent om natten den nye domprovst i Roskilde hjem til staden fra en herregård i nærheden, hvor han på embeds vegne havde besøgt en døende. To små kordrenge red foran ham med fakler og med den hellige monstrans og salvekrukke under et skærm, der blev båret af et par lægbrødre. De skulle forbi retterstedet på Roskilde Bymark, hvor algreven og Rane om morgenen var henrettede. Drengene var frygtsomme og standsede.

"Herre domprovst!" sagde den ene, "her er ikke godt at fare forbi."

"I Guds navn, børn, frem!" sagde domprovsten. "De ligger på deres gerninger. Med det helligste iblandt os og på vor lovlige vej, behøver vi hverken at frygte levende eller døde."

Drengene tav og man red nærmere.

"Men se! se!" sagde den mindste kordreng, "der er noget, der rører sig hist oppe!"

"Og se!" sagde den anden, "man slår ild – der brænder lys hos de døde!"

"Det er spøgeri og djævelskab!" sagde en af lægbrødrene. "Læs, læs, ærværdige herre!"

Domprovsten holdt forbavset stille. Man var tæt ved højen, hvorpå stederne stod, og han så en kvindelig skikkelse med en fakkel i hånden. Lyset faldt på hendes ansigt; det var blegt og udtrykte en forunderlig dyb smerte, men det var samtidig fast og roligt, som et Niobe-billede af marmor. En hel del svære karle, der så ud som sømænd, var i færd med at nedtage de to forbryderes lig af stejlerne. Det skete hurtigt og med den største stilhed. Domprovsten blev holdende med sine kordrenge på vejen og så snart et anseligt tog med de to lig i midten sætte sig i bevægelse. Den alvorlige kvindeskikkelse gik foran med faklen, og han så nu, at hun bar en skarlagenskåbe, som en fyrstinde eller fornem ridderdame. Uden at forandre en mine i det blege smertensåsyn, førte hun toget ned ad vejen til fjorden. Toget nærmede sig således den gejstlige herre og skulle ham lige forbi, men ingen syntes at bekymre sig om ham eller hans følge. Han foldede sine hænder over sadelknappen til en stille bøn og blev holdende. Kordrengene og de forfærdede

lægbrødre fulgte hans eksempel og blev ligeledes holdende tavse i en bedende stilling. Da nu toget drog forbi og monstransen glimrede i fakkelskinnet, bøjede de alvorlige sømænd sig dybt, og ridderdamen knælede, idet en strøm af tårer vældede ned over hendes blege kinder.

Som grebet af en forunderlig følelse, begyndte domprovsten med sin dybe, klare basstemme at synge en hellig vigilie for de dødes sjæle; kordrengene istemte den, og de blev ved således at synge til toget var draget helt forbi. Det standsede ved fjorden, hvor straks efter et skib udfo'r for fulde sejl og forsvandt i natten.

18

Efter marsk Stigs død havde hertug Valdemar åbenlyst forenet sig med den kække norske konge imod Danmark. Han havde sendt den unge danske konge og hans moder dronningen et fejdebrev på grund af de fordringer han selv og hans broder, hertug Erik, gjorde på besiddelsen af Svendborg og Langeland. Med en forenet flåde og hær ville hertugen og de norske angribe landet, men den utålmodige hertug Valdemar afventede ikke den norske flådes ankomst inden han løb ud og lagde sig dristigt med sin flåde i Grønsund mellem Falster og Møn. Denne uforsigtighed rådede gamle ridder Jon og rigsrådet til øjeblikkelig at benytte, og man ilede med at bemande en del langskibe og kogger for at drage mod hertugen. Den unge kong Erik var selv på langskibet "Gamle Valdemar." Flåden løb en morgen tidlig ud af Issefjorden og fo'r gennem Storebælt til Grønsund. Her lå hertugens flåde ved Falsters kyst. Styrken var omtrent lige stor på begge sider. Ridder Jon og kansleren var på kongeskibet sammen med alle de kongelige drabanter og en stor del andre riddere, der i deres fulde rustning straks kendte hinanden på deres hjelmklenodier og våbenmærker.

Grev Gerhard fulgte kongeskibet på sit eget langskib med nogle knorer fra Kiel, besatte med kække holstenere. Thorstensøn førte selv et af de største langskibe og delte med ridder Jon høvdingsmagten over flåden og krigsfolket.

Thorstensøn og ridder Jon fulgte endnu den gamle danske måde at angribe en fjendtlig flåde på, idet de søgte ved et kraftigt og samlet anfald straks at splitte fjendens hovedmagt,

hvorved man samtidig søgte at komme fjenden så nær på livet som muligt og lade manddom og personligt mod gøre udslaget, som ved en landfægtning. Til den ende lod de straks den hele kongelige flåde lægge i slagorden op under kysten af Møn lige overfor hertugen, og de lod alle skibene sammenbinde til en eneste fast linje. Hertugen lod på samme måde kun en del af sine største langskibe sammenbinde og lægge fremmerst, men de mindre og lette skibe, de såkaldte knorer og kogger, lod han lægge sig ubundne og med løse sejl bag ved den faste slaglinje tæt under kysten af Falster.

På kongeskibet, som på hele flåden, var teldingen nedtaget. Dette var et sejltag, der beskyttede krapperummet eller den midterste del af skibet mod regn og kulde. I forstavnen stod mærkismanden med det kongelige banner i hånden, omringet af de drabeligste riddere; han selv var den højeste og stærkeste af alle kongens riddere og beklædte i hoffets rangorden den tredje plads efter kongen. Det store banner, han førte, var den myrdede konges mørke, spraglede fane med de mange nøgler, hjul og underlige tegn. Hele krapperummet var opfyldt med de ringere krigere, der foruden sværd og kastespyd var bevæbnede med buer og slynger, og hvoraf en del havde opsigt med de svære krigsmaskiner. I lyftingen eller bagstavnen stod styresmanden, der havde overbefalingen over hele skibet; dette var på kongeskibet gamle ridder Jon. Den unge konge og kansler Martinus stod ved hans side. Kongeskibet lå midt i slagordenen, og herfra kunne man overse begge flåders stilling.

"Men sig, gamle Jon!" spurgte den unge konge, "hvorfor lader hertugen sine kogger ligge løse bag ved langskibene? Drost Peder har sagt mig en gang, at Valdemar Sejr og gamle kong

Valdemar gjorde ligeledes, når de havde med en stærkere fjende at gøre og ikke ville vove alt på en gang. Kan hertugen nu ikke også omringe os og falde os i ryggen med sine kogger?"

"Dertil giver vi ham ikke frist, tænker jeg!" svarede gamle Jon. "Så snart vi har hilst ham i frastand, ror vi rask frem og lader bassen bryde løs og vædderen stange; så tænker jeg, vi kan gøre resten af med sværdet i hånden, som på marken i ordentlig dyst."

"Den Almægtige give os lykke og sejr!" sagde kansleren. "Inden I giver tegn til angrebet, ridder Jon, vil vi lade krigsfolket tænke på deres sjæle og bede sejrens herre stå os bi!"

"I Guds navn!" svarede ridder Jon, "men lad det så ske straks og kort! – her er ikke mange øjeblikke at give bort, og Vorherre husker nok sine!"

I lyftingen stod der hos kansleren en del klerke; på hans bud istemte disse straks med ham en krigssalme i modersmålet, som alt krigsfolket kendte og faldt ind i, mens mange med kansleren og klerkene andægtigt bøjede deres knæ. Den unge konge knælede også, men ridder Jon gav sig ikke tid dertil. Han stod med spændt opmærksomhed og gav agt på enhver af fjendens bevægelser.

Næppe var den højtidelige krigssalme endt, før mærkismanden på ridder Jons bud, svingede kongeflaget tre gange over sit hoved. På dette tegn begyndte fjernfægtningen: luften formørkedes af pile og sten, som på en gang fo'r ud fra alle buer og slynger på de kongelige skibe. Det var i den klareste middagsstund, men det syntes pludselig at være blevet aften. Dette angreb besvaredes med en lignende hilsen fra hertugens

flåde, ledsaget af et vildt angrebsskrig fra hans mange fremmede krigsmænd.

Ridder Jon havde ladet den unge konge sammen med præsterne omringe af en skjoldborg, men pilene gennemborede mange skjolde, og stenene slog ned på skjoldtaget med et forfærdeligt brag. På kongeskibet alene faldt en så uhyre mængde stene, at det syntes, som hertugens hovedangreb var rettet mod dette ene punkt. Nogle mænd faldt og mange blev sårede, men afstanden var dog endnu for stor til at disse våben kunne virke med hele deres kraft. Nu svingede mærkismanden på kongeskibet banneret igen; hele den kongelige flåde roede med stærke åreslag frem, og de svære søkrigsmaskiner sattes i virksomhed. På kongeskibets forstavn stod en uhyre rorgalt, der med sine takkede og hvasse jernkamme brød midt ind på hertugens flåde og adskilte ved det første stød to langskibe, hvoraf hertugen selv førte det ene. I samme øjeblik sattes søvædderen i bevægelse; den bestod af svære, jernbeslåede bjælker, der hængte i jernlænker ned fra masten og ved svingning rettedes knusende mod skibene og det fjendtlige mandskab. På hertugens skibe var der ingen sådanne svære krigsmaskiner; ved det første angreb gav dette de kongelige en betydelig overvægt. Et stort skrig hørtes på den fjendtlige flåde, der allerede næsten var adskilt. Men snart mærkede man, at hertugen med sine lettere våben ikke var mindre farlig. Han lod det endnu ikke komme til entring; med sine løse skibe kunne han undvige den svære, fremrykkende skibslinje uden dog at standse med forsvar og angreb. Fra hans skibe kastedes der, foruden pile, sten og kastespyd, en stor mængde fodangler og ildpotter fyldte med beg, svovl og olie; disse brandpotter var

antændte med blår, og hvor de faldt, spredtes flammer, der straks angreb tov og sejl. Med disse hidtil næsten ukendte brandvåben anrettede hertugen en stor ødelæggelse på den kongelige flåde og frembragte en forvirring, som han straks benyttede til at lade sine mindre skibe løbe ud og falde de kongelige i ryggen. Så snart han på angrebsskriget hørte, at dette var lykkedes, og så, at fjenden måtte kæmpe fra begge sider med delt styrke, undveg han ikke længere entringen, men lagde selv sit langskib tæt op til kongeskibet. Thorstensøn havde straks mærket fjendens list og øjeblikkelig ladet tovene hugge over, som bandt de kongelige skibe sammen for at vinde en fordelagtigere stilling, men fodanglerne havde anrettet stor skade, og de forfærdelige ildpotter havde næsten sat hele den kongelige flåde i brand. Man kunne kun tænke på at slukke og forsvare sig mod entring, som man nu fra tvende sider truedes med. I denne nød stod den unge konge hos kansleren med sit gyldne riddersværd i den ene hånd og et kastespyd i den anden; han så hertugen lige overfor sig, beredt til at springe ombord på det brændende kongeskib.

"Det var en uridderlig list, hertug Valdemar!" råbte han forbitret og slyngede sit kastespyd imod ham; det ramte fjeren i hertugens hjelm og borttog hans hjelmklenod.

Et højt glædesråb hørtes herover på kongeskibet, og uden længere at bryde sig om ilden fo'r nu alle mand til for at storme hertugens skib.

"Rolig, landsmænd!" råbte gamle ridder Jon, "sluk først ilden, så skal vi betale dem fyrbødersold."

Ved forstavnen var både ilden og angrebet voldsomst. Mærkismanden havde måttet fæste banneret i planken ved sin

side og gribe sværdet til forsvar, men derved kom der ild i banneret; flammen slog højt over det – og det faldt sydende i vandet. Et vildt glædesskrig hørtes fra hertugens flåde, men de kongelige syntes nedslåede ved dette uheld, som de anså for et ulykkeligt varsel.

Den unge konge så vemodigt på kansleren.

"Min faders banner faldt!" sagde han, "det var der ingen lykke med."

"Eders store oldefaders banner var bedre, min unge herre og konge!" sagde kansleren.

"Ak, det er jo i hertugens vold i Slesvig!" sukkede kongen. "Men Herren kan vel hjælpe os endnu!"

"Hans hjælp er nær, når vi påkalder ham!" sagde kansleren. "Vær trøstig, herre konge! – Men ser I den fisker? Hvad har han vel for?"

Som kansleren sagde disse ord og kongen stirrede hen mod det sted, han pegede på, så hertugen med forbavselse, at mandskabet på hans skib gled og ravede, som drukne mennesker; det samme var tilfældet næsten på alle hans skibe, og man lagde nu først mærke til en lille fiskerbåd, der dristigt løb frem og tilbage mellem skibene, og hvorpå der stod en høj mand i et sort lærredspanser og kastede potter med sæbe på hertugens skibe; på nogle af dem faldt der også potter med fint kalk, som fo'r krigsmændene i øjnene, så de intet kunne se. Næsten på samme tid begyndte nogle af hertugens skibe at fyldes med vand og synke. Der blev stor skræk herover, og man så en dristig, sorthåret svømmer med et stort skibsbor i hånden komme hist og her frem og dukke under skibene.

"Skyd den fordømte fisker! knus svømmerens hoved!" råbte hertugen rasende. "Enter – storm, alle mand!"

Snart var entringen almindelig. Ingen kunne længere stå på hertugens skibe, og man nødtes til at søge fast fodfæste på de kongelige. Her var ilden lykkeligt slukket, og nu begyndte der en alvorlig kamp mand mod mand, som i en landfægtning. Mange faldt på begge sider. Thorstensøn stred mandelig på sit langskib og nedlagde mange. Grev Gerhards skib lå lige overfor hertug Erik af Langelands. Denne høje herre, som var hertug Valdemars broder, kaldtes af almuen i almindelighed hertug Langben. Grev Gerhards gamle hofnar stod med sit væbnersværd i hånden ved sin herres side, da den langelandske hertug gjorde mine til at entre.

"Se! der kommer min højbårne navnefætter med de lange ben!" sagde hofnarren. "Gem nu Eders fine dameflor, strenge herre, at der ikke skal komme flere rifter i det!"

Grev Gerhard havde, i sin ridderlige kamplyst og for at trodse hertug Valdemar, hæftet dronningens slør på sit brystharnisk, men for ikke at miste det i håndgemænget fulgte han nu dog sin hofnars råd og stak det indenfor harnisket.

"Denne gang vil vi ikke lade os jage af harer eller katte, strenge herre!" sagde hofnarren med et skalkagtigt smil i det gravitetiske ansigt. Han vovede ved denne ytring at røre sin godmodige herre på det ømmeste sted, idet han bragte en uheldig fægtning med ditmarskerne i erindring, hvorved virkelig en hare eller en kat først skulle have bragt uorden blandt grev Gerhards rytterrækker.

"For satan, Langben! nu slår jeg dig ihjel!" råbte greven, rasende forbitret, og svingede sit sværd.

"Spar Jer vrede til den rette Langben! Se, der har vi ham!" svarede hofnarren, idet han veg tilbage og pegede mod forstavnen, hvor den langelandske hertug alt stormede frem.

"Fanden i vold med alle Langbener!" råbte grev Gerhard og fo'r til en drabelig kamp mod sin fyrstelige modstander.

På kongeskibet selv styrtede fjenderne ind fra begge sider. Gamle ridder Jon havde møje med at beskytte sin unge konge, der bestandig ville ud af skjoldborgen og tage del i håndgemænget. Hertugen selv havde nedlagt kongens mærkismænd og var sprunget ombord ved forstavnen; han stod med alle sine kækkeste riddere i krapperummet midt på kongeskibet i en ivrig kamp mod drabanterne. Med hvert skridt, han huggede sig frem, trængte han nærmere til kongen. Gamle Jon stod i den snævre gang, der gik fra bord til bord og adskilte rorbænkene; han forsvarede endnu med rolig kraft indgangen til lyftingen, hvor kongen stod mellem kansleren og væbner Aage Jonsøn foran klerkene. Nu traf et vældigt slag af hertugens sværd ridder Jon på hjelmen. Den faldt ham kløvet af det grå hoved, og den gamle herre styrtede blødende om mellem rorbænkene. Ved dette syn sprang kongen ud fra bagstavnen.

"Ved alle hellige mænd!" råbte han. "Det slag skal I betale med Eders blod, forræderske hertug!"

Ingen kunne længere holde den unge konge tilbage. Han fo'r til og sårede hertugen let med sit korte sværd, men han styrtede i det samme selv i sin iver over en rorbænk. Drabanterne havde hver sin mand at kæmpe med og mærkede ikke kongens overhængende fare, men kongens væbner Aage Jonsøn fægtede ivrigt med hertugen, og kansler Martinus stillede sig med sin

messebog i de foldede hænder mellem kongen og de kæmpende. Snart stod Erik atter kampfærdig, men kansleren holdt ham tilbage. Væbner Aage blødte af mange sår og kunne ikke måle sig med hertugen i våbenfærdighed, kansleren løftede bedende sine hænder og øjne mod himlen.

"Se! se!" råbte han pludselig, "Danebrog! Danebrog! Herren sender os sejr – *hoc signo victoria*!"

Et glædesskrig hørtes blandt de kongelige.

"Danebrog! Danebrog!" råbte alle.

Hertugen blev pludselig dødbleg. Højt på en rorbænk lige for sig så han den velkendte danebrogsfane i hånden på en rank, anselig ridder i stålblåt harnisk og med åbent visir; det var drost Peder. Hertugen kendte den blå ridder fra turneringen og så den store, velkendte daggert med løvehæftet blinke i hans højre opløftede hånd.

"Ha, dig, min dødsfjende!" råbte hertugen og for rasende ind på ham, men det sortnede for hans øjne – han hørte daggerten klirre mod sit brystharnisk; den gled til side mod armstykket og blev siddende dybt i hans højre skulder. Med et forfærdelsesskrig tabte han sværdet af hånden og ravede tilbage.

"Fly! Fly! Gud har dømt!" råbte han som afsindig og fo'r med et fortvivlet spring tilbage på sit skib. Hans riddere fulgte ham. De hejsede sejl og tog flugten. Slaget var tabt. De kongeliges sejr var afgjort.

Det var som synet af danebrog havde gjort enhver af kongens krigsmænd uovervindelig. Fra Thorstensøns langskib lød et mægtigt sejrsråb. Grev Gerhard havde således gjort rent bord på sit skib, at der til sidst kun var et par fjender tilbage med den

hårdt sårede hertug Langben, som sprang overbord og reddede sig til sin broders skib ved at svømme. Alle de kongelige skibe var fyldte med faldne eller fangne fjender. Hertugens flåde var ødelagt; en del skibe var sunkne, de andre erobrede, og hertugen undkom selv med stor møje og fare.

På kongeskibet stod gamle ridder Jon med forbundet hoved ved den unge konges side og modtog med en underlig blandet glæde kongens tak for hans kække kamp; hans sår var ikke farligt, men det stærke slag havde aldeles bedøvet ham, og han følte vemodig, at han ikke længere kunne føre sværdet som i sine unge dage. Den hellige danebrogsfane vajede fra lyftingen over kongens og den gamle ridders hoveder. Drost Peder havde betroet den til drabanternes bevogtning og var ilet Thorstensøn til hjælp med at forfølge sejren. I slagets tummel havde kun få kendt ham.

"Den Almægtige være lovet!" råbte kansleren og strakte knælende de foldede hænder mod himlen. "*Te Deum laudamus!*" intonerede han nu med sin mægtige sangstemme. Klerkene istemte den hellige sejrssang. Kongen og gamle Jon med alle krigsmændene knælede.

Næppe var det højtidelige *Te Deum* afsunget, før man så og kendte den ridderlige drost Peder, der på en fiskerbåd ilede fra Thorstensøns langskib, sammen med Thorstensøn selv, hen mod kongeskibet og nærmede sig kongen. Han var ledsaget af gamle Henner Friser og Skirmen. Han sprang ombord og lykønskede kongen til sejren. Med et højt glædesråb fløj den unge sejrherre i hans arme.

"Dig var det, dig var det, drost Peder!" råbte den unge kong Erik, "du bragte mig sejr med min oldefaders banner!"

Drost Peder bøjede sit hoved, idet han løftede hånden højtideligt imod himlen.

"Ja, Herren være priset! fra ham kommer sejren alene!" udbrød kongen bevæget og sluttede atter den tro ven i sine arme.

Drost Peder var yderst angrebet, ikke så meget af kampen, som af den ilsomme rejse og den spænding, han havde været i. Efter sin flugt fra fængslet havde han med grund frygtet at komme for sent til slaget, ved den tid, han måtte anvende på at bemægtige sig det vigtige banner, men rigsfanens vidunderlige virkning på folket var siden Valdemar Sejers dage noksom bekendt, og i folkets fromme tro behøvede man kun at se det med tillid til Gud for at sejre. På hertug Valdemar havde denne begivenhed en vigtig og mærkelig virkning. Hans højre arm blev lam fra dette øjeblik, da drost Peder således havde tilbagegivet ham forræderdolken med rustpletten af kong Erik Christophersens hjerteblod, og man havde nu grund til at håbe, at han aldrig mere ville løfte sin lammede arm mod Danmarks krone.

Der var stor glæde på kongeskibet over drost Peders uventede ankomst. Alle stimlede om ham, mens han med få ord fortalte, hvorledes den gamle Henner med Aase og Skirmen listeligt havde befriet ham af hans fængsel på Nordborg Slot og hjulpet ham med at befri rigsbanneret af hertugens vold. Derpå forestillede han kongen den gamle, tro Henner og den raske væbner, som begge ved denne lejlighed havde bidraget til sejren. Skirmen havde været den forvovne svømmer, som borede de fjendtlige skibe i sænk. Indfaldet med sæben og

kalken, som kongen fandt nyttigt, men ikke ridderligt, tilhørte Henner alene.

"Knæl!" sagde den unge konge til Skirmen, "jeg vil slå dig til ridder; du har fortjent det. Jeg fritager dig for alle prøver."

"Min herre og konge!" udbrød Skirmen med glædestårer i de mørke øjne, idet han knælede og modtog ridderslaget i Guds og den hellige Jørgens navn.

Så snart Skirmen havde rejst sig som ridder, vinkede kongen ad Aage Jonsøn, der imidlertid havde fået sine talrige, dog ikke farlige sår forbundet.

"Dig med!" sagde kongen, "du har i dag forsvaret mit liv, som en helt, så vel som på Tårnborg."

Aage knælede stille og modtog ridderslaget.

"Jeg forlanger ikke at blive ridder for de sæbepotters skyld, herre konge!" sagde gamle Henner, "men sæben var, min tro, god – og til slige karle kan der både behøves sæbe og lud!"

"Kan du ikke blive ridder, snilde gamle!" svarede kongen, "så kan du blive styresmand, og det skal du være fra i dag."

Gamle Henner syntes pludselig bevæget; han svarede ikke et ord, men han bøjede sit knæ og kyssede den unge konges hånd. Kongen drog hastigt hånden tilbage; der var faldet en tåre derpå fra den gamle kæmpes øjne, og det var ham, som den brændte.

Grev Gerhard var under den almindelige glæde kommet ombord på kongeskibet. Han havde hjerteligt omfavnet drost Peder, og så vel han som Thorstensøn havde modtaget kongens tak og berømmelse for deres kækhed. Da kong Erik nu omstændelig hørte, hvorledes det var gået til på grevens skib og

hvorledes hertug Langben var sprunget overbord, rakte han den kække greve hånden og sagde:

"Tag den raskeste sejler, grev Gerhard, og drag til Helsingborg! Der venter min moder, dronningen, efterretninger fra os. Bring hende budskab om vor sejr, og jeg lover Eder, at hvad I længst og inderligst har ønsket, skal opfyldes!"

Det var som den kække grev Gerhard over disse ord var gået fra sans og samling; han omfavnede kongen, drost Peder, gamle Henner, hofnarren og alle i flæng; han var nær ved at tage den unge konge på sine stærke arme og danse med ham i lyftingen.

"Skamfærd!" råbte han, "nu skal der blive dans på Helsingborg, og der vil jeg danse med!"

På et øjeblik stod han i Henners fiskerbåd.

"Hr. styresmand Henner!" råbte han, "I fører mig til Helsingborg! – Ingen stryger farten, som I!"

"Godt!" sagde Henner og steg i båden. "Jeg har lovet Jer god lykke med Jert ene øje. – Ser I, jeg holder ord!"

Båden gled allerede fra kongeskibet. Da skrævede et langt ben over på fiskerbåden, ledsaget af et andet. Det var den langbenede hofnar, der ville følge sin lyksalige herre.

19

Rygtet om det store søslag, der ventedes i Grønsund, var kommet til Helsingborg samme dag, da slaget stod. Om aftenen sad dronning Agnes i den uroligste spænding i sit gemak på slottet og forlod hvert øjeblik sit sæde ved det lille arbejdsbord for at se ud over Sundet fra højenloftssvalen. At den unge konge selv var med på flåden, og at den tro grev Gerhard var draget ham til hjælp, vidste hun; at denne hendes hengivne ridder og bejler ville vove det yderste, var hun vis på. Samme dag, han var draget fra Kiel for at støde til flåden, havde han sendt et formeligt bejlerbrev til dronningen. Hendes kærlige svar derpå lå på bordet for hende, forseglet med hendes store dronningsegl og bestemt til at sendes ham næste dag. Hun havde udsendt tre sejlere efter hinanden for at hente hende underretninger fra Grønsund, men de havde storm og modvind ned ad Sundet, og de krydsede endnu alle tre ved Dragø, da grev Gerhard på Henners lille fiskerbåd fo'r dem forbi.

"Kors bevare os! – han forgår!" råbte sømændene fra Helsingborg, da de så den lille fiskerjolle, og det syntes i måneskinnet, som den åbne båd hvert øjeblik skulle opsluges af de oprørte bølger.

På denne sin bejlers fare tænkte dronningen vel ikke, men stormens larm forøgede hendes urolige forestilling om et søslag. For at skjule sin uro havde hun ladet sine damer fjerne sig. Det var hende nu i hendes ensomhed, som hendes egen og Danmarks skæbne afhang af det budskab, hun denne nat

ventede. Alle de mørke og gruelige billeder af hendes underligt bevægede liv forenede sig, ligesom for – ved en eneste begivenhed til – aldeles at knuse hendes hjerte eller at tabe sig i et eneste lysbillede, der kunne give hende bod for alle savn og trøst for al ulykke. Var slaget tabt og den unge konge faldet, var det forbi med Danmarks frihed og hendes moderglæde – og var den tro grev Gerhard faldet – da var dronningens svar på hans bejlerbrev kun et sørgeligt vidnesbyrd om, hvor stor og sand en lyksalighed hun havde tabt.

Det var sent ud på natten. Vokslysene viftede på bordet, og stormen hvinede gennem kaminen. Dronningen betragtede vemodigt brevet til grev Gerhard med det store, runde vokssegl for. I seglet var hun selv afbildet knælende for den hellige jomfru med kristusbarnet i en kirke; over den knælende dronning holdt en flyvende engel en krone. Omskriften på dette dronningens segl var: *Agnes, Dei gracia Danorum Slavorque Regina.*

"Tag kronen, Herre, og bevar den!" sukkede hun, "men lad englen ikke flyv bort! – Lad den vogte mig og ham, der er mig kærere, end alle verdens kroner!"

Hun havde fremtaget sin lille, sirlige levnedsbog. Den kæreste og skønneste af alle hendes hjertes bekendelser stod vel ikke deri med tydelige ord, men den sidste halvdel af de beskrevne blade handlede dog mere om grev Gerhard, end om dronningen, især fra den time, da han havde modtaget hendes hoveddug og var kåret til hendes ridder og beskytter.

Billedet af hendes tro ridder og bejler havde sejrende fortrængt alle ængstelige forestillinger i den skønne dronnings hjerte, da hun pludselig fo'r op ved en usædvanlig larm i havnen

lige udenfor hendes vinduer. Hun gik til højenloftssvalen og så i måneskinnet en stor mængde mennesker ved skibsbroen. Lodserne var i færd med at føre en lille sejlbåd ind gennem brændingen, og hun hørte de udråb: "Sejr, sejr! – Greven – den enøjede greve!" Hun foldede sine hænder og gik svimlende af glæde til bønskamlen i sit inderste gemak. Snart genlød hele slottet af det glade sejrsbudskab. Inden en time stod dronningen, omgivet af sin hele hofstat, i den prægtigt oplyste højenloftssal, hvor den lykkelige overbringer af denne nyhed knælende nedlagde sit sværd og et erobret banner for dronningens fod.

Mens hele slottet glimtede af lys og genlød af festlig glædeslarm og mens de tro borgere i Helsingborg gjorde natten til dag i højrøstet glædestummel, erfarede grev Gerhard af dronningens egen mund, hvad der stod i brevet med det store, røde vokssegl for på dronningens bord, og ingen var lykkeligere, end han.

Kongens glæde over sejren forøgedes endnu kort efter ved den vigtige efterretning, at fæstningen Hunehals i Halland var stormet af de kongelige, og den stolte grev Jacob taget til fange. Sejren i Grønsund havde den vigtige følge, at den norske konge, der kom for sent med sin flåde, opgav det hele fjendtlige foretagende mod Danmark. Begge kongerne havde kort efter et fredeligt møde på Hindsgavl, hvor en stilstand blev sluttet, som indledning til en for begge riger lige ærefuld fred. Hertug Valdemar lod ved sine afsendinge tilbyde forlig, og man modtog

det. Forfølgelsen mod de fredløse skulle efter overenskomsten på Hindsgavl ikke drives videre; dog ingen af kong Eriks mordere, der endnu levede, måtte nogen sinde vove at komme for kongen af Danmarks åsyn.

En skøn, klar efterårsdag var der stor festlighed og glæde på Helsingborg Slot. Det var grev Gerhards og den skønne dronning Agnes' bryllupsdag. Grev Gerhards søster, enkedronning Hedvig af Sverige, med det hele svenske og danske hof, var her til stede. Festen, der samtidig betragtedes som en sejrs- og fredsfest, blev fejret med turnering. Grev Gerhard tog denne gang ingen del i ridderspillet. Han sad på den kongelige balkon ved dronning Agnes' side. Hans ærlige øje tindrede af glæde; han sad der helt stadselig smykket og noget stiv i sin brudgomspynt, men med et ansigt, som han havde taget Himlen med storm. Den majestætiske dronningbrud så helt livlig og glad ud, og ingen havde nogen sinde set et skønnere udtryk i hendes kloge, ædle åsyn. Næst hende var den lille prinsesse Ingeborg, som Danmarks tilkommende dronning, den almindelige genstand for riddernes og folkets beundrende hyldest. Hun sad under ridderspillet venlig og glad ved den unge, ridderlige kong Eriks side. De talte som kærlige søskende med hinanden. Gamle ridder Jon fo'r ofte med hånden over skrammen i sin pande og jog en glædeståre tilbage af de muntre oldingsøjne, når han så på disse unge forlovede, der endnu med uskyldig barneglæde ligesom kun legede brudgom og brud og ikke syntes at kende anden kærlighed, end den, de med fælles inderlighed følte for det land, og det folk, til hvis fader og moder de så forunderligt var udkårede.

De svenske herrer og riddere så et lignende syn på den unge kong Birger og den lille danske prinsesse Merete, der ligeledes, som forlovede, sad ved hinandens side og betragtede ridderspillet.

Prisen ved denne turnering vandt drost Peder Hessel, og han modtog den af dronning Agnes' hånd. Han bøjede sig dybt for den skønne dronningbrud, men idet hans øjne gled hen ad damerækken, dvælede de med et længselsfuldt blik på den høje dame, der sad øverst i rækken af prinsesse Ingeborgs følge. Det var jomfru Inge Litle. Han havde ikke set hende siden den time, da de adskiltes i Kolding Fjord og et umådeligt dyb bredte sig imellem dem. Hendes fader, vidste han, sad endnu som livsfange på Kalundborg Slot. Kun af skånsomhed mod den gamle ridder Jon, havde kongen så længe ladet hr. Laves sag udømt, skønt hans landsforræderi var åbenbart, og hans delagtighed i kongemordet kun manglede klare, skriftlige beviser for at fælde ham. Først i dette øjeblik var jomfru Inge ved turneringen kommet til syne. Drost Peder havde forgæves spurgt om hende; ingen kunne sige ham, om hun var med i prinsessens følge. Med stor glæde opdagede han hende nu, men med uro og smerte så han en dyb kummer i hendes skønne åsyn; hendes blik mødte ikke hans; det var nedslaget til jorden. Han forlod hastigt turneringspladsen og riddernes samfund. Han gik stille og tankefuld ned mod sundet, mens de kongelige og alle ridderne ledsagede den glade grev Gerhard og hans brud til riddersalen, hvor festen skulle fejres med dans og stor pragt.

Drost Peder stod længe stille ved Sundet og stirrede ud mod den sjællandske kyst, hvor Flynderborg lå. Med en forunderlig vemod kom han sin barndom ihu og hvorledes han først, som

ridder og drost, havde genset sin barndomsbrud histovre, da hun som en voksen jomfru stod for ham og sang begejstret om "kongen, som råder for borgen og så for alle land." På sin egen lykke havde han hidtil kun sjældent turdet tænke, for de store bekymringer, der gjaldt kongen og riget. Nu havde jomfru Inges sorgfulde billede vakt en mægtig længsel i hans sjæl efter at se hende lykkelig og selv føle sig lyksalig med hende. At hun var bekymret for sin fader og hans uvisse skæbne, var nødvendigt, men hvorfor hun nu søgte at undvige sin tro, hengivne ridder og selv nægtede ham et venligt blik, det var ham ubegribeligt. Tanken om, at han kunne være glemt for en lykkeligere bejler, fo'r ham kun et øjeblik forbi sjælen, som en truende dæmon, der ikke turde nærme sig hans hjerte. Han erindrede, hvorledes han hver dag havde tænkt på hende i sit fængsel og hvorledes enhver venlig fugl, der kvidrede ved hans fængselsgitter, havde været ham et kærlighedsbud fra hende. Han rystede med et vemodigt smil på hovedet og gentog trøstig de skønne vers i kæmpevisen:

"Der fløj aldrig så liden en fugl under ø,
Han spurgte jo efter sin fæstemø.

Der fløj aldrig så liden en fugl af land,
Hun spurgte jo efter sin fæstemand."

"Gud styrke og glæde Jer, min kære herre drost!" afbrød en venlig stemme ham i hans drømmerier; det var den unge, alvorlige ridder Aage Jonsøn. "Jeg søgte Eder just," fortsatte han. "I er ikke glad, som vi andre, og det er dog i dag en glædesdag, som vi næppe har oplevet mage til. Den ædle dronning Agnes er lykkelig, og vor unge konge danser glad med

sin lille fæstemø. Her er ingen forræder mere i landet. Danmarks trone står atter fast. Vi har fred og udsigt til en lykkelig tid."

"Derfor takker jeg den almægtige Gud!" sagde drost Peder. "Hans hånd har vidunderligt afledt alle lyn og velsignet Valdemarernes krone på vor unge konges hoved. Jeg burde også kunne glæde mig i dag, men, min kære Aage, der gives sorger, som du endnu ikke kender."

"Jeg har dog tidligt lært at kende de største," svarede hans alvorlige lærling. "Jeg gætter Eders sorg, kære herre! – den ædle jomfru Inge –"

"Nu vel, hun er ikke lykkelig, Aage! og så længe hendes fader sidder på Kalundborg, kan hun jo ikke være det."

"Vor unge konge er dog alt for streng; han vil jo ingen bøn høre for ham," sukkede Aage. "Men jeg har hørt et rygte, kære herre drost! jeg ved ikke, om det er sandt eller om I ved det bedre; dog det kunne måske være Jer vigtigt at undersøge det nøjere. Man siger, den fangne ridder Lave Litle har lovet sin datters hånd til den ridder, der bringer ham kongens tilgivelse og skaffer ham frihed til at drage ud af landet. Man vil påstå, I ved det, men at I enten ikke kan eller ikke vil opfylde betingelsen."

Drost Peder studsede.

"Han sælger altså sin datters lyksalighed for sin frihed!" sagde han oprørt. "Hm! det ligner ham. Men hvem siger, datteren vil nedværdige sig til en sådan betaling for sin faders synder?"

"Ved I ikke, at hun skal have besluttet sig dertil?" sagde Aage ængsteligt. "Ved I da heller ikke, hvad man fortæller om den

rige ridder Thord fra Kongshelle? Han ligger her med fire skibe fulde af umådelige skatte; dem skal han ville tilbyde kongen i løsepenge for ridder Lave Litle. Jeg så ham selv i riddersalen; han ventede, at kongen skulle træde ud af dansen for at tale ene med ham i lønkammeret –"

"Forbarmende Gud!" råbte drost Peder, "solgt? – solgt! – det skal aldrig i evighed ske! – jeg taler med kongen! – jeg beder ham selv om Laves frihed! – om det også er uret – det må ske!"

"Så skynd Jer for himlens skyld, herre drost! Er dansen ude, så er ridder Thord måske alt hos kongen. Ak, jeg troede, I vidste alt – men ville eller kunne ikke. Skynd Jer!"

"Store Gud! solgt, solgt!" råbte drosten og fo'r dødbleg bort. Han ilede op i riddersalen – hans blik fo'r gennem danserækken. – Han så grev Gerhard med sejrsglade stormskridt danse ham forbi med sin skønne, majestætiske brud ved hånden. Den unge kong Birger dansede ham også forbi med prinsesse Merete, og Skirmen fo'r i sin nye ridderdragt hen ad gulvet med den lille, muntre Aase Hennersdatter i armen, men kong Erik var der ikke. Blandt prinsesse Ingeborgs damer så han jomfru Inge; hun sad stille og så tilsyneladende rolig hen for sig, men hendes blik var ubevægeligt, og hendes ansigt var fast hvidt som et linklæde. Riddersalen med de glade dansende løb rundt for drostens øjne. Han standsede en travl kammersvend og spurgte svimlende:

"Hvor er kongen?"

"I lønkammeret," var svaret.

"Er der nogen hos ham?"

"Ridder Thord fra Kongshelle."

Drost Peder vendte sig og styrtede ud af riddersalen.

Grev Gerhard og kong Birger førte deres damer ud af dansen, da kong Erik tavs og alvorlig trådte ind i riddersalen. Drost Peder gik ved kongens venstre side; han syntes i den forunderligste spænding og uro. Kongen trådte frem for prinsesse Ingeborg, der sad ved sin moders side og så på de dansende. På kongens vink ophørte dansen. Musikken tav, og alle studsede.

"Sig til drost Peder Hessel, ædle prinsesse Ingeborg!" sagde nu kongen højt og alvorligt, "at kong Erik af Danmark aldrig glemmer, hvad han lovede sin døde fader, men at Danmarks tilkommende dronning giver ham ret til at forkynde ridder Lave Litle tilgivelse og frihed!"

"Tak, tak, Erik!" sagde den lille prinsesse og sprang sjæleglad op, "du holdt dit ord! – jeg fik lov til at gøre den kære Inge lykkelig!"

Nu gentog hun for drost Peder kongens ord og førte den overraskede Inge i hans arme.

Glæden var stor, og alle delte den.

Da nu på kongens vink musikken begyndte på ny, istemte pigerne sangen om Ribehus' overrumpling:

"Og der går dans på Riber gade –
    Slottet det er vundet!
Der danse de riddere fro og glade –
    – For Erik, kongen hin unge!"

Idet drost Peder og jomfru Inge midt i deres glæde hørte denne sang, opblussede deres bevægede hjerter i den følelse for konge og fædreland, der først i livlig begejstring havde forenet deres sjæle. De blandede sig med høj og mægtig glæde i

danserækken, og mens pigerne omsnoede kongen og alle de dansende med en eneste stor krans, sang jomfru Inge begejstret i sin tro ridders arm:

"Så danse vi os i livet ind,
Med hjerter tro under skarlagensskind!
    Riget det er vundet!

Aldrig så jeg i glædeskrans
Øjne så tindre til hjertedans –
    For Erik, kongen hin unge!"

Om "Erik Menveds barndom"

Forfatter: Bernhard Severin Ingemann (1789-1862).
Org.udgave: *Erik Menveds Barndom. En historisk Roman af B. S. Ingemann*. Trykt og forlagt af Andreas Seidelin, København 1828.
Denne udgave baseret på: Bernhard Sev. Ingemann: *Erik Menveds Barndom. Historisk Roman.* Kunstforlaget Danmark, København 1913.
Redigeret af: Vivi N. Jensen.
Forside: Efter illustration af Karl Hansen Ristrup (1863-1929): *"For denne vigtige Advarsel modtage I min hjerteligste Tak, ædle Greve!" – svarede Dronningen og rakte ham sin Haand*, fra udgaven Kunstforlaget Danmark, København 1913.

ISBN 978-87-7628-038-3
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-242-5 (Ølstykke 2012).

© 2024 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk